

KÚRIAI DÖNTÉSEK

BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2026/01
74. évfolyam

2026. január

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának 12/2025. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.056/2024/12. szám) a kereset-változtatásról és keresetkiterjesztésről a közigazgatási perben	10
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának 13/2025. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.054/2025/11. szám) a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműségének megítélése tárgyában...	18
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának 14/2025. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.006/2025/12. szám) az álképviselő szabályainak a kötelező alkalisághoz kötött szerződés esetén való alkalmazhatóságáról	20
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.058/2024/8. számú határozat	27
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.050/2025/6. számú végzés	30
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.051/2025/5. számú végzés	32
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.053/2025/5. számú végzés	33
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.055/2025/4. számú végzés	34
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.058/2025/3. számú végzés	35
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.060/2025/3. számú végzés	37

KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNY

1/2025. (XII. 9.) KK vélemény az 5/2016. (IX. 26.) KMK vélemény felülvizsgálatáról	39
--	----

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

1	I. A Btk. mérlegelést nem tűrő szabályát sérti a másodfokú bíróság azzal, ha a terhelttel szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés mellett kiszabott közügyektől eltiltást nem mellőzi.
	II. Ha a bíróság a határozatában utóbb általa felismerten törvénysértően rendelkezett valamely kérdésben, úgy azzal összefüggésben nem adhat olyan, a törvényesség látszatát keltő indokolást, amely az általa nem vagy rosszul alkalmazott szabályt helyes tartalommal mutatja be.
	III. Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása esetén a másodfokú bíróságnak rögzíteni kell a meg nem változtatott rendelkezésekre vonatkozó döntését is.
	IV. Korlátozott felülbírálat esetén a másodfokú bíróság a kijavítás esetét kivéve,

a személyi körülményeken kívül eső ténymegállapításokat nem helyesbíthati, illetve egészítheti ki.

V. Amennyiben a másodfokú határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, a jogorvoslati jog kizártságára vonatkozó figyelmeztetés szükségtelen.....

2	Az emberkereskedelem és kényszermunka Btk. 192. § (3) bekezdése szerint minősülő alakzata a Btk. 192. § (2) bekezdésébe ütköző bűncselekmény előkészületi jellegű magatartásait rendeli büntetni. Következésképpen, a cselekmény Btk. 192. § (3) bekezdése szerinti minősítése kizárt, ha az elkövető magatartása a Btk. 192. § (2) bekezdésében írt bűncselekményt – akár tettesként, akár részesként – megvalósítja...	42
3	A közúti veszélyeztetés büntetékénti minősítés törvényes, ha a terhelt az extrém sebességtúllépésen kívül más közlekedési szabályszegésekkel is kifejezetten arra törekszik, hogy utasait közvetlen veszélyhelyzet létrehozásával megijessze; ennek megvalósulását követően pedig a veszélyhelyzet megszüntetése érdekében semmit nem tesz, ellenben azt további szabályszegésekkel egészen a baleset bekövetkezéséig fenntartja.....	46
4	I. A hivatali vesztegetés elfogadása törvényi tényállását megvalósító magatartás veszélyes a társadalomra, ha az a cselekmény büntetendővé nyilvánítása alapjául szolgáló, a közélet tisztaságához, a hivatalos személyek szabályszerű, befolyásolástól mentes működésébe vetett bizalom megóvásához fűződő társadalmi érdekét sérti vagy veszélyezteti.	52
	II. A társadalomra veszélyesség a jogalkotó által törvényi követelményként megjelenített materiális jogellenesség, amelyet a törvény a tényállásszerűségben megjelenő formális jogellenesség mellett a bűncselekmény-fogalom nélkülözhetetlen törvényi elemeként szabályoz. A formális jogellenesség (a tényállásszerűség) abban az esetben jeleníti meg a társadalomra veszélyességet (a materiális jogellenességet) is, ha a jogalkotó által kifejezetten a büntetőtörvényben meghatározott, a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró okok nem állnak fenn és a tényállásszerű magatartás a cselekmény objektív körülményei alapján a büntetendővé nyilvánítás alapjául szolgáló, a bűncselekmény jogi tárgyában megjelenő érdekét sérti vagy veszélyezteti.....	60
5	I. Felülvizsgálati eljárásban a terhelt önkéntes elállására csak akkor lehet eredményesen hivatkozni, ha az azt megalapozó tények a tényállásban szerepelnek.	

II. A védelmi pénz követelése a jogtalan hasznoszerzési célzat megállapítását magában hordozza 70

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

- 6** Az egyik szülőnek az együttműködéstől való egyoldalú, a gyermek érdeksérelmét nem bizonyító, tényleges és valós ok nélküli elzárkózása a közös szülői felügyelet elrendelhetőségét nem akadályozhatja..... 78
- 7** A bírói gyakorlat a tévedés vonatkozásában a Ptk. hatálybalépése előtt is vizsgálta, hogy a tévedésre hivatkozó fél a tévedését kellő gondosság mellett felismerhette volna-e vagy sem. Ezt a szempontot a Ptk. 6:90. § (3) bekezdése tételes rendelkezésként fogalmazza meg, kizárva ilyen esetben a megtámadási jogot..... 82
- 8** I. A bírósági szerződés módosítás konjunktív feltételei közül a tartós jogviszony fennállása annak a szerződésnek az esetében állapítható meg, amely alapján a felek tartós vagy visszatérően ismétlődő szolgáltatások nyújtására kötelesek, és ezáltal a szerződés a felek jogait és kötelezettségeit hosszabb időre határozza meg.
II. A jogviszony tartósságának megítélésekor a szerződésben meghatározott, a felek által teljesítendő szolgáltatások jellegének kell meghatározó jelentőséget tulajdonítani. A minősítés szempontjából közbenső, hogy szerződösszegés esetén a felek milyen jogkövetkezményeket érvényesíthetnek 88
- 9** Az ügyész a védett természeti értékben okozott kár megtérítése iránti, hárommillió forintot meg nem haladó követelést kizárólag bírói úton, polgári peres eljárásban, keresettel érvényesítheti 93

POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG

- 10** I. A felszámoló által elkészített közbenső mérlegben foglaltakkal szemben kétféle jogvédelmi eszköz nem vehető igénybe: a közbenső mérleggel kapcsolatban a hitelezőket az észrevételezés joga illeti meg, azzal szemben kifogás előterjesztésének nincs helye. A hitelezőnek a közbenső mérlegre tett, észrevételnek minősülő beadványát a bíróságnak a közbenső mérleg jóváhagyása során kell elbírálnia, külön határozathozatalnak e vonatkozásban nincs helye; a közbenső mérleg benyújtásától és jóváhagyásától elkülöníthető, a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen benyújtott kifogást pedig a Cstv. 51. § (1) bekezdése alapján kell elbírálni.
II. Ha a hitelezők a közbenső mérlegből szereznek tudomást a felszámolónak a Cstv. 51. §-a értelmében kifogással támadható jogszabálysértő intézkedéséről vagy mulasztásáról, a felszámoló jogszabálysértő

- eljárásával szemben az így megnyílt törvényes határidőn belül van helye kifogásnak..... 97
- 11** Nem vezet a régi Pp. 252. § (4) bekezdésének megsértéséhez, ha az eljáró bíróságok – a hatályon kívül helyező végzésben előírt eljárási cselekmények hiánytalan foganatosítását követően – érdemi döntésüket a megismételt eljárás eredményeként olyan, a korábbi elsőfokú határozat hatályon kívül helyezéséhez vezető okoktól különböző, de az ügyben releváns kérdés vizsgálatával alakítják ki, amelynek jelentősége és vizsgálata nem merült fel a hatályon kívül helyezést megelőző eljárási szakaszokban..... 101
- 12** A Ptk. a biztosító megtérítési igényét a régi Ptk.-tól eltérő dogmatikai alapra helyezte, az nem törvényi engedménynek, hanem harmadik személy részéről történt teljesítésnek minősül. A biztosító e jogcímen előterjesztett követelését ennek alapulvételével kell elbírálni 104
- 13** Befektetési vállalkozás adós felszámolási eljárásában kizárja az ügyfélvagyon kiadásával kapcsolatos felszámoló intézkedésnek az azonos ténybeli alapon újabb kifogás útján történő támadását a korábban már előterjesztett kifogás elbírálásának anyagi jogerőhatása..... 107

POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKÁÜGYI SZAKÁG

- 14** A munkaviszonyban álló szakszervezeti tisztségviselőt is terhelik a munkaviszonyból származó egyes kötelezettségek. Tisztségviselői tevékenysége körében is figyelemmel kell lennie a munkavállalótól elvárható követelményekre, illetve az őt munkavállalóként terhelő kötelezettségekre. E körben az Mt. 6–9. §-ában megfogalmazott általános magatartási követelmények esetében is irányadóak 110

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

- 15** Amennyiben a Kúria a Tao tv. 18. § (1) bekezdését értelmezve határozatában kimondta, hogy a transzferárazás elvi szinten „0” Ft-os ügyletre is alkalmazható lehet, és az adóhatóságot új eljárásra kötelezi, az adóhatóság nem tekinthet el a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont valamennyi alpontjában szereplő feltétel teljesülésének vizsgálatától. Ennek során a vizsgált körülményekkel összefüggő tényállási elemeket is vizsgálhatja az Air. 129. § (3) bekezdése szerint..... 118
- 16** Amennyiben az adózó a nyugta-, számlakibocsátási kötelezettségének nem tesz eleget a jogszabály által írt, az esetre irányadó időpontig, akkor a mulasztás bekövetkezik, függetlenül attól, hogy egy utóbbi időpontban gondoskodik a számlakibocsátásról; e vonatkozásban a

	mulasztásként való minősítés helyett a magatartás késedelmes teljesítésként való meghatározása nem lehetséges	121
17	Annak a ténynek az aggálytalan és bizonyított eldöntése, hogy a felperes által alkalmazott központi bevétel elszámolási rendszereiből származó adatok elegendőek-e a Tao tv. 1. § (2) bekezdése szerinti – felperest terhelő – bizonyítási kötelezettség igazolására, szakértői bizonyítást igényel...	124
18	A jogalkotói szándék, akarat feltárása során abból kell kiindulni, hogy az mindig meghatározott cél elérésére irányul, amelyben komplexen szerepet játszik nemcsak az adott jogszabály megalkotásának indoka, hanem a korábbi Korm. rendelet szabályai megváltoztatásának oka, továbbá a módosítás idején fennálló társadalmi–gazdasági körülmények is.....	128
19	A tulajdonostársak közötti többlethasználati megállapodás esetén is irányadó az a vélelem, hogy a közös tulajdonban álló föld teljes területének vagy egy részének használatba vételére irányuló írásban megküldött ajánlatot elfogadottnak kell tekinteni az olyan tulajdonostárs esetében, akinek részére az ajánlat közlése lehetetlen, illetve meghíúsul, vagy az ajánlat elfogadására megszabott – 60 napnál nem rövidebb – határidőben nem nyilatkozott ...	133
20	A birtokvédelmi (birtokháborítási) perek a polgári bíróság hatáskörébe tartoznak	136
21	A nemzetgazdaságilag kiemelt beruházás ütemekre bontásával a környezetvédelmi engedélyezési ügy nem veszti el a nemzetgazdaságilag kiemelt hatósági ügy jellegét. Összetartozó tevékenységnek az előzetes vizsgálati dokumentáció készítésének időpontjában ismert megkezdni tervezett tevékenység számít ..	137
22	A lakókörnyezet nem azonos a helyi építési szabályzat szerinti lakóövezettel. A lakókörnyezet egyrésztől szűkebb kategória, mint a lakóövezet, mert az az érintett ingatlan közvetlen környezetét jelenti. Ugyanakkor tágabb jelentéstartalma is van, mert annak jellegéhez nem csak a falusias lakóövezetet, de az ingatlanok fizikai jellemzőit, azok típusát, elhelyezkedését, egymáshoz való közelségét, az ott élők számát, ott tartózkodását stb. értékelni kell a járművek jelentős zavaró hatásának meghatározásakor.....	143

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI

I.	C-525/23 Oti ügyben 2025. november 13-án hozott ítélet.....	148
II.	C-398/24 Pome ügyben 2025. október 30-án hozott ítélet.....	155
III.	C-445/24 W ügyben 2025. november 13-án hozott ítélet.....	158
IV.	C-558/24 Corendon Airlines ügyben 2025. október 30-án hozott ítélet.....	161

V.	C-563/24 - PB Vi Goods ügyben 2025. november 13-án hozott ítélet	163
--------------------	--	-----

FÓRUM

	Barta Attila: „Szárnyaló gondolatok”, avagy egy légifuvarozási jogvita ismertetése	167
--	--	-----

CONTENTS

UNIFORMITY COMPLAINT PANEL

Decision 12/2025. (Jpe.IV.60.056/2024/12.) of the Uniformity Complaint Panel of the Curia on the change of action and extension of the action in administrative court proceedings.....	10
Decision 13/2025. (Jpe.IV.60.054/2025/11.) of the Uniformity Complaint Panel of the Curia on assessing the clarity of the question proposed for a referendum.....	18
Decision 14/2025. (Jpe.IV.60.006/2025/12.) of the Uniformity Complaint Panel of the Curia on the applicability of the rules on misrepresentation in the case of contracts subject to mandatory formal requirements .	20
Decision Jpe.II.60.058/2024/8. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	27
Order Jpe.II.60.050/2025/6. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	30
Order Jpe.I.60.051/2025/5. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	32
Order Jpe.I.60.053/2025/5. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	33
Order Jpe.I.60.055/2025/4. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	34
Order Jpe.II.60.058/2025/3. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	35
Order Jpe.II.60.060/2025/3. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	37

CHAMBER OPINIONS

Chamber Opinion 1/2025. (XII. 09.) on the review of opinion 5/2016. (IX. 26.) KMK..	39
---	----

CRIMINAL CHAMBER

1	I. The court of second instance violates the non-discretionary rule of the Criminal Code if it does not refrain from imposing a deprivation of civil rights on the defendant in addition to a suspended prison sentence. II. If, in its decision, the court subsequently recognizes that it has ruled unlawfully on a particular issue, it may not, in connection with that issue, give a justification that creates the appearance of legality by presenting the rule that it failed to apply or applied incorrectly as correct. III. In the event of a partial amendment to the first-instance judgment, the court of second instance shall also record its decision on the provisions that remain unchanged. IV. In the case of limited review, the court of second instance may not correct or supplement findings of fact other than personal circumstances, except in the case of correction.
---	--

	V. If there is no right of appeal against the second-instance decision, a warning regarding the exclusion of the right of appeal is unnecessary	42
2	Human trafficking and forced labour, as defined in Section 192(3) of the Criminal Code, are punishable as preparatory acts for crimes under Section 192(2) of the Criminal Code. Consequently, the act cannot be classified under Section 192(3) of the Criminal Code if the perpetrator's conduct constitutes a criminal offense under Section 192(2) of the Criminal Code, either as a perpetrator or as a participant	46
3	The classification of dangerous driving as a criminal offense is lawful if, in addition to extreme speeding, the defendant also deliberately seeks to frighten his passengers by creating a direct danger situation through other traffic violations; and, after this has been achieved, does nothing to eliminate the danger, but instead continues to violate traffic rules until an accident occurs	52
4	I. Accepting bribes in public office is dangerous to society if it violates or jeopardizes the social interest in preserving the integrity of public life and the trust in the proper and impartial functioning of public officials, which is the basis for declaring the act punishable. II. Danger to society is material illegality presented by the legislator as a legal requirement, which the law regulates as an essential legal element of the concept of crime, in addition to formal illegality appearing in the facts of the case. Formal illegality (factual illegality) also represents a danger to society (material illegality) if the grounds for excluding the danger to society (material illegality) expressly specified by the legislator in the criminal law do not exist and the factual conduct is punishable on the basis of the objective circumstances of the act. and the factual conduct, based on the objective circumstances of the act, violates or endangers the interest appearing in the legal subject matter of the criminal offense, which serves as the basis for declaring the act punishable	60
5	I. In review proceedings, voluntary withdrawal by the defendant can only be successfully invoked if the facts on which it is based are included in the statement of facts. II. Claiming protective money implies establishing the intention to obtain unlawful gain	70

CIVIL CHAMBER CIVIL DIVISION

- 6 The unilateral refusal of one parent to cooperate, without any actual or real reason that would demonstrate harm to the child's interests, shall not prevent the ordering of joint parental supervision..... 78
- 7 Even before the Civil Code came into force, judicial practice examined whether the party invoking error could have recognized the error with due care. This aspect is set out in Section 6:90(3) of the Civil Code as a specific provision, excluding the right of appeal in such cases..... 82
- 8 I. Among the conjunctive conditions for contractual modification by the court, the existence of a long-term legal relationship can be established in the case of a contract under which the parties are obliged to provide long-term or recurring services, and thus the contract defines the rights and obligations of the parties for a longer period of time.
II. When assessing the permanence of the legal relationship, decisive importance must be attached to the nature of the services to be performed by the parties as specified in the contract. The legal consequences that the parties may enforce in the event of a breach of contract are irrelevant for the purposes of classification..... 88
- 9 The prosecutor may only enforce claims for compensation for damage caused to protected natural values not exceeding three million forints through civil litigation proceedings..... 93

CIVIL CHAMBER COMMERCIAL DIVISION

- 10 I. Two types of legal remedies cannot be invoked against the contents of the interim balance sheet prepared by the liquidator: creditors have the right to comment on the interim balance sheet, but they cannot raise objections to it. The court must rule on the creditor's submission, which is considered a comment on the interim balance sheet, when approving the interim balance sheet; no separate decision is required in this regard. Objections to unlawful actions or omissions by the liquidator, which are separate from the submission and approval of the interim balance sheet, shall be decided in accordance with Section 51(1) of the Act on Bankruptcy Proceedings.
II. If creditors become aware from the interim balance sheet of any unlawful action or omission by the liquidator that is subject to objection under Section 51 of the Act on Bankruptcy Proceedings, they may lodge an objection against the liquidator's unlawful action within the statutory time limit thus opened 97
- 11 It does not constitute a violation of the former Section 252(4) of the Civil

- Procedure Act if, after the complete implementation of the procedural acts prescribed in the order repealing the decision, the courts hearing the case – form their decision on the merits as a result of the repeated proceedings by examining issues relevant to the case but different from the reasons leading to the annulment of the previous first-instance decision, the significance and examination of which did not arise in the procedural stages preceding the annulment 101
- 12 The Civil Code placed the insurer's claim for compensation on a dogmatic basis different from that of the old Civil Code, qualifying it not as a statutory concession but as performance by a third party. The insurer's claim submitted on this basis must be assessed on this basis 104
- 13 In the liquidation proceedings of an investment firm, the substantive legal effect of the ruling on a previously submitted objection precludes the liquidator from challenging the liquidator's measure relating to the release of client assets on the same factual basis by means of a new objection .. 107

CIVIL CHAMBER LABOUR DIVISION

- 14 Trade union officials in employment are also subject to certain obligations arising from their employment relationship. In the course of their activities as officials, they must also comply with the requirements expected of employees and the obligations incumbent on them as employees. In this regard, the general conduct requirements set out in Sections 6-9 of the Labor Code also apply 110

ADMINISTRATIVE DIVISION

- 15 If, in interpreting Section 18(1) of the Act on Corporate Tax the Curia ruled that transfer pricing could, in principle, be applied to transactions worth "0" HUF transactions and obliges the tax authority to initiate new proceedings, the tax authority cannot disregard the examination of the fulfilment of all the conditions set out in Section 18(1)(a) of the Act on Corporate Tax. In doing so, it may also examine the facts related to the circumstances under investigation in accordance with Section 129 (3) of the Act on Tax Administration... 118
- 16 If the taxpayer fails to comply with their obligation to issue receipts or invoices by the deadline specified by law, the omission occurs regardless of whether they issue the invoice at a later date. In this respect, it is not possible to classify the conduct as late performance instead of a failure to comply. 121
- 17 The unambiguous and proven determination of whether the data from the central revenue accounting systems used by the plaintiff are sufficient to satisfy the burden of proof

	imposed on the plaintiff under Section 1(2) of the Act on Tax Administration requires expert evidence.....	124
18	When exploring the legislative intent and will, it must be assumed that it is always aimed at achieving a specific goal, in which not only the reasons for enacting the given legislation play a complex role, but also the reasons for changing the rules of the previous government decree, as well as the socio-economic conditions prevailing at the time of the amendment.....	128
19	In the case of an agreement on additional use between co-owners, the presumption that an offer sent in writing for the use of all or part of the jointly owned land shall be deemed to have been accepted shall also apply to co-owners to whom it is impossible or futile to communicate the offer, or who have not responded to the offer within the specified – not less than 60 days.....	133
20	Land protection (actions in rem) lawsuits fall under the jurisdiction of civil courts.....	136
21	By dividing the nationally significant investment into phases, the environmental licensing matter does not lose its character as a nationally significant administrative matter. The activity planned to commence at the time of preparation of the preliminary investigation documentation is considered to be a related activity.....	137
22	The residential environment is not the same as the residential zone defined by local building regulations. On the one hand, the residential environment is a narrower category than the residential zone, as it refers to the immediate surroundings of the property in question. At the same time, it also has a broader meaning, because its nature must be assessed not only in terms of the rural residential zone, but also in terms of the physical characteristics of the properties, their type, location, proximity to each other, the number of people living there, their presence there, etc., when determining the significant disruptive effect of vehicles	143

JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE THE EUROPEAN UNION

I.	Judgment of 15 June 2023 delivered in case C-525/23 Oti.....	148
II.	Judgment of 30 October 2025 delivered in case C-398/24 Pome	155
III.	Judgment of 13 November 2025 delivered in case C-445/24 W	158
IV.	Judgment of 30 October 2025 delivered in case C-558/24 Corendon Airlines.....	161
V.	Judgment of 13 November 2025 delivered in case C-563/24 - PB Vi Goods.....	163

FORUM

Attila Barta: „Soaring thoughts”, or an overview of an administrative dispute concerning air transport.....	167
---	-----

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa
12/2025. Jogegységi határozat
(Jpe.IV.60.056/2024/12. szám)
a keresetváltoztatásról és keresetkiterjesztésről a
közigazgatási perben**

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria K.III. tanácsának előzetes döntéshozatali indítványa alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. Közigazgatási perben a törvényben meghatározott keresetindítási határidőn belül megjelölt jogsérelmek határozzák meg a bíróság jogszerűségi vizsgálatának kereteit. A keresetindítási határidőn belül hivatkozott jogsérelmekhez képest új jogsérelm megjelölése nem megengedett (tiltott keresetváltoztatás).
2. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 43. § (1) bekezdés első mondata alapján a felperes a keresetindítási határidő letelte után, de a per első tárgyalásának befejezése előtt csak a keresetben már megjelölt jogsérelmekkel összefüggésben előadott kereseti indokok körében változtathat, azokat kifejtheti, részletezheti, pontosíthatja, további érvekkel, ténybeli, illetve megsértett jogszabályi hivatkozásokkal kiegészítheti, ha megállapítható, hogy azok a kereseti érveléséből okszerűen következnek (megengedett keresetváltoztatás).
3. Tiltott keresetkiterjesztés, ha a keresetet a közigazgatási cselekmény keresettel nem támadott, a cselekmény egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető rendelkezésére a keresetindításra nyitva álló határidőn túl terjesztik elő.
4. A Kúria K.III. ítélkező tanácsa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Kfv.37.754/2021/7. számú végzésében foglalt jogértelmezéstől eltérhet, az – és más hasonló tartalmú határozat – a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozható

Indokolás

I.

- [1] A Kúria előtt Kfv.37.458/2024. számon folyamatban lévő közigazgatási perben az eljáró tanács (a továbbiakban: indítványozó tanács) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő a jogegység érdekében, mert jogkérdésben el kíván térni a Kúria Kfv.37.754/2021/7. számú – a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) 2012. január 1-jét követően közzétett – határozatától (a továbbiakban: referencialhatározat).

- [2] Az indítványozó tanács az előtte folyamatban lévő eljárást a Bszi. 32. § (2) bekezdése szerint felfüggesztette a jogegységi eljárás befejezéséig.

II.

- [3] A referencialhatározat tényállása szerint a kormányhivatal alperes határozatában az ingatlan nyugati teraszán bővítményként engedély nélkül épített tárolóhelyiség elbontására kötelezte az építtető felperest. A felperes keresetét elutasító törvényszéki ítélet indoklása egyebek mellett azt tartalmazza, hogy a felperes 14. és 16. sorszámú beadványaiban szereplő, a jogsérelm megjelölésére nyitva álló határidőn túl előterjesztett érveit a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 43. § (1) bekezdésébe ütköző keresetváltoztatás miatt nem lehetett vizsgálni. A felperes felülvizsgálati kérelmében többek között azt kifogásolta, hogy a 14. és 16. sorszámú beadványaiban foglaltakat a törvényszék annak ellenére nem bírálta el, hogy azokban semmilyen olyan új irányt nem szabott a közigazgatási pernek, ami tiltott keresetváltoztatásnak minősülne.
- [4] A Kúria a referencialhatározattal az ítéletet hatályon kívül helyezte, és a törvényszéket új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [5] A referencialhatározat indokolásának [34] bekezdésében kimondta, hogy a Pp. szerinti keresetkiterjesztés és a keresetváltoztatás fogalmához történő igazodás érdekében a közigazgatási perekben a valódi keresetváltoztatás és a látszólagos keresetváltoztatás fogalmait kell elkülöníteni és a továbbiakban használni.
- [6] A Kp. 43. § (1) bekezdés első mondata szerinti valódi keresetváltoztatás helyes tartalma: a közigazgatási határozat valamely rendelkezésére vonatkozó, a Kp. 37. § (1) bekezdés f) pontja szerint a keresetben megjelölt jogsérelmhez képest eltérő vagy további, új jogsérelm megjelölése, amely lehet akár anyagi, akár eljárásjogi (referencialhatározat, Indokolás [36]). A keresetváltoztatás Kp. 43. § (1) bekezdése szerinti lényege az, hogy a felperes a formális (vagyis írásba foglalt) közigazgatási cselekmény (döntés) rendelkező részének ugyanazon, korábban már vitatott részével (részeivel) kapcsolatban jelöl meg eltérő vagy további jogsérelmet (referencialhatározat, Indokolás [37]). A megjelölt tartalmi indokkal összefüggést nem mutató, tartalmi kapcsolatban nem lévő, de a közigazgatási cselekmény (döntés) ugyanazon rendelkezésének jogsértő voltát állító új indokokra hivatkozás új jogsérelm megjelölését jelenti, az pedig a Kp. 43. § (1) bekezdés első mondata szerinti (valódi) keresetváltoztatásnak minősül (referencialhatározat, Indokolás [38]). A keresetváltoztatás körében – a látszólagos keresetváltoztatás esetét kivéve – nem a keresetindítási határidő letelte bír jelentőséggel, a keresetváltoztatásra ugyanis az első tárgyalás végéig van lehetőség (referencialhatározat, Indokolás [39]).

- [7] Ettől eltérő a látszólagos keresetváltoztatás fogalma, amelyet a Kúria a referenciahatározat indoklásában eddig látszólagos keresetkiterjesztésnek nevezett. Mivel a látszólagos keresetkiterjesztés fogalmát megalapozó jogi helyzetre a Pp. 7. § (1) bekezdés 12. pontjának b) alpontja (annak is különösen utolsó tagmondata) a keresetváltoztatás fogalmát nevesíti, míg ettől nagymértékben eltér a Pp. 7. § (1) bekezdés 10. pontjának keresetkiterjesztés fogalma, ezért helyesebb ezt az esetkört a továbbiakban látszólagos keresetváltoztatásnak nevezni (referenciahatározat, Indokolás [40]). Ha a keresettel támadott közigazgatási cselekmény rendelkezéseinek van elkülöníthető – a támadott rendelkezéssel/rendeletekkel össze nem függő – további rendelkezése, azt csak keresetindítási határidőn belül lehet támadni, ez ugyanis a Kp. 43. § (1) bekezdés második mondata szerinti látszólagos keresetváltoztatásnak minősül (referenciahatározat, Indokolás [41]).
- [8] A referenciahatározatban a Kúria hangsúlyozta: a Kp. 43. § (1) bekezdése a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 335/A. §-ának szövegezését vette át, amelynek fogalmi rendszere a Pp. 146. §-a alapján kialakult régi Pp. fogalmi rendszerét követi a Pp. XX. fejezetében foglalt eltérésekkel (referenciahatározat, Indokolás [42]). Mindez azt jelenti a Kúria megítélése szerint, hogy a régi Pp. 335/A. §-ára épülő 2013 előtti egységes bírói gyakorlatot kell fenntartani, és a Kp. 43. §-ára vonatkozó kúriai joggyakorlatnak a 2013 előtti egységes gyakorlatot követő kúriai határozatai az irányadók (referenciahatározat, Indokolás [43]).
- [9] Ez a gyakorlat a Kp.-ban szabályozott valódi keresetváltoztatásnak a Pp. jelenlegi keresetváltoztatás fogalmához tartalmilag igazodó értelmezését igényli, valamint a tételes jog által a Kp.-ban speciálisan szabályozott, így csak a közigazgatási perekben releváns látszólagos keresetváltoztatás önálló közigazgatási perjogi fogalmának a használatát teszi szükségessé. Ez utóbbi fogalom használatát szintén a jelenlegi Pp. fogalmi rendszeréhez való igazodás indokolja (referenciahatározat, Indokolás [44]).
- [10] A fentiekben kifejtettek szerint a Kp. 43. § (1) bekezdése alapján a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes 14. és 16. sorszámú beadványait nem kell érdemben vizsgálnia, mert azok „a jogsérelem megjelölésére nyitva álló határidőn túl előterjesztettek”, és ekként a Kp. 43. § (1) bekezdésébe ütköző keresetváltoztatásnak minősülnek. Az elsőfokú bíróság tévesen kapcsolta össze a valódi keresetváltoztatást a jogsérelem megjelölésére nyitva álló határidővel, ami alatt feltehetőleg a keresetindítási határidőt értette. A keresetváltoztatásra, vagyis eltérő vagy további jogsérelem megjelölésére a Kp. 43. § (1) bekezdés első mondatából következően ugyanis a fentiekben kifejtettek szerint az első érdemi tárgyalás végéig van lehetőség. Az elsőfokú bíróság kizárólag abban az esetben tekinthetett volna el jogszerűen a keresetindítási határidő lejártát követően benyújtott, a felperes 14. és 16. sorszámú beadványainak érdemi vizsgálatától, ha azok a támadott közigazgatási cselekmény korábban nem támadott, a cselekmény elkülöníthető rendelkezésére vonatkoztak volna, az ugyanis látszólagos keresetváltoztatásnak minősül, amelyre kizárólag keresetindítási határidőn belül van lehetőség. Ilyen azonban nem történt. A felperes 14. és 16. beadványai a közigazgatási cselekmény ugyanazon rendelkezésére vonatkoztak, a körben állítottak új jogsérelmet, azok tehát (valódi) keresetváltoztatásnak minősülnek, amire a felperes az első tárgyalás végéig jogosult volt (referenciahatározat, Indokolás [47]).
- III.**
- [11] Az indítványozó tanács előtt folyamatban lévő ügy tényállása szerint az alperes határozatában megállapította, hogy a felperes megsértette a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2016. április 27-i (EU) 2016/679 Rendelete (a továbbiakban: GDPR) 25. cikk (1)–(2) bekezdéseit, továbbá a 32. cikk (1)–(2) bekezdéseit, amely miatt a felperest 40 000 000 forint adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte, továbbá elrendelte a végleges határozatnak a felperes azonosító adatai közzétételével történő nyilvánosságra hozatalát.
- [12] A felperes módosított keresetében a határozat megsemmisítését és az alperes szükség szerinti új eljárásra kötelezését kérte. A jogalap vitatása körében sérelmezte, hogy az alperes elmulasztotta a szakértő kirendelését a panaszosoknak szóló angol nyelvű e-mail, valamint az adatbiztonsági gyakorlat kockázatelemzésének értékeléséhez, amivel megsértette az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 71. § (1) bekezdését, valamint ezen keresztül az Ákr. 62. § (1), (2) és (4) bekezdéseiben foglalt tényállás tisztázási kötelezettségét. Kifogásolta, hogy az alperes nem vette figyelembe az eset összes releváns körülményét, mert a panaszra indult alapügyek egyikében sem vizsgálta a panaszosok vele szembeni valódi céljait, akik nem titkoltnak arra használták fel az adatvédelmi jellegű panaszukat, hogy a fogyasztóvédelmi igények teljesítésére szorítsák rá. A bírságkiszabás körében állította, hogy az alperes megsértette az Ákr. 81. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét. Egyebekben részleteiben vitatta a kiszabott bírság összegét, valamint a nyilvánosságra hozatali kötelezettség jogszerűségét.
- [13] A felperes a keresetindítási határidőn túl, a 22. sorszámú beadványában és az első érdemi tárgyaláson előadta, hogy az Európai Adatvédelmi Testület 4/2019. számú iránymutatása alapján a GDPR 25. cikke nem követeli meg konkrét technikai és szervezési intézkedések végrehajtását, csak azt írja elő, hogy az adatkezelő biztosítsa az adatvédelmi elvek érvényesülését. Ezért maga volt jogosult meghatározni azokat a módszereket, amelyek útján ennek eleget tesz. Azzal, hogy a kockázatelemzési kötelezettségének eleget tett, az iránymutatásban foglaltaknak megfelelt. Az alperes nem értékelte, hogy a kifogásolt gyakorlata nem közvetlenül a saját adatkezelési folyamataival, hanem az ügyfelektől kért adatok átvitelével kapcsolatos, nem munkálta ki, hogy a panaszkezelés ezen szakaszára miért alkalmazandók a felhívott rendelkezések. Érvelése

szerint a GDPR nem tartalmaz konkrétumot arra, hogy pontosan mi tartozik az adatkezelő felelősségi körébe, így nem egyértelmű, hogy milyen eljárás felelne meg az adatvédelmi előírásoknak. Sételmezte, hogy az alperes elvárásait csak a határozatból ismerhette meg. Kifogásolta továbbá, hogy az alperes fogyasztóvédelmi szempontokat is bevont az értékelésbe, határozatában a fogyasztóvédelmi és az adatvédelmi hatósági eljárás szempontjai keverednek. Állította, hogy a banki adatok bekérése, illetve maga az adatbekérés nem szerepel az adatkezelés jogszabályi definíciójában, az alperes nem vezette le a határozatában, hogy ezt miért tekinti adatkezelésnek.

- [14] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a határozat bírságösszegre vonatkozó pontját megsemmisítette és e körben az alperest új eljárásra kötelezte, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A megismételt eljárásra előírta, hogy az alperesnek a konkrét helyzet valamennyi releváns körülményét figyelembe véve kell a bírság összegét ismételtlen meghatározni, érvényesítve a GDPR (148) és (150) preambulumbekzdésében foglaltakat, és a 83. cikk (2) bekezdésben rögzített szempontokat értékelnie kell, és arról a határozatában számot kell adnia. A kiszabott bírságnak meg kell felelnie a szankciókiszabás általános és az általános adatvédelmi rendeletben is megjelenő elveinek.
- [15] Az ítélet [24] bekezdésében foglalt megállapítás szerint a felperes a határidőben előterjesztett keresetében még nem vitatta, hogy a banki adatok bekérésének a felperes által alkalmazott módját az alperes adatkezelésnek minősítette, illetve hogy azt – elsődlegesen a jogi bizonytalanság és iránymutatás hiánya miatt – jogszerűtlenül minősítette jogsértőnek. A jogalapot kizárólag a tényállás azon hiányossága körében támadta, hogy az alperes nem alkalmazott szakértőt a kockázatelemzés értékeléséhez, valamint az angol formalevél megfelelő tartalmának megállapításához, és nem értékelte a panaszosok visszaélészerű magatartását. Ezért – a Kp. 39. § (1) bekezdésében és 46. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezésekre figyelemmel – nem lehetett vizsgálni a felperesnek a védíratra tett észrevételében és a tárgyaláson felhozott azon jogsérelmeit, amelyeket a határidőben előterjesztett keresete nem tartalmazott, vagyis sem azt, hogy az alperes megfelelően azonosította-e a felperes felelősségi körébe eső adatkezelésként a banki adatoknak az utasoktól való bekérését, sem azt, hogy jogszerűtlenül állapította-e meg az adatkezelés felperes által alkalmazott módjának jogsértő jellegét.
- [16] A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet keresetét elutasító rendelkezésének a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítását kérte. Másodlagosan indítványozta a jogerős ítélet megváltoztatásával a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését. Érvéle szerint az elsőfokú bíróság az ügy érdemére kiható módon sértette meg alapvető eljárási jogait, tekintettel arra, hogy az előterjesztett nyilatkozatainak csak egy részét vette figyelembe. Ezen kívül a jogerős ítélet a Kúria referenciahatározatától jogkérdésben eltér, annak ellentmond. A hivatkozott döntésben foglalt

értelmezés szerint ugyanis nem minősült keresetváltoztatásnak a keresetben megjelölt jogsérellem pusztán további érvekkel és jogszabályi hivatkozásokkal történő alátámasztása, a keresetben megjelölt jogsérellem megváltoztatása a Kp. 43. § (1) bekezdése szerint megengedett keresetváltoztatás (ún. valódi keresetváltoztatás), amelyre a per első tárgyalásának végéig van lehetőség (azaz nemcsak a keresetindítási határidőn belül). A referenciahatározat értelmében kizárólag az minősül a Kp. 43. § (1) bekezdése szerint meg nem engedett keresetváltoztatásnak, ha a felperes a keresetét a közigazgatási cselekmény keresettel nem támadott, elkülöníthető rendelkezésére terjeszti ki (ún. látszólagos keresetváltoztatás). Álláspontja szerint ezért a keresetét követően előterjesztett nyilatkozataiban előadott jogsérelmekhez képest új jogsérelmek megjelölésére jogszerű lehetősége volt, hiszen azokkal nem terjesztette ki a keresetét a határozat korábban nem támadott elkülöníthető rendelkezésére, amelyre valóban csak a keresetindítási határidőn belül lett volna lehetősége.

IV.

- [17] Az indítványozó tanács nem értett egyet a referenciahatározat [36] és [37] bekezdéseiben foglalt, a Kp. 43. § (1) bekezdésének lényegi tartalmára vonatkozó megállapításaival, valamint az azok alátámasztására felhozott, különösen a [38], [39], [40], [41], [42], [43], [44] és [47] bekezdései szerinti levezetéssel, amelyek értelmében a keresetben megjelölt indokkal összefüggést nem mutató, azokkal tartalmi kapcsolatban nem álló, de a közigazgatási cselekmény (döntés) ugyanazon rendelkezésének jogsértő voltát állító új indokokra való hivatkozás új jogsérellem megjelölését jelenti, amely a Kp. 43. § (1) bekezdés első mondata szerinti (valódi) keresetváltoztatásnak minősül.
- [18] Az indítványozó tanács álláspontja – a következőket kúriai gyakorlattal azonosan – az, hogy közigazgatási perben – a marasztalási perek kivételével vagy amennyiben a Kp. eltérően nem rendelkezik – a keresetindítási határidő leteltével az első tárgyalás végéig a felperes már csak az előadott kereseti indokok körében változtathat, a keresetindítási határidő elteltét követően előadott új jogsérelmet nem vizsgálhatja a bíróság. Kifejtette, hogy a Kp. 43. § (1) bekezdése lényegében a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdésében foglaltakkal azonosan tartalmazza a keresetváltoztatás és keresetkiterjesztés szabályait. Számos eseti döntés bemutatásával arra a következtetésre jutott, hogy mind a régi Pp.-n, mind a Kp.-n alapuló kúriai joggyakorlat egységes, amelynek lényege, hogy tiltott keresetváltoztatásnak minősül, ha a felperes a perindítási határidő letelte után a korábbi kereseti indokaitól markánsan eltérő, a per teljesen új irányát eredményező jogsérelmre hivatkozik. Hangsúlyozta, hogy a Kp. utaló szabálya hiányában, valamint a közigazgatási per és a polgári per különbözőségei miatt a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezései, fogalom meghatározásai nem alkalmazhatók. Érvéle szerint a Kp. 85. § (1) bekezdése, továbbá a 37. § (1) bekezdés f) pontja, 39. § (1) bekezdése, 46. § (4) bekezdése és 48. § (1) bekezdés k) pontja – figyelemmel a Kp. 2. §-ában foglalt céljaira és alapelveire is – azt támasztják alá,

hogy perindítási határidőn túl a kereseti indokoktól eltérő, új szempontok, új jogsérelem bevezetése nem megengedett.

- [19] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Jogegységi Panasz Tanács az általuk felvetett, a Kp. 43. § (1) bekezdésében foglaltak tartalmára vonatkozó jogkérdéseket – a kifejtett jogértelmezésük elfogadásával – válaszolja meg az alábbi tartalommal, egyben engedélyezze a Kúria BHGY-ban közzétett Kfv.37.754/2021/7. számú határozatától való eltérést:
- Közigazgatási perben a törvényes határidőn belül előadott kereseti indokok határozzák meg a bíróság jogszerűségi vizsgálatának kereteit.
- A felperes a perindítási határidő letelte után, de a per első tárgyalásának befejezése előtt csak a már előadott kereseti indokai, a keresetben megjelölt jogsérelem körében változtathat, azokat kibonthatja, részletezheti, pontosíthatja, további érvekkel, ténybeli, illetve megsértett jogszabályi hivatkozásokkal megváltoztathatja, ha megállapítható, hogy az a kereseti érveléséből okszerűen következik [Kp. 43. § (1) bekezdés első mondata szerinti megengedett keresetváltoztatás].
- Az ezen kereseti indokoktól eltérő, új szempontok bevezetése, új jogsérelem megjelölése a per teljesen új irányát eredményezné, ezért az nem megengedett (tiltott keresetváltoztatás).
- Tiltott keresetkiterjesztés, ha a keresetet a közigazgatási cselekmény keresettel nem támadott, a cselekmény egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető rendelkezésére a keresetindításra nyitva álló határidőn túl terjesztik elő.

V.

- [20] A legfőbb ügyész a Bszi. 37. § (2) bekezdése alapján tett nyilatkozata szerint a közigazgatási perben a törvényben meghatározott perindítási határidőn belül előadott kereseti indokok, a megjelölt jogsérelem határozzák meg a bíróság törvényességi felülvizsgálatának kereteit. A Kp. 43. § (1) bekezdésében foglalt keresetváltoztatás azt jelenti, hogy a jogsérelemet csak keresetindítási határidőn belül lehet megjelölni. A felperes az első tárgyalás végéig legfeljebb a keresetindítási határidőben előadott kereseti indokok, a keresetben megjelölt jogsérelem körében annyiban változtathat, hogy azt kibonthatja, részletezheti, pontosíthatja, további érvekkel, ténybeli és megsértett jogszabályi hivatkozásokkal megváltoztathatja, ha az a kereseti érvelésből okszerűen következik. Tiltott keresetváltoztatásként értékelendő, ha a keresetindítási határidőn túl, de az első tárgyaláson a felperes a kereseti indokoktól eltérő, új jogsérelemmel jelöl meg, amely a per teljesen új irányát eredményezné. Tiltott keresetkiterjesztésnek – és nem látszólagos keresetváltoztatásnak – tekintendő a Kp. 43. § (1) bekezdés második mondatának figyelembevételével az, ha a keresetet a közigazgatási cselekmény keresettel nem támadott, a cselekmény egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető rendelkezésére a keresetindításra nyitva álló határidőn túl terjesztik elő. A referenciahatározat tágító értelmezése ellentétben áll a Kp. fő céljaival, ezen túlmenően a Kp. egyes szabályainak [például a 46. § (4) bekezdés, 48. § (1) bekezdés k) pont] kiüresítését eredményezné.

- [21] A referenciahatározattól való eltérés indokolt, mivel a Kp. 43. § (1) bekezdésének helyes értelmezése szerint a jogsérelem megjelölése kizárólag a keresetindítási határidőben történhet meg, új jogsérelem megjelölésére az első tárgyaláson már nincs lehetőség, mivel az tiltott keresetváltoztatásként értékelendő.

VI.

- [22] A felperes nyilatkozatában kifejtett álláspontja szerint nem indokolt a referenciahatározattól való eltérés. Az indítvány szűkítően értelmezi a Kp. 43. § (1) bekezdését, az nem vezethető le a Kp. egyéb rendelkezéseiből, alapelveiből, illetve a jogszabály céljából sem, lényegében megszüntetné a keresetváltoztatás és a jogorvoslat lehetőségét. Kifejtette, hogy az indítványban nem hivatkozott számos határozat, így a Kfv.35.229/2019/5. számú és a Kfv.35.388/2019/5. számú határozat sincs összhangban a keresetváltoztatás szűkítő értelmezésével, míg az indítványban megjelölt Kfv.45.102/2023/7. számú döntés éppen, hogy megegyezik a referenciahatározat megállapításaival. Érvelése szerint az indítvány által felvetett jogkérdés szempontjából nincs relevanciája a Kp. 46. § (4) bekezdésének és 48. § (1) bekezdés k) pontjának. Hivatkozott a *Jogesetek Magyarázata* című folyóiratban megjelent három írásra.

VII.

- [23] A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy bár az indítványozó tanács előtt folyamatban lévő ügy és a referenciahatározat alapjául szolgáló tényállás gyökeresen különbözik egymástól, az ügyazonosság mégis fennáll. Az eldöntendő jogkérdés ugyanis mindkét ügyben azonos: miként kell értelmezni a Kp. 43. § (1) bekezdésében foglalt keresetváltoztatást.
- [24] A Jogegységi Panasz Tanács a következőkre alapozta döntését.

1.

- [25] A régi Pp. 335/A. § (1) bekezdése szerint a felperes a keresetét legkésőbb az első tárgyaláson [141. § (1) bekezdés] változtathatja meg. A keresetet azonban a közigazgatási határozatnak a keresetlevéllel nem támadott önálló – a határozat egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető – rendelkezésére csak a perindításra nyitva álló határidőn belül lehet kiterjeszteni.
- [26] A Kp. 1. § (1) bekezdése alapján a Kp.-t kell alkalmazni a közigazgatási perben és az egyéb közigazgatási bírósági eljárásban.
- [27] A Kp. 43. § (1) bekezdése kimondja, hogy a felperes a keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg. A keresetet a közigazgatási cselekmény keresettel nem támadott, a cselekmény egyéb rendelkezéseitől egyértelműen elkülöníthető rendelkezésére csak a keresetindításra nyitva álló határidőn belül lehet kiterjeszteni.
- [28] A referenciahatározat [22] bekezdése azt tartalmazza, hogy „a Kúria és korábban a Legfelsőbb Bíróság azonos szövegezésű régi Pp. 335/A. §-ához kapcsolódó joggyakorlata értelmében a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdésének első mondata a keresetmódosítás (korábbi jogsérelem helyébe új lép), valamint a valódi keresetkiterjesztés

- (ugyanazon közigazgatási rendelkezés vonatkozásában további jogsérelem megjelölése) határidejét szabályozza (a továbbiakban a keresetmódosítás és a valódi keresetkiterjesztés együtt: valódi keresetváltoztatás). Ehhez képest a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdésének második mondata a valódi keresethalmazatnak a közigazgatási perekben érvényesülő egy speciális esetére vonatkozott, amikor a felperes az eredeti jogvitától elkülönülő, új, a korábbi keresettel támadott rendelkezésektől jogi megítélésükben független közigazgatási rendelkezésekre terjesztette ki a keresetet... A keresetet alapesetben tehát az első tárgyalásig lehetett megváltoztatni (valódi keresetváltoztatás), a támadott határozat elkülönülő rendelkezésére vonatkozó – valójában látszólagos – keresetkiterjesztést (a továbbiakban: látszólagos keresetkiterjesztés) viszont csak a keresetindítási határidőn belül lehetett megtenni”.
- [29] A [28] bekezdésben pedig az áll, hogy „a Kúria jelen tanácsának álláspontja szerint a Kp. 43. § (1) bekezdése alapján megkülönböztethetjük a valódi keresetváltoztatást, melyre az (1) bekezdés első mondata vonatkozik, valamint a második mondat szerinti látszólagos (nem valódi) keresetkiterjesztést”.
- [30] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy sem a régi Pp. hatálya alatti, sem a Kp. hatálya alatti közigazgatási bírói joggyakorlatban nem jelent meg a valódi keresetváltoztatás és a nem valódi, látszólagos keresetkiterjesztés fogalma, ilyen különbségtételt egyetlen közigazgatási bírósági határozat sem tartalmaz.
- 2.
- [31] A referenciahatározat [34] bekezdése azt tartalmazza, hogy a „Kúria megítélése szerint a jelenlegi Pp. szerinti keresetkiterjesztés és a keresetváltoztatás fogalmához történő igazodás érdekében a közigazgatási perekben a valódi keresetváltoztatás és a látszólagos keresetváltoztatás fogalmait kell elkülöníteni és a továbbiakban használni”.
- [32] A Kp. 6. §-a szerint a közigazgatási perben vagy az egyéb közigazgatási bírósági eljárásban a polgári perrendtartás szabályait akkor kell alkalmazni, ha azt e törvény kifejezetten előírja. A polgári perrendtartás szabályait e törvénnyel összhangban kell alkalmazni.
- [33] A Kp. e rendelkezése értelmében a közigazgatási pereknek nem általános háttérjogszabálya a Pp., azaz a Kp. nem tartja fenn a régi Pp. szerinti korábbi gyakorlatot, amely alapján a régi Pp. szabályai mögöttes normarendszerként generálisan érvényesülnek a közigazgatási perekben. A Kp. többféle módon írja elő a Pp. alkalmazását. A 36. § (1) bekezdésében tételesen felsorolja, hogy a Pp. mely rendelkezéseit kell egy az egyben alkalmazni, más esetben egy jogintézmény bizonyos szabályainak alkalmazását írja elő [mint például a 71. § (3) bekezdésében], de előfordul, hogy a Pp. meghatározott rendelkezéseire képest az eltérő szabályokat határozza meg [ilyen például a 26. § (1) bekezdés].
- [34] A Kp. a 43. §-sal kapcsolatban a Pp. rendelkezéseinek – különösen a Pp. 7. §-a szerinti (Értelmező rendelkezések 10. pont keresetkiterjesztés, 12. pont keresetváltoztatás) szabályainak – alkalmazását sem direkt módon, sem áttételesen sem írja elő.
- [35] A normavilágosság követelménye érvényesülésének egyik előfeltétele az a megdönthetetlen vélelem, hogy a jogalkotó az előre meghatározott szabályozási célt kívánja megvalósítani, és tudatában van annak is, hogy mit jelentenek az általa használt kifejezések, ezért azzal a szöveggel alkotják meg a jogszabályt, aminek a megalkotására a jogalkotó szándéka irányult. A jogalkotó szándékára figyelemmel lévő teleologikus értelmezés szükségessége akkor merülhet fel, ha a normaszövegből több értelmezési eredmény is levezethető volna (Kfv.37.639/2021/11, Indokolás [54]).
- [36] A Kp. 6. §-a szerinti „e törvény kifejezetten előírja” fordulatot csak úgy lehet értelmezni, hogy a Kp. erre vonatkozó konkrét rendelkezése hiányában a Pp. szabályai nem alkalmazhatók. Ezt az egyértelműen megfogalmazott normaszöveget még nagyon távoli összefüggésben sem lehet akként felfogni, hogy a jogalkalmazó belátása szerint felhívhatók lennének a Pp. egyes szabályai. Ezért minden alapot nélkülöz a referenciahatározat [34] bekezdésében megfogalmazott azon megállapítás, miszerint a közigazgatási perben a Pp. szerinti keresetkiterjesztés és keresetváltoztatás fogalmához igazodóan kellene a valódi keresetváltoztatás és a látszólagos keresetváltoztatás fogalmait elkülöníteni és használni.
- [37] A Pp. szabályainak alkalmazása – külön törvényi felhatalmazás hiányában – azért sem megengedett, mert a közigazgatási per alaphelyzetében, céljában, egyéb sajátosságában is tudatosan különbözik a polgári pertől. Magyarország Alaptörvényének 25. cikk (2) bekezdése is markánsan elkülöníti a magánjogi jogvitát a közigazgatási határozatok törvényességi felülvizsgálatától. A közigazgatási pert főszabályként megelőzi egy közigazgatási eljárás, a polgári perekre jellemző mellérendeltségi jogviszonyban álló felektől eltérően a közigazgatási perekben az alperes a megelőző eljárásban közhatalommal rendelkező közigazgatási szerv. A Kp. szerint a keresetet – szemben a polgári perrel – perindítási határidőn belül lehet előterjeszteni [Kp. 39. § (1) bekezdés] és konkrét jogsérelemre kell hivatkozni [Kp. 37. § (1) bekezdés f) pontja]. Ettől eltérően a Pp. 170. § (2) bekezdés b) pontja alapján a keresetnek jogállítást kell tartalmaznia. A Kp. 85. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a kereseti kérelem korlátai között vizsgálja, viszont a Pp. 342. §-a szerint az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen és az ellenkérelmen. Mindebből következik, hogy nem is volna észszerű ok a Pp. szabályainak alkalmazását általános jelleggel előírni a közigazgatási perekben.
- [38] A Pp. keresetkiterjesztésre és keresetváltoztatásra vonatkozó szabályait a fentiekre tekintettel a közigazgatási perekben nem lehet figyelembe venni. A referenciahatározat ettől eltérő megállapítása ellentétes a Kp. tételes jogával, annak céljával, rendeltetésével.
- 3.
- [39] A referenciahatározat [26] bekezdése szerint a Kúria azt vizsgálta, hogy „fenntartható-e a régi Pp. 335/A. § kapcsán kialakult 2013 előtt egységes joggyakorlat

- a keresetváltoztatás körében a szövetszerűen azonos Kp. 43. § (1) bekezdése esetében. A Kúria – az alábbiak szerint – arra a meggyőződésre jutott, hogy a 2013 előtt egységes joggyakorlat fenntartása indokolt”.
- [40] A Kp. 43. § (1) bekezdése a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdésében foglaltakkal lényegében azonos szabályt tartalmaz.
- [41] Az Indokolás a T_12243. sz. törvényjavaslatához (a továbbiakban: Kp. Indokolás) a Kp. 43. §-ához kapcsolódóan azt tartalmazza, hogy a perrendtartás a keresetváltoztatás szabályait a hatályos rendszer szerint tartja fenn, amely alapján a felperes a keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg. A közigazgatási cselekmény azon részei tekintetében, amelyeket a keresetlevél nem támad, csupán a perindításra nyitva álló határidőn belül van helye a kereseti kérelem kiterjesztésének.
- [42] Azon kívül, hogy a referenciahatározat nem mutatta be – a közelebbről egyébként sem meghatározott időszak – 2013 előtti joggyakorlatát, nem ad választ arra, hogy a 2016 szeptemberében készült Kp. Indokolásban rögzített „hatályos rendszer szerint” kifejezés alatt miért a 2013 előtti és miért nem a 2016-ban fennálló ítélkezési gyakorlatot kell érteni.
- [43] A Jogegységi Panasz Tanács megítélése szerint a Kp. 43. §-ának értelmezéséhez a Kp. megalkotását közvetlenül megelőző és nem a 2013 előtti joggyakorlatot kell figyelembe venni.
- [44] A Kúria KK. 34. állásfoglalásának megfelelő, a kereseti kérelemhez kötöttségről és a közigazgatási perben való keresetváltoztatásról szóló 2/2011. (V. 9.) KK. vélemény egyebek mellett kimondja, hogy a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata nem teljes körű, annak irányát a felperes által hivatkozott jogszabálysértés jelöli ki. A kereseti kérelem nem általában vonatkozik a határozat felülvizsgálatára, hanem a felperes meghatározott irányú felülvizsgálatot kér.
- [45] A Kúria Kfv.35.395/2014/7. számú ítélete szerint „a 2/2011.(V.9.) KK. vélemény értelmében a kereseti kérelem iránya az a jogsértés, amely a közigazgatási szerv határozatának hatályon kívül helyezésére kell vezetnie. A jogsértés iránya keresetben történő meghatározásának nem mond ellent az, ha a felperes a keresetét további érvekkel, ténybeli, illetve megsértett jogszabályi hivatkozásokkal változtatja meg. Időbeli korlátként jelentkezik, hogy a keresetváltoztatásra legkésőbb az első érdemi tárgyaláson kerülhet sor [...]. A felperes felülvizsgálati kérelmében foglalt indokolás elfogadása teljességgel kiüresítené az rPp. 335/A. § szerinti korlátot, amelynek célja éppen a kereseti kérelmek egy időpillanatban történő rögzítése volt. Az rPp. 335/A. §-a annak a törekvésnek kívánt gátat szabni, hogy a keresetváltoztatás a perek indokolatlan elhúzódsához vezethessen”.
- [46] A Kp. előtti joggyakorlat – néhány kivételtől eltekintve – egységesnek mondható, ezek főbb megállapításai a következők. A régi Pp. 335/A. § (1) bekezdése értelmében a felperes a keresetét legkésőbb az első tárgyaláson változtathatja meg. A keresetváltoztatásra vonatkozó eljárásjogi jogszabály értelmében a felperesnek a keresetindításra nyitva álló határidőn belül kell meghatároznia keresete irányát, ezen belül elsőként azt, hogy eljárásjogi vagy anyagi jogi jogszabálysértés miatt állítja a közigazgatási határozat jogsértő voltát. A kizárólag anyagi jogszabálysértésre hivatkozó kereset anyagi jogszabálysértésre nem terjeszthető ki és fordítva sem. A felperes a meghatározott kereseti kérelmén belül hivatkozhat újabb jogszabálysértésre, illetve eljárási kifogásra, de ezeknek a törvényes határidőn belül már előadott kereseti indokokkal szoros oksági kapcsolatban állónak kell lenniük. A keresetlevélben foglalt kereseti indokoktól alapvetően eltérő új indokok bevezetése a bírósági felülvizsgálat új irányát eredményezné, keresetkiterjesztésként realizálódna, míg a keresetlevélben már előadottak megismétlése, pontosítása, új szempontú megerősítése a keresetváltoztatás kategóriájába tartozik. Az első tárgyaláson tett keresetpontosítás új jogszabálysértésre nem irányulhat, azonban a keresetben megjelölt jogszabálysértés körében új indokot tartalmazhat (Kfv.35.809/2013/5., Kfv.35.325/2014/9., Kfv.35.359/2015/7., Kfv.35.603/2015/4., Kfv.35.693/2015/5., Kfv.35.090/2016/6., Kfv.35.258/2016/9., Kfv.35.570/2016/11., Kfv.37.458/2017/5., Kfv.38.176/2016/5., Kfv.37.906/2017/4., Kfv.35.001/2018/10., Kfv.37.380/2018/23., Kfv.38.347/2018/9.).
- [47] A fentiekből látható, hogy a Kp. megalkotásakor hatályos régi Pp. 335/A. § (1) bekezdését az irányadó joggyakorlat akként értelmezte, hogy a felperes a törvényes keresetindítási határidőn belül előterjesztett meghatározott irányú kereseti kérelmén belül hivatkozhat újabb jogszabálysértésekre, ezeknek tehát a már előadott kereseti indokokkal szoros oksági kapcsolatban állónak kell lenniük.
- [48] A Kúria számos eseti döntésében kimondta, hogy a Kp. hatályba lépése előtti jogértelmezés változatlanul irányadó (Kfv.35.432/2019/5., Kfv.37.946/2020/7., Kf.39.149/2020/8., Kfv.37.806/2023/7.).
- [49] A Kp. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróság feladata, hogy eljárásával a közigazgatási tevékenységgel megvalósított jogsértéssel szemben – erre irányuló megalapozott kérelem esetén – hatékony jogvédelmet biztosítson. A 2. § (4) bekezdése kimondja, hogy a bíróság a közigazgatási jogvitát a kereseti kérelem, a felek által előterjesztett kérelmek és jognyilatkozatok keretei között bírálja el. A Kp. 39. § (1) bekezdése értelmében a keresetlevelet főszabályként a vitatott közigazgatási cselekmény közlésétől számított 30 napon belül kell benyújtani. A Kp. 37. § (1) bekezdés f) pontja értelmében a pert keresetlevéllel kell megindítani, amely többek között tartalmazza a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet. A Kp. 48. § (1) bekezdés k) pontja alapján a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha a felperes a keresetindítási határidőn belül nem jelölte meg a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmét. A Kp. 85. § (1) bekezdése kimondja, hogy a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a kereseti kérelem korlátai között vizsgálja.
- [50] A közigazgatási bíróság nem felettes vagy felügyeleti szerve a közigazgatási hatóságoknak, nem végez általános és teljes körű ellenőrzést a közigazgatási jogalkalmazás felett, feladata a hatékony jogvédelem biztosítása a közigazgatás jogsértő cselekményeivel szemben, az is kizárólag erre vonatkozó kérelem esetén. A hatékony jogvédelem érvényesülése érdekében a Kp. számos részletszabályt ad, mint

például a 2. § (3) bekezdésében a perkoncentráció elvét. A perkoncentráció egyébeken mellett azt a követelményt támasztja mind a bíróság, mind a felek számára, hogy eljárásukkal hozzájáruljanak ahhoz, hogy a közigazgatási jogvita minél előbb befejeződjön. Megengedhetetlen ugyanis, hogy a közigazgatási jogviszonyok hosszú ideig lezáratlanok maradjanak, az az egyéni jogsérelmen kívül jogbizonytalanságot okoz, amely már a közérdek ellen is hat. Éppen ezért határoz meg a Kp., illetve egyes ágazati jogszabályok viszonylag rövid keresetindítási határidőt, és ezért írja elő a Kp., hogy a keresetlevél kötelező tartalmi eleme a jogsérelem megjelölése, amelynek hiánya csak a keresetindítási határidőn belül pótolható [Kp. 46. § (4) bekezdés]. Ha a keresetlevél nem tartalmazza a jogsérelem megjelölését, akkor azt a bíróság visszautasítja. Mindezen célokból, elvekből, szabályokból az következik, hogy a felperes nem halogathatja a jogsérelmének megjelölését, azt a keresetindítási határidőn belül meg kell jelölnie a keresetlevélben, amelyhez mind a felek, mind a bíróság kötve van. Ha a felperes később is, akár az első tárgyaláson is megjelölhetné vagy bővíthetné a jogvita alapját képező jogsérelmet, akkor azzal nemcsak a per elhúzásához járulna hozzá, hanem lényegében kitolná a keresetindítási határidőt. Ez oda is vezetne, hogy ügynként ténylegesen eltérő lenne a keresetindítási határidő. Ilyen és hasonló megfontolások miatt tartotta fenn a bírói joggyakorlat a Kp. hatályba lépése előtti jogértelmezést, a korábban követett elvek a kúriai ítélekezésben tovább élnek.

- [51] Ha a bíróság az ügyet tárgyaláson kívül bírálja el, a felperes akkor sem jelölhet meg a keresetindítási határidőn belül hivatkozott jogsérelmekhez képest új jogsérelmet. Ilyen esetben a Kp. 77. § (6) bekezdésének megfelelően a felperes a védírat vele való közlésétől számított – a bíróság által, a Kp. 77. § (5) bekezdésében meghatározott – határidőn belül adhatja elő a keresetben már megjelölt jogsérelmekkel összefüggő további érveit.
- [52] A Kúria jelenlegi joggyakorlatát az alábbi megállapítások tükrözik. A Kúria szerint a keresetkiterjesztés tilalmába ütközik, ha a felperes a perindítási határidő letelte után új megtámadási irányt kíván szabni a közigazgatási perben, így, ha a kereseti kérelme jogi indokolását az első vagy az azt követő tárgyaláson egészíti ki egy új jogszabályi rendelkezésre történő hivatkozással (Kfv.37.488/2019/5., Kfv.37.803/2019/5.). A Kúria másik döntése értelmében a fél által a peres eljárás során előadottak tiltott keresetkiterjesztésnek minősülnek, amennyiben a fél a keresetindításra nyitva álló határidőn túl olyan új irányú jogsérelemre hivatkozik, amelyet a keresetlevél előterjesztésére nyitva álló határidőben a benyújtott keresetlevelében nem jelölt meg (Kfv.35.432/2019/5.). A Kúria a Kf.39.149/2020/8. számú ítéletében elvi élel szögezte le, hogy a keresetkiterjesztés tilalmába ütközik, ha a felperes a perindítási határidő letelte után új megtámadási irányt kíván szabni a közigazgatási perben. A Kúria ezen ítélete indokolásában kiemelte, hogy a keresetváltoztatás (illetve a keresetkiterjesztés) a közigazgatási perben szigorú feltételhez kötött, ami – a perkoncentráció, az eljárás észszerű időn belüli lefolytatása, a per

lehetőleg egy tárgyaláson érdemben való elbírálatósága követelményeinek megfelelően – a per elhúzásának megakadályozását célozza. A Kp. 43. § (1) bekezdése szerinti keresetváltoztatás (keresetkiterjesztés) körében – utaló szabály hiányában – a Pp. rendelkezései és fogalom meghatározásai nem alkalmazhatók. A felperesnek legkésőbb a perindítási határidő leteltéig előadott kereseti indokai határozzák meg a közigazgatási per irányát, a bíróság jogszerűségi vizsgálatának kereteit. A felperes a perindítási határidő letelte után, de a per első tárgyalásának befejezése előtt csak a már előadott kereseti indokai körében változtathat, azokat kibonthatja, részletezheti, pontosíthatja, ha megállapítható, hogy az a kereseti érvelésből okszerűen következik, ugyanakkor e kereseti indokoktól alapvetően eltérő, új szempontok bevezetése, a per teljesen új irányát eredményezné, ezért az nem megengedett (Kfv.37.806/2023/7.). Ha ez az újonnan előadott érvelése a korábbi kereseti indokaitól markánsan eltér, a per teljesen új irányát eredményezi, ezért annak – a perindítási határidő leteltére figyelemmel – a Kp. 43. § (1) bekezdése alapján már nincs helye (Kf.39.149/2020/8.). Közigazgatási perben a törvényben meghatározott határidőn belül előterjesztett kereseti kérelem bírálható el, a keresetváltoztatásnak a Kp. 43. §-ában foglalt rendelkezéseit a bíróságnak alkalmaznia kell (Kfv.35.251/2019/5.). A Kp. 2. § (4) bekezdése értelmében a bíróság a felek által előterjesztett kérelemhez kötve van, a Kp. 86. § (1) bekezdése szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre, a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelemnél. A közigazgatási perben a kereset, így a közigazgatási döntés felülvizsgálatának korlátait a Kp. 39. § (1) bekezdésében és 43. § (1) bekezdésében meghatározott időn belül előterjesztett kereset szabja meg (Kfv.35.070/2019/6.). Az első tárgyaláson tett keresetpontosítás új jogszabálysértésre nem irányulhat, azonban a keresetben megjelölt jogszabálysértés körében új indokot tartalmazhat (Kfv.38.347/2018/9.). A Kúria joggyakorlata szerint a felperes a keresetindítási határidőn túl nem hivatkozhat olyan tényekre, illetve jogszabályokra, amelyek a kereset alapján rögzült elbírálandó jogkérdések körétől eltérnek. Tiltott keresetkiterjesztésnek minősül, ha a felperes a keresetindításra nyitva álló határidőn túl olyan új irányú jogsérelemre hivatkozik, amelyet a keresetlevél előterjesztésére nyitva álló határidőben benyújtott keresetlevelében nem jelölt meg (Kfv.35.432/2019/5., Kf.39.149/2020/8., Kfv.37.261/2023/5., Kfv.37.105/2024/2., Kfv.37.169/2024/6., Kfv.37.158/2024/7., Kfv.35.177/2023/14., Kfv.37.946/2020/7., Kfv.37.299/2021/5., Kfv.37.364/2022/5., Kfv.37.677/2022/6., Kfv.37.874/2022/7., Kfv.37.100/2023/10., Kfv.45.102/2023/7., Kfv.37.723/2023/6.).

- [53] A fentiekből látható, hogy a Kúria joggyakorlata – a Kp. Indokolásában foglaltaknak megfelelően – lényegében megegyezik a Kp. hatályba lépése előtti joggyakorlattal. Ettől az egységes joggyakorlattól a referenciahatározat jelentősen eltér, az eltérést nem indokolja meg.

- 4.
- [54] A referencialhatározat [28] bekezdése szerint „a Kp. 43. § (1) bekezdése alapján megkülönböztethetjük a valódi keresetváltoztatást, melyre az (1) bekezdés első mondata vonatkozik, valamint a második szerinti látszólagos (nem valódi) keresetkiterjesztést”.
- [55] A Kp. 43. § (1) bekezdésében szabályozott keresetváltoztatás és keresetkiterjesztés fogalmának tartalma nem azonos, azok nem keverhetők. A keresetváltoztatás azt jelenti, hogy a felperes a perindítási határidő letelte után, de a per első tárgyalásának befejezése előtt a keresetben megjelölt jogszélem körében, azzal okszerű kapcsolatban álló újabb érveket, jogszabályi hivatkozásokat hoz fel. Ezzel szemben keresetkiterjesztésről akkor beszélünk, ha a felperes a közigazgatási cselekmény olyan egyértelműen elkülöníthető rendelkezését támadja, amelyre a keresetindítási határidőn belül előterjesztett keresete nem terjed ki. Az ilyen keresetkiterjesztés tiltott.

VIII.

- [56] A fentiekre figyelemmel a Jogegységi Panasz Tanács engedélyezte az indítványozó tanácsnak, hogy a referencialhatározatban foglalt jogértelmezéstől eltérjen, és kimondta, hogy az és más hasonló tartalmú határozatok kötelező erejűként a továbbiakban nem hivatkozhatók.

IX.

- [57] Mindezekre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja, 25. §-a, 32. § (1) bekezdés b) pontja, 33. § (1) bekezdés b) pontja, valamint 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [58] A Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a BHGY-ban, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra – az indítványozó tanács kivételével – a Magyar Közlönyben való közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2025. október 27.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Vítal-Eigner Beáta előadó bíró helyett, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Márton Gizella bíró helyett, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró

Dr. Tóth Kincső bíró többségi határozattól eltérő álláspontja

- [59] A többségi határozattal – több okból és kiemelten az indokolás hiányossága miatt – nem értek egyet.
- [60] Álláspontom szerint a jogegységi határozatban részletesen kellett volna foglalkozni a keresetváltoztatás alapjogi és perjogi összefüggéseivel.
- [61] Vizsgálni kellett volna a keresetváltoztatásra vonatkozó Kp. 43. § (1) bekezdésének értelmezése során azt, hogy milyen elvek figyelembe vétele indokolt (perkoncentráció, időszerű ítélkezés, rendeltetésszerű joggyakorlás követelményével szemben a jogorvoslattal élő fél számára rendelkezésre álló információk korlátozottsága, esetleg hiánya, azok per későbbi szakaszában való megismerése, s mindezek akadályát képezték-e annak, hogy a felperes határidőben megfogalmazza a közigazgatási tevékenységgel szembeni kifogását), s az ellentétes követelmények miként hangolhatóak össze.
- [62] A jogorvoslathoz való jog korlátozásának arányossága körébe eső kérdés, hogy a keresetindítási határidőn túli keresetváltoztatás megengedett vagy sem, s ha megengedett az pontosan mire terjed ki. Maga a jogalkotó – álláspontom szerint – kifejezetten úgy rendelkezett, hogy meg lehet változtatni a keresetet az első tárgyalás befejezéséig. [Ezt az „engedményt” támasztja alá és tovább növeli a lehetőséget a közigazgatási bíráskodással összefüggő törvények módosításáról szóló 2025. évi LXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: 2025. évi LXXIX. törvény) kiegészített Kp. 43. § (3) bekezdése, amely az első tárgyalást követően is lehetővé teszi a kereset megváltoztatását.]
- [63] Ebben a körben megválaszolásra váró kérdés lett volna, hogy mit takar a jogszélem, és azzal együtt a megváltoztatás fogalma (vö. lenti érvek).
- [64] Álláspontom szerint, ha a Jogegységi Panasz Tanács a jogalkotói akarattal szemben, szűkítően értelmezi a keresetváltoztatás szabályát, akkor az alapjogsértést fog eredményezni (*contra legem* értelmezés, adott esetben a jogorvoslati jog kiüresítése a bírósági eljárás tisztességét veszélyezteti).
- [65] Figyelemmel arra, hogy a Kp. 43. § (1) bekezdése általánosan alkalmazandó szabály, annak értelmezését úgy kellett volna elvégezni, hogy kiterjedjen azokra az esetekre is, amelyekben vagy az ügy sajátos jellege vagy a sajátos tényállás, vagy az egyedi szabályozás folytán a keresetváltoztatás jogegységi határozat szerinti értelmezése nem tartható.
- [66] Példaként említhetőek az oszlatási ügyek, amelyekben nincs formális, alakszerű határozat, így nincs tényállás, nincs bizonyítékértékelés, nincs jogi indokolás. A gyűlés szervezője és a résztvevők csak azt érzékelik, hogy a rendőrség az általuk szervezett, támogatott gyűlést feloszlatja, a résztvevőket hazaküldi. Az oszlatás mint közigazgatási cselekmény a bíróság előtt keresettel megtámadható. A felperes keresetére adott alperesi válasz (védirat) az első olyan írásos dokumentum, amelyből a felperes értesül, hogy a gyűlés feloszlatására a hatóság álláspontja szerint miért került sor, az alperest milyen okok vezették a gyülekezéshez való

- alapjog korlátozására. Rendkívül sérelmes lenne az oszlatási ügyben eljáró felperes számára, ha a bíróság az első tárgyalás befejezéséig nem engedné a kereset megváltoztatását, és az alperes által megjelölt okokat nem tudná a felperes vitatni.
- [67] Ugyanez érvényes minden olyan közigazgatási cselekménnyel szemben előterjesztett keresetre, amelyben alakszerű döntés meghozatalára nem került sor (pl. átkísérés mint rendőri intézkedés), vagy a jogszabály által formalizált döntés megtámadás esetére is.
- [68] E kivételes körbe sorolhatóak a mulasztási perek is. Bár a Kp. 128. § (3) bekezdése meghatározza a kereseti kérelem tartalmával szembeni követelményeket, a mulasztási perben a felperes csak a mulasztás tényét tudja ismertetni, igazolni, annak indokait azonban nem ismeri. Számára az csak a védíratból válik ismertté, és erre reagálva tudja kereseti állításait megfogalmazni. Ebben az esetben sem lehet lekorlátozni a keresetváltoztatás lehetőségét.
- [69] Menekült ügyekben a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (Met.) 68. § (4) bekezdése alapján a bíróság vizsgálata kiterjed mind a tények, mind a jogi szempontok teljes körű, *a bírósági határozat meghozatalának időpontja szerinti vizsgálatára*. A 75. § (3) bekezdése értelmében a bíróság a keresetlevél bírósághoz érkezésétől számított hatvan napon belül dönt. A bíróság vizsgálata kiterjed mind a tények, mind a jogi szempontok teljes körű, és *a bírósági döntés meghozatalának időpontja szerinti vizsgálatára*. Azaz menekültügyben mindvégig lehet, sőt kell a ténybeli és jogi érveket ütköztetni, s nem lehet időbeli kötöttségről beszélni.
- [70] Megemlíthetők az adó/üzleti titkot tartalmazó közigazgatási perek, amelyekben az adó/üzleti titkot a felperes a közigazgatási perben ismerheti meg (nyilván legkorábban az első tárgyaláson vagy csak utána), ezért a felperes csak a per későbbi szakaszában kerül olyan helyzetbe, hogy kereseti érveit – ha szükséges – a megismert titkokhoz igazítsa. (vö. 1/2013. KMJE határozat)
- [71] Vitára adhat alapot, hogy a Pp. és a Kp. keresetváltoztatásról szóló szabályai mennyire függetlenek vagy kapcsolhatók össze. A jogegységi határozat erre vonatkozó érvei számomra azért nem meggyőzőek, mert a Kp. nem ad saját képi fogalommeghatározást, továbbá az egyébként több helyen összekapcsolt perrendi szabályok (akár hagyományok) mellett nem lehet „ugyanazt” a perjogi fogalmat teljesen eltérően értelmezni, mert az nehezíti a közigazgatási perekben eljáró jogi képviselők munkáját, kiszámíthatatlanná teszi a jogalkalmazást.
- [72] A jogegységi határozat indokolásával azért sem értek egyet, mert egy jogegységi határozatban el kell végezni a felmerülő jogkérdés átfogó elemzését, s ha kell, a jogi szabályozás változását le kell követni, s ki kell javítani a korábbi jogértelmezés hibáit, felhasználva a gyakorlati tapasztalatokat is. A Kp. a régi Pp.-től eltérően szabályozza a közigazgatási bírósági felülvizsgálat (mai szóhasználat szerint a közigazgatási jogvita) tárgyát. Míg korábban az alakszerű közigazgatási határozat volt a jogvita tárgya, egy indokolt közigazgatási döntés birtokában kisebb valószínűséggel (inkább nem) fordult elő olyan eset, hogy a felperes nem volt kellő (alapvető) információ birtokában a jogvita lényegét illetően, s emiatt korlátozottan tudott élni a jogorvoslathoz való jogával. Eltérés az is, hogy korábban a keresetben jogszabálysértést kellett megjelölni, most pedig a jogsérelem megjelölése elégséges. Ezt jelentős különbségnek tartom, amelynek kihatása kellene, hogy legyen a jogértelmezésre, de a határozat ezt a kérdést nem elemzi, negligálja.
- [73] Eltérés az is, hogy a jogérvényesítés alapjogi kérdései a korábbi gyakorlatban nem kerültek előtérbe. A Kp. változást hozott, mert tágabban határozta meg a közigazgatási jogvita tárgyát, kiterjesztve azt pl. az alakszerű formát nélkülöző vagy formalizált közigazgatási cselekményekre. Ezzel megteremtődött az a helyzet, hogy egyes esetben a felperes a keresetindítási határidőben nem ismeri (jogszerűen nem is ismerheti) meg a közigazgatási cselekmény valós indokait, csak annak eredményét. Emellett megjelent az alkotmányjogi panasz intézménye, amely miatt érzékenyebben kell reagálnunk az alapjogi korlátozásokra, hangsúlyt kell fektetni a tisztességes eljárásra, ennek ellenére a jogegységi határozat erre az aspektusra nem is reagál. Álláspontom szerint már alapjogi szempontból is indokolt a Kp. megváltozott szabályai tükrében a keresetváltoztatás megengedése, ha az a jogorvoslathoz való jog biztosítását szolgálja, s nem eredményez joggal való visszaélést.
- [74] Ha elfogadom azt, hogy a Kp. 43. § (1) bekezdését önállóan, a Kp. rendszerén belül és a Pp. fogalmától (Pp. 7. § 12. pont) elkülönítve kell értelmezni, akkor is nehéz azt állítani, hogy bonyolult jogértelmezést igényel meghatározni, hogy mit tartalmaz a Kp. 43. § (1) bekezdés 1. mondata. A norma ugyanis világos, a nyelvtani, hétköznapi értelmezés alapján (az alapjogi összefüggéstől eltekintve) is arra kell jutni, hogy a Kp. 43. § (1) bekezdése engedi a kereset megváltoztatását az első tárgyalás befejezéséig.
- [75] A kereset megváltoztatása – álláspontom szerint – a kereset módosítását, a kereset tartalmi elemeinek (jogsérelem megjelölése, kereseti érvek stb.) kicserélését, átalakítását jelenti, jelentheti, miután a változtatás szó e jelölt szavakkal szinonim. A jogegységi határozat 2. pontja szinonimaként használja a „változtathat” szóhoz a „kifejti”, „részletezheti”, „pontosíthatja” kifejezéseket, de ezek nem azok.
- [76] A jogegységi határozat legjelentősebb hiányossága, hogy nem határozza meg mit kell jogsérelmen, jogsérelem megjelölésén érteni, s hogy az elkülönül a jogszabálysértés megjelölésétől. E nélkül a joggyakorlatot továbbra is bizonytalan talajon tartja.
- [77] Álláspontom szerint a jogegységi határozat által adott jogértelmezést cáfolja a magyar építészettről szóló 2023. évi C. törvény (Méptv.) – kiemelt beruházásokra vonatkozó – 199. § (7) bekezdése. E rendelkezés úgy szól, hogy „A keresetet csak a perindításra nyitva álló határidőn belül lehet megváltoztatni, illetve kiterjeszteni.”
- [78] Álláspontom szerint a keresetindítási határidő végéig a felperes korlátozhatatlanul rendelkezhet a kereseti kérelméről, annak tartalmát szabadon határozza meg, nincs és nem is lehet olyan szabály, ami ezt tiltja, mert az ellentétes lenne a rendelkezési jog biztosításának követelményével, korlátozná a

jogorvoslati jogát is. Ebből eredően, ha a kiemelt beruházásokkal kapcsolatos közigazgatási eljárásban van még idő a keresetindítási határidő lejártáig, akkor a felperes a keresetét mindenre kiterjedően (jogsérelem, ténybeli és jogi érvek, bíróság döntésére irányuló kérelmek tekintetében egyaránt) meg tudja változtatni. A Méptv. szerinti keresetváltoztatás tehát nem azt jelenti, hogy a felperes „kifejtheti”, „részletezheti”, „pontosíthatja” a keresetét, hanem azt, hogy teljeskörűen megváltoztathatja a kereseti érveit (jogsérelem, jogi érvek, ténybeli állítások, kérelmek) míg a keresetindítási határidő le nem telt. Álláspontom szerint nincs a keresetváltoztatásnak külön fogalma a Kp.-ben és külön fogalma a Méptv.-ben (nincs erre vonatkozó jogi előírás), ugyanakkor a jogegységi határozat a Méptv.-ből levezethető értelmezéstől eltér.

- [79] Meg kell akadályozni, hogy a felperes a keresetváltoztatás lehetőségével visszaéljen (pl. minden információ ismert volt számára, amelyre a jogorvoslati jogának gyakorlásához szüksége volt, de keresetindítási határidőben elmulasztotta azt felhasználni, vagy rosszul használta, tévesen érvelt), mivel a keresetváltoztatás jogintézménye nem a keresetindítási határidő kijátszását szolgálja, hanem azt, hogy a felperes megismerhesse a releváns információkat és ha azok birtokában szükséges, változtathasson a jogi érvelésén, így jogorvoslathoz való joga ténylegesen és teljeskörűen érvényesüljön. Ez az, amit a bíróság az anyagi pervezetés körében segít, és amelyre a felperes az első tárgyalás befejezéséig reagálhat [sőt a 2025. évi LXXIX. törvény 43. § (3) bekezdése alapján még azt követően is].

Budapest, 2025. november 3.

Dr. Tóth Kincső s.k.
bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa
13/2025. Jogegységi határozat
(Jpe.IV.60.054/2025/11. szám)
a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműségének
megítélése tárgyában**

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria K.III. tanácsának előzetes döntéshozatali indítványa alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A Kúria K.III. ítélkező tanácsa eltérhet a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Knk.37.592/2017/2., Knk.37.859/2019/2. és Knk.37.860/2019/2. számú határozatoktól és az azokkal azonos tartalmú egyéb határozatoktól, amelyek a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.

Indokolás

I.

- [1] A Kúria K.III. ítélkező tanácsa (a továbbiakban: indítványozó tanács) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés b) pontja,

valamint 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő az előtte folyamatban lévő Knk.39.086/2025. számú népszavazási tárgyú ügyben, mert jogkérdésben el kíván térni a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett Knk.37.592/2017/2., Knk.37.859/2019/2. és Knk.37.860/2019/2. számú kúriai határozatoktól.

- [2] Az indítványozó tanács kérte: a Jogegységi Panasz Tanács engedélyezze annak megállapítását, hogy az „Egyetért Ön azzal, hogy az Országgyűlés írja elő a törvény alapján vagyonyilatkozat-tételre kötelezett személyek vagyonyilatkozataiban foglaltak helytállóságának rendszeres, kötelező, a hatósági nyilvántartásokban foglalt adatokkal való összevetéssel történő vizsgálatát?” népszavazásra javasolt kérdés nem felel meg az egyértelműség követelményének, mert a kérdésből nem derül ki egyértelműen, hogy milyen típusú hatósági nyilvántartásokról van szó.

II.

- [3] Az indítványozó tanács előtt folyamatban lévő ügyben a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) a 10/2025. számú határozatában egy magánszemély „Egyetért Ön azzal, hogy az Országgyűlés írja elő a törvény alapján vagyonyilatkozat-tételre kötelezett személyek vagyonyilatkozataiban foglaltak helytállóságának rendszeres, kötelező, a hatósági nyilvántartásokban foglalt adatokkal való összevetéssel történő vizsgálatát?” népszavazásra javasolt kérdését hitelesítette. Az NVB a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 11. § (1) bekezdésére utalással megállapította, hogy a népszavazási kérdés mind a Magyarország Alaptörvényében (a továbbiakban: Alaptörvény), mind pedig az Nsztv.-ben a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek megfelel. Utalt arra is, hogy korábban már három alkalommal került elé a népszavazási kezdeményezéssel szó szerint megegyező kérdés. A 77/2017. (VI. 28.) NVB határozatot a Kúria a Knk.37.592/2017/2. számú végzésével megváltoztatta, és a kérdést hitelesítette. Az NVB által a 179/2019. (VII. 4.) NVB határozattal hitelesített ugyanazon tartalmú kérdést a Kúria a Knk.37.859/2019/2. számú végzésével, továbbá a Knk.37.860/2019/2. számú végzésével helybenhagyta.
- [4] A kérelmező a felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy az NVB határozatát a Kúria változtassa meg, és a népszavazási kérdést ne hitelesítse. Utalva a Kúria korábbi határozataira (Knk.37.132/2016/4., Knk.37.133/2016/4., Knk.37.336/2017/3.) hangsúlyozta, hogy sérti az egyértelműség követelményét, ha a választópolgár döntése érdemi következményeit nem vagy nem teljes egészében látja át.
- [5] A Kúria a Knk.39.037/2025/3. számú végzésével az NVB 10/2025. számú határozatát helybenhagyta.
- [6] Az Alkotmánybíróság a 7/2025. (VII. 24.) AB határozatában megállapította, hogy a Kúria Knk.39.037/2025/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette. Kifejtette, hogy a Kúria indokolása a kérdésben szereplő hatósági

nyilvántartás elé beillesztett „közhiteles” jelzővel leszűkítette a hatósági nyilvántartások körét, megváltoztatva ezzel a kérdés eredeti tartalmát. A Kúria jogértelmezése túlterjeszkedett az egyértelműség – alkotmánybírói gyakorlat által kialakított – fogalmán, amikor a korábbi gyakorlatára alapozva egyrésztől megállapította, hogy a hatósági nyilvántartások szókapcsolat jelző nélküli használata egyaránt magában foglalja a közhiteles és nem közhiteles nyilvántartásokat, ugyanakkor ezzel egyidejűleg elismerte, hogy a vagyonyilatkozatok adattartalma alapján a vagyonyilatkozatban foglaltak helytállóságának ellenőrzésére csak a közhiteles nyilvántartások lehetnek alkalmasak. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria támadott végzésének az Nsztv. 9. § (1) bekezdéséhez fűzött jogértelmezése figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat. Határozatában arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria lényegében kiürítette a hitelesítés jogintézményének tartalmi szegmensét, és ezzel a *contra legem* jogértelmezés egyúttal *contra constitutionem* önkényessé vált, ami egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozta.

- [7] A Kúria Semmisségi Tanácsa a Kpk.39.075/2025/3. számú végzésével az ítélkező tanácsot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Az új eljárásra – figyelemmel az Alkotmánybíróság 7/2025. (VII. 24.) AB határozatának megállapításaira – azt az iránymutatást adta, hogy az eljáró tanács a népszavazásra szánt kérdés vizsgálata során a hatósági nyilvántartások szókapcsolat jelző nélküli használatának vizsgálata körében – az Nsztv. 9. § (1) bekezdésére is tekintettel – vegye figyelembe az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat, továbbá a korábbi bírósági felülvizsgálati döntések ügyszabályosságának vizsgálata során értékelje a kereseti kérelemben foglalt érveket és indokokat, az ügy egyedi jellegét.
- [8] Az indítványozó tanács megállapította, hogy a felülvizsgálattal támadott jogerős végzésben és a megjelölt kúriai határozatokban a népszavazásra feltett kérdés az egyértelműség és az Alkotmánybíróság döntése alapjául szolgáló nyilvántartások mikéntje körében azonos tartalmú, ezért közöttük fennáll az ügyszabályosság. Az indítványozó tanács álláspontja szerint a feltenni kívánt kérdés ebben a formájában az Alkotmánybíróság értelmezése szerint nem felel meg az egyértelműség követelményének, hiszen nem egyértelmű, hogy milyen típusú nyilvántartásokra utal. Ez az értelmezés pedig a Kúria korábbi határozataiban foglalt állásponttól eltér.

III.

- [9] A legfőbb ügyész jogi álláspontja szerint az AB határozatra figyelemmel szükséges az eltérés a referenciahatározatoktól.
- [10] Az előzetes döntéshozatali indítvánnyal érintett ügy kérelmezője nyilatkozatában kérte a Jogegységi Panasz Tanácsot, hogy engedélyezze a Kúria Knk.37.592/2017/2., Knk.37.859/2019/2. és Knk.37.860/2019/2. számú határozataiban kifejtett jogértelmezéstől való eltérést. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a korábbi határozatok a jövőben kötelező erejűként nem hivatkozhatók.

IV.

- [11] A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy az indítványozó tanács által megjelölt döntések jogértelmezése azonos alapokon nyugszik. Kúria a Knk.37.592/2017/2. számú határozatában – amelyben az NVB az „Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés írja elő a törvény alapján vagyonyilatkozat-tételre kötelezett személyek vagyonyilatkozataiban foglaltak helytállóságának rendszeres, kötelező, a hatósági nyilvántartásokban foglalt adatokkal való összevetéssel történő vizsgálatát?” kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ív hitelesítését jelzett számú határozatával megtagadta – megállapította, hogy a kérdés nem ütközik az Alaptörvénybe. Az egyértelműség szempontjából nem tartotta aggályosnak azt sem, hogy a kérdés nem pontosítja, hogy a vagyonyilatkozatokat mely hatósági nyilvántartásokkal kell összevetni. Megállapította ezért, hogy a hitelesítés megtagadása nem volt jogszerű, és az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján az NVB határozatát megváltoztatta.
- [12] A Kúria a Knk.37.859/2019/2. számú határozatában az Nsztv. 9. § (1) bekezdésével összefüggésben fenntartotta a Knk.37.592/2017/2. számú végzés megállapítását, amely szerint a kérdés mind a választópolgári, mind a jogalkotói egyértelműség követelményének megfelel. A Kúria a Knk.37.860/2019/2. számú határozatában egyetértett az NVB megállapításával, amely szerint a Knk.37.592/2017/2. számú végzés óta a kezdeményezés által érintett jogszabályi környezetben a kérdés hitelesíthetőségét érintő alapvető, lényegi változás nem történt. A népszavazási kérdés a hitelesítésre vonatkozó népszavazási eljárásban alkalmazandó követelménynek megfelel, ezért az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján az NVB határozatát helybenhagyta.
- [13] A fent hivatkozott határozatok értelmezésétől eltérően az Alkotmánybíróság úgy döntött, hogy a Kúria Knk.39.037/2025/3. számú határozatának indokolása a kérdésben szereplő hatósági nyilvántartás elé beillesztett „közhiteles” jelzővel leszűkítette a hatósági nyilvántartások – és ezáltal az összevetendő vagyonyilatkozási adatok – körét, megváltoztatva ezzel a kérdés eredeti – szervező szándéka szerinti – tartalmát.
- [14] A Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy ahhoz, hogy az indítványozó tanács az Alkotmánybíróság iránymutatásának eleget tegyen, el kell térnie a megjelölt Knk.37.592/2017/2., Knk.37.859/2019/2. és Knk.37.860/2019/2. számú határozatoktól.

V.

- [15] Mindezekre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja, 25. §-a, 32. § (1) bekezdés b) pontja, 33. § (1) bekezdés b) pontja, valamint 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [16] A Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a BHGY-ban, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra – az

indítványozó tanács kivételével – a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2025. október 27.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Agnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Márton Gizella bíró helyett, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Vitál-Eigner Beáta bíró helyett

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa
14/2025. Jogegységi határozat
(Jpe.IV.60.006/2025/12. szám)
az álképviselő szabályainak a kötelező alakiséghez
kötött szerződés esetén való alkalmazhatóságáról**

A Kúria Jogegységi Panasz Tanács a Kúria P.VI. tanácsának előzetes döntéshozatali indítványa alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. Ha jogszabály a szerződés megkötéséhez alaki követelményként írásba foglalási kötelezettséget ír elő, a szerződő fél helyett ismeretlen személy által aláírt szerződés esetén az álképviselő szabályai nem alkalmazhatók, az alaki hiba nem orvosolható a szerződő fél utólagos jóváhagyásával.
2. A Kúria indítványozó tanácsa a Pfv.20.617/2021/5. számú határozattól az 1. pontban érintett jogértelmezési kérdésben eltérhet.
3. A Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú határozata és más, azonos tartalmú határozatai az 1. pontban érintett jogértelmezési kérdésben a továbbiakban nem hivatkozhatók kötelező erejű döntésként.

Indokolás

I.

- [1] A Kúria előtt Pfv.20.464/2024. számon indult felülvizsgálati eljárásban az eljáró tanács (a továbbiakban: indítványozó tanács) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 33. § (1) bekezdés b) pontjában biztosított jogkörében eljárva a 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő a jogegység érdekében, mert jogkérdésben el kíván térni a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától (a továbbiakban: referenciahatározat) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 217. § (1) bekezdésének és 221. §-ának értelmezése körében.

- [2] Az indítványozó tanács az előtte folyamatban lévő eljárást a Bszi. 32. § (2) bekezdése szerint felfüggesztette a jogegységi eljárás befejezéséig.

II.

- [3] Az indítványozó tanács előtt indult felülvizsgálati ügy tényállása szerint a felperes 2008. május 13-án egyedi lízingszerződést kívánt kötni az I. rendű alperessel az általa kiválasztott, egyedi igényeinek megfelelő gépjármű megvásárlásának finanszírozásához. A felperes által írásban előkészített szerződés szerint a tőketartozást a felek 2 397 500 forintban, az összes lízingdíj összegét várhatóan 4 549 960 forintban határozták meg, az ügylet devizaneme svájci frank volt. A lízingszerződés egyedi részét az I. rendű alperes helyett (de az I. rendű alperes névírását alkalmazva) ismeretlen személy írta alá. A II. rendű alperes – az általa és a felperes által aláírt – kezességi szerződésben készfizető kezességet vállalt az I. rendű alperes szerződésből eredő kötelezettségéért.
- [4] A gépjárművet átadták, majd miután az alperesek fizetési kötelezettségüket több alkalommal is megszegték, a felperes előzetes, eredménytelen felszólítást követően a szerződést 2016. március 17. napjára póthatáridő tűzésével felmondta. Az alperesek a póthatáridő időtartama alatt sem teljesítettek, ezért a felperes értesítette őket a szerződés megszűnéséről, valamint a megszűnésre tekintettel felhívta az alpereseket a lejárt és egy összegben esedékessé vált teljes – az elszámolást követően fennmaradt – tartozásuk megfizetésére.
- [5] A felperes a fenti előzményeket követően előterjesztett elsődleges keresetében kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az alpereseket 2 569 657 forint és késedelmi kamatának megfizetésére. Másodlagosan kárterítés jogcímen kérte az alpereseket egyetemlegesen marasztalni. A felperes az elsődleges keresetét a peres felek között létrejött lízingszerződésből és a kezességi szerződésből eredő kötelezettségek teljesítésére alapította.
- [6] Az alperesek ellenkérelmükben kérték a kereset elutasítását. Az általuk becsatolt írásszakértői véleményre alapítottan a szerződés érvénytelenségére vonatkozó kifogást terjesztettek elő. Arra hivatkoztak, hogy a lízingszerződés megkötésére a gépjármű átvételét követően került sor, a lízingszerződést pedig az I. rendű alperes helyett és nevében valaki más írta alá. Előadták azt is, hogy a szerződés aláírásának meghamisítása miatti érvénytelenségre korábban, a felek között folyamatban volt peres eljárásban nem hivatkoztak.
- [7] A felperes az érvénytelenségi kifogásra úgy nyilatkozott, hogy az aláírás eredetiségének nem volt jelentősége, mert a szerződés teljesítését az I. rendű alperes az írásba foglalt szerződésben foglaltaknak megfelelően megkezdte, és hosszú ideig teljesítette.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével az elsődleges keresetnek helyt adott. A régi Ptk. 198. § (1) bekezdése, 201. § (1) bekezdése, 523. § (1)–(2) bekezdései, 272. § (1) bekezdése, 274. § (1)–(2) bekezdései, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 2. sz. mellékletének I.11. pontjában foglaltak alapján megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes

- között írásban rögzített lízingszerződés és az azt biztosító, a II. rendű alperes készfizető kezési felelősségét megalapozó szerződés jött létre. Úgy foglalt állást, hogy a lízingszerződés annak ellenére érvényesen létrejött, hogy azt az I. rendű alperes nem írta alá. Ezzel összefüggésben a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú ítéletében foglaltakra hivatkozott, amelyre alapítottan az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a perbeli esetben a szerződéskötés alkalmával jelen nem lévő I. rendű alperes helyett ismeretlen álképviselő írta alá az egyedi lízingszerződést, majd az I. rendű alperes a lízingtárgyat e szerződésnek megfelelően átvette, a szerződésben meghatározott összegű lízingdíjak fizetését megkezdte, ezzel – az általa alá nem írt szerződési feltételeket magára nézve kötelezőnek tekintve – a szerződést aláíró álképviselő eljárását ráutaló magatartással jóváhagyta.
- [9] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú ítéletét a tényállásbeli különbségek miatt nem tekintette irányadónak.
- [10] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az álképviselőre vonatkozó szabályok alkalmazásának nem volt alapja. Utalt arra, hogy a szerződéskötés során képviselő igénybevitelére a régi Ptk. 219. § (1) bekezdése értelmében van lehetőség, amely eredményeként a régi Ptk. 219. § (2) bekezdése alapján a képviselő cselekménye által a képviselt válik jogosítottá, illetőleg kötelezetté. Rámutatott, hogy miután a képviselet ellátása során a képviselő a jognyilatkozatot saját maga teszi meg oly módon, hogy az okiratot saját névalíráásával látja el képviseleti jogosultságának feltüntetésével, ezért képviselő ismeretlen személy nem lehet. Érvelése szerint álképviselőként is csak beazonosítható személy járhat el, amennyiben a jognyilatkozatot saját neve alatt teszi meg, írja alá. Ettől eltérő, büntetőjogi tényállást megvalósító esetnek tekintette azt, amikor az adott személy más nevét írja a szerződésre.
- [11] A másodfokú bíróság a fentieket követően megállapította azt is, hogy miután „[a] felperes az elsőfokú eljárás során becsatolta a [...] lízingszerződést és az ahhoz kapcsolódó Üzletszabályzatot, melyből következően az rHpt. [rég. Hpt.] 210. § (1) bekezdésében foglalt, a szerződés írásba foglalásának kötelezettsége igazolt, így az írásbeli alakítás megsértésére vonatkozó szerződéses kötelezettség megsértését az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, ezen okból tehát a szerződés nem minősülhet érvénytelennek.”
- [12] A másodfokú bíróság további okfejtése szerint „[a]z írásba foglalt szerződésen a szerződő fél, az I. rendű alperes lízingbe vevő aláírása azonban nem az I. rendű alperestől származik, amely azt jelenti, hogy az I. rendű alperes írásban nem nyilvánította ki szerződéses akaratát, ezért a felperes és az I. rendű alperes között a szerződés az adott tartalommal nem jött létre.” Kifejtette: a régi Ptk. 198. § (1) bekezdését és 200. § (1) bekezdését értelmező „bírói gyakorlat következtetés abban, hogy a szerződés létre nem jöttére utóbb – amennyiben a fogyasztó szerződéses kötelezettségét megkezdte – általában hivatkozni nem lehet (Kúria Pfv.30.284/2017/7.), a szerződő fél marasztalásához azonban az is szükséges, hogy a felperes keresetét jogalapjában és összecszerűségében is egyaránt bizonyítsa.” Indokolása szerint a kereset az érvénytelen alaptalannak, mert annak összecszerűsége nem bizonyított.
- [13] A másodfokú bíróság érdemben vizsgálta a felperes másodlagos keresetét is, amelyet alaptalannak ítélt amiatt, mert a felperes nem bizonyította, hogy az Üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált, ezért a szerződés ezen részének megszegésére alapított kárfelelősség sem terheli az alpereseket.
- [14] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen – tartalmilag – az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a régi Ptk. 198. § (1) bekezdését, 201. § (1) bekezdését, 219. § (1)–(2) bekezdéseit, 523. § (1)–(2) bekezdéseit, 272. § (1) bekezdését, 274. § (1)–(2) bekezdéseit jelölte meg. Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Gfv.30.284/2017/7., Pfv.20.905/2013/5., valamint Pfv.20.617/2021/5. számú határozataitól.
- [15] Álláspontja szerint a perbeli szerződést a felek írásba foglalták, jelen esetben a névalírási eredetiségének nem volt jelentősége, mivel a szerződés teljesítését az I. rendű alperes az írásba foglalt szerződés szerint annak ellenére megkezdte és hosszú ideig teljesítette. Hangsúlyozta, hogy az álképviselő eljárását a képviselt utólag jóváhagyta, a másodfokú bíróság azzal a megállapításával, hogy jelen esetben az álképviselői szabályai nem alkalmazhatóak, álláspontja szerint szembehelyezkedett a Kúria hivatkozott határozataival.
- [16] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték.
- [17] A Kúria a felülvizsgálatot a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdése alapján engedélyezte.

III.

- [18] A Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú referenciahatározata alapjául szolgáló tényállás szerint a peres felek között 2008. október 8-án egyedi pénzügyi lízingszerződés jött létre, amelyen szerepelt az alperes mint lízingbe vevő névalírása, azonban az nem tőle származott. Az egyedi lízingszerződés szerint az alperes megbízása alapján a felperes pénzügyi lízingbeadás céljából megvásárolta az alperes által kiválasztott gépjárművet. Az alperes a szerződés szerinti lízingdíjakat kezdetben fizette, majd azokat nem teljesítette, ezért a felperes a lejárt tartozás megfizetésére történő eredménytelen felhívást követően a szerződést felmondta, és felhívta az alperest a lízingtárgy birtokba adására. Az alperes a felmondást tartalmazó iratot átvette.
- [19] A felperes keresetében a gépjármű és az azzal kapcsolatos okiratok kiadására kérte kötelezni az alperest.
- [20] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Egyebek mellett hivatkozott arra is, hogy az egyedi lízingszerződésen szereplő aláírás nem tőle származik. Az alperes viszontkeresetében a lízingtárgy kiadásával egyidejűleg 16°664°591 forint megfizetésére kérte kötelezni a felperest. Érvelése

- szerint a lízingszerződést nem ő írta alá, ezért a felperes érvényesen létrejött szerződés nélkül szedte be tőle a lízingdíjakat.
- [21] Az elsőfokú bíróság – a másodfokú bíróság által helybenhagyott – ítéletével kötelezte az alperest a perbeli gépjármű, annak forgalmi engedélye, valamint indítókulcsai kiadására, a viszontkeresetet pedig elutasította.
- [22] Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a referenciahatározatában a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [23] A Kúriának a referenciahatározatban kifejtett álláspontja szerint a régi Hpt. 210. § (1) bekezdése és a régi Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján a perbeli szerződés érvényessége kapcsán annak van ügyszámító jelentősége, hogy az egyedi lízingszerződés írásba foglalása megtörtént-e. Rámutatott arra, hogy a régi Hpt. nem zárja ki a képviselő útján való szerződéskötést, ezért az e törvény hatálya alá tartozó szerződések esetében is érvényesül a régi Ptk. 219. § (1) és (2) bekezdése: szerződést más személy, képviselő útján is lehet kötni. Kiemelte, hogy a képviselt és a másik fél között kötelmet alapvetően csak a valódi képviselő jognyilatkozata keletkeztet. Kifejtette, hogy az álképviselő cselekménye a régi Ptk. 221. §-a szerint a képviseltet nem köti, azonban a törvény lehetővé teszi, hogy a képviselt akarátának utólagos kifejezésével jóváhagyja az álképviselő eljárását, és ezzel magára nézve kötelezőnek ismerje el a nevében tett jognyilatkozatot. Utalt arra, hogy ilyen esetben az utólagos jóváhagyás folytán az álképviselő cselekményét úgy kell tekinteni, mintha már a nyilatkozat tételekor is rendelkezett volna képviselői joggal. Jognyilatkozata tehát úgy minősül, mintha képviselő tette volna: kiváltja a joghatásokat a képviselt személynél.
- [24] Kiemelte, hogy a bírói gyakorlat szerint az álképviselő nyilatkozatának jóváhagyása nincs alakosságához kötve, az a képviselt részéről írásban, szóban vagy ráutaló magatartással egyaránt megtörténhet. Ráutaló magatartás lehet egyebek mellett, ha az álképviselő által kötött szerződést a képviselt magára nézve kötelezőnek ismeri el azzal, hogy teljesíti az abból eredő kötelezettségeit [hasonlóan: Pfv.20.905/2013/5., (megjelent BH 2014.303. számon is)].
- [25] Ezt a perbeli esetben is megállapíthatónak ítélte. Megállapította, hogy habár az alperes helyett álképviselő írta alá az egyedi lízingszerződést, azonban az alperes a lízingtárgyat e szerződésnek megfelelően átvette. Az alperes szerződéskötést követő magatartása – megítélése szerint – arra utal, hogy a szerződést aláíró álképviselő eljárását jóváhagyta: az általa korábban indított perben a felek között létrejött szerződésre hivatkozott kereseti kérelmének megalapozásául; jelen volt a szerződés megkötésekor, a lízingelt gépjárművet maga vette át; éveken át teljesítette a szerződés szerinti lízingdíjakat; a hátralékos lízingdíjak megfizetésére történt felszólítást követően sem hivatkozott nyomban a szerződés érvénytelenségére, hanem alacsonyabb összegben meghatározott teljesítési lehetőséget kezdeményezett. A szerződési feltételeket szerinte tehát ismerte, azok a korábbi – általa aláírt – ajánlatkérésnek megfeleltek, emiatt ráutaló magatartásából megállapíthatóan jóváhagyta az álképviselő eljárását.
- [26] Mindebből arra következtetett, hogy a régi Hpt. 210. § (1) bekezdése szerinti követelmény, az egyedi szerződés írásba foglalása megvalósult, az alperes kifogásában megjelölt alaki érvénytelenségi ok [régai Ptk. 217. § (1) bekezdés] nem áll fenn.
- #### IV.
- [27] A felvetett jogértelmezési kérdéssel összefüggésben az indítványozó tanács mindenekelőtt fontosnak tartotta kiemelni az alábbiakat.
- [28] A régi Ptk. 217. § (1) bekezdése értelmében jogszabály a szerződésre meghatározott alakot szabhat. Az alakosság megsértésével kötött szerződés – ha jogszabály másként nem rendelkezik – semmis. A jogszabályban meghatározott alak lehet írásba foglalási követelmény, minősített okirat elkészítésének kötelezettsége vagy közokirati forma kötelező előírása.
- [29] A törvényben előírt érvényességi kellék esetén az alakosság megsértésével kötött szerződés semmis. A semmisség jogkövetkezménye alól jogszabály felmentést adhat [például: régi Ptk. 418. § (2) bekezdés], ennek hiányában a feleknek lehetősége van utóbb orvosolni az alaki hibát. Ilyen esetekben az orvosló jogcselekményekkel jön létre a jogszabályban előírt alakosságnak megfelelő érvényes szerződés. A fentiek hiányában csak az alaki előírás miatt semmis szerződés jogkövetkezményei vonhatók le.
- [30] Alaki előírásokat maguk a szerződő felek is kiköthetnek szerződésükben. A felek nyilatkozatán alapuló alaki követelmény esetén – a jogszabályon alapuló alaki előírás megsértésével szemben – a régi Ptk. 217. § (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a kikötött alaki előírás mellőzése esetén is érvényessé váljon a szerződés a teljesítésnek vagy egy részének elfogadásával.
- [31] A régi Ptk. 218. § (1) bekezdése rendezi azt is, hogy ha jogszabály vagy megállapodás írásbeli alakot rendel, legalább a szerződés lényeges tartalmát írásba kell foglalni. Az írásba foglalás alaki feltételeit a Polgári Törvénykönyv hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: régi Ptk.) 38. § (1) és (2) bekezdése határozza meg, amely szerint, ha az okiratot több példányban állítják ki, a szerződés akkor is érvényes, ha mindegyik fél csak a másik félnek szánt példányt írja alá [régai Ptk. 38. § (1) bekezdés]; és ha jogszabály a szerződés érvényességéhez írásbeli alakot rendel, jogszabály eltérő rendelkezése hiányában írásbeli alakban létrejött szerződésnek kell tekinteni a levélváltás, a táviratváltás, valamint a távgépíró és telefax útján történt üzenetváltás, továbbá a külön törvényben meghatározott maradandó eszközzel tett nyilatkozatváltás – így különösen fokozott biztonságú elektronikus aláírással aláírt okirat – útján létrejött megegyezést [míg a felek által kikötött alaki előírás esetén a régi Ptk. 38. § (3) bekezdése irányadó].
- [32] Az indítványozó tanács szerint a fenti szabályozásból egyértelműen az következik, hogy – akár a felek, akár jogszabály írja elő az írásbeli alakot – az alaki kellékek egyike a szerződés aláírása. Utalt arra, hogy a Kúria is több közzétett határozatában értelmezte már a kötelező alaki előírás terjedelmét és jogkövetkezményeit (például: Pfv.21.067/2017/5.,

- Pfv.22.319/2016/9.). Az alaki kellékek közül kiemelten az aláírás megléte körében állapította meg a Kúria, hogy a törvényben előírt alaki követelmény esetén az aláírás nélküli okirat nem minősül megfelelő alakiságú nyilatkozatnak (Pfv.20.132/2017/9.). A joghatás kiváltására alkalmatlannak, ezáltal a jogszabályban előírt írásbeli alak megsértése miatt semmisnek minősítette a Kúria a nem cégszerűen aláírt jognyilatkozattal vállalt kötelezettséget (Gfv.30.529/2017/4.).
- [33] Kifejtette, hogy az aláírás mint alaki kellék teljesíthető személyesen vagy a régi Ptk. 219. § (1) bekezdése alapján – a személyhez kötött jognyilatkozatok kivételével – képviselő útján. Más személy általi eljárás esetén a képviseleti jogosultságnak magából az aláírásból is ki kell derülnie, a névírásnál a saját nevét kell az aláírónak megtennie, és utalni szükséges a képviseleti jogra.
- [34] Utalt arra, hogy ha valaki más nevében köt szerződést vagy tesz jognyilatkozatot, a régi Ptk. 221. § (1) bekezdése szerinti álképviselet két esetben merülhet fel: képviseleti jog megléte esetén a jogosultság túllépésével vagy a képviseleti jogosultság teljes hiányában. A megtett jognyilatkozat mindkét esetben érvénytelen, tehát azt a személyt, akinek nevében az álképviselő nyilatkozott, nem jogosítja és nem kötelezi. Ha azonban a képviselt az álképviselő cselekményét utólag jóváhagyja, ezzel a képviseleti jog túllépését vagy hiányát orvosolja, aminek ugyanaz a hatása, mintha a képviseleti jog már eredetileg is fennállt volna, vagy a képviselt maga nyilatkozott volna (Gfv.30.429/2014/5.).
- [35] Ettől a helyzettől az indítványozó tanács szerint el kell határolni azt az esetet, amikor a szerződés megkötésénél más helyett (és nem nevében) olyan személy jár el, aki nem a szerződő fél, ennek ellenére a szerződésen aláíróként a szerződő fél nevét írja alá, magát a szerződő félnek adja ki. Az álképviselő felfedi saját személyét, tehát a képviselt képviseletében úgy ír alá, hogy feltüntetni azt a fontos körülményt, hogy az aláírás nem a képviseltől származik, hanem a képviselőtől. Az álképviseléstől tehát el lehet különíteni a képviselt személyt és be lehet azonosítani a képviselő személyét, és a képviselő vonatkozásában a jogosultság meglétét vagy hiányát kell vizsgálni. Ehhez képest nem lehet álképviselétről beszélni olyan esetekben, amikor a „képviselet” személy neve fölött az eljáró személy úgy ír alá, hogy abból harmadik személy arra a következtetésre juthat, hogy az aláírás közvetlenül a vele szerződő féltől („képviselettlől”) származik, tehát nem lehet álképviseletnek nevezni azt az esetet, ha az aláíró a szerződő fél („képviselet”) aláírását hamisítja. Ilyen esetben az aláíró nem akarja személyazonosságát felfedni és nem akar jogi értelemben képviselőként eljárni.
- [36] A fentiekből az indítványozó tanács szerint az következik, hogy az álképviselő ismeretlen, illetve be nem azonosítható személy nem lehet, és a hamis vagy hamisított jognyilatkozatot utólagosan jóváhagyni fogalmilag kizárt, mert a jóváhagyás jogalapja, a más személy nevében való eljárás ebben az esetben hiányzik. Utalt arra, hogy korábban a Legfelsőbb Bíróság jogértelmezési gyakorlatában is így jelent meg ez a problematika. Hamis aláírásról ugyanis a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy az a másik fél javára szóló érvényes jognyilatkozatot nem tartalmaz (Pfv.23.140/1998/2.), a hamisított aláírással ellátott szerződéshez joghatások nem fűződhetnek, ilyen szerződésre jogot alapítani nem lehet (Kfv.39.125/2001/6.).
- [37] A fentiek alapján az indítványozó tanács jogi álláspontját két tételben foglalta össze.
- [38] Egyrészt: az ismeretlen személytől származó aláírást tartalmazó olyan szerződés, amelyre jogszabály szab kötelező írásbeli alakot, a régi Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján semmis. A szerződés azzal, hogy a fél, aki az érvénytelen szerződés alapján a másik féltől szolgáltatáshoz jut és egy ideig maga is a szerződés szerinti ellenszolgáltatásokat teljesíti, nem tehető érvényessé, ezzel a ráutaló magatartással az alaki hiba nem orvosolható.
- [39] Másrészt: ha a szerződésen szereplő aláírás hamisnak bizonyul, a szerződést a fél helyett (és nem a képviseletében) ismeretlen személy írja alá, a régi Ptk. 219. §-ának a képviseletre vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók. A képviseleti minőség megállapíthatóságának, a szerződő fél és a szerződést ténylegesen aláíró személy elkülöníthetőségének hiányában a régi Ptk. 221. § szerinti álképviselet szabályai sem alkalmazhatók, ezért a szerződés utólagosan nem hagyható jóvá.
- [40] Az indítványozó tanács álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak a felülvizsgálat alapjául szolgáló ügyben a referenciahatározattól való eltérésre adott indokai nem tarthatók. Az általa elbírálandó és a referenciahatározat szerinti ügyben az eldöntendő jogértelmezési kérdés ugyanaz, a másodfokú bíróság által megjelölt minimális tényállásbeli különbségnek a jogkérdés megítélése szempontjából nincs relevanciája (ha mindkét ügyben azonosan az állapítható meg, hogy a szerződésen szereplő aláírás nem az alperestől, hanem ismeretlen személytől származik, annak a kérdésnek, hogy az alperes jelen volt-e vagy sem magánál az ügyletkötésnél, jelentősége nincsen; és annak a megítélése sem befolyásolja az alaki előírás teljesítésének megítélését, hogy a szerződéskötés előtt rendelkezésre állt-e az alperes által aláírt, de nem a szerződés teljes tartalmát tükröző finanszírozási kérelem mint okirati bizonyíték), ezért a két különböző jogértelmezés a másodfokú bíróság által említett különbség miatt nem indokolható.
- [41] Az indítványozó tanács szükségesnek tartotta leszögezni, hogy a Kúria Pfv.20.905/2013/5. számú határozatától való eltérés érdekében nem élt a jogegység érdekében előzetes döntéshozatali indítvánnyal, miután egyrészt ennek a határozatnak a jogértelmezése kizárólag megállapítható álképviselet esetén irányadó (az álképviselő eljárását a képviselt utólag jóváhagyhatja, a jóváhagyás pedig nincs alakszerűséghez kötve), a jelen esetben azonban a fentebb bemutatottak szerint nem ilyen helyzetben szükséges jogértelmezést adni, másrészt a Kúria a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása során e közzétett határozatban foglaltaktól nem kíván eltérni. A Kúria Gfv.30.284/2017/7. számú határozatának alapjául szolgáló ügyben pedig nem alaki előírás megsértésére alapított kereseti kérelmet kellett a bíróságoknak elbírálnia, így ez az eset irreleváns az előterjesztett kérdés megválaszolása szempontjából, ezért erre sem kér jogértelmezést az indítványozó tanács.

V.

- [42] A legfőbb ügyész a Bszi. 37. § (2) bekezdése alapján tett nyilatkozatában az indítványozó tanács álláspontjával értett egyet.
- [43] Helytállónak minősítette az indítványozó tanács álláspontját az előtte folyamatban levő és a referenciahatározat összevethetőségét illetően.
- [44] Bemutatta az adott szerződés alaki követelményeinek szabályait. Kitért az alakiság megsértésének jogkövetkezményeire. Ismertette a képviselő és álképviselő szabályait, valamint lényeges ismérveit.
- [45] A legfőbb ügyész utalt arra, hogy a szerződés létre nem jöttének megállapítását mint alkalmazható jogkövetkezményt erősíti a bírói gyakorlatban az a jogi álláspont is, amely szerint az álképviselt személy utólagos jóváhagyásának hiányában az álképviselő által megkötött szerződés létre nem jött szerződésnek minősül. Kifejtette, hogy mivel a régi Ptk. e körben nem tartalmaz rendelkezést, a joggyakorlat a korábbi állásponttal szemben – amely szerint a szerződés jóváhagyás hiányában érvénytelen – ma már a szerződést nem létezőnek tekinti. E körben a Legfelsőbb Bíróság által korábban hozott, illetve ítéletáblai határozatokra utalt.
- [46] Kitért a régi Ptk. 205. § (1) bekezdésére, illetve arra, hogy a szerződés létrejöttének alapfeltétele, hogy ha a fél nem személyesen jár el, akkor képviselője a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően nyilvánítsa ki a fél akaratát. Kifejtette, hogy a képviselő a jognyilatkozatot képviselőként, ennek feltüntetésével írja alá. Utalt arra, hogy ezért nem tekinthető képviselőnek az, ha a megállapodáson szerződő félként nem a képviselő, hanem a képviselt névalírása szerepel. Azzal érvelt, hogy ebben az esetben nem áll fenn az álképviselőnek az az objektív előfeltétele, hogy a harmadik személy nem tud, vagy az adott helyzetben elvárható magatartás kifejtése mellett nem is kell tudnia a képviselői jogkör hiányáról vagy korlátozott voltáról, mert a szerződő fél, azaz a lízingbe adó tudatában van annak, hogy a lízingbe vevő aláírását elhelyező személy nem képviselőként jár el. Kiemelte, hogy az álképviselőnek nem minősülő ismeretlen személy eljárásának utólagos jóváhagyása kizárt, mert erre sem a régi Ptk., sem más jogszabály nem nyújt lehetőséget.
- [47] Összefoglalva úgy nyilatkozott, hogy nem indokolt fenntartani a Kúria referenciahatározatában írt jogi álláspontot, amely szerint, ha az egyedi lízingszerződést ismeretlen személy írta alá úgy, hogy a szerződésre a képviselt személy nevét írta, az az álképviselő szabályainak alkalmazásával jóváhagyható.

VI.

- [48] A felperes nyilatkozatában az adott jogkérdésben a referenciahatározatot irányadónak tekintette, álláspontja szerint eltérésre nincs lehetőség és az nem indokolt. Érvelése szerint, ha a jogszabály alaki követelményt (írásba foglalást) ír elő, és a szerződést ismeretlen személy írta alá a fél helyett és nem annak képviselőjében, az alaki hiba a fél utólagos jóváhagyásával, az álképviselő szabályainak alkalmazásával orvosolható. Megítélése szerint jogilag nem tehető különbség a között, hogy a fél helyett aláíró ismeretlen személy a fél

képviselőjeként lép fel, vagy a félnek adja ki magát. Hangsúlyozta, hogy mindkét esetben a fél helyett nyilatkozik, anélkül, hogy erre lenne meghatalmazása vagy jogosultsága. Ebből szerinte az következik, hogy az álképviselő szabályai mindkét esetben egyformán alkalmazhatóak.

- [49] Az alperesek nyilatkozatot nem tettek.

VII.

- [50] A Jogegységi Panasz Tanács a következőkre alapozta döntését.
- [51] Előjáróban utal arra, hogy a jogegység követelményét Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) 25. cikk (3) bekezdése tartalmazza, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.” A Kúria e feladatát az ítélkezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát az azonos ügyekben követi.
- [52] Ennek okán a Jogegységi Panasz Tanács mindenekelőtt az ügyek azonosságát (összevethetőségét) vizsgálta, különös tekintettel arra, hogy a tényállásbeli különbségek miatt a másodfokú bíróság nem tartotta az adott ügyben irányadónak a referenciahatározatot. Az indítványozó tanács ettől eltérő álláspontot képviselt.
- [53] A Jogegységi Panasz Tanács az ügyszakossággal, összevethetőség különböző aspektusait már több határozatában tisztázta (lásd részletesen: Jpe.I.60.002/2021/7., Indokolás [20]–[23], Jpe.II.60.030/2023/11., Indokolás [27]–[28]). Az ügyszakossággal több tényező által befolyásolt összetett jogi fogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni (Jpe.II.60.043/2024/8., Indokolás [41]). A jelenlegi indítvánnyal összefüggésben – a korábban tisztázott kritériumokat e helyütt meg nem ismételve – az indítványozó tanács felvetéseire figyelemmel annak kell különös jelentőséget tulajdonítani, hogy az indítvánnyal érintett jogkérdés vonatkozásában mindkét határozatban ugyanazt, ugyanolyan tartalmú jogi rendelkezést kell-e alkalmaznia a Kúriának, más megfogalmazásban: a felvetett absztrakt jogkérdés azonos-e.
- [54] Mindebből következően a helyes jogértelmezéshez nem feltétlenül szükséges követelmény, hogy a támadott és az eltéréssel érintett határozatokban a tényállás teljes egészében megegyező legyen, és ennek vizsgálatát a Kúria részletesen, hosszasan bemutassa (Jpe.I.60.003/2023/16.).
- [55] Adott esetben mind a referenciahatározatban, mind az indítványozó tanács által elbírálandó ügyben a tényállás lényegi elemei azonosak és ugyanaz a jogértelmezési kérdés merült fel. Mindkét ügyben jogszabályban előírt kötelező alaki kelléke a szerződésnek az írásbeli alak; a szerződésen szereplő aláírás nem a féltől, hanem ismeretlen személytől származik; a kötelezett pedig a szerződéses kötelezettségeit bizonyos ideig önként teljesítette, tehát az elbírálandó jogkérdés szempontjából lényeges tényállási elemek azonosak. A Jogegységi Panasz Tanács egyetértett az indítványozó tanáccsal abban, hogy az egyéb, tényállásbeli eltérések az indítvány elbírálása szempontjából irrelevánsak, a jogkérdés pedig azonos (adott tényállás mellett az álképviselő szabályainak alkalmazhatósága), tehát az ügyek összevethetőek.

- [56] Az összevethetőség kritériumainak tisztázását követően – érdemben – a Jogegységi Panasz Tanács az akaratnyilatkozatok tartalmi elemeit, hangsúlyozottan a nyilatkozatot megtevő személyét és a nyilatkozat joghatásait vizsgálta, különösen nagy hangsúlyt fektetve a képviselő és álképviselő jogintézményének az adott esetre való helyes értelmezésére.
- [57] A Jogegységi Panasz Tanács abból indult ki, hogy a polgári jogban az aktív kötelmi magatartás alapesete az akaratnyilatkozat, amely – akármelyik esetéről legyen szó – absztrakt értelemben joghatás kiváltására irányuló akarat bármilyen módon történő kifejezését jelenti. Megjelenhet joghatás kiváltására irányuló célzott emberi magatartásként (azaz jogügyletként), illetve reálaktusként is. Mindez a régi Ptk. szabályozásának szintjén nem rendszeralkotó fogalomként található meg: a szabályozás a jogügyletek közül a szerződést mint kétoldalú jogügyletet, illetve kivételes esetben az egyoldalú „jognyilatkozatot” nevesíti kötelemkeletkeztető tényállásként. Jóllehet a jogügyletek többféle formában előfordulhatnak, ettől függetlenül kijelenthető, hogy a fenti meghatározás alapján a jogügyletnek három eleme van: az akarat, a nyilatkozat és a jogi hatás. Mindezek vizsgálata nélkülözhetetlen az adott jogügylet és az azzal összefüggő jogértelmezési kérdés helyes értelmezéséhez és megválaszolásához.
- [58] A fenti meghatározás első eleme az akarat, amelynek kifejezője: a kötelelem alanya. Nem részletezve most e körben, hogy az alanyi pozícióban a polgári jogban ki állhat, a Jogegységi Panasz Tanács fontosnak tartja kiemelni, hogy a jogalanyok akaratnyilatkozataikat nem minden esetben személyesen teszik meg. Nem hagy kétséget efelől a régi Ptk. képviselőről szóló 219. § (1) bekezdése sem, amelynek értelmében törvény eltérő rendelkezése hiányában más személy (képviselő) útján is lehet szerződést kötni, vagy más jognyilatkozatot tenni. [Ezzel lényegében azonos szabályt tartalmaz a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:11. §-a, amely értelmében, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, más személy útján is lehet jognyilatkozatot tenni; a képviselő által meg tett jognyilatkozat közvetlenül a képviseltet jogosítja és kötelezi.] Ebből következően a képviselő jognyilatkozat – legyen az szerződés vagy egyoldalú jognyilatkozat – megtételében való helyettesítést jelent. A jognyilatkozatot tevő oldaláról ez szükségképpen két jogalanyt feltételez: egyrészt a képviselőt, aki a jognyilatkozatot a képviselt akaratából és nevében teszi, másrészt a képviseltet, akinek az akaratából és nevében történik a jognyilatkozat megtétele. Absztrakt megközelítésben a képviselő cselekedete tulajdonképpen a képviselt jogi cselekvése, a képviselő tehát nem több, mint eszköz a képviselt akaratának az érvényre juttatásában. Ezzel együtt a képviselő mint cselekvés ténybelileg a képviselő magatartása, de ennek a joghatásai a képviselt személyében és vagyonában állnak be. Ezzel az elvi tétellel összhangban mondja ki a régi Ptk. 219. § (2) bekezdése, hogy a képviselő által tett jognyilatkozat közvetlenül a képviseltet jogosítja, illetve kötelezi, vagyis a magatartás és a joghatás nem ugyanahhoz a jogalanyhoz fűződik. Részösszegzésként elmondható, hogy a képviselő lényege jogilag releváns cselekményben más nevében és érdekében való fellépés, egyfajta jogi helyettesítés. Eszerint a képviselő helyettesíti az általa képviselt személyt, jogalanyt a jognyilatkozatok megtételében és elfogadásában. A magyar jogi szabályozásban is érvényesülő érdekélmélet ezt azzal egészíti ki, hogy a képviselőnek minden helyzetben a képviselt érdekében kell eljárnia, a képviselt személy „érdekei hordozójának, szószólójának” kell lennie (ennek elmaradásának következményei az álképviselő szabályai szerint vonhatók le).
- [59] A Jogegységi Panasz Tanács korábban már utalt arra, hogy a jogszabályok, jogi normák értelmezésénél legáltalánosabb eligazodási pontként az Alaptörvény 28. cikke említendő (4/2025. JEH (Jpe.IV.60.030/2024/13. szám), Indokolás [69]). A hivatkozott cikk szerint a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy azok – egyebek mellett – a józan észnek megfelelő célt szolgálnak. Ha elfogadjuk, hogy a józan ész olyan alapvető, tapasztalaton alapuló gondolkodásmód, amely a legtöbb ember számára logikusnak és észszerűnek tűnik, e körben nem mellőzhető – a jogelméleti megközelítés bemutatása mellett – a képviselő hétköznapi fogalmának felidézése sem: a „valakit képvisel” kifejezés értelme a magyar nyelvben anyagi jogi értelemben az, hogy a képviselő a meg nem jelenő személy megbízásából annak érdekeit, szempontjait, akaratát valahol kifejezésre juttatja, vagy annak utasítása szerint jár el.
- [60] A kifejtettekből kitűnően a nyelvtani, a logikai és a cél szerinti értelmezés egybeesik. A jognyilatkozatot a képviselő teszi a képviselt akaratából, nevében és érdekében, tehát elválik a képviselő és a képviselt személye.
- [61] A fentebb említett második elem maga a nyilatkozat. Ezzel összefüggésben a Jogegységi Panasz Tanács szükségesnek tartja annak egyértelművé tételét, hogy ebben az értelemben a jognyilatkozat a jogi akarat kifejeződése, külvilágban való megjelenési formája. Jognyilatkozatot szóban vagy írásban lehet tenni, illetve bizonyos esetekben a Ptk. a jognyilatkozat megtételéhez speciális további alaki követelményeket is támaszt. E körben fontos hangsúlyozni: az alaki megkötés a nyilatkozat minden lényeges elemére kiterjedően áll fenn, azaz „nem pusztán betűvetést jelent, hanem okirati jelleget” is, amelyhez nélkülözhetetlen – egyebek mellett – a nyilatkozattevő aláírása is (BÍRÓ György: *Kötelmi jog, közös szabályok /szerződés tan,* Novotni Kiadó, Miskolc, 2010, 121.). Ezzel egyezően mondja ki az indítványozó tanács által is hivatkozott kúriai döntés, hogy a törvényben előírt alaki követelmény esetén az aláírás nélküli okirat nem minősül megfelelő alakiságú nyilatkozatnak (Pfv.20.132/2017/9.). Figyelemmel arra, hogy a fentebb kifejtettek szerint képviselő esetén a képviselő és a képviselt személye elválik, a jognyilatkozat aláírásából ki kell tűnnie, hogy azt a fél személyesen vagy képviselő útján tette. Ennek pedig az okiratiság elvét szem előtt tartva egyetlen biztos módja van: a jognyilatkozatot tevő személy (adott esetben a képviselő) kiléte az aláírásból állapítható meg, ami értelemszerűen a saját nevének használatát, annak leírását jelenti.

- [62] A kifejtettek alapján még az írásba foglalt egyszerű okirat is tartalmazza a nyilatkozatok lényeges elemeit, az okirat elkészítésének körülményeit (keltezés) és a nyilatkozattevők aláírását. A teljesség kedvéért szükséges utalni arra is, hogy a Pp. 325. § (1) bekezdés *a)* pontja a teljes bizonyító erejű magánokirat egyik formájának tekinti, ha a kiállító az okiratot saját kezűleg írta és aláírta, továbbá az (5) bekezdésben – egyebek mellett – az aláírás valódiságához köti az okirat bizonyító erejét, a (6) bekezdés pedig az aláírás valódiságának vizsgálatával kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz. Mindebből az következik, hogy fel sem merül, hogy egy okirat megfelel a teljes bizonyító erejű magánokirat alaki kellékeinek, ha valaki más nevét írja rá „saját kezűleg”. Hangsúlyozni kell, hogy az eljárásjogi kódexben megfogalmazott alaki követelmény számos esetben alkalmazandó mind az anyagi jogi, mind az eljárásjogi írásbeli nyilatkozatokra, következésképpen e szabály hivatkozásától nem lehetett eltekinteni.
- [63] Végül az akaratnyilatkozattal összefüggésben említett harmadik elem, a nyilatkozat jogi hatása is felvet értelmezésre szoruló kérdéseket. Egy jognyilatkozat jogi hatása számos körülmény függvénye, e körben azonban kizárólag a képviselő eljárására kell kitérni. Azt már korábban tisztázta a Jogegységi Panasz Tanács, hogy a képviselő intézményének esszenciális eleme, hogy a képviselő eljárása folytán a joghatások a képviselt személy személyében és vagyonában állnak be. A joghatás kiváltásához szükséges képviselési jogkör terjedelmét a képviselőlet létesítő jogalap: jogszabály vagy jogügylet határozza meg. Ha valaki jogalap hiányában vagy terjedelmét átlépve – lényegében a képviselt személy érdekét nem szolgálva – lát el képviselőt, a régi Ptk. 221. §-a (illetve lényegét tekintve azonosan a Ptk. 6:14. §-a) szerint álképviselőként jár el, és az így megített jognyilatkozat nem vált ki joghatást a képviselt személy irányába, feltéve, hogy a képviselt személy azt utólag nem hagyja jóvá. További jogkövetkezményt mond ki a régi Ptk. 221. § (1) bekezdése, amely szerint „[a]lki képviselési jogkörét jóhiszeműen túllépi, vagy anélkül, hogy képviselési joga volna, más nevében szerződést köt, és eljárását az, akinek nevében eljár, nem hagyja jóvá, köteles a vele szerződő félnek a szerződés megkötéséből eredő kárát megtéríteni.”
- [64] A Jogegységi Panasz Tanács e körben hangsúlyozza: ahhoz, hogy megállapítható legyen, hogy egy jognyilatkozat megtételénél olyan személy járt el, aki a kifejtettek alapján álképviselőnek minősül, a jognyilatkozatból ki kell derülnie, hogy nem a fél személyesen, hanem nevében képviselő járt el, vagyis a képviselő személyének beazonosíthatónak kell lennie. Ahogy arra a legfőbb ügyész is utalt, az álképviselő egyik lényeges vonása az álképviselővel szerződő fél által érzékelt képviselési jog látszata. Helyesen tért ki arra az indítványozó tanács, hogy „az álképviselő felfedi saját személyét”, tehát a képviselt képviselőt úgy ír alá, hogy feltünteteti azt a fontos körülményt, hogy az aláírás nem a képviseltől származik, hanem a képviselőtől. Az álképviselőtől tehát el lehet különíteni a képviselt személyt és be lehet azonosítani a képviselő személyét, és a képviselő vonatkozásában a jogosultság meglétét vagy hiányát kell vizsgálni. Ehhez képest nem lehet álképviselőről beszélni olyan esetekben, amikor valaki a „képviselet” személy nevével úgy ír alá, hogy abból harmadik személy arra a következtetésre juthat: az aláírás közvetlenül a vele szerződő féltől („képviselet”) származik, tehát nem lehet álképviselőnek nevezni azt az esetet, ha az aláíró a szerződő fél („képviselet”) aláírását tünteti fel a jognyilatkozaton. Ilyen esetben a képviselő szabályai nem alkalmazhatók. Következésképpen a régi Ptk. 221. § (1) bekezdésében írt „más nevében” kitétel nem jelentheti más, adott esetben a képviselt nevének a felhasználását, és fel sem merülhet a más nevét aláíró személy – hangsúlyozottan nem álképviselő – eljárásának az utólagos jóváhagyása.
- [65] Az indítványozó tanács előtt folyamatban levő felülvizsgálati eljárásban felmerült jogkérdés szempontjából mindez azt jelenti, hogy abban az esetben, ha a szerződő fél nevében ismeretlen személy úgy írja alá a kötelező írásbeli alakhoz kötött szerződést, hogy a képviselt nevét írja le, a képviselő, illetve az álképviselő szabályai nem alkalmazhatók. A Jogegységi Panasz Tanács egyetért az indítványozó tanáccsal abban, hogy a képviselő (álképviselő) képviselési minőségének magából az okiratról megállapíthatónak kell lennie, a szerződő fél és a képviselő elkülöníthetősége elengedhetetlen.
- [66] A kifejtettek alapján a Jogegységi Panasz Tanács arra a következtetésre jutott, hogy ha a jogszabály a szerződés megkötéséhez alaki követelményként írásba foglalási kötelezettséget ír elő, a szerződő fél helyett ismeretlen személy által aláírt szerződés esetén az álképviselő szabályai nem alkalmazhatók, következésképpen – ahogy arra a legfőbb ügyész is utalt – az alaki hiba nem orvosolható a szerződő fél utólagos jóváhagyásával. E jogértelmezést a tárgyalta jogintézmények főbb szabályainak egyezésére tekintettel – a jogbiztonság és a kiszámítható jogalkalmazás érdekében – a régi Ptk. és a Ptk. hatálya alatt indult ügyekben egyaránt alkalmazni kell.
- [67] A felülvizsgálati kérelem elbírálására a folytatódó felülvizsgálati eljárásban a megállapított kötelező jogértelmezésre figyelemmel kerül majd sor azzal, hogy az indítványozó tanács a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú határozatától a fenti jogkérdés tekintetében eltérhet. A Kúria azonos tartalmú határozatai a jövőben nem hivatkozhatók kötelező erejű döntésként.

VIII.

- [68] Mindezekre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés *c)* pontja, a 25. §-a, a 32. § (1) bekezdés *b)* pontja, 33. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint a 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.
- [69] A Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a BHGY-ban, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra – az indítványozó tanács kivételével – a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2025. november 10.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.058/2024/8. számú
határozata**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes jogegységi panaszát elutasítja.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes és a felperes jogelődje között 2008. október 8-án lízingszerződés jött létre, amelyet a felperes jogelődje 2010. október 13-án az alperes fizetési kötelezettségének elmulasztása miatt azonnali hatállyal felmondott, és felhívta az alperest a fennálló tartozása megfizetésére. Ezt követően a felperes jogelődje a lízingszerződés tárgyát képező gépjárművet értékesítette, ezáltal az alperes tartozása 4 250 936 forintba csökkent.
- [2] A felperes jogelődje 2011. október 4-én a felperesre engedményezte az alperessel kötött lízingszerződésből eredő követelését, az erre vonatkozó közös nyilatkozatukat az alperes 2011. december 1-én vette át.
- [3] A felperes 2016. március 22-i kérelmére a közjegyző fizetési meghagyást bocsátott ki az alperessel szemben a lízingszerződésből eredő 170 000 forint és járuléka megfizetése iránt. A fizetési meghagyás ellentmondás hiányában 2016. április 15-én jogerőre emelkedett.
- [4] A felperes 2019. november 14-én előterjesztett újabb kérelmére a közjegyző ismét fizetési meghagyást bocsátott ki az alperessel szemben 4 080 936 forint tőke és kamatai megfizetése iránt, a nemperes eljárás az alperes ellentmondása folytán perré alakult.
- [5] Az alperes ellenkérelme – a kereseti követelés elévülésére is tekintettel – a kereset elutasítására irányult.
- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.
- [7] A Kúria Gfv.30.323/2023/3. számú végzése alapján megismételt másodfokú eljárásban a felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] A jogerős ítélet indokolása szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 324. § (1) bekezdésének, a 326. § (1) bekezdésének, a 327. § (1) bekezdésének, valamint a 329. § (2) bekezdésének alkalmazásával helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a jelen ügyben érvényesített követelés elévült. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításával, amely szerint a 2010. október 13-án esedékessé vált követelés elévülését egyedül az

engedményezési értesítő átvétele szakította meg. A 2016. március 22-én előterjesztett fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem csak az abban érvényesített 170 000 forint tőke vonatkozásában szakította meg az elévülést, a jelen perben érvényesíteni kívánt további követelés tekintetében nem. Kifejtette, hogy nem eredményezheti a korábbi eljárásban nem érvényesített követelésrészre az elévülés megszakítását a korábbi jogérvényesítés. A másodfokú bíróság a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú határozatát annak eltérő tényállása miatt jelen perben nem találta követhetőnek.

- [9] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A felülvizsgálat engedélyezését a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdése alapján kérte. Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet sérti a régi Ptk. 327. § (1) bekezdését, a Pp. 346. § (5) bekezdését és 360. § (1) bekezdését, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (1) bekezdését; továbbá jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú, a Pfv.21.290/2022/3. számú, valamint a Jpe.II.60.054/2022/14. számú határozatától.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [10] A Kúria a Pfv.20.348/2024/5. számú ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [11] A döntésének jogi indokai között utalt arra, hogy a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (3) bekezdésében meghatározott kötelező engedélyezési oknak „a felülvizsgálat engedélyezésekor megállapítható fennállása” miatt engedélyezte, tekintettel arra, hogy a jogerős ítélet – abban a jogkérdésben, hogy a bírósági igényérvényesítés elévülést megszakító hatása kiterjed-e egy olyan követelésrészre, amelynek érvényesítésére csak később, az elévülés idő eltelté után kerül sor – eltért a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számon közzétett határozatától.
- [12] A támadott határozatban a Kúria utalt a felülvizsgálati eljárás tartama alatt hozott Jpe.II.60.060/2023/7. számú jogegységi hatályú határozatra, amely a bíróságokra nézve kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkövetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg, a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletének előzővel ellentétes jogértelmezése és az ezzel azonos tartalmú határozatai a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.
- [13] A támadott határozat indokolása szerint a jogerős ítéletben elfogadott jogi álláspont megfelel a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésének és a Kúria által a fentiek szerint kifejtett kötelező értelmezésnek, a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Pfv.22.146/2017/8. számú határozat a továbbiakban már nem volt figyelembe vehető.
- [14] Ezen túlmenően a támadott határozat tartalmazta azt is, hogy a jogerős ítélet a Kúria Pfv.21.290/2022/3. számú, valamint a Jpe.II.60.054/2022/14. számú határozatától jogkérdésben nem tért el ugyanazonosság

hiányában. A Kúria a Pfv.21.290/2022/3. számú határozatában a kereset előterjesztésének a kártérítési követelés elévülést megszakító hatásával összefüggésben abban a jogkérdésben foglalt állást, hogy a perindítás elévülést megszakító hatása kizárólag az adott eljárásban összecszerűségében megváltoztatott, felemelt kártérítési követelés vonatkozásában érvényesül. A jelen ügyben külön eljárásokban érvényesített követelésrészek elévülésével összefüggésben kell értelmezni a korábbi eljárás elévülést megszakító hatását, így a két ügy között jogkérdésben nincs azonosság. A Jpe.II.60.054/2022/14. számú ügy kapcsán az ügyszakosság hiányát azért állapította meg a Kúria a támadott határozatban, mert az előbbi döntés abban a jogkérdésben foglalt állást, hogy mely esetben valósul meg a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a bírósági úton való igényérvényesítés, ennek a jogkérdésnek viszont a jelen ügyben nem volt jelentősége.

A jogegységi panasz

- [15] A Kúria támadott határozata ellen a felperes (a továbbiakban: panaszos) terjesztett elő jogegységi panaszt a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozással. A Bszi. 41/D. § (1) bekezdés c) pontja alapján kérte, hogy a Jogegységi Panasz Tanács az ítéletet „a Pfv.21.290/2022/3. és a Jpe.II.60.054/2022/14. számú határozatoktól jogkérdésben történő el nem térést megállapító részében” helyezze hatályon kívül, és a Kúriát utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [16] A jogegységi panasz „jogi indokolása” körében a panaszos hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet eltér a Jpe.II.60.054/2022/14., valamint a Pfv.21.290/2022/3. számú határozatoktól, továbbá a támadott határozat jogkérdésben eltér a Gfv.30.378/2023/3. számú és a Pfv.20.639/2022/6. számú határozatoktól.
- [17] A panaszos sérelmezte, hogy a Kúria támadott határozata „nem tartalmaz érdemi indokolást” csupán a jogkérdésbeli azonosság hiányát rögzíti, ezzel megsértette a Pp. 357. § (1) bekezdése szerinti „kötőerő szabályát”, és ezzel eltért a Gfv.30.378/2023/3. számú határozatban foglaltaktól, amely szerint a Kúria a felülvizsgálatot engedélyező végzéséhez kötve van, e határozata hatályon kívül helyezésére nincs eljárásjogi lehetősége.
- [18] A Pfv.21.290/2022/3. számú határozat kapcsán a panaszos az ügyszakosság meglétét arra hivatkozva állította, hogy a Kúria e döntésében álláspontja szerint megállapította: „az elévülés kizárólag a kereseti kérelem, az érvényesíteni kívánt jog és annak alapjául szolgáló tények alapján beazonosítható követelés vonatkozásában szakad meg”, és a jelen perben nem új tényállítási elemként hivatkozott az alperes 170 000 forintot meghaladó további tartozására.
- [19] A panaszos a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozattól való eltérés körében idézte annak egyes részeit.
- [20] Végül a panaszos előadta, hogy a támadott határozat eltér a Kúria Pfv.20.639/2022/6. számú ítéletében foglalt azon jogértelmezéstől, amely a bíróság számára a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 213. § (1) bekezdése szerint az ítélet teljességének követelményét írja elő, ugyanis a Kúria

a támadott határozatban nem vizsgálta a felülvizsgálati kérelemben előadott érvelést „a fizetési meghagyás, mint elévülést írásbeli fizetési felszólításként megszakító tény vonatkozásában”.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

- [21] A jogegységi panasz nem alapos.
- [22] A panaszos a jogegységi panaszának alapjaként egyaránt hivatkozott a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésére. Az előbbi jogszabályi rendelkezés kapcsán a Jpe.II.60.054/2022/14. számú és a Pfv.21.290/2022/3. számú határozattól való eltérésre, míg a (2) bekezdés vonatkozásában a Gfv.30.378/2023/3. számú és a Pfv.20.639/2022/6. számú határozattól történő eltérésre hivatkozott.
- [23] A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának az eljárási törvény alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogszértést határozatában nem orvosolta. A (2) bekezdés alapján jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tért el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.
- [24] A jogegységi panasz a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozat és a támadott határozat által elbírált lényegi jogkérdés azonosságára vonatkozó értékelhető tartalmi kifejtést nem tartalmaz. Mindazonáltal a Jogegységi Panasz Tanács utal arra, hogy e körben az ügyszakossággal kapcsolatos álláspontját a Jpe.II.60.042/2024/7. számú határozatában már részletesen kifejtette.
- [25] Amint arra a Kúria a Jpe.I.60.002/2021/7. és a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozataiban is rámutatott: a jogegység fogalmát az egyes eljárási törvények nem definiálják, a Bszi. jogegységi eljárásra és jogegységi panasz eljárásra vonatkozó rendelkezéseiből, annak egyes eseteire vonható le – negatív oldalról – következtetés, amelynek értelmében a jogegység hiányát a korábbi döntéstől való indokolatlan eltérés okozza. A jogegység követelménye tehát sohasem absztrakt, hanem mindig konkrét ügyekhez, jogértelmezéshez köthető, az csak meghatározott és megjelölt bírói döntések tekintetében merülhet fel. Következésképpen – a jogegységi panasz eljárásokban eddig kialakult gyakorlatot követve – a jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyben (ügyszakosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti azonosság, mert eltérő háttérűek a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység.
- [26] A támadott határozat helytállóan tartalmazza, hogy a Kúria a Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozatában arra a jogkérdésre adott választ, hogy milyen esetben valósul meg a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint a bírósági úton való

- igényérvényesítés, ennek a jogkérdésnek pedig a jelen ügyben nem volt jelentősége. Ugyanakkor ebben a határozatában a Jogegységi Panasz Tanács semmilyen módon nem foglalt állást abban a kérdésben, amely a jelen eljárás tárgya: az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkovetelésre irányuló igényérvényesítés megszakítja-e.
- [27] Kétségtelen, hogy a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint mind az írásbeli felszólítás, mind a fizetési meghagyás (mint bírósági úton való igényérvényesítés) alkalmas eszköz az elévülés megszakítására, ez azonban nem jelenti azt, hogy mint ilyen, az abban érvényesített követelésen túlmenően is kifejti e joghatást.
- [28] Ugyancsak helytállóan utalt a támadott határozat a Pfv.21.290/2022/3. számú határozattal összefüggésben is az ügyszakosság hiányára, tekintettel arra, hogy annak a fenti jogkérdés nem képezte a tárgyát, abban nem külön eljárásokban érvényesített követelésrészek elévülésével kapcsolatban kellett állást foglalni.
- [29] Mindezeket túlmenően hangsúlyozza a Jogegységi Panasz Tanács: amennyiben az ügyszakosság megállapítható lenne, a panaszos által a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján hivatkozott két ügyben, akkor azok a Jpe.II.60.060/2023/7. számú jogegységi hatályú határozat szerint mint a Pfv.22.146/2017/8. számú határozattal azonos tartalmú határozatok kötelező erejüként nem lennének hivatkozhatók.
- [30] E jogegységi hatályú határozat ugyanis kötelező jogértelmezésként állapította meg a jelen ügy tárgyát képező jogkérdéssel összefüggésben: az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részkovetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg. Kimondta, hogy a Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítélete és az ezzel azonos tartalmú határozatai a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.
- [31] A panaszos a Gfv.30.378/2023/3. számú és a Pfv.20.639/2022/6. számú referenciahatározatokra a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján hivatkozott. E körben olyan, az alsóbb fokú bíróságok eljárásának tárgyát nem képező újabb jogkérdéseket (az ítélet teljessége, a felülvizsgálatot engedélyező végzés kötőereje) vetett fel, amelyben a Kúria sem foglalt állást a támadott határozatában. A panaszos valójában a felülvizsgálati eljárásban általa vélt eljárás szabálysértésekre [Pp. 357. § (1) bekezdés, Pp. 423. § (1) bekezdés] hivatkozva jelölte meg e referenciahatározatokat, azoknak az alsóbb fokú bíróságok határozataival semmilyen kapcsolata nincs.
- [32] A Jogegységi Panasz Tanács több határozatában kifejtette: a jogegységi panasz jogintézménye nem a panaszosnak a per tárgyává tett jog- és érdeksérelmének kiküszöbölésére szolgál. Erre az eljárási törvények által szabályozott rendes és rendkívüli jogorvoslatok többirányú lehetőséget biztosítanak. A jogegységi panasz eljárás egy a Bszi.-n alapuló, rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó, *sui generis* eljárás, a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgáló önálló eszköz. Jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését. Nem működhet továbbá kvázi „szuper-felülvizsgálatként” sem (Jpe.II.60.030/2023/11.).
- [33] Mindezeket alapul véve nem képezhetette a jelen jogegységi panasz eljárás tárgyát a panaszos által vélt eljárási szabálysértések megítélése akkor sem, ha a Kúria a panaszos által hivatkozott referenciahatározatokban valamilyen módon állást foglalt e jogszabályi rendelkezések értelmezése körében.
- [34] Mindezekre tekintettel a Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésében rögzített feltételek hiányában a Jogegységi Panasz Tanács – a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján – a jogegységi panaszt elutasította.

Elvi tartalom

- [35] A jogegységi panasszal támadott határozattól eltérő jogkérdésben hozott referenciahatározatra hivatkozás ügyszakosság hiányában, az azonos jogkérdést jogegységi hatályú határozattól eltérő módon elbíráló referenciahatározatra hivatkozás pedig annak alkalmazhatósága hiányában nem eredményezheti a jogegységi panasz megalapozottságát.
- [36] A Kúria jogegységi hatályú határozatában eldöntött jogkérdés tárgyában kezdeményezett jogegységi panasz kizárólag akkor lehet eredményes, ha abban referenciahatározatként magára a jogegységi hatályú határozatra vagy a jogkérdést azzal azonos módon elbíráló más közzétett határozatra hivatkoznak, és az azoktól történő eltérést sérelmezik.

Záró rész

- [37] A Pp. 81. § (1) bekezdése szerint a fél a perköltsége megtérítését annak felszámításával kérheti; a felszámítás módját a Pp. 81. § (2) bekezdése határozza meg. Tekintettel arra, hogy alperes részéről a fenti jogszabályi rendelkezésnek megfelelő felszámítás nem történt, a Kúria az eljárási költség megállapítását mellőzte.
- [38] A jogegységi panasz nem vezetett eredményre, így a Bszi. 41/D. § (4) bekezdése alapján a jogegységi panasz eljárásban felmerült illetéket a panasszal élő felperes viseli.
- [39] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (8) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [40] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 27.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Suba Ildikó s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Márton Gizella bíró helyett, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András

s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Vitál-Eigner Beáta bíró helyett

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.050/2025/6. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria a felperes költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét visszautasítja; a felperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] A felperes (a továbbiakban: panaszos) jogi szakvizsgával rendelkező félként személyesen eljárva a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41. § (helyesen: 41/B. §) (1) és (2) bekezdését is megjelölve jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.20.011/2025/11. számú, a jogerős ítéletet hatályában fenntartó ítélete (a továbbiakban: támadott határozat) ellen. Kérte annak megállapítását, hogy a támadott határozat jelentősen eltér a közzétett kúriai döntésektől, kérte jogegységi határozat meghozatalát vállalkozói szerződésszegés tárgyában, továbbá a vállalkozói szerződésszegés megállapítását. Jogegységi panaszában a Kúria számos határozatát megjelölte.
- [2] A panaszos kérte továbbá, hogy a Kúria „az eltúlzott perköltség végrehajtás megszüntetését, felfüggesztését szíveskedjen elrendelni.”
- [3] A panaszos az eljárási illetéket nem fizette meg, azonban költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, amelyben kérte elsődlegesen a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kmtv.) 5. § (1) bekezdés b) pontja szerinti teljes személyes költségmentesség engedélyezését „a csatolt rokkantsági, ápolási határozat, Itv., OTP-számlák alapján”. Másodlagosan kérte a „teljes személyes költségmentesség engedését, a rokkantság – hozzátartozói ápolói kényszerű közös háztartás – egyéb hátrányok miatt.” Harmadlagosan kérte „a részleges személyes költségmentesség vagy más bírósági jogérvényesítést lehetővé tevő engedélyt.”
- [4] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [5] A jogegységi panasz eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése értelmében illetékköteles. A Bszi. 41/C. § (2) bekezdés h) pontja értelmében ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) költségkedvezményekre vonatkozó szabályai a jogegységi panasz eljárásban is irányadók. A jogegységi panasz előterjesztője csak arra vonatkozó mentesség vagy kedvezmény esetén mentesül az illetékfizetési kötelezettség alól.
- [6] A Pp. 100. §-a alapján alkalmazandó Kmtv. 12. § (3)–(5) bekezdései értelmében a fél egymással eshetőlegesen viszonyban álló, több különböző költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet is előterjeszthet. A kérelemben fel kell tüntetni az igényelt költségkedvezményt (költségmentesség, teljes költségfeljegyzési jog, részletes költségfeljegyzési jog), és szükségeshez képest elő kell adni a költségkedvezmény engedélyezése alapjául szolgáló minden körülményt. A fél jövedelmi és vagyoni viszonyait jogszabályban meghatározott módon köteles igazolni és az igazolásokat a kérelmével egyidejűleg kell előterjesztenie.
- [7] A panaszos elsődlegesen a Kmtv. 5. § (1) bekezdés b) pontja szerinti teljes személyes költségmentesség engedélyezését kérte. E szerint a fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha aktív korúak ellátására jogosult, vagy aktív korúak ellátására jogosult – a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény szerinti – közeli hozzátartozójával él közös háztartásban.
- [8] A Kmtv. felhatalmazása alapján megalkotott, a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog engedélyezésének alapjául szolgáló körülmények igazolásáról szóló 26/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 9. § (1) bekezdése szerint, ha a kérelmező a Kmtv. 5. § (1) bekezdés b)–f) pontjaiban foglaltakra tekintettel kéri a költségmentesség engedélyezését, úgy – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – az ennek alapjául szolgáló ellátásról vagy ellátásra jogosultságról kell igazolást mellékelnie, és elegendő csak a nyomtatvány személyi adatokra vonatkozó részét kitöltenie.
- [9] A panaszos által csatolt 2016. szeptember 23-i határozat a rokkantsági ellátás havi összegének módosításáról szól, azonban a rokkantsági ellátás nem minősül aktív korúak ellátásának. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szocvtv.) 33. § (1) bekezdése alapján az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerőpiaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. E törvény 4. § (1) bekezdés k) pontja alapján aktív korú a 18. életévét betöltött, de a rá irányadó nyugdíjkorhatárt be nem töltött személy. A panaszos 1955-ben született, így megállapítható, hogy életkora alapján már nem minősül aktív korúnak. A panaszos a költségmentesség engedélyezése iránti kérelméhez olyan dokumentumot sem csatolt, ami azt igazolná, hogy aktív korúak ellátására jogosult közeli hozzátartozójával él közös háztartásban. Erre tekintettel a Kmtv. 5. § (1) bekezdés b) pontja szerinti teljes személyes költségmentesség engedélyezésének feltételei nem állnak fenn.
- [10] A panaszos másodlagosan kérte „a teljes személyes költségmentesség engedését, a rokkantság,- hozzátartozói ápolói kényszerű közös háztartás,- egyéb hátrányok miatt”. Harmadlagosan kérte „a részleges személyes költségmentesség,- vagy más bírósági jogérvényesítést lehetővé tevő engedélyt”. A panaszos e kérelme tartalma szerint a Kmtv. 5. § (2) bekezdése és a 6. § (2) bekezdése szerinti kérelemként értelmezhető.
- [11] A Kmtv. 5. § (2) bekezdése szerint a fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben foglalt feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy a fél létfenntartása veszélyeztetett. A Kmtv. 6. § (2) bekezdés a) pontja szerint a fél részére teljes vagy részleges költségfeljegyzési jogot kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben meghatározott feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek

- figyelembevételével megállapítja, hogy az illeték és a per során felmerülő valamennyi költség várható összegének vagy ezen összeg meghatározott hányadának vagy az illetéknek, illetve tételesen meghatározott költségnek az előzetes megfizetése, illetve előlegezése a félnek jövedelmi és vagyoni viszonyaival arányban nem álló megterhelést jelentene.
- [12] A Kmtv. 12. § (5) bekezdése alapján a fél jövedelmi és vagyoni viszonyait jogszabályban meghatározott módon köteles igazolni és az igazolásokat a kérelmével egyidejűleg kell előterjesztenie.
- [13] A Kmr. 2. § alapján, aki költségmentesség engedélyezését kéri, jövedelmi és vagyoni viszonyait, továbbá egyes személyi körülményeit e rendeletnek megfelelően kell igazolnia. A Kmr. 7. § (5) bekezdése szerint, ha a kérelmezőnek nyugdíjat folyósítanak, a nyomtatványhoz a kérelem előterjesztését megelőző hónapra vonatkozó postai nyugdíjszelvényt vagy fizetésiszámla-kivonatát kell mellékelni. E szabály megfelelően alkalmazható egyéb járandóságok, szociális ellátások igazolása esetén is. A panaszos csatolta a 2025. május, június és július havi számlakivonatát, valamint a Budapest Főváros Kormányhivatala határozatát a rokkantsági ellátás módosításáról (kelt 2016. szeptember 23-án), a Budapest Főváros Kormányhivatala *kerület száma* Kerületi Hivatalának határozatát, amely alapján *név*/ jogosultsága az ápolási díjra való jogosultsága továbbra is fennáll. Ez utóbbi a panaszos költségmentességi kérelme elbírálása szempontjából nem vehető figyelembe. A folyószámla kivonatok áttekintése után azonban megállapítható, hogy azokon nem látható a rokkantsági ellátás (219 275 forint) folyósítása, és erről szóló igazolást, postai nyugdíjszelvényt a kérelem előterjesztését megelőző hónapról nem csatolt. Emellett a panaszos a Kmtv. 5. § (2) bekezdése és a 6. §. (2) bekezdése körében figyelembe vehető, értékelhető releváns körülményeket sem igazolt.
- [14] A költségmentesség engedélyezése iránti kérelem – a fent részletezett hiányosságai okán – nem felel meg a Kmtv.-ben és a Kmr.-ben írt követelményeknek. A Kmr. 7. § (5) bekezdése eltérést meg nem engedő, közens követelményt fogalmaz meg a költségmentesség engedélyezéséhez szükséges nyilatkozatok és igazolások tekintetében, ezért a Kúria figyelemmel arra, hogy a jogegységi panasz eljárásban hiánypótlásnak nincs helye, a panaszos hiányos költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét visszautasította.
- [15] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja szerint a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [16] A panaszos a jogegységi panasz eljárás illetékét nem fizette meg, továbbá a hiányos költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét a Kúria visszautasította. A kifejtettetekre tekintettel a Kúria a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján a jogegységi panaszt – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasította.
- [17] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel – utalva a Bszi. 41/C. § (5) bekezdésére is – a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem érdemi elbírálását mellőzte.
- [18] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolta teszi (Jpe.II.60.014/2024/3., Indokolás [5]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.
- [19] Mindazonáltal a Jogegységi Panasz Tanács felhívja a figyelmet arra, hogy a Bszi. 41/C. § (3) bekezdésében foglalt követelmény (az, hogy a jogegységi panaszban – a beadványra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell jelölni azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti és azt a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít a fél) nem csak a határozatok és az eltérés pusztá megnevezését jelenti. A jogegységi panaszban „nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy az előterjesztő megjelölje miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie, pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal.” (Jpe.I.60.011/2021/3., Jpe.I.60.014/2021/5.) Továbbá a Jogegységi Panasz Tanács gyakorlata következetes abban is, hogy a panaszosnak „ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tární tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel.” (Jpe.II.60.002/2022/3.)
- [20] A panaszos megjelölt több „megsértett jogszabályhelyet”, illetve több kúriai határozatot is, amelyekből egy-egy mondatot hivatkozott a jogegységi panaszban, azonban elmulasztotta annak kimunkálását, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől, emellett nem tárt fel az általa megjelölt határozatok és a támadott határozat közötti ügyszabánosságot sem. A többi megjelölt határozathoz képest részletesebb indokolást a „Pfv.21.123/2017/6.” számú (helyesen: Pfv.21.123/2017/5. számú) és a „Pfv.20.456/2015/4.” számú (helyesen: Pfv.20.456/2015/8. számú) döntésektől való eltérés körében mutat be. Ez utóbbi határozat azonban nincs a Bíróági Határozatok Gyűjteményében közzétéve és ezt nem is kellett volna közzétenni a határozat meghozatalakor hatályos Bszi. szabályok szerint, így az ezzel kapcsolatos érvelés nem vehető figyelembe. A „Pfv.21.123/2017/6.” számú határozatnál kifejtettek pedig nem teljesítik a Jogegységi Panasz Tanács eddigi gyakorlata által megköveteltek, azaz annak bemutatását, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést, hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől és nem is tárt fel az általa megjelölt határozat és a támadott határozat közötti ügyszabánosságot sem. A jogegységi panasz

túlnyomórészt a tényállás és a panaszos által vélt anyagi jogi és eljárási jogszabálysértések ismertetéséből, azok kifogásolásából tevődik össze, illetve a panaszos a saját, korábban el nem fogadott álláspontját ismétli meg.

Elvi tartalom

- [21] A jogegységi panasz befogadásához követelmény, hogy a panaszos vagy hiánytalanul fizesse meg az illetéket, vagy nyújtson be teljes körű, szabályszerű, érdemben elbírálgatható költségmentességi kérelmet.

Záró rész

- [22] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.
- [23] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. szeptember 29.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.051/2025/5. számú végzése

Rendelkező rész

A Kúria a II. rendű alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] A II. rendű alperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.21.116/2024/10. számú ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben, amelyben a Kúria a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. A panaszos a jogegységi panaszban arra kéri a Kúriát, hogy a támadott határozatot helyezze hatályon kívül, és a Kúriát utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára. Álláspontja szerint a Kúria ítélete eltér a Pfv.20.688/2023/8. számú határozatban foglaltaktól.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha azt jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtották be.
- [4] A panaszos a jogegységi panaszához mellékelte egy 2023. december 10-én kelt, *ügyvéd neve* (*ügyvédi iroda neve*) által elfogadott meghatalmazást, amely tartalmazza szerint a panaszosnak „a Békéscsabai Járásbíróságon 6.P.20.718/2023. sz. alatt folyó, a *felperes neve* (...) felperes által jogalap nélküli

gazdagodás iránt indított perben” való teljes jogkörű képviselőre jogosít fel.

- [5] A jogegységi panasz eljárásban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXCV. törvény szerinti jogi képviselő kötelező [Bszi. 41/C. § (4) bekezdés]. A Kúria korábbi határozataiban kimondta, hogy a jogegységi panasz eljárás olyan rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó, *sui generis* eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Az alapeljárás során adott meghatalmazás hatálya ezért önmagában, automatikusan nem terjed ki a jogegységi panasz eljárásra. (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [5]) A jogegységi panasz benyújtásához és a jogegységi panasz eljárásban való képviselőhez megfelelő meghatalmazást csatolni kell a jogegységi panaszhoz. A jogegységi panasz eljárásban a meghatalmazás hiánya, hiányossága miatt hiánypótlásnak nincs helye.
- [6] Mindezek alapján a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján visszautasította.
- [7] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolta teszi (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [7]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.

Elvi tartalom

- [8] Az alapeljárás során adott meghatalmazás hatálya önmagában, automatikusan nem terjed ki a jogegységi panasz eljárásra. A jogegységi panasz benyújtásához és a jogegységi panasz eljárásban való képviselőhez megfelelő meghatalmazást csatolni kell a jogegységi panaszhoz. Ennek hiánya a jogegységi panasz visszautasítását eredményezi.

Záró rész

- [9] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 57. § (1) bekezdése alapján illetékmentes, ezért a panaszos az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján a jogegységi panasz eljárásban megfizetett 208 938 (kétszáznyolcezerkilencszázharminnyolc) forint illeték visszatérítését a lakóhelye szerint illetékes állami adóhatóságtól kérheti.
- [10] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 6.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartók Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.053/2025/5. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az alperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdésére hivatkozással jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Gfv.30.178/2025/2. számú, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasító végzése (a továbbiakban: támadott határozat) ellen. Kérte a Kúriát, hogy a támadott határozatot helyezze hatályon kívül, és a Kúriát utasítsa új eljárásra és új határozat meghozatalára. Másodlagosan azt kérte, hogy a Kúria a támadott végzést helyezze hatályon kívül és a Kúriát utasítsa a felülvizsgálati eljárás lefolytatására. Álláspontja szerint a Kúria végzése eltér a következő, közzétett kúriai határozatoktól: Pfv.20.403/2024/2., Pfv.21.238/2023/2., Pfv.20.165/2024/2., Pfv.20.255/2024/2., Pfv.20.400/2024/4., Pfv.20.289/2024/2., Pfv.21.074/2023/3., Gfv.30.112/2023/2., Gfv.30.033/2023/5., Pfv.20.221/2024/2., Pfv.20.054/2024/2., Pfv.20.708/2025/3., Jpe.II.60.022/2023/13., Jpe.I.60.029/2024/9.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A jogegységi panasz eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti jogi képviselőt kötelező [Bszi. 41/C. § (4) bekezdés]. A jogegységi panasz eljárás olyan rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó *sui generis* eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. (Jpe.I.60.005/2021/5.) Az alapeljárás során adott meghatalmazás hatálya ezért önmagában, automatikusan nem terjed ki a jogegységi panasz eljárásra (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [5]), a panaszosnak tehát kifejezetten a jogegységi panasz eljárásra vonatkozó meghatalmazással kell igazolnia jogi képviselője képviselői jogát (Jpe.I.60.059/2023/7., Indokolás [4]).
- [4] A panaszos által benyújtott meghatalmazás 2022. december 20. napján kelt. Tartalma szerint az alperes meghatalmazta a társaság kamarai jogtanácsos munkavállalóját, hogy a társaság képviselőtét „a felperes által a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt indított 19.P/G.XII.22.107/2022. számú peres eljárásban az Ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény alapján teljes jogkörrel ellássa”.
- [5] A csatolt meghatalmazás a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt indított eljárásban történő képviselőre szól, és az a fentiek miatt a jogegységi panasz eljárásban – kifejezett, ezen eljárásra vonatkozó rendelkezés hiányában – nem fogadható el. A jogegységi panasz eljárásban a meghatalmazás hiányossága miatt hiánypótlásnak nincs helye (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [5]), annak következménye a jogegységi panasz visszautasítása a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján.
- [6] A Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja szerint, a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [7] A jogegységi panasz eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdése értelmében illetékköteles. A Bszi. 41/C. § (2) bekezdés h) pontja értelmében ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) költségkedvezményekre vonatkozó szabályai a jogegységi panasz eljárásban is irányadók. A jogegységi panasz előterjesztője csak arra vonatkozó mentesség vagy kedvezmény esetén mentesül az illetékfizetési kötelezettség alól.
- [8] A Jogegységi Panasz Tanács következetes gyakorlata szerint a jogegységi panasz befogadásának feltétele, hogy a panaszos vagy hiánytalanul fizesse meg az illetéket, vagy nyújtson be teljes körű, szabályszerű, érdemben elbírálható költségmentességi kérelmet.
- [9] A panaszos a Magyar Államkincstár számlakivonata szerint 50 000 forint illetéket fizetett meg 2025. szeptember 10-i könyvelési és értéknappal. Megállapítható, hogy ez határidőben történt, azonban a megfizetett illeték mértéke nem megfelelő. A panaszos a jogegységi panaszban költségmentesség engedélyezését nem kérte.
- [10] A jogegységi panasz eljárásban az illeték alapját az Itv. 39–41. §-ai alapján kell megállapítani. Megjegyzést érdemel, hogy a panaszos a pertárgyérték megjelölésekor a Pp. 21. § (1) bekezdésére és az Itv. 39. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozott, azonban az Itv. 39. § (1) bekezdésének nincsen b) pontja. Az Itv. 50. §-a alapján az Itv. 39–41. §-ai szerint meghatározott illetékalap után az illeték mértéke jogegységi panasz esetén 10%, de legalább 50 000 forint, legfeljebb 3 500 000 forint.
- [11] Az Itv. 39. §-a alapján az illeték alapja a polgári peres eljárásban a per tárgyának, polgári nemperes eljárásban az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke (a továbbiakban együtt: az eljárás tárgyának értéke), a jogorvoslati eljárásban pedig a vitássá tett követelés vagy követelésrész értéke. Az alapügyben a felperes a keresetében úgy nyilatkozott, hogy a pertárgy értéke nem határozható meg. Az alapügy tárgya a támadott határozat szerint ingatlan-nyilvántartási bejegyzés kiigazítása volt, a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasította. Mindezek alapján a pertárgy értéke nem állapítható meg. Az Itv. 39. § (3) bekezdés d) pontja alapján, ha az eljárás tárgyának értéke nem állapítható meg, és ha törvény másként nem rendelkezik, az illeték számításának alapja a jogegységi panasz eljárásban 700 000 forint. Ebből következően az Itv. 50. § (1) bekezdése alapján a jogegységi panasz eljárás illetéke 70 000 forint. A panaszos az eljárási illetéket hiányosan fizette meg, ezért a jogegységi panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján is.
- [12] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) és c) pontjai alapján visszautasította.

Elvi tartalom

- [13] Az alapeljárás során adott meghatalmazás hatálya önmagában, automatikusan nem terjed ki a jogegységi panasz eljárásra. A jogegységi panasz benyújtásához és a jogegységi panasz eljárásban való képviselőhöz megfelelő meghatalmazást csatolni kell a jogegységi panaszhoz.
- [14] A jogegységi panasz befogadásához elvárható, hogy a panaszos vagy hiánytalanul fizesse meg az illetéket, vagy nyújtson be teljes körű, szabályszerű, érdemben elbírálnak költségmentességi kérelmet.

Záró rész

- [15] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes, ezért a panaszos az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján a jogegységi panasz eljárásban megfizetett 50 000 (ötvenezer) forint illeték visszatérítését a székhelye szerint illetékes állami adóhatóságtól kérheti.
- [16] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 6.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bírő, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bírő, Dr. Bartók Levente s.k. bírő, Dr. Csák Zsolt s.k. bírő, Dr. Darák Péter s.k. bírő, Dr. Domonyai Alexa s.k. bírő, Dr. Döme Attila s.k. bírő, Dr. Dzsula Marianna s.k. bírő, Dr. Farkas Attila s.k. bírő, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bírő, Dr. Hajdu Edit s.k. bírő, Dr. Harangozó Attila s.k. bírő, Dr. Kalas Tibor s.k. bírő, Dr. Kovács András s.k. bírő, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bírő, Dr. Puskás Péter s.k. bírő, Dr. Remes Gábor s.k. bírő, Dr. Sperka Kálmán s.k. bírő, Dr. Tanczos Rita s.k. bírő

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.055/2025/4. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az alperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.20.572/2025/5. számú ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben, amelyben a Kúria a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. A panaszos a jogegységi panaszban arra kéri a Kúriát, hogy a támadott határozatot helyezze hatályon kívül, és a Kúriát utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára. Álláspontja szerint a Kúria ítélete eltér a Pfv.20.568/2022/9. számú határozatban foglaltaktól.
- [2] A panaszos kérte továbbá, hogy a Kúria „a jogegységi panaszunkat érdemben elbírálnak határozatának meghozataláig a Kúria Pfv.20.572/2025/5. számú ítéletének végrehajthatóságát a Bszi. 41/C. § (1) bekezdésében

foglaltaknak megfelelően felfüggeszteni szíveskedjen.”

- [3] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [4] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az eljárási illetéket nem vagy hiányosan fizették meg.
- [5] A panaszos eljárási illetéket nem fizetett. A jogegységi panaszban bejelentette, hogy „az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (...) 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján az alperesi érdekelt teljes személyes illetékmentességben részesül és amennyiben ezzel nem értene egyet a Tisztelt Kúria, úgy előadjuk, hogy az Illetéktörvény 62. § (1) bekezdés h) pontja alapján alperesi érdekeltet tárgyi illeték-feljegyzési jog illeti meg.”
- [6] Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy a jogegységi panaszt az alapeljárás alperese terjesztette elő, alperesi érdekelt nem vett részt az alapeljárásban.
- [7] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja, illetve (2) bekezdése alapján a költségvetési szerv teljes személyes illetékmentességben részesül, és az illetékmentesség csak abban az esetben illeti meg, ha az eljárás megindítását megelőző adóévben az eredménye után a központi költségvetésbe befizetési kötelezettsége nem keletkezett. Az Itv. 5. § (3) bekezdése alapján mindezek fennállásáról a szervnek a bírósági eljárás (így a jogegységi panasz eljárás) kezdeményezése esetén nyilatkoznia kell. (Jpe.I.60.031/2022/3., Indokolás [9]) Ezt a nyilatkozattételi kötelezettséget a panaszos nem teljesítette.
- [8] Az Itv. 62. § (1) bekezdés h) pontja alapján a közigazgatási bírósági eljárásban (a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos per és a szerződő fél által indított közigazgatási szerződéssel kapcsolatos per kivételével) a felet – ideértve a beavatkozót és az érdekeltet is – illetékfeljegyzési jog illeti meg. Ez az illetékfeljegyzési jog azonban a jogegységi panasz eljárás tekintetében nem áll fenn ugyanezen rendelkezés első fordulata alapján (Jpe.II.60.032/2024/3., Indokolás [5]), ráadásul nem is közigazgatási bírósági eljárás folyt az ügyben. A panaszosnak az e körben tett érvelése sem alapos tehát.
- [9] Mindezek alapján a Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.
- [10] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokoltta teszi (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [7]), így a jogegységi panasz érdemi elbírlásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.
- [11] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel – utalva a Bszi. 41/C. § (5) bekezdésére is – a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem érdemi elbírlását mellőzte.

Elvi tartalom

- [12] A jogegységi panasz befogadásához követelmény, hogy a panaszos vagy hiánytalanul fizesse meg az illetéket, vagy személyes illetékmentességének alátámasztására terjesszen elő az Itv. 5. § (2)–(3)

bekezdésében foglaltak szerinti nyilatkozatot az illetékmentesség feltételeinek fennállásáról.

- [13] Az Itv. 62. § (1) bekezdés h) pontja szerinti illetékfeljegyzési jog nem illeti meg a jogegységi panasz eljárásban az arra egyébként jogosult felet (a panaszost).

Záró rész

- [14] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az Itv. 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.
- [15] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 6.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bírő, Dr. Balogh Zolt Páter s.k. bírő, Dr. Bartkó Levente s.k. bírő, Dr. Csák Zolt s.k. bírő, Dr. Cseh Attila s.k. bírő, Dr. Darák Páter s.k. bírő, Dr. Domonyai Alexa s.k. bírő, Dr. Döme Attila s.k. bírő, Dr. Farkas Attila s.k. bírő, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bírő, Dr. Hajdu Edit s.k. bírő, Dr. Harangozó Attila s.k. bírő, Dr. Kalas Tibor s.k. bírő, Dr. Kovács András s.k. bírő, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bírő, Dr. Puskás Páter s.k. bírő, Dr. Remes Gábor s.k. bírő, Dr. Sperka Kálmán s.k. bírő, Dr. Tánzos Rita s.k. bírő

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.II.60.058/2025/3. számú végzése

Rendelkező rész

A Kúria a VI. rendű terhelt jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] A VI. rendű terhelt (a továbbiakban: panaszos) a Kúria Bfv.783/2024/11. számú végzésével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben nyújtott be jogegységi panaszt, amelyben a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal támadott elsőfokú és másodfokú határozatot hatályában fenntartotta. A panaszos a jogegységi panasz jogalapjaként a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdését jelölte meg. Kérte a támadott határozat hatályon kívül helyezését, a Kúria új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását. Álláspontja szerint a támadott határozat eltér a Kúria Bfv.830/2017/16. számú, a „BH 2016.163.III.” számon megjelent és a „BH 2014.103.I.” számon megjelent határozataitól. A panaszos kérte a Szegedi Ítéltábla Bf.II.563/2019/34. számú ítélete végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az nem tartalmazza a (3) bekezdésben foglaltakat, és a megfelelő kiegészítés az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem történt meg. A Bszi. 41/C. § (3) bekezdése értelmében a jogegységi panaszban – a beadványra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell

jelölni azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti és azt a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít a fél.

- [4] A panaszos a beadványában a Bfv.830/2017/16. számú határozat mellett kettő, a Kúriai Döntések (korábban: Bírósági Határozatok) című folyóiratban megjelent bírósági határozatra hivatkozott, így a „BH 2016.163.III.”, „BH 2014.103.I.” számú döntésekre. Jogegységi panasz a Kúria 2012. január 1. napját követően a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt terjeszthető elő. A BHGY nem összetévesztendő az 1952 óta kiadott Bírósági Határozatok (2013-tól Kúriai Döntések), 2022. január 1. napja óta online elérhető folyóirattal, amely jelenleg a Kúria, azt megelőzően pedig utólagja a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. szabad felhasználású kiadványa. A BHGY a Bszi. által létrehozott, annak 163–165. §-aiban szabályozott, online, bárki által elérhető és kereshető hivatalos gyűjtemény, ami a törvényben meghatározott bírósági határozatokat anonimizált formában, de egyebekben változtatás nélkül és a törvényben előírt körben teljeskörűen tartalmazza. (Jpe.II.60.020/2024/3., Indokolás [4])
- [5] A folyóiratban megjelent eseti döntések jogegységi panasz alapjául csak akkor szolgálhatnak, ha azokat a BHGY-ban is közzétették. (Jpe.II.60.020/2024/3., Indokolás [10]) Megállapítható, hogy a Kúria a BH 2016.163. számon megjelent döntést Bfv.666/2015/9., míg a BH 2014.103. számon megjelent döntést Bfv.868/2012/14. számon hozta meg, azok a BHGY-ban közzé vannak téve.
- [6] A Jogegységi Panasz Tanács azonban számos döntésében következetesen kifejtette, hogy a támadott és a hivatkozott határozat megjelölésének követelménye nem a határozatok és az eltérés pusztá megnevezését jelenti. A jogegységi panaszban nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy a panaszos megjelölje miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal. Továbbá a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa azt is egyértelművé tette, hogy a panaszosnak ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett határozatában kifejtett jogértelmezéstől. Fel kell tártani tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel. (Jpe.I.60.059/2024/5., Indokolás [4])
- [7] A panaszos a jogegységi panaszban a Bfv.830/2017/16. számú végzésből idézett egy mondatot, amely szerint „az alapcselekmény és a pénzmosás esetében valóságos heterogén halmazát általában nem jöhet létre, azaz egy elkövetési magatartás (vagy magatartás sorozat) egyidejűleg az alapbűncselekmény és a pénzmosás törvényi tényállását nem merítheti ki”. Hangsúlyozta az azzal

- kapcsolatos álláspontját, hogy a pénzmossás körében megállapított büntetőjogi felelősségre vonás nem megalapozott, azonban e körben nem mutatta be a hivatkozott és a támadott határozat közötti ügyszabályságot, nem munkálta ki, hogy milyen értelmezésszerű különbség van a támadott és a hivatkozott határozat között.
- [8] A panaszos a következő referenciahatározatot „BH 2016.163.III.” számon jelölte meg. Ezt a határozatot a Kúria Bfv.666/2015/9. számon hozta meg, erre azonban a panaszos nem hivatkozott a felülvizsgálati indítványában. A Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján benyújtott jogegységi panasz befogadási vizsgálata során szempont, hogy a panaszos a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott-e a jogegységi panaszban megjelölt referenciahatározatokra. Tekintettel azonban arra, hogy e határozatot a panaszos felülvizsgálati eljárással összefüggésben (is) említi, ennek a felülvizsgálati eljárást követően lehetne relevanciája, így vizsgálendő az e határozattal kapcsolatban kifejtett érvelése. Azt sérelmezte, hogy a bíróság figyelmen kívül hagyta a történeti tényállás azon hiányosságát, hogy mely cselekmények valószínűsítették meg az eredetleplezési célzatot, s így a törvényi tényállásban szereplő elkövetési magatartás hiányának ellenére állapították meg a terhelt büntetőjogi felelősségét a pénzmossás bűncselekményében. E körben sem mutatta be azonban azt, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől.
- [9] A panaszos a harmadikként megjelölt referenciahatározatot (Bfv.868/2012/14.) is BH számon említi („BH 2014.103.I.”), azonban e határozatnál is azt emeli ki, hogy a Kúria gyakorlata szerint büntető anyagi jogszabálysértés, ha az irányadó tényállás alapján a terhelt büntetőjogi felelőssége nem dönthető el, miként az is, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján nem lehetséges megalapozott állásfoglalás a terhelt cselekményének törvényes minősítése, következésképpen a büntetés kiszabása kérdésében. Hangsúlyozta ezen határozattal kapcsolatban is a korábban kifejtett álláspontját, amely szerint nem valószínűsított meg pénzmossással kapcsolatos tevékenységet, az eljárás során nem merült fel erre vonatkozó adat, illetve körülmény, hogy bármilyen leplező magatartást kifejtett volna a bűncselekményből származó haszon kapcsán, így nem lehetett volna a büntetőjogi felelősségét e bűncselekményben megállapítani. E határozatra való hivatkozás körében is elmaradt a támadott határozat és a referenciahatározat tényállásának és az ügyekben megjelenő jogkérdések értelmezésének összevetése, azok ütköztetése, valamint az ügyek összehasonlítható tényállásának bemutatása, az ügyszabályság feltárása.
- [10] Az eseti döntések bemutatása után kiemelte azon álláspontját, hogy a támadott határozat a fent hivatkozott döntésekkel ellentétes, és nem vizsgálta a pénzmossás megállapításának vonatkozásában a szükséges elkövetési magatartások meglétét. A panaszos szerint tényállási ellentmondás ellenére állapították meg a pénzmossás elkövetését, amely magával vonta a bűnszervezetben történt elkövetést, annak ellenére, hogy a támadott határozat tényállása nem részletezi, hogy milyen módon valósult meg a bűncselekményből származó vagyoni leplezett célú felhasználása.
- [11] Megállapítható, hogy a panaszos nem tett eleget a Jogegységi Panasz Tanács gyakorlatában kialakított tartalmi követelményeknek. A panaszos elsősorban azt sérelmezte, hogy a bíróság megállapította a büntetőjogi felelősségét a pénzmossás bűncselekményében, és a jogegységi panaszban az eljárás korábbi szakaszában el nem fogadott érvelését ismételte meg. A panaszos az általa tévesnek tartott kúriai jogértelmezést kívánta orvosolni, amelyre a jogegységi panasz eljárás nem ad lehetőséget. A jogegységi panasz eljárás nem jelentheti a felülvizsgálati eljárás megismétlését, továbbá az abban szereplő indokolás felülmérlegelését. Az nem működhet kvázi „szuper-felülvizsgálatként”. (Jpe.I.60.001/2024/4., Indokolás [11]).
- [12] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Elvi tartalom

- [13] A jogegységi panaszban nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy a panaszos megjelölje, miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal.
- [14] A panaszosnak ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tártani tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel.

Záró rész

- [15] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.
- [16] A jogegységi panasz visszautasítása miatt a büntetés felfüggetléséről rendelkezni nem kellett.
- [17] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 27.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bírő, Dr. Csák Zsolt s.k. bírő, Dr. Farkas Katalin s.k. bírő, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bírő, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bírő, Dr. Kalas Tibor s.k. bírő, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bírő, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bírő, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Márton Gizella bírő helyett, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bírő, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bírő, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bírő, Dr. Somogyi Gábor s.k. bírő, Dr. Suba Ildikó s.k. bírő, Dr. Stark

Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Vitál-Eigner Beáta bíró helyett

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.II.60.060/2025/3. számú
végzése**

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az alperes (a továbbiakban: panaszos) személyesen eljárva, jogi képviselő közreműködése nélkül terjesztett elő jogegységi panaszt a Kúria Pfv.20.532/2025/3. számú, a panaszos felülvizsgálati kérelmét visszautasító és a Pfv.20.532/2025/3. számú végzés kijavítása tárgyában hozott Pfv.20.532/2025/5. számú végzésével szemben. A panaszos kérte a Pfv.20.532/2025/5. számú végzés hatályon kívül helyezését, továbbá azt, hogy a Jogegységi Panasz Tanács utasítsa a Pfv.20.532/2025. számú ügyben eljárt tanácsot a 3. sorszámu végzés „kiegészítésére”. A panaszos a kérelmében nem jelölte meg a jogegységi panasz jogalapját.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/C. § (6) bekezdés b) pontja szerint a Jogegységi Panasz Tanács – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a jogegységi panaszt visszautasítja, ha azt jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtották be.
- [4] A panaszos a jogegységi panaszt jogi képviselő közreműködése nélkül, személyesen, papír alapon nyújtotta be. A jogegységi panasz előterjesztésére és a jogegységi panasz eljárásban való képviseletre vonatkozó meghatalmazást a jogegységi panaszhoz nem csatolt.
- [5] A jogegységi panasz eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti jogi képviselet kötelező [Bszi. 41/C. § (4) bekezdés]. A Kúria korábbi határozataiban kimondta, hogy a jogegységi panasz eljárás olyan rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó, *sui generis* eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása. Az alapeljárás során adott meghatalmazás hatálya ezért önmagában, automatikusan nem terjed ki a jogegységi panasz eljárásra. A jogegységi panasz eljárásban való képviselethez megfelelő meghatalmazást csatolni kell a jogegységi panaszhoz. A jogegységi panasz eljárásban a meghatalmazás hiánya, hiányossága miatt hiánypótlásnak nincs helye. (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [5])
- [6] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján visszautasította.
- [7] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokolta teszi (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [7]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát

képező további visszautasítási okok vizsgálatát mellőzte.

Elvi tartalom

- [8] A jogegységi panasz eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti jogi képviselet kötelező. Jogi képviselő közreműködésének hiányában a jogegységi panasz visszautasításának van helye a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján.

Záró rész

- [9] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.
- [10] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. október 27.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Márton Gizella bíró helyett, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Vitál-Eigner Beáta bíró helyett

KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNY

1/2025. (XII. 9.) KK vélemény
az 5/2016. (IX. 26.) KMK vélemény felülvizsgálatáról

A Kúria Közigazgatási Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása céljából a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma „Az általános forgalmi adó levonási jog megtagadását eredményező egyes visszaélések esetén vizsgálandó tény- és jogkérdésekről” szóló 5/2016. (IX. 26.) KMK véleménye felülvizsgálata körében, az alábbi kollégiumi véleményt fogadta el:

Az 5/2016. (IX. 26.) KMK vélemény 1–2–3. pontjai helyébe a következő rendelkezések kerülnek:

1. Meg nem történt gazdasági eseményről kiállított számla alapján áfalevonási jog nem gyakorolható. A számlát befogadó felperes ebben az esetben tudja, hogy nem végzett termékbeszerzést, illetve nem vett igénybe szolgáltatást, ezért a perben kizárólag az vizsgálandó, hogy az adóhatóság bizonyította-e, hogy az ügylet nem történt meg.

2. A teljesen mesterséges, valós gazdasági tartalmat nélkülöző, valamint az elsődlegesen vagy túlnyomórészt adóelőny megszerzését célzó ügyletek bonyolítása az áfa-szabályozás céljával ellentétes, ezért rendeltetésellenes magatartás, így a joggal való visszaélés tilalmába ütközik. A rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése szándékos, célzatos magatartás, amely bizonyítottasága esetén az adólevonási jog megtagadása jogszerű. Az adólevonási jog megtagadása ebben az esetben azon alapul, hogy az adólevonási jog feltételeinek formális teljesülése mellett az ügyletek eredménye olyan adóelőny megszerzése, amely ellentétes az áfa-rendelkezések célkitűzéseivel, és bizonyított, hogy az ügyletek elsődleges célja valamely adóelőny megszerzése volt. A felperes tehát visszaél adólevonási jogával. A perben az vizsgálandó, hogy az adóhatóság bizonyította-e, hogy a felperes aktív magatartása arra irányult, hogy olyan ügyleteket bonyolítson, amelyek az áfa-szabályozás céljával ellentétes adóelőnyt biztosítanak számára (a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése).

3. A felperes a más által elkövetett áfa-visszaélés tudatos résztvevőjének minősül, amennyiben tudta, hogy olyan ügyletről kiállított számla alapján kíván adólevonási jogot gyakorolni, amely ügyletben a számlakibocsátó vagy a számlázási láncban résztvevő magatartása visszaélésszerű. Ebben az esetben az adóalany passzív módon hozzájárul az adókijátszás

elkövetéséhez, ezért annak részesévé válik. A perben az vizsgálandó, hogy az adóhatóság bizonyította-e az adókijátszás tényét, és azt, hogy a felperes erről tudott (más által elkövetett adókijátszásban való tudatos, passzív részvétel)

4. A felperes a más által elkövetett áfa-visszaélés gondatlan, passzív résztvevőjének minősül, amennyiben a tőle elvárható intézkedések megtétele esetén tudhatta, hogy olyan ügyletről kiállított számla alapján kíván adólevonási jogot gyakorolni, amely ügylet a számlakibocsátó vagy a számlázási láncban résztvevő adóalany visszaélésszerű magatartásával érintett. A perben az vizsgálandó, hogy az adóhatóság bizonyította-e az adókijátszás tényét, és azt, hogy a felperes erről a tőle elvárható intézkedések megtétele esetén tudhatott volna (más által elkövetett adókijátszásban való gondatlan, passzív részvétel).

5. Az adókijátszás megállapításának csak lehetséges, de nem kizárólagos feltétele a költségvetési adókiesés.

Bevezetés

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium 5/2016. (IX. 26.) KMK véleménye alapvetően a gazdasági esemény megtörténte alapján határolta el az adólevonási jog megtagadása egyes eseteit. Az ítélkezési tapasztalatok alapján, a közigazgatási perek egységes és következetes elbírálásának biztosítása érdekében a Kúria Közigazgatási Kollégiuma a felperes adókijátszást eredményező magatartásának vizsgálata, a felperes adókijátszáshoz fűződő tudatossága alapján különíti el az egyes eseteket.

I. Az áfa mechanizmus

- [1] Az általános forgalmi adó (áfa) nettó típusú, közvetett adó, amelyet a termelés és a forgalmazás minden szakaszában meg kell fizetni a hozzáadott érték (értékesítés és beszerzés adó nélküli árának különbözete) után. Indirekt típusú fogyasztási adó, a forgalmat adóztatja. Az áfa a termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás során kerül felszámításra.
- [2] Az áfalevonási jog az Európai Unió közös hozzáadottérték-adó (héta) rendszerének egyik alapelve, szabályait a Tanács közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelve (2006. november 28.) végrehajtására meghozott, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) tartalmazza.
- [3] Az áfalevonási jog főszabály szerint nem korlátozható, amennyiben a levonási jogával élni kívánó adóalany részéről az e jog gyakorlása feltételül szabott valamennyi anyagi és alaki jogi feltétel teljesül.

- [4] Az áfalevonás rendszerének különösen az a célja, hogy a vállalkozót teljes egészében mentesítse a gazdasági tevékenysége keretében fizetendő vagy megfizetett áfa terhe alól, ebből következően valamennyi gazdasági tevékenység adóterhét illetően biztosítja a semlegességet, függetlenül e tevékenységek céljától és eredményeitől, feltéve, hogy e tevékenységek főszabály szerint maguk is áfakötelesek.
- [5] Az adóalany az áfa-mechanizmus során az állam adóbeszedőjeként is eljár, és az adócsalással és az adókikerüléssel, valamint az esetleges visszaélésekkel szembeni küzdelem a 2006/112/EK irányelv, az Áfa tv. és az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) által elismert és előmozdított célkitűzés, és ekképpen a jogalanyok nem hivatkozhatnak az áfalevonási jogot biztosító uniós és nemzeti normákra csalárd módon vagy visszaélésszerűen.
- [6] Az adóhatóságnak meg kell tagadnia az adólevonási jog által biztosított előnyt, ha objektív körülmények alapján megállapítható, hogy e jogra csalárd módon vagy visszaélésszerűen hivatkoztak.
- [7] A tagállamoknak lehetőségük van intézkedéseket elfogadni az áfa pontos beszedésének és az adócsalás megakadályozásának a biztosítása érdekében, és a tagállamok hatáskörébe tartozik a számukra megfelelőnek tűnő szankciók megválasztása.

II. Áfa-levonási jog megtagadásának alapfeltétele az adójogszabályokkal ellentétes magatartás bizonyítása

- [8] Az adólevonási jog megtagadása minden esetben az áfa levonási jogot gyakorló adóalany jogszabálysértő magatartásának következménye. Az adóalany adójogi felelősséggel tartozik az adójogszabályok megtartásáért. Az adójogszabályok által biztosított adólevonáshoz való jogát ezért akkor gyakorolhatja, ha az adólevonás törvényes feltételeit teljesíti.
- [9] Az adókijátszás konkrét adójogszabály tudatos megsértésével, de az adójogszabályok tudatos kijátszásával is megvalósulhat, utóbbi esetben nem (vagy nem csupán) konkrét tételes jogi rendelkezés, hanem annak célja, rendeltetése, azaz adózási alapelve sérül. Tételes jogszabály és adózási alapelv sérülése is adókijátszást jelent, és annak megállapítását eredményezi, hogy az adólevonási jog törvényes feltételei nem teljesülnek. Az Európai Unió Bírósága gyakorlatában a szándékos adókijátszást a „tőle elvárható intézkedések megtétele mellett tudta”, míg a gondatlan adókijátszást a „tőle elvárható intézkedések megtétele mellett tudhatta” fordulattal jelzi.
- [10] Az adókijátszásban való aktív részvétel a szándékos, a passzív részvétel a gondatlan magatartás eredménye.
- [11] Az adólevonási jog megtagadásához kizárólag az vezethet, ha az adókijátszás megvalósítása vagy megvalósulása az adóalany terhére (vagy a terhére is) felróható. Az adólevonási jog megtagadásának alapja az adókijátszásért való felelősség megállapítása, ezért mindig az adott adóalany felróható magatartásának a bizonyítását követeli meg.
- [12] Az adójogszabályok megsértése vagy kijátszása különböző felelősségi szinten történhet, gondatlan és szándékos magatartás is vezethet az adólevonási jog megtagadásához.

III. Az egyes tényállások az adóalany adókijátszáshoz fűződő tudatosságának csökkenő szintje alapján

- [13] Az adókijátszást megvalósító tényállások a felperes adókijátszást eredményező magatartása tudatosságának csökkenő szintje alapján az alábbiak szerint négy esetkörbe sorolhatók:
1. Szándékos aktív magatartás – számlakiállítás meg nem történt gazdasági eseményről
 2. Szándékos aktív magatartás – a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése
 3. Tudatos passzív részvétel – a más által elkövetett adókijátszásról tudott
 4. Gondatlan passzív részvétel – a más által elkövetett adókijátszásról tudhatott volna
- [14] Az egyes tényállások esetén a bizonyítandó tények köre, a bizonyítás iránya eltér.

III.1. Számlakiállítás meg nem történt gazdasági eseményről

- [15] A számlában szereplő termékértékesítés/szolgáltatás nyújtás a valóságban nem történt meg, a számla csak „önmagában” létezik, a kiállítását megalapozó gazdasági esemény nélkül. A számlakiállítás célja csalárd módon vagy visszaélésszerűen az áfalevonási jog gyakorlása.
- [16] A levonási jog anyagi jogi feltételei csak akkor teljesülnek, ha a számla által érintett termékértékesítést vagy szolgáltatásnyújtást ténylegesen teljesítették. Ha a levonási jogát érvényesíteni kívánó felperes nem szerzett be terméket, vagy nem vett igénybe szolgáltatást – és utóbbi esetkörbe tartozik az is, amikor úgy fogad be számlát, hogy az azon szereplő szolgáltatást maga végezte –, akkor nyilvánvalóan tudja, hogy nem történt meg a gazdasági esemény, ezért annak hiányában – függetlenül attól, hogy az áfát befizették a költségvetésbe, adólevonási jog nem keletkezik.
- [17] Ha a felperes igénybe vett szolgáltatást vagy szerzett be terméket, de biztos nem a számlakibocsátótól, az nem e pontban leírt tényállás alá tartozik, hanem más alapon történt visszaélés megállapítására ad lehetőséget.
- [18] Az adóköteles ügylet fennállásának vizsgálatát a nemzeti jog bizonyítási szabályainak megfelelően, és az adott ügy valamennyi tényállási elemének és körülményének átfogó értékelése alapján kell elvégezni.
- [19] Ezért a bizonyítás körében az áfalevonáshoz való jog megtagadásához szükséges és elégséges feltétel, ha az adóhatóság bizonyítja, hogy azon ügyletek, amelyekre a számla vonatkozik, ténylegesen nem kerültek teljesítésre.
- [20] Ha a számlában szereplő termékértékesítés/szolgáltatásnyújtás a valóságban nem történt meg, a gazdasági esemény hiányáról a számlában szereplő felek tudomással bírnak, szubjektív tudatuk átfogja annak nem valós jellegét. Erre figyelemmel szükségtelen és értelmezhetetlen annak vizsgálata, hogy a számlabefogadó tudott-e, illetve tudnia kellett volna az adókijátszásról, adócsalásról. Tudott róla, hiszen résztvevője volt az adókijátszásnak.

III.2. A rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének megsértése

- [21] Az adókiírást szándékos magatartással megvalósuló esete az, amikor a felek az üzleti-kereskedelmi kapcsolatukat, eljárásukat, ügyleteiket és azok dokumentálását olyan célnak rendelik alá, amely ellentétes az áfa-szabályozás céljával.
- [22] Az áfa szabályozás célja, hogy az adóalany által végzett gazdasági tevékenysége után ne viseljen áfa-terhet, vagyis, hogy az áfát kizárólag a végfogyasztó fizesse. Ezen céllal ellentétes, ha az adóalany mesterségesen létrehozott ügyletek alapján kíván levonási jogot gyakorolni [Art.1. §].
- [23] Az Európai Unió Bírósága C-255/02. (Halifax) ítéletében kifejtett ún. Halifax-teszt alapján akkor rendeltetésszerű az áfalevonási jog gyakorlása, ha
- i) az adólevonási jog feltételei formálisan fennállnak, de
 - ii) az ügyletek eredménye olyan adóelőny megszerzése, amely ellentétes az áfa-rendelkezések célkitűzéseivel, és
 - iii) az objektív körülmények összességéből kitűnik, hogy az ügyletek elsődleges célja valamely adóelőny megszerzése volt.
- [24] Bármely feltétel hiánya kizárja, hogy az adólevonási jogot a rendeltetésszerű joggyakorlás megsértése miatt elvitassák.
- [25] A rendeltetésszerű joggyakorlás megsértése esetén a gazdasági esemény megvalósul, az adókiírást tehát nem abban áll, hogy az adózó meg nem történt gazdasági eseményről kiállított számlára kíván adólevonási jogot alapítani, továbbá az adólevonási jog formai feltételeit illetően (adóalanyiság, számla stb.) sincs hiányosság. Az adójogi felelősséget az a tudatos, célzatos magatartás bizonyíthatja, amely alapoza meg, hogy az ügylet megkötése, lebonyolítása, illetve a számlázása során az adózó felperes elsődleges célja meg nem engedett (a szabályozás céljával ellentétes) adóelőny megszerzése volt. Az áfa-szabályozás céljával ellentétes az áfa-levonási jog gyakorlása, ha annak nem a felperes gazdasági tevékenysége az alapja, hanem éppen fordított irányú a folyamat, tehát az ügyletet (elsősorban) azért bonyolítják le a felek, hogy az adólevonás jogával élhessenek: csökkentsék a fizetendő adójukat, vagy adót igényeljenek vissza.
- [26] Ez az Európai Unió Bírósága ítéleteiben család, visszaélészerű magatartásként, a Kúria ítélezésében a rendeltetésszerű joggyakorlás megsértéseként jelenik meg.
- [27] A rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének teljesítése, illetve megsértése tény-, és nem jogkérdés, így kizárólag az ügy konkrét tényei alapján állapítható meg, hogy a felperes a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét sértő, célzatos magatartást fejtett-e ki.
- [28] A perben az vizsgálendő, hogy az adóhatóság bizonyította-e az adókiírást, és az adólevonási joggal élni kívánó felperes ezen adókiírást megvalósító tudatos, célzatos magatartására vonatkozó tényeket.

III.3. Az adóalany tudatos passzív részvétele a más adóalany(ok) által elkövetett adókiíráásban

- [29] Az adókiírást bizonyíthatósága esetén az Európai Unió Bírósága az áfalevonási jog megtagadása szempontjából nem tesz különbséget a között, amikor maga a számlabefogadó adóalany követ el adókiírást és a között, ha a számlabefogadó adóalany tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a termék megszerzése által a más által elkövetett adókiíráásra irányuló ügyletben vesz részt.
- [30] A más által elkövetett adókiírást bizonyíthatósága esetén a felperes csak akkor gyakorolhatja az adólevonási jogát, ha nem tudta, vagy a tőle elvárható intézkedések megtétele mellett sem tudhatta, hogy adókiíráásra irányuló ügyletben vesz részt. Az adólevonási jog gyakorlásának feltétele tehát, hogy a felperes ne járuljon hozzá a más által elkövetett adókiíráshoz.
- [31] A felperes adólevonási jogának megtagadásához a más által elkövetett adókiírástban való passzív részvétel miatt két tudatossági szint alapján van lehetőség: az adókiírástban való tudatos passzív részvétel és az adókiírástban való gondatlan passzív részvétel miatt. Mindkét esetben a felperes segítséget nyújt az adókiírást elkövetőknek, ezáltal az adókiírást részesévé válik, így az adólevonási jog nem illeti meg.
- [32] A számlabefogadó felperes a más által elkövetett adókiírást tudatos, passzív résztvevőjének akkor minősül, ha olyan ügyletről kiállított számla alapján kíván adólevonási jogot gyakorolni, amely ügylet a számlakibocsátó vagy a számlázási láncban résztvevő adóalany visszaélészerű magatartásával érintett és erről a felperes tudott.
- [33] Ebben az esetben az adóhatósági vizsgálat két irányú: az adóhatóságnak egyrészt bizonyítania kell az adókiírást tényét, másrészt azt, hogy a felperes arról tudott.
- [34] A perben az vizsgálendő, hogy az adóhatóság bizonyította-e az adókiírást tényét és azt, hogy a felperes az adókiírásról tudott.

III.4. Az adóalany gondatlan passzív részvétele a más adóalany(ok) által elkövetett adókiírástban

- [35] A számlabefogadó felperes a más által elkövetett adókiírást gondatlan passzív résztvevőjének akkor minősül, ha a tőle elvárható intézkedések megtétele esetén tudhatta (volna), hogy olyan ügyletről kiállított számla alapján kíván adólevonási jogot gyakorolni, amely ügylet a számlakibocsátó vagy a számlázási láncban résztvevő adóalany visszaélészerű magatartásával érintett.
- [36] Ebben az esetben az adóhatósági vizsgálat két irányú: az adóhatóságnak egyrészt bizonyítania kell az adókiírást tényét, másrészt azt, hogy a felperes erről a tőle elvárható intézkedések megtétele esetén tudhatott volna.
- [37] A perben tehát az vizsgálendő, hogy az adóhatóság bizonyította-e az adókiírást tényét, és azt, hogy a felperes erről a tőle elvárható intézkedések megtétele esetén tudhatott volna.

IV. Az adókiírást megállapításának csak lehetséges, de nem kizárólagos feltétele, hogy a költségvetés adókiesést szenvedjen el

- [38] A felperes adólevonási jogára nincs kihatással az, hogy a korábbi vagy későbbi termékértékesítés vagy

- szolgáltatásnyújtást terhelő áfát a költségvetésnek megfizették-e vagy sem.
- [39] Az áfalevonási jogot attól tenni függővé, hogy a számlakiállító az áfát megfizette-e azzal a következménnyel járna, hogy az adóalanyt olyan gazdasági tehernek vetik alá, amely nem rá hárul, és amelynek az elkerülése az adólevonási rendszer célja.
- [40] Amennyiben a számlakibocsátó áfabevallási kötelezettségeinek megfelelő módon eleget tett, pusztán a megfelelően bevallott áfa megfizetésének elmulasztása – függetlenül attól, hogy e mulasztás szándékosan vagy nem szándékosan valósult meg – önmagában nem minősül áfacsalásnak.
- [41] Ugyanakkor nem biztosítja az adólevonási jog jogszerű gyakorlását az a tény sem, hogy az ügylet utáni áfa befizetésre került az államkincstárba, ha az adóhatóság objektív körülmények alapján bizonyítja, hogy a levonási jogával élni kívánó felperes tudta vagy tudhatta, hogy az érintett ügylet az eladó, illetve a szolgáltató által elkövetett adókijátszás részét képezi, vagy hogy az értékesítési láncban az említett adóalany által teljesített ügyletet megelőző vagy követő másik ügylet áfakijátszást valósít meg.

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

I. A Btk. mérlegelést nem tűrő szabályát sérti a másodfokú bíróság azzal, ha a terhelttel szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés mellett kiszabott közügyektől eltiltást nem mellőzi [Btk. 61. § (1) bek.].

II. Ha a bíróság a határozatában utóbb általa felismerten törvénysértően rendelkezett valamely kérdésben, úgy azzal összefüggésben nem adhat olyan, a törvényesség látszatát keltő indokolást, amely az általa nem vagy rosszul alkalmazott szabályt helyes tartalommal mutatja be [Be. 451. § (5) bek.].

III. Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása esetén a másodfokú bíróságnak rögzítenie kell a meg nem változtatott rendelkezésekre vonatkozó döntését is [Be. 604. § (1) bek., (3) bek. b) pont].

IV. Korlátozott felülbírálat esetén a másodfokú bíróság a kijavítás esetét kivéve, a személyi körülményeken kívül eső ténymegállapításokat nem helyesbítheti, illetve egészítheti ki [Be. 590. § (3) bek.].

V. Amennyiben a másodfokú határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, a jogorvoslati jog kizártságára vonatkozó figyelmeztetés szükséges [Be. 551. § (1) és (3) bek., 615. § (1) bek.].

- [1] A járásbíróság ítéletével a terheltet 5 rendbeli ittas járművezetés vétsége – helyesen járművezetés ittas állapotban vétsége – [Btk. 236. § (1) bek.] miatt 1 év börtön fokozatú szabadságvesztésre, 2 év közügyektől eltiltásra és végleges hatályú járművezetéstől eltiltásra ítélte azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] A védelmi fellebbezések folytán eljáró törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a terhelttel szemben kiszabott közúti járművezetéstől eltiltás tartamát 2 év 6 hónap időtartamra enyhítette, a szabadságvesztés végrehajtását pedig 2 év próbaidőre felfüggesztette.
- [3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a vármegyei főügyészség a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontban meghatározott okból terjesztett elő a terhelt javára felülvizsgálati indítványt.
- [4] Indokai szerint a másodfokú bíróság törvénysértően rendelkezett a terhelt mellékbüntetéséről, mert a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés mellett a közügyektől eltiltás kiszabása a Btk. 61. § (1) bekezdésében írtakkal ellentétben áll, ami egyúttal felülvizsgálati okot is megalapoz.
- [5] Erre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria változtassa meg a jogerős másodfokú ítéletet akként, hogy a terhelttel szemben kiszabott 2 év közügyektől eltiltást mellőzze, egyebekben pedig azt hatályában tartsa fenn.
- [6] A Legfőbb Ügyészség átiratában a vármegyei főügyészség felülvizsgálati indítványát – annak helyes indokaira tekintettel – fenntartotta.

- [7] Az abban foglaltakon túlmenően kifejtette, hogy a másodfokú ítélet indokolásának a közügyektől eltiltás mellékbüntetést érintő része nem pótolja a mellékbüntetés mellőzéséről szóló ítéleti rendelkezést. Önmagában pedig annak – az egyebekben helyes – megállapítása az indokolásban, hogy a mellékbüntetés kiszabásának az anyagi jogi alapja megszűnt, nem jelenti egyúttal azt, hogy a másodfokú bíróság ezzel kifejezetten arra utalt volna az ügydöntő határozatának indokolásában, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott közügyektől eltiltást mellőzte. Ekként így ez nem eredményezi a másodfokú határozat rendelkező részének és indokolásának a kiszabott büntetést érintő teljes mértékű ellentétét.
- [8] Ennek kapcsán hivatkozott a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.I.216/2024/6. számú határozatára is.
- [9] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott jogerős másodfokú határozatot megváltoztatva a terhelttel szemben mellőzze a közügyektől eltiltást, míg egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.
- [10] A felülvizsgálati indítvány alapos.
- [11] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [12] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [13] A büntetőjog más szabályának törvénysértő büntetés kiszabását eredményező megsértése miatt mindazon büntető anyagi jogi szabály megszegése felülvizsgálati okot képez, amelynek alkalmazását a büntetés kiszabása körében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja. Ha ennek elvétele miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget – ahogy például illető biztosít a Btk. 52. § (3) bekezdésében meghatározott foglalkozástól eltiltás esetén – úgy a jogsértés kizárólag a Kúria által lefolytatható felülvizsgálati eljárásban orvosolható.
- [14] A közügyektől eltiltásra mint mellékbüntetésre vonatkozó szabályok a Btk. Általános Részében, a büntetésekről szóló VII. Fejezetben szerepelnek, ekként tehát büntetés.
- [15] A Btk. 61. § (1) bekezdésében meghatározott három konjunktív feltétel szerint a közügyek gyakorlásától el kell tiltani azt, akit
– szándékos bűncselekmény elkövetése miatt
– végrehajtandó szabadságvesztésre ítélnék, és
– méltatlan arra, hogy azok gyakorlásában részt vegyen.

- [16] Jelen ügyben a másodfokon eljáró bíróságnak a terhelttel szemben kiszabott járművezetéstől eltiltás tartamának enyhítése és a szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre felfüggesztése mellett – a Btk. 61. § (1) bekezdése szerinti szabályozás ellenére – nem rendelkezett a közügyektől eltiltás mellőzéséről, miként arról sem, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírált, de megváltoztatással nem érintett részét (rendelkezéseit) helybenhagyja-e.
- [17] Mindemellett azonban a határozata indokolásának [28] bekezdésében – függetlenül attól, hogy a felülbírálat során a terheltre nézve valójában milyen büntetőjogi tartalmú döntést hozott – kifejtette, hogy a közügyek gyakorlásától eltiltásra kizárólag végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása esetén nyílik lehetőség, és mivel a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását próbaidőre felfüggesztette, ezért erre „jelen esetben nincs mód”.
- [18] A Legfőbb Ügyészség által hivatkozott Bfv.I.216/2024/6. számú precedenshatározat nem foglalkozik a rendelkező résztől az előzőekben leírt módon eltérő indokolás kérdésével, mivel abban az ügyben e kérdés nem merült fel. Erre figyelemmel a Kúria a következőkre mutat rá:
- [19] A Be. 604. § (4) bekezdése szerint a másodfokú határozat indokolása kifejti a bíróság döntésének indokait.
- [20] A Be. 451. § (5) bekezdésében meghatározott indokolási kötelezettség tartalmi oldaláról tekintve ez azzal a követelménnyel jár, hogy a másodfokú bíróságnak a határozata rendelkező részében foglaltakhoz igazodóan kell és lehet a belső meggyőződésén alapuló döntését alátámasztó érveket megfogalmaznia. Mindez tehát annak a hivatalos álláspontnak a törvényi előírásokhoz kötött előadását jelenti, amely feltárja, hogy vajon mi és miért vezette a bíróságot a döntésére annak meghozatalakor (annak időpillanatában). Értelmszerűen emiatt nem lehetséges bemutatnia azt, hogy egyébként milyen más indokolással látna el egy utóbb valamilyen oknál fogva általa inkább helyesebbnek gondolt döntést, ami nem mellesleg eltér az általa meghozott kötelező erővel rendelkezőtől.
- [21] Az ilyen kétirányú indokolás tehát nem megengedett.
- [22] Erre figyelemmel hangsúlyozza a Kúria, hogy ha a bíróság a határozatában utóbb általa felismerten törvénysértően rendelkezett valamely kérdésben, úgy azzal összefüggésben nem adhat olyan, a törvényesség látszatát keltő indokolást, amely az általa nem vagy rosszul alkalmazott szabályt helyes tartalommal mutatja be. Ez ugyanis olyan képet fest, mintha a bíróság a döntése meghozatalakor is már ennek ismeretében lett volna, ami azonban bizonyosan nem felel meg a valóságnak, hiszen akkor a törvénynek megfelelő döntést hozta volna meg. Másként szólva: az elvétett döntés nem kicsinyíthető és nem kompenzálható utóbb az indokolásban a jogszerűség felismerésének bemutatásával. A rossz döntés indokai is rosszak, így ezekről – ha felismeri a tévedését a döntés meghozója – egyértelműen számot kell adni éppen azért, hogy világosan látszódjon a hiba, és ha lehetséges, akkor az arra jogosult az arra irányuló jogszerű eljárás során azt kijavítsa.
- [23] A rendelkező részben megvalósított hiba „kijavítása” a határozat indokolásában azért is kizárt, mert az írásbeli indokolás a szóbeli indokolás szerkesztett változata, így azoknak egymással érdemben meg kell egyeznie. Következésképp a határozat indokolásában fogalmilag kizárt minden később – az annak kihirdetését követően történt – eseményre (így például a bejelentett fellebbezések tényére, tartalmára vagy akár az utóbb felismert hibára) való reflexió.
- [24] Mindebből következően megállapítható tehát, hogy a másodfokú határozat rendelkező része és indokolása egymástól eltér a közügyektől eltiltás kiszabását, illetve kiszabhatóságát illetően. Osztotta azonban a Kúria a Legfőbb Ügyészség azon érveit, hogy ez jelen esetben még nem eredményezi azt, miszerint a másodfokú határozat rendelkező része és indokolása a kiszabott mellékbüntetést érintően egymással teljes mértékben ellentétes lenne, mivel – bár a másodfokú bíróság rögzítette, hogy az ügyben a közügyektől eltiltás alkalmazásának nincs helye, de – nem állította, hogy azt mellőzte volna. Ezért a Kúria elegendőnek tartja annak a rögzítését, hogy a másodfokú határozat [28] bekezdésében foglaltakat nem tekintette a másodfokú bíróság közügyektől eltiltással kapcsolatos rendelkezése indokolásának.
- [25] A másodfokú bíróság – miként azt már rögzítette a Kúria – nemcsak a közügyektől eltiltás mellőzéséről nem rendelkezett, hanem arról sem, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírált, de a megváltoztatással nem érintett részét – az érintetlen rendelkezéseket – helybenhagyta-e.
- [26] Ez a gyakorlat helytelen, mert nem feleltethető meg a törvénynek.
- [27] Azt helyesen ismerte fel a másodfokú bíróság, hogy Be. 590. § (3) bekezdése alkalmazásával a felülbírálat korlátozott terjedelmű volt és ehhez igazodóan a törvénynek megfelelően alkalmazta a Be. 590. § (5) bekezdésében meghatározott szabályokat is.
- [28] Eszerint tehát felülbírált a – az elsőfokú bírósági eljárást, amely során vizsgálta azon eljárási szabályok megtartását, amelyek megsértése esetén az elsőfokú ítéletet hatályon kívül kell helyezni [Be. 590. § (5) bek. a) pont aa) és ab) alpont], – a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezést [Be. 590. § (5) bek. b) pont], – a bűncselekmények minősítésére vonatkozó rendelkezést [Be. 590. § (5) bek. c) pont], valamint – a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezést [Be. 590. § (5) bek. d) pont], amelybe értelemszerűen a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtási fokozata és a szabadságvesztés mértéke is beletartozott.
- [29] A Be. 604. § (1) bekezdése kimondja, hogy a másodfokú bíróság – a Be.-ben meghatározott esetekben – az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja [a) pont], megváltoztatja [b) pont] vagy hatályon kívül helyezi [c) pont], és az eljárást megszünteti [ca) alpont] vagy az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja [cb) alpont].
- [30] A felülbírálatot végző bíróság számára a Be. 604. § (1) bekezdésében biztosított valamennyi döntési jogkör egyidejűleg áll a rendelkezésére, ekként a törvénynek megfelelően meghozott ügydöntő határozata rendelkező részében ezek közül a ténylegesen gyakoroltat (gyakoroltakat) a Be. 604. § (3) bekezdés b) pontja alapján szerepeltetnie kell. Ez

- a szabály ugyanis előírja, hogy a határozat rendelkező része tartalmazza a bíróságnak a Be. 604. § (1) bekezdésében meghatározott döntését, amely – értelemszerűen – valamennyi egyidejűleg gyakorolt döntési jogkör szerinti rendelkezést magában foglalja.
- [31] A jelen ügyre nézve ez azt jelenti, hogy a fellebbezést elbíráló másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítélet felülbírált, de megváltoztatással nem érintett rendelkezéseit helyben kellett volna hagynia, amit a rendelkező részben ki kellett volna mondania, valamint az indokolásának is ennek megfelelően kellett volna mindezt tartalmaznia.
- [32] Ez azonban elmaradt, amire figyelemmel a Kúria megvizsgálta a megváltoztatással nem érintett elsőfokú ítéleti rendelkezéseket abból a szempontból is, hogy a helybenhagyás kimondásának elmaradása mellett vajon valóban helybenhagyta-e azokat a másodfokú bíróság.
- [33] Ennek során megállapította, a másodfokú határozat kifejezetten kitért a [7], [8] és [16] bekezdésben arra, hogy az elsőfokú eljárást, valamint az elsőfokú ítélet egyes rendelkezéseit törvényesnek ítélte, így ezekre nézve aggály nélkül volt levonható az a következtetés, hogy a felülbírálat során azokat érdemben megvizsgálta és az érintetlenül hagyott ítéleti rendelkezéseket helybenhagyta.
- [34] A közügyektől eltiltást sem érintette a másodfokú bíróság a felülbírálat eredményeként, ennek ellenére erre (a döntésének elmaradására) vonatkozóan nem is adott érdemi indokolást, ezért – eltérő rendelkezés hiányában – az kizárólag azt jelentheti, hogy a ki nem mondott helybenhagyása erre is kiterjedt.
- [35] Ami a felülvizsgálat érdemét illeti, a már ismertetett Btk. 61. § (1) bekezdése alkalmazásának egyik konjunktív feltétele az, hogy a terheltet a bíróság végrehajtandó szabadságvesztésre ítélje.
- [36] Jelen jogerős másodfokú határozat esetében ez a feltétel nem teljesült.
- [37] Ekként tehát a Btk. 61. § (1) bekezdésében meghatározott, mérlegelést nem tűrő szabályt sértette meg a másodfokú bíróság azzal, hogy a terhelttel szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés mellett kiszabott közügyektől eltiltást nem mellőzte a másodfokú határozatában.
- [38] E törvénysértés a közügyektől eltiltás jogerő utáni mellőzésével küszöbölhető ki, amelyet a Kúria a felülvizsgálati jogkörénél fogva a rendelkező részében foglaltak szerint megtett.
- [39] A Kúria a másodfokú bíróság által végzett felülbírálattal és az ítéletének indokolásában foglaltakkal összefüggésben – a felülvizsgálat érdemét nem érintően – a joggyakorlat egységességének biztosítása érdekében az alábbiakra mutat rá.
- [40] A másodfokú bíróság ítélete a [10], [11], [12], [14] illetve a [15] bekezdésében az elsőfokú bíróság ítéletének a terhelt személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeit, illetve a megállapított tényállást többféleképpen módosította úgy, hogy annak jogszabályi alapját egyetlen esetben sem adta meg.
- [41] Ezekkel összefüggésben a következők állapíthatók meg.
- [42] Törvényes a másodfokú határozat [10] bekezdésében foglalt azon kiegészítés, amely a terhelt személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket érintette.
- [43] A Be. 561. § (3) bekezdés *b)* pontja alapján a terhelt személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket rögzítő rész az ügydöntő határozat önálló tartalmi egysége. Erre nézve a Be. 590. § (3) bekezdésében írt, a bíróság által megállapított tényállás megalapozottságának vizsgálatát tiltó szabály nem érvényesül.
- [44] Ekként tehát a személyi körülmények tényeivel kapcsolatos helyesbítés és kiegészítés a büntetőjogi szankciót érdemben érintő tényekhez kapcsolódó olyan tartalmi (érdemi) javítás, amely a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezés elleni jogorvoslat miatti felülbírálat során a törvény alapján megengedett.
- [45] Ezzel szemben a másodfokú határozat [11], [12], [14] és [15] bekezdéseiben írt, valójában a bíróság által megállapított tényállást érintő helyesbítések és kiegészítések már nem feleltethetők meg a törvénynek.
- [46] Az elsőfokú bíróság – ítéletszerkesztési hiba folytán – a Be. 561. § (3) bekezdés *b)* pontja szerinti, a terhelt személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tények között helyezte el az egyes járműkategóriákra megszerzett vezetési jogosultságai kezdő időpontjainak adatait. Eszerint: „1974. június 07. napja óta rendelkezik MG/V, 1974. október 10. napja óta rendelkezik B és 1974. október 31. napja óta rendelkezik A, A1 kategóriákra érvényes gépjárművezetői engedéllyel”. Ezen adatok közül a másodfokú bíróság a B járműkategóriára vonatkozó vezetői jogosultság időpontját a határozatának [11] bekezdésében akként helyesbítette, hogy „a vádlott – helyesen – 1976. október 15. napja óta rendelkezik »B« járműkategóriára érvényes vezetői engedéllyel.”.
- [47] A Kúria következetes gyakorlata szerint a vezetési jogosultság adatai a történeti tényállás részei, így a korlátozott felülbírálat során nem módosíthatók [Bfv.II.241/2021/5. (BH 2022.34.)].
- [48] Kétségtelen, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság történeti tényállásában írtakat elírás vagy számítási hiba esetén akkor is helyesbítheti, ha a korlátozott felülbírálatra tekintettel annak megalapozottságát nem vizsgálhatja, ez azonban érdemi változást nem eredményezhet. Értelemszerűen ez csak akkor lehetséges, ha a határozat kijavításának általános feltételei egyébként is fennállnak (Kúria Bfv.II.241/2021/5. [33] bekezdés).
- [49] A Be. 453. § (1) bekezdése szerint, ha a határozat elírást vagy számítási hibát tartalmaz, a bíróság a határozat kijavítását mind indítványra, mind hivatalból elrendelheti. A kijavítás nem változtathat a kijavított határozat érdemén. Ez azt jelenti, hogy kizárólag az értelemzavaró eredménnyel járó elgépelést, így különösen a szókész kimaradását, a betű- vagy számhiányt, illetve többletet, valamint a nyilvánvaló helyesírási hibát lehet elírásnak tekinteni. Ekként semmiképpen nem elírás, ha egy szó vagy kifejezés a felülbírálatot végző bíróság szerint azért szorul korrekcióra, mert nem felel meg az iratok tartalmának, azaz helyesbítendő.
- [50] A jelen ügyben pedig erről van szó.
- [51] A tényállást érintően az egyik vezetői jogosultság kezdő időpontja három tagból álló dátumának két

- tagját (az évet és a napot) a másodfokú bíróság az iratok tartalma alapján helyesbítette, ami semmiképpen sem tekinthető egy elírás miatti kijavításnak. Ezzel a másodfokú bíróság a [11] bekezdésben ugyanis egy olyan, az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényállást érintő – a részleges megalapozatlanságot kiküszöbölő – beavatkozást végzett el, amely a korlátozott felülbírálat során tilalmazott.
- [52] A terhelt vezetési jogosultságára vonatkozó megállapítások tehát az ítélet Be. 561. § (3) bekezdés c) pontja szerinti történeti tényállás részei, amit a másodfokú bíróság korlátozott felülbírálat esetén nem érinthet.
- [53] Úgyisintén törvénysértően módosította a másodfokú határozat [12] bekezdése a tényállást azzal, hogy az elsőfokú ítélet indokolásának [11] bekezdéséből „az igazságügyi elmeorvosszakértői vélemény” (valójában a terhelt orvosi dokumentációja, mivel az eljárás során nem készült elmeorvosszakértői vélemény) alapján tett megállapításokat a személyi körülmények vonatkozásában megállapított tények körébe utalta, hivatkozva arra, hogy azok szerinte annak a részét képezik.
- [54] Ez az álláspont téves.
- [55] A kóros elmeállapot mint büntethetőséget kizáró ok fennállása jogkérdés, amelyre a jogerős ítélet tényállásában rögzített tényekből kell következtetést levonni. Ennek megfelelően a terhelt elmebeli állapotával, elmefunkciójának rendellenességeivel kapcsolatos ténymegállapításokat a tényállásnak értelemszerűen tartalmaznia kell (Bfv.III.76/2024/10.).
- [56] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú ítéleti indokolás [11] bekezdésének a terhelt orvosi dokumentációja alapján tett megállapításokat rögzítő része az ítélet Be. 561. § (3) bekezdés c) pontja szerinti történeti tényállásához tartozik.
- [57] A korábban már kifejtetteket itt is irányadónak tekintve rögzíti a Kúria, hogy törvénysértően egészítette ki az iratok tartalma alapján a másodfokú határozat [14] bekezdése az elsőfokú ítélet tényállását a terhelt vezetési jogosultságával kapcsolatos további adatokkal.
- [58] A másodfokú határozat [14] és [15] bekezdésének indokolásából kitűnően a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jogi indokolását egészítette ki a [14] bekezdésben a kormányhivatal járási hivatala által a terhelt vezetési jogosultságát érintően hozott határozatok adataival (tényeivel).
- [59] A Be. 561. § (3) bekezdés f) pontja szerinti jogi indokolás a határozat egyéb rendelkezéseinek és az indítványok, így különösen a bizonyítási indítványok elutasításának indokolása, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével.
- [60] Erre figyelemmel a másodfokú bíróság tehát valójában a Be. 561. § (3) bekezdés c) pontja szerinti, az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást egészítette ki a vezetési jogosultság adataival, amit jogértelmezési és ítéletszerkesztési hiba miatt tévesen helyezett el a Be. 561. § (3) bekezdés f) pontja szerinti jogi indokolásban.
- [61] Rámutat a Kúria, hogy a bíróság által megállapított tényállás a bírósági határozat indokolásában az elbírált cselekmény és az ahhoz kapcsolódó jelentős tények megállapító leírását jelenti, amelyre vonatkozóan a bíróság bizonyítást folytatott és amelyeket a bizonyítékok mérlegelésével állapított meg.
- [62] A terhelt vezetési jogosultság adatai – a korábban már kifejtett érvek mentén – nem a jogi indokolásba, hanem a történeti tényállásba tartoznak, amelynek a megalapozottsága korlátozott felülbírálat során nem vizsgálható.
- [63] Mindebből következően a másodfokú bíróság vezetési jogosultságot érintő tényállás kiegészítései nem a jogerős ítéleti tényállás részei, mert azok tényállásba illesztésére a másodfokú bíróság felülbírálati jogköre nem terjedt ki.
- [64] Ezzel egyezően szintén törvénysértő a másodfokú határozat [15] bekezdésében eszközölt jogi indokolás kiegészítése, amely az elsőfokú ítéleti tényállást a terhelt tekintetében mért levegő- és véralkohol-koncentrációira vonatkozó megállapítással bővítette.
- [65] Mivel a tényállás megalapozottsága korlátozott felülbírálat során nem vizsgálható és emiatt a tényállás sem változtatható, ezért a [15] bekezdés szerinti kiegészítés ugyancsak nem a jogerős ítéleti tényállás része.
- [66] Észlelte a Kúria, hogy az első- és a másodfokú határozatok egyaránt tévesen nevezik meg a terhelt terhére megállapított bűncselekményt ittas járművezetés vétségéként.
- [67] A Be. 561. § (2) bekezdés c) pontja szerint az ügydöntő határozat rendelkező része tartalmazza a bűncselekmény Btk. szerinti megnevezését.
- [68] A Kúria által fenntartott, a bűncselekmény bírósági határozatban történő megnevezéséről szóló 61/2008. BK vélemény 1. pont kimondja, hogy a bűncselekményt a bíróság ügydöntő határozatának rendelkező részében a Btk. Különös Része szerinti alcímével kell megnevezni, míg a 2. pont szerint – egyebek mellett – azt is meg kell jelölni, hogy a bűncselekmény büntett vagy vétség.
- [69] A Btk. 236. §-ában szabályozott bűncselekmény alcím szerinti megnevezése járművezetés ittas állapotban, éppen ezért a Be. 561. § (2) bekezdés c) pontja alapján – a 61/2008. BK vélemény 1. és 2. pontban írtakkal összhangban – a helyes megnevezése járművezetés ittas állapotban vétség.
- [70] Végezetül megjegyzi a Kúria, hogy a másodfokú határozat [32] bekezdése a fellebbezési jog kizárására vonatkozó rendelkezésnek a határozatban rögzítését – ami a rendelkező részbeni kimondását is jelenti – a Be. 451. § (4) bekezdésében foglaltakra alapította.
- [71] A Be. 451. § (4) bekezdése szerint, ha a határozatot kézbesítés útján közlik, a jogorvoslati rész tartalmazza azt, hogy a határozat ellen van-e helye jogorvoslatnak, és azt az eljárás mely résztvevője, hol és milyen határidőn belül terjesztheti elő. E rendelkezés kizárólag a kézbesítés útján közölt határozatokra vonatkozik, ezért a Be. 551. § (1) és (3) bekezdéseiben foglaltakkal együtt alkalmazandó.
- [72] A Be. 551. § (1) bekezdése kimondja, hogy az ügydöntő határozat kihirdetése után az egyesbíró vagy a tanács elnöke nyilatkoztatja a jelen lévő fellebbezésre jogosultat, hogy
a) az ügydöntő határozatot tudomásul veszi-e,
b) fellebbezést jelent-e be, vagy
c) a nyilatkozattételre három munkanapi határidőt tart-e fenn.
- [73] Ehhez kapcsolódóan a Be. 551. § (3) bekezdése előírja, hogy az egyesbíró vagy a tanács elnöke az (1)

- bekezdésben foglaltakkal egyidejűleg felvilágosítást ad a fellebbezésre jogosultaknak a Be. 583. § (3) bekezdésében, a Be. 584. § (2) és (3) bekezdéseiben, valamint a Be. 590. § (3) és (4) bekezdéseiben foglaltakról.
- [74] Az ismertetett szabályok alapján tehát csak azon másodfokú ügydöntő határozat jogorvoslati részének kell tartalmaznia azt, hogy a határozat ellen van-e helye jogorvoslatnak, amely ellen van helye fellebbezésnek, ugyanis az ehhez kapcsolódó további felvilágosítási kötelezettsége a bíróságnak kizárólag a fellebbezésre jogosultak esetében áll fenn.
- [75] Amennyiben a Be. 615. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, úgy a jogorvoslati jog kizártságára vonatkozó figyelmeztetés – mivel nem illeszkedik a jogorvoslati jogosultság gyakorlását biztosító törvényi szabályokhoz – szükségtelen.
- [76] Ekként a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak – a Be. 660. § (1) bekezdésének megfelelően tartott tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva – helyt adott, és a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatva maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot akként, hogy a terhelttel szemben a közügyektől eltiltás kiszabását mellőzte, egyebekben pedig a jogerős ítéletet a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- (Kúria Bfv.II.1604/2024/9.)
- 2 Az emberkereskedelem és kényszerszermunka Btk. 192. § (3) bekezdése szerint minősülő alakzata a Btk. 192. § (2) bekezdésébe ütköző bűncselekmény előkészületi jellegű magatartásait rendeli büntetni. Következésképpen, a cselekmény Btk. 192. § (3) bekezdése szerinti minősítése kizárt, ha az elkövető magatartása a Btk. 192. § (2) bekezdésében írt bűncselekményt – akár tettesként, akár részesként – megvalósítja [Btk. 192. § (2)–(3) bek.].**
- [1] A törvényszék ítéletével a terheltet emberkereskedelem büntette [Btk. 192. § (2) bek. a) pont, (3) bek., (5) bek. d) pont] miatt 2 év, börtönben végrehajtani rendelt, de végrehajtásában 5 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből – a végrehajtás elrendelése esetén – legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljárt ítélőtábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a terhelt terhére rótt bűncselekményt emberkereskedelem és kényszerszermunka büntettének nevezte meg, jogszabályi megjelölését pedig a Btk. 192. § (2) bekezdés a) pont első és második fordulatára, (3) bekezdésére, valamint az (5) bekezdés első fordulatára pontosította. A szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést mellőzte, egyúttal a terheltet 4 év közügyektől eltiltásra is ítélte. Egyebekben a törvényszék ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás a következő:
- A terhelt fia és társai, így többek között élettársa, valamint további családtagjai pontosan meg nem határozható időponttól, de legkésőbb 2019-től kezdve egészen 2022. április 6-ig hajléktalan, kiszolgáltatott helyzetben lévő román és magyar állampolgárokat toboroztak németországi és ausztriai munkavégzés hamis ígéretével. Közöttük volt: 1. számú sértett, 2. számú sértett, 3. számú sértett és 4. számú sértett. Legkésőbb a helyszínre érve közölték velük, hogy nincs munka, ellenben koldulniuk kell. Az elkövetők kihasználták azt a tényt, hogy az áldozatok nem ismerték a német nyelvet, nem rendelkeztek helyismerettel és pénzzel, személyi igazolványukat a terhelt fia elvette szökésük megakadályozása érdekében.
- A sértetteknek a terhelt fiának utasítására az Európai Unió több országa, elsősorban Németország és Ausztria különböző városai közterületein napi rendszerességgel, kb. 10 és 23 óra között koldulnia kellett. A koldulás helyszíneire a terhelt fia vitte őket reggelente gépjárművel, majd esténként visszavitte őket a szállásra, keresményüket minden nap át kellett adni, de volt, hogy WC-re menéskor is az addigi keresményt. A sértettek Németországban egy elhanyagolt, lakatlan épületben kerültek elszállásolásra, ahol sem áram, sem víz, sem fűtés nem volt. Az élelmezésüket – annak érdekében, hogy valóban éhesnek látszanak és a kéregetésre motiválja őket – napközben maguknak kellett kéregetéssel megoldaniuk, este kaptak szendvicset, volt, hogy alkoholt is, melyet volt, hogy napközben is kaptak.
- Az 1. számú sértettnek 2019 őszén azt mondta a terhelt fia még Magyarországon, hogy munkalehetőséget tud számára biztosítani Németországban. Miután 1. számú sértett érdeklődést mutatott a felkínált munkalehetőség iránt, a terhelt fia még aznap elvitte őt autójával Németországba. Ott elvette a sértett telefonját, azzal, hogy erre már nincs szüksége, helyette átadott egy másik mobiltelefont azzal, hogy ezen keresztül fogja tartani vele a kapcsolatot. 1. számú sértett egy hónap után sírva könyörgött, hogy vigyék haza, mert azt önerőből, pénz nélkül nem tudja megoldani, erre azonban terhelt fia nem volt hajlandó. 1. számú sértett a helyzetét kilátástalannak ítélve 2019. október 6-án, miközben a szállásukra vitték, kiugrott az autóból és beszaladt egy üzletbe, ahol segítséget kért. A terhelt fia hiába ment utána, a boltos értesítette a rendőrséget, akik ezt követően segítettek a sértettnek visszajutni Magyarországra.
- A 2. számú sértett ismerte a terheltet még a vádbeli időt megelőzően, fiatalabb korukból. A terhelt fia ezt a bizalmi helyzetet használta ki részben, és a fenti módszerrel Németországba, valamint Ausztriába vitték, így a 2. számú sértettnek 2019 és 2022. április 6. közötti időszakban kellett számukra rendszeresen pénzt kéregetnie.
- A 3. számú sértett szintén fentiek szerint került ki a fenti két országba, ahol pontosan meg nem állapítható időponttól kezdve, de egészen 2022. április 6-ig rendszeresen kellett számukra pénzt kéregetnie.
- A 4. számú sértett egyező módszerrel került ki Németországba és Ausztriába, ahol 2019 márciusa és

2022. április 6. között kellett részükre koldulással pénz keresnie.
- A terhelt tudomással bírt a fia tevékenységéről, azt 2021 augusztusa és 2022 februárja között telefonon is támogatta, be is számoltatta fiát a sértettek általi keresetről, a kizsákmányolásból szerezhető még több pénz érdekében ötletekkel is segítette, így pl., hogy a sértettek a koldulás során hol helyezkedjenek el, hogyan viselkedjenek annak érdekében. A terhelt azonban a sértettek lakhatási körülményeiről, szegényes ellátásáról, nélkülözéseikről nem tudott.
- A terhelt ezen túlmenően a fenti időszakban, fiának a Románia, Németország és Ausztria közötti, a koldulással neki(k) pénzt kereső sértettek közül 2. számú sértettet és 3. számú sértettet 2019. év és 2022 áprilisa között több alkalommal, köztük egyszer 2021 januárjában a saját házában ideiglenesen elszállásolta.
- [4] A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt törvényi okra való hivatkozással.
- [5] Az indítványban kifejtett érvei szerint az alapügyben lefolytatott eljárásban nem volt eldönthető, hogy a terhelt elszállásolta-e 3. számú sértettet, illetve az eljáró bíróságok 2. számú sértett tanúvallomásának „félreértelmezése” folytán állapították meg az elszállásolás tényét, noha ezt semmilyen bizonyíték nem támasztotta alá.
- [6] Vitatta, hogy a terhelt fia „koldultatási” tevékenységében részt vett volna, hangsúlyozva, hogy a tevékenység hasznából a terhelt egyáltalán nem részesedett. Hasonlóképp nem látta igazoltnak, hogy a terhelt a fiával folytatott telefonbeszélgetésekkel bűncselekményt valósított volna meg, illetve, hogy a terhelt tudata átfogta volna, miszerint a beszélgetések során bűncselekmény elkövetéséhez nyújt segítséget. A BH 2000.89. számon közzétett eseti döntés elvi tételeire való utalással úgy vélekedett, hogy a terhelt magatartása nem járt szándékerősítő hatással a fiára, mert a fia e cselekményeket akkor is véghezvitte volna, ha nem tart kapcsolatot a terhelttel.
- [7] Összegző álláspontja szerint az előbbiekre tekintettel az irányadó tényállás alapján nem lehet állást foglalni a terhelt bűnösségének kérdésében, ezért a büntető anyagi jog szabályainak – állított – megsértése miatt a törvénynek megfelelő határozat meghozatala sem lehetséges.
- [8] Indítványozta ezért a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és „az eljáró bíróság” új eljárásra utasítását, a megismételt eljárásra előírva 2. számú sértett és 3. számú sértett tanúkénti kihallgatását, valamint „igazságügyi szakpszichológus kirendelését annak vizsgálatára, hogy a vádlott tudata átfogta-e a bűncselekmény elkövetését”.
- [9] A Legfőbb Ügyészség átiratában a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [10] A Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében írt szabályokra való utalással törvényben kizártnak ítélte a tanúvallomások értékelését érintő, illetve a tanúvallomások eltérő értékelésére igényt tartó indítványbeli érveket.
- [11] Az irányadó tényállás áttekintését követően a másodfokú ítélet indokolásának [102] bekezdésére utalással leszögezte, hogy 1. számú sértett nem volt a terhelt cselekményének sértettje, csak 2. számú sértett, 3. számú sértett és 4. számú sértett. E személyeket pedig a terhelt fia egyfelől megtévesztéssel, másfelől viszont a kiszolgáltatott helyzetüket kihasználva bírt rá a külföldi koldulásra úgy, hogy keresményüket minden nap elvette. Rámutatott, hogy az irányadó tényállás szerint a terhelt tudomással bírt a fia tevékenységéről, és ennek ismeretében adott tanácsokat a koldulással megszerezhető haszon fokozása érdekében, illetve ennek ismeretében szállásolta el 2. számú sértettet és 3. számú sértettet. E tudati ténymegállapítás pedig az irányadó tényállás részeként a felülvizsgálati eljárásban ugyancsak nem támadható.
- [12] Nem értett egyet az indítványozó okfejtésével, hogy a terhelt fia akkor is koldultatással foglalkozott volna, ha a terhelttel nem beszélt volna telefonon. A felbujtót ugyanis éppen az határolja el a bűnszegédőtől, hogy részesi magatartás hiányában is rászánta volna-e magát az elkövetésre vagy sem. A telefonos iránymutatással pedig a terhelt bátorította fiát az elkövetésben, a bűncselekmény megvalósítására irányuló szándékát erősítette, ezzel bűnszegédi magatartást tanúsítva, míg a 2. számú sértett és 3. számú sértett – szisztematikus koldultatását biztosító – elszállásolása már a Btk. 192. § (3) bekezdés 11. fordulója szerinti önálló tettesi magatartás.
- [13] Ezzel együtt a Legfőbb Ügyészség a bűncselekmény jogerős ítéletbeli minősítését pontatlannak vélte.
- [14] A terhelt fia által megvalósított tettesi alapcselekményt támogató részesi magatartástól ténylegesen elkülönítendőnek tartotta a terhelt előbbiekre szerinti, két sértett elszállásolásában megnyilvánuló tettesi magatartását; következésképpen a két különálló alapeseti bűncselekmény halmazát a terheltnek az egyes sértettek tekintetében eltérő elkövetői alakzata miatt valóságosnak látta. Törvényi egységet ugyanis csak tettesi magatartás teremt (BH 2015.178., BH 2017.388.). Ugyan a terhelt fiának elmarasztalására külföldön, és csak az 1. számú sértett sérelmére elkövetett cselekmény miatt került sor, de a tettes büntetőjogi felelősségre vonásának elmaradása nem akadályozza a részes elmarasztalását.
- [15] Ekként a cselekmény helyes minősítése a Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a Btk. 192. § (3) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés d) pontja szerint minősülő emberkereskedelem és kényszermunka büntette (2. számú sértett és 3. számú sértett sérelmére), valamint a Btk. 192. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés d) pontja szerint minősülő, bűnszegédként elkövetett emberkereskedelem és kényszermunka büntette (4. számú sértett sérelmére). A téves minősítés ugyanakkor a kiszabott büntetés törvényességét nem érinti, az enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott szabadságvesztés tartama és a közügyektől eltiltás törvényes.
- [16] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletét hatályában tartsa fenn.
- [17] A védő felülvizsgálati indítványa alaptalan.
- [18] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a

- Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [19] A Be. 649. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg.
- [20] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bek.]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bek.]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető meg.
- [21] Az indítványozó védő a büntető anyagi jog szabályainak a bűnösség megállapítására is kiható megsértése érvrendszerének egyik iránya szerint abban érhető tetten, hogy „az irányadó tényállás nem teszi lehetővé a terhelt bűnösségére és a cselekmény minősítésére levont jogi következtetés felülvizsgálatát”.
- [22] Kétségtől a büntető anyagi jog szabályainak – felülvizsgálati okot is jelentő – sérelmére vezet, ha az irányadó tényállás alapján a terhelt büntetőjogi felelőssége nem dönthető el [Bfv.III.1.098/2021/12. (BH 2023.31.I.) Bfv.II.131/2020/6. (BH 2021.8.)]. Ugyancsak a büntető anyagi jog szabályait sérti, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján nem lehetséges a megalapozott állásfoglalás a terhelt cselekményének törvényes minősítése, következésképpen a büntetés kiszabása kérdésében (Bfv.II.350/2022/8.).
- [23] A bírói ténymegállapításnak a helyes büntető anyagi jogi következtetés levonását is kizáró fogyatékosága ugyanakkor nem abban áll, hogy e ténymegállapítás eltér az indítványozó által szükségesnek vélt ténymegállapítástól. E fogyatékoság megállapításának alapja az irányadó tényállás esetlegesen önellentmondásos jellege, a büntető anyagi jogi állásfoglaláshoz szükséges ténymegállapítás elmulasztása. A rendkívüli jogorvoslat Be. 649. § (1) bekezdés *a)* vagy *b)* pontjában írt törvényi okának megvalósulása tehát ez esetben is az irányadó tényállás és a jogerős ítéletben felrótt bűncselekmény törvényi tényállásának egymásra vetítését feltételezi. Az ilyen érvekre alapított felülvizsgálat ezért abban az esetben vezet az érdemi felülvizsgálat lefolytatására, ha a Be. 652. § (1) bekezdésében szabott követelményeknek eleget téve indokát adja, hogy a bírói ténymegállapítás mely fogyatékosága zárja ki a terheltnek felrótt bűncselekmény valamely törvényi tényállási elemének meglétét érintő egyértelmű állásfoglalást.
- [24] Az indítvány azonban nem annak bemutatásán alapul, hogy egyes bírói ténymegállapítások a marasztalás alapjaként szolgálhatnak, míg mások annak ellenében szólnak, és nem is azon, hogy egyes ténymegállapítások egymással versengő büntetőjogi minősítést is megalapoznak, avagy, hogy valamely hiányzó ténymegállapítás folytán a cselekmény egyértelmű büntetőjogi értékelése nem végezhető el.
- Ehelyett a védő a büntető anyagi jogi érvek kifejtését e körben teljesen mellőzve, valójában a 3. számú sértett terhelt általi elszállásolására vonatkozó bírói ténymegállapítás helyességét kérdőjelezte meg, az alapeljárásban indítványozott bizonyítás lefolytatásának mellőzését sérelmezve, a felmerült egyes bizonyítékok tartalmára hivatkozva. Ez pedig nem az irányadó tényállás büntető anyagi jogi következtetések levonására való alkalmatlanságát jelenti, hanem a bizonyítékok bíróság általi mérlegelésének a rendkívüli jogorvoslat lefolytatására irányuló indítvány keretében végbemenő vitatását.
- [25] Azaz, a védő a büntető anyagi jog szabályainak megsértése címén e körben a bíróság által megállapított tényállást támadta. Az ítéletben rögzített tények tagadása, az eljárás során felmerült bizonyítékok bíróság általi értékelésének támadása ugyanakkor nem a büntető anyagi jog szabályaira vonatkozó érvelést hordoz. Ellenkezőleg, az eltérő tények megállapítása iránti igényből eredeztetni az eltérő jogi következtetés levonásának szükségességét, ami azonban a felülvizsgálati eljárás idézett szabályaival nyílt ellentétben áll. Ekként az indítvány a 3. számú sértett elszállásolásának megtörténtét vitató részében törvényben kizárt.
- [26] A Be. 659. § (5) bekezdésében írt felülbírálat során ekként a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a terhelt 2. számú sértett és 3. számú sértett elszállásolásával, illetve e sértettek, valamint 4. számú sértett „koldultatásához” nyújtott, telefonon adott tanácsaival bűncselekményt valósított-e meg, és ha igen, az pontosan miként minősül.
- [27] A Be. 650. § (2) bekezdésének és a 659. § (1) bekezdésének idézett szabályaival összhangban a Kúria a jogerős ítéletben foglalt, a felülvizsgálati eljárás során is irányadó tényállás alapján tette jogi értékelés tárgyává az ott szerepeltetett életbeli tényeket.
- [28] A jogerős ítélet szerint a terhelt – egyfelől – bűnsegédként kapcsolódott a fia által megvalósított, a Btk. 192. § (2) bekezdés *a)* pont 1. és 3. fordulata szerint minősülő tettesi alapcselekményhez, másfelől maga is a Btk. 192. § (3) bekezdésébe ütköző tettesi magatartást fejtett ki, de a cselekmény a súlyosabb megítélésű tettesi alakzatra figyelemmel minősül.
- [29] Erre tekintettel a Kúria elsőként azt tette vizsgálat tárgyává, hogy a terhelt magatartásában valóban egyaránt felismerhetők-e a Btk. 192. § (2) bekezdésében írt emberkereskedelem és kényszermunka büntetésihez nyújtott bűnsegély ismérvei, valamint a (3) bekezdésben foglalt alakzatának törvényi tényállási elemei.
- [30] Általánosságban: a Legfelsőbb Bíróság 3/2011. (X. 14.) Büntető jogegységi határozata szerint a bűnrészes a bűncselekménynek az olyan elkövetője, aki a törvényi tényállás megvalósításában közvetlenül nem vesz részt, ám a tetséssel szándékegységben jár el, és a törvényi tényállás megvalósítása nélkül is oksági kapcsolatba hozható a cselekvőssége a legalább kísérleti szakban eljutott tettesi cselekménnyel, mégpedig annak befejezettsége (bevégzettsége) előtt. Ebből egyenesen következik, hogy a részes cselekménye a tettesi, társtettesi cselekménnyel szemben alárendelt, mert tettesi bűncselekményt feltételez.

- [31] A bűnsegédi (bűnrészesi) magatartás jogi természetéből következően, a (kizárólag) bűnsegédi magatartás felülvizsgálatának – értelemszerűen – nem lehet tárgya, szempontja az adott bűncselekmény törvényi tényállásán belüli magatartás megvalósításának, megvalósulásának elvárása. A részesi felróhatóság feltételezi a tettesi alapcselekmény meglétét, ténybeli adottságát, de amennyiben a tettesi alapcselekmény konkrét alanyra vonatkozóan jogerősen eldöntött, akkor a tettesi elkövetőre vonatkozó *res iudicata* hatás érvényének fennállása alatt a részesi elkövető felróhatóságának vizsgálata kizárólag az adott bűncselekmény törvényi tényállásán kívüli elkövetői – ekként tehát a részesi – magatartás alapján vizsgálható.
- [32] E vizsgálat nem terjedhet ki a törvényi tényálláson belüli magatartás megvalósultságára, illetve nem léphet be a törvényi tényállás körébe. Ez következik egyrészt a tettesi-részesi kapcsolat anyagi jogi, másrészt a felülvizsgálat anyagi jogosultsághoz kötődő felülbírálati terjedelmének eljárási jogi szabályozásából, illetve azok együttállásából, összhangjából [Bfv.III.933/2016/6. (BH 2017.109.II.)].
- [33] A jelen ügy sajátos jellemzőjeként ugyanakkor a tettesi alapcselekmény tekintetében büntetőjogi felelősségre vonásra nem került sor. A terhelt fiát a német bíróság az 1. számú sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt marasztalta el, amely cselekményhez a terhelt nem kapcsolódott. Erre tekintettel – a 2. számú sértett, 3. számú sértett és 4. számú sértett sérelmére elkövetett cselekmény teljesével szemben hozott jogerős marasztaló határozat hiányában – a Kúria nem mellőzhette a Btk. 192. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző tettesi alapcselekmény teljesülését érintő állásfoglalást.
- [34] Az irányadó tényállás alapján a terhelt fia külföldi munkalehetőséget ígérve vette rá a hajléktalan sértetteket a németországi utazásra, ahol azonban legális munkavégzés helyett kéregetniük kellett, az így megszerzett keresményükkel nem rendelkezhetek, azt a terhelt fia részére kellett átadniuk.
- [35] Az emberkereskedelem törvényi tényállásának 2020. július 1-jétől hatályos gyökeres átalakítását követően az emberkereskedelem és kényszermunka Btk. 192. § (2) bekezdése szerinti alapesetét az követi el, aki mást rendszeres előny szerzése céljából munkavégzésre, munka jellegű tevékenység végzésére, egyéb szolgáltatásra vagy jogellenes cselekmény folytatására megtevesztéssel vagy – egyebek mellett – a sértett kiszolgáltatott helyzetét kihasználva rábír [Btk. 192. § (2) bek. a) pont], vagy arra erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszerít [Btk. 192. § (2) bek. b) pont].
- [36] A jogerős ítélet pedig helyesen állapította meg, hogy a tettesi alapcselekményt kifejtő elkövető a külföldi munkavégzés hamis ígéretével alakította ki a felsorolt három sértettben a Németországba történő kiutazás szándékát. Azaz, e hamis képzet keltésével a sértetteket megtevesztette. A megtevesztés célja a sértettek munka jellegű tevékenységre – az elkövető anyagi érdekeit szolgáló kéregetésre, koldulásra – való rábírás volt, amely rábíró magatartás eredménnyel is járt.
- [37] Mindemellett az ítéletábra kifogástalan okfejtéssel, az Európai Parlament és a Tanács 2011. április 5-i, az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló 2011/36/EU irányelv 2. cikk (2) bekezdésének helyes felhívásával, a BH 2020.30. számon közzétett eseti döntés elvi tartalmának ismeretében vont következtetést a sértettek kiszolgáltatott helyzetére, valamint e helyzetük elkövető általi kihasználására. Az eleve hajléktalan életmódot folytató, egzisztenciális biztonságot nélkülöző sértetteket ugyanis Németországba kerülésüket követően nyelv- és helyismeret hiányában, pénz nélkül eleve korlátozott lehetőségekkel bírtak életük, létfenntartásuk megszervezését illetően, amely lehetőségeik a telefonjuk, személyi okmányaik elvételével tovább szűkültek, így nem maradt más elfogadható választásuk, mint elvégezni az elkövető által felkínált munka jellegű tevékenységet: a kéregetést. Azaz, az elkövető megtevesztéssel, és a kiszolgáltatott helyzetüket kihasználva bírta rá a sértetteket a munka jellegű tevékenységre (a koldulásra) a kizárólag az elkövető anyagi érdekeit szolgáló rendszeres végzésére.
- [38] E cselekmény tehát valóban az emberkereskedelem és kényszermunka büntetvénye a Btk. 192. § (2) bekezdés 1. és 3. fordulata szerinti alakzatát valósítja meg.
- [39] Ehhez képest a Kúriának azt kellett megítélnie, hogy a terhelt bűnsegélyt nyújtott-e a tettesi alapcselekményhez, amikor „2021 augusztusa és 2022 februárja között azt telefonon is támogatta, be is számoltatta fiát a sértettek általi keresetről, a kizsákmányolásból szerezhető még több pénz érdekében ötletekkel is segítette”.
- [40] A Kúria állásfoglalásának tárgya tehát egyfelől az, hogy a terhelt magatartása előmozdította-e a tettesi alapcselekmény megvalósulását, másfelől, hogy a terhelt bűnös tudattartalma fennállt-e, avagy hiányzott.
- [41] A bűnsegély a törvény szerint a bűncselekmény elkövetéséhez nyújtott segítséget jelent [Btk. 14. § (2) bek.]. Az indítványozó álláspontjával szemben valamely magatartás nem annak függvényében tekintendő a tettesi alapcselekményhez nyújtott segítségnek, hogy a terhelt telefonon nyújtott ötletei hiányában is folytatta volna-e a sértettek koldultatását, avagy sem. Ezzel szemben – éppen az indítványban írtak szerint – a terhelt tanácsokkal látta a fiát, amely tanácsok arra vonatkoztak, hogy a sértettek tevékenységét miként lehetne a jövedelemszerzés fokozása céljából hatékonyabban szervezni. A folyamatosan ismétlődő részecselekményekből összetevődő bűncselekmény hatékonyabb folytatását célzó szervező, tanácsadó tevékenység pedig nem kétségesen a tettesi alapcselekményt előmozdító jellegű magatartásként, azaz: az elkövetéshez nyújtott segítségként esik értékelés alá.
- [42] A további eldöntendő kérdés a részesi magatartás tudattartalma.
- [43] Kétségtelen, hogy bűnösség nélkül – ún. anyagi okozatosság nélkül – nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, és ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is. Másrészt e körben – visszautalva a korábbiakra is – nem a törvényi tényálláson belüli magatartás, hanem az ilyenhez kötődő magatartás

- kifejtése, és annak tudata a kérdés. A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösségvizsgálat tárgya, e szempontból a járulékoság közömbös (amint a részesi és tettesi magatartás megítélése akár el is válhat a Btk. 2. § szempontjából); a részesi tudat tartalma pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartáshoz feltétlen szükségesség, hanem az ilyen magatartás bárminemű előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítség.
- [44] Kétségtelen, hogy a tudattartalom vizsgálata perdöntő. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az úgynevezett alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (például az elkövetési magatartás vagy az eredmény) kívülvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akaratí viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, kívülvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (vagy az eredményről) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely a kívülvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki) tényből következtetéssel ragadható meg; és mint ilyen ténykérdés [BH 2021.246. I. (Bfv.III.390/2020/12.)]. A szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, és a bűnösségre vont következtetés viszont már jogi értékelés, ami ekként jogkérdés (Bfv.II.148/2021/11. [96]–[101]).
- [45] A felülvizsgálati eljárásban rögzült tényállás így nemcsak a kívülvilágban megvalósult eseményeket, hanem belső történéseket, a terhelt tudatára vonatkozó ténymegállapításokat, tudati tényeket is tartalmazhat. Az a körülmény, hogy a terhelt tudattartalma mire terjedt ki, a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével, illetve az azokból levont ténybeli következtetés alapján állapítható meg, ekként az ilyen következtetés is ténybeli, nem pedig jogi, és mint ilyen, a felülvizsgálatban nem támadható (Bfv.II.568/2021/11. [68]). A tényállás részévé tett tudati tények kizárólag akkor válnak vitathatóvá, amennyiben a szűkebb értelemben vett tényállásba tartozó külső, a kívülvilágban megjelenő tények, életbeli jelenségek e tudati tényekkel nem állnak összhangban (Bfv.II.1.256/2015/5. (BH 2018.232.) [38]).
- [46] Az irányadó tényállás pedig ilyen, a felülvizsgálatban érinthetetlen tudati tényként rögzíti, hogy a terhelt nem csupán tudomással bírt fiának a sértetteket „koldultató” tevékenységéről, de ennek ismeretében, éppen a megszerezhető bevétel maximalizálása érdekében adott ötleteket a cselekmény mikénti végrehajtására. Ekként a terhelt tudomással bírt róla, hogy a fia – legalább – az ítéleti tényállásban megnevezett három sértettet kihasználva (kizsákmányolva) külföldön kéregetésre bírja rá, a koldulás révén megszerzett pénzüsszeggel maga gazdagodva. Azaz, tudata az emberkereskedelem és kényszermunka büntettének vizsgált alapesetében írt valamennyi törvényi tényállási elemét átfogta. A tettesi alapcselekményt megvalósító életbeli tények ismerete mellett az annak végrehajtásához szolgáltatott terhelti tanácsok ténye pedig a tettesi magatartáshoz fűződő akaratí-érzelmi viszonyulás megítéléséhez is alapul szolgálnak. Az ötlet, a tanács fogalmilag a bűncselekmény hatékony, eredményes végrehajtásának biztosítását célozza, így a tanácsadás – értelemszerűen – a bűncselekmény előmozdításának kívánását jelenti, amely a terhelt egyenes szándékának fennállására enged következtetni.
- [47] A Btk. 192. § (3) bekezdésébe ütköző emberkereskedelem és kényszermunka büntettét az követi el, aki mást a (2) bekezdésben meghatározott cselekmény megvalósítása érdekében toboroz, átad, átvesz, elad, megvásárolt, elcserél, ellenszolgáltatásként átad vagy átvesz, másnak megszerez, szállít, elszállásol, elrejt.
- [48] Az irányadó tényállásban szerepeltetett életbeli tények fényében nem kétséges, hogy a terhelt 2. számú sértettet és 3. számú sértettet elszállásolta, mégpedig – a már írtak szerint – a sérelmükre végrehajtott, a Btk. 192. § (2) bekezdésébe ütköző tettesi alapcselekmény ismeretében, amely valóban kimeríteni látszik a Btk. 192. § (3) bekezdésében írt bűncselekmény tényállási elemeit.
- [49] Mindezek alapján a jogerős ítélet a terhelt cselekményét az emberkereskedelem büntettének a Btk. 192. § (2) bekezdés a) pont első és harmadik fordulata és a (3) bekezdése szerinti minősítését is indokoltan tartotta, az elkövetői alakzat meghatározását egységesen a (3) bekezdés szerinti tettesi cselekményhez igazítva. A több sértett sérelmére történt elkövetés okán az ítéletábra álláspontja szerint a Btk. 192. § (5) bekezdés d) pontjában írt minősítő körülmény felrovása is indokolt, amelynek folytán a cselekmény – törvényi egységet képezve – egy rendbeli bűncselekményt valósít meg. Az ítéletábra e jogi következtetése során abból indult ki, hogy a Btk. 192. § (3) bekezdésében írt elkövetési magatartásokat a törvényalkotó a (2) bekezdésben írt elkövetési magatartáshoz társuló „általános” jellegű bűnsegédi magatartások közül emelte ki, azokat külön is büntetendőnek nyilvánítva. Meglátása szerint észszerűen nem lehetett e szabályozás célja, hogy a körülrít elkövetői magatartást szétválasztva, annak bizonyos sértettekre vonatkozó részében a (2) bekezdéshez nyújtott bűnsegélyt, míg más sértettek esetében ezzel valóságos anyagi halmazatot alkotva a (3) bekezdés szerinti tettesi elkövetést állapítson meg a bíróság, és mindkettőhöz a tényállás szerinti minősítő körülményeket külön-külön fűzze (másodfokú ítélet [88] bekezdés).
- [50] Ezzel szemben a Legfőbb Ügyészség okfejtése szerint törvényi egységet csak törvényi tényálláson belüli magatartás, tehát tettesi cselekmény teremt. Mivel pedig a terhelt 2. számú sértett és 3. számú sértett sérelmére a Btk. 192. § (3) bekezdésébe ütköző tettesi magatartást tanúsított, míg a 4. számú sértett sérelmére – a „koldultatásához” nyújtott tanácsokkal – bűnsegédként társult a Btk. 192. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző tettesi alapcselekményhez, ezért cselekménye helyesen (2. számú sértett és 3. számú sértett sérelmére) a Btk. 192. § (3) bekezdésébe ütköző, és az (5) bekezdés d) pontja szerint minősülő emberkereskedelem és kényszermunka büntetté, valamint (4. számú sértett sérelmére) további, a Btk. 192. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés d) pontja szerint minősülő, bűnsegédként elkövetett emberkereskedelem és kényszermunka büntetté minősül.
- [51] A Kúria azonban az ítéletábra és a Legfőbb Ügyészség jogi álláspontjával sem értett egyet.

- [52] Ehhez képest a Btk. 192. § (2) bekezdésében és (3) bekezdésében írt elkövetési magatartások párhuzamos megvalósulása mellett a helyes minősítés kulcsa annak felismerésében rejlik, hogy a Btk. 192. § (3) bekezdése valójában a (2) bekezdésben írt elkövetési magatartások tanúsítását időben megelőző előkészületi jellegű cselekményeket rendel büntetni.
- [53] A törvény ugyanis fogalmilag előkészületi jellegű cselekményeket is befejezett bűncselekménynek nyilváníthat. Ilyen, ún. *sui generis* bűncselekmény pl. a hamis tanúzásra felhívás vétsége (Btk. 276. §) vagy a kiskorú veszélyeztetésének a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy bűncselekmény elkövetésére rábírnai törekvéssel megvalósított alakzata [Btk. 208. § (2) bek. a) pont] is, a kerítés büntetettének a Btk. 200. § (6) bekezdése szerinti alakzata vagy a bünszervezetben részvétel [Btk. 321. § (1) bek.] elkövetési magatartásai közül a bűncselekmény bünszervezetben történő elkövetésére történő felhívás, ajánlkozás, vállalkozás, a közös elkövetésben megállapodás vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételek biztosítása.
- [54] Ugyanebbe a körbe tartozik a Btk. 192. § (3) bekezdésében írt emberkereskedelem és kényszermunka büntette is, amely a (2) bekezdésben írt elkövetési magatartást (a rábírását) időben megelőző, a sértett rábírásának végrehajtását lehetővé tevő vagy azt könnyítő magatartásokat sorol fel. A (3) bekezdésben meghatározott magatartásoknak a (2) bekezdés szerinti tettesi alapcselekményhez való e viszonyulását fejezi ki a törvény által megkívánt célzat is [„a (2) bekezdésben meghatározott cselekmény megvalósítása érdekében”]. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a jogszabályok céljának értelmezéséhez irányt szabó törvényi indokolás ugyancsak egyértelmű, amennyiben a (3) bekezdésben szabályozott elkövetési magatartásokat maga is előkészületi jellegűként értelmezi.
- [55] Az Alaptörvény 28. cikke szerint továbbá a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy azok a józan észnek és a közjóknak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az ítéltábla értelmezése mentén azonban a racionalitás nehezen érhető tetten a törvényi szabályozásban. Teljességgel értelmetlen jogalkotói megoldás lenne ugyanis a (3) bekezdésben „kiemelni” a (2) bekezdés alapján egyébként is büntetendő egyes bűnszerű jellegű magatartásokat a (2) bekezdésben írtakkal azonos büntetési tételű tettesi cselekményként. Ehhez képest a (3) bekezdésben írt törvényi szabályozásnak éppen az adja meg a racionális indokát, hogy a büntetőjogi védelmet kiterjesztve az a (2) bekezdés keretei közé nem illeszkedő további (előkészületi jellegű) magatartásokat is büntetendőnek nyilvánít.
- [56] Valamely bűncselekmény előkészületének megállapítására ugyanakkor kizárólag addig van lehetőség, ameddig a tettes az előkészített bűncselekmény elkövetési magatartásának megkezdésével azt kísérleti szakba nem juttatja. Ez értelemszerűen irányadó az előkészületi jellegű magatartásokat önállóan is büntetni rendelő *sui generis* bűncselekmények esetében is. Ha az elkövető a tettesi alapcselekmény kísérleti szakba juttatását követően biztosítja a bűncselekmény befejeztét (bevégeztét) választ könnyítő feltételeket, az már nem előkészület (és nem is *sui generis* bűncselekmény), hanem a tettesi alapcselekményhez nyújtott bűnszerűség. Következésképpen: ha az elkövető a Btk. 192. § (2) bekezdésébe ütköző tettesi alapcselekmény (más által történő) kifejtésének megkezdését követően tanúsítja a Btk. 192. § (3) bekezdésében írt elkövetési magatartásokat, cselekménye a Btk. 192. § (2) bekezdésébe ütköző emberkereskedelem és kényszermunka büntetettének végrehajtásához nyújtott bűnszerűséggel szorult értékelésre.
- [57] Az irányadó tényállásból kitűnően pedig a terhelt nem abból a célból szállásolta el 2. számú sértettet és 3. számú sértettet, hogy az elszállásolt sértettekkel szemben a tettesi alapcselekményt kifejtő elkövető a későbbiekben munka jellegű tevékenységre (koldulásra) rábíró magatartást tanúsítson. Ezzel szemben az elkövető a – folyamatos – rábíró magatartásának kifejtését már a terhelt általi elszállásolás tanúsítását megelőzően megkezdte, és a jogerős ítéleti tényállásban írt, fentebb már elemzett tudati tények alapulvételével a terhelt a sértettek elszállásolását a tettesi alapcselekmény ismeretében végezte.
- [58] E tények tükrében nem kétséges, hogy az elszállásolás a tettesi alapcselekmény kifejtését segítette, mert a sértetteknek az elkövető érdekében és javára végzett munka jellegű tevékenysége (koldulása) során szükségessé vált utaztatásuk végrehajtásához járult hozzá, mégpedig a sértettek feletti kontroll fenntartásának lehetőségét nyújtó szállás megszervezésével.
- [59] A terheltnek a tettesi magatartáshoz társuló szándéka ez esetben is fennáll, a tettesnek nyújtott tanácsokban felismerhető egyenes szándékra vont következtetés során kifejtett érvek a terheltnek a sértettek elszállásolásában megnyilvánuló cselekményét érintően is értelemszerűen irányadók.
- [60] Másként szólva, hogy a terheltnek az emberkereskedelem és kényszermunka büntetettének a Btk. 192. § (3) bekezdésében írt alakzata nem róható fel, mert – látszólag – ennek keretei közé illeszkedő, 2. számú sértett és 3. számú sértett elszállásolásában megnyilvánuló magatartását nem a Btk. 192. § (2) bekezdésében írt tettesi alapcselekmény elkövetésének megkezdését megelőzően, hanem már a bűncselekmény befejeztét választ követően, a folyamatos elkövetés során tanúsította. Ez pedig már a Btk. 192. § (2) bekezdésébe ütköző emberkereskedelem és kényszermunka büntetettéhez társuló bűnszerűséggel szorult értékelésre.
- [61] A terhelt tehát a tettesi alapcselekményhez nyújtott bűnszerűséget – egyrészt – azzal a magatartásával, hogy a három sértett sérelmére megvalósított bűncselekmény hatékonyabb, az elkövető vagyoni érdekeinek kiteljesítését célzó végrehajtását ötletekkel, tanácsokkal segítette, másrészt a 2. számú sértett és 3. számú sértett sérelmére végrehajtott cselekmény elkövetéséhez a sértettek elszállásolásával is hozzájárult.
- [62] A bűncselekmény tettese a három sértett munka jellegű tevékenység végzésére rábírásával háromszor valósította meg a bűncselekmény teljes törvényi tényállását, ugyanakkor a törvényalkotó a több rendbeli cselekményt törvényi egységbe olvasztva,

- minősített esetként szabályozta a több ember sérelmére elkövetést [Btk. 192. § (5) bek. d) pont].
- [63] Amiként a Legfőbb Ügyészség is helyesen utalt rá, törvényi egységet kizárólag tettesi magatartás hoz létre, így a részesi magatartások csak akkor alkotnak törvényi egységet, ha azonos tettes cselekményeihez kapcsolódnak. Ez a feltétel pedig a jelen esetben is teljesül, mert az irányadó tényállás alapján a terhelt valamennyi sértett sérelmére elkövetett cselekményhez társuló valamennyi bűnsegédi magatartása azonos tettes által véghezvitt tettesi alapcselekmény végrehajtását segítette elő.
- [64] A terhelt által elkövetett bűncselekmény ezért egységesen bűnsegédként elkövetett emberkereskedelem és kényszermunka büntettként [Btk. 192. § (2) bek. a) pont, (5) bek. d) pont] minősül.
- [65] Ekként az alapügyben eljáró bíróságok a fentebb írtak szerint a büntető anyagi jog szabályainak megszegésével, törvénysértően minősítették a terhelt irányadó tényállásban írt magatartását.
- [66] A törvénysértő minősítés a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjának első fordulatóban írt felülvizsgálati ok beálltának csupán szükséges, de nem elégséges feltétele. A felülvizsgálat szóban forgó oka nem teljesül, ha a törvénysértő minősítés nem párosul törvénysértő büntetés kiszabásával.
- [67] A hatályos eljárási törvény szerint felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Mivel a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, a belső arányossághoz igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának (BH 2011.97.I.). A Be. szerinti szabályozás helyes értelme szerint ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli [Bfv.III.77/2017/23. (BH 2017.359.)].
- [68] A jogerős ítéletben megállapított bűncselekmény és a helyes minősítés szerinti bűncselekmény büntetési tétele ugyanakkor azonos: öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés. A helyes minősítésnek megfelelő bűncselekmény miatt pedig a jogerős ítéletben írt, azonos büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény miatt kiszabott büntetés – értelemszerűen – nem tekinthető aránytalannak, törvénysértően súlyosnak. Törvénysértően súlyos büntetés hiányában azonban a jogerő áttörésének feltétele sem állt be.
- [69] A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- (Kúria Bfv.II.1.095/2024/8.)
- 3A közúti veszélyeztetés büntettkénti minősítés**
3törvényes, ha a terhelt az extrém sebességtúllépésen kívül más közlekedési szabályszegésekkel is kifejezetten arra törekszik, hogy utasait közvetlen veszélyhelyzet létrehozásával megijessze; ennek megvalósulását követően pedig a veszélyhelyzet megszüntetése érdekében semmit nem tesz, ellenben azt további szabályszegésekkel egészen a baleset bekövetkezéséig fenntartja [Btk. 234. § (1) bek.].
- [1] A törvényszék ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki közúti veszélyeztetés büntettként [Btk. 234. § (1) bek., (2) bek. c) pont] és ittas járművezetés vétségében [Btk. 236. § (1) bek.]. Ezért – halmazati büntetésül – 7 év börtönfokozatú szabadságvesztésre, 6 év közúti járművezetéstől eltiltásra és 7 év közútektől eltiltásra ítélte, valamint akként rendelkezett, hogy a terhelt a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] A terhelt javára bejelentett ügyészi fellebbezés visszavonását követően a terhelt és védője fellebbezése folytán másodfokon eljáró ítélőtábla ítéletével a szabadságvesztés tartamát 5 év 6 hónapra enyhítette, egyebekben azonban az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege a következő:
- A terhelt 2017 óta rendelkezik B, B1, Mgv, T, F, K és AM kategóriákra érvényes vezetői engedéllyel, közlekedési szabálysértés miatt három esetben vonták felelősségre.
 - A terhelt 2019. július 7-én reggel 6 óra 25 perc körüli időben úgy közlekedett a község belterületén, az 1. számú úton a 2. számú utca felől a 3. számú utca irányába az általa vezetett, saját tulajdonát képező személygépkocsival, hogy azt megelőzően szeszszitált és delta 9-THC hatóanyagot tartalmazó kábítószer fogyasztott. A terhelt utasként szállította ismerőseit: a gépkocsi jobb oldali első ülésén 1. számú sértettet, hátul a bal oldalon 2. számú sértettet, középen 3. számú sértettet, a jobb oldalon pedig 4. számú sértettet.
 - Derült, napos időben a forgalom gyér, az aszfaltburkolatú úttest száraz, a lakott területen belül a megengedett legnagyobb sebesség 50 kilométer/óra volt, a járműben a biztonsági övet senki nem használta.
 - A terhelt már a község belterületére való érkezése előtt a járművel többször áttért a szembejövő sávba és az emiatt megijedő és sikoltozó 2. számú sértett és 3. számú sértetten 1. számú sértettel együtt nevetett, őket ilyen módon is ijesztgette. A terhelt többszáz méteren keresztül váltakozva haladt a bal és jobb oldali sávban a közeli nagyváros és a község között, majd a község belterületén, ennek során egy alkalommal – még külterületen – a baloldali sávban haladva a vele szemben személygépkocsival közlekedő 1. számú tanút az úttestről lehúzóadásra kényszerítette.
 - A lakott területen belül történő közlekedése során a terhelt az út vonalvezetését figyelmen kívül hagyva azért, hogy veszélyhelyzetet teremtve utasaiban veszélyérzetet keltsen és így őket, valamint magát is szórakoztassa, a lakott területen belül megengedett 50 kilométer/óránál nagyobb sebességgel haladva

balra kormányozta a járművet, áttért a menetirány szerinti bal oldali forgalmi sávba, az úttest közepén levő lassítószívet is balról kerülte, majd az 1. számú út 68–70. szám előtti szakaszon hirtelen jobbra kormányozta a járművet, amely megcsúszott, 92–98 kilométer/óra sebességgel sodródni kezdett és a jármű a menetiránnyal szembe fordulva a bal oldalával először az 1. számú út 61. szám előtti autóbusszmegálló jelzőtáblájának, majd 55–60 kilométer/óra sebességgel az 1. számú út 63. szám előtti fának ütközött.

– A baleset következtében

– Az 1. számú sértett a hajás fejbőr vérbeszűrődését, a koponyatető és koponyaalap csontjainak törését, diffúz agyzúzódást, agytörzsi zúzódást, agyvizenyőt, tüdővizenyőt, tüdőzúzódást, az alsó ürös visszer szívről való leszakadását, a főverőér folytonosság-megszakadását, a gátor laza kötőszövetének vérbeszűrődését, májroncsolódást szenvedett. A halál oka polytraumatizáció – traumás shock – volt, melynek kialakulásához a belsérvek sérülése és a többszörös csonttörések együttesen vezettek. Az elszenvedett sérülések és a sértett halála között közvetlen, kizárólagos és egyenes összefüggés állapítható meg. A sértett sérülései olyan súlyosak voltak, hogy életét a legkorábban érkező orvosi segítséggel sem lehetett volna megmenteni. Nem szenvedett olyan betegségben és nem állott fenn nála olyan állapot, amely akár a sérülések súlyosságának alakulásában, akár a halál bekövetkezésében rész-oki szereppel bírt volna;

– A 2. számú sértett mindkét oldali sorozatbortörést, jobb lapockatörést, bal oldali szeméremcsonttörést, keresztcsonttörést, légmellel és vérmellel, léprepedést, bal oldali vese sérülését, a petefészek és máj állományának sérülését, a bal homloklebebenben zúzódásos vérzést, a lágyagyhártyák közt vérgyülemet, nagy kiterjedésű lágyrész-sérüléseket a bal felső végtagon, a kézhatáron, a jobb belbokán és a bal lábszáron. Sürgős hasi műtét során a lépet eltávolították. A jobb alsó végtagon *peroneus paresis* találtak, ami egy perifériás ideg részleges bénulása, ez az ideg idegzi be azokat az izmokat, amelyek a lábfej visszahúzását végzik, tehát az idegnek megfelelően átalakult. A sérülések tényleges gyógytartama hat hónap volt. A medence töréséből és a combcsont töréséből mindkét csípőízület mozgáskorlátozottsága alakult ki, amely maradandó fogyatékosággá értékelhető, mint ahogy a lép eltávolítása is maradandó fogyatékosággá értékelhető. A szárcapocscsont töréséből a bokaízület mozgáskorlátozottsága és a *nervus peroneus* részleges bénulása jött létre, amely maradandó fogyatékoság. Bortörései, koponyaűri sérülése, lágyrész-sérülései maradandó fogyatékoság és súlyos egészségromlás hátrahagyása nélkül gyógyultak. Ez az állapot a sértettnél 40%-os mértékű össz-szervezeti egészségkárosodást, 50%-os mértékű munkaképességcsökkenést okoznak;

– A 3. számú sértett bal oldali felső állcsonttörést, jobb oldali állkapocscsont fejecstörést, jobb oldali nyakszirtcsonttörést szenvedett számos lágyrész-sérülés mellett (a hajás fejbőrön és az arcon, mindkét oldali alsó és felső végtagon üvegszilánkok okozta sérülések). A felső állcsont, az állkapocscsont, valamint a nyakszirtcsont törése 8

napon túl gyógyult, tényleges gyógytartamuk 6 hétben jelölhető meg, sérüléseiből súlyos egészségromlás nem maradt vissza, maradandó fogyatékoság pedig nem igazolható. A lágyrész-sérülések külön-külön és összességükben is 8 napon belül gyógyultak, belőlük maradandó fogyatékoság vagy súlyos egészségromlás nem származott;

– A 4. számú sértett a homlok jobb oldalának repesztett sérülését, a jobb szemkörnyéki lágyrészek bevézését, a bal csípő felett horzsolást és a bal alsó végtag duzzanatát, horzsolását szenvedte el. A sérülések külön-külön és összességükben is 8 napon belül gyógyultak;

– A terhelt kis kiterjedésű keményburok alatti vérzést, mellkasi és hasi tompa traumát, mindkét oldali kulcscsonttörést, bal oldali lapockatörést, kis kiterjedésű jobb oldali légmellel, mindkét oldali szeméremcsonttörést, mindkét oldali combcsonttörést, a keresztcsont bal oldalának törését, a II. ágyéki csigolya jobb oldali harántnyúlványának törését, testszerte horzsolódásokat szenvedett. Az ellátás ideje alatt MRSA-fertőzés alakult ki nála. Sérülései életveszélyes állapotot idéztek elő. Sérülései 8 napon túl gyógyultak, a tényleges együttes gyógytartam a fél évet is elérte, a horzsolásos sérülések gyógytartama a 8 napot nem haladta meg. A baleset során elszenvedett sérülésekből a gerinc, a medence és az alsó végtagok terhelhetőségének és használhatóságának csökkenésével jellemezhető, maradandó fogyatékosággá, súlyos egészségromlásként értékelhető állapot alakult ki, mely kb. 20–25% körüli össz-szervezeti egészségkárosodásban mérhető. Az egészségkárosodásnak ezen mértéke kb. 30% munkaképesség csökkenésnek feleltethető meg. Állapota véglegesen kialakult, abban érdemi változás (javulás) már nem várható.

– A sértettek becsatolt biztonsági övvel védett állapotban is elszenvedtek volna a bekövetkezett sérüléseket.

– A terhelt vérében a bűncselekmény időpontjában 1,60 ezrelék alkoholt volt, ami közepes fokú alkoholos befolyásoltság állapotát eredményezte, emellett 1,10 ng/ml delta9-THC is volt. A delta9-THC a Btk.459. §-a értelmében kábítószernek minősül, vagyis a terhelt a bűncselekmény időpontjában kábítószeres befolyásoltság alatt is állt. – A terhelt 9 óra 47 perckor vett vizelet mintájában mért alkohol-koncentráció 1,33 ezrelék volt, a vérmintája pedig 914 ng/l ketamin hatóanyagú kábítószer is tartalmazott.

– A terhelt ezen magatartásával megszegte a KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában, a 4. § (1) bekezdés c) pontjában, a 25. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a 26. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjában írt rendelkezéseket.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával szemben a terhelt védője a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában, valamint – tartalma szerint – a (6) bekezdésében meghatározott okokból terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[5] Indokai szerint a bíróság jogerős ítéletében tévesen minősítette a terhelt cselekményét közúti veszélyeztetés bűntettének. Álláspontja szerint a jogi értékelést magában hordó közlekedési

- veszélyhelyzet létrejött, a terhelt arra vonatkozó szándékának megállapítása nem olyan tudati ténymegállapítás, amire a felülvizsgálati eljárásban a tényállás támadhatatlanságának tilalma kiterjed. Ezért nem tekinthető ténymegállapításnak az eljárás bíróságok azon következtetése, miszerint a terhelt szándékára lehet következtetni abból, hogy „halállal fenyegette a gépjármű utasait”, illetve abból, hogy „az utasok félelemben voltak, sikítottam és ezért ölelte át 4. számú sértett a mellette ülő 1. számú sértettet”.
- [6] Az elsőfokú ítélet nem tartalmaz semmilyen kifejezett megállapítást arra nézve, hogy a közvetlen veszélyhelyzetet mi jelentette, az miben nyilvánult meg. Először a másodfokú ítéletben jelent meg, hogy a közvetlen veszélyhelyzetet a sebesség túllépése, a bal oldali és jobb oldali sáv váltogatása, valamint a hátrafordulás együttesen idézték elő.
- [7] Ezzel szemben az állapítható meg, hogy a terhelt bár szándékosan szegte meg a közlekedési szabályokat, de szándéka nem terjedt túl az absztrakt veszélyhelyzeten. A bíróság megítélése szerint közvetlen veszélyhelyzetet jelentő sebességtúllépésre, indokolatlan váltásra és hátrafordulásra a baleset előtt már többször került sor anélkül, hogy a veszélyhelyzet túllépett volna az absztrakció szintjén.
- [8] Ebből pedig arra vonható következtetés, hogy a terhelt a baleset tényleges bekövetkezésekor könnyelműen bízott abban, hogy közvetlen veszély nélkül vissza tudja kormányozni a járművet a jobb oldali forgalmi sávba és folytatni tudja az útját. Eppen annyira nem kívánta a baleset bekövetkezését, mint amennyire nem állt szándékában bárki életének a kioltása sem.
- [9] A védő hivatkozott a BH 1979.397. számon publikált eseti döntésre, mely szerint a közlekedési szabály szándékos megszegésével előidézett veszélyhelyzet nem feltétlenül jár együtt a szándékos veszélyeztetés megállapíthatóságával. Álláspontja szerint, bár e határozat meghozatalának időpontjára tekintettel korlátozott precedens erővel nem hivatkozható, az alapjául szolgáló tényállás rendkívüli hasonlóságára tekintettel jogi érvként a jelen ügyre is vonatkoztatható. A jelen tényállás releváns megállapításai alapján a bíróság mégis azzal ellentétes jogi következtetésre jutott.
- [10] Az indítvány szerint nem állapítható meg, hogy a terhelt akár csak eventúálsan veszélybe kívánta volna sodorni a vele baráti viszonyban lévő utasait, illetve a saját életét is. Előfordulhatott volna olyan helyzet, amikor a kormány jobbra, majd balra fordítása elkerülhetetlen vezetési kényszer és nem is okoz balesetet, így legfeljebb absztrakt veszélyhelyzetként értékelhető. A balesetet az okozta, hogy – ellentétben a korábbi sávváltásokkal, azok sikerességére alapozva – a terhelt könnyelműen hátrafordult és egy olyan túlzott kormánymozdulatot hajtott végre, ami miatt elvesztette uralmát a jármű felett.
- [11] Ezért jelen ügyben is az a – BH 1979.397. számon közzétett jogesetben is levont – következtetés a helytálló, miszerint a terhelt, bár tudta, tudnia kellett, hogy egészében szabálytalan közlekedéssel balesetet is okozhat, bízott a súlyos következmény elmaradásában. Bizakodása, ha teljesen alaptalan nem is volt, olyan mértékű könnyelműségre, felelőtlenségre utal, amelyet cselekvőképességének a tudatos gondatlanság bűnösségét alakzaton belül, de jelentős súlyú megítélését igényli.
- [12] Erre tekintettel pedig az eljárás bíróságok a megállapított tényállásról helytelen következtetést vontak le a terhelt szándékára. A terhelt szándékára vont következtetés jogi következtetés, ami ténybeli alapok hiányában a cselekmény törvénytörő minősítéséhez és törvénytörő büntetés kiszabásához vezet (BH 2018.239.).
- [13] A védő hivatkozott arra is, hogy a terhelt a balesetet közvetlenül okozó túlkormányzást észelve azonnali fékezésbe kezdett. Utalt rá, hogy ez a körülmény a jogerős ítéleti tényállásban nem szerepel, azonban tartalmazza ezt az eljárás során felhasznált egyesített igazságügyi orvos-műszaki szakértői vélemény, valamint erre utal az is, hogy a jogerős ítéleti tényállás szerint a gépkocsi haladási sebessége a kezdeti 92–98 kilométer/óráról a fának ütközésig 55–60 kilométer/óra csökkent. Emellett nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a terhelt maga is a járműben tartózkodott. A kisodródás észlelésekor tanúsított fékezés egyértelműen a baleset elhárítását célozta, és bár nem vezetett eredményre, de így önmagában a baleset bekövetkezésének tényéből nem lehet visszakövetkeztetni a terheltnek a közvetlen veszélyeztetésére irányuló eshetőleges szándékára.
- [14] A védő álláspontja szerint a bíróság a támadott jogerős ítéletében jogkérdésben eltért a Kúria Bfv.79/2022/9. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától.
- [15] A hivatkozott határozat elvi tartalma szerint az eljárás bíróságok a terhelt elhárító magatartását nem értékelték, illetve a baleset körülményeiből téves következtetést vontak a terhelt eshetőleges szándékára. A határozatban a Kúria kifejtette, hogy önmagában a megengedett sebesség extrém túllépése nem eredményezett helyzetre és személyre konkretizálta a közvetlen veszélyhelyzetet. Kétségtelen, hogy az ilyen mérvű szabályszegés nagyfokú felelőtlenséget, gondatlanságot takar. A terhelt tényállásban rögzített magatartása nem a közvetlen veszély létrejöttében, a baleset bekövetkezésének reális esélybe való belenyugvás most az az iránti közömbösséget mutatta. A terhelt célja cselekményével a tényállásban is rögzített elismerés kivívása volt, a tényállásban rögzített baleset előtti magatartása pedig egyértelműen a baleset, ily módon a közvetlen veszélyhelyzet elhárítását célozta, amely kétségkívül nem vezetett eredményre, de önmagában a baleset bekövetkezésének tényéről nem lehet vissza következtetni a terhelt eshetőleges szándékára. Az elhárítás érdekében kifejtett magatartása jelentős mértékben célszerűnek és az adott forgalmi helyzettel adekvát reakciónak tekintendő. A terhelt könnyelműen bízott abban, hogy az extrém sebességtúllépésben testet öltő magatartásának káros következményei elmaradnak, képes a sebességrekordjának elérésére oly módon is, hogy abból nem jön létre baleset. Ez a bizakodás azonban könnyelmű volt, mert a sebességtúllépés olyan mérvű volt, hogy a közvetlen veszélyhelyzet észlelésekor megkezdett, egyébként célszerű elhárító magatartás már nem vezetett eredményre, ilyen módon a terhelt terhére kizárólag a tudatos

- gondatlansága, *luxuria* állapítható meg az alapeset, továbbá a minősítő körülményt képező eredmény tekintetében is.
- [16] A hivatkozott és a jelen ügy tényállását egymásra vetítve azok között a védő csupán annyi releváns különbséget észlelt, hogy míg a terhelt célja az előbbi ügyben a sebességrekordjának elérése és az elismerés kivívása, utóbbiban az ijesztgetés és a szórakoztatás volt, továbbá az elhárító magatartás előbbi ügyben a jogerős ítéleti tényállásban, jelen ügyben pedig az igazságügyi szakértői véleményben szerepel.
- [17] Ezért megalapozatlannak tartotta a másodfokú ítélet [109] bekezdésében foglalt azon megállapítást, miszerint a hivatkozott eseti döntés nem irányadó a jelen ügyben. Kitért arra is, hogy ezen eltérés nyomán a büntető anyagi jog szabályainak a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti megsértése valósult meg, így a felülvizsgálatnak a Be. 649. § (6) bekezdése szerinti feltétele is fennáll.
- [18] Mindezek alapján a védő álláspontja szerint a terhelt tényállásban rögzített magatartása a Btk. 235. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő közúti baleset okozása vétségének, valamint a Btk. 236. § (1) bekezdése szerinti járművezetés ittas állapotban vétségének minősül.
- [19] Az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy a jogerős ítéletben foglalt minősítés alapján az irányadó büntetési tétel öt évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés, annak középértéke pedig nyolc év hat hónap szabadságvesztés volt. A védő által helyesnek tartott minősítés alapulvételével azonban e büntetési tételkeret egy évtől hét évig terjedő szabadságvesztésre csökken. Így bár kétségtelen, hogy a jogerős ítéletben a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartama e kereteken is belül van, azonban már az elsőfokú ítélet is hivatkozott az enyhítő körülmények túlsúlyára, ami miatt a középértéket el nem érő tartamú szabadságvesztést talált arányban állónak a terhelt és az általa elkövetett cselekmény társadalomra veszélyességével, a másodfokú bíróság pedig még ehhez képest is enyhítette a büntetést, a törvényi minimumot éppen hogy meghaladó tartamra. Mindezek alapján pedig a törvényes büntetési tételkeret alapulvételével négy évi középértéktől is jelentősen lefelé eltérő szabadságvesztés kiszabása indokolt. Emellett kérte azt is, hogy ha a kiszabott szabadságvesztés tartama nem haladja meg a két évet, akkor a Kúria vizsgálja meg a büntetés végrehajtása felfüggesztésének feltételeit is, tekintettel a terheltnek a bűncselekmény elkövetése utáni kifogástalan magatartására, valamint arra, hogy a büntetés végrehajtását már megkezdte, ekként tudatában van annak, hogy ismételt bűnelkövetés esetén mivel kell szembenéznie.
- [20] Mindezekre tekintettel a védő elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását és a kiszabott büntetés mértékének jelentős enyhítését, másodlagosan a jogerős másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az ítéletábra új eljárásra utasítását indítványozta.
- [21] A Legfőbb Ügyészség átiratában az indítványt nem tartotta alaposnak.
- [22] Indokai szerint a felülvizsgálati eljárásban a tényállás támadásának tilalmába ütközik és ezért törvényben kizárt a védő hivatkozása arra vonatkozóan, hogy a terhelt a balesetet közvetlenül okozó túlkormányzást észlelve azonnali intenzív fékezésbe kezdett, továbbá az is, hogy a terhelt azonnali fékezése nem volt kellően hatékony és nem vezetett a sodródás elmaradásához, valamint az ütközés elkerüléséhez.
- [23] Az ügy érdemében előrebocsátotta, hogy az indítványban foglalt általános dogmatikai alapvetéseket, valamint a BH-ban közzétett, illetve precedensértékű, a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria által hozott döntések tartalmának összefoglalásával alapvetően egyetért. Ugyanakkor nem osztotta azt a védői álláspontot, miszerint az azok által alapul vett tényállások tulajdonképpen teljes egészében, illetve a jogkérdés eldöntése szempontjából releváns részek tekintetében tökéletesen megegyeznek. A szövegösszehasonlítás eredményeképp ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy pont azon részek tekintetében térnek el meghatározó mértékben a döntések által irányadónak tekintett tényállások a jelen ügyben megállapítottól, amelyek az adott terhelt Btk. 234. § (1) bekezdésében meghatározott alapeseti eredményre, a közvetlen veszélyre kiterjedő szándékosságra tekintetében meghatározó jelentőségűek.
- [24] A védő ugyanis maga sem vitatta, hogy a terhelt szándékos KRESZ szabályszegő magatartásokat tanúsított, ellenben meghatározó jelentőséget tulajdonított a terhelt kisodródás észlelésekor tanúsított reakciójának és ebből következtetett arra, hogy a terhelt terhére kizárólag a tudatos gondatlansága állapítható meg.
- [25] Erre vonatkozó adatot azonban a felülvizsgálatban támadhatatlan jogerős ítéleti tényállás nem tartalmaz. Nem lehet erre következtetni abból a tényállásban rögzített tényből sem, miszerint a terhelt által vezetett gépkocsi sebessége a sodródás kezdetén 92–98 kilométer/óra, a fának ütközéskor pedig már csak 55–60 kilométer/óra volt. A jogerős ítéleti tényállás ugyanis távolsági adatokat egyáltalán nem rögzít, azt azonban igen, hogy a gépjármű a sodródás megkezdése után a menetiránnyal szembefordult, majd előbb az 1. számú út 61. szám előtti autóbusszmegálló jelzőtáblájának, és csak ezt követően az 1. számú út 63. szám előtti fának ütközött. Ekként az idézett ténymegállapításokból nem következtethető ki, hogy a terhelt bármilyen mértékű fékezése váltotta volna ki járművének a tényállásban rögzített sebességsökkenését.
- [26] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a terhelt tudattartalma szempontjából jelentősége van annak, hogy a terhelt a város és a község között, még a lakott területen kívül több 100 méteren keresztül váltakozva haladt a bal és a jobboldali sávban, illetve később a község belterületén is, de egy alkalommal még a külterületen a menetirány szerinti bal oldali sávban haladva a vele szemben személygépkocsival közlekedő 1. számú tanút az úttestről lehúzódára kényszerítette. Ez utóbbira vonatkozóan a tényállás közelebbi adatokat nem rögzít, ekként a közúti veszélyeztetés alapeseti alakzatának megállapítására a terhelt ezen cselekvése még nem alkalmas, de szemléletesen mutatja a terhelt által a forgalom más résztvevőivel szemben tanúsított közömbösségét.
- [27] Ugyancsak tartalmazza a tényállás, hogy amikor a terhelt járművével még a község belterületére való érkezése előtt többször átment a szembejövő sávba, az emiatt megijedő és sikoltozó utasain 1. számú

- sértettel együtt nevetett, őket ilyen módon is ijesztgette. A későbbiekben pedig a tényállásban rögzített magatartásával már kifejezetten az volt a cél, hogy veszélyhelyzetet teremtve utasaiban veszélyhelyzetet keltsen és így őket, valamint magát is szórakoztassa. Kiemelendő, hogy a terheltet a többszörös szabályszegő magatartásának megvalósítása során semmiféle forgalmi ok, illetve külső kényszer nem befolyásolta, arra kifejezetten abból a célból került sor, hogy a szórakoztatás célzatával veszélyhelyzetet keltsen.
- [28] Erre magyarázatul szolgál, de a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása szempontjából teljes egészében közömbös a terhelt önhibából eredő ittas, továbbá bódult állapota, melynek mértéke alkalmas volt arra, hogy a terhelt gátlásait oldja és cselekményének következményeit reálisan ne tudja felmérni.
- [29] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint félrevezető a terhelt cselekményét mint egy véletlenül bekövetkezett baleseti eseményt bemutatni, mert az irányadó tényállás ezzel ellentétes következtetések levonására alkalmas. Annak a körülménynek pedig, hogy a terhelt maga is a járműben utazott, éppen a terhelt önhibájából eredő ittas, bódult állapota következményeként nincs jelentősége.
- [30] Ugyanakkor a terhelt által vezetett jármű elavult jellege és műszaki tulajdonságai, továbbá az a körülmény, hogy a terhelten kívül abban további négy személy tartózkodott, de egyikük sem rögzítette magát biztonsági övvel, gyakorlatilag kizárták annak lehetőségét, hogy a terhelt a nagy sebességű haladása mellett megválasztott, teljességgel indokolatlan, hirtelen és erőteljes kormánymozdulat esetén a közvetlen veszélyhelyzet, illetve a baleset tényleges bekövetkezése elkerülhető legyen. A tényállás alapján a ténylegesen kialakult baleset szükségszerű következménye volt a terhelt által az adott körülmények között választott, indokolatlan és hirtelen manővernek, erre tekintettel pedig kizárható a közvetlen veszélyre kiterjedő tudatos gondatlanság, a közvetlen veszélyhelyzet, illetve a baleset elkerülésében való megalapozatlan bizakodás.
- [31] Az átiratban foglaltak szerint az irányadó tényállásban ekként semmiféle olyan körülmény nem volt kiolvasható, amelynek alapján a terhelt részéről bármiféle, a veszélyhelyzet, illetve a baleset elkerülésére irányuló magatartásra lehetett volna következtetni. A tényállás alapján kizárólag az állapítható meg, hogy a terhelt forgalmi ok nélkül, a saját szórakoztatása, illetve utastársai ijesztgetése céljából olyan többszörös és rendkívül durva KRESZ-szabályszegő magatartást tanúsított, amely a társai életének és testi épségének a közvetlen veszélyeztetésére irányult.
- [32] E tényállás alapján a terhelt szándéka a közvetlen veszélyre mint alapeseti tényállási eredményre, legalább annak eshetőleges formájában feltétlenül kiterjedt. Ugyanakkor a minősítő körülményt képező súlyosabb eredményre, a sértett halála vonatkozásában már csak a *negligencia* volt megállapítható, amelynek nem mond ellent az a körülmény sem, hogy a terhelt olyan kijelentéseket is tett, amelyek arra utaltak, hogy akár a sértett halálába is belenyugodott volna, azt azonban az elkövetés egyéb körülményei nem támasztották alá.
- [33] A kifejtettekből következően a bíróságok a tényállásban helytálló következtetést vontak le a terhelt bűnösségére és nem tévedtek a terhére rótt közúti veszélyeztetés büntetnének jogi minősítésében sem. Mivel pedig ekként a védő által megjelölt anyagi jogszabálysértés nem valósult meg, annak hiányában a kiszabott büntetés felülvizsgálatára nem kerülhet sor.
- [34] Mindezekre tekintettel a Legfőbb Ügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a támadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában tartsa fenn.
- [35] A terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alaptalan.
- [36] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárási okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető, az ott meghatározottakon kívül más okból felülvizsgálatnak nincs helye.
- [37] A védő indítványának lényege szerint a bíróság jogerős ítéletében tévesen minősítette a terhelt cselekményét közúti veszélyeztetés minősített eseteként. Álláspontja szerint a helyes minősítés – az indítványban nem vitatott járművezetés ittas állapotban vétsége mellett halmazatban – közúti baleset okozásának vétsége [Btk. 235. § (1) bek. és (2) bek. b) pont] és mivel annak alapulvételével az irányadó büntetési tétel jóval alacsonyabb, így a jogerős ítéletben kiszabott büntetés törvénysértően súlyos.
- [38] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulatának ba) alpontja alapján valóban felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt cselekményének törvénysértő minősítése folytán törvénysértően súlyos büntetést szabott ki. A Kúria következetes gyakorlata szerint törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között került kiszabásra, helyes minősítés alapulvételével eltúlzottan enyhe vagy súlyos [Bfv.II.158/2023/9. (BH 2024.29.)]. Következésképp a védő indítványa a hivatkozott felülvizsgálati oknak megfelel.
- [39] A Be. 649. § (6) bekezdése szerint a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén szintén helye van felülvizsgálatnak, azonban csak akkor, ha az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak az említett törvényhely (1) bekezdésében meghatározott megsértését eredményezte vagy a (2) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett.
- [40] A védő e körben megjelölte a Kúria Bfv.II.79/2022/9. számú ítéletét, ami valóban a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozat, továbbá megjelölte az általa kifogásolt eltérés mibenlétét is, melynek lényege abban ragadható meg, hogy a Kúria a hivatkozott referenciahatározatban az álláspontja szerint minden releváns tény tekintetében egyező tényállás alapján a terhelt közúti veszélyeztetés büntettként értékelt cselekményét közúti baleset okozása vétségének minősítette, a támadott ítélet azonban – azzal ellentétben – a releváns tények azonossága ellenére közúti veszélyeztetést állapított meg.

- [41] Mivel ekként a védő álláspontja szerint az eltérés szintén a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont első fordulata *ba)* alpontja szerinti törvénysértést eredményezett, ezen hivatkozása is megfelel a Be. 649. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgálati ok feltételeinek.
- [42] A védő indítványa alapján tehát mindkét, abban megjelölt okból a felülvizsgálatnak helye van.
- [43] Ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban megkerülhetetlen szabály a tényálláshoz kötöttség és a tényállás támadhatatlansága. A Be. 650. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése szerint pedig a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [44] Bár a védő indítványa alapvetően nem a jogerős ítéleti tényállást támadta, hanem jogi érveket sorakoztatott fel, azonban azok alapjául hivatkozott olyan tényekre is, amelyek a jogerős ítéleti tényállásban nem vagy eltérően szerepelnek.
- [45] Így a védő okfejtését jelentős részben építette arra, miszerint a sodródás megkezdésekor a terhelt azonnali fékezésbe kezdett. Ilyen ténymegállapítást azonban a jogerős ítéleti tényállás nem tartalmaz és nem következik az abból sem, hogy a terhelt gépkocsijának a sodródás megkezdésekor még 92–98 kilométer/órás sebessége a fával való ütközéskor már 55–60 kilométer/óra csökkent. Azt megelőzően ugyanis a gépkocsi megfordult a tengelye körül, majd egy autóbuzsmegálló jelzőoszlopának is nekiütközött, ami a tényállásban nem rögzített fékezéstől függetlenül is eredményezhette a sebességvesztést.
- [46] A fékezésre vonatkozó ítéleti ténymegállapítást nem pótolja annak a szakértői véleményben való feltüntetése sem, mivel a felülvizsgálatban a fent írt szabályozás szerint csak a jogerős ítéletben megállapított tények vehetők figyelembe; azt a Kúria a felülvizsgálati eljárásban semmilyen más – még akár az eljáró bíróságok által elfogadott – bizonyíték alapján sem egészítheti ki.
- [47] Megjegyzi a Kúria, hogy ugyanígy nem tartalmazza az irányadó tényállás, miszerint a terhelt vagy bárki más a gépkocsi többi utasa felé a „most meg fogtok halni” vagy más hasonló tartalmú kijelentést intézett volna.
- [48] Így mindezek a felülvizsgálati indítvány elbírálása során nem vehetők figyelembe.
- [49] A terheltnek felrótt közúti veszélyeztetés büntettét a Btk. 234. § (1) bekezdése szerint az követi el, aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton más vagy mások életét vagy testi épségét közvetlen veszélynek teszi ki. Az indítvánnyal célzott közúti baleset okozását pedig a Btk. 235. § (1) bekezdése szerint az valósítja meg, aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz. Mindkét cselekmény súlyosabban büntetendő, ha a cselekmény halált okoz [Btk. 234. § (2) bek. c) pont, illetve Btk. 235. § (2) bek. b) pont].
- [50] A két bűncselekmény közötti dogmatikai különbözőség lényege, hogy míg közúti baleset okozása esetén mind a veszélyhelyzet okozására, mind az okozott eredményre csak a terhelt gondatlansága terjed ki, ellenben közúti veszélyeztetés esetén a terhelt szándékosan hozza létre a közvetlen veszélyhelyzetet és csupán annak eredményéhez fűzi gondatlanság.
- [51] A védő helyesen hivatkozott arra, hogy a szándékos szabályszegés nem eredményezi feltétlenül azt, miszerint a terhelt szándéka a veszélyhelyzet okozására is kiterjedt volna, mint ahogyan arra is, hogy az absztrakt veszélyhelyzet létrehozásával a közúti veszélyeztetés még nem valósul meg.
- [52] Ehhez képest az indítványban kifogásolt jogkérdés az alapján dönthető el, hogy a terhelt nem vitásan szándékos közlekedési szabályszegései közvetlen veszélyhelyzetet hoztak-e létre, és ha igen, arra a terhelt szándéka kiterjedt-e.
- [53] A felülvizsgálatban irányadó tényállás rögzíti, hogy a terhelt a neki felrótt magatartását azért tanúsította, hogy veszélyhelyzetet teremtve utasaiban veszélyérzetet keltsen és így őket, valamint magát is szórakoztassa. Ez a megállapítás ún. tudati ténymegállapítás (BH 2005.167.), ami a felülvizsgálat során ugyancsak nem vitatható (BH 2011.3.II.). A tényállás részévé tett tudati tények vitathatósága azonban csak akkor eshet el, amennyiben a szűkebb értelemben vett tényállásba tartozó külső, a világban megjelenő tényekből, életbeli jelenségekből a belső tények valóban következnek [Bfv.1256/2015/., Bfv.1692/2017/6. (BH 2018.239.)]. Jelen esetben pedig ez a helyzet.
- [54] Jelen esetben az állapítható meg, hogy a bíróság jogerős ítéletében ebben a körben nem csupán az extrém sebességtűl lépést, hanem összesen négy különböző közlekedési szabály, a KRESZ. 3. § (1) bekezdés *c)* pontjának (az általános gondossági szabály), a 25. § (1) és (2) bekezdésében (a relatív sebességhatár és a jobbrtartási kötelezettség), valamint a 26. § (1) bekezdés *a)* pont *ad)* alpontjának (abszolút sebességhatár) megsértését róta a terhelt terhére. A terhelt ezen tudatos szabályszegéseit a baleset bekövetkezése előtt már hosszabb ideje folytatta. Így nem csupán a gépkocsi sebességét tartotta folyamatosan, jelentősen a megengedett abszolút és a relatív sebességhatár felett, de többször kormányzott át azt megalapozó forgalmi ok hiányában a szemközti sávba, a sávokat nagy sebességgel, indokolatlanul váltogatva, a balesetet közvetlenül megelőzően is indokolatlanul, hirtelen kormányzott jobbra.
- [55] Következésképp a terhelt magatartása nem merült ki pusztán az extrém sebességtűl lépésben, hanem azon túlmenően is a veszélyhelyzet előidézése, illetve fokozása érdekében további közlekedési szabályokat is szegett. A védő helyesen hivatkozott arra, hogy előfordulhatott volna olyan közlekedési helyzet, amikor a kormány jobbra, majd balra fordítása elkerülhetetlen vezetési kényszer és nem is okoz balesetet; jelen esetben azonban nem volt ilyen kényszer és a terhelt azzal balesetet okozott. Ez perdöntő jelentőségű különbség. Ennek kapcsán elegendő az ún. „büntetőfékezés” jelenségére utalni. Ha a hirtelen fékezésre közlekedési kényszer nélkül, a másik járművezető megleckéztetése érdekében kerül sor, az a közvetlen veszélyhelyzet létrejötte

- esetén nem vitásan közúti veszélyeztetést valósít meg, ellenben a büntetőjogi felelősség fel sem merül, ha ugyanazt a vészfékezést elkerülhetetlen balesetelhárítási kényszer váltja ki, még akkor sem, ha az balesetet okoz és akkor sem, ha a veszély elhárítására a vezető nem a legcélszerűbb módot választotta. Jelen esetben azonban erről nincs szó.
- [56] Ekként a terhelt szélsőséges gyorsajtása mellett az azon túlmenő szabályszegései, így a szemközti sávba – egy alkalommal a szembejövő gépjárművet is leszorítva – áthaladás, a sávok váltogatásai, a gyors kormánymozdulatok már egyértelműen az utasokra irányuló közvetlen veszélyhelyzet létrehozását célozták, ami létre is jött. A jogerős ítéleti tényállás rögzítette, hogy a terhelt magatartásától a gépkocsi női utasai megijedtek és sikoltoztak.
- [57] Ennek megfelelően a terhelt utasainak életét és testi épségét veszélyeztető közvetlen veszélyhelyzet már a gépkocsi megcsúszását megelőzően létrejött, amikor a község belterületén a megengedett sebesség közel kétszeresével haladva és a sávokat váltva már bármely kormánymozdulat – melynek megtétele egyébként a terhelt szándékában állt és azt meg is tette – már az útról való lehaladás bármely pillanatban való bekövetkezésének lehetőségét rejtette magában; azaz ennek veszélye közvetlenül fennállt.
- [58] Megjegyzi a Kúria, hogy jelen ügyben a cselekmény annyiban atipikus, miszerint a közúti veszélyeztetés során a veszélyeztetési szándék rendszerint nem az elkövető által vezetett jármű utasaira irányul. Más közlekedő veszélyeztetése esetén pedig a közvetlen veszélyhelyzet az elkövető bármely durva szabályszegése esetén sem jöhet létre nyilvánvalóan mindaddig, amíg a sértett a terhelt járművének közvetlen hatókörébe nem kerül. Jelen esetben azonban más a helyzet, amikor is a terhelt szélsőségesen eltúlzott sebesség mellett kivitelezett ismételt szabályszegései fokozatosan eredményezték azt, hogy a sértettek élete és testi épsége már közvetlen veszélybe került; ezt utasai részben fel is ismerték – ezt igazolja reakciójuk, a sikoltozás – így azt a terheltnek fel kellett ismernie.
- [59] Amennyiben pedig a sértettek már saját magukat is veszélyben érezték – és ahogy azt a rögtön ezt követően, a terhelti magatartás részeként és egyenes következményeként bekövetkezett baleset is ténszerűen igazolja –, ez a veszély már közvetlen volt, amit a terhelt célzatos, annak kialakítására vezető magatartása eredményezett.
- [60] A terhelt magatartásának a jogerős ítéleti tényállásban rögzített célja – az ijesztés – eleve veszélyhelyzet kialakításával kivitelezhető; a terhelt magatartását ez motiválta, ennek megfelelően járt el és magatartása ekként eredményre is vezetett.
- [61] Következésképp a jogerős ítéleti tényállás az abban rögzített, a kívülvilágban megjelenő ún. primer tényekkel összhangban tartalmazza tudati tényként, miszerint a terhelt szándéka az volt, hogy veszélyhelyzetet teremtve utasaiban veszélyérzetet keltsen és így őket, valamint magát is szórakoztassa. Ha pedig ez volt a célja és annak megfelelően is járt el, akkor a szándékossága kétségtelen. Ugyancsak tartalmazza a tényállás a sértetteknek a terhelt által létrehozott veszélyre adott reakcióját és a terhelt viszont-reakcióját is, miszerint a céljának megfelelően megijedt női sértetteken a baleset elhunyt áldozatával együtt nevetett.
- [62] Ebből pedig megalapozott jogkövetkeztetés vonható arra, hogy a terhelt a többszörös közlekedési szabályszegéseivel olyan helyzetet hozott létre, melyben utasai élete és testi épsége már közvetlen veszélybe kerültek. Ehhez pedig célzatos magatartása vezetett, célja magatartásával kifejezetten arra irányult. Az ekként létrehozott veszély pedig nem csupán absztrakt volt; a sértettek élete és testi épsége az extrém sebességtúllépés mellett végrehajtott kormánymozdulatok eredményeként már közvetlen veszélybe került, amit a sértettek – ahogy reakciójuk is bizonyítja – észleltek is. A terhelt arra adott saját reakciója pedig azt bizonyítja, hogy az eredeti céljának megfelelően kialakított veszélyhelyzet kialakulását észlelte is, azonban azt nem szüntette meg, hanem a közvetlen veszélyhelyzetet a szabályszegések további folytatásával egészen a baleset bekövetkeztéig fenntartotta.
- [63] Kétségtelen az is, hogy a sértettek a terhelt barátai voltak, illetve magatartásával saját magát is veszélyeztette, azonban ez nem teszi kétségessé az objektív tényekből levonható fenti következtetést. A közúti veszélyeztetés egyenes vagy eshetőleges szándékkal történő elkövetése esetén az elkövető a veszélyhelyzet bekövetkezésének lehetőségét előre látja és azt kívánja, vagy abba belenyugszik, de a tényleges sérülés vagy halál bekövetkezését nem kívánja és még csak nem is nyugszik bele abba, mert bár felismeri, hogy a veszélyhelyzeten túlmenő további káros következmények is létrejöhetnek, ám bízik a saját ügyességében, vezetői tapasztalatában, a gépjárművének műszaki tulajdonságaiban stb.
- [64] Jelen esetben is ez a helyzet. Arra pedig, hogy a terhelt a szórakoztatás érdekében ezt a nagyfokú kockázatot is vállalta, közepes fokban ittas és kétféle kábítószerrel is befolyásolt állapota ad magyarázatot. Az önhibából ittas állapotba kerülő és bűncselekmény tényállását megvalósító cselekményt elkövető személyt olyannak kell tekinteni, mintha annak beszámítási képessége lenne; következképpen e törvényi rendelkezés folytán az ittas állapotban való elkövetés a cselekmény minősítésén mit sem változtat, azt nem érinti; azaz az alanyi oldal hiánya vagy korlátozottsága esetén a cselekményt a tárgyi oldal ismérvei alapján kell elbírálni (III. számú Büntető Elvi Döntés).
- [65] Ekként pedig az irányadó tényállás alapján az állapítható meg, hogy a terhelt a közlekedési szabályszegéseivel közvetlen veszélyhelyzetet hozott létre, amihez egyenes szándék [Btk. 7. § első ford.], míg a bekövetkezett eredményhez tudatos gondatlanság fűzte [Btk. 8. § első ford.].
- [66] Az indítvány helyesen hivatkozott arra, hogy a BH 1979.397. számon közzétett eseti döntéstől való eltérés felülvizsgálat alapja nem lehet, azonban a jogi érvelés eszközeként hivatkozható [Bfv.486/2019/7. (BH 2020.94)]. Ezért a Kúria a teljesség érdekében utal arra, hogy az abban kifejtett elvi tétele – miszerint a közlekedési szabály szándékos megszegésével előidézett veszélyhelyzet nem feltétlenül jár együtt a szándékos veszélyeztetés megállapíthatóságával – a fent kifejtettekből is megállapíthatóan – maga is osztja, az annak alapjául szolgáló tényállás azonban jelentősen eltér a jelen ügyétől. A hivatkozott ügyben

- a terhelt rossz úton és – a jelen ügyben megállapítottánál jóval csekélyebb – sebességtúllépéssel vezette a gépkocsit, amikor az általa utasainak mesélt történet illusztrálásaként tett egy hirtelen kormánymozdulatot, ami a halálos balesethez vezetett. Ebben az esetben azonban a terhelt nem szándékozta veszélyeztetni utasai életét és testi épségét, hanem eleve szabályszegő közlekedése során, az általa elmondottak alátámasztására tett egy olyan meggondolatlan, hirtelen mozdulatot, amiről a tőle elvárható körütekintés elmulasztása folytán nem látta előre, hogy az veszélyhelyzetet eredményezhet.
- [67] Jelen esetben ellenben az irányadó tényállás szerint a terhelt célja eleve a megijesztést eredményező közvetlen veszélyhelyzet létrehozása volt. A Kúria utal arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság határozatában külön is kifejtette, hogy a szándékos bűnösség – más mellett – akkor állapítható meg, ha az elkövető akarata, célja éppen az ilyen veszélyhelyzet – bármely okból motivált – létrehozása volt. Jelen ügyben az irányadó tényállás ezt kifejezetten rögzíti.
- [68] A Kúria Bfv.II.79/2022/9. számú ítélete azonban a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett, 2012. január 1-jét követően hozott határozat, ezért az attól való, a bűncselekmény törvénysértő minősítését és törvénysértő büntetés kiszabását eredményező eltérés önmagában alapot ad a felülvizsgálatra.
- [69] Ennek kapcsán a Kúria előre bocsátja, hogy jogkérdésben való eltérés nemcsak akkor valósul meg, ha a bíróság jogértelmezési kérdésben a korábbtól eltérő álláspontra helyezkedik, hanem akkor is, ha a releváns elemeiben azonos tényállást ítélt meg eltérően. Jelen ügyben fel sem merülhet elvi, jogértelmezési eltérés, hiszen az alapügyben eljáró bíróságok a terhelt szándékosságát ugyancsak a közvetlen veszélyhelyzetre kiterjedően vizsgálták és állapították meg; annak során pedig nem állították, hogy a terhelt cselekményének minősítését önmagában a terhelt által megvalósított közlekedési szabályszegések szándékos volta alapozná meg.
- [70] Ezért a Kúria elsődlegesen a két ügyben irányadó tényállást vetette össze azok egyezőségeinek és különbségeinek megállapítása érdekében. A védő is ezt tette indítványában és szemléletesen mutatta ki, hogy a két tényállás megegyezik abban, miszerint mindkét ügyben a terhelt extrém sebességtúllépéssel vezette a gépkocsit, eltér azonban abban, hogy a referencia-határozatban a terhelt célja ezzel az egyéni sebességrekordjának megdöntése és utasai elismerésének kivívása, míg jelen ügyben kifejezetten az utasok megijesztése és szórakoztatása volt.
- [71] A védő helyesen hivatkozott arra, hogy a referencia-határozat szerint a közvetlen veszélyhelyzet észlelésekor a terhelt – annak elhárítására törekedve – azonnal fékezni kezdett, azaz egyébként célszerű, elhárító tevékenységet kezdett meg. Jelen ügyben azonban ilyen az irányadó tényállásban egyáltalán nem szerepel, az indítvány ettől eltérő hivatkozása pedig – ahogy arra a Kúria korábban már kitért – nem vehető figyelembe. Ekként az eltérés helyesen abban nyilvánul meg, hogy jelen ügyben a terhelt a közvetlen veszélyhelyzet észlelésekor utasain nevetve folytatta manővereit.
- [72] Emellett további – a védő által nem észlelt – eltérés az a tény is, hogy míg a referencia-határozatban a balesettel összefüggésben a sértett kizárólag a megengedett legnagyobb sebességre vonatkozó közlekedési szabályt szegte meg, addig jelen ügyben a fent írtak szerint további három közlekedési szabályszegés is a terhére róható.
- [73] Ugyancsak releváns eltérés, hogy a referencia-határozat szerint a terhelt nem volt ittas vagy bódult állapotban, míg jelen ügyben mindkettőben.
- [74] A jelen ügyben tehát
- a terhelt ittas és bódult, ekként a tudatos felelőtlenséget jelentősen megkönnyítő állapota,
 - magatartásának kifejezetten az utasok megijesztésére irányuló célzata,
 - az extrém sebességtúllépés mellett a fenti célból megvalósított további közlekedési szabályszegések és
 - a közvetlen veszélyhelyzet észlelésekor elhárító tevékenység végzése helyett utasai kinevetése és a veszélyhelyzet fenntartása olyan eltérő tényállásbéli alap, ami a Bfv.II.79/2022/9. számú ítéletben is alkalmazott, azzal megegyező jogértelmezés mellett alapot adott a szándékra vonatkozó eltérő jogkövetkeztetésre és így az eltérő minősítésre is.
- [75] A jelen ügyben támadott határozat tehát jogkérdésben nem tér el a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától és a bíróság jogerős ítéletében törvényesen minősítette a terhelt cselekményét a Btk. 234. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontja szerint minősülő közúti veszélyeztetés büntetnének, továbbá azzal halmazatban – az indítványban sem kifogásolt – a Btk. 236. § (1) bekezdésébe ütköző járművezetés ittas állapotban vétségének.
- [76] Ekként a jogerős ítéletben a terhelt cselekményeinek minősítése törvényes, így pedig anyagi jogszabálysértés hiányában a törvényes keretek között kiszabott büntetés neme és mértéke már felülvizsgálat tárgya nem lehet [Bfv.545/2021/7. (BH 2022.5.), Bfv.1502/2016/6. (BH 2017.219.II.).]
- [77] A Kúria a teljesség érdekében kifejti még, hogy az indítvány az azzal célzott eredményre akkor sem vezethetett volna, ha annak a közúti veszélyeztetés megállapítását támadó részét a Kúria alaposnak találta volna.
- [78] Erre az esetre ugyanis a védő a terhelt cselekményét a Btk. 235. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő közúti baleset okozása vétségként és azzal halmazatban a Btk. 236. § (1) bekezdésébe ütköző járművezetés ittas állapotban vétségként indítványozta minősíteni. Ittas állapotban lévő vezető által okozott baleset esetén azonban ez a minősítés kizárólag akkor állapítható meg, ha az eredményhez vezető közlekedési szabályszegés és a terhelt ittas állapota között nincs összefüggés.
- [79] Köztudomású, hogy az ittaság a járművezető merészségét indokolatlanul megnöveli, veszélyérzetét csökkenti, érzékelési képességét korlátozza, ezért a gépjárművezető kifejezetten ittas állapota miatti közlekedési szabályszegések és az ittaság közötti összefüggésre nézve nincs szükség külön bizonyítás felvételére [Bfv.645/2017/6. (BH 2018.105.I.)]. Ettől eltérő következtetés alappal csak akkor vonható le, ha az ügy egyedi körülményei, a közlekedési szabályszegés sajátos jellege ezt indokolják (BH 2013.33.). Az érzékelési képesség

korlátozottságára, a veszélyérzet csökkenésére utaló közlekedési szabályszegések esetén arra kell következtetést levonni, hogy a közlekedési szabályszegést, a közlekedési balesetet és annak eredményét az elkövető ittas járművezetése okozta (BH 2012.215.).

- [80] Így közúti baleset okozása minősített esetének és ittas járművezetés szabálysértésének halmazát állapította meg a bíróság, amikor a terhelt ittas állapotban vezette a lovaskocsiját, a halálos eredményhez vezető balesetet azonban a jármű – az ittassággal összefüggésben nem álló – kivilágítatlansága okozta (BH 2004.349.).
- [81] Jelen ügyben azonban a terhelt által megvalósított, az adott forgalmi helyzetben teljesen indokolatlan, extrém kockázatvállaláson nyugvó, szélsőségesen durva, a veszélyérzet és a felelősségtudat teljes hiányáról tanúskodó közlekedési szabályszegések viszont szoros, egyenes összefüggésben állnak a terhelt ittas és egyúttal bódult állapotával; valójában az adott körülmények között az a terhelt magatartásának az egyetlen lehetséges magyarázata, oka és eredője.
- [82] Következésképp a terhelt cselekménye – a közvetlen veszélyhelyzet létrehozására irányuló szándék hiányában – nem az indítványban foglaltak szerint, hanem a Btk. 236. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontja szerint minősülő járművezetés ittas állapotban büntettként minősülne.
- [83] E cselekmény büntetési tétele pedig két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, és bár kétségtől az is némileg alacsonyabb a jogerős ítélet szerinti minősítéshez kapcsolódó öt évtől tizenkét évet el nem érő szabadságvesztésig terjedő tételekernél, azonban az adott körülmények között – a terhelt egyszerre ittas és bódult állapotára, a megvalósított közlekedési szabályszegések számára és jellegére, valamint a minősítést megalapozó halálon túl okozott eredményre, így egy személy nagyfokú maradandó fogyatékoságára és további egy-egy személy súlyos, illetve könnyű sérüléseire tekintettel – a jogerős ítéletben kiszabott büntetés annak alapulvételevel is alig haladna meg a törvényi középértéket, így eltűzöttnek nem lenne tekinthető.
- [84] Mindezekre tekintettel – miután a Kúria olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdésének megfelelően tartott tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.II.1.394/2024/9.)

4I. A hivatali vesztegetés elfogadása törvényi tényállását megvalósító magatartás veszélyes a társadalomra, ha az a cselekmény büntetendővé nyilvánítása alapjául szolgáló, a közélet tisztaságához, a hivatalos személyek szabályszerű, befolyásolástól mentes működéséhez vetett bizalom megóvásához fűződő társadalmi érdekét sérti vagy veszélyezteti [Btk. 294. § (1) bek., 4. § (1) bek.].

II. A társadalomra veszélyesség a jogalkotó által törvényi követelményként megjelenített materiális jogellenesség, amelyet a törvény a tényállásszerűségben megjelenő formális jogellenesség

mellett a bűncselekmény-fogalom nélkülözhetetlen törvényi elemeként szabályoz. A formális jogellenesség (a tényállásszerűség) abban az esetben jeleníti meg a társadalomra veszélyességet (a materiális jogellenességet) is, ha a jogalkotó által kifejezetten a büntetőtörvényben meghatározott, a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró okok nem állnak fenn és a tényállásszerű magatartás a cselekmény objektív körülményei alapján a büntetendővé nyilvánítás alapjául szolgáló, a bűncselekmény jogi tárgyában megjelenő érdeket sérti vagy veszélyezteti [Btk. 4. § (1)–(2) bek.].

- [1] A törvényszék katonai tanácsa ítéletében a volt rendőr őrmester vádlottat bűnösnek mondta ki hivatali vesztegetés elfogadásának büntetéseben [Btk. 294. § (1) bek.], ezért őt 1 év szabadságvesztés-büntetésre és 200 napi tétel, napi tételenként 1000 forint pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés-büntetés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a végrehajtás elrendelése esetén a szabadságvesztést börtön fokozatban kell végrehajtani és a vádlott a szabadságvesztés-büntetésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az elsőfokú bíróság rendelkezett arról is, hogy a 200 000 forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni. Átváltoztatás esetén 1 napi tétel helyébe 1 napi szabadságvesztés lép. A bíróság a vádlottnak a pénzbüntetés megfizetésére 10 hónapi részletfizetést engedélyezett. Rendelkezett arról, hogy amennyiben a vádlott 1 havi részlet megfizetését elmulasztja, a pénzbüntetés még meg nem fizetett részét a megállapítottak szerint szabadságvesztésre kell átváltoztatni.
- [2] A bíróság a vádlottól lefoglalt és a nyomozati iratai között kezelt papírcetli, mint bűnjel lefoglalását megszüntette és az iratokhoz csatolását rendelte el. Kötelezte a vádlottat 18 600 forint büntügyi költség megfizetésére.
- [3] Az ítéletábrla katonai tanácsa mint másodfokú bíróság az ügyészség által a vádlott terhére a büntetés súlyosítása érdekében bejelentett fellebbezés folytán eljárva ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a vádlottat az ellene hivatali vesztegetés elfogadásának büntetése [Btk. 294. § (1) bek.] miatt emelt vád alól felmentette. Megállapította, hogy az eljárás során felmerült 18 600 forint büntügyi költséget az állam viseli.
- [4] A másodfokú bíróság ítélete ellen a másodfellebbezésre nyitva álló határidőn belül a fellebbezési főügyészség jelentett be fellebbezést a Be. 615. § (1) bekezdésében és a (2) bekezdés b) pontjában írtakra figyelemmel, a Be. 616. § b) pontja alapján a vádlott terhére, büntető anyagi jogszabályt sértő felmentése miatt, bűnösségének a Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatali vesztegetés elfogadásának büntetéseben történő megállapítása és vele szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetés és pénzbüntetés kiszabása érdekében. Fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 590. § (3) bekezdése alapján bírálta felül, felülbírálatra nem terjedt ki az ítélet megalapozottságára és eljárása

- során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás volt az irányadó. Az ellentétes tartalmú első- és másodfokú ítéleti rendelkezésre tekintettel megnyílt a harmadfokú eljárás lehetősége. A fellebbviteli főügyészség másodfellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontjára alapított, az ellentétes döntést sérelmezve a vádlott bűnösségének a kimondását célozta. A fellebbviteli főügyészség hivatkozott arra, hogy az első- és másodfokú katonai tanács az eljárás során a perrendi szabályokat betartotta, olyan abszolút vagy relatív szabálysértést egyik bíróság sem követett el, ami az első- vagy másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezhetné. Hivatkozott arra, hogy mivel az első- és másodfokú ítélet megalapozott, ezért a harmadfokú bíróság határozatát a Be. 619. § (1) bekezdésére figyelemmel a másodfokú ítéltre alapozza. Kifejtette, hogy a másodfokú katonai tanács határozathozatala során – maga által is elismerten – eltért a már kialakult és egységes bírói gyakorlattól, amely a megbízhatósági vizsgálat törvényes végrehajtása esetén nem vizsgálja a megbízhatósági vizsgálat alá vont személy által elkövetett bűncselekmény esetében annak társadalomra való veszélyességét.
- [5] A fellebbviteli főügyészség hivatkozott arra, hogy a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) által szabályozott megbízhatósági vizsgálat során feltárt jogsértés alapján fegyelmi vagy szabálysértési eljárás nem indítható, de ezzel szemben az Rtv. 7/C. § (1) bekezdése alapján, ha a megbízhatósági vizsgálat során bűncselekmény gyanújára utaló adat merül fel, a belső bűnmegelőzési és büntelfelderítési feladatokat ellátó szerv a megbízhatósági vizsgálat befejezését követően haladéktalanul feljelentést tesz a hatáskörrel rendelkező szervnél.
- [6] A megbízhatósági vizsgálat – a büntetőeljárás keretein kívül – állami provokációnak nem tekinthető, mivel az állam jogosult, egyben köteles is ellenőrizni, hogy a rendvédelmi szervek állománya mennyiben alkalmas feladatai ellátására, azaz munkaköri kötelességei teljesítésére és amennyiben a vizsgálat alá vont személy olyan köteleességszegő magatartást tanúsít, amely büntetőtörvénybe ütközően tényállásszerű, akkor annak következménye a büntetőfeljelentés. E körben a fellebbviteli főügyészség utalt a Kúria Bhar.1826/2017/7. számú és a Bhar.1857/2017/6. számú határozatára. Kifejtette, hogy a törvényes keretek között az ügyészi engedélyben meghatározottak szerint végrehajtott megbízhatósági vizsgálat során a vádlott arra vállalkozott, hogy hivatali munkaköréből eredő jogosultságát felhasználva jogellenesen adatot fog szolgáltatni, majd azt az alapvető hivatásához kötődő előírást megszegve, mely szerint hivatali működésével kapcsolatban jogtalan előnyt semmiképpen sem fogadhat el, a jövőbeni köteleességszegő magatartásáért 100 000 forintot fogadott el a védelmi tisztától. Magatartása a védett jogtárgyat sértően tényállásszerű, objektív társadalomra veszélyessége fennáll, így megvalósította a Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző hivatali vesztegetés elfogadásának a büntettét.
- [7] A fellebbviteli főügyészség hivatkozott arra, hogy a Kúria Bhar.1.826/2017/7. számú, Bhar.1.856/2017/6. számú, Bhar.1383/2020/3. számú, Bhar.1.375/2022/5. számú és Bhar.827/2023/6. számú határozataira figyelemmel egyértelműen megállapítható a vádlott cselekményének társadalomra való veszélyessége. Mindezekre figyelemmel a harmadfokú eljárásban irányadó tényállás alapján a vádlott bűnösségének a Be. 294. § (1) bekezdésébe ütköző hivatali vesztegetés büntetében történő megállapítása szükséges és indokolt.
- [8] A fellebbviteli főügyészség a másodfokú bíróság, valamint a másodfokú főügyészségi átiratban foglalt bűnösségi körülményekre figyelemmel a vádlottal szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés-büntetés kiszabását, valamint – mivel a vádlott a bűncselekményt haszonszerzés céljából követte el – vele szemben a Btk. 50. § (2) bekezdésére tekintettel a pénzbüntetés kiszabását is indokoltnak tartotta. A fellebbviteli főügyészség a korrupciós bűncselekményt elkövető vádlott esetleges előzetes mentesítésben részesítését indokolatlanul tartotta.
- [9] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a másodfokú ítéletét változtassa meg, a volt rendőr őrmester vádlottat mondja ki bűnösnek a Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében. Indítványozta, hogy a harmadfokú bíróság a vádlottat a Btk. 33. § (1) bekezdés a) pontja és 36. §-a alapján ítélje határozott ideig tartó szabadságvesztés büntetésre, melynek végrehajtását a Btk. 85. § (1) bekezdése alapján próbaidőre függeszse fel, a szabadságvesztés-büntetés mellett a vádlottat a Btk. 50. § (2) bekezdésére figyelemmel, a Btk. 50. § (1) és (3) bekezdése alapján ítélje pénzbüntetésre is. Indítványozta, hogy a Kúria rendelkezzen arról, hogy a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása esetén a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján azt börtönben kell végrehajtani és hogy a vádlott a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel büntetése kétharmad része kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Indítványozta, hogy a Kúria kötelezze a vádlottat a felmerült büntügyi költség megfizetésére.
- [10] A Legfőbb Ügyészség átiratában a fellebbviteli főügyészség fellebbezését annak indokaival egyetértve kiegészítésekkel tartotta fenn. A fellebbezés elbírálására a Be. 620. § (1) bekezdés II. fordulata szerint nyilvános ülés kitűzését indítványozta, amelyen a Be. 621. § (4) bekezdése alapján az ügyész és a védő részvétele kötelező. Hivatkozott arra, hogy a megtámadott másodfokú ítélet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárás felülbírálatának terjedelme a felmentést támadó ügyészségi fellebbezésre figyelemmel a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerint alakul. A Legfőbb Ügyészség szerint az első- és a másodfokú bíróság az eljárási szabályok megtartásával feltétlen hatályon kívül helyezési okot képező eljárási szabálysértés nélkül folytatta le az eljárását, a vádlott bűnösségét beismertő nyilatkozatának elfogadására a Be. 504. § (2) bekezdésében írt feltételek mellett, törvényesen került sor, ezt kifogás nem érte. Hivatkozott arra, hogy mivel az elsőfokú bíróság az előkészítő ülésen a vádlott bűnösségét beismertő nyilatkozatát elfogadta és ezt követően ítéletet hozott, az ellene bejelentett ügyészi fellebbezés a Be. 583. § (3)

- bekezdés a) pontján alapult, így az ítélet megalapozottsága a Be. 591. § (2) bekezdés a) pontja alapján a másodfokú eljárásban nem volt vizsgálható, így az irányadó a harmadfokú eljárásban is.
- [11] A Legfőbb Ügyészség kifejtette, hogy az első- és a másodfokú bíróság között a cselekmény társadalomra veszélyességével kapcsolatban alakult ki ellentétes álláspont. Az a kérdés merült fel, hogy megállapítható-e a társadalomra veszélyesség mint a bűncselekmény fogalmának egyik eleme megbízhatósági vizsgálat keretében elkövetett, egyébként tényállásszerű, büntetendő cselekmények esetében. Utalt arra, hogy a Btk. 4. § (2) bekezdése értelmében társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti. Jogirodalmi álláspontra hivatkozással kifejtette, hogy a társadalomra veszélyesség mint bűncselekményfogalmi ismérv teljes hiányát a hatályos jogalkalmazói joggyakorlat olyan atípusos esetekben állapítja meg, és ez esetben a tényállásszerű cselekmény megvalósítóját a bíróság – mert a bűncselekmény egyik fogalmi ismérve hiányzik – akkor menti fel, amikor sem törvényes, sem törvény feletti büntethetőséget kizáró ok nincs, azonban az adott cselekmény atipikus volta miatt érdeket, értéket azért sért vagy veszélyeztet, hogy egy fontosabb érdeket, értéket mentsen. Hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság által az indokolásban felhívott, a Kúria EBH 2012.B.4. számú elvi határozata – emberölés büntetnének vádja alól passzív alany hiánya miatti felmentés – nem vonatkoztatható jelen esetre, mert a hivatali vesztegetésnek nincs passzív alanya, a felhívott eset pedig nem ad támpontot jelen ügy eldöntendő kérdésére, a társadalomra veszélyesség pontos definiálására, amelynek a hiánya kétséget kizáróan felmentéshez kell, hogy vezessen. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a kérdés az, hogy a vádlott azon cselekménye, hogy magától vállalkozott hivatali kötelességének a megszegésére (a Robotzsaru rendszerből jogalap nélkül adatot szerez meg másnak) és ennek ellentételezéséként jogtalan előnyt fogadott el azért, hogy ezt a jövőben meg is teszi (a tárgyaló tiszt által átnyújtott 100 000 forintot elfogadta, átvette) veszélyes-e a társadalomra, sérti-e a védett jogtárgyat, azaz a közélet tisztaságát, a hivatalos személyek szabályos eljárásába vetett közbizalmat.
- [12] A Legfőbb Ügyészség hivatkozott arra, hogy a másodfokú ítélet [32] bekezdéséből megállapíthatóan két körülmény miatt zárta ki a védett jogi tárgy sérelmét az ítéletábrába. Az egyik az, hogy a korrupciós cselekmény elkövetésére egy mesterséges élethelyzetben került sor, a másik pedig, hogy azt a hatóságok végig ellenőrzés alatt tartották. A másodfokú bíróság álláspontja szerint így „a vád tárgyává tett cselekmény nem tudta kifejteni társadalomra káros hatását, ezért kizárt a konkrét jogtárgysérelem bekövetkezése”.
- [13] A Legfőbb Ügyészség hivatkozott arra, hogy az élethelyzet mesterséges jellege nem változott volna attól, ha a vádlott ténylegesen le is kérte volna a kérdéses bűnügyi adatokat. Ez esetben a hivatalos személyek szabályos eljárásába vetett bizalom megrendülése vitathatatlan, hiszen szolgálati érdeke a vádlottnak nem volt arra, hogy a tárgyalótiszt által megnevezett személyre a Robotzsaru rendszerben adatkeresést végezzen. A korrupciós cselekmény ugyanakkor már a jogtalan előny elfogadásával befejezetté vált, a jogtárgysérelem már ekkor bekövetkezett. Hivatkozott a Kúria Bfv.III.151/2021/7. számú, BH 2022.4. számon közzétett határozatának [34] bekezdésére, mely szerint a megbízhatósági vizsgálat során teremtett mesterséges élethelyzet kapcsán annak van jelentősége, hogy a terheltnak lehetősége lett volna a felajánlott előnyt visszautasítani, hivatkozva arra, hogy annak adása és elfogadása is bűncselekményt valósít meg, azonban ehelyett azt elfogadta. A Kúria Bhar.I.1.154/2016/4. számú határozatára figyelemmel annak, hogy a korrupciós cselekmény elkövetésére egy mesterségesen létrehozott élethelyzetbe került sor, a büntetés kiszabása körében lehet jelentősége.
- [14] A Legfőbb Ügyészség szerint annak sincs relevanciája, hogy a cselekmény végig hatósági kontroll mellett, a hatóság előzetes tudomásával zajlott. Ellenkező álláspont elfogadása oda vezetne, hogy abban az esetben sem történe konkrét jogtárgysérelem, ha a történeti tényállás azonossága mellett az aktív vesztegető fél történetesen nem tárgyaló tiszt, hanem valóban egy hostess céget vezető civil személy, aki már a rendőrség látókörébe került és a gépjárműben történő jogtalan előny átadása és átvétele után ugyanúgy rögtön megtörténik a rajtaütés. Nyilvánvaló, hogy a két eset csupán az aktív vesztegető fél szerepében különbözik, ez alapján lehet az érintett vagy bűncselekményt elkövető vádlott vagy jogszabályi felhatalmazás alapján cselekvő tárgyaló tiszt. A végeredmény mindkét esetben az, hogy egy rendőr a hivatali vesztegetés tényállásának megfelelő magatartást tanúsítva korrupciónak bizonyult.
- [15] A másodfokú bíróságnak a Kúria Bhar.I.520/2017. számú határozatára történt hivatkozása kapcsán a Legfőbb Ügyészség rámutatott arra, hogy a Kúria azt is hangsúlyozta ([44] bekezdés), hogy e határozatával nem a megbízhatósági vizsgálat létjogosultságát kérdőjelezi meg (minthogy jogalkalmazó, és nem jogalkotó vagy a jogszabály Alaptörvénynek való megfelelőségét végző Alkotmánybíróság lévén ezt nem is teheti), és nem általános érvénnyel mondta ki, hogy a megbízhatósági vizsgálat keretében elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának társadalomra veszélyessége hiányzik. Hivatkozott arra, hogy a vádlott magatartása a védett jogtárgyat sértően tényállásszerű, objektív társadalomra veszélyessége fennáll, így megvalósította a Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző hivatali vesztegetés elfogadásának a büntetettét. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a társadalomra veszélyességet nem eliminálja a megbízhatósági vizsgálat, a hatósági kontroll, hiszen a tanúsított cselekmény, a tényállásszerű korrupciós magatartás egyértelműen veszélyes a társadalomra. Egy rendőr azon magatartása, hogy pénzt fogad el jövőbeli jogellenes adat lekérése és továbbítás ellentételezéseként, még ha a hatósági beavatkozás magát a jogosulatlan adatkérést meg is akadályozza, egyértelműen veszélyezteti a közélet tisztaságát, a hivatalos személyek szabályszerű, pártatlan és befolyástól

- mentes, elfogulatlan eljárásához fűződő állami és társadalmi érdek. A vádlott cselekményének társadalomra való veszélyessége tehát egyértelműen megállapítható, nem indokolt a másodfokú ítéletben hivatkozott precedens értékű kúriai döntésektől való eltérés.
- [16] A Legfőbb Ügyészség a fellebbviteli főügyészség másodfellebbezésben foglalt büntetés kiszabásával kapcsolatos részét változatlanul fenntartotta. Hivatkozott arra, hogy a 8/2015.(IV. 17.) AB határozat alapján az előzetes mentesítésre való érdemességet vizsgálva megállapítható, hogy az eljárás során nem merült fel olyan körülmény, amely a rendőrhöz méltatlan korrupciós bűncselekményt elkövető vádlott érdemességének irányába hatna, ezért előzetes mentesítésben való részesítése nem indokolt.
- [17] A Kúria mint harmadfokú bíróság által kitűzött nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője a harmadfokú eljárásban tett indítványát változtatás nélkül fenntartotta.
- [18] A vádlott védője a nyilvános ülésen felszólalásában indítványozta, hogy a Kúria utasítsa el az ügyészség másodfellebbezésében foglalt indítványát és hagyja helyben a másodfokú bíróság ítéletét. Hivatkozott arra, hogy a megbízhatósági vizsgálat esetében egy mesterségesen kreált helyzetről van szó, amelyre figyelemmel a jogintézménnyel kapcsolatos aggályok alapján azt kell eldönteni, hogy az ennek keretében megvalósított cselekmény veszélyes-e a társadalomra vagy sem. Utalt arra, hogy az előzetes mentesítés kapcsán értékelni kell azt, hogy a vádlott a jogviszonyát azonnal megszüntette. Előadta, hogy abban a mesterségesen generált helyzetben és az ott létrehozott igen gyors, már-már levegővételnyi időt sem engedő helyzetben megtörtént pénzáadásra figyelemmel nem tudták volna bizonyítani a vádlott tudatállapotát, hogy valójában elfogadta-e vagy sem, egyetértett vagy sem.
- [19] A fellebbviteli főügyészség fellebbezése alapos.
- [20] A Be. 615. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén.
- [21] A Be. 615. § (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette.
- [22] A másodfokú bíróság a vádlottat az ellene emelt hivatali vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 294. § (1) bek.] miatt emelt vád alól felmentette, erre figyelemmel a másodfellebbezés joga megnyílt.
- [23] A Be. 615. § (3) bekezdése a) pontja alapján a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést.
- [24] Az ügyészség másodfellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontján alapult, az ellentétes döntést sérelmezve a vádlott bűnösségének kimondására irányult.
- [25] A Be. 616. § b) pontja szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésre jogosult az ügyészség is.
- [26] A Be. 617. §-a szerint a harmadfokú bírósági eljárásban a másodfokú bírósági eljárásra vonatkozó rendelkezéseket az e Részben foglalt eltérésekkel kell értelemszerűen alkalmazni.
- [27] A Be. 583. § (4) bekezdésére tekintettel az ügyészség a vádlott terhére is jelenthet be fellebbezést; a fellebbezésében meg kell jelölnie, ha az a vádlott terhére irányul.
- [28] Mindezekre figyelemmel a fellebbviteli főügyészségnek a másodfokú bíróság elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztató, és a vádlottat felmentő ítéletével szemben a vádlott terhére, bűnössége megállapítására és büntetés kiszabására irányuló másodfellebbezése joghatályos, az alapján harmadfokú eljárás lefolytatásának van helye.
- [29] A Kúria ezt követően vizsgálta a harmadfokú felülbírálat terjedelmét.
- [30] A Be. 618. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság
a) a másodfokú bíróság ítéletének
aa) a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését,
ab) azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálati eredményezett, és
b) az elsőfokú és másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.
- [31] A Be. 618. § (2) bekezdésére figyelemmel a harmadfokú bíróság hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben is.
- [32] Arra tekintettel, hogy az ellentétes döntés a vád tárgyát képező egyetlen bűncselekményt érinti, és az a felmentésben megnyilvánuló ellentétes döntést támadja, ugyanakkor a felmentésre figyelemmel az ellentétes döntéssel nem érintett része a másodfokú bíróság ítéletének nincs, így a Be. 618. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazására harmadfokú eljárásban nem volt szükség.
- [33] Jelen ügyben mindezek alapján a harmadfokú bíróság felülbírálatának terjedelme teljes körű volt.
- [34] A Kúria megállapította, hogy jelen harmadfokú eljárásban a tényállás megalapozottsága nem vizsgálható.
- [35] A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.
- [36] A Be. 619. § (4) bekezdése ugyanakkor kimondja, hogy ha a fellebbezést kizárólag a 615. § (3) bekezdés b) pontja vagy a 615. § (4) bekezdése alapján jelentették be, továbbá a fellebbezéssel nem érintett bűncselekmény tekintetében a harmadfokú bíróság nem vizsgálja a másodfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és a határozatát a másodfokú bíróság által alapul vett tényállásra alapítja.
- [37] A Be. 615. § (4) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésben az ellentétes döntés alapját képező tényállás nem támadható, ha
a) az elsőfokú bíróság ítélete ellen kizárólag az 583. § (3) bekezdése alapján jelentettek be fellebbezést, vagy
b) az ellentétes döntés az 590. § (5) bekezdése szerinti felülbírálaton alapul.
- [38] A Be. 583. § (3) bekezdés a) pontjára figyelemmel fellebbezésnek van helye kizárólag az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezést is ideértve a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezés ellen is.
- [39] Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalára előkészítő ülésen, a vádlott

- bűnösségét a váddal egyezően beismerő és tárgyalásról lemondó nyilatkozata alapján került sor; továbbá, hogy az ítélettel szemben kizárólag az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére a büntetés súlyosításának – a szabadságvesztés tartamának, valamint a pénzbüntetés napi tétele számának felemelése – érdekében, ezért a fellebbezés az 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján bejelentett. Erre figyelemmel a Be. 619. § (4) bekezdése alapján a Kúria mint harmadfokú bíróság nem vizsgálta a másodfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és a határozatát a másodfokú bíróság által alapul vett tényállásra alapította.
- [40] A Kúria egyebekben megállapította, hogy már a másodfokú bíróság sem vizsgálhatta az elsőfokú bíróság által megállapított, váddal egyező tényállás megalapozottságát, figyelemmel a Be. 590. § (3) bekezdésében foglaltakra.
- [41] A Kúria mindezekre figyelemmel az első- és másodfokú bíróság által megállapított, azonos és irányadó tényállás alapján vizsgálta felül a másodfokú bíróság ítéletét.
- [42] A Kúria a harmadfokú felülvizsgálat során megállapította, hogy az első- és a másodfokú bíróság nem vétett olyan eljárási szabályt, amelyre tekintettel a Be. 608. § (1) bekezdése alapján, a súlyosítási tilalom megsértése miatt vagy a 607. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott ok törvénysértő megállapítása miatt a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésének volna helye, figyelemmel a Be. 625. §-ában foglaltakra.
- [43] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét törvényesen állapította meg, és a másodfokú bíróság által a vádlott felmentése törvénysértő volt.
- [44] A harmadfokú felülbírálat tárgya e körben lényegében az, hogy az elsőfokú ítélet szerint a vádlott bűncselekményt követett el, a másodfokú ítélet szerint viszont nem.
- [45] Eldöntendő kérdés az irányadó tényállás szerinti vádlotti magatartás minősítése, ami anyagi jogi kérdés.
- [46] Tévedett a másodfokú bíróság, amikor a vádlottat az ellene emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette.
- [47] A másodfokú bíróság eltérő jogi következtetésének lényege az volt, hogy
– a jelen ügyben a vélt bűncselekményre kialakított ítélezési gyakorlat szerint kell eljárni, és még a vádlott beismerő vallomása mellett sincs helye büntetőjogi felelősségre vonásnak, mivel az elkövető tévesen gondolja azt, hogy bűncselekményt valósított meg;
– ez a megállapítás a megbízhatósági vizsgálat során elkövetett tényállásszerű magatartásra is vonatkoztatható;
– a megbízhatósági vizsgálat során, mesterséges élethelyzetben a hatóság által motivált cselekménynek nincs társadalomra veszélyessége, az a védett jogtárgyat eleve nem képes megsérteni.
- [48] A másodfokú katonai tanács mindhárom vonatkozásában téves jogi álláspontot fogalmazott meg. A Kúria jelen tanácsa e körben egyetért a Legfőbb Ügyészség által jelen ügyben megjelölt eseti döntéseken alapuló álláspontjával.
- [49] Helytállóan utalt a Legfőbb Ügyészség arra, hogy az ítéletábra által hivatkozott EBH 2012.B.4. számon közzétett eseti döntés jelen ügyben nem irányadó, mivel az abban alapul vett tényállás sem a bűncselekmény jellegét, sem a tárgyi oldal elemeit, sem pedig az alanyi oldalt illetően nem hozható kapcsolatba a jelen büntetőüggyel.
- [50] Az eseti döntés alapjául szolgáló tényállás lényege szerint ugyanis az elkövető ellátatlanul hagyta az eleve holtan született csecsemőjét. Az eldöntendő kérdés abban az ügyben az volt, hogy a vádlott cselekményét az alkalmatlan kísérlet szabályai szerint kell-e elbírálni és ekként a felelősségét megállapítani, vagy bűncselekmény hiányában felmentő ítéletet kell-e hozni.
- [51] A Legfelsőbb Bíróság abban az ügyben úgy foglalt állást, hogy ha hiányzik a jogi tárgy (adott esetben az emberi élet), mint a tárgyi oldal olyan szükséges ismérve, amely már önmagában fogalmilag kizárja az emberölés büntetetének megkezdését, a bűncselekményt sem megkezdeni, sem befejezni nem lehetséges, a bűnös szándékkal célba vett eredmény objektíve nem érhető el, vagyis a bűncselekmény kísérleti stádiumba sem juthat el.
- [52] A vélt (putatív) bűncselekmény kétségtelenül nem bűncselekmény. Azt jelenti, hogy az elkövető a cselekményét tévesen azért tartja büntetendőnek, mert egy valóságban nem létező büntetőjogi tényállás meglétét, illetve megvalósulását hiszi, vagyis jogilag tiltottnak gondol egy olyan cselekményt, amelyet a törvényhozó valójában nem tilalmazott. A büntetlenül maradási ez esetben az magyarázza, hogy nem az elkövető téves elképzelése, hanem kizárólag a büntetőtörvény valós rendelkezése lehet a megvalósított magatartás büntetendőségének az alapja (Kúria Bhar.III.148/2025/5. számú határozat).
- [53] Jelen ügyben nyilvánvalóan nem erről van szó. A hivatali vesztegetés elfogadása büntetőjogilag tilalmazott, közismerten büntetéssel fenyegetett magatartás volt, szóba sem kerülhet, hogy a vádlott tévesen feltételezte azt, hogy a cselekménye bűncselekmény. Éppen ellenkezőleg, a hivatalos személy vádlott pontosan tisztában volt a cselekménye jogilag tilalmazott voltával.
- [54] A másodfokú bíróság ítéletének indokolása valójában ebben a körben is azon jogi indokolás részét képezi, amely szerint, ha megbízhatósági vizsgálat keretei között, a hatóság által ellenőrzés alatt tartott módon elkövetett cselekmény esetében a társadalomra veszélyesség hiányzik. Ilyenkor a vádlott úgy véli – az ítéletábra álláspontja szerint – mégsem valósít meg bűncselekményt, mert bár az ugyan tényállásszerű és jogellenes, azonban a társadalomra veszélyessége hiányzik.
- [55] Az ítéletábra ezen álláspontja azonban téves és ellentétes a Kúria töretlen gyakorlatával.
- [56] A Btk. 294. § (1) bekezdése szerint az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígértétét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréssel vagy elfogadásával egyetért, büntetett miatt 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [57] A Btk. XXVII. fejezetében szabályozott korupciós bűncselekmények védett jogi tárgya a közélet tisztasága. A passzív hivatali vesztegetés bűncselekmény jogi tárgya a közélet tisztaságához, a hivatalos személyek szabályszerű, befolyásmentes

- működésébe vetett bizalom megóvásához fűződő társadalmi érdek védelme.
- [58] A bűncselekmény elkövetése megvalósul, ha a hivatalos személy a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a jogtalan előnyt, illetve ennek ígéretét elfogadja. Megvalósul akkor is, ha a hivatalos személy a rá tekintettel harmadik személy által kért, vagy ilyen személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréssel vagy elfogadással egyetért.
- [59] A bűncselekmény elkövetője kizárólag hivatalos személy lehet [Btk. 459. § (1) bek. 11. pont].
- [60] A hivatali vesztegetés elfogadása bűncselekményének változatlan kiinduló pontja, hogy a hivatalos személy a közhatalom részese. Működésével szemben alapvető követelmény, hogy a közhatalmat az őt terhelő közfeladat végzésére használja. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy hatáskörében marad, és a hatáskörébe tartozó feladatkört, az egyes ügyeket részre hajlás nélkül intézi.
- [61] A hivatalos személy mivoltot, a hivatalos személy hatáskörét és feladatkörét a jogszabály meghatározza, azonban – értelemszerűen – a jogszabály nem vezeti le teljes részletességgel a közfeladat teljesítésének cselekvési módját, a hivatalos személy viselkedési szabályait.
- [62] Kétségtelen, hogy a hivatalos személy hatáskörének gyakorlása, feladatkörének teljesítése konkrét cselekvésben nyilvánul meg, amelyhez adott esetben mérlegelési jogkör is járulhat, ami alatt azonban nem korlátlan cselekvési szabadságot kell érteni.
- [63] Bármilyen tág is ez a jogkör, a hivatalos személyt mindenképpen köti az az általános szabály, hogy pártatlanul kell mérlegelnie, tárgyilagosan, részre hajlás nélkül kell eljárnia.
- [64] Ez pedig valójában jogi, normatív követelmény, hivatali kötelesség, aminek tudata a hivatalos személy oldalán elvárt, a környezete számára pedig közismert, a hivatalos személy iránti közbizalom lényege.
- [65] A megbízhatósági vizsgálat lényege végső soron az arról való meggyőződés igénye, hogy a hivatalos személy tisztában van-e az ekként meghatározott kötelezettségeivel, és hogy a vele szemben támasztott jogi és társadalmi elvárásoknak megfelelően cselekszik-e.
- [66] Amennyiben nem, az általa megvalósított magatartás sérti a korrupciós bűncselekmények jogi tárgyaként meghatározott, ekként büntetőjogilag védett közélet tisztaságát. Az elvárttal szembeni cselekvés, vagyis a tényállásszerű magatartás tanúsítása aktuálisan akkor is jogtárgyat sértő (társadalomra veszélyes), ha a véghez vitele éppen a felfedéssel, megismerhetővé tétele érdekében folytatott, szabályozott keretek közötti eljárás, megbízhatósági vizsgálat során történik.
- [67] Ez jelenik meg a Kúria következetes ítélkezési gyakorlatában [Bhar.I.1826/2017/7. (EBH 2018.B.16.), Bhar.I.1857/2017/6., Bhar.II.1383/2020/3., Bhar.I.1375/2022/5. (BH 2023.268.), Bhar.III.827/2023/6., Bhar.III.148/2025/5.]
- [68] Mindez nem jelenti azonban azt, hogy valamely esetben ne lehetne olyan körülmény, amely az elkövetőnek felrótt magatartás társadalomra veszélyes jellegét kivételes jelleggel kizárná.
- [69] Ez állapítható meg a másodfokú bíróság által hivatkozott EBH 2108.B.1. számon közzétett Bhar.I.520/2017/3. számú ügyben, amelyben a megbízhatósági vizsgálatot folytató tárgyalótiszt az előzetesen kidolgozott és jóváhagyott végrehajtási terv kereteit túllépve, a fokozatosság követelményét megsértve úgy adott át kéretlenül pénzt az elkövetőnek, hogy ezzel őt kész tények elé állította, a helyes és a rossz cselekvés közti választási lehetőséget kizárta.
- [70] A Kúria rámutat, hogy ez a határozat maga is tartalmazza, hogy „nem a megbízhatósági vizsgálat létjogosultságát kérdőjelezi meg (minthogy jogalkalmazó, és nem jogalkotó, vagy a jogszabály Alaptörvénynek való megfelelését végző Alkotmánybíróság révén, ezt nem is teheti), és nem általános érvénnyel mondja ki, hogy a megbízhatósági vizsgálat keretében elkövetett hivatali vesztegetés elfogadásának társadalomra veszélyessége hiányzik (hivatkozott határozat [44] bekezdés).
- [71] A Kúria Bhar.I.1.826/2017/7. számú és a Bhar.I.1.857/2017/6. számú határozata ezt megerősítette azzal, hogy rögzítette: az idézett közzétett elvi határozat nem minden, megbízhatósági vizsgálat keretében elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntetetté vonatkozik. Minden ügyben az eset összes körülményei alapján kell megállapítani, hogy a vádlott vesztegetési cselekménye veszélyes-e a társadalomra.
- [72] A Btk. 4. § (1) bekezdése szerint bűncselekmény az a szándékosan vagy – ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli – gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.
- [73] A Btk. 4. § (2) bekezdése értelmezi is a társadalomra veszélyes cselekmény fogalmát, eszerint társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági rendjét sérti vagy veszélyezteti.
- [74] A hivatkozott törvényhely végső előterjesztői indokolása szerint ezen bűncselekmény-fogalom megegyezik a korábbi büntető törvénykönyvbéli fogalommal, amelynek elemei: a tényállásszerűség (büntetni rendeltség), a társadalomra veszélyesség, és a bűnösség (szándékosság vagy gondatlanság). Ezen elemek közül az új Btk.-ban csak a társadalomra veszélyesség definíciója változott kisebb mértékben: előbb az egyéni jogok, másodsorban Magyarország Alaptörvény szerinti rendjének sérelme, illetve veszélyeztetése jelenik meg a felsorolásban.
- [75] A jogirodalomban megjelenő álláspontok szerint a külföldi és a magyar büntető jogtudomány évtizedeken keresztül a jogellenesség fogalmát használta, mégpedig kizárólag formális értelemben, vagyis a jogellenesség annyit és csak annyit jelentett, hogy a cselekmény jogszabálysértő. A bűncselekmény jogellenességének ezen értelmezése azonban válasz nélkül hagyta azt a kérdést, hogy a jogalkotó milyen okokra és körülményekre figyelemmel nyilvánít egy cselekményt bűncselekménnyé, illetve, hogy minden büntető jogszabályba ütköző magatartás bűncselekményt

- valósít-e meg [BELOVICS Ervin: *Az érték-érdek összeütközések, mint a büntetendőséget kizáró okok*. PhD-értekezés, 2007, 9.; FÖLDVÁRI József: *Az egység és halmazat határesetei a büntetőjogban*, KJK, Budapest, 1962, 59–60.]. A Btk. szabályozása a korábbi, Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény dogmatikai megközelítésének megfelelően külön választja a formális jogellenességet (jelen esetben a tényállásszerűséget értve ez alatt) és a társadalomra veszélyességet, amely a formálisan a jogellenesen magatartás jogvédett érdeket vagy értéket sértő vagy veszélyeztető voltát jeleníti meg.
- [76] Nem kétséges tehát, hogy a törvényi szabályozás alapján a bűncselekménynek nem csak tényállásszerűnek, de társadalomra veszélyesnek is kell lennie. A társadalomra veszélyesség ebből a megközelítésből a jogalkotó által büntetendőnek nyilvánított cselekvés vagy mulasztás büntetendővé nyilvánításának oka, melynek alapja azon megítélés, hogy az ilyen cselekvés vagy mulasztás (magatartás) társadalomra káros. A magatartás társadalomra veszélyessége miatt van tehát szükség arra, hogy a törvényhozó büntetés kilátásba helyezésével igyekezzék meggátolni az ilyen jellegű magatartások tanúsítását. E végből alkot a törvényhozó törvényi magatartást (ahogy azt Földvári József is kifejtette a korábban hivatkozott művében, 64. oldal.). A társadalomra veszélyesség végső soron így a büntetendő magatartás által előidézett vagy célba vett eredményben jelenik meg. Mivel a magatartás különböző eredményeket hozhat létre és a büntetőjogot ezek közül az érdekli, amely a jogi tárgyon bekövetkezett változásban fejeződik ki, így a társadalomra veszélyesség megállapítása szempontjából döntő jelentősége van a magatartással sértett vagy fenyegetett személyének vagy jogainak, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági vagy állami rendjének, így végső soron az azt megjelenítő jogi tárgynak. A jelenlegi törvényi szabályozás megköveteli azt, hogy a bűncselekmény megvalósulásának vizsgálatakor a jogalkalmazó a tényállásszerűség és a jogellenesség vizsgálata mellett a cselekmény társadalomra veszélyességét is vizsgálja. A tényállásszerűség ugyanakkor alapvetően magában foglalja a védett jogi tárgy sérelmét, így társadalomra veszélyesség hiányát kizárólag az olyan tényállásszerű magatartás esetében lehet megállapítani, amely atipikus módon nem sérti a büntetőjogi szabályokkal védeni rendelt jogi tárgyat, vagyis az adott elkövetés összes körülménye alapján az elkövető által kifejtett magatartás az adott körülmények között nem sérti a büntetendővé nyilvánítás alapjául szolgáló egyéni és társadalmi érdekeket.
- [77] A társadalomra veszélyesség lényegében a jogalkotó által törvényi követelményként megjelenített materiális jogellenesség, amelyet (a jogalkotói indokolást is figyelembe véve) a törvény a tényállásszerűségben megjelenő formális jogellenesség mellett a bűncselekmény-fogalom nélkülözhetetlen törvényi elemeként szabályoz. A formális jogellenesség (a tényállásszerűség) abban az esetben jeleníti meg a társadalomra veszélyességet (a materiális jogellenességet) is, ha a jogalkotó által kifejezetten a büntetőtörvényben meghatározott, a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró okok nem állnak fenn és a tényállásszerű magatartás a cselekmény objektív körülményei alapján a büntetendővé nyilvánítás alapjául szolgáló, a bűncselekmény jogi tárgyában megjelenő érdeket sérti vagy veszélyezteteti.
- [78] Mindebből az is következik, hogy amennyiben egy adott magatartás tényállásszerű, a cselekmény tekintetében nem áll fenn büntethetőséget kizáró ok, és az érintett magatartás a büntetendővé nyilvánítás indokául szolgáló jogalkotói érdeket megjelenítő védett jogi tárgyat sérti vagy veszélyezteteti, úgy a magatartás társadalomra veszélyességének hiányát megállapítani nem lehet. A társadalomra veszélyesség hiányát az érintett magatartás objektív jellemzői, és nem az elkövető személyében megnyilvánuló szubjektív jellemzők alapján kell megítélni. A cselekmény társadalomra veszélyessége ugyanis magában a magatartásban nyilvánul meg, nem pedig az elkövető ehhez való viszonyulásában. Amennyiben a társadalomra veszélyességet magában hordozó és tényállásszerű magatartás esetében az elkövetőnek a magatartáshoz fűződő viszonya zárja ki a büntethetőséget, úgy azt ennek körében kell értékelni (társadalomra veszélyességben tévedés).
- [79] Társadalomra veszélyesség teljes hiányában felmentésnek csak abban az esetben van helye, ha a formálisan jogellenes (tényállásszerű) cselekmény esetében annak materiális jogellenessége (társadalomra veszélyessége) teljesen hiányzik. Ennek alapjául szolgálhat a törvényben megjelenített büntethetőséget kizáró ok, illetve az, ha a tényállásszerű magatartás objektív jellemzőit tekintve a védett jogi tárgyat nem sérti vagy veszélyezteteti. Ennek megítélésekor ugyanakkor figyelmen kívül marad az, hogy a cselekmény lefolyását és eredményét a hatóságok figyelemmel kísérik vagy sem. Amennyiben a bűnüldöző hatóságok tudomást szereznek egy bűncselekmény jövőbeli elkövetéséről, és azt a birtokukba jutott információk alapján végig kísérik, pl. a kábítószer megszerzését követően annak forgalomba hozatali szándékkal történő átadására irányuló magatartást szervezett akció keretében figyelemmel kísérik, majd annak lefolytatása során az átadás pillanatában az ellenőrzés alatt tartott bűncselekményt további folyásában az elkövetők elfogásával megakadályozzák) nyilvánvalóan nem változtat azon, hogy a tényállásszerű cselekmény a védeni kívánt jogtárgyat sértette, illetve veszélyeztetette.
- [80] Jelen ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely a vádlottnak felrótt magatartás társadalomra veszélyességét kizárná.
- [81] A vádlott jogtalan cselekményhez való következetes hozzáállása a közélet tisztaságát, a hivatalos személyek szabályszerű, befolyásolástól mentes működésébe vetett bizalmat egyértelműen sértette.
- [82] Nem vitás, hogy a bűncselekmény elkövetésekor a vádlott szolgálatban lévő hivatalos személy volt.
- [83] A Btk. 459. § (1) bekezdés 11. pontja szerint hivatalos személy a központi államigazgatási szervnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik.
- [84] A központi államigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel központi államigazgatási szerv a

- rendvédelmi szerv. A hivatkozott törvény 1. § (5) bekezdés a) pontja alapján a rendőrség rendvédelmi szerv.
- [85] Az irányadó tényállás szerint a Készenléti Rendőrség hivatásos állományába tartozó volt rendőr őrmester vádlottal szemben a Nemzeti Védelmi Szolgálat megbízhatósági vizsgálat lefolytatását rendelte el, melynek keretében megadott napon a szolgálati időn kívül a tárgyalótiszt kapcsolatba lépett a vádlottal, aki ekkor másodállásban egy körömszalomon dolgozott. A tárgyalótiszt a körömszalom szolgáltatását igénybe véve beszélgetést kezdeményezett a vádlottal, aki beszámolt arról, hogy rendőrként teljesít szolgálatot, valamint a szolgálati feladatairól. A beszélgetés során a tárgyalótiszt előadta a vádlottnak, hogy a társával hoszteszek közvetítésével foglalkozik, mellyel kapcsolatban a vádlott nagy érdeklődést mutatott, a felvetődött hosztesz munka reményében telefonszámot cseréltek és megbeszéltek 4 nappal későbbre a következő találkozó időpontját, amelyre ugyancsak szolgálati időn kívül, került sor. Az újabb megbeszélés során a tárgyalótiszt felhívta a vádlott figyelmét arra, hogy a hosztesz szolgáltatásból mindössze alkalmi bevételre tehet szert, valamint arról is tájékoztatta, hogy az új, illetve a régi hosztesz szolgáltatást megrendelő ügyfeleiket visszatérően minden esetben ellenőrzik a hosztesz lányok biztonsága érdekében. A tárgyalótiszt és a terhelt ezt követően négy nappal 19 óra 50 perc körüli időben szolgálati időn kívül ismételt találkoztak a vádlott tartózkodási helye előtt. A tárgyalótiszt a szolgálati gépjárművében folytatott beszélgetés során emlékeztette a vádlottat a korábban elmondottakra, miszerint minden hosztesz szolgáltatást igénybe vevő ügyfelet előzetesen leellenőriztetnek a rendőrség által használt ügyviteli rendszerekben, amelyet korábban is egy rendőrlány végzett. A tárgyalótiszt beszámolt egy aktuális megrendelő személyről, akinek sürgőssé vált a leellenőrzése. Ekkor a vádlott felajánlotta, hogy amint szolgálatba lép, a Robotzsaru rendszerből lekéri a tárgyaló tiszt által megjelölt személy bűnügyi adatait és azokat a tárgyalótisztnak Viber alkalmazáson keresztül elküldi. A lekérés érdekében a tárgyalótiszt átadta a vádlottnak a nevet és az ahhoz tartozó személyi adatokat tartalmazó papírt. A tárgyalótiszt ezt követően a vádlottnak a Robotzsaru rendszerben történő adatlekéréseért, így működésével kapcsolatban jogtalan előnyként 100 000 forintot adott át, amelyet a volt rendőr őrmester vádlott elfogadott, átvett.
- [86] Az irányadó tényállás alapján megállapítható, hogy a vádlott hivatali minőségében, a rendőrség hivatásos állományú tagjaként maga ajánlotta fel, hogy hivatalos eljárásával össze nem függő módon a rendőrség hivatali rendszerében keresést végez, és egy érintett személy nyilvántartásban szereplő adatait saját későbbi magáncélú megbízása érdekében egy magánszemélynek átadja. A vádlott erre a tárgyalótiszttel történő harmadik találkozásán vállalkozott, az annak alapjául szolgáló helyzettel tisztában volt, a tárgyalótiszt által kért, általa nyilvánvalóan tudottan jogellenes magatartás lefolytatására vállalkozott, majd az általa vállalt kötelezettségzegésért cserébe részére felajánlott pénzösszeget elfogadta, azt átvette. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a hivatalos személy működése és a jogtalan előny ígérése, átadása, elfogadása között akkor a legszorosabb a kapcsolat, ha az általa intézett ügyben történik; ámde a tényállásszerűséghez szükséges kapcsolat – miként jelen esetben is – a konkrét ügytől függetlenül is, szélesebb körben megállapítható; pusztán az a törvényi követelmény, hogy a hivatali működés legyen az előny kerete, alapja (Kúria Bfv.I.188/2012/5. számú, Bfv.I.10/2011/5. számú döntés).
- [87] Mindezekre figyelemmel a vádlott cselekménye tényállásszerű, mindenben megfelel a Btk. 294. § (1) bekezdésében írt hivatali vesztegetés elfogadása tényállásának.
- [88] A cselekmény ugyanakkor nem alkalmas a Btk. 294. § (3) bekezdésében foglalt minősített eset megvalósítására. Kétségtelen, hogy a megbízhatósági vizsgálatot végző szerv egy előre meghatározott terv szerint hajtotta végre az ellenőrzést, a tárgyalótiszt a terv szerint járt el, vagyis a mesterségesen előidézett helyzet mindvégig az ellenőrzést végző szerv kontrollja alatt volt.
- [89] A megbízhatósági vizsgálat a jellegéből adódóan nem valódi szituáció. Ebből jelen ügyre vonatkozóan az is következik, hogy a kialakított élethelyzethez konkrét, egyedi ügyhöz köthető, abból eredő valódi kötelezettségzegés, hivatali helyzettel visszaélés nem kapcsolódott, az ellenőrzést végző szerv kontrollja miatt nem is kapcsolódhatott. Következésképpen ténybeli alap hiányában, általános felvetésre, feltételezésre alapozva az elkövetőre súlyosabb következménnyel járó minősített eset megállapítása nem lehetséges (Kúria Bfv.III.827/2023/6. számú döntés [119]–[120] bekezdés).
- [90] Ez az ellenőrzött magatartás ugyanakkor nem zárja ki a cselekmény társadalomra veszélyességét. A vádlott magatartása egyértelműen sértette a büntetendővé nyilvánítás alapjául szolgáló érdekeket, Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, állami rendjét. Az Rtv. 1. § (1) bekezdésére figyelemmel – egyebek mellett – a Rendőrség feladata Magyarország Alaptörvénye 46. cikk (1) bekezdésére figyelemmel a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend védelme. A rendőrség az Rtv. 1. § (2) bekezdés 1. pontja alapján ennek megfelelően feladatuként végzi a bűncselekmények megelőzését is. A rendőrség hivatásos állománya tagjának olyan magatartása, amely nem a bűncselekmények megelőzésére, felderítésére, hanem éppen azok elkövetésére irányul, a felsoroltak szerint sérti Magyarország Alaptörvénye szerinti társadalmi állami rendjét, és veszélyezteti a hivatali vesztegetés elfogadását büntetendő törvényi tényállás által védett közélet tisztaságát, a hivatalos személyek szabályszerű, befolyásmentes működésébe vetett bizalmat. Ezért a vádlott magatartása objektív jellemzőit figyelembe véve veszélyes a társadalomra, társadalomra veszélyességét nem szünteti meg az, hogy annak elkövetésére a hatóság által ellenőrzött környezetben került sor. A vádlott jelen ügyben önállóan, saját döntéséből vállalkozott a tényállásszerű magatartás kifejtésére, valódi döntési lehetőséggel rendelkezett, a bűncselekmény elkövetésére irányuló döntését szabad elhatározásából hozta meg. Amennyiben

elfogására nem került volna sor, vállalásának megfelelően a rendőrség nyilvántartási rendszeréből hivatalos eljárás nélkül adatokat szerzett volna meg, és azokat az ellenértékként átvett pénzösszeg fejében arra illetéktelen személynek adta volna át, így magatartásának társadalomra veszélyességéhez kétség nem férhet. Emiatt önmagában annak a ténynek, hogy a hivatali vesztegetés elfogadása befejezett bűncselekményét megvalósító magatartás mellett az annak tárgyát képező, önmagában hivatali visszaélést megvalósító további magatartást már nem fejtette ki, mert azt az ügyben eljáró hatóságok megszakították, a már megvalósult bűncselekmény tekintetében a cselekmény társadalomra veszélyességére nem volt hatása. Ugyanakkor, ahogy a Kúria korábban kifejtette, a megbízhatósági vizsgálat mesterségesen előidézett, ellenőrzés alatt tartó helyzetéből következik, hogy a bűncselekmény minősített esetének megvalósulása az eset objektív körülményei alapján kizárt volt.

- [91] A Kúria állandó gyakorlatára figyelemmel megvizsgálta a megbízhatósági vizsgálat lefolytatása és az eljárás során beszerzett bizonyítékok felhasználhatósága kérdéskörében korábbi gyakorlata alapján figyelembe vett döntéseket.
- [92] Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) Teixeira de Castro kontra Portugália ügyben az eljáró nyomozó pénzt ígérve arra bírta rá a panaszoszt, hogy részükre kábítószert szerezzen be. Amikor a kábítószer átadására sor került, a panaszoszt letartóztatták, és vele szemben büntetőeljárás indult, amely nyomán szabadságvesztésre ítélték. Az EJEB megállapította, hogy a panasossal szembeni eljárás megsértette az Európai Emberi Jogok Egyezménye 6. cikk 1. pontját, amely a tisztességes tárgyaláshoz való jog. Az EJEB érvrendszerében szubjektív és objektív érvek egyaránt megjelennek, amelyek összefoglalása szerint egyrészt a hatóságnak nem volt oka feltételezni, hogy a panaszos kábítószerkereskedő lenne, vele szemben sem büntetőeljárás, sem operatív nyomozás nem volt folyamatban, továbbá büntetlen előéletű volt. Másrészt a hatósági felbujtásra nem szabályozott eljárás keretei között, tehát külön hatósági engedély nélkül került sor. Harmadrészt, a fedett nyomozók túllépték a fedett nyomozói tevékenység határát, amikor bűncselekmény elkövetésére ösztönözték a címzettet (aktív magatartás). Negyedszer nem bizonyítható, hogy a panaszos elkövette volna a bűncselekményt a fedett nyomozók fellépése nélkül is.
- [93] Mindezek alapján az EJEB a tisztességes tárgyaláshoz való jog sérelmét állapította meg, amelynek folyományaként a fedett nyomozási tevékenység révén beszerzett bizonyítékok törvényesen nem lettek volna felhasználhatóak a büntetőeljárásban. A panaszosnak kártalanítást ítélt meg az EJEB.
- [94] A Ramanauskas kontra Litvánia ügyben az EJEB szerint törvénytelen hatósági felbujtás akkor állapítható meg, amikor a hatóság tagjai olyan befolyást gyakorolnak az elkövetőre, amely által olyan bűncselekmény elkövetésére bujtják fel, amelyet egyébként nem követett volna el, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a bűncselekmény megállapítását és a büntetőeljárás megindítását.
- [95] A Bannikova kontra Oroszország ügyben az EJEB kifejtette, hogy a fedett nyomozás önmagában nem

sérti a tisztességes tárgyaláshoz való jogot, de a törvénytelen hatósági felbujtás veszélye miatt a használatát egyértelmű korlátok közé szükséges szorítani. Vizsgálni kell ebben a körben, hogy az elkövető a hatóság fellépése nélkül elkövette volna-e a bűncselekményt, amelyre abból kell következtetést levonni, hogy az elkövető büntetett előéletű-e, vagy legalábbis került-e a hatóság látókörébe, ezáltal felmerülhet-e részéről a bűncselekmény megvalósítása. Vizsgálandó az elkövető jártassága, illetve, hogy a bűncselekményből anyagilag részesedik-e. Lényeges továbbá, hogy a fedett nyomozók részéről aktív fellépés történt-e, vagy csupán „csatlakoztak” a bűncselekményhez. Az aktív fellépés is lehet jogszerű, ilyenkor azonban külön vizsgálni szükséges, hogy a fedett nyomozók nyomást gyakoroltak-e az elkövetőre (pl. kitartó ösztönzés, kiemelkedő előny kilátásba helyezése stb.).

- [96] A fedett nyomozás csak akkor jogszerű, ha hatósági felügyelet mellett zajlik, amelyre az EJEB szerint a leghatékonyabb a bírói kontroll, ugyanakkor megfelelő garanciális szabályok és biztosítékok megléte esetén ügyészi vagy más hatósági felügyelet is megfelelő lehet.
- [97] Az EJEB kifejtette, hogy a nemzeti bíróságokat a beismert vallomás sem mentesíti az alól, hogy a vádlott esetleges törvénytelen hatósági felbujtásra történő hivatkozását kivizsgálják.
- [98] A Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján e körben megállapította, hogy a Készenléti Rendőrség hivatásos állományába tartozó volt rendőr őrmester vádlottal szemben a Nemzeti Védelmi Szolgálat a 30310/10/275/2025.Tük. számú határozatával megbízhatósági vizsgálat lefolytatását rendelte el. A megbízhatósági vizsgálat alapjául az szolgált, hogy olyan információ merült fel a terhelttel szemben, mely szerint jelentősebb pénzösszeget kíván szerezni, amiért akár bűncselekmények elkövetésére is hajlandó lenne. A felmerült információk tartalmazták a vádlott másodállását és az abból származó rendszeres jövedelmét. A felmerült információk szerint a vádlott jogkövetése megkérdőjelezhető, nem kizárható, hogy anyagi ellenszolgáltatásért cserébe bűncselekményt követhet el vagy azok elkövetéséhez segítséget nyújthat, melyhez hivatásos szolgálati viszonyát is felhasználja, illetve szolgálata teljesítési ideje alatt követ el bűncselekményt, illetőleg azok elkövetéséhez segítséget nyújt. A megbízhatósági vizsgálat elrendelésére és lebonyolítására a jogszabályok betartásával került sor, a tárgyalótiszt az előre meghatározott, kialakítani célzott élethelyzetet nem lépte túl, a végrehajtási tervnek megfelelően járt el. A tárgyalótiszt a végrehajtási tervtől nem tért el, a vádlottat nem befolyásolta, a vádlottnak valós választási lehetősége volt, a döntés alapjául szolgáló tényeket a többszöri találkozó alapján időben megismerte, a kötelességének megszegésére önként, még azelőtt vállalkozott, hogy részére az ellenértéket a tárgyaló tiszt felajánlotta. A felajánlott összeg nem tekinthető olyan nagyságúnak, amely a döntés önkéntességét befolyásolta volna. A végrehajtási terv tartalmazta, hogy ha a vádlott a jogtalan kérés teljesítését visszautasítja, az ajánlatot nem lehet megújítani, módosítani és nem lehet a tárgyaló által a vádlottat

- kitartóan ösztönözni a jogsértő magatartás elkövetésére.
- [99] A megbízhatósági vizsgálat törvényes lefolytatására figyelemmel az annak során keletkezett bizonyítékok alapján megállapítható, hogy a vádlott tisztában volt azzal, hogy magatartása jogellenes, mivel éppen ő maga vetette fel a tárgyaló tisztnek, hogy reméli, nem a Nemzeti Védelmi Szolgálat részéről van, és a pénz elfogadását követően a Terrorrelhárítási Központ munkatársai nem fogják majd elfogni.
- [100] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható, hogy a vádlottal szemben a hatóságok megalapozottan, jogilag szabályozott keretek között jártak el, a vizsgálat elrendeléséről szóló határozatot az ügyész jóváhagyta, a tárgyaló tiszt a végrehajtási tervtől nem tért el, a számára hatósági határozatban biztosított eszközöket használta az ellenőrzés során, annak korlátait nem lépte túl, a vádlottat nem helyezte nyomás alá, vele szemben más tiltott vagy tisztességtelen módszert nem alkalmazott. A megbízhatósági vizsgálat megfelelt az EJB által kidolgozott kritériumoknak, így nem járt a tisztességes eljáráshoz fűződő jog megsértésével sem.
- [101] A fellebbviteli főügyészség álláspontja helytálló a tekintetben, hogy előkészítő eljárás lefolytatása a Be. 339. § (3) bekezdése alapján a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve számára lehetőség és nem törvényi kötelezettség, így annak esetleges elmaradása a helyette alkalmazott megbízhatósági vizsgálatot önmagában nem teszi tisztességtelenné, az annak során beszerzett bizonyítékokat pedig törvénytelenné.
- [102] A fellebbviteli főügyészség helyesen hivatkozott arra is, hogy a megbízhatósági vizsgálat – a büntetőeljárás keretein kívül – állami provokációnak nem tekinthető, mivel az állam jogosult, egyben köteles is ellenőrizni, hogy a rendvédelmi szervek állománya mennyiben alkalmas feladatai ellátására, azaz munkaköri kötelezései teljesítésére és amennyiben a vizsgálat alá vont személy olyan köteleességszegő magatartást tanúsít, amely büntetőtörvénybe ütközően tényállásszerű, akkor annak következménye a büntetőfeljelentés (Kúria Bhar.1.826/2017/7., Bhar.1.857/2017/6.).
- [103] Az Rtv. 7/C. § (1) bekezdése alapján, ha a megbízhatósági vizsgálat során bűncselekmény gyanúja utaló adat merül fel, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv a megbízhatósági vizsgálat befejezését követően haladéktalanul feljelentést tesz a hatáskörrel rendelkező szervnél.
- [104] A fellebbviteli főügyészség helytállóan hivatkozott a cselekmény társadalomra veszélyessége megítélése körében a Kúria Bhar.1.826/2017/7., Bhar.1.856/2017/6., Bhar.1.383/2020/3., Bhar.1.375/2022/5. és a Bhar.827/2023/6. számú döntéseire.
- [105] A Kúria gyakorlata e körben következetes és egyirányba mutat, az ítélőtábla által ellentétes tartalmú döntésnek megjelölt Kúria Bhar.I.520/2017. számú ügyben hozott határozata a korábbiakban kifejtettekre figyelemmel nem eltérő tartalmú, mivel csak az érintett ügyben állapította meg, hogy a konkrét ügyben (egyedi esetben) a cselekmény objektív társadalomra veszélyessége hiányzott. A határozat ugyanakkor a korábban kifejtettek szerint kifejezetten kihangsúlyozta, hogy önmagában amiatt, hogy a hivatali vesztegetés elfogadása megbízhatósági vizsgálat keretében valósult meg, általános jelleggel annak társadalomra veszélyessége hiánya nem állapítható meg.
- [106] A Kúria ezt követően azt vizsgálta, hogy a vádlottal szemben milyen büntetés kiszabása szükséges.
- [107] A törvény meghatározza a büntetés célját és a büntetéskiszabás elveit [Btk. 79. §, 80. § (1) bek.].
- [108] A Btk. 79. §-ában írtak szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.
- [109] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a vádlott vonatkozásában a súlyosító és enyhítő körülményeket helytállóan állapította meg, e körben a Kúria súlyosító körülmények között kiemelkedő nyomatékkal értékelte azt, hogy a vádlott a bűnüldöző hatóság hivatásos állományú tagjaként olyan bűncselekményt valósított meg, amely megakadályozása szolgálati és egyben hivatali kötelessége lett volna. A bíróság a terhelten szemben az enyhítő körülményeket kiegészítette azzal, hogy a vádlott beteg édesanyját támogatja, illetve a harmadfokú eljárással bekövetkezett további időmúlást.
- [110] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen és a törvénynek megfelelően állapította meg a büntetés céljának megfelelő büntetést, az általa meghatározott büntetés neme és mértéke is törvényes és a harmadfokú eljárásban is megfelel a büntetés céljának.
- [111] Mindezekre figyelemmel a Kúria a Be. 624. § (1) bekezdése alapján az ítélőtábla katonai tanácsa mint másodfokú bíróság határozatát megváltoztatta, és a törvénynek megfelelően a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 294. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében a Be. 563. §-ára figyelemmel, a Be. 564. § (1) bekezdése szerint.
- [112] A Kúria mint harmadfokú bíróság a volt rendőr őrmester vádlottat ezért a Btk. 564. § (2) bekezdését is figyelembe véve, a 36. §-a és a 37. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, börtön fokozatban végrehajtandó szabadságvesztés-büntetésre, valamint a Btk. 50. § (2) bekezdése alapján, figyelemmel a Btk. 50. § (1) és (3) bekezdésében, valamint az 51. §-ban foglaltakra pénzbüntetésre ítélte. A bíróság a szabadságvesztés tartamát 1 évben, a pénzbüntetés napi tételeinek számát 200 napi tételben, míg a pénzbüntetés 1 napi tételét 1000 forintban állapította meg.
- [113] A Kúria a szabadságvesztés büntetés végrehajtását a Btk. 85. § (1) bekezdése alapján, a (2) bekezdésben foglaltakra figyelemmel, 2 évi próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett arról, hogy a végrehajtás elrendelése esetén a vádlott a szabadságvesztés-büntetésből legkorábban annak kétharmad része kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, a Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel.
- [114] A Kúria rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén történő átváltoztatásáról a Btk. 51. §-ára figyelemmel.
- [115] A Kúria a lefoglalt bűnrel lefoglalását a Be. 320. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette, és

- annak megsemmisítését rendelte el a Be. 320. § (2) bekezdése szerint.
- [116] A Kúria kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bünyügyi költség megfizetésére a Be. 574. § (1) bekezdése és 145. § (1) bekezdése alapján.
- [117] A Kúria megállapította, hogy a rendőrség hivatásos állományú tagjaként elkövetett korrupciós bűncselekmény jellegére figyelemmel a vádlott előzetes bírósági mentesítésére nincs lehetőség [Btk. 102. § (1) bek.].

(Kúria Bhar.I.1.632/2024/6.)

5.1. Felülvizsgálati eljárásban a terhelt önkéntes elállására csak akkor lehet eredményesen hivatkozni, ha az azt megalapozó tények a tényállásban szerepelnek [Be. 659. § (1) bek.; Btk. 10. § (4) bek. a) pont].

II. A védelmi pénz követelése a jogtalan haszonszerzési célzat megállapítását magában hordozza [Btk. 367. § (1) bek., (2) bek. b) pont].

- [1] A járásbíró ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki zsarolás büntettének kísérletében [Btk. 367. § (1) bek., (2) bek. b) pont]. Ezért őt 2 év börtön fokozatú szabadságvesztés-büntetésre, 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre és 500 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Megállapította, hogy a terhelt legkorábban szabadságvesztés-büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1000 forintban határozta meg, és úgy rendelkezett, hogy a terhelt a pénzbüntetést 20 hónapon keresztül, havonta egységesen 25 000 forint részlet megfizetésével teljesítheti, továbbá megállapította a pénzbüntetés meg nem fizetésének szabályait. Rendelkezett a bünyügyi költség viseléséről.
- [2] A kétirányú fellebbezések folytán eljáró a törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, megállapította, hogy a bűncselekmény jogszabályi alapja helyesen: Btk. 367. § (1) bekezdés II. fordulat és (2) bekezdés b) pont. A pénzbüntetés megfizetésére engedélyezett részletfizetés tartamát 5 hónapra mérsékelte, amelyet a terhelt havonta egységesen 100 000 forint megfizetésével köteles teljesíteni azzal, hogy az első részletet a másodfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedését követő hónap 20. napjáig kell megfizetni. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a terhelt javára védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva, de indítványa tartalmát tekintve a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati okra alapítottan.
- [4] Álláspontja szerint a terhelt bűnösségének a megállapítása törvénysértő, őt a zsarolás büntettének kísérlete miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában, míg a cselekmény kényszerítés büntettekénti értékelése esetén jelentős érdeksérelem hiányában fel kell menteni. Ennek alaptalansága esetére úgy foglalt állást, hogy a terhelt cselekményének a minősítése törvénysértő, az törvényesen nem zsarolás büntette kísérletének, hanem legfeljebb kényszerítés büntettének vagy zaklatás vétségének minősülhet. Ezen túlmenően hangsúlyozta, hogy a kiszabott büntetés eltúlzottan súlyos, mivel az jelentősen eltért az irányadó bírói gyakorlattól.
- [5] Allította, hogy a tényállásban szereplő Viber üzenetek tényleges fenyegetéseket nem tartalmaztak, csupán „kicsit teátrális” hangnemben szólították fel a sértettet a fizetésre. Álláspontja szerint tévedtek a bíróságok, amikor a telefon és Viber üzenetek útján közölt igényeket is fenyegetés hatása alatt közölt követelésnek tekintették, holott azok tartalmilag, formailag és időben is teljesen eltérnek a személyes találkozón elhangzottaktól.
- [6] Rámutatott arra is, hogy a sértett és a terhelt kölcsönösen különféle eljárásokat indítottak egymás ellen, amelyek során a terhelt is hivatkozott arra, hogy a sértett fenyegeti őt.
- [7] Kifejtette, hogy az elkövetés és a meggyanúsítás közti hat hétben egyetlen alkalommal sem került sor a terhelt részéről az esedékes „védelmi pénz” követelésére, behajtásának megkísérlésére, ami alapján a védenccé zsarolás büntettétől való önkéntes elállása állapítható meg. E vonatkozásban hivatkozott arra is, hogy a 4/2002. Büntető jogegységi határozatban kifejtettek is alátámasztják, hogy a terhelt önkéntes elállása miatt maradt el a zsarolás büntette kísérletének a befejezése.
- [8] Előadta, hogy az eljáró bíróságok tényállási elemeket úgy kötöttek össze, hogy ennek során egyrészt nem voltak tekintettel a terhelt önkéntes elállására, másrészt egyes tényállási elemeket önkényesen átminősítettek, ezzel az össze nem függő történetstort folyamatként állították be. Megítélése szerint a cselekménynek három lényeges tényállási eleme van: fenyegetés arra, hogy fogadja el a sértett a fizetés hiányát; védelmi pénz követelése és a tartozás megfizetésére irányuló, fenyegetés nélküli felszólítások. Ezek közül az első a kényszerítés vagy zaklatás bűncselekményének a megállapítását alapozhatja meg, a második a zsarolás tekintetében az önkéntes elállást, a harmadik elem pedig nem tartalmaz bűncselekményt. Utóbbi kapcsán rámutatott, hogy a terhelt kb. 80 millió forint tartozásról tett említést, ennek alapján a sértettnek 80 hétig kellett volna fizetnie az állítólagos védelmi pénzt, ezt azonban semmiféle adat nem támasztotta alá. Álláspontja szerint ebben az esetben zaklatásról sem lehet szó, hiszen a terhelt nem akart a sértett magánéletébe önkényesen beavatkozni.
- [9] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság megalapozatlanul mellőzte a terhelt védőjének az önkéntes elállásra és a zsarolás büntettének kísérletével szemben az önbíráskodás minősítésének megállapíthatóságára történő hivatkozásait.
- [10] Álláspontja szerint az önkéntes elállás miatt a terhelt csak a maradékbűncselekmény miatt vonható felelősségre, ami azonban nem lehet önbíráskodás büntette, mivel az igénymentesség fenyegetéssel történő elérésének a kísérlete nem értékelhető igényérvényesítésnek. Ezen túlmenően csatolta 1. számú Kft.-nek a 2. számú Kft. ellen benyújtott fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét, ami azt igazolja, hogy a terhelt törvényes úton kívánja az igényét érvényesíteni és így kizárja az önbíráskodás megállapítását. Így a terhelt cselekménye vagy kényszerítés büntette kísérletének vagy zaklatás vétségének minősíthető attól függően, hogy a

- cselekményből eredően fennállt-e annak a lehetősége, hogy a sértettet jelentős érdeksérelem éri.
- [11] A kiszabott büntetés enyhítésre vonatkozó indítványának az alátámasztására előadta, hogy a helyes minősítés szerint a bűncselekmény büntetési tételkeretének a felső határa csökken, jelentős az időmúlás (3 és fél év), továbbá hiányzik a gátlástalan elkövetés megállapításának a kritériuma, végül utalt arra, hogy a másodfokú bíróság mellőzte a büntetőeljárás hatálya alatti elkövetést, azonban ennek a „jogi konzekvenciá”-ját nem vonta le. Ezen túlmenően sérelmezte, hogy a bíróságok nem vették kellő súlyllyal figyelembe, hogy a terhelt büntetett előéletét 14 évvel korábban elkövetett bűncselekmény eredményezte.
- [12] Mindezek alapján a védő arra tett indítványt, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, a terhelt bűnösségét elsődlegesen a Btk. 195. §-ába ütköző kényszerítés büntetében, míg másodlagosan a Btk. 222. § (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő zaklatás vétségében állapítsa meg, a kiszabott szabadságvesztés-büntetést jelentősen enyhítse és annak végrehajtását próbaidőre függessze fel.
- [13] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [14] Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány a tényállást támadó, annak hiányosságait kifogásoló, a bizonyítékok ismételt értékelését célzó részében a törvényben kizárt.
- [15] Alaptalannak tartotta az indítványt a bűncselekmény minősítését és a kiszabott büntetést támadó részében. Álláspontja szerint az irányadó ítéleti tényállás alapján a cselekmény minősítése és ebből eredően a kiszabott büntetés törvényes.
- [16] Rámutatott, hogy az irányadó tényállás nem tartalmaz önkéntes elállás megállapítását megalapozó tényeket. A BH 2015.124. számú eseti döntésre és a 4/2020. Büntető Jogegységi döntésre hivatkozással kifejtette, hogy zsarolás kísérlete esetén önkéntes elállás megállapításának akkor van helye, ha a terhelt a követelés érvényesítése érdekében több hónapon át nem tesz semmit, anélkül, hogy abban bármilyen külső körülmény gátolná. Továbbá az önkéntes elállásnak nem feltétele, hogy az elkövető kifejezetten közölje a passzív alannal szándékának a megváltoztatását, és a bűncselekmény befejezésének végleges felhagyását. A BH 2006.277. számú eseti döntésre utalva megállapította ugyanakkor, hogy nem lehet szó önkéntes elállásról, ha – ahogyan a jelen esetben is – a külső körülményekből nem ismerhető fel egyértelműen a tényállásszerű magatartástól való önkéntes visszalépés. Utalt rá, hogy az elkövetés és a gyanúsított kihallgatás között nem telt el annyi idő, amely alatt a visszalépés egyértelműen kiderülhetett volna, valamint az ítéleti tényállás szerint a terhelt a meghatározott két napon is kapcsolatba kívánt lépni a sértettel.
- [17] Utalt továbbá arra, hogy az irányadó tényállás alapján az önkéntes elállás megállapítására nem kerülhet sor és ennek a hiányában maradékbűncselekmény sem értékelhető, továbbá a cselekmény eltérő minősítésének a feltételei sem állnak fenn.
- [18] Kifejtette, hogy törvényes minősítésként a kényszerítés büntetettének kísérlete annak szubszidiárius jellege miatt nem merülhet fel, a zaklatás azért kizárt, mert ebben az esetben értékelés nélkül maradna a tényállás vagyoni igény érvényesítésére vonatkozó része. Az önbíráskodás bűncselekménye pedig azért vetendő el, mert jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítése esetén kerülhetne sor ennek megállapítására, jelen ügyben azonban jogtalan haszon, illetve védelmi pénz megszerzése végett került sor a terhelti magatartás tanúsítására.
- [19] Rámutatott, hogy az irányadó tényállás szerint a terhelt a vele szembeni követelés visszafizetésétől elzárkózott, és heti rendszerességgel védelmi pénzt követelt, melynek teljesítése érdekében élet és testi épség elleni fenyegetést helyezett kilátásba. Utóbbi kapcsán a BH 2019.157. számú határozatban is megjelenő következetes bírói gyakorlatra hivatkozott, miszerint a védelmi pénz kifejezés kétségtelenül egyféle, félreérthetetlen jelentéstartalommal bír, az ugyanis nem egy biztonság jogszerű megvásárlása, hanem ellenkezőleg, a jogtalan haszonszerzés érdekében kilátásba helyezett hátrány. Álláspontja szerint a jogtalan haszonszerzés megszerzésre irányuló követelés az, melynek nem teljesítése esetén a sértett a kilátásba helyezett hátrány minden további előfeltétel nélküli bekövetkezésére számíthat. Ugyancsak a jogtalan haszonszerzési célzatot támasztja alá az a tény is, hogy terhelt azon kijelentése, hogy ettől kezdve ő határozza meg a 2. számú Kft.-vel folytatott üzleti tevékenység feltételeit, azaz egyoldalú akaratától függ, hogy a cég mikor és milyen vételáron fog tőle fémhulladékot vásárolni. Az öléssel, megöletéssel fenyegetés pedig olyan súlyos hátrány, amely alkalmas komoly félelem keltésére abban az esetben is, ha az ténylegesen nem eredményes. A BH. 2018.218. számú döntésre utalva kifejtette, hogy a zsarolásnak nem törvényi tényállási eleme az, hogy az elkövetőnek objektíve lehetősége legyen a kilátásba helyezett fenyegetés bevalósítására, a megtörtént fenyegetés jogi megítélése pedig nem tehető függővé attól, hogy az a fenyegetés címzettjében ténylegesen milyen hatást váltott ki.
- [20] A kiszabott büntetés kapcsán rámutatott, hogy a másodfokú bíróság ítélete az elsőfokú bíróság ítéletének a kiszabott büntetésekre vonatkozó rendelkezéseit a pénzbüntetés megfizetésére engedélyezett részletfizetés kivételével nem érintette. Tény, hogy a jogerős ítélet a terhelt jövedelmi, vagyoni viszonyaira nem tartalmaz adatokat, ennek ellenére a másodfokú bíróság a pénzbüntetés kiszabása körében – ellentétben az elsőfokú bírósággal – a Btk. 50. § (2) bekezdését is felhívta. E jogszabályhely alapján kiszabott pénzbüntetésnek egyik feltétele az is, hogy a terhelt megfelelő jövedelemmel vagy vagyonnal rendelkezzen, erre pedig az említettek szerint a személyi körülmények körében rögzített és ekként a felülvizsgálati eljárásban irányadó megállapítások között nincs adat, így a másodfokú bíróság tévedett a Btk. 50. § (2) bekezdésének felhívásakor. A Legfőbb Ügyészség úgy foglalt állást, hogy miután a másodfokú bíróság nem akként döntött, hogy a kiszabott pénzbüntetés a Btk. 50. § (1), illetve (3) bekezdése helyett a (2) bekezdésen alapul, hanem a jogcímetek egymás mellett tartotta

- megállapíthatónak, ezért a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (1) bekezdése szerint nem törvénysértő.
- [21] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a támadott jogerős ügydöntő határozatokat ítéletét hatályában tartsa fenn.
- [22] A terhelt védője a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Kifejtette, hogy indítványában nem támadta az irányadó tényállást, nem a bizonyítékok ismételt értékelését célozta, hanem csak azok átértékelését tartotta szükségesnek. A BH 1993.718. számú eseti döntés alapján rámutatott, hogy az önbíráskodás és a zsarolás elhatárolása szempontjából annak van jelentősége, hogy az elkövető a jogos vagy ilyennek vélt vagyoni igényének érvényesítése vagy pedig jogtalan haszonszerzés érdekében alkalmazza-e a személy elleni erőszakot vagy fenyegetést. Fenntartotta, hogy jelen ügyben a zsarolás büntette kísérletének és az attól való önkéntes elállásnak a megállapíthatóságára a 4/2002. BJE határozat alkalmazható. Mindezek alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy amennyiben a terhelt és a sértett közt polgári jogi követelés áll fenn, úgy rendszerint önbíráskodás kerül megállapításra, így nem látta indokoltnak az a következtetést, hogy a jelen ügyben a tartozás részletekben történő megfizetésére történő erőszakos felhívás védelmi pénz iránti követeléssé változott.
- [23] Előadta, hogy a védelmi pénznek, mint jogtalan követelésnek nem létezik részlete, így nem értelmezhető védelmi pénzként egy nagy összegű tartozás heti részletekben történő megfizetésének követelése. Kifejtette, hogy a terhelt és a sértett bizonyítottan gazdasági kapcsolatban állt egymással, mindezekre tekintettel tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a cselekményt zsarolás büntette kísérletének minősítették, ami az eljáró bíróságok azon szándékát sejteti, hogy további bizonyítási eljárást e vonatkozásban nem kívántak lefolytatni. Tekintve, hogy jelen esetben az önbíráskodás és a zsarolás konkurál egymással, a bíróságoknak különös gondot kellett volna fordítaniuk az elhatárolásra.
- [24] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben a törvényben kizárt, részben pedig nem alapos.
- [25] Felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős határozata ellen és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással van törvényes lehetőség. Így a felülvizsgálat azon rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatban megvalósult jogi, és nem ténybeli hibák kiküszöbölésére szolgál.
- [26] A Be. 648. §-a alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése, valamint eljárási szabálysértés miatt, tovább az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján, valamint a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.
- [27] A Be. taxatív felsorolja azokat az okokat, amelyekre hivatkozással ezen rendkívüli jogorvoslat igénybe vehető. A felülvizsgálatot megalapozó büntető anyagi jogi jogsértéseket a Be. 649. § (1) bekezdése, az eljárási szabálysértéseket a Be. 649. § (2) bekezdése határozza meg, a felülvizsgálati okok köre – ezen túlmenően – nem bővíthető.
- [28] A Be. 650. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, ebből következően az ítélet megalapozottsága, a lefolytatott bizonyítási eljárás, a bíróság bizonyítékokat értékelő és bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége, és ezek alapján az ítéleti tényállás tartalmi helyessége nem vitatható. A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozattal megállapított tényállás az irányadó.
- [29] A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélettel megállapított tényálláshoz kötöttség olyannyira átláthatatlan szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak megsértése kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálható el még abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, kellően fel nem derített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2024.102.), azaz az alapügyben megállapított tényállás attól függetlenül irányadó, hogy az megalapozott-e vagy sem (BH 2016.264., BH 2010.324.), mivel a tényállás megalapozottságának a kérdése az ítélet esetleges ténybeli és nem jogi hibáját jelenti.
- [30] A Kúria a Bfv.I.775/2024/3. számú határozatában is kifejtette, a Be. 163. § (2) bekezdése szerint a bizonyítás célja a tényállás alapos, hiánytalan és a valóságnak megfelelő tisztázása. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességében szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be.167. § (4) bek.].
- [31] A bizonyítékok értékelésébe tartozik az, hogy az eljáró bíróságok a terhelt tagadásával szemben mely tanúvallomásokot, valamint egyéb bizonyítékokat tartottak hitelt érdemlőnek és fogadtak el a tényállás megállapításának alapjául, ezekből milyen következtetést vontak le, és mindezek alapján mely tényeket láttak kétséget kizáróan megállapíthatónak. A bizonyítékértékelő tevékenység az alapügyben eljáró bíróság feladata, amiből következően felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség sem a bizonyítékok ismételt értékelésére, sem átértékelésére, tehát a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor a felülvizsgálati indítványban e tárgykörben tett hivatkozások vizsgálatára. A Kúria kizárólag a jogerős ítéletben rögzített tényállás alapján foglalhat állást abban a kérdésben, hogy Be. 649. § (1) bekezdésébe meghatározott felülvizsgálati okok fennállnak-e.
- [32] A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány előterjesztésének van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont], vagy a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bek. b) pont ba) alpont].
- [33] A védő a felülvizsgálati indítványban vitatta a terhelt bűnösségének kimondását a Btk. 367. § (1) bekezdés

2. fordulat, (2) bekezdés *b*) pontja szerinti zsarolás büntetében, mivel – álláspontja szerint – a terhelt önkéntesen elállt a kísérleti szakban maradt bűncselekménytől, aminek következtében elmaradt a bűncselekmény befejezése [Btk. 10. § (4) bek. *a*) pont].
- [34] Btk. 367. § (1) bekezdésében szabályozott zsarolás büntetést követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszeríti, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel vagyoni hátrányt okoz. A zsarolás kizárólag egyenes szándékkal elkövethető célzatos bűncselekmény.
- [35] Kísérletként értékelendő annak az elkövetőnek a magatartása, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be [Btk. 10. § (1) bek.]. Kísérlet esetén megkülönböztetendő a teljes és nem teljes kísérlet. Nem teljes kísérlet, ha a tettes az elkövetési magatartást csak részben fejt ki. Teljes kísérlet esetén az elkövetési magatartás teljesen megvalósul, azonban az eredmény elmarad. Ebből következően csak eredmény-bűncselekményeknek van teljes kísérlete.
- [36] A Btk. a kísérlet esetén az önkéntes visszalépés két formáját szabályozza büntethetőséget megszüntető okként: az önkéntes elállást és az önkéntes eredményelhárítást. Nem teljes kísérlet esetén a tettes az elkövetési magatartást csak részben fejt ki. Nem teljes kísérlet esetén az önkéntes elállás vizsgálendő, ami tartalmában azt jelenti, hogy az elkövető az elkövetési magatartás folytatásával önkéntes akaratelhatározásból felhagy, aminek a megállapításához az elkövető passzív magatartása is elegendő, ha ezzel marad el a befejezettség [Btk. 10. § (4) bek. *a*) pont]. Azaz az önkéntesen elálló elkövetőnek döntően saját akaratelhatározásból kell visszalépnie a bűncselekmény befejezésétől, lehetősége lenne ugyan az elkövetési magatartás folytatására, teljes kifejtésére, azonban erre irányuló szándéka megváltozásának eredményeképpen a bűncselekmény elkövetésének a tervét véglegesen feladja.
- [37] Az elállás önkéntességéhez alanyi oldalon az szükséges, hogy a tettes megváltoztassa a bűncselekmény véghezvitelére vonatkozó eredeti szándékát, felhagyjon azzal, holott a külső körülmények a bűncselekmény folytatását, befejezését lehetővé tennék. Az elkövetési magatartás nem folytatása fogalmilag passzivitás, ennek azonban lehetséges és szükséges a kívülágban való megnyilvánulása, így az elállás önkéntessége külső körülményekből felismerhető (Bfv.III.617/2017/9.). Amennyiben az elkövető a magatartásának folytatásával külső körülmények miatt hagy fel, nem állapítható meg a zsarolás büntetéstől való önkéntes elállás (BH 2019.98.). Az önkéntesség a Btk. 10. § (4) bekezdés *a*) pontjának alkalmazhatósága szempontjából azt jelenti, hogy a visszalépés döntően belső indítekből fakad, és a cselekmény folytatása nem külső körülmények hatására marad el. Ha a cselekmény folytatása nem azért marad el, mert azzal a terhelt véglegesen és önként fel akart hagyni, a terhelt javára az önkéntes elállás nem állapítható meg (BH 2024.224.).
- [38] Az önkéntes elállás megállapításának nem feltétele, hogy az elkövető a szándéka megváltoztatását és a megkezdett elkövetési magatartás abbahagyását passzív módon a passzív alany tudomására hozza (EBH 2001.400.).
- [39] Zsarolás esetén a kísérlet befejezetlen, ha megkezdődik az elkövető részéről akaratot hajlító fenyegetéssel a passzív alany anyagi megkárosításához vezető tevékenység megtételére irányuló (valamely magatartástól tartózkodásra vagy annak eltűrésére) késztetés, de ahhoz, hogy a passzív alany részéről a célzott magatartás megtörténjen még további fenyegetésre és/vagy erőszakra van szükség. A zsarolás kísérlete mindaddig befejezetlen és az attól való önkéntes elállás lehetséges, amíg az alkalmazott erőszak vagy fenyegetés nem kényszeríti a passzív alanyt a tettes akaratára szerinti tevérsre, nem tevérsre vagy eltűrésre. A zsaroló akaratára szerinti magatartással megvalósult befejezett kísérlet esetén – amely még a kár bekövetkeztét nem eredményezte – csak önkéntes eredmény-elhárítás lehetséges (BH 2009.344.).
- [40] Az indítványban hivatkozott 4/2002. Büntető jogegységi határozat kimondja, a zsarolás bűncselekményének nem teljes (befejezetlen) a kísérlete mindaddig, amíg az erőszakos vagy fenyegető elkövetési magatartás miatt a passzív alany (a sértett) nem kényszerül a tettes akaratára szerint valaminek a tevérsre, nem tevérsre vagy az eltűrésre. A zsarolás befejezetlen kísérletétől való önkéntes elállásnak nem feltétele, hogy a tettes (a bűncselekmény megkezdésének tudatában lévő) sértett tudomására hozza: a bűncselekmény véghezviteléről végleg lemond; ennek a büntethetőséget megszüntető oknak a megállapításához elegendő, ha a ráutaló körülményekből egyértelműen következik az, hogy az elkövető döntően belső akaratelhatározásból hagy fel a külső körülmények által nem akadályozott elkövetési magatartás folytatásával, s lép vissza a bűncselekmény befejezésétől. Ebből az is következik, hogy a külső körülményekből egyértelműen felismerhető kell, hogy legyen a megkezdett, de be nem fejezett elkövetési magatartástól való visszalépés, ennek hiányában a zsarolás kísérletétől való önkéntes elállás nem állapítható meg (BH 2006.277.).
- [41] Az irányadó tényállásnak tartalmaznia kell azon tényeket, amelyek alkalmasak az önkéntes elállás megállapítására. Amennyiben a pénzfizetésre vonatkozó zsarolási fenyegetés a terhelt által szabott rövid határidő alatt sikertelen maradt, ennek ellenére a terhelt több hónapon át nem tesz semmit sem a követelés érvényesítése érdekében, anélkül, hogy abban bármilyen külső körülmény gátolná, az önkéntes elállás megállapításának van helye (BH 2015.124.). Az önkéntes elállás tehát akkor állapítható meg, ha az első, pénz megfizetése érdekében kifejtett fenyegetés után a terhelt a sértettnél többé nem jelentkezett, sem a pénz követelését, sem pedig az ahhoz fűzött fenyegetést nem ismételte meg, és ennek folytán a bűncselekmény befejezése elmaradt (BH 2001.506.), és ez a külső körülményekből felismerhető.
- [42] A Kúria megállapította, hogy a jogerős ítéletben rögzített tényállás ezt megalapozó tényeket nem tartalmaz. Az irányadó tényállás szerint a megadott napon az esti órákban fenyegette meg a terhelt a sértettet, aki másnap felvette a kapcsolatot egy ügyvéddel és jogi képviselője útján 2021. április 10.

- napiján feljelentést tett. Az elsőfokú ítélet indokolásában rögzítést nyert, hogy a vádlott 2021. májusáig több alkalommal az általa ismert telefonszámokról fiktív számlákra hivatkozással követelte azok teljesítését, majd ismeretlen hívószámokról is küldött fenyegető tartalmú üzeneteket a sértettnek és 1. számú tanúnak is (elsőfokú ítélet [17] bekezdés).
- [43] A Kúria következetes gyakorlata szerint a tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, amelyek az ítéletben megállapításra kerültek, függetlenül attól, hogy határozatszerkesztési hiba folytán nem az ítélet történeti tényállási részében kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében (BH 2016.163.III., BH 2006.392.). Ezen, az ítéletben rögzített és a történeti tényállásba tartozó tények alapján egyértelműen kizárt az önkéntes elállás, mivel a terhelt még azt követően is folytatta az elkövetési magatartás kifejtését, hogy a sértett – a terhelt által nem tudottan – feljelentést tett.
- [44] A védő a felülvizsgálati indítványában arra is hivatkozott, hogy a terhelt cselekménye abból eredően sem alapozza meg a zsarolás bűncselekményének a megállapítását, mert szándéka nem jogtalan haszonszerzésre irányult.
- [45] A Kúria ezt a védői álláspontot nem tartotta alaposnak, ugyanakkor helyes a védő okfejtése az önbíráskodás és a zsarolás elhatárolásának kérdésében, miszerint a zsarolás és az önbíráskodás büntetnének elkövetési magatartásai azonosak, a két bűncselekmény az eltérő célzat alapján határolható el egymástól. Az önbíráskodás esetében az elkövető jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek kíván érvényt szerezni, míg a zsarolásnál a célzat jogtalan haszonszerzésre irányul.
- [46] A védő ugyanakkor helytelenül nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az önbíráskodás megvalósításánál a jogosnak vélt igény azt jelenti, hogy az elkövető az igény tekintetében (jóhiszemű) tévedésben van, mert vagy egyáltalán nincs jogos igénye, vagy nem abban a formában létezik ahogy gondolja, de feltevésének van valamilyen tényeken nyugvó jogcíme vagy alapja (BH 2011.218.). Jelen ügyben – az irányadó tényállás alapján – azonban ezzel szemben az állapítható meg, hogy a terhelt heti egymillió forint védelmi pénzt követelt. Ez nem szolgáltat alapot arra a következtetésre, hogy a terheltet a szerződés hibás teljesítéséből eredő követelés érvényesítésének szándéka vezette, sőt ezzel ellentétben ez már mindenképpen jogtalan haszon megszerzésére törekvést jelent.
- [47] A Kúria a Bfv.III.885/2018/6. számú határozatában (BH 2019.157.) – mint ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is hivatkozott – kifejtette, hogy a védelmi pénz kifejezés értelmezésénél a kilátásba helyezett hátrány köznap, társadalmi megítéléséből kell kiindulni. A védelmi pénz szóhasználat jelentéstartalma egyféle (elértése, félreértése nem lehetséges); alternatívája pedig nem a védelem, hanem az erőszak alkalmazása. Ennek során tehát nem valamely biztonság jogszerű megvásárlása történik ellenérték fejében, hanem épp ellenkezőleg: rendszeres, jogtalan haszon megszerzésére irányuló követelés, melynek nem teljesítése esetén a sértett a kilátásba helyezett hátrány minden további előfeltétel nélküli bekövetkezésére számíthat. Az irányadó tényállás nem tartalmaz olyan tényeket, melyek indokot szolgáltatnának jelen ügyben a védelmi pénz ekkénti értelmezésétől történő eltérésre.
- [48] A tényállás szerint a terhelt a sértettet életveszélyesen megfenyegette, heti védelmi pénzt követelt és megfogalmazta azt az igényét is, hogy a sértett cégét ettől az időponttól ténylegesen ő vezeti, a gazdasági döntéseket ő hozza meg.
- [49] Az öléssel, „koporsóba beszögezéssel” történő fenyegetés pedig olyan súlyos joghátrány, amely alkalmas arra, hogy a sértettben komoly félelmet keltsen még abban az esetben is, ha az valójában nem eredményes. Erre tekintettel a Btk. 367. § (2) bekezdés b) pontja szerinti minősítő körülmény is megállapítható a tényállásból.
- [50] A védő a Legfőbb Ügyészség indítványára tett észrevételében arra is hivatkozott, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nem tisztázták a két ismeretlen kilétű elkövetőtárs szerepét.
- [51] Ez a védői hivatkozás nem az ítéleti tényállásból indul ki, hanem az ismeretlen elkövetőtársak felderítésétől olyan új bizonyítékot remél, amely a jogerős ítéletben megállapított tényállástól eltérő tényállás lehetőségét hordozza magában. Mindezek alapján – a már kifejtettek értelmében – ez alapján a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.
- [52] Ezen túlmenően a következetes bírói gyakorlat szerint – amelyet a Kúria a Bfv.III.21/2015/7. számú határozatában is megfogalmazott – nem tekinthetőek vétlen jelenlévőknek azok, akik a velük egy társaságban lévő társuk erőszakos cselekményét látva nem juttatják kifejezésre a vele való szándékegységük hiányát, sőt a sértett körbefogásában való részvételükkel fizikai bűnsegélyt nyújtanak a bűncselekmény elkövetéséhez.
- [53] A terhelt védője a felülvizsgálati indítványában arra is hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok törvénysértően minősítették az eljárás tárgyát képező cselekményt zsarolás büntetnének, ehelyett a Btk. 195. §-a szerinti kényszerítés büntette, a Btk. 222. §-a szerinti zaklatás vétsége, illetve a Btk. 368. §-ában pönalizált önbíráskodás büntette megállapítása jöhet szóba.
- [54] A Btk. 195. §-a szerint kényszerítés büntetettét követi el, aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg.
- [55] A kényszerítés büntette szubszidiárius bűncselekmény, ezért valós, különmemű alaki halmazatban más bűncselekménnyel nem állhat. A jogerős ítéletben megállapított, és így a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a terhelt fémhulladékot értékesített a sértett közvetítésével a 2. számú Kft. részére, a fémhulladék megvizsgálását követően derült ki, hogy a terhelt hibásan teljesített. Ennek megtárgyalására hívta a terhelt a sértettet magához, ahol őt életveszélyesen megfenyegette egyrészt annak érdekében, hogy ezentúl ő határozza meg, hogy a 2. számú Kft. mit és milyen áron vásárolhat meg, másrészt pedig annak érdekében, hogy hetente 1 000 000 forint védelmi pénzt fizessen részére. A tényállás valóban tartalmazza a hibás teljesítés tényét is, azonban a terhelti fenyegetés a hibás teljesítés polgári jogi következményeinek érvényesítésétől történő elállást

- is célozza, ezért a szerződésszegés jogi következményei (elállás, kicserélés, kártérítés stb.) a cselekmény minősítésénél jelentőséggel nem bírnak. A követelés tényleges indoka a védelmi pénz megfizetése volt, ami pedig egyértelműen jogtalan haszonként értékelendő, és a 2. számú Kft. gazdálkodásának meghatározását célzó követelés is, tekintettel arra, hogy a terhelt a társaságnak nem volt tagja, abban üzletrésszel nem rendelkezett, azaz kívülállóként, jogosulatlanul akarta meghatározni a kft. gazdálkodását.
- [56] Összességében tehát a jogtalan haszon megszerzése által vezérelt terhelt olyan, élet kioltását kilátásba helyező, következképpen súlyos fenyegetéssel akarta a sértettet rávenni arra, hogy védelmi pénzt fizessen és a gazdasági társaság tényleges irányítását adja át az ő számára, ami túlmutat Btk. 195. §-ában írt kényszerítés büntetékének a törvényi tényállásán és a cselekmény a zsarolás büntette Btk. 367. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés b) pontja szerinti minősített esetét valósítja meg, ami a szubszidiaritásból eredően kizárja a kényszerítés bűncselekményének a megállapíthatóságát.
- [57] A Btk. 222. § (2) bekezdés a) pontja szerint a zaklatás vétségét követi el, aki félelemkeltés céljából más vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget. E bűncselekmény esetében az elkövető szándékosan cselekszik, azonban a törvényi tényállás nem tartalmaz célzatot. A zaklatás jogi tárgya az ember magánszférája, míg a zsarolás a vagyoni viszonyok rendje, valamint az ember cselekvési szabadsága. Az irányadó tényállás szerint a terhelt célzatosan cselekedve kívánta vagyoni és vagyoni jogi következményekkel járó intézkedésekre, cselekményekre kényszeríteni a sértettet, amelyek következménye az lett volna, hogy a védelmi pénz heti rendszerességgel megfizetésével a sértett károsodik, míg a 2. számú Kft. üzletvitelének meghatározásával a kft. gazdálkodása károsodhatott volna. Így az ítéleti tényállás szerint az elkövetési magatartás kifejtésével sértett jogi tárgy a vagyoni viszonyok rendje és ember cselekvési szabadsága, továbbá a terhelt célzatos magatartása a jogtalan haszonszerzésre terjedt ki, ezért a cselekmény minősítése – többlettényállási elem megvalósulása miatt – nem lehet a zaklatás vétsége. Egyben a célzott haszon jogtalansága kizárja az önbíráskodás megállapítását, mivel ezen bűncselekmény elkövetője jogos, azaz ténylegesen fennálló, avagy jogszerűnek vélt vagyoni igény érvényesítése érdekében cselekszik, az irányadó tényállás azonban ennek megállapítására alkalmas tényeket nem rögzít.
- [58] A fent kifejtettekből kitűnően a bíróságok a jogerős ítéletben a terhelt cselekményét törvényesen minősítették.
- [59] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont első fordulatában meghatározott okból a kiszabott büntetés – a törvényes minősítésre tekintettel – nem törvénysértő. E törvényhely második fordulata alapján törvénysértő büntetés címén felülvizsgálati okot az olyan anyagi jogi szabály megszegése jelent, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása esetében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétele miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. Fejezet) nem ad jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé (BH 2020.9.).
- [60] A Kúria erre tekintettel vizsgálta, hogy a pénzbüntetés kiszabása miatt ez a felülvizsgálati ok megállapítható-e, és arra a következtetésre jutott, hogy a Legfőbb Ügyészség álláspontja a kiszabott pénzbüntetés jogszabályi alapja vonatkozásában megalapozott.
- [61] A törvényi szabályozás értelmében pénzbüntetés kiszabásának helye van a Btk. 50. § (1) bekezdése alapján, továbbá a jogszabályhely a (2) bekezdésében meghatároz olyan esetkört is, amikor – az előírt feltételek mellett – a pénzbüntetés kiszabása kötelező. A Btk. 33. § (3) bekezdése szerint a Btk. 33. § (1) bekezdésében meghatározott büntetési nemek – a jelen ügyben nem alkalmazandó 33. § (5) és (6) bekezdéseiben foglalt kivételekkel – egymás mellett is kiszabhatóak. Ez alapján tehát szabadságvesztés mellett helye van pénzbüntetés kiszabásának.
- [62] A Btk. 50. §-a értelmében a pénzbüntetést úgy kell kiszabni, hogy – figyelemmel a bűncselekmény tárgyi súlyára – meg kell állapítani a pénzbüntetés napi tételeinek számát, és – az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten – az egynapi tételnek megfelelő összeget [Btk. 50. § (1) bek.], továbbá pénzbüntetésre is kell ítélni azt az elkövetőt, akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van [Btk. 50. § (2) bek.].
- [63] Az elsőfokú bíróság a terheltet a Btk. 50. § (1) bekezdése alapján ítélte a szabadságvesztés mellett pénzbüntetésre, a másodfokú bíróság ezzel szemben azt állapította meg, hogy a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (2) bekezdésén is alapul. Ugyanakkor az elsőfokú és a másodfokú ítélet nem tartalmaz tényeket a terhelt vagyoni körülményeire nézve. A terhelt jövedelmi, vagyoni viszonyai tekintetében a szabad bizonyítás elvéből fakadóan ténymegállapításokat lehet tenni például az eljárásban részt vevő személyek (terhelt, tanú) előadása alapján, okirati bizonyítékok alapján, illetve általában következtetést lehet vonni az iratok alapján a terhelt átlag alatti, átlagos vagy átlagot meghaladó jövedelmi és vagyoni viszonyaira, ez viszont az alapügyben elmaradt. Erre tekintettel a másodfokú bíróság törvénysértően állapította meg, hogy a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (2) bekezdésén alapul. Így pénzbüntetés alkalmazására kizárólag a Btk. 50. § (1) bekezdése alapján kerülhet sor, mert ebben az esetben a büntetési nem törvényességének nem kötelező feltétele az, hogy a terheltnek megfelelő jövedelme vagy vagyona van. Mindezek tükrében a jogerős ítéletben – a Btk. 33. § (3) bekezdésére tekintettel – a pénzbüntetés kiszabása a Btk. 50. § (1) bekezdésére alapítottan törvényes.
- [64] Amennyiben pedig a felülvizsgálattal érintett cselekmények elbírálásához kapcsolódó anyagi jogszabálysértés nem valósult meg, a büntetés önálló vizsgálatára nincs törvényes lehetőség. Ilyen esetben nem vizsgálható, hogy a bíróságok a büntetéskiszabás során a büntetés célját (Btk. 79. §), a büntetéskiszabás elveit [Btk. 80. § (1) bekezdés], illetve a büntetéskiszabás során értékelhető súlyosító

és enyhítő tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény iránymutatásait miként vették figyelembe (BH 2019.158.II., BH 2016.264.II.). Emellett a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet sor a terhelt által megjelölt jelenlegi személyi és családi körülmények vizsgálatára sem.

- [65] Mindezek alapján a terhelt védőjének a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjára alapított felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [67] Mindezek tükrében a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a járásbíróság és a törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.I.1357/2024/9.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

POLGÁRI SZAKÁG

6 Az egyik szülőnek az együttműködéstől való megvoldalú, a gyermek érdeksérelmét nem bizonyító, tényleges és valós ok nélküli elzárkózása a közös szülői felügyelet elrendelhetőségét nem akadályozhatja [2013. évi V. törvény (Ptk.) 4:167. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: felek) 2020. augusztus 25-től élettársi kapcsolatban éltek, 2021. február 23-án házasságot kötöttek, amely felperesnek a második, alperesnek az első házassága volt. 2021. május 22-én megszületett közös gyermekük.
- [2] A felek életközössége véglegesen és mindenre kiterjedően 2022. június 24. napján szűnt meg, amikor a felperes a gyermekkel az édesanyjához költözött. Az elköltözés előzménye egy, 2022. június 23-án autót vásárlás miatt kialakult vita volt: az alperes a vita hevében közölte a felperessel, hogy pakoljon össze és költözzenek el.
- [3] Az alperes a kapcsolat helyreállítása érdekében kereste a felperest, érzelmes hangvételű üzeneteket is küldött, de a felperes az életközösség helyreállításától elzárkózott. A felek a gyermekkel kapcsolatosan egymással írásban kommunikáltak.

A kereseti kérelem és az alperesek ellenkérelme

- [4] A felperes keresetében a házasság felbontása mellett – többek között – azt kérte, hogy a bíróság a kiskorú gyermek feletti szülői felügyelet gyakorlására őt jogosítsa fel és kötelezze az alperest 2022. augusztus 1-jétől havi 60 000 forint összegű gyermektartásdíj megfizetésére. Ez utóbbi kérelmét később 70 000 forintra módosította.
- [5] Érvelése szerint a gyermeket az életközösség megszűnése óta folyamatosan ő gondozza, a gyermek kiegyensúlyozottan nevelkedik.
- [6] Az alperes a házasság felbontását nem ellenezte. A felperes kizárólagos szülői felügyelet gyakorlására feljogosításával szemben kérte, hogy a bíróság rendelje el a szülői felügyelet közös gyakorlását és a gyermek lakóhelyül a felperes lakóhelyét jelölje ki, a tartásdíj fizetési kötelezettséget havi 45 000 forintban állapítsa meg.
- [7] A közös szülői felügyelet iránt előterjesztett kérelmét egyrészt a szakvélemény megállapításaira, másrészt arra alapította, hogy a gyermek érdekében képesek egymással írásban kommunikálni. Ő ráadásul mindent megtesz az együttműködés érdekében.
- [8] A felperes az alperesi kérelem elutasítását kérte. Az életközösség megszűnését követően kommunikációjuk nem javult, az alperes gyakorlatilag mindent ráhagy, a közös szülői felügyelettel tehát egy együttműködésre képtelen állapot konzerválódna. Ez önmagában feszültséget generál és nem szolgálja a gyermek érdekét.

Az első- és a másodfokú határozat

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek házasságát felbontotta és a szülői felügyelet közös gyakorlását rendelte el azzal, hogy a gyermek lakóhelye a felperes lakóhelye. Az alperest gyermektartásdíj fizetésre kötelezte és szabályozta a kapcsolattartást.
- [10] A vitatott szülői felügyelet körében részletes bizonyítási eljárást folytatott le, szakértőt rendelt ki, a szakvéleményt aggálytalannak ítélte és ítélete megalapozásául elfogadta.
- [11] A szakértő megállapította, hogy a szülők a gyermek nevelésére mindketten alkalmasak. A felperes gyermeknevelési képességének szintje átlagos. Az alperes összességében gyermeknevelésre szintén alkalmas személyiség, de nála több kedvezőtlen, hátrányos jegy mutatkozik, amelynek következtében gyermeknevelési képességének szintje gyenge, átlagos/átlag alatti határértékű és gyermeknevelési képességének szülői kompetenciái javítása céljából szakemberrel való konzultációja javallott. A felek személyiségében rejlő vagy egyéb szakértői kompetenciába sorolható okból kifolyólag nincs olyan kizáró körülmény, amely a szülői felügyelet közös gyakorlását nem teszi lehetővé.
- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:167. § (1) bekezdésében foglaltakra alapította.
- [13] Az európai országokban egyértelműen érvényesülő tendencia a különélő szülők közös szülői felügyelete és az utóbbi években a hazai gyakorlat is ebbe az irányba tart. A per alatt a szülők a szülői felügyelet közösen gyakorolták, és a felperes nem hivatkozott arra, hogy az alperes bármilyen módon is akadályozta volna a gyermeki jogok érvényesülését vagy a szülői felügyelet közös gyakorlása zavart okozott volna a gyermek mindennapjaiban, fejlődésében.
- [14] A per irataihoz csatoltak egy, az életközösség megszűnése utáni érzelmileg túlfűtött időszakban keletkezett üzenetváltást, amelynek hangneméből és tartalmából az a következtetés vonható le, hogy ebben az időszakban is képesek voltak a gyermekkel kapcsolatos, a korából adódó kérdésekben (étkezés, tevékenység, egészségi állapot, gyógyszerigény stb.) a kölcsönös tájékoztatásra. Az alperes folyamatosan érdeklődött a gyermek hogylétéről, ezekre a felperes válaszolt, mikor pedig az alperesnél volt a gyermek, akkor ő tájékoztatta a felperest.
- [15] Az igazságügyi szakértői vélemény szerint nincs a felek személyiségében rejlő vagy egyéb szakértői kompetenciába sorolható okból a szülői felügyelet közös gyakorlását kizáró körülmény. A gyermek érdekét kifejezetten az szolgálja, ha mindkét szülője gyakorolja a szülői felügyeletet, ezért a bíróság az alperes kérelmének helyt adva a gyermek lakóhelyének a felperesnél történő kijelölésével a szülői felügyelet közös gyakorlását rendelte el.

- [16] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét részben megváltoztatta. A gyermek szülői felügyeletének kizárólagos gyakorlására a felperest jogosította fel és a gyermektartásdíj- hátralék megfizetésére 30 napos határidőt biztosított. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [17] A másodfokú bíróság a peradatokat újraértékelte és az elsőfokú bíróságtól eltérő jogkövetkeztetésre jutott.
- [18] A felek házasságának megromlásához – az egyező személyes előadásuk és a meghallgatott tanúk vallomásai alapján – a folyamatos veszekedések vezettek, konfliktusait nem sikerült megbeszélniük, megfelelően rendezniük. A rendelkezésre álló adatokból kizárólag arra lehet következtetni, hogy a felek közötti kommunikáció, az egyes vitás helyzetek feloldásához szükséges készség, készség már az életközösség fennállása alatt sem volt meg. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy az életközösség megszűnéséhez egy gépkocsivásárlás kapcsán kialakult konfliktus vezetett. A helyzetet közös gyermekük érdekében sem voltak képesek kezelni, holott az ő elsődleges érdekének a családban élés és a szülők közös gondoskodása felelne meg. Mindez az életközösség megszűnését követően sem változott, hiszen (egyetértve a felperesi előadással), az a tény, hogy az alperes folyamatosan érdeklődik írásban a gyermek felől, nem jelenti azt a jogszabály szerint tartalmában szélesebb körben szükséges együttműködést és együtt gondolkodást, kommunikációt, amely a közös szülői felügyelet sikeres és a gyermek érdekeit szem előtt tartó megvalósításához szükséges.
- [19] Általánosságban a gyermek érdekét az szolgálná, ha a szülői felügyelettel kapcsolatos összes jog és kötelezettség körével mindkét szülő teljes mértékben tudna élni. Ez azonban nem valósulhat meg, ha a felek között már a házassági életközösség alatt is fennálló konfliktusok, vitatkozások fenntartását eredményezi. Nem jelenti az együttműködést az sem, ha az egyik fél döntéséhez, elvárásához a másik fél kizárólag passzivitással, egyetértéssel kapcsolódik.
- [20] A szerzett szakértői véleménynek az alperes személyiségegyei tárgyában tett megállapítására is figyelemmel kellett lenni, amely szerint a szülői kompetenciák körében szakemberrel való konzultáció szükségessége állapítható meg.
- [21] A másodfokú bíróság a fentiek alapján a gyermek szülői felügyelete gyakorlására a felperest jogosította fel.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [22] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a szülői felügyelet gyakorlása (kizárólagos szülői felügyelet) körében a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének (közös szülői felügyelet) helybenhagyását kérte. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Ptk. 4:167. § (1) bekezdésére alapította.
- [23] Felülvizsgálati kérelmében rámutatott arra, hogy a 2022. január 1-jétől módosított, hatályos Ptk. lehetővé tette, hogy a bíróság az egyik fél kérelmére is dönthet a szülői felügyelet közös gyakorlásáról. A korábbi szabályozás szerint a bíróságnak nem volt ilyen döntési jogköre: a közös szülői felügyelet fenntartása kizárólag mindkét szülő egyetértése esetén valósulhatott meg. Az új szabályozás célja ezzel szemben az volt, hogy az együttműködést gátló vagy szándékosan elutasító egyoldalú magatartás esetén a másik, együttműködni szándékozó szülő jogai is érvényesülhessenek. A közös szülői felügyelet lényege a szülők egyenlő, aktív részvétele a gyermek nevelésében, gondozásában, az ezzel kapcsolatos döntések meghozatalában, a mindennapok szintjén is aktív szerepvállalás a gyermek életében mindkét szülő részéről. A jogszabályi rendelkezés lehetővé teszi a bíróság számára, hogy az egyik szülő kérelmére is döntsön a szülői felügyelet közös gyakorlásáról, ha a gyermek érdekében ez a leghatékonyabb megoldás.
- [24] A másodfokú bíróság az együttműködés tartalmát és formáját jogilag tévesen értelmezte. Sem jogszabály, sem bírói gyakorlat nem ad konkrét gyakorlati iránymutatást arra, hogy mi tekinthető a felek közötti megfelelő együttműködésnek, a kommunikáció milyen módja szolgálja a gyermek érdekét. Erre nem húzható rá bármilyen klisé, mert minden ügy más és más, mások a felek és más az együttműködési módokat.
- [25] A jogerős ítélet általános álláspontja szerint a közös szülői felügyelet nem rendelhető el, ha a szülők írásban érintkeznek. A jelen perben azonban a felek a házassági életközösség megszűnése óta így kommunikálnak, ezt mind a két fél elfogadta. A felperes minden, a gyermeket érintő jelentős kérdésben nem telefonon, hanem írásban tájékoztatja az alperest. Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy adott esetben az írásbeli kommunikáció a szóbelinél hatékonyabb is lehet, hiszen visszakövethető, alkalmat ad arra, hogy a szülők pontosan és megfontoltan fogalmazzanak.
- [26] A jelen ügyben tény, hogy a felek közötti írásbeli információcsere több éve gördülékenyen működik. A felperesben csak az elsőfokú ítélet meghozatalát követően vetődött fel, hogy szóban kommunikáljanak, addig ilyen igénye nem volt. Ez azt támasztja alá, hogy a felperes maga is elfogadta (ráutaló magatartással) az írásbeliséget. Önmagában tehát az, hogy a felek közötti együttműködés milyen formában valósul meg, a kérelem elutasítását nem alapozza meg.
- [27] A közös szülői felügyelet gyakorlásának alapvető feltétele a szülők közötti együttműködés, ezért a másodfokú bíróság a jogszabályi rendelkezések és az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárással ellentétesen állapította meg az együttműködés hiányát a közös szülői felügyelet elrendelését kizáró körülménynek, holott a mai életviszonyok figyelembevételével egyszerűbb az írásbeli kommunikációja, ami maradandó, és lehetőséget teremt a megfontolt válaszadásra. A szülők az írásbeli kommunikációjukkal legalább az emberi minimum szintjén képesek érintkezni egymással és megfelelően együttműködni.
- [28] A másodfokú bíróság második indokként azzal érvelt, hogy az alperes passzív magatartása nem jelent együttműködést. A jogerős ítélet szerint nem jelenti az együttműködést az, ha az egyik fél döntéséhez, elhatározásához a másik fél kizárólag passzivitással, egyetértéssel kapcsolódik.

- [29] A perben bizonyított, hogy az alperes érdeklődést mutat a gyermeket érintő kérdésekben, ezekben partner. Ha már a beleegyezés, az elfogadás is problémát jelent, akkor milyen gondot okozna, ha ezeket a felperesi döntéseket alperes nem fogadná el, akkor hogyan valósulhatna meg az együttműködés.
- [30] A másodfokú bíróság a gyermek szülői felügyelete gyakorlásának megállapítása körében figyelmen kívül hagyta az elsőfokú eljárásban kirendelt szakértőnek a közös felügyeletre adott válaszait, ezért sem helytálló a döntése.
- [31] A másodfokú bíróság a szakértői véleményből egyoldalúan az alperes negatív személyiségjegyet emeli ki, miszerint összességében szintén alkalmas ugyan a gyermeknevelésre, de tekintetében több kedvezőtlen, hátrányos jegy mutatkozik, így gyermeknevelési képessége gyenge átlagos vagy átlag alatti. Ez az alperesi személyiségjegyet azonban nem befolyásolhatja a közös szülői felügyelet megállapítására vonatkozó alkalmasságát, ez nem ellentétes a gyermek érdekeivel.
- [32] Az alperes az életközösség megszűnése óta is mindent megtett annak érdekében, hogy a közös szülői felügyelet megvalósulhasson, hogy a szülői felügyelete a gyermeke sorsát érintő minden kérdésben korlátozásmentesen, a maga teljességében fennmaradhasson.
- [33] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.
- [34] A másodfokú bíróság a megállapított tényállásból a jogszabályoknak megfelelő következtetést vont le, így a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.
- [35] A rövid szöveges üzenetekben történő kommunikáció jellegénél fogva nem alkalmas a szülői felügyelet körébe tartozó kérdések megbeszélésére és az abban való együttműködésre.
- [36] Az alperes nem teremt konfliktust és a felperesi döntéseket elfogadja, valójában azonban ez nem együttműködés, mivel nincs meg benne a kérdés megvitatása és a közös döntéshez szükséges gondolkodás, egyeztetés. A szakértői meghallgatás során alperes maga is úgy nyilatkozott, hogy „se kommunikálni nem tudunk normálisan, semmit megbeszélni nem tudunk”.
- [37] Az elsőfokú bíróság is megállapította, hogy a felek házasságának megromlásához a folyamatos veszekedések vezettek, konfliktusait nem sikerült megbeszélniük, megfelelően rendezniük. Helyesen jutott ezért a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felek közötti kommunikáció, az egyes vitás helyzetek feloldásához szükséges képesség, készség nem áll fenn. Az alperesi érveléssel egyezően nem vitás, hogy sem jogszabály, sem a bírói gyakorlat nem ad kötelező és klisészerű előírást, hogy mi a szülők közti kommunikáció gyermek érdekében álló gyakorlata, ez egyedileg, az adott ügy feltárt körülményei alapján bírálható el. Ebből következően pedig mindez mérlegelés kérdése, amelyet a másodfokú bíróság helytállóan tett, határozatának megfelelő indokolását is megadva.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [38] A Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely és az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatta felül [Pp. 413. § (1) bekezdés, 423. § (1) bekezdés]. Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet szülői felügyelet gyakorlását érintő döntését anyagi jogi alapon támadta, a Kúria tehát ebben a körben vizsgálta felül a jogerős ítélet jogkövetkeztetését.
- [39] A felülvizsgálati kérelem megalapozott. A Kúria nem fogadta el a jogerős ítélet szülői felügyeletre vonatkozó jogkövetkeztetését.
- [40] A szülői felügyeletet a szülők együttélésük időtartama alatt közösen gyakorolják, és ez különülésük esetén is fennmarad, amennyiben közöttük megállapodás nem jött létre, illetve a gyámhatóság vagy a bíróság a szülői felügyelet gyakorlásáról nem rendelkezett [Ptk. 4:164. § (1) bekezdés]. A bíróság a szülői felügyelet gyakorlásáról a szülők közötti vita esetén [Ptk. 4:167. § (1) bekezdés] a Ptk. 4:167. § (2) bekezdésében foglalt szempontrendszer alapján dönt.
- [41] A 2021. december 31. napjáig hatályos Ptk. 4:167. § (1) bekezdése a szülői felügyelet egyik rendezési módjaként a közös szülői felügyeletet kizárólag a szülők közötti konszenzus esetén ismerte el (a bíróság a szülők ezirányú megállapodását egyezségbe foglalta és végzésével jóváhagyta), az egyik szülő elzárkózása tehát a közös szülői felügyeletet kizárta.
- [42] Az egyes igazságügyi tárgyú, valamint a kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXII. törvény (továbbiakban: Módtv.) a Ptk. 4:167. § (1) bekezdését kiegészítette, továbbá a 4:167/A. §-t beiktatta, amivel alapvető jelentőséggel alakította át a szülői felügyelet rendezésére vonatkozó szabályozást. A 2022. január 1-jétől hatályos új normaszöveg a szülői jogokat és a gyermekjogokat, a szülők egyenjogúságát [Ptk. 4:147. § (2) bekezdés] a különélő szülőkre tovább erősítette: lehetőséget adott a bíróságnak a közös szülői felügyelet egyoldalú kérelemre történő, illetve a közös szülői felügyeleten belül a váltott gondoskodás elrendelésére, ami a gyermek életében a különélő szülők egyenrangúságaként valósul meg (mindketten azonos időtartamban természetben gondoskodnak a gyermekről).
- [43] Az egyoldalú kérelem jogszabályi beiktatásával az anyagi jog a közös szülői felügyelet „kikényszeríthetőségének” jogi alapját teremtette meg: tartalmilag azt jelenti, hogy a bíróság az azt elutasító, attól elzárkózó szülőt a gyermek érdekében együttműködésre kötelezi. A rendelkezés nem a szülő szankcionálása (ahogy a szülői felügyelet teljeskörű gyakorlására feljogosítás sem a különélő szülő pozíciójába kerülő szülő büntetése), hanem a gyermek érdekének jogi érvényesítése az együttműködéstől tényleges és valós indok nélkül elzárkózó szülővel szemben.
- [44] A közös szülői felügyelet gyakorlása egyoldalú kérelemre történő bírósági elrendelésének elsődleges anyagi jogi feltétele, hogy a rendezés feleljen meg a kiskorú gyermek érdekének [Ptk. 4:167. § (1) bekezdés].
- [45] A Ptk. 4:167. § (1) és (2) bekezdésének egymáshoz való viszonyából azonban az is következik, hogy a közös szülői felügyelet elrendelésénél nem mellőzhető a (2) bekezdés harmas konjunktív törvényi szempontjának bizonyítása. Az (1) bekezdés ugyanis a szülők megegyezése hiányában a

- bíróság döntésre feljogosítását tartalmazza, a bíróság pedig a döntését a (2) bekezdésben meghatározott szempontok szerint hozza meg. Az (1) bekezdés bővítésével az egyoldalú kérelemmel előterjesztett közös szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó igény elbírálására irányadó szempontrendszer nem változott: a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a kiskorú gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődése melyik szülőnél vagy – a módosítást követően – a szülők között közösen biztosítható-e a legkedvezőbbben [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés].
- [46] A közös szülői felügyelet elrendelhetőségének alapja, hogy a gyermek gondozására mindkét szülő objektív körülményei és szubjektív képességei alapján alkalmas. Amennyiben ugyanis az egyik szülő a gyermek nevelésére és gondozására alkalmatlan, a szülői felügyelet közös gyakorlása fogalmilag kizárt.
- [47] Az anyagi jog a kiskorú gyermek érdekét, mint önálló törvényi feltételt nevesíti [Ptk. 4:167. § (1) bekezdés]. A gyermeki érdeknek ez, az alapelvet [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés] erre a helyzetre vonatkozó előírása a jogvita elbírálásának gyermeki jogi garanciája és egyben zsinórmértéke: a szülői felügyelet közös gyakorlásánál a peradatokat a gyermeki érdek szempontjából kell értékelni, amiből következően hangsúlyosan értékelendő a gyermek véleménye. Az általános szabály az irányadó: a tizennegyedik életévét betöltött gyermek véleményét nem lehet figyelmen kívül hagyni [Ptk. 4:171. § (4) bekezdés], a bizonyítás az általa előadottakkal szemben állító szülőt terheli. A tizennegyedik életévét még nem betöltött, de ítélelképes gyermek véleménye pedig kiemelten és a peradatokkal együtt mérlegelendő.
- [48] A Ptk. az együttműködési kötelezettséget a szülői felügyelettel összefüggésben több helyen külön nevesíti. Az általános együttműködési elv [Ptk. 4:147. § (1) bekezdés] mint elvárható szülői magatartás rögzítését meghaladóan rendelkezik a különélő szülők együttműködéséről [Ptk. 4:164. § (2) bekezdés], amelyet kiterjeszt a kiskorú gyermek jogilag rendezett helyzete esetére is (Ptk. 4:173. §). A két utóbbi esetben deklarálja az együttműködés célját: a szülőknek a gyermek kiegyensúlyozott életvitele [Ptk. 4:164. § (2) bekezdés], illetve kiegyensúlyozott fejlődése (Ptk. 4:173. §) biztosítása érdekében kell együttműködniük.
- [49] A gyermek érdeke és a szülők közötti elvárt magatartás (az együttműködés) együttes értelmezéséből az következik, hogy az anyagi jog főszabályként a szülők együttműködését tekinti a gyermek érdekében állónak: a kiegyensúlyozott életvitelét biztosítsák, közösen hozzák meg az őt érintő döntéseket.
- [50] A közös szülői felügyelet tehát több anyagi jogi követelmény együttes megvalósulása esetén rendelhető el: a szülők mindketten biztosítani tudják a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődését [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés]; a szülők a gyermek kiegyensúlyozott életvitele érdekében képesek az együttműködésre [Ptk. 4:164. § (2) bekezdés], és az a gyermek érdekében áll [Ptk. 4:167. § (1) bekezdés]. Az anyagi jogi követelmények határozzák meg a bizonyítási terhet [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 265. § (1) bekezdés]: a közös szülői felügyelet gyakorlását egyoldalúan kezdeményező szülőt terheli annak bizonyítása, hogy képes biztosítani a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődését [a Ptk. 4:167. § (2) bekezdés] és képes az együttműködésre [Ptk. 4:164. § (2) bekezdés]; ezzel szemben a közös szülői felügyelettel elzárkózó szülőt terheli annak bizonyítása, hogy a közös szülői felügyelet ellentétes a gyermek érdekével [Ptk. 4:167. § (1) bekezdés].
- [51] A Kúria korábbi precedenshatározatában már állást foglalt abban, hogy az együttműködés hiányában a közös szülői felügyelet gyakorlása nem rendelhető el (Kúria Pfv.I.20.672/2024/5.). Az együttműködés tartalmát illetően kimondta, hogy a szülőknek a megfelelő együttműködés érdekében legalább az emberi minimum szintjén képeseknek kell lenniük érintkezni egymással [39]. A szülői felügyelet közös gyakorlásának elrendelése feltételeként a szülők között – az indokolt gyermeki érdeknek megfelelő – fennálló együttműködést rögzítette, amelytől a másik szülő észszerű indok nélkül zárkozik el [41].
- [52] A precedenshatározatból kiindulva indokolt és szükséges az együttműködés, illetve az együttműködéstől elzárkózó szülői magatartás tartalmi értelmezése.
- [53] Az együttműködés meglétéről, illetve annak hiányáról a bíróságnak mindig az adott ügy adott peradatai alapján kell állást foglalnia és ebből kiindulva kell értékelnie a közös szülői felügyelet gyermek érdekében való elrendelését. Az élethelyzetek különbözőek, a gyermeki érdek gyermekekenként eltér, a szülők együttműködése vagy annak hiánya pedig szorosan kötődik a konkrét tényálláshoz.
- [54] Az ítélkezési gyakorlat a szülői felügyelet kizárólagos/teljeskörű gyakorlására feljogosítás körében eddig is értékelte a gyermek gondozására egyformán alkalmas szülők esetén az együttműködési képességüket és készségüket. A közös szülői felügyelet elrendelésénél a gyermekkel kapcsolatos ügyekben megvalósuló együttműködési készség és képesség kiemelt jelentőségű: a szülői felügyelet közös gyakorlása nem válhat a szülők közötti játszma részévé. Az alkalmas szülők közül az egyik igényt tart azonos jogokra (és az ezzel járó kötelezettségekre), ez a szülő képes-e a másik szülővel a gyermek hosszú távú érdekének megfelelő együttműködésre (azaz nemcsak a jogokkal kíván élni, vagy ezt a másik szülő napi kontrolljára használni), továbbá az elzárkózó szülő (mivel, ha egyetért, megállapodnak) bizonyít-e olyan tény, miszerint a közös szülői felügyeletet igénylő szülővel való együttműködés nem áll a gyermek érdekében.
- [55] A család felbomlásához vezető, a szülők közötti konfliktusok forrása számtalan okra visszavezethető: ezek a viták nem feltétlenül függnek össze a szülőknek a gyermekük neveléséről vallott esetleg egymástól eltérő elképzeléseivel, egy-egy vele kapcsolatos döntés meghozatalával. A gyermeki érdek törvényi feltétele előírásából következően az együttműködési képesség és készség értékelésénél nincs jogi jelentősége a kiskorú gyermek gondozásához nem kapcsolódó, a szülők egymással szembeni egyéb, akár az életközösség alatti (pl. eltérő jövőképük vagy életvezetésük, pénzügyi helyzetük miatti), akár az életközösség megszűnése utáni (pl. közös vagyon megosztása, elköltözés) vitájának.

- [56] Az együttműködés minimumtartalma körében a gyermekkel kapcsolatos ügyekre, eseményekre vonatkozó kommunikáció a legfontosabb. A szülők közötti kommunikáció teljes hiánya az együttműködés megvalósulását kizárja: ha a két szülő nem tud vagy nem hajlandó egymással kommunikálni, az azt mutatja, hogy a szülők egyike sem képes gyermeke érdekében a saját sérelmein felülemelkedni. Ha a szülők között van kommunikáció, az a gyermek mindennapi életvitelével vagy legalább a gyermeket érintő és a hétköznapi történéseket meghaladó eseményekkel kapcsolatos információcserére vonatkozik, ami alapján képesek a közös döntések meghozatalára.
- [57] Gyakran előfordul, hogy az egyik (általában a gyermekről gondoskodó) szülő a különélő szülő megkereséseit (telefonhívásait, e-mailjeit) figyelmen kívül hagyja, a gyermek életéről a másik szülő kérése ellenére sem ad információt, semmilyen kommunikációra nem hajlandó. Ilyen esetben a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy az együttműködést elutasító szülőnek mi a motivációja. Előfordulhat ugyanis, hogy a szülő alapos okkal tagadja meg a kommunikációt (ilyen lehet pl. a másik szülőnek a gyermekkel szembeni magatartása), ebben az esetben az együttműködésen alapuló közös szülői felügyelet – a gyermek érdekséreleme miatt – értelemszerűen fel sem merülhet.
- [58] Előfordulhat azonban az a helyzet is, hogy a gyermekről gondoskodó szülőnek nincs tényleges, valós indoka az együttműködés elutasítására. A gyermek érdekére való általános hivatkozás súlytalan, a szülő kényelme (sokkal egyszerűbb az egyedüli döntéshozatal, mint a közös döntés), a másik szülővel szembeni negatív érzelve, emiatti kompromisszumképtelensége viszont az együttműködés hiányára hivatkozással a közös szülői felügyelet elutasítását nem alapozhatja meg. A jogalkotó a jogszabálmódosításnál pontosan az ilyen élethelyzetekre volt figyelemmel, amikor az egyoldalú kérelem alapján az együttműködés kikényszeríthetőségének jogi lehetőségét normaszövegben rögzítette. Az egyik szülőnek az együttműködéstől való egyoldalú, a gyermek érdeksérelmét nem bizonyító, tényleges és valós ok nélküli elzárkózása a közös szülői felügyelet elrendelhetőségét nem akadályozhatja.
- [59] A kommunikáció pusztán megléte vagy hiánya mellett annak tartalma is értékelhető. A folyamatos, a másikat lekicsinylő megjegyzések, trágár, durva, emberi mivoltban sértő kijelentések a normális kommunikációra képtelenséget támasztják alá. A másik szülőtől pedig a társadalmilag elfogadhatatlan tartalmú kommunikációra való reakció nem várható el.
- [60] Nincs azonban hangsúlyozott jelentősége a kommunikáció módjának. A 21. században a mindennapi életben a személyes beszélgetésen kívül a kommunikációnak számtalan formája létezik: a szülők Skype útján, FaceTime-on, WhatsAppon, Facebookon, telefonon, e-mailben vagy akár SMS-ben is kommunikálhatnak. A kommunikációnak tehát nem a formája, hanem a ténye és a tartalma értékelendő.
- [61] Az együttműködés nem értelmezhető minden, a gyermeket érintő kérdésben való konszenzusként, és nem vezethet a gyermeket gondozó szülő kontrolljához, minden apró-cseprő, hétköznapi élethelyzet esetén a közös döntés kikényszerítéséhez. A gyermek életében naponta fordulhatnak elő események, a szülők közötti együttműködés nyilvánvalóan nem terjedhet ki a hétköznapi élet összes történésére.
- [62] A gyermekkel nem közös háztartásban élő szülőnek a gondoskodó szülő döntéseivel való egyetértése (passzív magatartás) a közös szülői felügyelet iránti kérelem elutasítását önmagában nem alapozhatja meg. Kétségtelen, hogy a közös szülői felügyelet mindkét szülő aktív magatartását feltételezi, a gyermekkel kapcsolatban meghozandó döntéseknek közös megbeszélésen, egyetértésen kell alapulniuk. A család együttélésekor is általánosan jellemző, hogy a mindennapi életvitelt érintő kérdésekben az egyik fél (általában a gyermekkel több időt töltő, szükségleteit jobban ismerő szülő) elképzelése érvényesül, amelyet a másik szülő tudomásul vesz. Egymástól elkülönülten élő szülők esetén sem hagyható figyelmen kívül a döntésnek a gyermek életvitelére kiható súlya: a gyermek érdeke, hogy mindaz, ami befolyásolja a fejlődését (pl. egészségügyi ellátás, iskolán kívüli foglalkozások) a szülei (és adott esetben vele megbeszélte) közös döntése legyen.
- [63] A jogerős ítélet az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását a szülők közötti kommunikáció kizárólag írásban történő megvalósulására, a felek házasságának megromlásához és az életközösség megszűnéséhez is vezető vitákra, illetve a szakvélemény szerinti gyengébb alperesi nevelési képességre alapította.
- [64] A jelen ügyben a szülők az életközösségük megszűnése óta kizárólag írásban kommunikálnak. Tény azonban az is, hogy közöttük ez a fajta kommunikáció működik, ezt kölcsönösen elfogadták. Kétségtelen, hogy egyes esetekben valóban szerencsésebb lehet a szóbeli egyeztetés, de tény az is, hogy egy érzelmileg kiélezett helyzetben a szóbeliség nem mindig segíti elő a gyermek érdekében való kompromisszum létrejöttét (a vitákat, veszekedéseket redukálja az írásbeliség). Ráadásul a felperes egyetlen olyan konkrétumot sem tudott megjelölni, amikor az alperessel kellett volna közös döntést hoznia, és a döntés a szóbeli kommunikáció hiánya miatt vált nehézkessé vagy hiúsult meg. Az eljárást megelőzően egyik fél részéről sem merült fel a szóbeli kommunikáció szükségessége és arra sincs peradat, hogy ettől bármelyik fél elzárkózott volna. A felperes a gyermekkorházba kerüléséről, tehát rendkívül esemény bekövetkezésekor sem találta indokoltnak a szóbeli tájékoztatást (írásban tájékoztatta az alperest), aki ezt nem kifogásolta, a közlés ezen módját nem sérelmezte. A kommunikáció írásbeli formája miatt az együttműködés kizártsága nem állapítható meg.
- [65] A jelen ügyben tény, hogy az alperes a felperes gyermeket érintő döntéseit tudomásul vette, azt nem kifogásolta. A peradatokból megállapítható azonban, hogy a gyermek életkorából adódóan a szülőknek a gyermek kiegyensúlyozott életvitelét befolyásoló kérdésben még nem kellett döntést hozniuk, az egyetlen ilyen az óvoda választása volt, abban pedig – a felperes javaslatát elfogadva – zökkenőmentesen megállapodtak. A Kúria elfogadta az alperes általános érvelését is: a szülők közötti vita esetén a

- közös szülői felügyeletet elutasító szülő indokként éppen az egyet nem értésre hivatkozhat. Az egyetértés (passzivitás) és a szülők közötti egyet nem értés értékelésénél szempont lehet a vitatott kérdés gyermek életében való jelentősége, a szülők (általános) kompromisszumkészsége.
- [66] Valamennyi válással végződő házasság megromlásához a felek közötti konfliktusok, illetve azok megoldásának elmaradása vezet, így a másodfokú bíróság ezen okra hivatkozása sem lehetett alapos. A felperes nem jelölt meg olyan fennálló konfliktushelyzetet, amely a gyermek érdekének sérelmét eredményezné.
- [67] Kétségtelen, hogy a szakértői vélemény az alperes nevelési képességét és készségét gyengébbnek minősítette, sőt szakemberhez fordulását javasolta. A szakvélemény ugyanakkor azt is rögzítette, hogy a felek személyiségében nincs olyan körülmény, amely kizárná a közös szülői felügyelet gyakorlását.
- [68] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a másodfokú bíróság ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintette, a szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos rendelkezést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben helybenhagyta.
- (Kúria Pfv.II.20.764/2025/4.)
- 7A bírói gyakorlat a tévedés vonatkozásában a Ptk. hatálybalépése előtt is vizsgálta, hogy a tévedésre hivatkozó fél a tévedését kellő gondosság mellett felismerhette volna-e vagy sem. Ezt a szempontot a Ptk. 6:90. § (3) bekezdése tételes rendelkezésként fogalmazza meg, kizárva ilyen esetben a megtámadási jogot [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:190. §; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 279. § (1) bek., 246. § (4)–(5) bek., 369. § (3) bek.].**
- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A felperesek 2022. december 31-ig egy kft.-vel álltak szerződéses jogviszonyban a villamosenergia-szolgáltatás tekintetében, miután azonban a nevezett társaság által felajánlott szerződésmódosítást a felperesek közgyűlései nem fogadták el, a szerződések az említett időpontban megszűntek.
- [2] A felperesek zavartalan energiaellátásának biztosítása érdekében a közös képviselőt ellátó kft. szolgáltatóváltást és egyetemes szolgáltatási szerződés megkötését kezdeményezte az alperesnél. Ennek keretében a felperesek elektronikus levélúton először 2022. október 26-án, majd 2022. november 10-én kezdeményezték a II–V. rendű felperesek esetében az egyetemes szolgáltatási szerződés megkötését. Az előbbi időpontban az alperes ügyfélszolgálatának címezték az igénybejelentést, az arra érkezett válasz hiányában pedig az utóbbi időpontban a felperesek törvényes képviselője közvetlenül az alperes kapcsolattartójának küldte meg az igénybejelentést. A közvetlen kapcsolattartó 2022. november 10-én jelezte a felpereseknek, hogy az igénybejelentésüket mely e-mail címre kell megküldeniük, egyúttal a felpereseket az alperes ügyfélszolgálatához irányította. A felperesek ezt követően az igénybejelentésüket a velük közölt e-mail címre továbbították.
- [3] Az alperes 2022. november 14-én elektronikus levélben hiánypótlásra hívta fel a felpereseket, akik annak alapján az adatbekérő táblázatokat kitöltötték, és még aznap visszaküldték az alperes e-mail címére. A felperesek a táblázatok „felmondási szankció” sorában megjelölték, hogy egyetemes szolgáltatási szerződéskötési szándék miatt mondták fel a korábbi szerződésüket. A felperesek 2022. november 24-én ismételt hiánypótlási megkeresést kaptak az alperestől az egyetemes szolgáltatási szerződés megkötésével kapcsolatban, és azt 2022. november 28-án teljesítették.
- [4] Az alperes az általa kért hiánypótlások teljesítése után az egyetemes szolgáltatásra vonatkozó szerződéseket a II. rendű felperes részére 2022. december 30-án, a III. rendű felperes részére 2022. december 7-én, míg a IV. rendű felperes részére 2022. december 21-én elektronikus úton megküldte. Mindegyik levél tartalmazta, hogy „megtesszük a szükséges bejelentést mérlegkörünkbe, így ön 2023. január 1-től társaságunktól fogja vételezni a villamos energiát”. Az alperes ezen felül felhívta a felpereseket, hogy a szerződéseket hiteles aláírással ellátva, szkennelt formátumban küldjék vissza, amelynek a felperesek eleget tettek. Az I. rendű felperes 2022. november 7-én kezdeményezte az egyetemes szolgáltatási szerződés megkötését, majd az alperes által kibocsátott hiánypótlási felhívás teljesítése után, 2022. december 12-én a szerződést elektronikus válaszlevélben megküldte. E szerződés tartalmazta, hogy „a dokumentumok alapján megtesszük a szükséges bejelentést mérlegkörünkbe és amennyiben jelenlegi kereskedője sem látja akadályát, Ön 2023. január 1-től Társaságunktól fogja vételezni a villamosenergiát”.
- [5] Mindezekkel párhuzamosan 2022. december 15-én az alperes Üzleti Kereskedelmi Igazgatóságának dolgozója elektronikus levélben értesítette a felpereseket, hogy a levele mellékleteként megküldött ajánlatot, amely egyben szerződés is, 2022. december 16-án 14 óráig aláírva juttassák vissza, ellenkező esetben az alperest semmilyen kötelezettség nem terheli a villamos energia szolgáltatása körében. Ezt a szerződést a felperesek törvényes képviselője aláírta, és még aznap visszaküldte az alperes részére.
- [6] A felperesek törvényes képviselője az V. rendű felperes esetében semmilyen választ nem kapott a 2022. november 10-én benyújtott, majd hiánypótlással ellátott dokumentációval kapcsolatban, ami ellen kifogást nem emelt.
- [7] A szolgáltatóváltás 2023. január 1-jén megtörtént, és a villamosenergia-szolgáltatást az alperes nyújtotta a felperesek részére.
- [8] A felek között később számlázási vita alakult ki, és a felperesek ennek kapcsán észlelték, hogy bár egyetemes szolgáltatást rendeltek, az alperes az I–IV. rendű felperesek vonatkozásában a versenypiaci szolgáltatásnak megfelelő díjat, míg az V. rendű felperes esetében egyetemes szolgáltatási díjat számlázott. A felperesek törvényes képviselője a befizetések ellenére jelezte, hogy jogfenntartással élnek a megfizetett számlák ellenértéke vonatkozásában. A felperesek jogi képviselője 2023. április 27-én az alpereshez intézett megkeresésében közölte, hogy a szerződéseket tévedésből kötötték meg, a felperesek szándéka egyetemes szolgáltatási

- szerződések megkötésére terjedt ki, és a felperesek a szerződéseket megtámadták.
- [9] Az alperes 2023. május 31-én a versenypiaci szerződéseket megszüntette, és 2023. június 1-jétől egyetemes szolgáltatás keretében szolgáltat villamos energiát a felperesek részére.
- [10] A felperesek törvényes képviselője a versenypiaci szerződés megszüntetése után a 2023. január 1. és 2023. május 31. közötti időszak vonatkozásában elszámolást kezdeményezett az alperessel. Az alperes az egyeztetések során elismerte, hogy tévedésből küldte meg a versenypiaci szerződéseket. A felek között – a tervezet megszövegezése ellenére – egyezségi megállapodás nem jött létre. A tervezet szerint az alperes nem vitatta, hogy a felperesek szerződéskötési akarata egyetemes szolgáltatási szerződés megkötésére terjedt ki.
- A kereseti kérelem és az alperes védekezése**
- [11] A felperesek keresetükben a felek között 2022. december 15-én létrejött, versenypiaci szolgáltatásra irányuló szerződés érvénytelenségének megállapítását kérték. Hivatkozásuk szerint abban a tévedésben voltak, hogy egyetemes szolgáltatási szerződést kötöttek az alperessel. Kiemelték, hogy a szerződés típusára vonatkozó tévedés olyan lényeges körülményre vonatkozó tévedés, amelynek ismeretében a szerződést nem írták volna alá. Állították, hogy a tévedést az alperes okozta, mivel egy versenypiaci szolgáltatás nyújtására szolgáló szerződés tervezetét küldte meg részükre mindenféle magyarázat nélkül, sürgős aláírásra felhívás mellett. Utaltak arra, hogy az alperes az egyezségi megállapodás tervezetében a tévedést és a közrehatását elismerte. Előadták, hogy a szerződést az annak megkötésétől számított egyéves határidőn belül megtámadták, a megtámadás azonban csak részben vezetett eredményre, az alperes ugyanis a szerződést 2023. május 31-ével megszüntette. Keresetük jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:89. §-át, 6:90. §-át és 6:108. § (2) bekezdését jelölték meg.
- [12] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a tévedés mint érvénytelenségi ok egyik felperes vonatkozásában sem állt fenn. Ezt azzal indokolta, hogy a szerződésből világosan látszik, az nem egyetemes szolgáltatásra, hanem villamos energia kereskedelmi értékesítésére irányult. Lényegesnek tartotta azt is, hogy a felpereseknek megküldött ÁSZF nem lakossági felhasználók részére készült, és azt a felperesek ténylegesen megismerték, annak tartalmát magukra nézve kötelezőnek ismerték el. Előadta, hogy egyetemes szolgáltatásról sem a szerződésben, sem az ÁSZF-ben nem volt szó, önmagát is kereskedőként és nem egyetemes szolgáltatóként jelölte a szerződés. Érvelése szerint a jogvita gyors lezárása érdekében tett nyilatkozat elismerő nyilatkozatnak nem tekinthető, és a tervezet sem tartalmazta, hogy a felperesek tévedését ő okozta volna.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [13] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felek között 2022. december 15-én létrejött versenypiaci szolgáltatásra irányuló szerződés érvénytelen.
- [14] Az alperes védekezésére figyelemmel mindenekelőtt utalt arra, hogy a felperesek az általuk megjelölt Ptk. 6:108. § (2) bekezdése alapján önállóan kérhették az érvénytelenség megállapítását, és ezért a megállapítási keresetnek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdése szerinti feltételeinek fennállását vizsgálni nem kellett.
- [15] A felek közötti levélváltás anyaga és az igénybejelentő adatlapok alapján minden kétséget kizáróan alátámasztottnak tekintette, hogy a felperesek akarata egyértelműen egyetemes szerződés megkötésére irányult. Tekintettel volt arra, hogy a felperesek korábban szintén egyetemes szerződéses kapcsolatban álltak, és ezért nem állhatott érdekükben versenypiaci szolgáltatás nyújtására irányuló szerződés megkötése.
- [16] A felek által nem vitatott, s így valós ténynek fogadta el, hogy az alperes által alkalmazott versenypiaci szerződés általános szerződési feltételnek tekintendő. Emiatt az alperes részéről tartotta szükségesnek annak bizonyítását, hogy az általános szerződési feltételt a felek egyedileg megtárgyalták. Ezt azonban az alperes részéről nem találta bizonyítottnak, mivel az alperes az okiratokon túl bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, és a felperesek meghallgatott törvényes képviselőjének nyilatkozata is az egyedi megtárgyaltság hiányát erősítette. Helytállónak nevezte a felpereseknek azt a hivatkozását, hogy a másik felet külön tájékoztatni kell arról az általános szerződési feltételről, amely a felek között korábban alkalmazott feltételtől eltér. Ehhez képest rögzítette, hogy az alperes ügyintézője által küldött versenypiaci szolgáltatási szerződést tartalmazó e-mailben semmiféle figyelemfelhívás, utalás nem szerepelt arra, hogy az e-mail melléklete egy versenypiaci szolgáltatásra irányuló szerződés. Megítélése szerint ezért a felperesek alappal feltételezhették, hogy egyetemes szolgáltatási szerződést írnak alá, és a tájékoztatás hiányából fakadóan a versenypiaci általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé.
- [17] Osztotta a felpereseknek azt az álláspontját is, hogy az alperes túl rövid határidőt biztosított részükre a szerződés és az általános szerződési feltételek tanulmányozására. Emiatt azt a hivatkozást is helytállónak találta, hogy a kereskedelmi általános szerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé, mivel annak alkalmazója a rövid határidőre tekintettel nem tette lehetővé, hogy a másik fél annak tartalmát a szerződéskötést megelőzően megismerje és elfogadja.
- [18] Az érvénytelenség körében utalt arra, hogy az alperes magatartása okozta a felperesek lényeges körülményben való tévedését. Hangsúlyozta, hogy a szerződés megkötésekor nem állt fenn a joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat három konjunktív feltétele: a szerződési akarat, az akaratot megjelenítő szerződési jognyilatkozat és a célzott joghatás. Megállapította, hogy a felperesek szerződési akarata más szerződés megkötésére irányult, ezért a szerződési akarat hibában szenved, és a felpereseknek lehetősége nyílt a szerződés megtámadására. Mivel pedig a felperesek a szerződést az egyéves határidőn belül sikeresen

- megtámadták, ezért megállapította annak érvénytelenségét.
- [19] Rámutatott: nem volt jelentősége az alperes részéről annak a hivatkozásnak, hogy a felperesek közös képviselőjét ellátó, társasházak ügyeinek intézésével foglalkozó társaságnak megfelelő szaktudással kellett rendelkeznie. Ezzel szemben értékelte, hogy a felperesek a szerződésalkötést megelőző levelezések során egyértelműen kinyilvánították az egyetemes szolgáltatási szerződés megkötésére irányuló szándékukat, és ezáltal a megfelelő szaktudással és kellő körültekintéssel eljáró törvényes képviselő is alappal feltételezhette, hogy a szerződés egyetemes szolgáltatásra irányult.
- [20] Azt sem tartotta figyelmen kívül hagyhatónak, hogy bár a felek között az egyezségi megállapodás nem jött létre, de annak tervezete is alátámasztotta, hogy az alperes magatartása közrehatott a felperesek tévedésében, akik ezáltal a szerződésalkötési akaratuktól eltérő szerződést írtak alá.
- [21] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította.
- [22] A tényállást azzal egészítette ki, hogy a felperesek törvényes képviselője a szerződést elolvasás nélkül írta alá, és küldte vissza az alperes részére.
- [23] Rögzítette, hogy a felperesek a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt terjesztettek elő keresetet tévedésre hivatkozva, az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazása iránti kérelem nélkül. Helytállónak tartotta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a felperesek a Ptk. 6:108. § (2) bekezdése alapján a szerződés érvénytelenségének megállapítását az érvénytelenség következményeinek alkalmazása nélkül is kérhették. Álláspontja szerint ugyanakkor az elsőfokú bíróság tévedett, amikor nem tulajdonított jelentőséget a felperesek törvényes képviselőjének a 2024. szeptember 13-án tartott érdemi tárgyaláson tett nyilatkozatának.
- [24] Kiemelte: a felperesek szándéka valóban arra irányult, hogy egyetemes szolgáltatásra irányuló szerződést kössenek az alperessel, míg végül versenypiaci szerződést kötöttek. Vizsgálandónak tekintette azonban azt is, hogy a tévedésre hivatkozó fél a tévedését kellő gondosság mellett felismerhette volna. Ezzel kapcsolatban helytállónak nevezte az alperesnek azt az érvelését, hogy a társasházkezeléssel foglalkozó vállalkozás vezetőjének fel kellett volna ismernie: nem a felperesek által igényelt szerződéstervezetet küldte meg az alperes. Rámutatott arra is, hogy az elsőfokú bíróság a tévedés megítélésakor figyelmen kívül hagyta azt, a jogvita eldöntése szempontjából valóban legfontosabb tény, hogy a felperesek törvényes képviselője általa is elismerten nem olvasta el a szerződés tervezetét. Megítélése szerint, ha ugyanis a törvényes képviselő ezt megtette volna, akkor felismerhette volna, hogy versenypiaci szerződéses ajánlatot kaptak. Abban is egyetértett az alperessel, hogy a felperesek még a határidő rövidségére sem hivatkozhattak, hiszen a törvényes képviselőjük a határidő letelte előtt egy nappal visszaküldte a szerződést. Álláspontja értelmében ezért nem az alperes okozhatta azt, hogy a felperesek törvényes képviselője a szerződéses ajánlatot nem olvasta el.
- [25] Kifejtette, hogy a jog közvetlen szankciót nem alkalmaz azzal szemben, aki előzetes elolvasás hiányában aláír egy szerződéses ajánlatot, ugyanakkor erre a gondatlan magatartására utólag nem hivatkozhat, vagyis a Ptk. 6:90. § (3) bekezdése alapján nem támadhatja meg a szerződést az, aki a tévedését felismerhette, vagy a tévedés kockázatát vállalta.
- [26] Ugyancsak tévesnek találta az elsőfokú bíróság ítéletének azt a jogi indokát, hogy az adott esetben az alperesnek a felpereseket külön tájékoztatnia kellett arról az általános szerződési feltételről, amely eltért a felek között korábban alkalmazott feltételtől. Ezt azzal indokolta, hogy a felek között nem vitatott korábban nem állt fenn jogviszony, és így nem volt olyan korábban alkalmazott feltétel, amelytől a szerződés eltért volna. Figyelemmel volt arra a tényre, hogy a felperesekkel korábban szerződéses viszonyban állt cég versenypiaci kereskedőként biztosította az áramszolgáltatást. Értékelte azonban azt is, hogy az alperes a szerződéstervezettel együtt az általános szerződési feltételeket is megküldte a felperesek részére, és a felperesek törvényes képviselője az olvasatlanul aláírt szerződést visszaküldte, ebből kifolyólag a Ptk. 6:78. § (1) bekezdésének rendelkezései teljesültek.
- [27] Megjegyezte, hogy az alperes hivatkozásával ellentétben az elsőfokú bíróság nem kezelte tényként az egyezségi megállapodást, hiszen kiemelte, hogy az a felek között nem jött létre, tévesen jutott azonban arra a következtetésre, hogy az alperes a felperesek tévedésében való közrehatását elismerte.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [28] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását kérték.
- [29] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 266. § (2) bekezdését, a 279. § (1) bekezdését, a 346. § (4) és (5) bekezdését, a 369. § (3) bekezdés a)–c) pontjait, a Ptk. 6:70. § (1) és (2) bekezdését, a 6:78. § (1)–(3) bekezdéseit, valamint a 6:90. § (1)–(3) bekezdéseit jelölték meg.
- [30] A keresetüket és a korábban tett előadásait, nyilatkozataikat változatlanul fenntartották.
- [31] Hivatkozásuk szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást annak ellenére egészítette ki, hogy a szerződés elolvasás nélküli aláírására és visszaküldésére vonatkozó előadást az elsőfokú eljárásban kizárólag az alperes tett, és azt bizonyítani nem tudta. Hangsúlyozták: a törvényes képviselőjük nem azt nyilatkozta, hogy a szerződést nem olvasta el, hanem azt, hogy alaposan nem olvasta el a szerződést. Érvelésük értelmében a másodfokú bíróság ezzel olyan eljárási szabálysértést követett el, amely a másodlagos kérelmük megalapozottságát alátámasztja, és a másodfokú bíróság olyan anyagi jogi következtetést vont le, amelynek hiányában a keresetet nem utasította volna el. Allították, hogy a tényállásnak az említett kiegészítése az elsőfokú eljárásban nem nyert bizonyítást, az ellentmond a hivatkozott tárgyalási jegyzőkönyv tartalmának, és nem tekinthető a bizonyítékokból okszerűen levonható

- következtetésnek. Álláspontjuk szerint ezért a perben nem merült fel olyan körülmény, amely bizonyítaná, hogy a törvényes képviselőjük ténylegesen felismerhette volna, egy versenypiaci szerződéses ajánlatról volt szó.
- [32] Sérelmezték, hogy a jogerős ítélet jogi indokolása nem tartalmazta az annak alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett. A jogerős ítélet indokolásából hiányolták azt is, hogy a törvényes képviselőjüknek miért kellett volna felismernie, hogy az alperes nem az általuk igényelt szerződéstervezetet küldte meg. Kiemelték: abból, hogy a törvényes képviselőjük társasházkezeléssel foglalkozó vállalkozás, nem következik egyenesen, hogy a villamos energiai szakfogalmakkal és a villamos energia értékesítési szerződések fogalmaival tisztában legyen. Megjegyezték, hogy az alperes az eljárás egyik szakaszában sem támasztotta alá bizonyítékokkal, hogy a képviselőjüknek miért kellett volna felismernie az egyetemes szolgáltatási és a versenypiaci szerződés közötti különbséget. Megismételték azt a hivatkozásukat, hogy a tévedésüket az alperes okozta, az egyetemes szolgáltatásra vonatkozó igénybejelentéseket és hiánypótlásokat követően egy versenypiaci szolgáltatási szerződést küldött meg a részükre. Kifogásolták a másodfokú bíróság részéről annak figyelmen kívül hagyását, hogy az alperes által küldött szerződés sem címében, sem szerkezeti kialakításában nem tartalmazott olyan egyértelmű elemet, amelyből világosan kitűnt volna, az nem egyetemes szolgáltatásra vonatkozik. Arra is utaltak, hogy a képviselőjük olyan körülmények között írta alá a szerződést, amikor az egyetemes szolgáltatási jogosultság társasházakra való alkalmazhatósága nem volt egyértelmű, erről sem a szolgáltatók, sem a felhasználók nem rendelkeztek biztos tudással. Köztudomású ténynek nevezték, hogy az alperes ügyfélszolgálatában ebben az időszakban gyakorlatilag elérhetetlen volt. Ehhez képest sérelmesnek tartották, hogy a másodfokú bíróság a terhekre értékelte azt, hogy a szerződés aláírására és részletes áttekintésére nem volt lehetőségük.
- [33] Állításuk szerint a jogerős ítélet iratellenesen rögzítette, hogy a felek között nem vitatottan korábban nem állt fenn jogviszony. Ezzel szemben utaltak arra, a válasziratukban foglalt nyilatkozatra, amely szerint a felek között korábban egyetemes szolgáltatási szerződések megkötésére vonatkozó kommunikáció zajlott, sőt több egyetemes szolgáltatási szerződést meg is kötöttek a felek. Kiemelték, hogy ezt az előadásukat az alperes nem vitatta, és ezért azt bizonyított tényként kell értékelni. Kifejtették továbbá, hogy mivel az üzletszabályzat szerint a szerződés a visszaküldéssel jön létre, ezért az egyetemes szolgáltatási szerződés az alperes részére történt visszaküldéssel az I. rendű felperes esetében 2022. december 12-én, a III. rendű felperes esetében 2022. december 8-án létrejött, tehát már a szerződés aláírását megelőzően fennállt a felek között jogviszony, és így szerződéskötési gyakorlatról, a felek között korábban alkalmazott feltételről beszélhetünk. Érvelésük szerint az említett két egyetemes szolgáltatási szerződés figyelmen kívül hagyása jogszabálysértő, kirívóan okszerűtlen és iratellenes. Arra is utaltak, hogy az alperes a 2022. december 15-én megküldött leveléhez csatolta az általános szerződési feltételeket, de az e-mail a szerződésnek a felek között korábban alkalmazott feltételtől való eltéréseivel kapcsolatban felhívást nem tartalmazott. Előadták, hogy a versenypiaci blanketta szerződés is általános szerződési feltételnek tekintendő, a szerződés módosítására lehetőségük nem volt, csak annak aláírására, ha 2023. január 1-jétől is szerettek volna áramszolgáltatásban részesülni. Erre figyelemmel állították, hogy a szerződés és az ahhoz csatolt általános szerződési feltételek megnevezésű okirat nem vált a felek közötti szerződés részévé, arra az alperes alappal nem hivatkozhat, hiszen az a felek között korábban alkalmazott általános szerződési feltételektől eltér, és arról tájékoztatást az alperestől nem kaptak.
- [34] Hangsúlyozták, hogy a szerződés és az általános szerződési feltételek egyedi megtárgyaltságát az alperesnek kellett volna bizonyítania, a másodfokú bíróság e bizonyítás hiányában mégis a terhekre vont le következtetést, és így a bizonyítási teher figyelmen kívül hagyásával hozott ítéletet.
- [35] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.
- [36] Hivatkozott arra, hogy a felpereseknek az elsőfokú eljárás során lehetőségük volt tény- és jogállításaik megtételére, a felülvizsgálati eljárásban azok kiegészítésére már nincs lehetőségük. Megítélése szerint a felperesek követelése saját önhibájukon alapul, amelyért bárminemű felelősséget maguknak kell viselniük. Rámutatott: arra figyelemmel, hogy a felperesek képviselője hanyagul járt el, másfajta következtetésre nem lehet jutni, mint arra, hogy a felrótt sérelmet a felperesek legfeljebb saját maguk okozhatták. Előadta, hogy bárkitől minimálisan is elvárható egy jognyilatkozat előzetesen tüzetes és alapos elolvasása, de különösen egy a kérdéskörrel hivatásszerűen foglalkozó személy számára alapvető, hogy az általa aláírt jognyilatkozatot kellő gondossággal elolvassa. Megjegyezte, nincs jelentősége annak, hogy a felperesek képviselője esetleg „nem alaposan” olvasta el a szerződést, hiszen a felperesek a felülvizsgálati kérelmükben elismerték, hogy a – kétségek kívül átvett – általános szerződési feltételeket a képviselőjük egyáltalán nem olvasta el, másfelől az egyedi szerződés vonatkozásában nem volt alapos. Utalt arra, hogy mivel a felperesek valójában azért támadják az általuk aláírt szerződést, mert az áramdíjat sokallják, ezért a szerződés jellege lényegtelen, jelentősége annak van, hogy a szerződés az áramdíjat tartalmazta, és a felperesek képviselőjének alapos eljárása esetén fel kellett volna ismernie, milyen áron szerződnek.
- [37] Kifejtette: a kereskedői minőségével a felpereseknek teljes mértékben tisztában kellett lenniük, hiszen korábban nem egyetemes szolgáltatás keretében, hanem versenypiacon vételeztek villamos energiát, és a korábbi ellátási forma teljes egészében megegyezett azzal, amelyre vele szerződést kötöttek. Nem kétségesnek nevezte, hogy a szerződést és az annak elválaszthatatlan mellékletét képező általános szerződési feltételeket is megküldte a felperesek

részére, akik kifejezetten a szerződést küldték vissza aláírva.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [38] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [39] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felperesek által megjelölt és érdemben vizsgálható okokból az ügy érdemi elbírálására kihatóan nem jogszabálysértő.
- [40] Kiemeli a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi nyilatkozatokra történő utalás (Kúria Pfv.III.21.367/2024/10.), nem elegendő fenntartani a korábbi nyilatkozatokat (Kúria Gfv.I.30.017/2025/6.).
- [41] Emiatt a felpereseknek az a hivatkozása, hogy a korábban tett előadásaikat, nyilatkozataikat változatlanul fenntartják, csak annyiban volt figyelembe vehető, amennyiben ezek a nyilatkozatok a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegének alátámasztásaként kifejtett, a Pp. 413. § (1) bekezdés b) pontjában támasztott követelményeknek megfelelő jogi érvekként a felülvizsgálati kérelemben is megjelentek.
- [42] A jogerős ítélet csak olyan kérdésben, olyan jogi állásponttal összefüggésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (Kúria Gfv.I.30.267/2022/9.). Amely kérdéssel az eljáró bíróságok – erre irányuló kérelem hiányában – nem foglalkoztak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést nem követhettek el [Kúria Pfv.IV.20.153/2024/7. (BH 2024.295.)].
- [43] A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben köztudomású ténynek nevezték, hogy az alperes ügyfélszolgálat a szerződéskötés időszakában gyakorlatilag elérhetetlen volt. A felek közötti szerződéskötési gyakorlat és a közöttük korábban alkalmazott feltétel fennállását arra hivatkozással is megállapíthatónak tartották, hogy az alperes üzletszabályzatára figyelemmel az egyetemes szolgáltatási szerződés az I. rendű felperes esetében 2022. december 12-én, míg a III. rendű felperes esetében 2022. december 8-án létrejött. Ezekkel azonos tartalmú tényállításuk és jogi érvelésük azonban az eljárás korábbi szakaszaiban nem volt, a perfelvételi nyilatkozataikban és a fellebbezési ellenkérelmükben a fentiekre nem hivatkoztak. A perben eljáró bíróságok ezért az említett kérdésekben nem is foglalkozhattak állást, és azokra kiterjedő indokolást az ítéleteik nem tartalmazhattak. Ebből következően a felülvizsgálati kérelemnek ez a része érdemben nem volt vizsgálható, és a felülvizsgálat a Pp. 266. § (2) bekezdése sérelmének értékelésére sem terjedhetett ki.
- [44] A felperesek a felülvizsgálat alapjaként anyagi jogi és eljárásjogi jogszabálysértéseket is megjelöltek. Ezek vizsgálatakor abból kellett kiindulni, hogy nem minden jogszabálysértés, hanem kizárólag az ügy érdemi elbírálására kiható jogszabálysértés vezethet a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére (Kúria Gfv.I.30.094/2024/10.). Ennek megfelelően, a Pp. 406. § (1) bekezdése és 424. § (1) bekezdése értelmében az eljárási szabálysértések is csak akkor adhatnak alapot a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozat hatályon kívül helyezésére, ha lényegesen kihatottak az ügy érdemi elbírálására (Kúria Pfv.III.21.203/2022/9.).
- [45] A Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati támadás esetében a következőkre kellett figyelemmel lenni. Az ítélet indokolásából annak kell kitűnnie, hogy a bíróság döntését mire alapította. Az ügy eldöntése szempontjából jelentős kérdésekre kiterjedő indokolással a bíróság eleget tesz jogszabályi kötelezettségének (Kúria Pfv.I.20.399/2022/5.). Nem jelenti az indokolási kötelezettség megsértését, ha a jogerős ítélet külön nem tér ki a fél által felhozott valamennyi érvre, elegendő a bíróság mérlegelési szempontjait és jogi álláspontját tartalmaznia (Kúria Pfv.III.20.737/2019/4.). Az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné (7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]). A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mennyiségű érvrendszer bemutatása, az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie (26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [22]).
- [46] E követelményeknek a felperesek által felülvizsgálni kért jogerős ítélet indokolása megfelelt. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállást kiegészítette, aminek kellő indokát adta, és megjelölte a felperesek törvényes képviselőjének azt a perbeli nyilatkozatát, amelyre a felülvizsgálati kérelemben vitatott ténymegállapítását alapította. Ehhez képest annak értékelése, hogy ebben a körben a bizonyítékmérlegelésnek volt-e a felperesek által megjelölt hibája, a Pp. 279. § (1) bekezdéséhez kapcsolódott. A másodfokú bíróság a felülvizsgálati okfejtéssel szemben a szükséges mértékben arról is számot adott, hogy álláspontja szerint a felperesek törvényes képviselőjének miért kellett volna felismernie a tévedést. Ismertette továbbá az ebből levont, az elsőfokú bíróságtól eltérő érdemi döntéshez vezető jogi következtetését, és pontosan feltűntette az ezzel összefüggésben általa értelmezett és alkalmazott anyagi jogi jogszabályt.
- [47] A felperesek a Pp. 369. § (3) bekezdés a)–c) pontjainak sérelmét abból eredeztették, hogy a másodfokú bíróság a tényállást jogszabálysértő módon egészítette ki, és emiatt téves anyagi jogi következtetést vont le. Ezek a jogszabályhelyek a másodfokú bíróság anyagi jogi felülbírálatára vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, és az ott meghatározott feltételek fennállása esetén a másodfokú bíróság számára lehetővé teszik a tényállás kiegészítését és az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetés levonását. Éppen ezért megsértésük csak akkor merülhet fel, ha a másodfokú bíróság azoktól eltérően bírálta felül az elsőfokú bíróság ítélete anyagi jognak való megfelelőségét, és így például a tényállást a bizonyítás eredménye okszerűtlennek minősítése vagy bizonyítás lefolytatása nélkül módosítaná vagy egészítené ki. Az adott esetben a másodfokú bíróság a tényállást arra hivatkozással egészítette ki, hogy az

elsőfokú bíróság tévesen nem tulajdonított jelentőséget a felperesek törvényes képviselőjének az elsőfokú eljárásban történt személyes meghallgatása során elhangzott nyilatkozatának. Ez a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontja szerinti felülbírálati jogkör szabályszerű gyakorlását jelentette, hiszen a másodfokú bíróság a bizonyítás eredményét az említett okból okszerűtlennek minősítette. Ehhez képest a másodfokú bíróság bizonyítást nem folytatott le, a tényállás eltérő megállapításának nem ez volt az indoka, és ezért a jogerős ítélet a Pp. 369. § (3) bekezdés b) pontját nem is sérthette. A Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja alapján pedig a másodfokú bíróság reformatórius jogkörében eljárva, mindenfajta kötöttség nélkül, tehát a tényállás módosításának, kiegészítésének hiányában is jogosult volt az eltérő anyagi jogi minősítésre és jogi következtetés levonására.

- [48] A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére történt felülvizsgálati hivatkozásnál arra kellett figyelemmel lenni, hogy a Pp. alkalmazása körében is irányadó az a korábbi, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdésén nyugvó bírói gyakorlat, amely szerint a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség [Kúria Pfv.III.20.591/2023/5. (BH 2024.136.)]. Az erre alapított felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat azok egybevetése során nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen vagy lényeges logikai ellentmondást tartalmaz [Kúria Mfv.X.10.058/2020/5. (BH 2021.21.)]. A felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni [Kúria Pfv.I.21.474/2011/10. (BH 2013.119.II.)].
- [49] A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben a másodfokú bíróságnak azt, a tényállás kiegészítését eredményező ténymegállapítását vitatták, hogy a törvényes képviselőjük a szerződést elolvasás nélkül írta alá, és küldte vissza az alperes részére. A bizonyítékmérlegelés hibáját azzal azonosították, hogy a törvényes képviselőjük a személyes meghallgatása során ettől eltérő tartalmú nyilatkozatot tett. Az elsőfokú bíróság a felperesek törvényes képviselőjét, a közös képviseletüket ellátó vállalkozás vezető tisztségviselőjét a 2024. szeptember 13-án tartott folytatódó érdeki tárgyaláson, a tárgyalás berekesztése előtt hallgatta meg. A törvényes képviselő előadta, hogy „[n]incs mit szépíteni, ilyen mennyiségű szerződésnél, mivel hasonlóan találtuk őket, az ASZF-et nem olvastuk el”. Az alperes jogi képviselőjének arra a kérdésére, hogy „a rendelkezésre álló időben alaposan átolvasa-e a szerződést”, azt nyilatkozta, hogy „[n]em, de formailag azonos tartalmú, azonos szerződést a szerződéskötési folyamat elején igen” (25.P.52.177/2023/15. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. és 3. oldala). Olyan tartalmú nyilatkozatot tehát, hogy a szerződést elolvasás

nélkül írta alá, a felperesek törvényes képviselője a jogerős ítélet indokolásában is hivatkozott tárgyalási jegyzőkönyvbe foglaltan nem tett. Az elolvasás teljes hiányát csak az ASZF esetében állította, a szerződés vonatkozásában nem erről, hanem az alapos átolvasás hiányáról számolt be. Mivel pedig a másodfokú bíróság a szóban forgó ténymegállapításának alapjául szolgáló más tényállítást, bizonyítékot és egyéb peradatot nem jelölt meg, ezért a tényállást a Pp. 279. § (1) bekezdését megsértve egészítette ki. Ennek az eljárási szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása az alábbiakban részletezettek miatt nem volt.

- [50] A Ptk. 6:90. § (1) bekezdése szerint, aki a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, a szerződési jognyilatkozatát megtámadhatja, ha tévedését a másik fél okozta vagy felismerhette. Lényeges körülményre vonatkozik a tévedés akkor, ha annak ismeretében a fél nem vagy más tartalommal kötötte volna meg a szerződést. A Ptk. 6:90. § (2) bekezdése értelmében, ha a felek a szerződéskötéskor lényeges kérdésben ugyanabban a téves feltevésben voltak, a szerződést bármelyikük megtámadhatja. A Ptk. 6:90. § (3) bekezdése szerint, nem támadhatja meg a szerződést az, aki a tévedését felismerhette vagy a tévedés kockázatát vállalta.
- [51] A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben mindhárom idézett anyagi jogi jogszabályhely megsértését állították. Ugyanakkor közülük a Ptk. 6:90. § (2) bekezdésének téves alkalmazására vonatkozó jogi álláspontjukat nem fejtették ki, de ez nem is teheték, mivel a közös téves feltevéssel összefüggő jogállításuk nem volt, a keresetükben a szerződés érvénytelenségének megállapítását nem ebből az okból, hanem kizárólag a saját tévedésükre hivatkozva kérték.
- [52] A szerződéses nyilatkozat megtámadása csak akkor vezet eredményre, ha a tévedés lényeges körülményre vonatkozott, és azt a másik fél okozta vagy kellő gondossággal eljárva felismerhette (Kúria Pfv.I.20.158/2015/4., Pfv.V.20.348/2025/5.). Lényeges az a körülmény, amely a közfelfogás szerint alapvetően befolyásolja a felek szerződéses akaratát, amellyel kapcsolatos helyes ismeret birtokában a fél nem vagy nem azzal a tartalommal kötötte volna meg az adott szerződést [Kúria Pfv.I.20.426/2015/7. (BH 2016.114.)]. A bírói gyakorlat a tévedés vonatkozásában a Ptk. hatálybalépése előtt is vizsgálta, hogy a tévedésre hivatkozó fél a tévedését kellő gondosság mellett felismerhette volna-e vagy sem. Ezt a szempontot a Ptk. 6:90. § (3) bekezdése tételes rendelkezésként fogalmazza meg, kizárva ilyen esetben a megtámadási jogot (Kúria Pfv.II.22.194/2016/4.).
- [53] A felsorolt törvényi feltételek közül a tévedés fennállását mindkét fokú bíróság megállapította. A tévedés mibenlétét is egyezően határozták meg. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperesek abban a téves meggyőződésben voltak, hogy egyetemes szolgáltatási szerződést kötnek az alperessel. A másodfokú bíróság ezzel azonosan fejtette ki: a felperesek szándéka valóban arra irányult, hogy egyetemes szolgáltatásra irányuló szerződést kössenek az alperessel, míg végül versenypiaci szerződést kötöttek. Az elsőfokú

bíróság ezt a tévedést lényeges körülményre vonatkozó tévedésnek minősítette, és ettől a másodfokú bíróság sem tért el. Az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy a felperesek tévedését az alperes okozta. Az alperesnek ezt az okozatos magatartását abban jelölte meg, hogy nem az előzetes levelezéseknek megfelelő szerződéstervezetet juttatott el a felperesek részére. Ettől különböző jogi indokot a jogerős ítélet sem tartalmazott. Noha a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a megtámadási jog feltétele a tévedés másik fél általi okozása vagy annak a részéről való felismerhetősége, az eltérő jogi következtetésének indoka nem e feltétel hiánya volt. Az azon alapult, hogy álláspontja szerint a felperesek törvényes képviselője a tévedést felismerhette, és annak kockázatát is vállalta. Vagyis: a másodfokú bíróság a Ptk. 6:90. § (3) bekezdésében vagylagosan meghatározott, a megtámadási jogot kizáró mindkét ok fennállását megállapította. Ennélfogva az utóbbi jogszabályhely volt az, amelynek esetleges téves alkalmazása a felülvizsgálati kérelmet megalapozhatta volna.

- [54] Annak a kérdésnek a megválaszolásakor, hogy a felperesek törvényes képviselője felismerhette-e a tévedést, a következő körülményeknek kellett jelentőséget tulajdonítani. A szerződés a megnevezése szerint villamosenergia-értékesítési egyedi szerződés volt, amely az alperest kereskedőként, a felpereseket felhasználóként tüntette fel. A szerződés felhasználási helyenként tartalmazta a szerződéses ár, vagyis az áramdíj mértékét. Az utóbbiakkal összefüggésben értékelni kellett azt, hogy a felperesek a tévedést a szerződés típusában történt tévedéssel azonosították, de ebből a szempontból a számukra döntő tényező az eltérő, az egyetemes szolgáltatási szerződésben foglaltaknál kedvezőtlenebb díjszabás volt. Állításuk szerint ugyanis a tévedést akkor ismerték fel, és erre hivatkozással a szerződést azt követően támadták meg, hogy az alperes által a versenypiaci szolgáltatás díjáról kiállított számlát megkapták. Mindezek ismeretében a másodfokú bíróság – az alperes fellebbezésében előadottakkal egyetértve – helyesen állapította meg, hogy a felperesek törvényes képviselőjének egy társasházkezeléssel foglalkozó vállalkozás vezetőjeként fel kellett volna ismernie, hogy az alperes nem az előzetesen igényelt szerződéstervezetet küldte meg a részére. Ehhez pedig a felülvizsgálati kérelemben megjelölt szakismerettel sem kellett rendelkeznie. Kellő körültekintés mellett szembesülhetett volna azzal, hogy az alperes nem a korábbi egyeztetéseknek megfelelő, a felperesek számára elfogadható díjmértéket rögzítő szerződést kíván kötni. A felperesek törvényes képviselője azonban ezt a kellő körültekintést elmulasztotta, a tervezetet ugyanis általa is beismerten alaposan nem olvasta át. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság helytállóan vonta le azt a következtetést, hogy a felperesek törvényes képviselője a tévedést felismerhette. Ehhez képest a megtámadási jogot kizáró másik ok fennállásának, azaz a tévedés kockázata vállalásának megállapítását az előzőekben bemutatott körülmények nem tették lehetővé, de ennek a feltételek vagylagos viszonya miatt a keresetet és egyúttal a felülvizsgálati kérelmet megalapozó jelentősége nem volt.

- [55] Míg a felperesek kereseti kérelme kizárólag a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult, és ehhez igazodó, a Ptk. 6:89. §-án, 6:90. §-án és 6:108. § (2) bekezdésén alapuló jogállítást tettek, addig a jogi érvelés részeként az eljárás valamennyi szakaszában hivatkoztak az általános szerződési feltétel Ptk. 6:77. §-ában és 6:78. §-ában írt szabályai alkalmazásának indoklására, és a bíróságok ebben a jogkérdésben is állást foglaltak. Habár a keresettel érvényesített jog fennállásának hiányában a kereseti kérelem nem volt teljesíthető, a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett utóbbi két jogszabályhely sérelmének vizsgálatára is szükség volt. Ennek során pedig arra kellett figyelemmel lenni, hogy az elsőfokú bíróság a felek által megkötött versenypiaci szerződés egészét általános szerződési feltételnek minősítette, és megállapította az egyedi megtárgyaltság hiányát. Ezt a másodfokú bíróság sem értékelte másképp, a jogerős ítélet indoklása ebben a körben eltérő jogi minősítést nem tartalmazott. Eppen ezért a felülvizsgálati eljárásban is a bíróságoknak ezt, a felülvizsgálati kérelemben értelemszerűen nem vitatott jogi álláspontját kellett irányadónak tekinteni. Ebből viszont az következett, hogy a jogerős ítélet az általános szerződési feltétel fogalmát meghatározó Ptk. 6:77. § (1) bekezdését, valamint az egyedi megtárgyaltság vonatkozásában érvényesülő bizonyítási szabályt rögzítő Ptk. 6:77. § (2) bekezdését sem sérthette. A másodfokú bíróság a Ptk. 6:78. § (1) bekezdésében foglalt feltételek teljesülését, az általános szerződési feltétel szerződéses tartalommal válását arra hivatkozással állapította meg, hogy az alperes a szerződéstervezettel együtt a felperesek részére az ÁSZF-et is megküldte, és a felperesek törvényes képviselője az olvasatlanul aláírt szerződést küldte vissza. Ezzel szemben a feltétel tartalma szerződéskötést megelőző megismerésének az alperes általi lehetővé tételét és annak a felperesek részéről történt elfogadását az alapos átolvasás nélkül aláírt szerződés visszaküldése és az annak részét képező ÁSZF elolvasásának teljes hiánya támasztotta alá. A felperesek a Ptk. 6:78. § (2) és (3) bekezdését azért tartották alkalmazandónak, mert állításuk szerint a felek között korábban alkalmazott feltételtől eltérő általános szerződési feltételről volt szó. Ezzel kapcsolatban a másodfokú bíróság helyesen vette figyelembe azt, a felülvizsgálati kérelemben vitássá tett, de a fentebb írtak szerint a felülvizsgálat során irányadónak tekintendő tényt, hogy a felek között korábban szerződéses jogviszony nem állt fenn. S mivel a felperesek a Ptk. 6:78. § (2) bekezdésében nevesített, a külön tájékoztatási kötelezettségre okot adó további körülményre, a jogszabályoktól vagy a szokásos szerződési gyakorlatról való lényeges eltérésre nem hivatkoztak, ezért a jogerős ítélet sem az utóbbi jogszabályhelyet, sem a Ptk. 6:78. § (3) bekezdését nem sértette.

- [56] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.III.20.654/2025/5.)

81. A bírósági szerződésmódosítás konjunktív feltételei közül a tartós jogviszony fennállása annak a szerződésnek az esetében állapítható meg, amely alapján a felek tartós vagy visszatérően ismétlődő

szolgáltatások nyújtására kötelesek, és ezáltal a szerződés a felek jogait és kötelezettségeit hosszabb időre határozza meg.

II. A jogviszony tartósságának megítélésekor a szerződésben meghatározott, a felek által teljesítendő szolgáltatások jellegének kell meghatározó jelentőséget tulajdonítani. A minősítés szempontjából közömbös, hogy szerződésszegés esetén a felek milyen jogkövetkezményeket érvényesíthetnek [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:192. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes 50 lakásos társasházat épített a perbeli ingatlanon. A felperessel 2018. december 3-án kötött adásvételi szerződést egy lakás vonatkozásában. A felek a vételárat bruttó 42 383 000 forintban határozták meg, amelyből 4 238 300 forint volt a foglaló. A felperes megfizetett 12 783 000 forintot, míg a fennmaradó 29 600 000 forint mint negyedik vételár részlet tekintetében a felek a szerződésben rögzítették annak fizetési határidejét, és azt, hogy a felperes a további vételárfizetési kötelezettségét családi otthonteremtési támogatás, államilag támogatott kedvezményes kamatozású lakásvásárlási hitel és nem támogatott hitel felhasználásával kívánja teljesíteni.
- [2] A felek az adásvételi szerződést 2020. november 19-én módosították a negyedik vételár részlet megfizetése és a műszaki átadás határideje vonatkozásában.
- [3] A felperes a 2022. január 26-án megkísérelt műszaki átadás-átvétel során a lakást nem vette át, majd az alperes ugyanezen a napon felszólította őt a vételárhátralék megfizetésére.
- [4] A társasház a használatbavételi engedélyt 2022. június 29-én kapta meg.
- [5] Az alperes 2023. február 16-án a foglaló megtartása mellett elállt a szerződéstől.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [6] A felperes megváltoztatott keresetében az elállás jogszerűtlenségének és a szerződés fennállásának, valamint a szerződés mint fogyasztói szerződés egyes kikötései tisztességtelenségének és emiatti semmisségének megállapítását kérte. Kérte továbbá a szerződés bíróság általi módosítását a következő tartalommal: a felek közötti adásvétel nem tulajdonjog-fenntartással, hanem függőben tartással jött létre, a hátralékos vételár megfizetésére rendelkezésre álló határidő a módosított szerződés aláírásától számított 90 nap, továbbá az alperes az együttműködési kötelezettsége körében minden olyan szükséges és indokolt jognyilatkozatot köteles írásban kibocsátani, amely az adásvétel szerződés szerinti határidőben a részéről történő teljesítéshez szükséges.
- [7] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a szerződéstől jogszerűen állt el, mert a felperes késedelembe esett a fizetési kötelezettségével. Álláspontja szerint a szerződés nem tisztességtelen, annak tartalmát a felek több alkalommal írásban is egyeztették.

Az elsőfokú ítélet és a másodfokú részítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereset elutasította.
- [9] Nem vitatottnak nevezte, hogy a felek között fogyasztói szerződés jött létre. A kereset alapján

elsődlegesen a szerződés fennállását, valamint az elállásra okot adó, a szerződésmódosításban foglalt rendelkezés tisztességtelenségét vizsgálta.

- [10] Rögzítette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdése alapján az elállás jogellenessége tekintetében a megállapítási keresetnek nem adhatott helyt.
- [11] A szerződés fennállásának megállapítására irányuló keresetet érdemben vizsgálta. Ennek eredményeként azt állapította meg, hogy az alperes a szerződéses kötelezettségének határidőben eleget tett, a lakást elkészítette, annak átadását megkísérelte a felperesnek, azonban a felperes a lakás átvételét alapos ok nélkül tagadta meg, és így alapos ok nélkül nem teljesítette a vételár negyedik részletének megfizetését. Ebből arra következtetett, hogy az alperes jogosult volt a szerződéstől a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:213. § (1) bekezdése alapján elállni, és így az elállás jogszerűsége miatt a szerződés megszűnt. Ezzel tekintettel a szerződés fennállásának megállapítására irányuló keresetet elutasította.
- [12] Megítélése szerint a szerződéses rendelkezések tisztességtelenségének vizsgálata a szerződés megszűnésére figyelemmel okafogyottá vált. Ennek ellenére több szerződéses kikötés esetében is kifejtette, hogy azokat miért nem találta tisztességtelennek.
- [13] Mivel megállapítása szerint az alperes a szerződéstől jogszerűen állt el, és ennek következtében a szerződés megszűnt, ezért a szerződés módosítása iránti keresetet is elutasította.
- [14] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének az elállás jogszerűtlenségének megállapítására irányuló első, valamint a szerződés bírói úton történő módosítására irányuló negyedik kereseti kérelmet elutasító rendelkezését helyben hagyta, míg további rendelkezéseit az elsőfokú perkieljárásra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [15] Mindenekelőtt utalt arra, hogy a felperesnek valódi tárgyi keresethalmazatban négy kereseti kérelme volt, amelyeket külön-külön kellett elbírálni.
- [16] Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdése alapján az elállás jogszerűtlenségének megállapítása nem volt kérhető. Megítélése szerint ezért az elsőfokú bíróság a megállapítási kereset kizártságának jogkövetkezményét jogszabálysértés nélkül vonta le, elutasítva az első kereseti kérelmet.
- [17] A negyedik, az adásvételi szerződés és annak bíróság általi módosítása iránti kereseti kérelem esetében hivatkozott a Ptk. 6:192. § (1) bekezdésére. Annak alapján hangsúlyozta, hogy a bírósági szerződésmódosításnak a törvény által meghatározott feltételek fennállása esetén lehet helye. Arra is utalt, hogy a törvény több együttes feltételt határoz meg, amelyek közül az elsődleges a felek közötti tartós jogviszony fennállása. Ehhez képest megállapította, hogy a felek között létrejött adásvételi szerződés nem olyan szerződéses jogviszony, amely tartós jogviszony fennállását eredményezi. Kiemelte, hogy az adásvételi

szerződésben kikötött részletfizetés és hosszabb teljesítési határidő nem eredményez tartós jogviszonyt a felek között. Ennek ismeretében azt a következtetést vonta le, hogy tartós jogviszony hiányában a bírósági szerződésmódosítás törvényi feltétele nem áll fenn, és ezért az elsőfokú bíróságnak a negyedik kereseti kérelmet elutasító döntése is megalapozott volt.

- [18] Az elsőfokú bíróság ítélete további rendelkezéseinek hatályon kívül helyezését azzal indokolta, hogy a második, a szerződés fennállásának megállapítására irányuló kereseti kérelem és a harmadik, a szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránti kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság elterelő jogi álláspontja folytán az érdemi döntéshez szükséges valamennyi adat nem állt rendelkezésre, és a harmadik kereseti kérelem pontosításra szorult, ezért az elsőfokú bíróság ítélete ebben a részében érdemben nem volt felülbíráható.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [19] A jogerős részítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak a szerződés bíróság általi módosítására irányuló kereseti kérelem elutasítására vonatkozó rendelkezésének az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak e kereseti kérelem perfelvételi szaktól történő tárgyalására, az anyagi pervezetés körében a felek tájékoztatására, a szükséges bizonyítási eljárás lefolytatására és a kereseti kérelem érdemi elbírálására utasítását kérte.
- [20] Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 6:192. §-át jelölte meg.
- [21] Kiemelte, hogy a Ptk. nem tartalmaz olyan értelmező rendelkezést, amely meghatározná, mikor lehet, illetőleg mikor kell egy adott jogviszonyt tartósnak tekinteni. Ezzel összefüggésben ismertetette a korábbi bírói gyakorlatot, és jogirodalmi forrásra is hivatkozott. Előadta, hogy a perbeli esetben a felek által vállalt kötelezettségek nem egyszeri aktussal – a vételár megfizetésével és a tulajdonjog átruházásával – realizálódnak, hanem a szerződés elnevezésétől függetlenül a lakás felépítésére és a használatbavételi engedély beszerzésére, a társasház alapítására és ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésére, a társasház üzemeltetésére, működtetésére vonatkozó vállalkozási, kivitelezési és megbízási elemekkel vegyes adásvételi szerződés jött létre, amelyhez a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jótállásból származó kötelezettségek, valamint a Ptk.-nak a kellékszavatosságra vonatkozó szabályaiból származó kötelezettségek tartoznak, és amelyek hosszú távon érvényesíthető jogok és kötelezettségek együtteseként szabályozzák a felek kapcsolatát.
- [22] Utalt arra, hogy az új lakás építésére és tulajdonjogának átruházására vállalt kötelezettség jelentősen különbözik a használt, mások által már lakott és egy már működő rendszer részeként funkcionáló lakásra kötött szerződéstől. Hivatkozása szerint ugyanis az új lakás építésére és a tulajdonjog átruházására kötött szerződés több jogterületet érintő komplex tevékenység, és a vevő (megrendelő) kötelezettsége nem szűkíthető le a vételár megfizetésére. Azt is lényegesnek tartotta, hogy a fogyasztó életviszonyait a szerződés hosszú távon meghatározza, az eladó pedig a rendeltetésszerű

használat feltételeinek biztosításával összefüggő kötelezettségei miatt nem tekintheti lezártnak a felek kapcsolatát a vételár kifizetésével. Ennek megfelelően állította, hogy a perbeli szerződés különböző szerződéstípusok szerint határozza meg a felek jogait és kötelezettségeit. Ezzel kapcsolatban hivatkozott a Ptk. 6:171. § (1) bekezdésére, a 6:238. §-ára, a 6:251. §-ára, a 6:252. §-ára, vagyis a kötelező jótállás, a vállalkozási szerződés, a tervezési szerződés és a kivitelezési szerződés szabályaira. Emellett figyelembe veendőnek tartotta a lakásépítéssel kapcsolatos kötelező jótállásról szóló 181/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdését és a 3. § (1) bekezdését.

- [23] Mindezek ismeretében előadta, hogy az alperes nemcsak az ingatlan per-, teher- és igénymentes tulajdonjogának átruházására, hanem megépítésére, rendeltetésszerű használatra alkalmassá tételére, jogi jellegének rendezésére, a működési feltételek biztosítására és a hibás teljesítésből származó igények kielégítésére is kötelezettséget vállalt. A szerződés vállalkozási elemeket tartalmazó rendelkezésének nevezte azt a kikötést, amely szerint a műszaki tartalom az építkezés folyamatában módosulhat. Lényegesnek tartotta továbbá azokat a szerződési feltételeket, amelyek a társasházi alapító okirat tartalmának, a lakás térmértékének, az ingatlan jogi jellegének és a vételárnak az általános forgalmi adóról szóló törvény módosulása miatti változását lehetővé tették. Ezen túlmenően hivatkozott a tulajdonosi jogosítványok gyakorlásával, a jogorvoslati és elővásárlási joggal kapcsolatos nyilatkozatot, jogszavatosságot, valamint az épület működtetésével kapcsolatos feladatokra vonatkozó megbízási jogviszonyt szabályozó kikötésekre.
- [24] Rámutatott: a felek maguk rendelkeztek arról, hogy a körülményekben bekövetkező változás esetén a szerződést módosítják, vagy annak a felek szándékán kívüli módosulása esetén a megváltozott körülményekhez milyen jogkövetkezményeket fűznek. Értelmezése szerint a felek ezzel együttműködési kötelezettséget vállaltak, a kapcsolatukat tartósan, az építkezés teljes létszakára, a használatbavételi engedély beszerzésére, a társasház bejegyzésére, a szerződés tárgyát képező ingatlan tulajdoni helyzetének rendezésére vonatkozó időre szabályozták. Utalt arra, a jogtörténetben ismert megkülönböztetésre, amely szerint a tartós kötelelem huzamosabb, állandó állapotot teremt, míg a múló kötelelem a jog egyszeri gyakorlásával kimeríthető. Nézete szerint az adott esetben nem az utóbbiról volt szó.
- [25] Azt is fontosnak tartotta, hogy az alperes a használatbavételi engedély beszerzésére nem vállalt határidőt, és ennél fogva a szerződés valamennyi, alperes által vállalt kötelezettség teljesítését bizonytalan jövőbeni eseménytől függő, a szerződés megkötésekor meghatározott teljesítési időszak alatt bármikor jogszerűen végrehajtható kötelezettségként határozza meg. Állította, hogy a vételár kifizetése és az ingatlan birtokba adása az alperes javára nem eredményezi a vele szemben vállalt kötelezettség megszűnését, hiszen az alperes kellékszavatossággal, jótállással tartozik felé.
- [26] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályában fenntartását kérte.

- [27] Egyetértett a másodfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy tartós jogviszony hiányában a bíróságnak nincs lehetősége a szerződés módosítására. Álláspontja szerint semmiképpen sem tartható az a hivatkozás, hogy egy konkrét ingatlan adásvételére irányuló szerződést az minősítsen tartós jellegűvé, hogy az ingatlan tulajdonjoga mikor kerül a vevő nevére, egy ingatlan birtokba adása ugyanis a tulajdonjog bejegyzésétől függetlenül is megtörténhet, akár a vételár teljes összegének kifizetésétől függetlenül is. Hangsúlyozta, hogy a jogviszony tartósságának megítélésekor mindig a felek szerződéskötési szándékát és az azzal elérni kívánt joghatást kell vizsgálni.
- [28] A felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben előadta, hogy a különböző járulékos jellegű igények, azok érvényesítési lehetőségének időtartama nem határozhatja meg a szerződéssel elérni kívánt jogviszony tartós vagy nem tartós jellegét. Arra is utalt, hogy az adott esetben nem fokozatos tulajdonszerzést eredményező adásvétel történt, amikor a felek az egyes vételárreszletek megfizetéséhez különböző mértékű tulajdonjog átszállását rendelik. A felek szerződését annak az esetnek sem tartotta megfeleltethetőnek, amikor az adásvételi szerződéshez kapcsolódóan tartós szerződéses jogviszony jön létre az ingatlanokat folyamatosan építő társaság és az azokat értékesítő, közvetítő, valamint az azokat esetlegesen finanszírozó pénzintézet között.
- [29] Érvelése értelmében a felperes által megjelölt szerződéses kikötések feltételes és bizonytalan, jövőbeni, nem is valószínűleg megvalósuló változásokhoz kötődnek, így az azokkal kapcsolatban kifejtettek nem tartoznak közvetlenül a jogviszony tartóssága meghatározásának kérdésköréhez.
- [30] A Kúria a felperes által a felülvizsgálati kérelemmel együtt előterjesztett felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem elbírálását – a felülvizsgálat kizártságának hiánya miatt – mellőzte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [31] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [32] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős részítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezése a felperes által megjelölt okból nem jogszabálysértő.
- [33] A másodfokú bíróság által helyesen a Pp. 173. § (1) bekezdése szerinti valódi tárgyi keresethalmazatnak minősített keresetek közül a felek szerződésének bíróság általi módosítására irányuló keresetet elutasító érdemi döntésüket a perben eljáró bíróságok különbözőképpen indokolták. Az elsőfokú bíróság csupán arra hivatkozott, hogy mivel az alperes elállása jogszerű volt, és annak következtében a szerződés megszűnt, ezért a fenn nem álló szerződés módosítása iránti kereset nem volt teljesíthető. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a Ptk. 6:192. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek közül a tartós jogviszony hiányát állapította meg, erre tekintettel találta megalapozottnak az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntését, és határozott annak helybenhagyásáról. Minthogy a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, és nem az elsőfokú bíróság ítélete

(Kúria Pfv.III.21.631/2019/5.), a felülvizsgálatot kérő félnek pedig a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia (Kúria Gfv.III.30.262/2024/3.), a felperesnek is a jogerős részítélet általa felülvizsgálni kért rendelkezésének fentebb írt indokával kellett ütköztetnie jogi érveit. Ennek megfelelően a felülvizsgálati kérelmében anyagi jogi jogszabálysértésként a Ptk. 6:192. §-ának téves alkalmazását állította, és azt, a másodfokú bírósággal ellentétes jogi álláspontját fejtette ki, hogy a feleknek a keresetben módosítani kért szerződése tartós jogviszonynak minősül. A felülvizsgálat során ebben a jogkérdésben kellett állást foglalni.

- [34] A Ptk. 6:192. § (1) bekezdésében rögzített feltételrendszer csak kivételesen, rendkívül szűk körben engedi meg a bírósági szerződésmódosítást. Az itt felsorolt pozitív feltételeket, vagyis a felek közötti tartós jogviszony fennállását, a szerződéskötést követő körülményváltozás bekövetkezését és a fél lényeges jogi érdekének sérelmét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 241. §-a is tartalmazta. A Ptk. miniszteri indokolása szerint ezt a szabályozást a törvény – a bírói gyakorlatban kialakult szigoritási tendenciát követve – további konjunktív feltételekkel egészítette ki. E három negatív feltétel a szerződéskötés utáni körülményváltozáshoz kapcsolódik. A konjunktivitásból fakadóan bármelyik feltétel hiánya a szerződésmódosítás akadályát jelenti.
- [35] A tartós jogviszony fogalmát sem a régi Ptk., sem a Ptk. nem határozza meg. A régi Ptk. 241. §-ához fűzött miniszteri indokolás ezzel összefüggésben arra utalt, hogy a javaslat a bírósági szerződésmódosítás lehetőségét nem ismeri el „akkor, ha a szerződés teljesítése egy aktuálisan végbemegy; csak huzamos vagy ismétlődő szolgáltatások esetében kerülhet sor ilyen rendkívüli intézkedésre”. Az utóbbi jogszabályhely alkalmazása körében a Legfelsőbb Bíróságnak – a GKT 3/1978. számú állásfoglalással módosított és a 2/2006. (V. 22.) PK véleménnyel a jövőben már iránymutatónak nem tekintett – GKT 82/1973. számú állásfoglalása a miniszteri indokolás idézett részére is figyelemmel a gazdálkodó szervezetek között tartós jogviszonynak minősítette pl. a bérletet, a fizetési módra vonatkozó, határozott időre szóló megállapodást és a visszatérő (folytatólagos) jellegű szállítási szerződést. Az állásfoglalás azonban a régi Ptk. 241. §-ának alkalmazása szempontjából tartós jellegűnek tartotta azt a szállítási vagy vállalkozási szerződést is, amelynek teljesítése a felek magatartását egymás iránt hosszabb időre megszabja, még akkor is, ha a teljesítés végeredményben egyetlen aktuálisan meg végbe. Ez a jogértelmezés jelent meg a Legfelsőbb Bíróság BH 1984.231. és BH 1995.659. számon publikált eseti döntéseiben is. A Legfelsőbb Bíróság a Pfv.V.21.028/2002/4. számú ítéletében kifejtette, hogy az adásvétel folytán létrejött jogviszony nem minősül tartós jogviszonynak; ha az egyik fél teljesítése lezárult, a jogviszony annak ellenére nem minősíthető tartósnak, hogy a másik fél teljesítésével összefüggésben a szerződéses kapcsolat még fennáll. A Legfelsőbb Bíróság a Pfv.VI.20.239/1999/5. számú ítéletében is rámutatott arra, hogy nem

- minősül tartós jogviszonynak általában az a szerződéses kapcsolat, amelyben az egyik fél teljesítése lezárult, és a jogviszonyt kizárólag a másik fél teljesítésének elhúzódása tartja fenn; ilyen jogviszonyok csak akkor tekinthetők tartósnak, ha a már teljesített felet pl. folyamatos tartózkodási és túrási kötelezettség terheli. A BH 1997.242. számon közzétett ítélet elvi tartalma szerint az adásvételi szerződés vételárának részletekben való megfizetése a felek között nem hoz létre olyan tartós jogviszonyt, amelynek folytán a bíróság jogosult lenne a szerződés módosítására. Ehhez képest a Legfelsőbb Bíróság BH 1995.514. számon megjelent végzésének elvi összefoglalása értelmében önmagában az a körülmény, hogy a bérlet a huzamos időre kötött bérleti szerződés esetén a bérleti díjat egy összegben előre fizeti meg – az egyéb törvényi feltételek megléte esetén –, nem zárja ki a szerződés bírósági úton való módosításának a lehetőségét.
- [36] A Kúria a vizsgált jogkérdéshez kapcsolódó jogirodalom rövid áttekintése előtt kiemeli, hogy annak a törvény rendelkezéseinek az értelmezését segítő, a bíróság álláspontját alátámasztó eszközként való használata nem ütközik a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény rendelkezéseibe, a jogtudomány eredményei a jogalkalmazás során felhasználhatók (Kúria Kpkf.III.45.034/2023/2.). A tartós jogviszony szempontjából nem a szerződéstípus a meghatározó [KEMENES István: *A szerződés megerősítése és módosítása*. In Gárdos Péter–Vékás Lajos (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz II.*, Wolters Kluwer, Budapest, 20182, 1766.]. A döntő körülmény nem a jogviszony fennállásának az időtartama, nem is önmagában az, hogy a teljesítés maga egy aktussal történik-e, hanem a felek által vállalt kötelezettségek természete, illetőleg e szerződéses kötelezettségeknek a felek helyzetére gyakorolt hatása és a hatás időbeli dimenziója [MENYHÁRD Attila: *A szerződés megerősítése és módosítása*. In Osztovits András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja III.*, Budapest, Opten, 2014, 465.]. Egy jogviszony abban az esetben tekinthető tartósnak, ha egy adott szerződés a felek jogait és kötelezettségeit, magatartását hosszabb időtartamra határozza meg (NOCHTA Tibor: *Mennyiben szerződési kockázat a gazdasági válság?* Jog–Állam–Politika, 2011/2., 94.). A felek közötti jogviszony tartós voltát a huzamos időn át teljesítendő szolgáltatások alapozzák meg (VÉKÁS Lajos: *Szerződési jog. Általános rész*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2016, 72.).
- [37] Mindezek ismeretében a bírósági szerződésmódosítás konjunktív feltételei közül a tartós jogviszony fennállása annak a szerződésnek az esetében állapítható meg, amely alapján a felek tartós vagy visszatérően ismétlődő szolgáltatások nyújtására kötelesek, és ezáltal a szerződés a felek jogait és kötelezettségeit hosszabb időre határozza meg.
- [38] Az adott esetben a másodfokú bíróságnak az, a kereset elutasításához vezető jogi következtetést megalapozó megállapítása, hogy a felek között létrejött adásvételi szerződés tartós jogviszony fennállását még a kikötött részletfizetés és a hosszabb teljesítési határidő ellenére sem eredményezte, abból a szempontból helytálló volt, hogy a szóban forgó szerződéstípus esetében a teljesítés általában egyetlen aktussal megvalósul. A felperesnek a felülvizsgálati kérelemben ezzel szemben megfogalmazott jogi okfejtése azon alapult, hogy a felek valójában egy vegyes, az adásvételi szerződés mellett a vállalkozási szerződés, azon belül a tervezési és kivitelezési szerződés, valamint a megbízási szerződés egyes elemeit is magában foglaló szerződést kötöttek, amely a kötelező jótállásra és a kellékszavatosságra is figyelemmel hosszú távon érvényesíthető jogok és kötelezettségek együtteseként szabályozza a felek kapcsolatát. Ez az álláspont azonban az alábbiakban részletezték szerint nem volt megalapozott.
- [39] A felek „ingatlan adásvételi szerződés tulajdonjog fenntartással” megnevezésű szerződést kötöttek, amely alapján az alperes a tulajdonában állt ingatlanon felépítendő új társasházi lakást adott el a felperesnek. Eladóként a lakóingatlanok a jogerős építési engedélynek megfelelő felépíttetését, és a kivitelezés befejezését követően – a jogerős használatbavételi engedély birtokában – a társasház ingatlan-nyilvántartási bejegyeztetését is vállalta. A felperes az utóbbiak mellett arra tekintettel, hogy az alperes a társasház építésére és megvalósítására vállalt kötelezettséget, továbbá a műszaki tartalom az építkezés folyamatában módosulhatott, a szerződést vállalkozási elemeket is tartalmazónak nevezte, és önmagát sem csupán vevőként, hanem megrendelőként is azonosította. Kiemeli a Kúria, hogy vállalkozási szerződés és annak altípusaként tervezési és kivitelezési szerződés azonban a felek között nem jött létre, az alperes nem a felperes által megrendelt tervezőmunka, építési munka elvégzésére, a felperes pedig nem vállalkozói díj fizetésére volt köteles. Emiatt volt szükség arra, hogy – miután a birtokba adás időpontja a tulajdonjog átszállásának időpontját megelőzte – az alperes az őt eladóként a kivitelezővel szemben megillető, a kötelező jótállásból eredő igényeit, valamint a tervezővel és a kivitelezővel szemben érvényesíthető kellékszavatossági jogait a szerződésben a felperesre mint vevőre engedményezze. A felek költelmi jogviszonya tehát a felülvizsgálati kérelemben ismertetett szerződéses tartalom ellenére is kizárólag tulajdonátruházásra irányult. Ettől eltérő szolgáltatást, tevékenység kifejtését az alperes által tanúsítandó és a tőle a felperes által követelhető magatartásként a szerződés nem határozott meg.
- [40] A felperes a felek közötti megbízási jogviszony létrejöttét arra hivatkozással állította, hogy a szerződés az épület üzemeltetésére vonatkozóan is tartalmazta a felek külön megállapodását. Ez ugyanakkor nem jelentett mást, mint azt, hogy a felperes határozott időre szóló megbízási szerződés megkötésére adott meghatalmazást az alperes részére. Ennek alapján az épület üzemeltetése körébe sorolható feladatok ellátására tartós megbízási jogviszony sem a peres felek között jött létre.
- [41] A jogviszony tartósságának megítélésakor – a fentebb írtak értelmében – a szerződésben meghatározott, a felek által teljesítendő szolgáltatások jellegének kell meghatározó jelentőséget tulajdonítani. Ehhez képest a minősítés szempontjából közömbös, hogy szerződésszegés esetén a felek milyen jogkövetkezményeket

- érvényesíthetnek. Ennélfogva a felülvizsgálati érveléssel szemben pusztán a kötelező jótállás hosszabb időtartama sem adhatott volna okot annak megállapítására, hogy a felek tartós jogviszonyt hoztak létre. Ráadásul – a már hivatkozottak szerint – a felperes által megjelölt jótállási igények nem az alperes, hanem a tőle különböző vállalkozó (kivitelező) hibás teljesítéséből eredhettek, és az alperes ezért engedményezte azokat a felperesre.
- [42] Összességében a felek adásvételi szerződésen alapuló jogviszonyának az, a felülvizsgálati kérelemben is hangsúlyozott, legfőbb sajátossága, hogy az alperes egy, a szerződéskötéskor még nem létező társasházi lakást adott el a felperesnek, és erre figyelemmel a felek mind a tulajdonjog átruházására és a birtokátruházásra, mind pedig a vételárfizetési kötelezettség részletekben való teljesítésére hosszabb határidőt határoztak meg, a jogviszonyt nem tette tartóssá. Mégpedig annak ellenére sem, hogy a szerződés értelmében a műszaki tartalom, a lakás alapterülete, a társasházi alapító okirat tartalma és – az adójogszabályok változásának függvényében – a vételár általános forgalmi adóval növelt összege egyaránt módosulhatott. A szerződő feleknek ugyanis az adott szerződéstípus jellegéből adódóan nem tartós vagy visszatérően ismétlődő, hanem egyszeri szolgáltatásokat kellett teljesíteniük.
- [43] A másodfokú bíróság ezért helyesen állapította meg a tartós jogviszony fennállásának mint a bírósági szerződésmódosítás együttes feltételei egyikének hiányát, és a jogerős részítéletében a Ptk. 6:192. §-ának megsértése nélkül hagyta helyben az elsőfokú ítéletnek a felek szerződésének módosítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését.
- [44] A Kúria a kifejtettre tekintettel a jogerős részítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.III.20.562/2025/5.)

9 Az ügyész a védett természeti értékben okozott kár megtérítése iránti, hárommillió forintot meg nem haladó követelést kizárólag bírói úton, polgári peres eljárásban, keresettel érvényesítheti [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 176. § (1) bek. b) pont, 254. § (1) bek.; 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 60. § (2) bek.; 2009. évi L. törvény (Fmhtv.) 1. § (2) bek., 3. § (2) bek.; 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.) 1. § (2) bek., 26. § (1) bek., 27. § (5) bek. e) pont; Alaptörvény 28. cikk, 29. cikk (2) bek. d) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes 2022. október 31-én a reggeli órákban lakóhelye külterületére ment azért, hogy védettnek minősülő fenyőrigókra vadásson. Az alperes vadászati jogosultság nélkül tartózkodott a területen, ahol lelőtt négy fenyőrigót, későbbi elvitel és elfogyasztás céljából. A fenyőrigók közül három azonnal, egy pedig a cselekmény felfedezését követően röviddel elpusztult. Az alperes által elejtett fenyőrigók együttes értéke 100 000 forint.
- [2] A büntetőbíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a fenti magatartásával megvalósította a löfgyverrel visszaélés, valamint a természetkárosítás büntettét, továbbá a lopás vétségének kísérletét, ezért őt halmazati büntetésül

szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajthatóságát próbaidőre felfüggesztette.

A kereseti kérelem

- [3] Az ügyész felperes a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 60. § (2) bekezdése alapján előterjesztett keresetében kérte az alperes 100 000 forint és kamatai megfizetésére kötelezését arra hivatkozva, hogy az alperes négy fenyőrigó kilövésével természeti értéket károsított.

Az első- és a másodfokú végzés

- [4] Az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 176. §-a (1) bekezdés b) pontja alapján végzésével visszautasította a keresetlevelet. Indokolása szerint a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 3. § (2) bekezdése alapján a hárommillió forintot meg nem haladó követelés csak fizetési meghagyás útján érvényesíthető, mely értékhatár alatt az ügyész keresetindítási joga is úgy értelmezendő, hogy a perbeli igényt fizetési meghagyás útján érvényesítheti.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság végzésével a Pp. 389. §-a szerint alkalmazandó 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését azzal, hogy a Pp. 254. § (2) bekezdése alapján tájékoztatta a felperest, követelése a közjegyző előtt indítható fizetési meghagyásos eljárásban érvényesíthető.
- [6] A jogerős végzés indokolása szerint a felperes arra szövegűen hivatkozott, hogy a Tvt. 60. § (2) bekezdése „keresetindításra” hatalmazza fel, mivel e rendelkezés szerint természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész keresetet indíthat a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt. A felperes szó szerinti értelmezésével szemben azonban a részben az elsőfokú bíróság által is hivatkozott eljárási szabályok az elsődlegesek, amelyek alól a jelen per nem képez kivételt.
- [7] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az Fmhtv. elsőfokú bíróság által is hivatkozott 3. § (2) bekezdése szerint csak fizetési meghagyás útján vagy a Pp. 167–168. §-aiban meghatározott módon érvényesíthető a kizárólag pénz fizetésére irányuló olyan lejárt követelés, amelynek a Pp. pertárgyérték meghatározására vonatkozó szabályai szerint számított összege a hárommillió forintot nem haladja meg, feltéve, hogy
- a) a feleknek van ismert belföldi lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye, illetve székhelye vagy képviselője (a továbbiakban együtt: kézbesítési cím), és
- b) a pénzkövetelés – az (5) bekezdésben meghatározott kivétellel – nem a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény alapján létesített jogviszonyból, közalkalmazotti jogviszonyból, köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból, egészségügyi szolgálati jogviszonyból, rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyból, honvédelmi alkalmazotti jogviszonyból, szolgálati jogviszonyból, közfoglalkoztatási jogviszonyból, a sporttörvény alapján kötött munkaszerződéses jogviszonyból,

- szakképzési munkaszerződés alapjául szolgáló jogviszonyból, nemzeti felsőoktatási törvény szerinti hallgatói munkaszerződésből eredő jogviszonyból, illetve szociális szövetkezettel és foglalkoztatási szövetkezettel létesített tagi munkavégzési jogviszonyból, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvényben meghatározott közszolgálati vagy közigazgatási szerződéses jogviszonyból ered.
- [8] A másodfokú bíróság szerint e jogszabályhely alapján a felperes igényérvényesítése nem képez kivételt és a további ott szabályozott feltételnek is megfelel, ezért a felperes által szűken értelmezett „keresetindítás” kötelezően a fizetési meghagyásos eljárásban történő igényérvényesítést jelenti. Ehhez képest is azonban a Pp. rendelkezései irányadók elsődlegesen. A Pp. 254. § (1) bekezdése szerint pedig csak a közjegyző hatáskörébe tartozó, az Fmhtv.-ben szabályozott fizetési meghagyásos eljárásban érvényesíthető – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a kizárólag pénz fizetésére irányuló olyan lejárt követelés, amelynek pertárgyértéke a hárommillió forintot nem haladja meg. Ilyen eltérő törvényi rendelkezést azonban a Tvt., az Fmhtv. vagy a Pp. sem szabályoz. Utóbbi kapcsán azt is rögzítette, hogy a Tvt. nem írja elő a Pp. közérdekből indított perekre vonatkozó különleges szabályainak alkalmazását, ezért e különleges szabályokat nem is kell alkalmazni a Pp. 571. §-a alapján [amely szabályok viszont – a pertárgyérték függvényében eltérően az általános szabályoktól – a keresetlevéllel történő perindítást szabályozzák (Pp. 571., 574. §). Rámutatott: mindezen túlmenően a Pp. 256. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztésének ugyanaz a hatálya, mint a keresetlevél előterjesztésének, azaz a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztése a „keresetindítás” hatálya alá esik.
- [9] Utalt arra is, hogy az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 27. § (5) bekezdés e) pontja szerint törvény „perindításra” jogosíthatja az ügyészt – különösen – a környezet, természet és termőföld védelmével összefüggésben. Az Ütv. 26. § (1) bekezdés második mondata értelmében pedig az ügyész ezeket a hatásköröit a törvénysértés kiküszöbölése érdekében – egyebek mellett – elsősorban bírósági peres és nemperes eljárások megindításával („perindítási jog”) gyakorolja.
- [10] Értelmezésében e rendelkezések szerint is valamely nemperes eljárás megindítása azt jelenti, hogy az ügyész a „perindítási” jogával él. Az ügyészség közérdekvédelmi feladatairól szóló 3/2012. (I. 6.) LÜ utasítás (a továbbiakban: Utasítás) 42. § (2) bekezdésében szabályozottak is ezen értelmezés irányába mutatnak; az itt rögzítettek szerint ugyanis nem indítható kereset olyan esetben, amikor az igény más eljárás útján, egyszerűbben érvényesíthető. Az Utasítás 47. § a) pontja szerint pedig az ügyész nemperes eljárásban akkor vehet részt, ha arra külön jogszabály feljogosítja, amire tekintettel úgy ítélte, hogy a felperes értelmezésétől eltérően ügyészként nemhogy nem vehet részt nemperes eljárásban, hanem a perbeli igényt kizárólag fizetési meghagyásos eljárásban érvényesítheti. Ezt az értelmezést a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem gyengíti a felperes által a fellebbezésében hivatkozott 2/2012. KMPJE számú jogegységi határozat sem, mert az abban foglaltak is – csakúgy, mint az Ütv. 27. § (2) bekezdése és a Pp. 60. § (1) bekezdése – azt deklarálják, hogy az ügyész a fél jogait gyakorolja, azaz a perindítás vonatkozásában sem többet, sem kevesebbet.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [11] A jogerős végzés ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati és – külön beadványban – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet.
- [12] Felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés – elsőfokú végzésre is kiterjedő – hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [13] Álláspontja szerint a jogerős végzés az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, mert a Pp. 176. § (1) bekezdés b) pontjába és a 254. § (1) és (2) bekezdésébe; az Ütv. 1. § (2) bekezdésébe, a 26. § (1) bekezdésébe, a 27. § (5) bekezdés e) pontjába és (6) bekezdésébe; a Tvt. 60. § (2) bekezdésébe, az Fmhtv. 1. § (1) bekezdésébe, 3. § (2) bekezdésébe és a 24. § (1) bekezdés b) és c) pontjába ütközik. A felperes hivatkozott arra is, hogy a jogerős végzés jogkérdésben indokolás nélkül eltér:
- a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett 2/2012. KMPJE határozatától, valamint a Pfv.21.769/2013., Gfv.30.200/2020/8., Pfv.21.008/2022/4. számú határozataitól az ügyész közjogi jogalanyisága tárgyában, továbbá
- az 1/2019. PJÉ határozatában foglaltaktól az eljárás folytatásának kötelezettsége tárgyában.
- [14] Érvélése értelmében törvényi felhatalmazásának hiányában az ügyész közjegyzői hatáskörbe tartozó fizetési meghagyásos eljárás megindítására szorítása az Ütv. felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezéseit sérti. Rámutatott: a hivatkozott rendelkezésekből következően az ügyész konkrét ügyekben való fellépésének és a fellépés módjának mindig közvetlenül valamely külön törvényi rendelkezésre is visszavezethetőnek kell lennie. A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az ügyésznek nemcsak a fellépés esetei, hanem a fellépés módja tekintetében is külön törvényi felhatalmazásra van szüksége. Csak a bírósági nemperes eljárás megindítása jelenti azt, hogy az ügyész perindítási jogával él. Tekintettel arra, hogy az Ütv. kizárólag bírósági peres és nemperes eljárást szabályoz, az Utasítás fogalomhasználata is csak ezen eljárásokra vonatkozhat.
- [15] A felperes a Pp. 254. § (1)–(2) bekezdése és a Tvt. 60. § (2) bekezdése megsértését a törvény eltérő rendelkezése hiányának másodfokú bíróság általi megállapításával kapcsolatban állította. A jogerős végzés jogi indokaival szemben a megsértettként megjelölt jogszabályi rendelkezések együttes értelmezéséből szerinte az következik, hogy a jogalkotó az ügyészi igényérvényesítést kereset formájában kívánta lehetővé tenni. A Tvt. 60. § (2) bekezdésében a jogalkotó tudatosan alkalmazta a kereset kifejezést, és a később megalkotott Fmhtv. és az Ütv. vagy a Pp. hatálya lépése után sem módosította ezt az igényérvényesítési módot.
- [16] Kitért arra is, hogy a Tvt. 68. § (2) bekezdése szerint a védett állat- és növényfaj egyede állami tulajdonban áll. Az állami vagyon megóvása pedig

- nem tehető függővé az abban keletkezett kár mértékétől azáltal, hogy a hárommillió forintot el nem érő kár okozása esetén az állam mint tulajdonos – a kárigényének érvényesítése során az ügyészi kereset benyújtásának kizárásával – jogi korlátba ütközik. A másodfokú bíróság – annak ellenére, hogy a Pp. 254. § (1) bekezdése alapján a Tvt. 60. § (2) bekezdése eltérően rendelkezik – a jogszabályi feltételekkel ellentétes igényérvényesítési módot (fizetési meghagyásos eljárást) határozott meg.
- [17] A felperes szerint a kár megtérítése iránti kereset fizetési meghagyásos eljárásra való utalása az Fmhtv. 1. § (1) bekezdésével, a 3. § (2) bekezdésével, a 24. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjával ellentétes. Az Fmhtv. preambulumból következően a fizetési meghagyás magánfelek egymás közötti pénzköveteléseinek behajtására szolgál. Az Alaptörvény 29. cikkére is figyelemmel az ügyész állam javára szóló igényérvényesítése nem tartozik ebbe a körbe. A fizetési meghagyásos eljárás nem szolgálhat arra, hogy abban az ügyész absztrakt közjogi jogalanyként az állam javára kérje kártérítés megfizetését az összeg meghatározott számlára történő utalásával, mivel ebben az eljárásban nincs helye más javára szóló fizetési kötelezésnek. A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem nyomtatványa sem teszi lehetővé az ilyen igényérvényesítést.
- [18] Rámutatott: a jogerős végzés azért is jogszabálysértő, mert a másodfokú bíróság a keresetlevél áttételét elrendelő végzés megváltoztatásával, az áttétel mellőzésével maga állapította meg, hogy az ügyész által védett természeti értékben okozott kár megtérítése iránt indított per a közérdek védelmében indított per [Pp. 20. § (3) bekezdés *a)* pont *ac)* alpont], közérdekű fizetési meghagyásról viszont a hatályos törvények nem rendelkeznek. További törvényi aggályokat vet fel szerinte a díjfizetési kötelezettség, amelyre a fizetési meghagyásos eljárásban az illetékfizetési kötelezettségtől eltérő szabályok vonatkoznak. A közjegyzőnek az Fmhtv. 24. § (1) bekezdés *b)–c)* pontjai alapján vissza kell utasítania a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet, ha a követelés érvényesítése kizárólag bírósági hatáskörbe tartozik, illetve megállapítható, hogy a fizetési meghagyás kibocsátásának a 3. § vagy törvény egyéb rendelkezése alapján nincs helye.
- [19] A felperes felülvizsgálati kérelmében egyebekben részletesen előadta, miért tartja a jogerős végzést a Kúria megjelölt közzétett határozataitól jogkérdésben eltérőnek.
- [20] Az alperes nem terjesztett elő felülvizsgálati ellenkérelmet.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [21] A Kúria végzésével a felperes kérelmére a következők miatt engedélyezte a felülvizsgálatot a jogerős ítéletben felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére [Pp. 409. § (2) bekezdés *b)* pont második fordulat] tekintettel.
- [22] Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvének tartalmi eleme, hogy az állami szervek csak a jogszabályban meghatározott feladat- és hatáskörükben járhatnak el. Az Alaptörvény 29. cikk (2) bekezdés *d)* pontja szerint a legfőbb ügyész és az ügyészség a közérdek védelmezőjeként gyakorolja az Alaptörvény vagy törvény által meghatározott további feladat- és hatásköröket. Ha az ügyész a jogszabályokban meghatározott állami igényt nem tudja érvényesíteni, sérül az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdésében és P) cikk (1) bekezdésében szereplő alkotmányos követelmény. Az ügyészség jogainak Alaptörvénybe ütköző módon való szűkítése és korlátozása alaptörvényellenes joggyakorlat kialakításához és az ügyészség közérdekvédelmi működésének ellehetetlenítéséhez vezethet. Mindezekre tekintettel a társadalom széles körét érinti annak a jogkérdésnek az elbírálása, hogy az ügyész a védett természeti értékben okozott kár megtérítése iránti, hárommillió forintot meg nem haladó, a jelen esetben 100 000 forint összegű követelést milyen eljárásban érvényesítheti, fizetési meghagyás útján vagy keresettel.
- [23] A Kúria a felperesnek a Pp. 409. § (3) bekezdésére alapított felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét alaptalannak ítélte, ezért az ezen az alapon kért felülvizsgálatot megtagadta. Erre tekintettel a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltéréssel kapcsolatos felülvizsgálati hivatkozásokat érdemben nem vizsgálhatta.
- [24] Az így meghatározott felülvizsgálati keretek között eljárva [Pp. 423. § (1) bekezdés] a felülvizsgálat eredményeként a Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem alapos, a jogerős végzés a következők miatt az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő.
- [25] A Kúria előjáróban rögzíti, hogy a fenti jogkérdés vizsgálata során több – részben jogállási, részben eljárásjogi – jogszabály (kiemelten: Ütv., Pp., Fmhtv., Tvt.) egymással is egybevetett értelmezését kellett elvégezni, az ügyészség Alaptörvény 29. cikkében rögzített alkotmányos kötelezettségeivel összhangban.
- [26] Ezzel összefüggésben kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabály szerint: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”
- [27] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét az alábbiakra tekintettel ítélte alaposnak.
- [28] A felperes helyesen mutatott rá felülvizsgálati kérelmében, hogy az ügyészi eljárás törvényi kereteit az ügyészség Alaptörvényben rögzített feladatai, az Ütv., valamint a külön jogszabályok által biztosított feladat- és hatáskörei határozzák meg. Az Ütv. 1. § (2) bekezdésében foglaltakból következően az ügyész konkrét ügyekben való fellépése és a fellépés módja minden esetben közvetlenül valamely külön törvényi rendelkezésre vezethető vissza. Az ügyésznek ennek megfelelően nemcsak a fellépés esetei, hanem a fellépés módja tekintetében is külön törvényi felhatalmazásra van szüksége. Az Ütv. 26. § (1) bekezdése szerint az ügyészség a büntetőjogon kívüli közérdekű feladat- és hatásköreit elsősorban

- bíróági peres és nemperes eljárások megindításával (perindítási jog), valamint hatósági eljárások kezdeményezésével és jogorvoslat előterjesztésével gyakorolja (a továbbiakban együtt: fellépés). Az Ütv. 27. § (5) bekezdés e) pontja szerint törvény a környezet, természet és termőföld védelmével összefüggésben perindításra jogosíthatja az ügyészt.
- [29] Természeti érték károsítása esetén az ügyészt a Tvt. 60. § (2) bekezdése jogosítja fel a fellépésre. A Tvt. 60. §-ához fűzött előterjesztői (korabeli miniszteri) indokolás szerint a természet védelme érdekében az ügyésznek kiemelt szerepe van, önálló keresetindítási, valamint felügyeleti jogkörrel, melynek részletes szabályait az ügyészségről szóló törvény tartalmazza. A jogalkotó a Tvt. 60. § (2) bekezdését a Tvt.-hez képest később megalkotott jogszabályok (Fmhtv., Ütv., Pp.) hatálybalépése után nem módosította. Az ügyészi keresetindítás módját meghatározó további külön törvényi rendelkezés nincs. Ebből következően a Tvt. 60. § (2) bekezdésében foglaltak egyben az ügyészi igényérvényesítési mód szabályozásának is minősülnek. E jogszabályhely szerint: „Természeti érték, terület, valamint védett természeti terület veszélyeztetése, károsítása esetén az ügyész keresetet indíthat a tevékenységtől való eltiltás, illetőleg a tevékenységgel okozott kár megtérítése iránt.” A Tvt. általi igényérvényesítési mód tehát a keresetindítás, ami értelemszerűen a Tvt. által biztosított bírói utat [Pp. 1. § (1) bekezdés], azaz bírósági polgári peres eljárást feltételez.
- [30] A Pp. 254. § (1) bekezdése szerint „[c]sak a közjegyző hatáskörébe tartozó, a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvényben szabályozott fizetési meghagyásos eljárásban érvényesíthető – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a kizárólag pénz fizetésére irányuló olyan lejárt követelés, amelynek pertárgyértéke a hárommillió forintot nem haladja meg.” A Kúria rámutat: a Tvt. 60. § (2) bekezdése a Pp. 254. § (1) bekezdése alkalmazása körében az e jogszabályhely szerint kivételt képező „törvény eltérő rendelkezése”, tekintettel arra, hogy az ügyész igényérvényesítése nem tartozhat az Fmhtv. hatálya alá. Az Fmhtv. preambuluma szerint ugyanis e törvényt az Országgyűlés „a természetes személyek és jogképes szervezetek nem vitatott pénzköveteléseinek gyorsabb és hatékonyabb érvényesítése érdekében” alkotta. A fizetési meghagyás tehát egyrésztől és alapvetően magánfelek egymás közötti pénzköveteléseinek behajtására szolgál. A „közérdek védelmezőjeként” [Alaptörvény 29. cikk (2) bekezdés d) pont] törvény – adott esetben a Tvt. 60. § (2) bekezdése – által meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorló ügyész azonban nem azonosítható az Fmhtv. által meghatározott e személyi körrel. Másrésztől – ahogyan az az Fmhtv. preambuluma, valamint a törvényjavaslat előterjesztői (korabeli miniszteri) indokolásában is kifejezésre jut – a fizetési meghagyásos eljárás célja a nem vitatott pénzkövetelések egyszerűsített eljárásban, peren kívül történő gyors, hatékony elintézése. Mindebből következően helytálló a felperesnek az a felülvizsgálati hivatkozása is, miszerint az Alaptörvény 29. cikk (2) bekezdés d) pontjára figyelemmel a közérdek védelmében fellépő ügyész állam javára szóló igényérvényesítése nem tartozik ebbe a körbe. A 2010. június 1. napja óta nem bírósági, hanem közjegyzői nemperes eljárásként szabályozott, közjegyzői hatáskörbe tartozó fizetési meghagyásos eljárás nem szolgálhat arra, hogy abban az ügyész absztrakt közjogi jogalanyként az állam javára kérje kártérítés megfizetését.
- [31] Továbbá: a fizetési meghagyás jogintézményének az ügyészi igényérvényesítésre is vonatkoztatott alkalmazása annak – az illetéktől eltérően szabályozott – költség (díj) vonzata miatt sem állhatott a jogalkotó szándékában, mert az nem felelne meg az Alaptörvény 28. cikke szerinti, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos cél tételezésének.
- [32] A fentiek alapján a hivatkozott jogszabályi rendelkezések Alaptörvénynek megfelelő, együttes értelmezésével okszerűen az következik, hogy a védett természeti értékben okozott kár megtérítése iránti hárommillió forintot meg nem haladó követelés az ügyész által kizárólag bírói úton, polgári peres eljárásban előterjesztett keresettel érvényesíthető.
- [33] A kifejtettetekre tekintettel a másodfokú bíróság az ügyész keresetlevelét a Pp. 176. § (1) bekezdés b) pontja alapján visszautasító elsőfokú határozatot a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárásjogi jogszabályok megsértésével hagyta helyben.
- [34] A Kúria a jogszabálysértő jogerős végzést – az elsőfokú végzésre is kiterjedően – hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a perfelvételi szaktól új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

(Kúria Pfv.I.21.252/2024/5.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

GAZDASÁGI SZAKÁG

10. I. A felszámoló által elkészített közbenső mérlegben foglaltakkal szemben kétféle jogvédelmi eszköz nem vehető igénybe: a közbenső mérleggel kapcsolatban a hitelezőket az észrevételezés joga illeti meg, azzal szemben kifogás előterjesztésének nincs helye. A hitelezőnek a közbenső mérlegre tett, észrevételnek minősülő beadványát a bíróságnak a közbenső mérleg jóváhagyása során kell elbírálnia, külön határozathozatalnak e vonatkozásban nincs helye; a közbenső mérleg benyújtásától és jóváhagyásától elkülöníthető, a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen benyújtott kifogást pedig a Cstv. 51. § (1) bekezdése alapján kell elbírálni.

II. Ha a hitelezők a közbenső mérlegből szereznek tudomást a felszámolónak a Cstv. 51. §-a értelmében kifogással támadható jogszabálysértő intézkedéséről vagy mulasztásáról, a felszámoló jogszabálysértő eljárásával szemben az így megnyílt törvényes határidőn belül van helye kifogásnak [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 50. § (5)–(6) bek., 51. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az adós a 2017. szeptember 21-én előterjesztett kérelem alapján 2018. július 23-i kezdő időponttal felszámolás hatálya alá került.
- [2] A felszámoló az eljárás során több közbenső mérleget is készített, ezeket az elsőfokú bíróság jogerősen jóváhagyta.
- [3] A 2020. június 15-i fordulónappal elkészített II. számú közbenső mérleg és jelentés az adósnak a mérleg fordulónapján meglévő vagyonát 914 600 000 forintban tüntette fel, amelyből 56 075 000 forint tárgyi eszköz volt. A II. számú közbenső mérlegre – mások mellett – a hitelező (a továbbiakban: kifogást tevő) is észrevételt tett, amelyben állította, hogy a mérlegből és jelentésből számos, 100 000 forintot meghaladó forgalmi értékű vagyonelem hiányzik, értékesítésükre viszont még nem került sor. Az elsőfokú bíróság a kifogást tevő hitelező észrevételét alaptalannak találta és a 94. számú végzésével a módosított II. számú közbenső mérleget és jelentést jóváhagyta. Az elsőfokú bíróság végzése fellebbezés hiányában 2021. november 10-én jogerőre emelkedett.
- [4] A felszámoló 2021. november 18-i fordulónappal készítette el a III. számú közbenső mérleget és jelentést, amelyek értelmében a mérleg fordulónapján az adós vagyona 15 400 000 forint tárgyi eszközt is tartalmazó 259 514 000 forintot tett ki. A felszámoló nyilatkozata szerint tárgyi eszközként egyedül a cím3 hrsz.-ú ingatlant jelölte meg, azon kívül az adósnak vagyontárgya nincs. A kifogást tevő hitelező a III. számú közbenső mérlegre tett észrevételében arra hivatkozott, hogy valótlan a felszámolónak a tájékoztatása, hogy az adósnak a mérlegben megjelölt ingatlanon kívül további vagyontárgya nincs. Ezzel összefüggésben egyrészt

hivatkozott az adós tevékenységet záró mérlegében feltüntetett adatokra, másrészt további okiratok bemutatására kérte a felszámolót kötelezni annak érdekében, hogy konkrétan meg tudja jelölni azokat a vagyonelemeket, amelyek még nem kerültek értékesítésre. Az elsőfokú bíróság a hitelező észrevételét alaptalannak találta és a 209. számú végzésével a III. számú közbenső mérleget és jelentést jóváhagyta. Végzése fellebbezés hiányában 2022. szeptember 28-án jogerőre emelkedett.

- [5] A felszámoló 2022. október 31-i fordulónappal készítette el az adós IV. számú közbenső mérlegét és jelentését, amelyek szerint az adósnak a megjelölt összegű követelésen és pénzeszközön túlmenően vagyontárgya a fordulónapra nem volt, az értékesítés befejeződött. A kifogást tevő a IV. számú közbenső mérlegre és jelentésre tett észrevételében sérelmezte a felszámoló nyilatkozatából többek között, hogy az adósnak nincs további értékesíthető vagyontárgya. Ez utóbbival összefüggésben az adós tevékenységet záró mérlegében szereplő adatokra hivatkozással állította, hogy az adósnál még számtalan olyan gép és berendezés található, amelyek értékesítése nem történt meg. Jelezte, hogy önmagában egy adott tárgyi eszköz nulla könyv szerinti értéke az amortizáció okán nem jelenti azt, hogy az adott ingóság nem létezik és hogy nincs piaci értéke. Az elsőfokú bíróság a IV. számú közbenső mérleget a 227. számú végzésével jóváhagyta. Végzésének indokolása szerint amiatt tekintette megalapozatlannak a kifogást tevő észrevételét, mert a IV. számú közbenső mérleg kiindulási alapja nem a tevékenységet záró mérleg, hanem a jogerősen jóváhagyott III. számú közbenső mérleg, amelyben az adós vagyonaként a tárgyi eszköz soron már csak az ingatlan szerepelt. Az ingatlant a felszámoló értékesítette, az adósnak további értékesíthető vagyontárgya tehát nincs. Figyelemmel volt arra is, hogy a mérleg vizsgálatánál a bíróságnak nem lehet feladata szakértőt kirendelni annak érdekében, hogy az esetleg megvolt ingóságokat a szakértő tárja fel és értéküket állapítsa meg. A hitelező fellebbezése alapján eljáró Ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését az 5. számú végzésével helybenhagyta. A végzés indokolásában az ítéltábla arra is rámutatott, hogy a kifogást tevő hitelező már a II. és III. számú közbenső mérlegekre tett észrevételeiben is sérelmezte, hogy a mérlegekben feltüntetett és a tevékenységet záró mérlegben kimutatott vagyon között eltérés tapasztalható, tehát erről a kifogást tevő nyilvánvalóan nem az ebben az eljárásban a fellebbezéséhez mellékelte – állítása szerint 2023. december 18-án megismert – leltárból szerzett tudomást. Az Ítéltábla jogerős végzését a Kúria a Gfv.III.30.287/2024/11. számú végzésével hatályában fenntartotta.

A kifogás és a felszámoló ellenkérelme

- [7] A kifogást tevő 2024. április 25-én nyújtott be a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 51. §-ára alapított kifogást, amelyben kérte, hogy a bíróság kötelezze a felszámolót 1. az adós vagyontárgyainak értékesítésére vonatkozó összes adásvételi szerződés vagy árverési jegyzőkönyv részére történő átadására, illetve az azokba történő iratbetekintés biztosítására; 2. az adós „2018.08” számú felszámolási eszközleltárában rögzített eszközök jogi státuszával történő egyenkénti elszámolásra akként, hogy a felszámoló tájékoztassa a kifogást tevőt az értékesítésről, a leselejtezésről, valamint a Kft. részére birtokba adott eszközökről; 3. a Kft.-vel a cím4 szám alatti ingatlan tárgyában 2019. január 21-én megkötött adásvételi szerződés vonatkozásában olyan tartalmú átadás-átvételi jegyzőkönyv részére történő átadására, amely alapján megállapítható, hogy az adós „2018.08” számú felszámolási eszközleltárjában rögzített eszközök közül melyek kerültek átadásra a Kft. részére.
- [8] A felszámoló ellenkérelme elsődlegesen – elkésettsége miatt – a kifogás érdemi vizsgálat nélküli elutasítására irányult. Erdemben is vitatta a kifogást.

Az első- és a másodfokú határozat

- [9] Az elsőfokú bíróság végzésével a kifogást – elkésettsége miatt – érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [10] Az elsőfokú bíróság végzése indokolásában megállapította, hogy a felszámoló már a III. számú közbenső mérlegben beszámolt az ingóságok értékesítésének befejezéséről, és hogy az adósnak további értékesíthető vagyona – egy ingatlanon kívül – nincs. A közbenső mérlegek ezt követő egyértelmű tartalma szerint az adósnak semmilyen vagyontárgya nincs, a vagyonértékesítés befejeződött. A kifogást tevő ezeknek az adatoknak a birtokában nem lehetett abban a hiszemben, hogy az adósnak vannak még értékesíthető és értékkel bíró vagyontárgyai. A kifogást tevő a vagyontárgyak teljes körű értékesítéséről már a III. számú és az ezt követő közbenső mérlegből tudomást szerzett, melyhez képest a kifogását a tudomásszerzéstől számított 15 napon túl, elkésetten terjesztette elő. Rámutatott, hogy a kifogást tevő által a tudomásszerzése időpontjaként és okaként megjelölt 2024. április 10-i helyszíni szemle az adós tulajdonából és birtokából négy éve kikerült ingatlanban zajlott, így az ott tapasztaltakból az adós vagyoni helyzetére vonatkozóan nem volt következtetés levonható.
- [11] Kitért arra is, hogy a kifogást tevő anélkül utalt iratbetekintési jogára, hogy a felszámoló jogszabálysértést állította volna ebben a körben. A kifogást tevő iratbetekintési joga biztosítására kérelmet a felszámoló felé nem nyújtott be és azt a felszámoló nem is utasította el.
- [12] A hitelező fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [13] A másodfokú bíróság határozata indokolásában a tényállást kiegészítette az előtte a IV. számú közbenső mérleg jóváhagyásáról hozott elsőfokú végzés felülbírálatára folyamatban volt eljárásban hivatalból megismert adatokkal, és az így kiegészített tényállás alapján megállapította, hogy a kifogást tevő

legkésőbb a IV. számú közbenső mérleg és jelentés átvételekor tudomást szerzett arról, hogy a felszámoló az adós minden, általa fellelt vagyontárgyát értékesítette, az adósnak további értékesíthető vagyontárgya nincs, amelyre tekintettel a felszámoló az értékesítést befejezettnek nyilvánította. A kifogást tevő a felszámolónak a közbenső mérlegből így megismert közlésével (intézkedésével) nem értett egyet – mivel álláspontja szerint az adósna még számtalan olyan gép és berendezés található, amelynek értékesítése nem történt meg –, de azt kifogással a Cstv. 51. § (1) bekezdése szerint nem támadta, csak a Cstv. 50. § (5) bekezdése szerinti észrevételeit tette meg. A kifogást tevő az általa sérelmesnek tartott felszámolói nyilatkozatot (mulasztást) – bár az észrevételei szerint korábban is tudta – legkésőbb a IV. számú közbenső mérleg és jelentés kézhezvételekor megismerte, ezért azt a Cstv. 51. § (1) bekezdése alapján az ettől számított 15 napon belül támadhatta volna.

- [14] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal a 2024. április 10-i szemle megítélésében. A kifogást tevő nem a szemlén, hanem saját nyilatkozata (a IV. számú közbenső mérlegre tett észrevétele) szerint is a szemle megtartása előtt már tudomást szerzett az általa sérelmezett helyzettől: arról, hogy a tevékenységet záró mérlegben feltüntetett, valamint a közbenső mérlegekben kimutatott – a felszámoló nyilatkozata szerint értékesítésre került – vagyon között eltérés mutatkozik, és hogy állítása szerint a felszámoló az adós teljes vagyonának értékesítéséről nem adott számot. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy mivel a 2024. április 10-i helyszíni szemle egy olyan ingatlanon zajlott, amely már több mint négy éve kikerült az adós tulajdonából, önmagában a szemlén tapasztaltakból megalapozottan nem lehetett következtetni az ott fellelt ingóságok kapcsán az adós fennálló tulajdonjogára és a felszámoló elszámolási kötelezettségére.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [15] A kifogást tevő felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős végzés hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását és a kifogásának helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan a jogerős végzésnek az elsőfokú végzésre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [16] Arra hivatkozott, hogy a jogerős végzés a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 221. § (1) bekezdésébe és a Cstv. 50. § (5) bekezdésébe, illetve 51. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.
- [17] Előadta, hogy a másodfokú bíróság álláspontjával szemben egyik közbenső mérleg sem adott tételes tájékoztatást a K/l. alatt csatolt leltár vagyonelemeinek értékesítéséről. A kifogása olyan vagyonelemekre is kiterjedt, amelyek nincsenek feltüntetve a közbenső mérlegekben, azonban a 2024. április 10-i helyszíni szemlén fellelhetők voltak az ingatlanban. A kifogást tevő a közbenső mérlegekben nem szereplő vagyonelemek sorsát nem tudta ellenőrizni korábban.

- [18] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen alkalmazta együttesen a Cstv. 51. § (1) bekezdését és az 50. § (5) bekezdését. Az elkészített közbenső mérlegek és jelentések tekintetében jogorvoslatnak nem minősülő észrevételezési joga volt, kifogással a közbenső mérleget nem támadhatta, azt a felszámoló sérelmezett tevékenységével szemben vehette igénybe. Utalt a BH 2005.153., a BH 2001.490. számú és a BH 2011.140. számon megjelent Gfv.30.099/2010/5. számú döntésekre. Érvelése szerint tévedett a másodfokú bíróság, mivel a Cstv. 51. § (1) bekezdésében meghatározott határidőt a IV. számú közbenső mérleggel és jelentéssel kapcsolatban alkalmazta, ami sérti a régi Pp. 221. § (1) bekezdését.
- [19] Állította, hogy a korábbi közbenső mérlegek után jutott olyan információk birtokába, amelyek azok elfogadása ellenére bizonyítják a felszámoló mulasztását. A K/I. számú leltár igazolja, hogy a felszámolás elrendelésekor az adós székhelyén a közbenső mérlegekben feltüntetett vagyonelemeket meghaladóan voltak elhelyezve ipari gyártáshoz szükséges eszközök, a helyszíni szemle pedig azt igazolta, hogy ezek az ingók már nincsenek ott, de az értékesítésük nem jelenik meg a közbenső mérlegekben. A III. számú közbenső mérleg alapján az adós teljes ingó vagyona öt ipari gép és 100 000 forint alatti ingóságok voltak, de utóbbi vagyonelemek köre nem vált ismertté. Hangsúlyozta, hogy kifogásában kifejezetten azt sérelmezte, hogy a K/I. számú leltárban tételesen felsorolt ingóvagyon sorsa nem derül ki a közbenső mérlegekből.
- [20] Hangsúlyozta, hogy a közbenső mérlegek a felszámolási kifogással és a közbenső mérleggel kapcsolatos elkülönülő eljárások miatt egyáltalán nem vehetők figyelembe a tudomásszerzés idejeként az ügyben. Kitért arra is, hogy mivel a közbenső mérlegekből nem volt megállapítható az adós felszámolási vagyona, illetve mert nem tudott betekinteni az iratokba, a közbenső mérlegekre tett észrevételeiben számviteli oldalról – a teljesen amortizált vagyonelemek értékesíthetőségén keresztül – érvelt. A hitelező az ügyvezetője és az adós közti perben 2023. december 18-án ismerte meg a K/I. szám alatt csatolt felszámolási leltárt, ami megállapíthatóvá tette, hogy az értékesítettként megjelölt öt gép az adós gyártósortainak egyes elemeit jelenti, a termelés további műszaki berendezéseinek értékesítésével a felszámoló nem számolt el. Az adós teljes gépparkjának eltűnéséről a hitelező a helyszíni szemlén szerzett tudomást, amikor megbizonyosodott arról, hogy a leltárban rögzített vagyontárgyak nem találhatók meg. A 2024. április 10. napi helyszíni szemle alkalmával jutott egyértelműen a tudomására, hogy a K/I. számú leltár tételeinek értékesítése nem téves számviteli értelmezés miatt maradt el, hanem ismeretlen módon és körülmények között kikerültek a felszámoló birtokából, ezért a kifogása határidőn belül érkezettnek minősül.
- [21] Hivatkozott arra is, hogy a kifogása nem csupán a felszámoló elszámolási kötelezettségének elmulasztásán alapult, hanem azon is, hogy a jelzett helyszíni szemlén még nem értékesített adósi ingók (víztisztító és göngyöleg) voltak megtalálhatók az ingatlanban. Az ingatlanban található víztisztító berendezés és göngyöleg értékesítésének elmaradásáról a hitelező a helyszíni szemlén kívül más forrásból nem szerezhette tudomást, erre figyelemmel is iratellenes és egyben ellentmondásos a jogerős végzés álláspontja a közbenső mérlegekkel megvalósult tudomásszerzés körében. A felülvizsgálni kért határozat a régi Pp. 221. § (1) bekezdését sérti, mivel nem vette figyelembe a kifogást ebben a részében, és mert nem adta indokát, hogy miként kellett volna hitelezőként tudomást szereznie a közbenső mérlegekből olyan vagyonelemek értékesítésének elmaradásáról, amelyek nem jelennek meg a közbenső mérlegekben.
- [22] Tévesnek tartotta a másodfokú bíróság álláspontját abban is, hogy önmagában a szemlén tapasztaltakból ne lehetett volna megállapítani az ott talált ingók tulajdonát. A csatolt felszámolási leltár tartalmával összevetve következtetni lehet az adós vagyona és a vagyonértékesítési eljárásra. Utalt a Cstv.-nek az adósi vagyont definiáló szabályára és a felszámoló feladatára a 46. § (1) bekezdése és a 48. § (1) bekezdése szerint. Feladatát a felszámoló kizárólag abban az esetben tudja teljesíteni, amennyiben az adós vagyont tételesen felméri és egyértelműen beazonosítja a vagyontárgyak körét. Kifogásának az volt a tárgya, hogy semmilyen információ nem állapítható meg a felszámoló eljárásából arra, hogy a leltár szerint az adós birtokában 2018 augusztusában még megtalálható és a felszámoló által átvett vagyonelemeknek mi lett a sorsa.
- [23] A felszámoló felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős végzés hatályban fenntartására irányult. Egyetértett annak indokaival.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [24] A Kúria a jogerős végzést a Cstv. 6. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és az ott megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.
- [25] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban – egyben a felülvizsgálati eljárás kereteinek tisztázásához –, hogy a régi Pp. 272. § (1) és (2) bekezdéséből, valamint a 275. § (1) és (2) bekezdéséből kitűnően a felülvizsgálati eljárás nem folytatása az ügy érdemében hozott jogerős határozattal befejezett eljárásnak.
- [26] A jogerős határozat több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával. A felülvizsgálati kérelemnek a kötelező tartalmi, egyben fogalmi elemekkel a benyújtására nyitva álló határidőn belül kell rendelkeznie.
- [27] A jogerős határozat abban a részében, amelyet a felülvizsgálati kérelem nem vagy úgy támad, hogy kérelme az adott körben nem rendelkezik maradéktalanul a régi Pp.-ben előírt tartalmi elemekkel, nem bírálható felül a felülvizsgálati eljárásban.
- [28] A felülvizsgálatot kérő kifogást tevő több, egymással részben átfedésben és összefüggésben álló okból

- támadta a jogerős végzést. A felülvizsgálati kérelem azonban – a következőkben részletezettek szerint – nem valamennyi hivatkozás tekintetében tartalmazott a korábban kifejtetteknek megfelelő tartalmú hivatkozást a jogerős végzés cáfolatára.
- [29] A jogerős végzés indokolásából kitűnően a másodfokú bíróság – helyes módszerrel – az egyes felszámolási iratok tartalmának, valamint a kifogás tárgyának külön-külön elvégzett, majd egymásnak megfeleltetett értékelésével foglalt állást arról, hogy a kifogást tevő a felszámoló ügyben sérelmezett eljárásáról mikor – a jogerős végzés szerint legkésőbb a IV. számú közbenső mérleg és a hozzá tartozó szöveges jelentés megismerésével – tudomást kellett szerezzen. A másodfokú bíróság jogi álláspontját ebben a körben, sem a bizonyítékértékelő munka mikénti elvégzését és eredményét, sem pedig a kifogás tartalmának helyes meghatározását nem támadta a kifogást tevő a jogszabálysértés megfelelő szöveges előadásával és a régi Pp. adekvát rendelkezésének megjelölésével a felülvizsgálati eljárásban. Utalt ugyan a felülvizsgálati kérelem a 2024. április 10-i szemlén tapasztalt, a tudomásszerzés későbbi idejét alátámasztó többletkörülményekre és a kifogás tartalmának hiányos meghatározására is, de anélkül, hogy a szövegesen így előadott jogszabálysértésekkel összhangban megjelölte volna a régi Pp. álláspontja szerint sérült konkrét rendelkezését. A felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága kizárta az érdemi vizsgálatát a vonatkozó részében.
- [30] Az előzőekből következően irányadónak kellett tekinteni a felülvizsgálati eljárásban a jogerős végzést abban a körben, hogy a kifogást tevő legkésőbb a IV. számú közbenső mérleg és jelentés átvételekor tudomást szerzett arról, hogy a felszámoló az adós minden, általa fellelt vagyontárgyát értékesítettnek tekinti, az adósnak további értékesíthető vagyontárgya hiányában a felszámolási értékesítést befejezettként kezeli, és abban a tekintetben is, hogy a kifogás a felszámolónak a közbenső mérlegből így megismert eljárását tekintette jogszabálysértőnek, az adós további, értékesíthetetlenül maradt ingóvagyonra miatt, amellyel a felszámoló nem számolt el. A Kúria kiemeli, hogy a másodfokú bíróság jogi álláspontjával mindenben egyetért: a felszámolónak a felszámolási értékesítés befejezésével kapcsolatos, a IV. számú közbenső mérlegből megismert eljárásán túl a kifogást tevő előtt saját nyilatkozata szerint is 2023. december 18-án ismertté vált az adós tételes eszközleltára, amelyre alapítottnak – a közbenső mérlegek értékesítésre vonatkozó és a leltár összevetett tartalma miatt – állította a kifogás a felszámoló jogszabálysértő eljárását, az értékesítés és a vagyonnal való elszámolás hiányosságát. Az adós évekkor korábban értékesített ingatlanán 2024. április 10-én tartott szemle a kifogás tárgyához – a felszámoló sérelmes eljárásához – képest nem szolgáltatott értékelhető többletinformációt. A kifogást tevő érvelésével szemben abból, hogy az adósnak a felszámolási eljárásban évekkor korábban már értékesített ingatlanán megtalálhatók voltak esetleg olyan, korábban az adós tulajdonaként kimutatott ingó vagyonelemek is, amelyeket már maga az eszközleltár ilyenként igazolt, nem következett a kifogást tevőnek a szemle idején megvalósult tudomásszerzése a felszámoló kifogásolt eljárásáról. A felszámolónak azt a kifogással támadott és orvosolni kért eljárását, hogy a 2023. december 18-án megismert eszközleltárban szereplő, minden egyes vagyonelemre kiterjedő értékesítés nem történt meg a felszámolás kereteit között, az eszközleltárban megjelölt, de nem értékesített vagyonról a felszámoló nem adott számot, a kifogást tevő nem a későbbi helyszíni szemlén ismerte meg.
- [31] A Kúria kiemeli, hogy a felszámoló jogszabálysértő intézkedésével vagy mulasztásával szemben biztosított kifogás időbeliségéről több határozatában állást foglalt már. Kimondta, hogy a kifogás elkésztettségére pergátló körülmény: kizárja a kifogás érdemi vizsgálatát és a felszámoló jogszabálysértőnek állított mulasztása, avagy intézkedése felülbírálatát a bíróság részéről (Kúria Gfv.30.239/2024.). A Kúria korábban többször értelmezte már a kifogás előterjesztésének határidejét a felszámoló mulasztása esetén és a közbenső mérleg intézményével összefüggésben is. A kifogás előterjesztésének törvényi határidejét a felszámoló mulasztása esetén is a mulasztásról való tudomásszerzéstől kell számítani, vagyis a kifogás nem a mulasztás teljes időtartama alatt terjeszthető elő. Az a körülmény, hogy a mulasztás esetlegesen e határidő elteltét követően is folyamatosan fennáll, a kifogás előterjesztésének határidejét (lehetőségét) ismételtelen nem nyitja meg (Kúria Gfv.30.068/2024/9.).
- [32] Ahogy a kifogást tevő előtt ismertté vált mulasztás esetén nincs jelentősége a kifogás határidejének számítása szempontjából a kifogást tevő részéről a felszámolóhoz ezt követően intézett, a mulasztás orvoslására irányuló kérelemnek és a felszámoló arra adott válaszában sem (Kúria Gfv.30.191/2024/4.), nincs annak sem jelentősége, ha a kifogást tevő a már megismert felszámolói mulasztás mibenlétére tartozóan később további adatok birtokába jut.
- [33] A kifogást tevő téves értelmezéssel hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében a Legfelsőbb Bíróság korábbi határozataira és gyakorlatára. Abból, hogy a felszámoló által elkészített közbenső mérlegben foglaltakkal szemben kétféle jogvédelmi eszköz nem vehető igénybe – a közbenső mérleggel kapcsolatban a hitelezőket az észrevételezés joga illeti meg [Cstv. 50. § (5) bekezdés], a közbenső mérleggel szemben kifogás előterjesztésének nincs helye –, az következik, hogy az alakításán túl a tartalma szerint a közbenső mérlegre tett észrevételnek minősülő beadványt a közbenső mérleg jóváhagyása során kell elbírálni, külön határozathozatalnak e vonatkozásban nincs helye; míg a közbenső mérleg benyújtásától és jóváhagyásától elkülöníthető, a felszámoló valamilyen jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása ellen benyújtott kifogást a Cstv. 51. § (1) bekezdése alapján kell elbírálni. Mindez azt is jelenti, hogy abban az esetben, ha a közbenső mérlegből válik ismertté a hitelező előtt a felszámolónak a Cstv. 51. §-a szerint kifogással támadható jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása, a felszámoló jogszabálysértő eljárásával szemben az így megnyílt törvényes határidőn belül van helye kifogásnak. Nem foglalt állást másként a Gfv.X.30.099/2010. számú határozat sem: amennyiben a közbenső mérleg

jóváhagyását követően, de a már vizsgált mérlegidőszakra tartozóan a hitelezők bármelyikének tudomására jut a felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása, az ellen a tudomásszerzéstől számítottan kifogással élhet a Cstv. 51. § (1) bekezdése szerint.

- [34] Megalapozatlanul, a régi Pp. 221. §-ának meg nem felelő tartalommal állította a felülvizsgálati kérelem az indokolási kötelezettség sérelmét. A felülvizsgált határozat indokolásából kitűnik a másodfokú bíróság egyértelmű jogi álláspontja, az, hogy mely relevánsnak tartott körülmények figyelembevételével foglalt állást a kifogás időbeliségéről, és döntött emiatt az elkésztetnek minősülő kifogás érdemi vizsgálat nélküli elutasításáról. A bíróság indokolási kötelezettségével szemben magasabb elvárás az Alkotmánybíróság gyakorlatából sem következik: az indokolt hatósági döntéshez való jog nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [7/2013. (III. 1.) AB határozat].
- [35] A kifejtettek értelmében nem állapítható meg a jogerős végzés jogszabálysértő jellege a felülvizsgálati kérelemben állított jogszabálysértések miatt, ezért a Kúria a jogerős végzést a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv.III.30.055/2025/4.)

11 Nem vezet a régi Pp. 252. § (4) bekezdésének megsértéséhez, ha az eljáró bíróságok – a hatályon kívül helyező végzésben előírt eljárási cselekmények hiánytalan foganatosítását követően – érdemi döntésüket a megismételt eljárás eredményeként olyan, a korábbi elsőfokú határozat hatályon kívül helyezéséhez vezető okoktól különböző, de az ügyben releváns kérdés vizsgálatával alakítják ki, amelynek jelentősége és vizsgálata nem merült fel a hatályon kívül helyezést megelőző eljárási szakaszokban [1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 252. § (2), (4) bek., 3. § (2) bek., 213. § (2) bek., 221. § (1) bek.; 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 37. § (2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az adós a 2017. szeptember 21-én előterjesztett kérelem alapján 2018. július 23-i kezdő időponttal felszámolás hatálya alá került.
- [2] A kifogást tevő hitelező 2020. december 11-én hitelezői igénybejelentést nyújtott be a felszámolóhoz, amelyben a korábban a Cég követeléseként nyilvántartásba vett, 236 715 958 forint tőke, 3 115 688 forint ügyleti kamat és 3 742 307 forint késedelmi kamat tekintetében kérte hitelezőként a nyilvántartásba vételét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 276. § (1) bekezdése alapján. Az elsőfokú bíróság a csodeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 46. § (6) bekezdése alapján kezdeményezett eljárásban a 4. számú végzésében kötelezte a felszámolót, hogy a Cég nyilvántartott hitelezői igényéből a kifogást tevő hitelezői igényeként vegyen nyilvántartásba „f” (tőke) kategóriában 236 715 956 forintot, „f” (ügyleti kamat) kategóriában 3 155 688 forintot, „g” (késedelmi kamat) kategóriában pedig 3 747 307

forintot. Az elsőfokú végzést a Debreceni Ítéltábla a 2023. március 30-án meghozott Fpkhf.IV.30.006/2023/2. számú végzésével helybenhagyta.

A kifogás és a felszámoló ellenkérelme

- [3] A kifogást tevő 2023. április 21-én kifogást nyújtott be a Cstv. 51. §-a alapján, amelyben egyrészt a 9.Fpkh.48/2022/4. számú jogerős végzésben megállapított követelése nyilvántartásba vételére, másrészt a II. számú közbenső mérleg szerint esedékessé vált 2 282 064 forint, a II. számú közbenső mérleg alapján elkülönítetten kezelt 107 021 910 forint, a III. számú közbenső mérleg szerint esedékessé vált 1 478 888 forint, valamint a III. számú közbenső mérleg alapján tartalékba helyezett 69 355 372 forint, összesen: 180 138 234 forint kifizetésére kérte kötelezni a felszámolót. 2023. július 19-én a felszámoló a kifogásban megjelölt összeget a kifogást tevőnek átutalta, és igazolta azt is, hogy a kifogást tevőt a jogerős végzésben foglaltak szerint nyilvántartásba vette. A kifogást tevő ezért 2023. augusztus 2-án a kifogását módosította: elsődlegesen arra kérte kötelezni a felszámolót, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:48. §-a alapján fizessen meg a részére 2 282 064 forint tőkeösszeg után 2020. november 5-től 2023. július 19-ig számított 298 684 forint, 107 021 910 forint tőkeösszeg után 2020. november 5-től 2023. július 19-ig számított 14 007 359 forint, 1 478 888 forint tőkeösszeg után 2021. november 18-tól 2023. július 19-ig számított 182 329 forint, 69 355 372 forint tőkeösszeg után 2021. november 18-tól 2023. július 19-ig számított 8 550 662 forint késedelmi kamatot. Másodlagosan kérte, hogy a bíróság 2 282 064 forint tőkeösszeg után 2023. február 27-től 2023. július 19-ig számított 116 229 forint, 107 021 910 forint tőkeösszeg után 2023. április 4-től 2023. július 19-ig számított 4 078 561 forint, 1 478 888 forint tőkeösszeg után 2023. február 25-től 2023. július 19-ig számított 75 322 forint, 69 355 372 forint tőkeösszeg után 2023. április 4-től 2023. július 19-ig számított 2 643 105 forint késedelmi kamat megfizetésére kötelezze a felszámolót.
- [4] A felszámoló védekezése a módosított kifogás elutasítására irányult.
- [5] Az elsőfokú bíróság 20. számú végzését, mellyel a módosított kifogást elkésztésére miatt elutasította, a Debreceni Ítéltábla az Fpkhf.IV.30.004/2024/2. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasította. Az ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a kifogást tevő módosított kifogását tévesen utasította el annak elkésztésére hivatkozással, ezért azt a megismételt eljárásban érdemben kell elbírálnia. Ennek során pedig mindenképp azt kell vizsgálnia, hogy a kifogást tevő a késedelmi kamat iránti követelését határidőn belül bejelentette-e a felszámolóknak. Amennyiben igen, úgy az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a kifogást tevő eredeti kifogásában megjelölt összegek késedelmes kifizetésére a felszámolóknak felróható okból került-e sor.

Az első- és a másodfokú határozat

- [6] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott végzésével a kifogást elutasította. Döntését elsődlegesen azzal indokolta, hogy a kifogást tevő a módosított kifogásában olyan intézkedés megtételére kérte kötelezni a felszámolót az adós vagyona terhére történő kifizetéssel, amit a felszámoló jogszerűen csak a közbenső mérleg vagy zárómérleg jóváhagyása, illetőleg a Cstv. 49/D. §-a alapján a zálogtárgy értékesítése esetén tehet meg, a Cstv. 51. § (3) bekezdése alapján erre a felszámoló nem kötelezhető. Megállapította továbbá azt is, hogy a kifogást tevő a késedelmi kamat iránti követelését külön nem jelentette be a felszámolónak, illetve hogy a felszámoló a kifizetéssel nem is esett késedelembe, mivel a kifogást tevő ellen indult végrehajtási eljárásban a végrehajtó csak 2023. július 14-én határozott az általa korábban lefoglalt vagyontárgyak, köztük a kifogást tevő követeléseinek feloldásáról.
- [7] A kifogást tevő fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [8] A másodfokú bíróság jogerős végzése indoklásában rögzítette, hogy a kifogást tevő a módosított kifogásában nem a jogelődje és az adós között létrejött jogviszonyból (kölcsönszerződés) származó és a jogelődje által már bejelentett késedelmi kamat követelést, hanem a II. és III. számú közbenső mérlegek alapján öt megillető összegeknek a felszámoló által késedelmesen tett kifizetése miatt érvényesített késedelmi kamat iránti igényt. A követelés a felszámolás alatt keletkezett önálló követelés volt, ezért azt a kifogást tevőnek a Cstv. 37. § (2) bekezdése alapján be kellett jelentenie.
- [9] Leszögezte egyúttal azt is, hogy a II. és III. számú közbenső mérlegeket jóváhagyó jogerős végzések nem tartalmaztak rendelkezést a módosított kifogásban megjelölt késedelmi kamat kifizetésére, illetve, hogy önmagában a hitelezői igénybejelentéssel a felszámolónak csak az igény elbírálása vált volna kötelezettségévé, a kifizetés teljesítése – arra kötelező bírósági határozat hiányában – nem. Mindebből következően a kifogást tevő kérelme, melyben a módosított kifogásában megjelöltek szerint további késedelmi kamat kifizetését kérte, abban az esetben is alaptalan lett volna, ha a Cstv. 37. § (2) bekezdése szerint a hitelezői igényt bejelenti. A módosított kifogás elbírálása szempontjából ezért nem volt jelentősége annak sem, hogy a kifogást tevő a késedelmi kamat iránti igényét bejelentette-e, illetve, hogy a felszámoló a II. és III. számú közbenső mérlegekben megállapított összegek kifizetésével késedelembe esett-e. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával abban, hogy a kifogást tevő a módosított kifogásában olyan intézkedés megtételére kérte a felszámolót kötelezni, amelyre a Cstv. 51. § (3) bekezdése alapján jogszerűen nem kerülhetett sor, mindez pedig önmagában megalapozatlanná tette a módosított kifogást. Rögzítette, hogy az előzőekre tekintettel nem foglalt állást az elsőfokú bíróságnak a hitelezői igény bejelentésével és a felszámoló késedelmével kapcsolatos megállapításai helyességéről.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [10] A kifogást tevő felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú végzés megváltoztatásával a kifogásnak helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan a jogerős végzésnek az elsőfokú végzésre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [11] Arra hivatkozott, hogy a jogerős végzés a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 252. § (2) és (4) bekezdésébe, a 3. § (2) bekezdésébe, a 213. § (2) bekezdésébe, a 221. § (1) bekezdésébe, valamint a Cstv. 37. § (2) bekezdésébe és Ptk. 6:48. §-ába ütközően jogszabálysértő.
- [12] Álláspontja szerint a jogerős végzés meg nem engedetten tért el az ügyben korábban hozott hatályon kívül helyező végzésben foglalt utasítástól. A megismételt eljárásban a módosított kifogás kizárólag két szempontból volt vizsgálható: elbírálandó kérdés volt egyfelől a hitelezői igény határidőn belüli bejelentése; vizsgálni kellett továbbá a felszámoló késedelmét. A másodfokú végzés egyik kérdésben sem foglalt állást, annak ellenére, hogy a felek a szükséges körben a nyilatkozataikat megtették a megismételt elsőfokú eljárásban. A másodfokú bíróság túlterjeszkedett a felek kérelmén, amikor a felszámolónak a fellebbezésre tett észrevételeiben tett előadását vizsgálta és elfogadta.
- [13] Fenntartotta, hogy az ügyben vizsgált késedelmi kamat iránti követelése nem volt önálló, csupán a jogelődje már bejelentett követeléséhez kapcsolódó járulékos jellegű követelés, ezért nem kellett új hitelezői igényként bejelentenie. Állította, hogy a kifogás 2023. augusztus 2-i módosítása hitelezői igénybejelentésnek is minősült, mellyel kapcsolatban utalt a Kúria Gfv.30.354/2021/5. számú határozatára, valamint a BH 2014.11.341. számú eseti döntésre.
- [14] A felszámoló késedelmével összefüggésben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével (rég Pp. 206. §) alakította ki álláspontját, amikor a végrehajtó 2023. július 14-i tájékoztatásához kapcsolta a felszámoló tudomásszerzését. Érvelése szerint a felülvizsgálati kérelemben részletezett bizonyítékokból az állapítható meg, hogy az eljáró végrehajtó 2023. július 14-i jegyzőkönyvével azonos tartalmú jegyzőkönyvet a hitelező már 2023. február 27-én eljuttatott a felszámolónak, miáltal a felszámoló megismerte azt a körülményt, hogy a hitelező vagyona a követelésekre kiterjedően feloldásra került a végrehajtási foglalás alól. Állította, hogy a II. és III. számú közbenső mérlegekben részére kiutalni rendelt összegek tekintetében a felszámoló 2023. február 27-től, az elkülönített összegek tekintetében pedig 2023. április 4-től késedelembe volt. A megjelölt időpontoktól a tényleges kifizetés időpontjáig terjedő időre késedelmi kamat fizetésére vált kötelessé.
- [15] A felszámoló felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős végzés hatályban fenntartására irányult, egyetértett annak indokaival.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [16] A Kúria a jogerős végzést a Cstv. 6. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó régi Pp. 275. § (2) bekezdése

- alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és az ott megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.
- [17] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban – egyben a felülvizsgálati eljárás kereteinek tisztázásához –, hogy a régi Pp. 272. § (1) és (2) bekezdéséből, valamint a 275. § (1) és (2) bekezdéséből kitűnően a felülvizsgálati eljárás nem folytatása az ügy érdemében hozott jogerős határozattal befejezett eljárásnak. A felülvizsgálat a jogerős ítélet, illetve az ügy érdemében hozott jogerős végzés ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből következik egyrészt, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel; következik továbbá az is, hogy felülbírálati jogkörét a Kúria az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a törvényes határidőben érkezett perorvoslati kérelemben előadott jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja, amennyiben a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai megfelelnek a régi Pp.-ben meghatározott tartalmi követelményeknek.
- [18] A fentiekből következő alapvető elvárás egyben a felülvizsgálati kérelemmel szemben – érdemi elbíráláshoz és eredményességéhez –, hogy hivatkozásai megfellelthetők legyenek a jogerős határozatnak: a felülvizsgálatot kérő félnek a felülvizsgálni kért határozat indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia. Amennyiben a jogerős határozat több, az adott érdemi döntést egymagában is megalapozó jogi indokon alapul, a felülvizsgálatot kérő félnek valamennyi indokot cáfolnia kell a felülvizsgálati kérelem sikerességéhez.
- [19] A jogerős határozat abban a részében, amelyet a felülvizsgálati kérelem nem vagy úgy támad, hogy kérelme az adott körben nem rendelkezik maradéktalanul a régi Pp.-ben előírt tartalmi elemekkel, nem bírálható felül a felülvizsgálati eljárásban.
- [20] A jogerős végzés indokolása szerint a másodfokú bíróság bár abban a kérdésben is állást foglalt, hogy a kifogást tevő ügyben vizsgált követelése hitelezői igényként külön bejelentési kötelezettség alá esett [Cstv. 37. § (2) bekezdés], érdemi döntését arra az előzőtől különálló, önálló jogi indokra alapította, hogy a kifogás tárgyává tett jogvédelmi igény – a felszámolóknak a kifogást tevő által kért kötelezése – meghaladta a Cstv. 51. § (1)–(3) bekezdéseiben szabályozott kifogás jogintézményi kereteit. A felülvizsgálati kérelem a jogerős végzést ez utóbbi részében a korábbi hatályon kívül helyező végzés iránymutatásától való eltérés miatt, valamint a felek kérelmeim való túlterjeszkedés okán támadta a régi Pp. 252. § (4) bekezdésére, a 3. § (2) bekezdésére, a 213. § (2) bekezdésére és a 221. § (1) bekezdésére hivatkozással. A felülvizsgálati kérelem a Cstv. 51. §-ának értelmezését és annak ügybeli jelentőségét nem érintette.
- [21] A kifogást tevő álláspontjától eltérően azonban nem vezetett a régi Pp. 252. § (4) bekezdésének megsértéséhez, hogy az eljáró bíróságok – a hatályon kívül helyező végzésben előírt eljárási cselekmények hiánytalan foganatosítását követően – érdemi döntésüket olyan, a korábbi elsőfokú határozat hatályon kívül helyezéséhez vezető okoktól különböző, de az ügyben releváns kérdés vizsgálatával alakították ki, amelynek jelentősége és vizsgálata nem merült fel a hatályon kívül helyezést megelőző eljárási szakaszokban. A bizonyítékok mérlegelése, a tényállás megállapítása, valamint az abból származó jogi következtetések levonása ugyanis valamennyi bíróságnak a saját hatásköréből és az őt megillető bírói függetlenségéből eredő önálló jogosultsága. Ezen felül nem értelmezhető a hatályon kívül helyező végzésnek sem a megismételt eljárásra kötelező, sem az iránymutató tartalma olyan eljárási korlátként, amely kizárná a megismételt eljárásban további, a hatályon kívül helyező végzésben az ügy akkori állása szerint megfogalmazott kérdéseken túl egyéb körülmények vizsgálatát.
- [22] Nem sérült a jogerős ítélet eredményeként a régi Pp. 221. §-a szerint az indokolási kötelezettség szabálya sem. A felülvizsgált határozat indokolásából kitűnik a másodfokú bíróság egyértelmű jogi álláspontja, hogy mely relevánsnak tartott kérdés vizsgálatával, mely körülmények figyelembevételével tartotta megalapozatlannak a kifogást, ami szükségtelenné tette az ügyben egyébként feltárt további kérdésekben az érdemi álláspontjának kialakítását. A bíróság indokolási kötelezettségével szemben magasabb elvárás az Alkotmánybíróság gyakorlatából sem következik: az indokolt hatósági döntéshez való jog nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [7/2013. (III. 1.) AB határozat].
- [23] Tévesen hivatkozott a felülvizsgálati kérelem a kérelemhez kötöttség szabályának sérelmére is. Azon túl, hogy a felszámoló másodfokú eljárásban tett nyilatkozatának érdemi vizsgálata a hivatkozott eljárási szabályok szabályozási tárgyára figyelemmel eleve sem a kifogást tevő által előadott eljárási szabálysértéseket vethette volna fel, az elsőfokú végzés indokolásából kitűnően a megismételt eljárás elsőfokú szakaszának is tárgya volt a felszámoló kötelezésének lehetősége a kifogást tevő által kért tartalommal. A kérdés érdemi vizsgálatával már az elsőfokú bíróság végzésében állást foglalt a kifogás meg nem engedett tartalmáról, amivel a másodfokú bíróság a közbeni mérlegek jóváhagyásáról rendelkező végzések és a kifogás tárgyának összevetésével egyetértett.
- [24] Az eljáró bíróságok vonatkozó jogi álláspontját a további (egyébként helyes) részében – sem a közbeni mérlegek jóváhagyásáról rendelkező végzések tartalmi azonosítását, sem a felszámolási vagyontól való kifizetés törvényes lehetőségeinek értelmezését, sem pedig a kifogás jogintézményének kereteit tekintve – nem támadta a felülvizsgálati kérelem, ezért azt irányadónak kellett tekinteni a felülvizsgálati eljárásban. Mindez egyben azt is jelentette a felülvizsgálati eljárás már ismertetett korlátaira tekintettel, hogy a felülvizsgálati kérelem eredménytelen volt, miáltal a felülvizsgálati kérelem további – a jogerős végzés más indokára tartozó – hivatkozásainak vizsgálata szükségtelenné vált.
- [25] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős végzést a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv.III.30.069/2025/8.)

12A Ptk. a biztosító megtérítési igényét a régi Ptk.-tól eltérő dogmatikai alapra helyezte, az nem törvényi engedménynek, hanem harmadik személy részéről történt teljesítésnek minősül. A biztosító e jogcímen előterjesztett követelését ennek alapulvételével kell elbírálni [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:57. § (1) bek., 6:468. § (1) bek.; 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) 558. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Város Önkormányzata 2010. február 1-jén vállalkozási szerződést kötött az alperessel az önkormányzat tulajdonában álló szakközépiskola épületrekonstrukciójának és komplex akadálymentesítési munkálatainak elvégzésére a megrendelő által rendelkezésre bocsátott kiviteli tervdokumentáció alapján. Az alperes a kivitelezés során – gyártói javaslatra – a tervezővel való egyeztetés nélkül részben eltért a tervdokumentációban foglaltaktól. A műszaki átadás-átvétel 2011-ben történt meg.
- [2] 2020. február 5-én a szél a tornacsarnok tetőszerkezetét megbontotta. A lerepülő elemek a tornacsarnok és egyéb szomszédos épületek homlokzatában is kárt okoztak. A káresemény az alperes hibás teljesítésével okozati összefüggésben következett be.
- [3] A szakközépiskola mint az épület vagyongazdálkodója vagyongarancia szerződést kötött a felperessel az épületre, ami a káresemény idejében is hatályban volt. A szakközépiskola a tetőjavítási munkák elvégzésére 2020-ban vállalkozási szerződést kötött az alperessel, amely alapján az alperes a munkák elvégzése után 14 486 617 forintot számlázott ki.
- [4] Bár a vagyongarancia szerződés alapján a szakközépiskola kárigénye – kizárt kockázatviselés miatt – elutasítható lett volna, a felperes a jó üzleti-partneri viszonyra tekintettel a kárt 12 700 000 forint összegben megtérítette.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes kármegosztásra hivatkozva 6 350 000 forint és kamata megtérítése iránt terjesztett elő keresetet az alperessel szemben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:486. § (1) bekezdése alapján.
- [6] A felperes kereseti tényállítása szerint az alperest – hibás teljesítése miatt – a kár bekövetkezésében 50% mértékű közrehatás terheli, ezért a teljesített biztosítási szolgáltatás fele összege megtérítésére köteles. A közrehatás mértékét arra alapította, hogy amennyiben a tető kivitelezése megfelelően történt volna meg, a szél miatt akkor is keletkezett volna károsodás, azonban nem olyan mértékű, mint amilyen bekövetkezett. Egyebekben hivatkozott arra, hogy amennyiben az alperes a kivitelezést az annak időpontjában érvényben és hatályban lévő jogszabályok, illetve szabványok alapján és a megfelelő gondos körültekintést tanúsítva végezte volna el, akkor a káresemény nem következett volna be. A felperes álláspontja szerint a károsult közvetlen igényérvényesítése esetén a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 310. §-a alapján az alperes a kijavítási költségben megnyilvánuló teljes kár

megtérítésére köteles lett volna arra figyelemmel, hogy a tetőszerkezet az egyes épületszerkezetek és azok létrehozásánál felhasználásra kerülő termékek kötelező alkalmassági idejéről szóló 11/1985. (VI. 22.) ÉVM–IpM–KM–MÉM–BKM együttes rendelet szerinti kötelező alkalmassági időn belül károsodott.

[7] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Többirányú védekezése egyebek mellett kiterjedt arra, hogy a felperes a biztosítási szerződés alapján – saját döntése eredményeként – kizárt kockázat ellenére térített, ezért arra az összegre az alperessel szemben fennálló megtérítési igénye nem terjed ki.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresettel egyezően 6 350 000 forint tőke és kamata megfizetésére kötelezte az alperest.
- [9] Az elsőfokú ítélet indokolása a Ptk. 6:468. § (1) bekezdése alapján kiemelte, hogy a biztosítónak az ügyfél részére történő teljesítéssel megtérítési (regressz) igénye keletkezik a károkozóval szemben. E jogokkal a biztosító olyan mértékben és arányban élhet, amilyen mértékben ő a biztosítási szerződés alapján teljesített. A felperes és az alperes közötti jogviszonyban az elsőfokú bíróság kizárólag annak tulajdonított jelentőséget, hogy az alperest a biztosítóval szemben terheli-e kártérítési felelősség vagy sem, szemben az alperesnek a védekezésével, hogy a károsult nem volt jogosult a perben érvényesíteni kívánt összegre a biztosítási szerződés alapján. Kifejtette, hogy amennyiben a biztosító a kárt megtérítette, a károkozó a biztosító és a biztosított közötti szerződés feltételeire nem hivatkozhat, így az alperes eredménnyel nem hivatkozhatott arra, hogy a perbeli kár a biztosító felperes kockázatviselési kötelezettsége nem terjedt ki. A felperes a fennálló vagyongarancia szerződés jogviszonyból eredően teljesített, még ha az – a kizárt kockázatra tekintettel – szerződéses kötelezettség nélkül is történt. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a kártérítési felelősség megállapítása esetén a károkozó köteles a helyette kifizetett kártérítést a biztosítónak megtéríteni, mert a teljesítés nem azért történt, hogy a biztosító a károkozót a kártérítési kötelezettség alól mentesítse (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VII.21.237/2006/9.).
- [10] Az elsőfokú bíróság az alperesnek az ellenkérelmében foglalt egyéb védekezését is alaptalannak találta.
- [11] Az ítélet ellen az alperes fellebbezett.
- [12] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet – a kamatfizetés kezdő napját érintő pontosítással – helybenhagyta.
- [13] A másodfokú bíróság a fellebbezés alapján először arról foglalt állást, hogy a felperes regressz igénye alapján az alperessel szemben jogosult-e az általa a károsultnak megfizetett biztosítási összeg (jelen esetben egy részének) érvényesítésére, abban az esetben, ha a biztosítási szerződés alapján a kárigény megtérítésére nem lett volna köteles. A másodfokú bíróság álláspontja a Ptk. 6:468. § (1) bekezdését érintően az elsőfokú bíróságéval megegyezett. Indokolása szerint az igényérvényesítés független attól, hogy a biztosítási szerződés a káreseményre kiterjed-e vagy sem. A fellebbezésre figyelemmel hangsúlyozta, hogy az alperes nem került kedvezőtlenebb helyzetbe a biztosítási szerződés

miatt, hiszen a felperes a károsultnak a károkozóval szembeni igényét érvényesítette a perben. Utalt a másodfokú bíróság e körben a BH 1990.268. számú eseti döntésben foglaltakra is. Nem osztotta az alperes álláspontját abban a körben sem, hogy a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VII.21.237/2006/9. számú döntése a Ptk. alapján érvényesített megtérítési igényre nem alkalmazható. A jogerős ítélet értelmében a Ptk. 6:468. § (1) bekezdése szerinti regressz igény a Ptk. dogmatikai változtatása folytán már nem minősül törvényi engedménynek, hanem a biztosítónak az ügyfél részére történő teljesítéssel keletkező megtérítési igénye a károkozóval szemben. A másodfokú bíróság álláspontja az volt, hogy a biztosító és a biztosított szerződésének feltételei – az érvényes biztosítási szerződés meglétének kívül – továbbra sem vizsgálhatók, hiszen a perben a felperes (biztosító) a károsult részére a káresemény folytán – nem vitatottan – kifizetett összeg egy részét követelte az alperestől a Ptk. 6:468. § (1) bekezdése szerinti jogcím alapján.

- [14] A másodfokú bíróság az egyéb vitás kérdésekben is egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, egyúttal – több jogkérdést érintően – felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, amelyet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés a) és b) pontjára alapított. A felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:439. §-át, a 6:468. §-át, a 6:521. §-át, a régi Ptk. 305. §-át, a 308. §-át, a 308/A. §-át, a 310. §-át, a 326. § (1) és (2) bekezdését, a 11/1985. (VI. 22.) ÉVM–IpM–KM–MÉM–BkM együttes rendeletet, valamint a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 11. § (8) bekezdését.
- [16] Előadta, hogy a Ptk. 6:468. §-a – a régi Ptk. 558. §-ához – képest új dogmatikai megoldást alkalmaz. A Ptk. alapján az eredeti követelés megszűnése miatt nem lehet szó a követelés átszállásáról (törvényi engedményről). A biztosítónak a károsulttal (helyesen: károkozóval) szemben érvényesíthető igénye (regressz igény) sem minősül törvényi engedménynek, a biztosítónak az ügyfél részére történő teljesítéssel keletkezik megtérítési igénye a károkozóval szemben. A biztosító nem kártérítést fizet a károkozó helyett, hanem a biztosítási szerződésből fakadó kötelezettségét teljesíti az ügyfél részére.
- [17] Az eljáró bíróságok mindegyike a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VII.21.237/2006/9. számú ítéletére hivatkozott a jogalap alátámasztásakor. A megtérítési igény már nem – de legalábbis nem kizárólag – a károsultnak a károkozóval szembeni követeléséhez, hanem a biztosító szolgáltatásához kötődik, vagyis a biztosítási szerződés kölcsönös teljesítésének fokozott vizsgálata indokolt. A Legfelsőbb Bíróság hivatkozott döntése a régi Ptk. 558. §-án alapul, és kifejezetten a törvényi engedményre hivatkozik, holott a Ptk. hatálya alatt kötött szerződésre a törvényi engedmény szabályai

nem alkalmazhatóak többé. Ebből az is következik, hogy a biztosító a biztosítási szerződésben meghatározott kockázatra köteles fedezetet nyújtani. A biztosítási szerződésben kizárt kockázatokra nem köteles fedezetet nyújtani. A kizárt kockázatokra történő térítés a biztosítónak csupán joga, mégpedig olyan joga, amelyre nézve a megtérítési igény nem terjedhet ki.

- [18] Az új normaközeget mellett fontos annak vizsgálata, hogy a biztosítónak a kizárt kockázatokra történő – tehát a biztosítási szerződés keretein túlmutató – kifizetése áthárítható-e a potenciális károkozóra. Az ilyen kifizetéseknek – a felperes által is bevallottan – szinte minden esetben üzletpolitikai okai voltak. Ha a regressz igény olyan kifizetésen alapul, amelyre a biztosító a biztosítási szerződés alapján nem lett volna köteles, akkor az ilyen igényt is meg kell térítenie a károkozónak. A Ptk. 6:468. §-án alapuló megtérítési igény tárgyi hatálya csak a biztosítási szerződés alapján kötelező szolgáltatásra terjed ki, a biztosító a kizárt kockázatra történt önkéntes kifizetése megtérítését nem igényelheti.
- [19] A precedensügyben a biztosító a biztosítási szerződés alapján teljesített kifizetést, míg jelen ügyben – a felperes által is elismerten – a biztosítási szerződés alapján a kárigény nem lett volna téríthető. A biztosítási szerződés alapján egyáltalán nem lett volna lehetőség a kár összegének akár részbeni megtérítésére sem, így azt a felperes üzletpolitikai célból a saját kockázatára tette. A károkozó nem kerülhet kedvezőtlenebb helyzetbe azzal, hogy a károsult biztosítással rendelkezett. A biztosító önkéntes fizetése a keresetben megjelölt jogalapon sem biztosít megtérítési igényt a felperesnek. Az alperes nem finanszírozhatja a felperes üzletpolitikai előnye megszerzését.
- [20] A Ptk. hatókörében ezért a korábbi ítélkezési gyakorlat meghaladt, a biztosítónak nincs ilyen egyoldalú alakító joga, ez sem a Ptk. tételes szabályaiból, sem az alapelveiből nem vezethető le.
- [21] A felperes joghatályos felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [22] A felülvizsgálati kérelem a következők miatt alapos.
- [23] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés b), c) pont].
- [24] A Kúria rögzíti, hogy a Gfv.VI.30.304/2024/2. számú végzésével az 1. számú jogkérdés tekintetében a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontja második fordulatára (joggyakorlat továbbfejlesztésére) alapított felülvizsgálatot engedélyezte. Ezt meghaladóan a felülvizsgálatot megtagadta, így jelen határozat csak az engedélyezett körben foglalkozhat a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal. Az engedélyezett jogkérdés pedig az volt, hogy a biztosítónak a megtérítési igénye a biztosítási

- szerződés alapján kötelezően teljesítendő kifizetést meghaladóan kiterjed-e azokra a biztosítottak nyújtott teljesítésekre is, amelyekre a biztosító a biztosítási szerződés alapján nem volt köteles.
- [25] A régi Ptk. 558. § (1) bekezdése akként rendelkezett, hogy amennyiben a biztosító a kárt megtérítette, őt illetik meg azok a jogok, amelyek a biztosítottat illették meg a kárért felelős személlyel szemben, kivéve, ha ez a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozó. A régi Ptk. ezáltal egy törvényi engedményezést szabályozott.
- [26] A felek jogviszonyára azonban a Ptk. alkalmazandó.
- [27] Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [28] A Ptk. Országgyűlés részére benyújtott törvényjavaslata 6:467. §-a alatt *[Törvényi engedmény]* megjelöléssel az (1) bekezdésében azt a szövegváltozatot tartalmazta, hogy amennyiben a biztosító a kárt megtérítette, őt illetik meg azok a jogok, amelyek a biztosítottat illették meg a kárért felelős személlyel szemben, kivéve, ha ez a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozó. A törvényjavaslat általános indokolása „A kárbiztosítási szerződések” fejezetéhez 1. Közös szabályok cím 3. pontja alatt azt tartalmazza, hogy „a törvényi engedmény szabályait kiegészíti a Javaslat a biztosítónak a biztosítottal szembeni visszakövetelési igényével arra az esetre, ha a nyújtott szolgáltatás és a károkozó által fizetett kártérítés együttes összege meghaladja a biztosítottat ért kár összegét. Az indokolás egyéb részei nem kapcsolhatók az eredetileg benyújtott törvényjavaslat 6:467. §-ához.
- [29] A törvényalkotás folyamatában a jogszabály szövege változott.
- [30] A 2012. november 19-i keltezésű T/7971/118. számú módosító javaslat érintette a 6:467. §-át azzal a szövegváltozattal, hogy „Ha a biztosító a kárt megtérítette, megtérítési igény illeti meg a károkozóval szemben, kivéve, ha a károkozó a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozó. A megszűnt követelés biztosítékai fennmaradnak, és e követelést biztosítják.” A módosító javaslatához fűzött indokolás szerint „a módosítás, a Javaslat rendelkezésének tartalmi módosítása nélkül, a rendelkezést összhangba hozza a 6:57. § (3) bekezdésével.” Ebből következően a biztosító megtérítési igényét a jogalkotó a harmadik személy részéről történő teljesítés szabályával kívánta összhangba hozni.
- [31] A végül elfogadott törvény 6:467. §-a a *[Részleges díjfizetés]* szabályait tartalmazza, míg a 6:468. § szabályozza a *[Megtérítési igény]*-t, mégpedig az (1) bekezdésében akként, hogy a biztosítót az általa megtérített kár mértékéig megtérítési igény illeti meg a károkozóval szemben, kivéve, ha a károkozó a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozó. A megszűnt követelés biztosítékai fennmaradnak, és e követelést biztosítják.
- [32] A jogalkotó tehát elvetette a *[Törvényi engedmény]*-t és helyett *[Megtérítési igény]*-t szabályozott, de ehhez az indokolás nem, csak a módosító javaslat indokolása nyújt támpontot az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezéshez akként, hogy a megtérítési igény szabályozását a Ptk. 6:57. §-ával kívánta összhangba hozni.
- [33] A *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez* (szerk. Vékás Lajos–Gárdos Péter) a megtérítési igényt illetően a következőket fejt ki: „A Ptk. egységesíti a harmadik személy általi teljesítéssel kapcsolatos jogkövetkezményeket. Az eredeti követelés a teljesítéssel ebben az esetben is megszűnik, az eredeti kötelezettel szemben pedig a harmadik, teljesítő személyt megtérítési igény illeti meg. A Ptk. alapján az eredeti követelés megszűnése miatt nem lehet szó a követelés átszállásáról (törvényi engedményről...). A szabályozás szerint a biztosítónak a károsulttal szemben érvényesíthető igénye (regressz igény) sem minősül törvényi engedménynek, a biztosítónak az ügyfél részére történő teljesítéssel keletkezik megtérítési igénye a károkozóval szemben. ... A biztosító ... nem a kártérítést fizeti meg a károkozó helyett, hanem a biztosítási szerződésből fakadó kötelezettségét teljesíti az ügyfél felé, amely jellemzően nem egyezik meg a kár mértékével. Eppen ezért továbbra is szükség van arra, hogy a biztosító számára külön nevesítse a megtérítési igényt a Ptk. „Annak a szemléletbeli változásnak, hogy a biztosítót a károkozóval szemben megillető regressz igény nem tekinthető törvényi engedménynek, hanem az az eredeti kötelemtől elkülönülő megtérítési igénynek minősül, gyakorlati következményei is vannak. ... Eltérően alakul továbbá a regressz igény esedékessé válásának az időpontja (ezzel az elévülés kezdő időpontja) is, amely a biztosító teljesítésének az időpontja lesz.”
- [34] A jogalkotó, amikor az eredeti törvényjavaslat szövegéhez képest nem *[Törvényi engedmény]*-t, hanem *[Megtérítési igény]*-t szabályozott, kifejezésre juttatta, hogy el kívánt térni a korábbi szabályozási modelltől, és a biztosító megtérítési igényét nem törvényi engedményként, hanem a Ptk. 6:57. §-a szerinti *[Harmadik személy részéről történő teljesítés]*-ként kívánta szabályozni.
- [35] A Ptk. 6:57. § (1) bekezdése értelmében a jogosult a harmadik személy részéről felajánlott teljesítést köteles elfogadni, ha ehhez a kötelezett hozzájárult, a szolgáltatás nincs személyhez kötve, és nem igényel olyan szakértelmet vagy képességet, amellyel a harmadik személy nem rendelkezik. A kötelezett hozzájárulása nem szükséges, ha a harmadik személynek lényeges jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy a teljesítés megtörténjék, és a kötelezett a teljesítést elmulasztotta, vagy nyilvánvaló, hogy időben nem tud teljesíteni. A (2) bekezdés szerint, ha a kötelezett és a harmadik személy közötti jogviszonyból más nem következik, a harmadik személyt megtérítési igény illeti meg a kötelezettel szemben.
- [36] A harmadik személy részéről felajánlott teljesítés elfogadásához a kötelezett hozzájárulása szükséges, ilyen hozzájárulást azonban az alperestől nem kértek. Az adott esetben a hozzájárulás elhagyását megalapozó, a felperes oldalán fennálló lényeges jogi érdek nem állapítható meg. A felperes úgy

nyújtott szolgáltatást a biztosítottnak, hogy a káresemény valójában kizárt volt a kockázati körből. Az általános biztosítói gyakorlat nem az, hogy a kizárt kockázatra teljesítenek, hanem éppen ellenkezőleg a kockázat kizárását érvényesítik. A biztosítotthoz fűződő szerződéses kapcsolat fenntartása nem tekinthető olyan lényeges jogi érdeknek, ami szerződés hiányában történő teljesítést úgy alapozza meg, hogy utóbb a biztosító ennek anyagi következményét megtérítési igényként áthárítja.

- [37] A Kúria álláspontja szerint a felperest a Ptk. 6:468. §-án alapuló megtérítési igény a Ptk. 6:57. § (1) bekezdése szerinti feltétel hiányában nem illeti meg, ezért a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a keresetet elutasította.

(Kúria Gfv.VI.30.304/2024/8.)

13 Befektetési vállalkozás adós felszámolási eljárásában kizárja az ügyfélvagyon kiadásával kapcsolatos felszámolói intézkedésnek az azonos ténybeli alapon újabb kifogás útján történő támadását a korábban már előterjesztett kifogás elbírálásának anyagi jogerőhatása [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 6. § (3) bek.; 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 229. §, 130. § (1) bek. d) pont, 157. § a) pont; 2007. évi CXXXVIII. törvény (Bszt.) 136. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Törvényszék 3. számú végzésével elrendelte az adós felszámolását. Az adós 2015. március 5-i hatállyal felszámolás alatt áll.
- [2] A kifogást tevő 2015. április 3-án hitelezői igényt jelentett be az adóssal 2004. december 20-án kötött értékpapír- és ügyfélszámla szerződés alapján, és értékpapírszámla-követelés jogcímén 220 332 197 forint kifizetését kérte a felszámolótól.
- [3] A hitelezőnek az adósnál vezetett 44410 számú számláján korábban nyilvántartott O. Nyrt. törzsrészevényből a felszámoló – a dematerializált részvényállomány felmérését és azonosítását követően, a külön törvényben előírt csoportképzés és arányosítás módszerével – az Ítéletábra 15.Fpkhf.43.886/2016/9. számú végzése alapján azonosított és meglévő mennyiséget a hitelezőnek transzferálással kiadta, a fennmaradó, de hiányzó mennyiség miatt pedig a hitelező követelését hitelezői igényként nyilvántartásba vette. Közölte, hogy az ismételt felülvizsgálat alapján további értékpapírt nem ad ki.
- [4] A kifogást tevő több kifogást is előterjesztett a felszámoló eljárásával szemben.

A kifogás és a felszámoló ellenkérelme

- [5] A kifogást tevő a 2023. november 29-én benyújtott kifogásában a felszámoló kötelezését kérte a számláján a felszámolás kezdő időpontjában nyilvántartott és még ki nem adott 34 479 OTP törzsrészevény kiadására. Kifogása alapjául arra hivatkozott, hogy az általa 2023. november 24-én megismert bírósági ítéletekből (Törvényszék 22.P.20.733/2022/21., Ítéletábra 9.Pf.20.711/2022/7-II.) megállapíthatóan a felszámoló nem bizonyított hiányra hivatkozással tagadta meg az adós 1017

ügyfelének – köztük a kifogást tevő hitelezőnek – 841 300 OTP törzsrészevény kiadását.

- [6] A felszámoló védekezése elsődlegesen – a jogvita korábbi jogerős elbírálására tekintettel – az eljárás megszüntetésére, érdemben a kifogás elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

- [7] Az elsőfokú bíróság a kifogásolási eljárást a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 6. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 157. § a) pontjának, 130. § (1) bekezdés d) pontjának alkalmazásával megszüntette.
- [8] Határozatának indokolása szerint a kifogásban megjelölt ítéletek indokolásának nincs a kifogást tevő által állított tartalma: a pernek az adós vezető tisztségviselői ellen folyamatban volt büntetőeljárásban egyéb törvényes útra utasított polgári jogi igény volt a tárgya; az adós kártérítési keresetének elutasításához az vezetett, hogy az adós nem igazolta, hogy melyik alperes milyen magatartással milyen összegű kárt okozott a számára. A büntetőeljárásban hozott jogerős ítélet egyebekben az ügyfélszámokban kialakult hiány tényét megállapította, ennek ellenkezője a kártérítési perben sem merült fel. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az előtte Fpkh.165/2017. ügyszámon indult eljárásban a bíróság megállapította, hogy a felszámoló egy korábbi ügyben hozott másodfokú végzésben (15.Fpkhf.43.886/2016/4.) előírt 45 napos határidőben a kifogás tárgyát képező 37 780 OTP törzsrészevény egyedi azonosítását az adós nyilvántartásai alapján elvégezte, abból az azonosított és meglévő értékpapírt 2016. december 14-én kiadta a kifogást tevő hitelezőnek, a felülvizsgálat eredményéről pedig 2017. február 10-én tájékoztatta, és a kifogást emiatt az 54. sorszámú végzésével elutasította. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a kifogás ismételten az Ítéletábra 15.Fpkhf.43.886/2016/9. számú végzésében foglaltak elmulasztását sérelmezte, de az a korábban született végzésekkel (24.Fpkh.165/2017/54., 15.Fpkhf.43.130/2020/2., Gfv.30.320/2020/5.) véglegesen elbírálásra került.
- [9] A kifogást tevő fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [10] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával abban a kérdésben, hogy a kifogás tárgya megegyezik az Fpkh.165/2017. számú ügyben elbírált kifogásával. A hitelező ebben az eljárásban ismételten a kifogásban érintett vagyonelemek kiadására kérte kötelezni a felszámolót, mivel állítása szerint a felszámoló alaptalanul hivatkozott az adós ügyfelei OTP törzsrészevényeinek hiányára. Ebben az ügyben a hitelező a vagyonhiányt – a fenti eljárásban vizsgált vagyonfelmérés eredményén keresztül – a kártérítési perben született ítéletekből állított új tényekre hivatkozva vitatta. A megjelölt ítéletek azonban nem támasztották alá a hitelező tényállítását. Ezt a kérdést a kártérítési perben eljáró bíróságok nem is vizsgálták. A két ügy tényállásának egyezősége – a kiadni kért eszközök hiánya – ezért megállapítható volt.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [11] A kifogást tevő felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzésnek az elsőfokú végzésre kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és a kifogás érdemi elbírálásával új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [12] Arra hivatkozott, hogy a jogerős végzés a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe, a 3. § (2) bekezdésébe, a 213. § (1) bekezdésébe, a 221. § (1) bekezdésébe, továbbá a 130. § (1) bekezdés d) pontjába, a 157. § a) pontjába és a 229. §-ába ütközően jogszabálysértő.
- [13] Állította, hogy a kifogás tárgya nem azonos az Fpkh.165/2017. számú ügyben jogerősen elbírált kifogás tárgyával: a korábbi eljárásnak az volt a tárgya, hogy a felszámoló eleget tett-e az Itélőtábla 15.Fpkhf.43.886/2016/9. számú végzésében foglaltaknak, és elvégezte-e a kifogást tevő értékpapírszámláján a tulajdonként nyilvántartott 39 780 db OTP törzsrészvény egyedi azonosítását az adós nyilvántartásai alapján; jelen eljárásban a kifogás tárgyát viszont az jelentette, hogy a felszámoló köteles kiadni a kifogást tevő részére a 34 479 db OTP törzsrészvényét, amelyet eddig részvényhiányra hivatkozva nem tett meg. Az eljáró bíróságok a tényállást iratellenesen, egyedül a felszámoló előadásának elfogadásával állapították meg, meg nem engedetten tértek el a hitelező kérelmétől.
- [14] A bíróságok álláspontjától eltérően a kifogást nem ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt nyújtotta be, mint a korábbi Fpkh.165/2017. számon indított eljárásban. Az Fpkh.165/2017. számú ügyben az érvényesített jogot az jelentette, hogy a felszámoló végezze el az OTP törzsrészvények egyedi azonosítását; a tényalapja pedig az volt, hogy a felszámoló nem hajtotta végre a bíróság ezt előíró határozatát. Ezzel szemben a jelen kifogásban érvényesített jog az volt, hogy a felszámoló adja ki a kifogást tevő részére a 34 479 db OTP törzsrészvényét, amelyet részvényhiány fennállására hivatkozva nem adott eddig ki. Ennek tényalapját a jogerős ítéletben foglaltak szerint az képezte, hogy nem állapítható meg, hogy az ügyfélvagyonban hiány (részvényhiány) mutatkozott.
- [15] A felszámoló felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős végzés hatályban fenntartására irányult. Egyetértett annak indokaival.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [16] A Kúria a jogerős végzést a Cstv. 6. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.
- [17] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban – egyben a felülvizsgálati eljárás kereteinek tisztázásához –, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása az ügy érdemében hozott jogerős határozattal befejezett eljárásnak
- [18] A Kúriának a felülvizsgálati kérelem alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a kifogást tevőnek az Fpkh.165/2017. ügyszámon intézett korábbi kifogása jogerős elbírálásából következő anyagi jogerőhatás – az anyagi jogerő ügyben vitás

tárgyi terjedelme szerint – perakadályként jelentkezett-e ebben az eljárásban.

- [19] A Kúria az anyagi jogerőhatás értelmezése tárgyában hozott 6/2022. Jogegységi határozatnak a jelen nemperes eljárásban is megfelelően irányadó megállapításai közül kiemeli a következőket. A tényazonosság az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet (a bíróságtól kért jogvédelmet) megalapozó tények azonosságát jelenti: az érvényesíteni kívánt jogot megalapozó tényeket a jogalapról megjelölt jogszabályban rögzített törvényi tényállás tartalmazza; a kereseti kérelmet megalapozó tények alatt pedig az adott perben érvényesített konkrét követelés tényalapját, a követeléssel összefüggő történeti tényeket kell érteni. Mivel a kereset egy anyagi jogszabály (tárgyi jog) által biztosított valamely jog (alanyi jog) érvényesítését jelenti, a felperes a keresetben azt állítja, hogy a valóságban megtörtént konkrét történeti tények megvalósítják az alanyi jogot tételező jogi normában meghatározott törvényi tényállási elemeket, miáltal az alanyi jog megnyílt, amely feljogosítja őt valamilyen igény támasztására. Az alanyi jog mindig egy jogviszonyból ered.
- [20] Az előzőeket jelen ügyre konkretizálva a tényazonosság feltételét illetően rögzíti a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelem álláspontjától eltérően a másodfokú bíróság nem a felszámoló előadásának (egyoldalú) elfogadásával és a hitelező előadásának meg nem engedett félretételével, hanem a kártérítési perben hozott ítéletek értékelésével következtetett a tartalmában összevetett kifogások azonos ténybeli alapjára. A felülvizsgálati kérelemnek itt értékelhető további tartalma nem volt: a bírósági ítéletek hibás értékelését a hitelező nem állította.
- [21] A jogazonosságot nézve megállapítható, hogy a kifogást tevő a 2017. február 20-i kifogásában (Fpkh.165/2017.) és a jelen ügyben előterjesztett kifogásában egyaránt a korábban az adósnál vezetett ügyfél- és értékpapírszámláján nyilvántartott, de a felszámolási eljárásban eddig ki nem adott OTP törzsrészvények kiadására kérte – a kiadás törvényi feltételeinek teljesülése miatt – kötelezni a felszámolót. A kifogást tevő alanyi jogát a tulajdonát képező értékpapíroknak a felszámolási eljárás keretei között megengedett külön kiadására a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 136. §-a tette lehetővé a felszámolás alá került befektetési vállalkozás ügyfeleinek, az ott meghatározott feltételekkel.
- [22] A kifogást tevő a vizsgált kifogásokkal valójában mindkét esetben a Bszt. által biztosított alanyi jogát kívánta érvényesíteni: annak állításával, hogy a felszámoló által állított részvényhiány nem valós, vagyis nincs törvényi akadálya az ügyfélvagyon természetbeni kiadásának, kérte a tulajdonát képező, a felszámolási vagyonba nem tartozó pénzügyi eszközök kiadását a felszámolótól, illetve a felszámoló ebben állított jogszabálysértő eljárása miatt a bíróságtól a felszámoló kötelezését.
- [23] Mindebből következően a felülvizsgálati kérelemben állított jogszabálysértések nélkül, a kifogás tárgyának megfelelő tartalom szerinti értékelésével [rég Pp. 3. § (2) bekezdés] következtettek az ügyben eljáró bíróságok az Fpkh.165/2017. ügyszámon

jogerősen elbíralt és a jelen eljárásban előterjesztett kifogás összevetésével a korábbi kifogás elbírálásának anyagi jogerőhatására, és arra is, hogy az perakadályként kizárta a kifogás érdemi elbírálását ebben az eljárásban [régi Pp. 229. §, 130. § (1) bekezdés d) pont, 157. § a) pont].

- [24] A kifejtettek értelmében a jogerős végzés a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő, ezért a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv.III.30.347/2024/4.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

MUNKAÜGYI SZAKÁG

14 A munkaviszonyban álló szakszervezeti tisztségviselőt is terhelik a munkaviszonyból származó egyes kötelezettségek. Tisztségviselői tevékenysége körében is figyelemmel kell lennie a munkavállalótól elvárható követelményekre, illetve az őt munkavállalóként terhelő kötelezettségekre. E körben az Mt. 6–9. §-ában megfogalmazott általános magatartási követelmények esetében is irányadóak [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 6–9. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2014. április 1-jétől 2023. május 15-ig mentőgépkocsi-vezető/mentő-technikus munkakörben, majd 2023. november 2-tól raktáros/rakodómunkás munkakörben állt az alperes alkalmazásában.
- [2] A felperes 2020. január 1-jétől az alperesnél képvisellel rendelkező szakszervezet megyei képviselőjeként, 2023. november 15-től annak elnökeként látja el feladatait. A szakszervezeti tevékenységének biztosítására – a szakszervezet döntése alapján a jogalkotó által biztosított – a munkaideje teljes időtartamára munkaidő-kedvezményt vett igénybe.
- [4] X.Y. mentőápoló 2024. január 17-én egy trombózisos beteg szállítására kapott feladatot, de a hosszú várakozás miatt a beteget végül egy magán mentőautóval szállították be a kórházba. A mentőápoló, akit a felperes személyesen nem ismert, a felperes részére az egy zárt Facebook-csoportban – ahol a felperes szakszervezeti elnökként van jelen – megküldte az esetlapot.
- [5] A felperes a megküldött eset megbeszélését és egyeztetését a munkáltatóval nem kezdeményezte, de az esetlapot a szakszervezet elnöksége elé tárta és elnökként azt javasolta, hogy tegyenek egy nyilatkozatot a média felé.
- [6] A felperes egy médiaszolgáltató riporterével tartott kapcsolatot. A vele Skype-on történt megbeszélés során a felperes hangsúlyozta a mentőszolgáltatónál meglévő kapacitáshiányt, azonban a felperes szóbeli nyilatkozata nem került adásba, csak a perbeli esetlap.
- [7] A májusi továbbítást követően a médium egyik műsorában 2024. május 25-én 18 órakor az alperesnél májusban felmerült szoftverátállási problémáinak az illusztrálására az esetlap vágóképként jelent meg. A vágóképen látható volt a beteg keresztnéve, életkora és diagnózisa mint különleges adatok, továbbá a riasztás ideje. A híradás tartalmának és az esetlapnak nem volt köze egymáshoz.
- [8] Az alperes által elrendelt belső vizsgálat során meghallgatott mentőápoló 2024. június 4-én elismerte, hogy a fényképfelvételt mobiltelefonjával saját maga készítette, mely nyilatkozatát 2024. június 5-én azzal egészítette ki, hogy a fényképfelvételt az

ismert közösségi oldalon belül a Messenger üzenetküldő alkalmazáson keresztül magánüzenetben továbbította a felperes részére.

- [9] Az alperes a médium egyik műsorában 2024. május 25-én megjelent riportjában bemutatott dokumentummal kapcsolatban 2024. június 14 -én hallgatta meg a felperest, majd a 2024. június 25-én kelt és a felperessel 2024. június 26-án közölt intézkedésével a felperes egészségügyi szolgálati jogviszonyát azonnali hatályú felmondással megszüntette.
- [10] Az azonnali hatályú felmondásban foglaltak szerint megállapítást nyert, hogy a felperes által megküldött adatok közlése az adatvédelmi jogszabályokat sértő módon a Szabályzatába foglalt rendelkezések tudatos megszegésével, jogosulatlanul történt. A felperes jogellenes adatkezelést valósított meg azáltal, hogy olyan betegdokumentációba nyert betekintést, amelynek megtekintéséhez munkaköréből adódóan és egyéb jogalap hiányában sem volt jogosultsága. Egyebekben a munkáltató tudomására jutott az is, hogy a felperes hasonló módon, napi szinten hozzájut esetlapokról készült fényképfelvételekhez, ezáltal szintén jogosulatlan egészségügyi adatkezeléseket megvalósítva. Ezeket a jogosulatlan adatkezeléseket a munkáltató részére korábban szintén nem jelezte.
- [11] A munkáltató számára kétséget kizáróan bizonyítást nyert, hogy a felperes részére továbbított adatokat nemcsak tárolta, de azokat szándékosan továbbította egy médiaszolgáltató részére vagy olyan harmadik személy részére, aki azt a médiaszolgáltató részére továbbította, ugyanis a beteg adatokat tartalmazó egészségügyi dokumentáció (esetlap) egy országos szintű médiumhoz került, mely csatorna főműsoridőben, hírműsorában azt vágólapként felhasználva bemutatta.
- [12] A műsorban bizonyos adatok kitakarásra kerültek, ugyanakkor azon körülmény, hogy az esetlaphoz a csatorna bármilyen formában hozzájuthatott, a munkajogi jogszabályok sérelmét már önmagában megalapozza. Ez utóbbi körülmény a munkaadó társadalmi megítélését, jó hírnevét jelentős és súlyos mértékben rombolja, hiszen az állampolgároknak olyan meggyőződést alakít ki, hogy az általa kezelt egészségügyi adataik bármikor nemcsak jogosulatlan személyek birtokába kerülhetnek, de azokat egy országos szintű médiumhoz bármikor továbbíthatja, hogy azt felhasználhassa a műsorához egy egyszerű illusztrációként.
- [13] Az azonnali hatályú felmondás rögzítette, hogy a felperes magatartásával megsértette az Mt. 6. § (1)–(2) bekezdését, az 52. § (1) bekezdés d) pontját, a 234. § (3) bekezdését, az Infotv. 4. és 5. §-ait, a 3. § 10. pontját, továbbá az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 24. § (2) és (8) bekezdés rendelkezéseit.
- [14] A tényállásban körülírt felperesi magatartás jelentős kötelezettségszegést valósít meg, mely által a

- munkáltatói érdeket és a munkakör ellátásához szükséges bizalmat súlyosan megsértette a felperes.
- [15] Az intézkedés azt is rögzítette, hogy a felperes vonatkozásában a munkáltató Etikai Kódexének „Előszó” elnevezésű pontjának rendelkezései is irányadóak. A betegek egészségügyi ellátásba vetett bizalmának egyik legalapvetőbb garanciája, hogy egészségügyi dokumentációjuk kezelése során az orvosi titokhoz fűződő joguk biztosítva legyen, mely a felperes részéről megvalósuló jogtalan adatkezeléssel súlyosan sérül, amely kötelezettség alkalmas volt a munkáltató jó hírnevének veszélyeztetésére is.
- A felperes keresete és az alperes ellenkérelme**
- [16] A felperes keresetében a 2024. június 26-án közölt azonnali hatályú felmondás jogellenességének megállapítását és egészségügyi szolgálati jogviszonyának helyreállítását, továbbá azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a jogviszonya helyreállításáig terjedő időre járó 1 624 433 forint elmaradt munkabére és ezen összeg 2024. augusztus 11-től számított kamatai megfizetésére.
- [17] Álláspontja szerint az azonnali hatályú felmondás jogellenes, mert annak indokolása nem valós, nem okszerű, nem világos, ezért nem felel meg a jogszabályi követelményeknek.
- [18] Az alperes a kereset elutasítását kérte.
- Az első- és a másodfokú bíróság ítélete**
- [19] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [20] Ítéletének indokolása szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás adataiból megállapítható volt, hogy a felperes 2024. február-március környékén szakszervezeti elnökként kapta meg azt az esetlapot, amelyet a szakszervezet elnöke elé tárt, de a munkáltatónál egyeztetést nem kezdeményezett. Az esetlapot anonimizált formában 2024. május közepén továbbította egy televíziós csatorna részére, amely 2024. május 25-én vágóképként egy teljesen más témában került adásba.
- [21] Az elsőfokú bíróság a 2025. január 14-én megtartott tárgyaláson a híradó perbeli esetre vonatkozó részének megtekintését követően arra a következtetésre jutott, hogy az esetlap médiában történő bemutatása a társadalomban azt a benyomást alakíthatta ki, hogy a betegdokumentumok kikerülhetnek a médiához, ami az alperesbe vetett bizalomvesztéshez vezethet. Álláspontja az volt, hogy az esetlap médiához történő továbbítása nem felelt meg a szakszervezet Mt.-ben rögzített céljának sem. A felperes terhére értékelte a munkáltatóval történt egyeztetés mellőzését és kifejtette, hogy magatartása nem mozdította elő a munkavállalók érdekeit, azokat nem védte meg, ellenben a munkáltató jogos gazdasági érdekét, a működésébe vetett közbizalmat veszélyeztette. Az esetlap médiához való kikerülése a munkaadó társadalmi megítélését, jó hírnevét jelentős és súlyos mértékben rombolta és az állampolgároknak olyan meggyőződést alakíthatott ki, hogy az általuk kezelt egészségügyi adataik bármikor nemcsak jogosulatlan személy birtokába kerülhetnek, de azokat egy országos szintű hírműsorhoz is továbbíthatják.
- [22] Az elsőfokú bíróság érvelése szerint a betegadatok kezelése, illetőleg továbbításának célja nem volt társadalmi érdek, ugyanakkor a munkavállalói érdek érvényesítésével sem járt, egyben a munkáltató jogos gazdasági érdekét, jó hírnevét csorbíthatta, különös tekintettel az alperes tevékenységi körének társadalomban betöltött szerepére. Kifejtette, hogy a még nyilvánvaló érdekképviselési tevékenység sem jogosíthatja fel korlátlanul a felperesi szakszervezeti tisztségviselőt arra, hogy a munkáltató jogos gazdasági érdekeit és jóhírnevét bármilyen terjedelemben és módon, a munkaviszonyára irányadó szabályokat teljes mértékben figyelmen kívül hagyva veszélyeztesse, illetve megsértse.
- [23] Az ítélet indokolásában utalt arra is, hogy a szakszervezeti tevékenységnek egyáltalán nem része a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 234. § (3) bekezdésében meghatározott tiltott magatartás, hogy az alperest érintő bizalmas információkat, valamint dokumentumokat a médiának átadjon, amit a tisztségviselő akkor sem tehet meg, ha nem áll munkaviszonyban az adott munkáltatóval. A felperest a szakszervezeti minősége sem hatalmazta fel arra, hogy érzékeny betegadatokat tartalmazó dokumentációt, akár anonimizált formában tárjon fel harmadik személyek, különösen nem nagy nyilvánosság elé. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ezért a felperes magatartása az Mt. 8. §-ában foglaltakat – azaz a munkáltató jó hírnevét, jogos gazdasági érdekét – egyértelműen sértette, amely magatartást súlyosbította annak ténye is, hogy a munkáltatóval megelőző konzultációt nem kezdeményezett, következképpen az együttműködési kötelezettségét is megszegte.
- [24] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes jogviszonyát, ezért a felperes egészségügyi szolgálati jogviszonyát helyreállította azzal, hogy a munkaviszony helyreállítását követően keletkezett, a munkaviszonyban töltött időhöz kapcsolódó jogosultság tekintetében a munkaviszony megszüntetése és annak helyreállítása közötti tartamot munkaviszonyban töltött időnek kell tekinteni.
- [25] Közbenső ítéletének indokolásában a tényállást az azonnali hatályú felmondás pontos tartalmának rögzítésével kiegészítette, majd megállapította, hogy a munkáltatói intézkedésben idézett, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3., 4. és 5. §-ában foglaltakkal szemben a televízióban a vágóképen megjelent adatok alapján a beteg nem volt beazonosítható.
- [26] A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglalt érveléssel egyezően utalt arra, hogy a felperes az alperesnél képviseléssel rendelkező szövetség elnökeként a mentődolgozókkal való szoros kapcsolattartás, valamint a munkaviszonnyal kapcsolatos érdekeik előmozdítása és megvédése érdekében a mentődolgozókat érintő problémákat megfelelő védelmi rendszer megtartásával nyilvánosságra hozhatta. Az érintett mentőápoló a felperest, mint szakszervezeti vezetőt kereste meg, aki e minőségében ismerte meg az eljuttatott esetlapot, továbbította azt az elnökség részére, majd az elnökség döntése alapján juttatta el a média

- részére anonimizált formában. Álláspontja szerint ezért a felperes nem szegte meg az együttműködési kötelezettségét, továbbá az Mt. 52. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt magatartást sem tanúsította.
- [27] A jogerős ítélet indokolása szerint nem volt megállapítható az Mt. 234. § (3) bekezdésében meghatározott jogszabályi előírás megszegése sem, mert a felperes magatartása nem sértette meg a munkáltató jogos gazdasági érdekeit vagy személyiségi jogait. Nem találta valósnak azt az indokolást sem, hogy az állampolgároknak esetleg olyan meggyőződés alakulhat ki, hogy az egészségügyi adataik bármikor jogosulatlan személyek birtokába kerülhetnek, mivel a közzétett adatok alapján a beteg személye nem volt beazonosítható.
- [28] Egyetértett a fellebbezésben foglaltakkal abban is, hogy a kialakult bírói gyakorlat szerint a szakszervezeti tisztségviselő érdekképviselője során kifejtett tevékenysége, nyilatkozata elhatárolandó a munkaviszonyban tanúsított magatartástól. A perbeli adatok alapján megállapította, hogy az alperes a felperest a szakszervezeti tevékenysége során kifejtett eljárása miatt szankcionálta, nem kezelte azt a munkaviszonyától elkülönülten. A felperes szakszervezeti vezetőként különleges jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezett, amelyek eltérnek a munkavállalói jogoktól és kötelezettségektől, feladata pedig a munkavállalók érdekeinek képviselése.
- [29] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az esetlap kifejezetten a munkavállalói érdekképviselő érdekében került megküldésre a felperes, mint szakszervezeti tisztségviselő részére. A felperes az esetlapot anonimizálta, a szakszervezet elnökségével megtárgyalta, majd a döntés eredményeként mint a szakszervezet elnöke felvette a kapcsolatot a riporterrel, a mentődolgozók munkáját nehezítő körülmények és a kapacitáshiány jelzése érdekében az esetlapot anonimizált formában megküldte. A megküldött esetlap azt a tényt támasztotta alá, hogy az alperesnél kapacitáshiány van, amelyek a betegek ellátását és a mentődolgozók munkavégzését is hátrányosan érinti. Az anonimizált esetlap bemutatása nem sértett betegjogokat, nem volt személyhez köthető, a személy beazonosítására alkalmatlan volt, ezért személyiségi jogsértést sem valósított meg. Az Infotv. és a GDPR Rendelet Preambulum (26) bekezdése szerint az adatvédelem elveit az anonim információkra nem kell alkalmazni.
- [30] A másodfokú bíróság kifejtette azt is, hogy a felperes nem járt el a kötelezettségeit oly mértékben túllépve, hogy emiatt a munkaviszonyát azonnali hatállyal meg kellett volna szüntetni. E körben utalt az EH 2008.1797. számú eseti döntésben foglaltakra.
- [31] Az alperes a perben nem bizonyította, hogy a felperes hasonló módon, napi szinten hozzájut esetlapokról készült felvételekhez, ezáltal jogosulatlan adatkezelést valósít meg, ezért ezen indokot is jogellenesnek ítélte. Végül utalt arra, hogy a munkáltató a felmondásban nem hivatkozott jogos gazdasági érdekének sérelmére, ezért e körben az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását mellőzte és megállapította, hogy az azonnali hatályú felmondásban szereplő indokok nem voltak valóságok, ezért az jogellenes.
- [32] A másodfokú bíróság felperes munkaviszonyát az Mt. 83. § (1) bekezdés b) pontja alapján helyreállította.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

- [33] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára történő utasítását, továbbá a felperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte.
- [34] Álláspontja szerint a jogerős ítélet a Pp. 279. § (1) bekezdésébe, a 346. § (5) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő és ellentétes az Mt. 6. § (2) bekezdésében és a 8. § (2) bekezdésében foglaltakkal.
- [35] Rögzítette, hogy a felperes egészségügyi szolgálati jogviszonyát három különálló, egyenként és önállóan is kirívóan súlyos kötelezettségszegés miatt szüntette meg. Azt róta a felperes terhére, hogy egy közösségi oldal privát üzenetében betegadatokat ismert meg anélkül, hogy erre raktárosi munkaköre vagy szakszervezeti tisztségviselői minősége feljogosította volna és ezt az adatvédelmi tisztviselőnek nem jelentette. Azt is kifogásolta, hogy a felperes rendszeresen kapott hasonló formában beteg adatokat tartalmazó dokumentumokat, amely bevett gyakorlat volt a részéről. Az azonnali hatályú felmondás harmadik indokaként pedig rögzítette, hogy a felperes ugyan a megkapott dokumentumot részben anonimizálta, de azt szándékosan átadta egy országos televízió társaságnak, amely azt egy hírműsorban megjelentette.
- [36] Az alperes érvelése szerint a másodfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésével, kirívóan okszerűtlenül állapította meg, hogy a felperes a betegadatokhoz való hozzájutással nem valósított meg jogsértést. A jogerős közbenső ítélet indokolásával szemben ugyanis nincs jogszerű és észszerű indoka annak, hogy egy szakszervezeti tisztségviselő közvetlenül a munkavállalótól, a munkáltató tudta nélkül, egy közösségi oldalon elküldött üzenetben különleges személyes adatokat tartalmazó egészségügyi dokumentációt kaphasson meg. E körben utalt az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 25. § (1) bekezdésére, az Infotv. 3. § 2. és 3. pontjára, 3 c. pontjára, 4. § (1) és (2) bekezdésére, 5. § (1) bekezdésére, valamint az Mt. 6. § (2) bekezdésére. Álláspontja szerint ezzel összefüggésben azt kell vizsgálni, hogy mennyiben indokolt és szükséges egy szakszervezeti tisztségviselőnek betekinteni egy betegdokumentációba annak érdekében, hogy meggyőződjön bármely munkavállalói megkeresés teljes körű megalapozottságáról. A másodfokú bíróság ezzel kapcsolatos álláspontja az volt, hogy a munkavállalók, ha őket valamilyen valós vagy vélt sérelem éri, teljesen jogszerű módon küldhetnek meg szenzitív adatokat tartalmazó dokumentumokat egy közösségi oldalon keresztül pusztán azért, hogy a szakszervezeti tisztségviselő a szavuknak hitelt adjon. A másodfokú bíróság tehát döntésével ezen tevékenységet legitimálva, lényegében kiszolgáltatva alperesi egészségügyi intézmény valamennyi betegének egészségügyi dokumentumát a

- szakszervezeti tisztségviselőnek. Megjegyezte, hogy az egészségügyi adat különleges személyes adat, ugyanakkor az alperesi munkáltató mint sürgősségi egészségügyi ellátó intézmény e tekintetben még speciálisabb helyzetben van, hiszen az ellátás során a beteg legkiszolgáltatottabb állapotában van. Az alperes szerint ugyanakkor az egészségügyi adathoz való hozzáférés – szemben a felperesi, valamint annak nyomán a jogerős közbenső ítélet megfogalmazásában – nem lehet eszköz a szakszervezeti cél érdekében, különösen akkor nem, ha a betegadatokhoz való hozzáféréshez a működés érdekében semmi szüksége a szakszervezeti vezetőnek. Megjegyezte azt is, hogy a felperesi magatartás szakszervezeti érdekképviselői tevékenységének sem volt tekinthető, mert nem függött össze a munkavállalók szempontjából lényeges munkafeltételekkel, bérezéssel vagy bármely egyéb munkakörülmény javításával, amely a munkavállalói érdekeket segíthette volna. Az érintett mentőápoló 2024. június 4-i üzenete alapján éppen azt nehezményezte, hogy a felperes nem látott el semmilyen érdekképviselői tevékenységet és az ő munkavállalói érdekét sértette meg azzal, hogy a magatartása következtében a betegadat továbbításának ténye nyilvánosságra, az ő egészségügyi szolgálati jogviszonya pedig megszüntetésre került.
- [37] Az alperes álláspontja szerint – a másodfokú közbenső ítélet indoklásával foglaltakkal szemben – az intézkedése egyértelműen rögzítette, hogy a felperes a jogellenes adatkezelést, vagyis az adatvédelmi szabályok sérelmét azzal valószínűsítette meg, hogy a még nem anonimizált esetlaphoz, ezáltal betegadatokhoz hozzájutott, illetve ezt nem jelentette. Külön említette az intézkedés azt is, hogy a műsorban az adatok már kitakarásra kerültek, de e körben a betegjogok, valamint a munkáltató jóhírnevének sérelmére hivatkozott. Mindebből a másodfokú bíróság téves következtetésre jutott, mert a két, különböző jogi érvet összesítve volt lekövetkeztetés. A másodfokú bíróság a dokumentumok médiának történő átadását és annak megjelenítését – tévesen – az adatvédelmi jogszabályok megsértése szempontjából értékelte, holott azt kellett volna vizsgálnia, hogy a felperes ezen magatartása sértette-e a munkáltató jóhírnevét, gazdasági érdekét vagy a betegjogokat.
- [38] Az alperes azt is kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság okszerűtlenül vagy egyáltalán nem értékelte az Mt. 234. § (1)–(3) bekezdéseiben foglaltakat, amelynek alapján a perbeli magatartás akkor is jogellenesnek minősül, ha azt a felperes nem az alperes munkavállalójaként, hanem kizárólag szakszervezeti tisztségviselőként tanúsítja. A felperes nem rendelkezett „különleges jogokkal és kötelezettségekkel”, a szakszervezeti tevékenységét is csak a jogszabályban foglalt korlátok között gyakorolhatja, azaz jogsértést nem követhet el. Erre utal az EBH 2008.1797. számú döntése. Az alperes álláspontja szerint semmiben nem szolgálja a munkavállalók érdekeit, ezáltal a szakszervezet fő célját, ha a felperes egészségügyi dokumentumokat juttat el a médiának, hogy az általa feltételezni vélt problémákat bemutassa, amely televíziós csatorna azt egy teljesen más kontextusban, a nézőt teljességgel félretájékoztató módon közli le.
- [39] Az alperes érvelése szerint a felperes magatartása sértette a munkáltató jóhírnevét, hiszen a munkáltatót a Ptk. 3:1. §-a alapján jogi személyként megilleti a személyiségi jogi védelem. A munkáltatói intézkedés 3. és 4. oldala az elsőfokú ítélettel egyezően tartalmazta az Mt. 8. § (2) bekezdésére történő hivatkozást, amely a jó hírnév, jogos gazdasági érdek sérelmét tilalmazza. A felperes magatartása a jóhírnév megsértése mellett értelmezhető a gazdasági érdek sérelmeként is. A betegek és az állampolgárok bizalma alperes működésének lényegi eleme és az alperesi egészségügyi ellátás, az orvos–beteg kapcsolat egy szoros bizalmi viszonyt feltételez, amely bizalom a felperesi magatartással sérült. A magatartás megvalósította a betegjogok sérelmét is, az ugyanis az adatvédelmi szabályok megsértése nélkül is sérülhet, figyelemmel a hivatkozott egészségügyi törvény rendelkezéseire (orvosi titoktartáshoz való jog).
- [40] Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság a tényállással, valamint a rendelkezésre álló bizonyítékokkal ellentétesen, kirívóan okszerűtlenül értékelte a felperes sorozatos jogsértő magatartásának bizonyításával kapcsolatos megállapításait is abban a körben, amikor úgy értékelte, hogy az alperes a perben nem bizonyította, hogy a felperes hasonló módon napi szinten hozzájut esetlapokról készült felvételekhez. Az alperes ugyanis az ellenkérelméhez A/4 szám alatt csatolta azt a felperes és tanú közötti üzenetváltást, amelyben a felperes leírja, hogy rendszeresen jut hozzá betegdokumentumokhoz, amiket felhasznál annak érdekében, hogy alperessel szembeni állításait bizonyítani tudja. Mindez az elsőfokú eljárásban megállapítást nyert és a másodfokú eljárásban sem volt vitatott, ezért a jogerős közbenső ítélet e körben sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését és az ítélet indoklásával szemben támasztott követelményeket előíró Pp. 346. § (5) bekezdését is.
- [41] Az alperes végül utalt arra, hogy a felperes mindhárom magatartásával jogsértő módon túllépte a szakszervezeti tevékenység kereteit és miután a szakszervezet elnöki tevékenysége mellett az alperes munkavállalója is volt, megsértette a rá, mint munkavállalóra irányadó szabályokat is. A szakszervezeti tisztségviselő a tevékenységét akkor is megkötésekkel gyakorolhatja, ha adott esetben a munkáltatónak nem munkavállalója, így különleges jogok nem illetik meg és szakszervezeti tevékenysége is behatárolt. Amennyiben azonban a szakszervezeti tisztségviselő egyúttal munkavállaló is, az érdekképviselői tevékenysége sem mentesíti a rá, mint munkavállalóra irányadó szabályok alól, figyelemmel az Mt. 6. § (2) bekezdésében, valamint a 8. § (2) bekezdésében foglaltakra
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [42] Az alperes felülvizsgálat kérelme az alábbiak szerint megalapozott.
- [43] A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A (2) bekezdés szerint a felülvizsgálat a jogerős ítélet

- meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.
- [44] Az irányadó tényállás szerint az alperes a felperes egészségügyi szolgálati jogviszonyát három magatartás miatt szüntette meg. Az első indok az volt, hogy a felperes az egyik közösségi oldal privát üzenetén keresztül a részére megküldött beteglapból a beteg adatait – jogszabályi felhatalmazás nélkül – megismerte, ezzel jogellenes adatkezelést valósított meg, amit az adatvédelmi tisztviselőnek nem jelentett. Másodsorban azt rőta a felperes terhére, hogy ilyen típusú betegadatokat rendszeresen, napi szinten kapott a munkatársaktól. Intézkedése indokolásában végül azt kifogásolta, hogy a perbeli egészségügyi dokumentumot – részben anonimizálva – szándékosan továbbította egy országos televízió társaságnak, amely azt egy hírműsorban megjelentette, amely magatartása a munkajogi jogszabályok sérelmét önmagában megalapozta és az alperes jóhírnevét jelentős és súlyos mértékben rombolta, mert az állampolgároknak olyan meggyőződést alakít ki, hogy a kezelt egészségügyi adataik nemcsak jogosulatlan személyek birtokába kerülhetnek, de azokat az alperes egy országos médiacsatornához továbbíthatja, hogy azt felhasználhassa a műsora illusztrációjaként.
- [45] Az alperes az azonnali hatályú felmondásában megjelölte azokat a jogszabályhelyeket is, amelyet a felperes magatartása megsértett, így az Mt. 6. § (1)–(2) bekezdését, az 52. § (1) bekezdés d) pontját és a 234. § (3) bekezdését. Hivatkozott továbbá az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 3. § 10. pontja, 4. és 5. §-ának, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 24. § (2) és (8) bekezdésének megsértésére is.
- [46] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasító ítélete elsődlegesen a beteglap televíziós csatornának történő továbbítását értékelte olyan magatartásnak, amely az alperes jó hírnevét és társadalmi megítélését jelentősen és súlyos mértékben rombolta, a betegjogokat megsértette, amely cselekményt súlyosbította az a körülmény, hogy a továbbítást megelőzően nem konzultált a munkáltatóval. Álláspontja az volt, hogy a felperes olyan magatartást tanúsított, amely a munkaviszony fenntartását lehetetlenné tette. A másodfokú bíróság a felperes jogosulatlan adatkezelését – a beteg beazonosíthatósága hiányában – valótlannak minősítette. A felperes szakszervezeti tisztségviselői státusza és az érintett szakszervezet elnökségének felhatalmazása alapján az anonimizált beteglap megküldését pedig nem tekintette olyan súlyú kötelezettségzegésnek, amely az azonnali hatályú felmondás jogszerűségét megalapozhatta. Határozatának indokolásában kiemelt jelentőséget tulajdonított a felperes érdekvédelmi tevékenységének, amely alapján különleges jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezett.
- [47] Az nem vitatott peradatok szerint a felperes az alperesnél egészségügyi szolgálati jogviszonyban állt, ezért jogviszonyának megszüntetésére az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény 1. § (9) bekezdésének utaló szabálya alapján a munka törvénykönyvét kellett alkalmazni.
- [48] Az alperes a felperes egészségügyi szolgálati jogviszonyát azonnali hatályú felmondással szüntette meg, így abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az irányadó Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt konjunktív feltételek – az egészségügyi szolgálati jogviszonyból származó lényeges kötelezettség szándékos vagy súlyosan gondatlan módon történő jelentős mértékű megszegése – fennállását a perben az alperes bizonyította-e.
- [49] Az nem volt vitatott a perben, hogy a felperes úgynevezett „függetlenített” szakszervezeti vezető volt az alperesnél, azaz tevékenységét teljes egészében a szakszervezetet megillető munkaidő-kedvezmény terhére látta el. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a munkaszerződése szerinti raktáros/rakodómunkás munkakörében sem munkavégzési, sem rendelkezésre állási kötelezettsége nem volt, így őt a munkáltató irányában terhelő kötelezettségeket is e tevékenysége alapján kellett megítélni.
- [50] Mivel a jogerős ítélet az azonnali hatályú felmondásban szereplő magatartásokat az érdekképviselői tevékenység figyelembevételével, annak elhatárolásával értékelte, a per eldöntése során mindenekelőtt abban kellett állást foglalni, hogy a felperes terhére rótt kötelezettségzegések lényeges kötelezettségeknek minősültek-e. Azt kellett tehát tisztázni, hogy a felperest az eredeti munkaköre ellátásának „szünetelése” alatt milyen kötelezettségek terheltek és ezeknek mennyiben tett eleget.
- [51] A másodfokú bíróság álláspontja e körben az volt, hogy a felperes szakszervezeti vezetői minőségben tanúsított magatartása nem valósított meg a munkaviszonyból (egészségügyi szolgálati jogviszonyból) származó kötelezettségzegést, mert a felperes álláspontjával egyezően a szakszervezeti vezetői tevékenység a munkaviszonyban tanúsított magatartástól különbözik.
- [52] A Kúria a másodfokú bíróság jogi álláspontjával nem értett egyet. A munkavállaló ún. főkötelezettségeinek szünetelése ugyanis nem jelenti azt, hogy egyáltalán nem állnak fenn a munkaszerződésben álló felekre irányadó általános magatartási követelmények, amelyek a munkaviszony ún. bizalmi jellegéből következnek. E körbe tartozik például a munkáltató jogos gazdasági érdekeinek védelme, a munkaidőn kívüli magatartások, a véleménynyilvánítás és annak korlátozása, valamint a titoktartási és versenytilalmi kötelezettség is.
- [53] A munkavállaló az Mt. 6. §-ában foglalt ún. együttműködési kötelezettsége ugyan a teljesítés módjára vonatkozó kötelezettséget jelent, de ez a kötelezettség fennáll a főkötelezettsége „szünetelésének” időszakában is. Mindebből következően a szakszervezeti tisztségviselő munkaviszonyból származó magatartási kötelezettségei a munkaviszony fennállása alatt is terhelik a munkavállalót és e kötelezettségek azonos tartalmúak azon időszakban fennálló kötelezettségekkel, amikor egyébként a munkavállaló főkötelezettségei is aktív állapotban vannak. E kötelezettségek az Mt. 78. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt konjunktív feltételek közül lényeges kötelezettségeknek tekinthetők, mert ezek fejezik ki a munkaviszony ún. bizalmi viszony

- jellegét és adják azt a sajátos karakterét, amelyet a jogirodalom ún. hűségkötelezettséggel jelöl meg.
- [54] Ennek tényét az irányadó bírói gyakorlat is kellően alátámasztja. A másodfokú bíróság által felhívott BH 2021.383. számú döntésben a Kúria rögzítette, hogy a szakszervezeti tisztségviselő munkavállaló nem sértheti meg véleménynyilvánítása során más becsületét és emberi méltóságát. Ez az elv akkor is irányadó, ha az adott ügyben végül a tisztségviselő véleménynyilvánítása (tartalma alapján) nem bizonyult más méltóságát sértőnek, ugyanakkor a kúriai döntésből kitűnően az Mt. 6., 8. és 52. §-aiban felhívottak továbbra is kötik a szakszervezeti tisztségviselőt.
- [55] Hasonló elvet fogalmazott meg a Kúria Mfv.10.190/2013/9. számú ítélete is, amely szerint a munkavállalónak szakszervezeti tisztsége ellátása során tanúsított magatartása általában összefügg a munkaviszonyával is, és érintheti az azzal kapcsolatos kötelezettségeit is. E döntésben a Kúria azt rögzítette, hogy a felperes a jogok és kötelezettségek gyakorlása és teljesítése során a szakszervezet képviselőjében a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelően, a munkáltatóval kölcsönösen együttműködve, a jogait rendeltetésének megfelelően gyakorolva volt köteles eljárni.
- [56] A fentiekből következően a bírói gyakorlat alapján is egyértelmű, hogy a munkaviszonyban álló szakszervezeti tisztségviselőt is terhelik a munkaviszonyból származó egyes kötelezettségek. Tisztségviselői tevékenysége körében is figyelemmel kell lennie a munkavállalótól elvárható követelményekre, illetve az őt munkavállalóként terhelő kötelezettségekre. E körben az Mt. 6–9. §-ában megfogalmazott általános magatartási követelmények esetében is irányadóak.
- [57] Az azonnali hatályú felmondásban a felperes terhére rótt magatartásokat ezért ennek figyelembevételével kellett értékelni.
- [58] Az alperes intézkedése 1. pontjában a felperes részére privát üzenetben megküldött betegadatok „fogadását” róta fel, amely azonban – a felülvizsgálati kérelem érvelésétől eltérően – nem tekinthető vétkes kötelezettségszegésnek, mert az egy olyan passzív magatartásként értékelhető, amelyre a felperesnek semmilyen ráhatása nem volt. Az alperes működésével összefüggő üzenetek részére történő megküldését nem tudta befolyásolni, arra pedig nem merült fel adat a perben, hogy azt az érintettek a felperes felhívása alapján éltek ezzel a lehetőséggel. Tény, hogy a felperes ezt követően az esetlapot anonimizálta, azaz a GDPR Rendelet 4. cikk 2. pontjában és az Infotv. 3. § 10. pontjában foglaltak szerint a továbbítás érdekében annak felhasználásával adatkezelést valósított meg. A felperes semmilyen minőségében, sem munkakörében, sem szakszervezeti vezetői minőségében nem volt jogosult személyes adat kezelésére (Kúria Mfv.10.031/2025/4.).
- [59] Külön értékelendő ugyanakkor a felperes azon mulasztása, hogy a személyes adat, vagyis a beteglap részére történő megküldését nem jelentette a munkáltatónak, így mulasztásával megszegte az azonnali hatályú felmondásban szereplő Adatvédelmi és Adatkezelési Szabályzat feltüntetett rendelkezéseit. Ez a mulasztása legalább súlyosan gondatlan volt, különös figyelemmel arra, hogy az egészségügyi adat az Infotv. 3. § 3. pontja alapján különleges adatnak minősül. Ez az adatvédelmi jogsértés azonban önmagában még nem jelentett olyan jelentős mértékű kötelezettségszegést, amely – az egyéb, a felperes terhére rótt kötelezettségszegések hiányában – megalapozta volna a munkáltató azonnali hatályú felmondását különös tekintettel a felperes érdekvédelmi tevékenységére.
- [60] Az első magatartással egyezően – a felperes által a csatolt üzenet szerint igazolt – azon passzív magatartás sem értékelhető a munkáltatói intézkedést jogszerűen megalapozó okként, amely a korábban megvalósult, a perbeli esethez hasonló betegadatok „fogadásában” valósult meg. A perben az alperes nem állította, hogy az ilyen jellegű adatközlés a felperes felhívásával vagy ösztönzésével valósult meg, ezért az a körülmény, hogy a betöltött szakszervezeti tisztsége alapján a munkavállalók – eltérő okokból – elküldték részére a betegek adatait, bizonyított közrehatása hiányában a felperes vétkes kötelezettségszegését nem igazolta.
- [61] A fentiekből jelentősen eltérő megítélés alá esik ugyanakkor a megkapott beteglap televíziós hírműsor részére történő szándékos továbbítása. E körben a másodfokú bíróság a bizonyítékokat a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésével kirívóan okszerűtlenül értékelte és ezért az Mt. 78. § (1) bekezdésébe ütközően állapította meg az azonnali hatályú felmentés jogellenességét.
- [62] Az irányadó általános magatartási követelmények, vagyis az azonnali hatályú felmentésben is megjelölt, a jóhiszemű és tisztességes eljárást, valamint az együttműködési kötelezettséget előíró Mt. 6. § (2) bekezdése mellett a felperesre mint a szakszervezet nevében eljáró személyre az Mt. 8. § (2) bekezdése mellett az Mt. 234. § (3) bekezdésében írtakat kellett alkalmazni. E rendelkezés szerint az üzemi tanács vagy a szakszervezet nevében vagy érdekében eljáró személy a tevékenysége során tudomására jutott információkat csak a munkáltató jogos gazdasági érdekeinek veszélyeztetése vagy a személyiségi jogok megsértése nélkül hozhatja nyilvánosságra.
- [63] A bírói gyakorlat a kötelezettségszegés megállapításához nem követeli meg, hogy a munkáltató jó hírneve, jogos gazdasági érdeke tényleges, konkrét sérelmet szenvedjen, elegendő, ha a magatartás tanúsítása alkalmas ennek veszélyeztetésére (Kúria Mfv.10.043/2024/4., Mfv.10.001/2023/4.).
- [64] A felperes azon magatartása azonban, hogy a megkapott adatok tisztázása nélkül jogellenes adatkezeléssel olyan beteg adatokat hozott nyilvánosságra, amellyel a munkáltató nem megfelelő működését szándékozott igazolni, egyértelműen alkalmas volt az alperes jóhírnevének megsértésére. A nyilvánosság számára nemcsak a működés elégtelensége, hanem az is negatív értéktétel eredményezhetett, hogy védett egészségügyi adataik arra nem jogosult személy kezébe kerülnek, így az alperes nem tesz meg mindent az adatvédelem biztonsága érdekében.
- [65] A felperes a perben nem igazolta, hogy ez a tevékenysége milyen módon állt összefüggésben a munkavállalók érdekvédelmével, mert a kapacitáshiány bemutatása legfeljebb a közvélemény

tájékoztatását szolgálta, amely azonban nem képezte a felperes mint függetlenített szakszervezeti képviselő feladatát. A peradatok nem támasztották alá, hogy az érintett betegszállító munkatárssal szemben a betegszállítás késedelme, illetve elmaradása miatt munkáltatói eljárásra került volna sor, vagyis a felperes az ő érdekét védve járt el, az azonban bizonyított, hogy a riport megjelenését követően az alperes az egészségügyi szolgálati jogviszonyát megszüntette.

- [66] A fentiek alapján összességében megállapítható, hogy a felperes kisebb részben a munkáltatóval való együttműködés, konzultáció hiánya, nagyobb részben azonban a beteglap elküldésével egészségügyi jogviszonyából származó lényeges kötelezettségeit szándékosan és jelentős mértékben szegte meg, ezért az alkalmazott legsúlyosabb munkáltatói jogkövetkezmény nem tekinthető jogellenesnek.
- [67] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét – részben eltérő indokolással – helybenhagyta.

(Kúria Mfv.IV.10.062/2025/4.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

15 Amennyiben a Kúria a Tao tv. 18. § (1) bekezdését értelmezve határozatában kimondta, hogy a transzferárazás elvi szinten „0” Ft-os ügyletre is alkalmazható lehet, és az adóhatóságot új eljárásra kötelezi, az adóhatóság nem tekinthet el a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pontjának valamennyi alpontjában szereplő feltétel teljesülésének vizsgálata alól. Ennek során a vizsgált körülményekkel összefüggő tényállási elemeket is vizsgálhatja az Air. 129. § (3) bekezdése szerint [1996. évi LXXXI. törvény (Tao tv.) 18. § (1) bek.; 2017. évi CL. törvény (Air.) 129. § (4) bek.; 2017. évi I. törvény (Kp.) 97. § (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesi gazdasági társaság a 2009. évi pénzügyi adatok szerint középvállalkozásnak minősült, figyelemmel a létszám adataira, nettó árbevételére, és arra, hogy mérlegfőösszege nagyobb volt, mint 10 millió EUR. A weboldalak működtetése, szoftver szaktanácsadás, webhosting szolgáltatás stb. számos, a felperes tulajdonosa és ügyvezetője érdekeltségébe tartozó cég vett részt. A know-how-t a portugál honosságú gazdasági társaság vette használatba egy 2008. február 28-án létrejött licencszerződés alapján, majd a know-how 2008. október 8-tól a szintén a felperes tulajdonosa és ügyvezetője érdekeltségében lévő portugál honosságú gazdasági társaság tulajdonába került, majd 2009. szeptember 1-jétől a know-how a magyarországi székhelyű felpereshez került, mely társaság már közvetlenül kötött licencszerződést annak használatára vonatkozóan.
- [2] A NAV Kiemelt Adózók Adóigazgatósága a felperesnél 2009. július 27-től 2009. december 31-ig terjedő időszakra, valamint 2010. és 2011. évre valamennyi adóra és költségvetési támogatásra kiterjedő, bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le (továbbiakban: alapeljárás). Az alapeljárás során az elsőfokú eljárásban szereplő vizsgálati jegyzőkönyvben ismertette álláspontját a felperessel, mely szerint 2009-ben kötött licencszerződés valójában nem ment teljesedésre, mert a felperes ténylegesen nem adta át a know-how hasznosítási jogát. A felperes a know-how-val kapcsolatban nem a valós gazdasági eseményeket rögzítette, eredménykimutatása ebből következően nem a valós összegeket mutatja, ebből következően adókötelezettségeit sem helyesen teljesítette. A felperes észrevételében jelezte először, hogy – függetlenül a társasági adóról szóló 1996. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Tao tv.) 7. § (1) bekezdés ly) pontjában alkalmazott adóalap csökkentő tételtől – a Tao tv. 18. §-a alapján az adóalapot 2009-ben és az azt követő évekre is a transzferárazás szabályai értelmében csökkenteni kell a térítésmentesen átvett know-how könyv szerinti értékének időarányos részével.
- [3] Az alapeljárásban az elsőfokú adóhatóság határozatában a felperes javára 1 380 467 000 Ft, terhére 10 959 293 000 Ft adókülönbözetet állapított

meg. NAV Kiemelt Adó- és Vám Főigazgatóság Hatósági Főosztálya az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

- [4] A felperes az alapeljárásban hozott határozattal szemben keresettel élt, mely közigazgatási perben a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (továbbiakban: KMB) az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az EUB C-419/14. számú ügyben meghozott ítélete ismeretében hozta meg a KMB 2016. június 1-én kelt, 11.K.30.197/2016/19. számú ítéletét, melyben a felperes keresetét részben alaposnak találta – a Kft-ben fennálló részesedés, és a transzferár kérdése körében tett megállapításokat leszámítva –, ezen túlmenően azonban a felülvizsgálni kért határozatot hatályon kívül helyezte és az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte.
- [5] A Kúria Kfv.I.35.594/2016/24. számú ítéletében a KMB ítéletét csak a transzferár megállapítás tekintetében találta jogsértőnek, e körben a KMB ítéletét az adóhatósági határozatokra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú adóhatóságot e körben új eljárás lefolytatására utasította, egyebekben a KMB ítéletét az indokolás módosításával hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete indokolása [95] bekezdésének megállapítása szerint a Tao tv. 18. §-a szerinti transzferár alkalmazására nem csupán akkor kerülhet sor, ha a felek között 0 Ft-nál nagyobb összegben megtestesülő ellenérték kerül kikötésre, hanem a szabályozás alkalmazásának akkor is létjogosultsága van, ha a felek nem független vállalkozások, és megállapodásuk eltér a független piaci szereplők által alkalmazandó ártól, ezért az ingyenes ügyletek esetében is alkalmazandó. Az indokolás kitért arra is, hogy a szokásos piaci ár meghatározásával összefüggő nyilvántartási kötelezettségről szóló 22/2009. (X. 16.) PM rendelet szerint az ingyenes ügyletek közül csupán a pénzeszköz átadást-átvételt nem kell nyilvántartani, amely egyben azt is jelenti, hogy minden ezen felüli ingyenes tranzakció nyilvántartás alá esik. A Kúria álláspontja szerint nem indokolható a Tao tv. 18. §-ának alkalmazási tilalma a 2009. évben hatályos Tao tv. 7. § (1) bekezdés ly) pontjával sem, mert az egy teljeses más jogalapon ad lehetőséget az adóalap csökkentésére. A Kúria ítélete szerint az új eljárásban a Tao tv. 18. §-a alkalmazása nem tehető félre, ennek vizsgálata keretében kell választ adni arra, hogy az adott évre vonatkozó jogszabályi előírások tükrében milyen jelentősége van az eszközt átadó részéről az okirat hiányának, a másik fél részéről az adóalap növelés hiányának, illetve az Art. 1. § (8) bekezdése alapján részletekben történő alkalmazás kizárt-e.
- [6] Az első új eljárásban az elsőfokú adóhatóság megállapította, hogy a felperes nem adott át olyan nyilatkozatot, mely tartalmazta volna a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontja szerinti különbözet összegét, ami tulajdonképpen azt is jelenti, hogy a társaság nem rendelkezik semmilyen információval a különbözet összegéről, továbbá rámutatott arra, hogy

- mivel az alkalmazott ár nem tér el a szokásos piaci ártól, így a részletekben történő érvényesítésre (azaz az értékcsökkenés összegével arányos csökkentésre) nincs mód. A felperes közigazgatási pert kezdeményezett. A Törvényszék 107.K.701.538/2020/54. számú végzésében a pert felfüggesztette a Kft. ügyben kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel. Az EUB C-596/20. számú Kft. ügyben meghozott döntése szerint az EUMSZ 267. cikke alapján az EUB nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a jogszabályokat egy meghatározott tényállásra alkalmazza.
- [7] Mindeközben a NAV elnöke hivatalból eljárva felügyeleti intézkedés keretében megsemmisítette az alperes második adóhatósági eljárás keretében hozott határozatát az elsőfokú adóhatósági határozatra is kiterjedően, és az elsőfokú adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasította. A Törvényszék végzésével a közigazgatási pert megszüntette.
- [8] A felügyeleti intézkedés eredményeként megindult második új eljárásban az elsőfokú adóhatóság megállapította az adómegállapítási jog elévülését 2009. III. és 2009. IV. negyedéve, 2009. évre és 2010. január 1-jétől 2010. november 30-ig tartó időszakra, ezért erre az időszakra nézve a benyújtott bevallásokkal kapcsolatban adókülönböt nem állapított meg.
- Az elsőfokú adóhatóság 2935924339 iktatószámú határozata indokolásában a transzferár kiigazításával kapcsolatban megállapította, hogy az Lda nyilatkozata alkalmas a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontjában említett különbszet megállapítására, és mivel a vizsgált időszakban hatályos Tao tv. nem követelte meg a transzferár kiigazítás címén végrehajtandó adózás előtti eredmény csökkentés feltételeként annak bizonyítását, hogy a tranzakcióban résztvevő másik fél megnövelte-e az adóalapját a különbszet összegével, így ennek megtörténte vagy meg nem történte nem releváns. Megállapította továbbá, hogy a felperes a know-how ellenérték nélküli megszerzését követően, nyilvántartásaiban a know-how-t független szakértő által megállapított, és a felek által elfogadott piaci értéken szerepeltette, melynek következtében transzferár kiigazításnak nincs helye.
- Az elsőfokú adóhatóság indokolása szerint, miután független szakértő állapította meg az ingyenesen átvett know-how szokásos piaci árát, és a felperes maga is ezt tekintette szokásos piaci árnak, ezáltal az átvett immateriális javak piaci értéken történő rögzítése a számviteli nyilvántartásban megfelelt a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban: Sztv.) 50. § (4) bekezdése szerinti eljárásnak.
- [9] Az alperes határozatával az elsőfokú adóhatóság határozatát helybenhagyta. A határozat indokolása szerint az elsőfokú adóhatóság eleget tett a Kúria új eljárásra kötelező ítéleti iránymutatásának, nem terjeszkedett túl a Kúria ítéletében foglaltakon, hiszen egyrészt vizsgálta a Kúria által meghatározott kérdéseket, azokra választ is adott, és a feltárt tényállás tükrében azt is vizsgálta, hogy a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti adózás előtti eredmény módosul-e.
- Kereseti kérelem és védírat**
- [11] A kereset szerint az alperes határozata azért jogszabálysértő, mert az ellentétes a Tao tv. 18. §-ával, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: régi Art.) 1. § (8) bekezdésével, az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (Art.) 2. §-ával, a 3. § (2) bekezdésével, az Air. 99. § (2) bekezdésével, a 129. § (4) bekezdésével, és nem követi a Kúria új eljárásra kötelezés körében adott instrukcióit, és ellentétes az Európai Unió Bírósága által kimunkált joggyakorlattal is.
- [12] A felperes érvelése szerint a Tao tv. 18. §-a szerinti transzferár kiigazítás kötelezően alkalmazandó, ha nem így lenne, a transzferár szabályozása lényegét veszítené el. A felperes érvelése szerint az alperes azért terjeszkedett túl a Kúria megismételt eljárásra adott kötelező instrukcióin, mert a Kúria ítélete egyértelműen és zártan meghatározta, hogy milyen szempontokat kell vizsgálni a megismételt eljárásban. Ebből következően az adóhatóság megsértette az Air. 129. § (4) bekezdését, mivel a 3. szemponton túlterjeszkedő, 4. indok alapján utasította el a felperes kérelmét.
- [13] A felperes szerint a 2009. évi ügyletet a régi Art. 1. § (8) bekezdése, illetve az új Art. 3. § (2) bekezdése alapján úgy kell értékelni adózási szempontból, mintha a felperes szokásos piaci árat fizetett volna know-how-ért. A felperes magánszakértői vélemény benyújtására tett bizonyítási indítványt, indítványozta H. igazságügyi adó- és járulékszakértő által elkészítendő magánszakértői vélemény figyelembevételét. A per tartama alatt, /8. sorszám alatt csatolta E. közgazdász, adótanácsadó szakmai véleményét, és kérte annak bizonyítékként történő figyelembevételét.
- [14] Az alperes védíratában a felperes keresetének elutasítását kérte, fenntartva a határozatában foglaltakat.
- Alláspontja szerint eleget tett tényállás tisztázási és bizonyítási kötelezettségének, a Kúria ítéletében foglaltaknak megfelelően járt el, döntése a transzferár kiigazítás körében jogszerű.
- A Fővárosi Törvényszék ítélete**
- [15] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét alaposnak találta, ezért az alperes határozatát az elsőfokú adóhatóság határozatára is kiterjedően a transzferár kiigazítás körében tett megállapítások tekintetében megsemmisítette, és az elsőfokú adóhatóságot e körben új eljárásra kötelezte.
- [16] Az elsőfokú bíróság elsőként az Air. 129. § (4) bekezdése megsértése kérdését vizsgálta, azt, hogy a Kúria ítéletének indokolása [92]–[96] bekezdéseiben elsőfokú adóhatóság részére adott iránymutatást betartották-e.
- Ennek kapcsán kiemelte, hogy a Kúria téves jogértelmezésnek minősítette azt az alperesi álláspontot, hogy a Tao tv. 18. §-a alkalmazásában 0 Ft ne lenne ellenértéknek tekinthető, s hogy emiatt a Tao tv. 18. § rendelkezései ne lennének alkalmazhatóak.
- Az elsőfokú bíróság szerint, miután az alperes a Kúria által tévesnek és jogszabálysértőnek minősített álláspontját változatlanul fenntartotta, mely szerint a 0 Ft nem ellenérték, így a 0 Ft-os ügylet nem ellenértékes ügylet, ezért azt nem lehet ellenértékes

ügylettel összehasonlítani – és ebből a téves kiindulási pontból jutott arra a következtetésre, hogy a kapcsolt felek közötti ingyenes ügyletet nem a független felek között alkalmazott szokásos piaci áron kötött ügylettel kell összehasonlítani, hanem a független felek közötti ingyenes ügylettel. Az elsőfokú ítélet álláspontja szerint az alperes jogértelmezése ellentétes a Kúria ítéletében foglaltakkal.

- [18] Az új eljárásra vonatkozó iránymutatásban az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a Kúria ítéletében foglaltaknak megfelelően kell eljárni a transzferár korrekció kapcsán és kizárólag a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont alpontjaiban foglalt jogszabályi feltételek teljesülését köteles vizsgálni, a Kúria ítéletében konkrétan meghatározottak szerint.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [19] A jogerős ítélettel szemben az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és a Fővárosi Törvényszék új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását indítványozta, állítva, hogy az ítélet a Tao tv. 18. § (1) bekezdését, az Air. 129. § (2)–(3) bekezdését, a 132. § (1) bekezdés d) pontját, a Kp. 2. § (4) bekezdését, a 89. § (1) bekezdés b) pontját, a 92. § (1) bekezdés a) pontját, a Pp. 279. § (1) bekezdését és a 346. § (4)–(5) bekezdését sérti.
- [20] Az alperes szerint a felülvizsgálni kért ítélet jogsértően állapította meg az alperesi határozat semmisségét az Air. 132. § (1) bekezdés d) pontja alapján, és jogsértő módon állította, hogy az alperes félreértelmezte a Kúria Kfv.I.35.594/2016/24. számú ítéletében foglaltakat. Hangsúlyozta, hogy a Kúria az ítéletében nem azt állapította meg, hogy kizárólag az ott meghatározott három feltétel vizsgálendő, hanem azt, hogy ingyenes ügyletek esetében is vizsgálандóak a Tao tv. 18. §-a szerinti feltételek, az új eljárásra utasítás körében pedig azt írta elő, hogy a Tao tv. 18. §-a alkalmazásának feltételeit kell vizsgálni és ennek körében kell arra is kitérni, hogy az ott megjelölt három feltétel fennáll-e.
- [22] Hangsúlyozta, hogy a transzferár kiigazítás alapja minden esetben az ügylet adózás előtti eredményre gyakorolt hatásában áll, s miután perbeli esetben megállapítható, hogy a know-how bekerülési értékét a felperes helytállóan állapította meg, annak adózás előtti eredményre gyakorolt hatása a jogszabályoknak megfelelt, ezért transzferár kiigazításra nincs szükség.
- Álláspontja szerint, bár az adózás előtti eredmény ingyenes ügylet esetén is korrigálható a feltételek fennállása esetén, ugyanakkor az adóhatóság azt a következtetést vonta le, hogy az adózó a Tao tv. 18. §-a alapján megfelelően alkalmazta a szokásos piaci árat, így nincs helye a transzferár sem lefele, sem felfele történő kiigazításának.
- [25] A felülvizsgálati kérelem a Törvényszék ítéletével szemben egyrészt annak ellentmondásosságát, másrészt az indokolási kötelezettség megsértését állította.
- Álláspontja szerint az ítélet ellentmondásos végkövetkeztetést fogalmaz meg, amikor három szempont vizsgálatának elvégzését írja elő az elsőfokú adóhatóság számára, ugyanakkor az ítéletben a bíróság kijelenti, hogy ha a transzferár korrekció feltételei fennállnak, úgy csökkentenie kell

a felperes társasági adó alapját a know-how hasznos élettartamának a jelen ügyben érintett időszakára vonatkozóan minden érintett adóévben a know-how-ra elszámolt értékcsökkenéssel egyező mértékben és ennek megfelelően kell kiszámítani az elhatárolt veszteség és adókedvezmények összegét. A felülvizsgálati kérelem szerint a bíróság az ítéletében nem adott számot arról, hogy az adóhatóság által elvégzett vizsgálati szempontokkal összefüggésben milyen álláspontot képvisel. Ezzel a Kp. 2. § (4) bekezdésében foglaltakat is megsértette, mert olyan új eljárásban elvégzendő szempontok vizsgálatát írta elő, melyeket a felperes a keresetében maga sem vitatott.

- [27] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a Fővárosi Törvényszék ítéletének hatályában való fenntartását kérte.
- [28] A felperes szerint a felülvizsgálni kért ítélet jogszerű, indokolása világos és pontos, a felperes kereseti kérelmét kimerítette, és az új eljárásra adott instrukciók is egyértelműek. A felperes szerint az elsőfokú bíróság eleget tett indokolási kötelezettségének, világos instrukciót adott a megismételt eljárásra, nem sértette meg a kereseti kérelemhez kötöttség elvét, azaz a felülvizsgálati kérelem a Kp. 346. § (4)–(5) bekezdése, a 86. § (4) bekezdése, a 97. § (4) bekezdése és a 2. § (4) bekezdése sérelmére alaptalanul hivatkozott.
- A felperes szerint, bár a felülvizsgálati kérelem hivatkozott az Air. 132. § (1) bekezdés d) pontja és a Pp. 279. § (1) bekezdése sérelmére is, ehhez kapcsolódóan azonban semmilyen indokolást nem adott elő, ezért ennek figyelmen kívül hagyását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [35] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp.118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja alapján befogadta, majd a Törvényszék felülvizsgálni kért ítéletét a felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem keretei között a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó, Kp. 108. § (1) bekezdése alapján megvizsgálta, ennek eredményeként megállapította, hogy a Törvényszék ítélete érdemben helyesen döntött az alperes határozata megsemmisítéséről, és az adóhatóság új eljárásra kötelezéséről, ugyanakkor az ítélet indokolása pontosításra szorul az alábbiak miatt.
- [36] Az elsőfokú közigazgatási bíróság az Air. 129. § (4) bekezdése és a Kp. 97. § (4) bekezdése alapján jogszerűen vizsgálta, hogy a Kúria irányadó ítéletének releváns, [92]–[96] bekezdésekben megjelenő indokolása milyen iránymutatást adott, azaz milyen körben határozta meg az adóhatóság új eljárásra vonatkozó vizsgálati feladatát.
- [37] Az elsőfokú közigazgatási bíróság helyesen azonosította, hogy a Kúria releváns ítélete szerint téves és jogszabálysértő az az értelmezés, hogy a „0” Ft a Tao tv. 18. § (1) bekezdése transzferárazásra vonatkozó szabályai vonatkozásában nem minősíthető ellenértéknek, így az ingyenes ügyletre („0” Ft-os ügyletre) a Tao tv. 18. § (1) bekezdése nem alkalmazandó. A Kúria ítéletében ugyanis egyértelművé tette, hogy az ingyenes, „0” Ft-os ügyletre is alkalmazandó a Tao tv. 18. § (1) bekezdése. Az elsőfokú bíróság ítélete helyesen rögzítette azt is, hogy a transzferár kiigazítás célja az, hogy a kapcsolt vállalkozások közötti ügylet miatti

- adóalap torzítások semlegesítésre kerüljenek – bármekkora is az eltérés a nem független felek által alkalmazott ellenérték és a szokásos piaci ár között.
- [38] A fenti megállapítások mellett a Kúria fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a Kúria korábbi ítéletében tett megállapításoknak, a Tao tv. 18. § (1) bekezdése szerinti transzferárazás „0” Ft-os ügyletre vonatkozó alkalmazhatósága vizsgálatának az képezte alapját, hogy nem volt vitás a korábbi közigazgatási perben, hogy a felperes és kapcsolt vállalkozása között ingyenes szerződés jött létre. A perbeli kapcsolt vállalkozások közötti ügylet értékére vonatkozó bármilyen más hatósági megállapítás – anélkül, hogy a hatóság azt újabb tényekkel, újabb bizonyítékokkal igazolná (azaz alátámasztaná, hogy módosult a tényállás) – a Kúria korábbi ítéletében foglalt megállapítással ellentétes, így jogsértő. Ez okból helyesen jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy az alperes nem tartotta be a Kúria ítéletét.
- [39] Az elsőfokú közigazgatási bíróság azt is helyesen azonosította, hogy a Kúria nem határozott meg a Tao tv. 18. § (1) bekezdésében szereplő feltételrendszerrel eltérő feltételt a kapcsolt, azaz nem független felek közötti, „0” Ft-os ellenértéken kötött ügyletre a Tao tv. 18. § (1) bekezdésében szereplő „összehasonlítás” vonatkozásában. Ebből következően az elsőfokú bíróság ítélete helyesen állapította meg, hogy a kapcsolt vállalkozások közötti ingyenes ügylet esetében nem a független felek közötti ingyenes ügylet az összehasonlítás alapja, hanem a független felek közötti, szokásos piaci áron kötött ügylet.
- A Kúria jelen tanácsa is egyetért azzal az állásponttal, hogy transzferárazás szempontjából – amennyiben annak jogszabályi feltételei fennállnak – a kapcsolt vállalkozások közötti ingyenes ügyletet a független felek közötti nem ingyenes, – Tao tv. 18. § (2) bekezdése szerint meghatározott – szokásos piaci árat tartalmazó ügylettel kell összehasonlítani. Ezzel ellentétes álláspont a Tao tv. 18. § (1) bekezdéssel ellentétes. Az alperes ezzel az ellentétes álláspontjával egyben azt is állítja, hogy a transzferárazás elvi szinten kizárt az ingyenes ügletnél, amely szintén szembe megy a Kúria releváns ítélete indoklásában elfoglalt jogértelmezéssel.
- [41] Ugyanakkor az elsőfokú közigazgatási bíróság indoklása pontosításra szorul. Elsőként a Kúria hangsúlyozza, hogy a Kúria jelen eljárásra irányadó, Kfv.I.35.594/2016/24. számú, rendkívüli jogorvoslati eljárása volt az első jogorvoslati fórum, ahol az évekig tartó hatósági és bírósági eljárások során elfogadott, a transzferárazás vizsgált ügyletre vonatkozó alkalmazhatóságának kizártsága eltérő jogértelmezést kapott. Hangsúlyos, hogy a Kúria irányadó döntésében a Tao tv. 18. § (1) bekezdését elvi szinten és nem a konkrét jogügyletet értelmezte, és ennek során állapította azt meg, hogy a „0” Ft-os ügyletre is vizsgálni kell a Tao tv.-ben szereplő transzferárazás alkalmazhatósága feltételeit.
- Miután a korábbi eljárások központi kérdése az volt, hogy fogalmilag kizárt-e ingyenes átadásnál a Tao tv. 18. §-a elvi szinten, a Kúria releváns ítéletének jogértelmezése is kizárólag erre adott választ. A Kúria jogértelmezését megelőzően semmilyen fórum nem vizsgálta, hogy a transzferárazás akkor hatályos jogszabályban meghatározott feltételi fennállnak-e, s a Kúria sem vizsgálhatta rendkívüli jogorvoslati fórumként elsőként, hogy a konkrét jogügyletre vonatkozóan a transzferárazás jogszabályi, és a konkrét tényálláshoz kapcsolódó feltételei fennállnak-e.
- [42] Ebből következően a felülvizsgálati kérelem helyesen hivatkozott arra, hogy a Kúria irányadó határozatában nem foglalt érdemben állást a felperes transzferár kiigazítás körében előterjesztett kérelme megalapozottsága tekintetében, és a felülvizsgálati kérelem arra is helyesen hivatkozott, hogy a Kúria nem a konkrét ügyben, hanem általánosságban mondta ki a „0” Ft mint ellenértékre vonatkozóan a transzferárazás alkalmazhatóságát.
- Ebből következően az elsőfokú közigazgatási bíróság tévesen jutott arra következtetésre, hogy a Kúria releváns ítéletéből az következik, hogy a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltételeinek teljesülését kizárólag a Kúria irányadó ítéletében megjelölt 3 szempont vizsgálatával kellett volna elvégezni.
- [43] A Kúria jelen tanácsának álláspontja szerint az alperes akkor járt volna el a Kúria irányadó ítéletében foglalt iránymutatásnak megfelelően helyesen, amennyiben valamennyi, a vizsgált adóévben hatályos Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pontjában szereplő feltételt egyenként vizsgálja, és emellett a Kúria irányadó határozatában megjelenő – felek által is három szempontrendszerként értelmezett – kérdésre is választ ad.
- [44] Ehhez képest Kúria jelen tanácsa megállapította, hogy a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont aa), ab) és ac) alpontjaiban foglalt feltételek teljesülését az adóhatóság csak részben vizsgálta.
- [45] Az elsőfokú közigazgatási bíróság emellett nem észlelte az alperes határozatának Air. 129. § (4) bekezdéséhez és a Kp. 97. § (4) bekezdéséhez kapcsolódó vizsgálati során, hogy a Kúria releváns ítélete iránymutatásában előírt annak vizsgálata, hogy az átadó részéről az adóalap növelésre sor került-e, valójában nem történt meg. Ehhez kapcsolódóan az alperes helyes megállapítása szerint az ellenőrzés alá vont időszakban irányadó Tao tv. 18. §-a nem követelte meg a transzferár kiigazítás címén végrehajtandó adózás előtti eredmény csökkentés feltételeként annak bizonyítását, hogy a tranzakcióban résztvevő másik fél megnövelje adóalapját az alkalmazott ellenérték és a szokásos piaci ár különbözetével. Amellett, hogy a Kúria jelen tanácsa is egyetért a jogszabályi feltételek vizsgálati időszakban irányadó rendelkezésével, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy miután a Kúria irányadó ítélete kifejezetten előírta ennek a körülménynek a vizsgálatát, a Kp. 97. § (4) bekezdése és az Air. 129. § (4) bekezdéséből következően vizsgálatot az adóhatóság tévesen mellőzte.
- [47] A Kúria az elsőfokú közigazgatási bíróság új eljárásra vonatkozó iránymutatását annyiban pontosítja, hogy az elsőfokú adóhatóságnak számot kell adnia valamennyi, a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont aa), ab) és ac) alpontjaiban rögzített feltételt vizsgálatáról, és emellett a Kúria irányadó ítéletében megjelölt három szempontot is vizsgálnia kell.
- A jogszabályi feltételek vizsgálata során különösen a Tao tv. 18. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjához kapcsolódó megállapítását kell megfelelő

indokolással alátámasztania. Ennek bemutatása során – a felperes állításával ellentétben – a Kúria szerint is szükségszerű, az Air. 129. § (3) bekezdéséből következően is, a vizsgált körülményekkel összefüggő tényállási elemek vizsgálata. Ennek része lehet a számviteli nyilvántartások vizsgálata is, amely következik a Tao tv. 1. § (5) bekezdéséből is. Ugyanakkor az adóhatóság a kapcsolt vállalkozások között térítésmentesen átvett eszközök társasági adójogi jogkövetkezményeit nem moshatja össze a független felek térítésmentes eszköz átvételére vonatkozó társasági jogi jogkövetkezményekkel, azaz a felperesi ingyenes ügyletet a független felek között létrejött szokásos piaci árat tartalmazó ügylettel kell összevetnie, továbbá – ha ettől eltérő új tényeket nem állapít meg, nem bizonyít – nem állíthatja, hogy a felperes nem ingyenes ügyletet kötött kapcsolt vállalkozásával.

A Kúria irányadó ítéletében előírt három szempontrendszer vizsgálatától az adóhatóság nem tekinthet el arra hivatkozással, hogy a vizsgált adóévben nem, csak 2018. évben kezdődő adóévtől volt figyelembe vehető a vizsgált jogügyletben résztvevő másik fél adóalap növelése.

- [48] A Kúria az új eljárásra adott elsőfokú közigazgatási bíróság ítéleti indokolásából mellőzi az indokolás [61] bekezdését, figyelemmel arra is, hogy az adóhatóság mozgásterét nem szűkíthető le az alkalmazandó jogkövetkezmények kötelező előírására.

- [49] A fentiek alapján a Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdése alkalmazásával, az indokolás részbeni pontosításával – a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

(Kúria Kfv.I.35.141/2025/9.)

16 Amennyiben az adózó a nyugta-, számlakibocsátási kötelezettségének nem tesz eleget a jogszabály által írt, az esetre irányadó időpontig, akkor a mulasztás bekövetkezik, függetlenül attól, hogy egy utóbbi időpontban gondoskodik a számlakibocsátásról; e vonatkozásban a mulasztásként való minősítés helyett a magatartás késedelmes teljesítéséként való meghatározása nem lehetséges [2007. évi CXXVII. törvény (Áfa tv.) 159. § (1) bek., 163. § (1) bek. a) pont, 163. § (2) bek. b)–c) pont; 2017. évi CL. törvény (Art.) 220. §, 228. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes weboldalt üzemeltet, amelyen több üzlet kínálata is megtalálható, és a fogyasztó (megrendelő) olyan konstrukciót is választhat, hogy az általa leadott megrendelés alapján a felperessel megbízásban álló személy (a továbbiakban: személyes bevásárló) megy el a kiválasztott üzletbe bevásárolni és viszi el az árut a fogyasztónak, utóbbi az áru ellenértékét és a felperes által nyújtott szolgáltatás (szállítási) díját fizeti.
- [2] Az elsőfokú adóhatóság revizorai a nyugta-, számlakibocsátási kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére irányuló jogkövetési vizsgálat keretében próbavásárlást végeztek és megrendelést adtak le a weboldalon keresztül különféle termékek megvásárlására és kiszállítására; a fizetéshez előre megadták a bankkártya adatokat. Miután az e-mailben kapott tájékoztatás szerint a bevásárlás

megtörtént, a megrendelt termékek ellenértéke, valamint a felperes által nyújtott szolgáltatás díja levonásra került a bankkártya adatok alapján, de a személyes bevásárló a megérkezésekor a termékek mellett csak az azok ellenértékéről kiállított nyugtát adta át.

- [3] A revizorok a fentiek alapján a helyszíni ellenőrzésről készült jegyzőkönyvben a nyugta-, illetve számlakibocsátási kötelezettség ellenőrzés címszó alatt utaltak arra, hogy megállapítást tettek, így a próbavásárlás körülményeinek leírása rész alatt rögzítették, hogy „a kiszállításról készült számla az ellenőrzés alatt nem érkezett meg e-mailben”, ezért az ellenőrzés folytatását látták indokoltnak.
- [4] A felperes 2024. április 17-én vette át a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvét, arra észrevételt nem tett. 2024. április 22-én megküldte e-mailen az általa nyújtott szolgáltatás összegéről az elektronikus számlát.
- [5] Az elsőfokú adóhatóság megállapította, hogy a revizorok a próbavásárlás során a felperes által nyújtott szolgáltatás, a kiszállítás teljesítése előtt már megtérítették annak az ellenértékét, a szolgáltatás teljesítésével a felperesnek beállt a bizonylatkibocsátási kötelezettsége, amelynek azonban nem tett eleget, ezért vele szemben hatósági eljárás indul.
- [6] Az elsőfokú adóhatóság a határozatával a felperes terhére nyugtakibocsátási kötelezettség teljesítésének elmulasztása miatt 150 000 forint mulasztási bírságot állapított meg. A mulasztási bírság mértékének megállapításánál a felperes javára értékelte annak első alkalommal történt kiszabását, míg a terhére vette figyelembe, hogy nem kezdő vállalkozás, gyakorlattal rendelkezik a bizonylatolás terén, valamint több éve hatályos, egyértelmű jogszabályi rendelkezést sértett meg. Jogszabályi hivatkozásként többek között az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) 163. § (1)–(2) bekezdését, a 165. § (1) bekezdés b) pontját, a 166. § (1)–(2) bekezdését, valamint az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 237. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [7] A felperes az elsőfokú határozattal szemben előterjesztett fellebbezésében az Art. 220. § (3) bekezdésére hivatkozva előadta, hogy az esetében a számla-, illetve nyugtaadási kötelezettség teljesítésének késedelme áll fenn, kötelezettségének az Áfa tv. 163. § (2) bekezdés c) pontja által meghatározott 8 napos – az Áfa tv. szerint észszerű határidőnek minősített – határidőn belül eleget tett. Online közvetítő szolgáltatóként jár el (a megrendelések tekintetében egyszerre közvetíti és szervezi a teljesítést a kereskedők, a személyes bevásárlók és a termékeket megvásárló felhasználók között), így a teljes bevásárlás lefutását követően, de még a fenti határidőn belül van lehetősége a nyugta-, illetve számlaadási kötelezettség teljesítésére.
- [8] Az alperes az elsőfokú adóhatóság határozatát helybenhagyta. Indokolása szerint a felperesi működési rendre való hivatkozása nem kimentési ok. Annak ellenére, hogy a revizorok a felperes által végzett szolgáltatás ellenértékét a teljesítés előtt megtérítették, – amire tekintettel a felperest haladéktalan nyugta-, illetve számlakibocsátási kötelezettség terhelte, – bizonyítottan nem történt

meg legkésőbb a teljesítéskor a bizonylatnak a vevő rendelkezésére bocsátása az Áfa tv. 163. § (1) bekezdés a) pontjának és a 163. § (2) bekezdés b) pontjának megfelelően. Az online közvetítői szolgáltatásra való hivatkozás nem releváns; e fogalomnak egyébként sem felel meg a végzett szolgáltatás, mert az kizárólag üzleti felhasználók részére végezhető.

A keresetlevél és a védírat

- [9] A felperes hivatkozása szerint jogsértést nem követett el, de ellenkező megítélés esetén is legfeljebb a bizonylatkiállítási kötelezettség teljesítésének késedelme állapítható meg, mert az általános bírság szabály, az Art. 220. §-a alkalmazandó, e körben a fellebbezését az alperes félreértette, és csak részben bírálta el. Hangsúlyozta, hogy nem a mulasztási bírság összegét támadja, hanem a KIVA adóalanyiság elvesztését, mint aránytalan szankciót.
- [10] Az alperes a védíratában a kereset elutasítását kérte, fenntartva a határozatában foglalt indokokat.

A jogerős ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság a jogerős ítéletével az alperesi határozatot – az elsőfokú adóhatóság határozatára is kiterjedően – megsemmisítette és az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte.
- [12] Indokolásában megállapította, hogy a felperes a számlakibocsátási kötelezettségét nem elmulasztotta, hanem késedelmesen teljesítette. Helytálló az az alperesi értelmezés, hogy az Áfa tv. 163. § (1) bekezdés a) pontja folytán az Áfa tv. 163. § (2) bekezdés b) pontja irányadó, amely szerint a felperest a teljesítéstől haladéktalan számla-, illetve nyugtakibocsátási kötelezettség terhelte, ezért alaptalan az a kereseti hivatkozás, hogy jogsértést nem követett el, mert a késedelem is kimeríti a jogsértés fogalmát. Ugyanakkor az alperes a felperes javára szolgáló tényeket nem tárta fel, a fellebbezését nem értékelte az ő szemszögéből, így azt sem vizsgálta, hogy téves jogszabályértelmezés okán járt el késedelmesen és tekintette úgy a saját esetét, hogy arra az Áfa tv. 163. § (2) bekezdés c) pontja irányadó.

A felülvizsgálati kérelem

- [16] Az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélettel szemben, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását. Kiemelte, hogy a törvényszék téves értelmezésével szemben a felperes a számla-, illetve nyugtakibocsátási kötelezettsége teljesítését elmulasztotta, tehát nem a késedelme áll fenn, e kötelezettség tekintetében a késedelmes teljesítés fogalmilag kizárt. Az Áfa tv. 163. § (1) bekezdés a) pontjában és a 163. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján ugyanis a felperes a számla-, illetve nyugtakibocsátási kötelezettségének legkésőbb a teljesítésig köteles lett volna eleget tenni, amit nem tett meg, ahogy azt az elsőfokú bíróság is megállapította. Ezzel azonban mulasztott, még akkor is, ha utóbb, a helyszíni ellenőrzés lefolytatását követően 5 nappal később kiállította és megküldte a számlát. Megjegyezte, hogy az ítéletben felhívott Kfv.I.35.298/2018/5. számú kúriai döntés nem is érinti a „késedelmes” teljesítés lehetőségét.

- [18] Összegezve kifejtette, hogy a jogerős ítélet többek között ellentétes az Áfa tv. 159. § (1) bekezdésével, a 165. § (1) bekezdés b) pontjával, a 166. § (1) bekezdésével, a 163. § (1) bekezdés a) pontjával, a 163. § (2) bekezdés b) pontjával, az Art. 228. § (1) bekezdés a) pontjával, továbbá sérti a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését, a 346. § (5) bekezdését, a Kp. 2. § (1) bekezdését, a 4. § (1) bekezdését, a 78. § (2) bekezdését és a 86. § (4) bekezdését.

A felülvizsgálati ellenkérelem

- [19] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A felülvizsgálati kérelem alapos a következők szerint.
- [22] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a feltárt tényállásból téves jogi következtetést vont le, amikor a felperes nyugta- illetve számlakibocsátási kötelezettsége elmulasztásának megállapítása helyett a bizonylatkibocsátási kötelezettség „késedelmes teljesítését” lehetségesnek és vizsgálandónak tartotta az egyedi ügy körülményei alapján, továbbá a jogkövetkezmény tekintetében irányadónak tekintette az Art. 220. §-át az Art. 228. §-ában foglaltak alkalmazása helyett.
- [23] A számlakibocsátási kötelezettséget az Áfa tv. 159. § (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében „az adóalany köteles – ha e törvény másként nem rendelkezik – az Áfa tv. 2. § a) pontja szerinti termékértékesítéséről, szolgáltatásnyújtásáról a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője részére, ha az az adóalanytól eltérő más személy vagy szervezet, számla kibocsátásáról gondoskodni”.
- [24] A számla kiállítását és vevő részére történő átadását/rendelkezésre bocsátását is magában foglaló számlakibocsátási kötelezettség tehát az értékesítő, szolgáltatást nyújtó adóalanyt terheli, így a perbeli esetben – nem vitatottan – a felperesnek erről gondoskodnia kellett.
- [25] Az irányadónak tekintett tényállás szerint azonban a felperes az általa végzett szolgáltatás (leegyszerűsítve: kiszállítás) ellenértékéről a kiszállításkor nem bocsátotta rendelkezésre a bizonylatot, holott a felperes által üzemeltett weboldalon indított megrendelés leadásakor a próbavásárlást végző revizorok (megrendelők) a bankkártya adatokat megadták, azok alapján a bevásárlás megtörténtével a termékek és a felperesi szolgáltatás ellenértéke levonásra került, tehát az ellenértéket megtérítették a kiszállításig. A felperes megbízottja a kiszállítás során csak a termékek áráról kiállított nyugtát adta át, míg a felperes a szolgáltatás ellenértékéről szóló elektronikus számlát a kiszállítást követően (5 nappal később) küldte meg a megrendelők részére.
- [27] Az Áfa tv. 163. § (1) bekezdése értelmében az adóalany a számla kibocsátásáról legkésőbb
- a teljesítésig,
 - előleg fizetése esetében a fizetendő adó megállapításáig,

- de legfeljebb az attól számított észszerű időn belül köteles gondoskodni.
- Az Áfa tv. 163. § (2) bekezdése alapján az (1) bekezdésben említett észszerű idő
- a) a 89. § szerinti termékértékesítés vagy olyan szolgáltatásnyújtás esetén, amely után az adót a HÉA-irányelv 196. cikkének tartalmában megfelelő tagállami szabályozás alapján a szolgáltatást igénybevevő fizeti, a teljesítés hónapját követő hónap 15. napján belüli,
- b) az a) pont alá nem tartozó, valamint a 167. § c) pontjától eltérő olyan esetekben, ahol az ellenértéket az (1) bekezdés a) pontjában, illetve a 164. § (1) bekezdés a) pontjában említett időpontig, előleg fizetése esetén a fizetendő adó megállapításáig megtérítik, haladéktalan,
- c) egyéb, a b) pont alá nem tartozó olyan esetben, amelyben a számla áthárított adót tartalmaz, vagy annak áthárított adót kellene tartalmaznia, 8 napon belüli számlakibocsátási kötelezettséget jelent.
- [28] A kiemelt jogszabályi rendelkezések alapján megállapítható, hogy a bizonylatkibocsátási kötelezettség határidejére főszabály szerint a teljesítés időpontja az irányadó, vagyis a számlát az ügylet Áfa tv. szerinti teljesítéséig, de legfeljebb az attól számított észszerű időn belül ki kell bocsátani [Áfa tv. 163. § (1) bekezdés]. Az észszerű időt az Áfa tv. 163. § (2) bekezdése határozza meg, három különböző csoportban. A perbeli eset a 163. § (2) bekezdés b) pontja szerinti csoportba tartozik, mivel a teljesítésig a szolgáltatás ellenértékének a megfizetése is megtörtént, és ez a teljesítéskori haladéktalan számlakibocsátási kötelezettséget vont maga után. Mivel ez nem valósult meg, a felperes nyugta-, számlakibocsátási kötelezettségének elmulasztása állapítható meg. A felperes esetére irányadó ezen határidő lejártával tehát bekövetkezett a felperes mulasztása, ezért az a körülmény, hogy a felperes később, – 5 nappal a fenti határidő lejártá után – megküldte az elektronikus számlát, nem pótolja a mulasztását. Nem értelmezhető úgy, mintha ugyan késedelmesen, de teljesítette volna a nyugta-, illetve számlakibocsátási kötelezettségét.
- [30] A mulasztás bekövetkezése megeremti az adóhatóság számára a mulasztási bírság alkalmazásának lehetőségét. A mulasztást nem teszi meg nem történné az a körülmény, hogy ha az adózó a nyugta-, számlakibocsátási kötelezettség határidejét illetően téved, helytelen jogértelmezéssel a rá irányadótól eltérő, későbbi határidőt tart szem előtt a számlakibocsátási kötelezettség teljesítését illetően, és ezért egy későbbi időpontban gondoskodik a számlakibocsátásról.
- [31] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében ezért helytállóan hivatkozott arra, hogy a perbeli esetben a mulasztás bekövetkezése és szankcionálhatósága tekintetében nem voltak relevánsak azok a körülmények, amelyeknek a törvényszék tévesen jelentőséget tulajdonított. Nem volt jelentősége tehát annak, hogy a felperes későbbi időpontban megküldte a szolgáltatásról az elektronikus számlát; hogy erre esetlegesen azért így került sor, mert téves jogértelmezés okán az Áfa tv. 163. § (2) bekezdés c) pontjában foglalt határidőt vette irányadónak.
- [32] Megjegyzi a Kúria, hogy a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv szerepe a próbavásárlás során feltárt tények rögzítése, amely a jelen esetben megtörtént („a kiszállításról készült számla az ellenőrzés alatt nem érkezett meg e-mailben”), míg a jogsértés minősítése kapcsán a megsértett jogszabályi rendelkezéseket a revíziós jegyzőkönyv és az elsőfokú adóhatósági határozat tartalmazta (revíziós jegyzőkönyv 3. oldala, elsőfokú határozat 6–7. oldala), így a jogerős ítéletnek a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv tartalmával kapcsolatos érvelése nem helytálló.
- [34] A Kúria megjegyzi, hogy a felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében ugyan hangsúlyozta, hogy leginkább azért sérelmezte az alperesi határozatot, mert a mulasztási bírság végleges határozattal való kiszabásának következménye, hogy a felperes KIVA adóalanyisága megszűnik, azonban erre az elsőfokú bíróság is további jogkövetkezményként tekintett, ezt a körülményt a jogalkotó nem vonta be a mulasztási bírság alkalmazásánál mérlegelendő szempontok közé.
- [35] A Kúria rámutat arra, hogy az Art. 220. § (1) bekezdését együttesen kell értelmezni a (2)–(3) bekezdésben foglaltakkal, vagyis az általános bírság szabály, az annak körében írt esetek, így valamely kötelezettség késedelmes teljesítése [Art. 220. § (2) bekezdés] és a késedelem kimentése [Art. 220. § (3) bekezdés] csak akkor alkalmazhatóak, ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, ahogyan ezt a 220. § (1) bekezdése kifejezi. Az általános bírság szabályhoz képest az eltéréseket az Art. ugyanezen, mulasztási bírságra vonatkozó XXX. fejezete az egyes kötelezettségszegéseknél külön szabályozza. A nyugta-, számlakibocsátási kötelezettség elmulasztása tekintetében ilyen eltérő, az általános bírság szabályhoz képest speciális rendelkezés az Art. 228. §-a, amely a késedelmes teljesítés esetét nem szabályozza, a 228. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az adóhatóság az adózót mulasztási bírsággal sújthatja, ha e kötelezettségét elmulasztja („Az adóhatóság az adózót egymillió forintig terjedő mulasztási bírsággal sújthatja, ha a) a számla-, egyszerűsített számla-, nyugtakibocsátási kötelezettségét elmulasztja, vagy a számlát, egyszerűsített számlát, nyugtát nem a tényleges ellenértékről bocsátja ki.”).
- [36] A törvényszék továbbá tévesen értelmezte a jogerős ítéletben felhívott Kfv.I.35.298/2018/5. számú kúriai eseti döntésben foglaltakat. Az eseti döntés tényállása szerint nyugtakibocsátási kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére került sor, és a revízió az online pénztárgép napi forgalmi adatait azért kérdezte le, mert az adózó a pénztárgépnek, illetve az abból származó adatok adóhatósági rendszerben való megjelenésének a hibájára hivatkozott, ugyanakkor a hibát a jogerős ítélet sem találta bizonyítottnak és a nyugtakibocsátás elmulasztásának megállapítása adott időpontra vonatkozott, nem merült fel e kötelezettség késedelmes teljesítése. A kúriai eseti döntés is megerősítette a [19] bekezdésében, hogy az Áfa tv. 159. § (1) bekezdése, a 163. § a) pontja, a 165. § (1) bekezdés b) pontja, a 166. § (1) bekezdése, továbbá az Art. (az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény) 45. §-a alapján az adózót számla-, illetve nyugtakibocsátási kötelezettség terheli, amelynek legkésőbb a teljesítésig köteles eleget tenni; ha ezt elmulasztja, akkor mulasztási bírsággal sújtható.

- [37] Mindezek alapján a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, mert a döntés és az elsőfokú bíróság által adott iránymutatás is jogszabálysértő volt, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [38] Az új eljárás során az elsőfokú bíróságnak a Kúria jelen végzésében foglalt jogértelmezését kell alapul vennie a felperes nyugta-, számlakibocsátási kötelezettsége elmulasztásának minősítése, az Art. 228. § (1) bekezdésének alkalmazása kapcsán és ennek figyelembevételével kell elbírálnia a felperes kereseti kérelmét.

(Kúria Kfv.V.35.117/2025/6.)

17 Annak a ténynek az aggálytalan és bizonyított eldöntése, hogy a felperes által alkalmazott központi bevétel elszámolási rendszereiből származó adatok elegendőek-e a Tao tv. 1. § (2) bekezdése szerinti – felperest terhelő – bizonyítási kötelezettség igazolására, szakértői bizonyítást igényel [1996. évi LXXXI. törvény (Tao tv.) 1. § (2) bek.; a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 3. § (3) bek., 37. § (1) bek. f) pont, 71. § (3) bek., 78. § (1)–(2) bek., 121. § (1) bek. a) pont; a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 237. §, 265. § (1) bek., 279. § (1) bek., 300. §, 317. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a 2000-ben alapított Cégcsoport tagja. A Cégcsoport a rendszertervezési megoldások egyik vezető fejlesztője és szolgáltatója, beleértve a chiptervezési szoftvereket (elektronikus tervezési automatizálás: a továbbiakban: EDA) és az ehhez kapcsolódó termékeket, mely tevékenységét a világ több országában működő leányvállalatainak hálózatán keresztül végzi. A Cégcsoport szoftverei és ahhoz kapcsolódó termékei, dokumentációi (a továbbiakban együtt: termékek) szerzői jogi védelem alatt állnak az Amerikai Egyesült Államokban. A termékeket a Cégcsoport jellemzően maga fejleszti ki, vagy vállalati akvizíció útján szerzi meg. Ez utóbbi módon megszerzett új termékek és technológiák esetén a hozzáférést a Cégcsoport egy meghatározott éves licenrdíjért biztosítja a Cégcsoport többi tagja, így a felperes részére földrajzilag meghatározott területekre.
- [2] A termékek folyamatos fejlesztése a Cégcsoporton belül a K+F költségmegosztási megállapodás keretében történik, a Cégcsoport tagjai – így felperes is – a költségeket a megállapodás alapján arányosan viseli.
- [3] A felperes 2017. adóévre feltételes adómegállapítás iránti kérelmet terjesztett elő a Pénzügyminisztériumnál (a továbbiakban: PM). A kérelem benyújtását az indokolta, hogy a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao tv.) 4. § 20. pontja és a 7. § (1) bekezdés s) pontja 2016. július 16-i hatállyal megváltozott. A Tao tv. 29/A. § (29)–(30) bekezdései szerinti új szabályokhoz kapcsolódó átmeneti rendelkezések alapján a 2016. június 30-án érvényben lévő jogdíjszabályozás alkalmazható 2021. adóév végéig. A kérelem alapja a felperes és a B.V. közötti disztribúciós szerződés, mely ügylet a feltételes adómegállapítási kérelem benyújtását megelőzően megvalósult.
- [4] A PM/62/5/2019. számú határozata szerint a felperes a kérelemben bemutatott disztribúciós szerződés alapján csökkentheti a 2017. évi adózás előtti eredményét a Tao tv. 2016. június 30-án hatályos 7. § (1) bekezdés s) pontja alapján az adózás előtti nyereség 50%-áig a 2016. június 30-i terméklistáján vagy az azt megelőző terméklistákon szereplő termékek, azok frissített vagy új verziói használatának, forgalmazásának és értékesítésének engedélyezéséért kapott bevétellel. Ez a bevétel nem képezi részét a felperes 2017. évi helyi iparüzési adó alapjának és a 2017. évi innovációs járulék alapjának.
- [5] A PM határozat II.1. pontban (6. oldal) a felperes kérelmében foglaltak alapján rögzítette, hogy a felperes rendelkezik egy terméklistával, amelyet rendszeresen frissít, ez alapján meg tudja határozni, hogy mikor szerzett meg vagy állított elő egy bizonyos terméket. Emellett létrehozott egy kérdőívet annak megállapítása érdekében, hogy az adott termék az új vagy a régi jogdíjszabályozás alá esik.
- [7] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vámigazgatósága a felperesnél 2019., 2020. évekre valamennyi adóra és költségvetési támogatásra folytatott adóellenőrzést. A felperes a tao adózás előtti eredményt csökkentő tétel összegének alátámasztására olyan Excel-táblázatot bocsátott a revízió rendelkezésére, mely összesítetten tartalmazta a földrajzi területen a termékek használati engedélyből szerzett összesített bevételét termékenkénti bontásban. A felperes minden termék vonatkozásában meghatározta, hogy az jogdíjbevételek mentesítésre jogosít vagy sem. Az Excel-tábla szerinti kimutatása, a mentesíthető jogdíjbevételek a vizsgálattal érintett mindkét évben jelentősen meghaladta az adózás előtti eredményét, így a Tao tv. 7. § (14) bekezdésében meghatározott 50%-ot érvényesítette az adózás előtti eredmény csökkentéséhez.
- [8] Az elsőfokú adóhatóság kérte a felperestől a jogdíjbevételek-mentesítés táblázatokban bemutatott végfelhasználói bevételeket tételesen igazoló valamennyi bizonyíték (végfelhasználói szerződés, keretszerződés, szoftver konkrét megrendelése) becsatolását. A felperes szerint a Cégcsoport által használt bevétel elszámolási rendszerek lehetővé teszik, hogy a bevételeket területenként és termékszinten is kimutassa.
- [9] Az elsőfokú adóhatóság a felperes költségelszámolási gyakorlatát összevetette a végfelhasználói bevételeket bemutató Excel-táblázat adataival és jelentős logikai ellentmondást tapasztalt a végfelhasználói bevételek időrendi eloszlása és a termékek (szoftverek) beszerzési költség elszámolása között.
- [10] Az elsőfokú adóhatóság szerint a felperes által elszámolt társasági adóalap-csökkentő jogdíjbevételeket hitelt érdemlő bizonylatokkal kell alátámasztani, melyeket a Tao tv. 1. § (2) bekezdése alapján a felperesnek kell rendelkezésre bocsátania, ennek hiányában jogdíj címén adóalap-csökkentő tételt nem érvényesíthet. Önmagában egy Excel-tábla – annak adatait alátámasztó bizonylatok hiányában – nem elegendő az adóalap-csökkentő

- tételek alátámasztására. Innovációs járulék adónemben, utalva a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról szóló 2014. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Innovációs tv.) 15. § (1) bekezdésére, a 16. § (1) bekezdése alapján a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) 39. § (1) és (6) bekezdéseire, az 51/B. § (2) bekezdésére rögzítette, a felperes nem támasztotta alá, hogy az általa jogdíjként figyelembe vett bevétel megfelel a Tao tv. szerinti jogdíj fogalmának, ezért annak összegével az innovációs járulék alapja nem csökkenthető.
- [11] Mindezek folytán az elsőfokú adóhatóság 2023. április 3. napján kelt 2846789256 számú határozatával a felperes terhére tao adónemben 1 056 024 000 Ft, innovációs járulék adónemben 7 631 000 Ft, mindösszesen: 1 063 655 000 Ft adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, mely után 425 462 000 Ft adóbírság, 51 106 000 Ft késedelmi pótlék kiszabásáról rendelkezett.
- [12] A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2023. július 4. napján kelt 6449822314 számú határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta.
- [16] Az elsőfokú adóhatóság eleget tett az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 99. § (1) bekezdése szerint a tényállás tisztázási kötelezettségének, a felperes az Excel-táblázatban szereplő adatokat bizonylatokkal nem tudta alátámasztani.
- A felperes keresete, az alperes védírata**
- [19] A keresetlevél 3.1. pontjában a taoval összefüggésben előadta, hogy a felperes üzleti modelljének digitális jellege miatt csak a Cégcsoport által használt központi bevételelszámolási rendszerek alkalmasak a végfelhasználói bevételek termékszintű nyomon követésére. Ezt a bevételelszámolási módszert a PM határozata is megerősítette. Ezzel összhangban a központi bevételelszámolási rendszereiből származó adatokat szolgáltatva a jogdíjbevételel-mentesség alátámasztására, eleget tett bizonyítási kötelezettségének, jogosult a jogdíjbevételel-mentesség alkalmazására.
- [20] Hangsúlyozta, hogy a jogdíjbevételel mentesítési táblázat a zárt bevételelszámolási rendszerekből lett kimentve, amit az alperes sem kérdőjelezett meg. A Cégcsoport pénzügyi beszámolóit ezeken az adatokon alapulnak több, mint egy évtizede, melynek hitelességét a visszatérő adóellenőrzések során sem kifogásolták. Az alperes által kért végfelhasználói szerződések és disztribútori dokumentumok nem alkalmasak a termékszintű bevétel meghatározásához. Amennyiben az alperes az átadott dokumentációt elégtelennek értékelte, az adóigazgatási eljárás részletszabályairól szóló 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Air. vhr.) 79. § (3) bekezdése alapján jogszabályi lehetősége és kötelezettsége lett volna a szükséges nemzetközi megkeresést megindítani. Ennek elmulasztásával nem tett eleget az Air. 99. § (1) bekezdésében foglalt tényállás feltárási kötelezettségének.
- [21] Az alperes valótlanul állítja, hogy hibás számviteli adatokat szolgáltatott, tévesek a számításai az éves nyereségére vonatkozóan, figyelmen kívül hagyta a Cégcsoport üzleti megfontolásait, pontatlan képet alkotott a felperes és a Cégcsoport K+F tevékenységéről.
- [22] A 3.2. pontban az innovációs járulékkal összefüggésben vitatta az alperes jogértelmezését.
- [24] A keresetlevél 4. pontjában részletesen indokolta a taora vonatkozó álláspontját, a releváns jogszabályi háttér, a rendelkezésére álló, illetve az adóhatóság által kért dokumentációk ismertetésével. Bemutatta, hogy a Cégcsoport integrált zárt vállalatirányítási rendszereket használ bevételei és a költségei vezetésére, melyen nyomon követi a végfelhasználói szerződéseket, az ügyfelek által lekötött termékeket, a termékszintű bevételeket. A Cégcsoport a bevételeket ezen rendszeren keresztül az egyes termékekhez rendeli, mely lehetővé teszi a bevételek területenkénti és termékszintű kimutatását is. Kitért a Cégcsoport működésére, a K+F költségmegosztási, disztribútori, globális tranzakciós megállapodásra, bemutatta az általa használt fő licenc és értékesítési modelleket, előfizetési/határozott időtartamra szóló szerződést, eDA card szerződést, az időalapú (*Time Based License*), a 99 éves licencet.
- [25] A 4.1.6.a) pontban ismertetette az Excel-táblázat mellett benyújtott bizonyítékokat, a b) pontban a W. által tett tanúvallomást, a 4.2. pontban részletezte, hogy az alperes által kért végfelhasználói szerződések és disztribútori dokumentumok miért nem alkalmasak a termékszintű bevétel meghatározására.
- [27] Az alperes védírataiban – a határozatában foglaltak fenntartásával – a kereset elutasítását kérte.
- A jogerős ítélet**
- [28] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az alperes határozatát – az elsőfokú határozatra is kiterjedően – megsemmisítette, az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte.
- [29] Indoklásában rögzítette, hogy a PM határozat a felperes által előadott költségmegosztást és bevétel számítási módot vette figyelembe, a jogdíjbevételel elszámolását az általa előadott működési rendszer alapján határozta meg. Utalt az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 164. § (1), (5) bekezdéseire, a 170. § (1)–(2) bekezdéseire azzal, hogy a PM határozat az Art. 170. § (2) bekezdése alapján kötelező érvényű, melyet a hatóság sem vitatott.
- [30] Az alperes elfogadta, hogy az egyes termékekhez rendelhető bevétel összegének meghatározására a felperes egyedi módszert választott. A felperes az adózás előtti eredményt csökkentő tétel összegének alátámasztására olyan Excel-táblázatot csatolt, mely összesítetten tartalmazta az adott földrajzi területen a termékek hasznosításából származó bevételt termékenkénti bontásban. E mellett minden termék vonatkozásában meghatározta azt, hogy az jogdíjbevételel mentesítésre jogosítja-e vagy sem. Az elsőfokú bíróság megállapította, a felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy az alperes által kért dokumentumok a termékszintű bevételek meghatározására nem alkalmasak.
- [31] Utalt az Air. 98. § (2) bekezdésére, arra, hogy nem kötelezhető az adózó olyan nyilvántartás, összesítés, számítás elkészítésére, amelyet jogszabály nem ír elő. Hangsúlyozta, hogy a felperes digitális bevétel elszámolási rendszereket használ a bevételei

nyilvántartására, ebből a zárt rendszerből kimutatható a konkrét termék és a ténylegesen realizált bevétel is. A bevételeket az eDA on Tap rendszer automatikusan felosztja a területi eloszlás szerint. A felperes központi bevétel elszámolási rendszereiből származó adatok, az Excel-tábla adatai alkalmasak a bevétel elszámolásának alátámasztására, melynek tételes vizsgálatát az alperes nem végezte el. Név3 nyilatkozata megerősíti, a jogdíjbevétel mentesítés táblázatokban szereplő számításokat és az azok alapjául szolgáló végfelhasználói bevételeket, a nyilatkozatot az alperes tévesen értékelte.

- [33] A Tao tv. 1. § (2) bekezdése alapján helytállóan állapította meg az alperes, hogy a felperest terhelte az adóalap-csökkentés tekintetében a bizonyítási kötelezettség, azonban azt megalapozatlanul állította, hogy a felperes ennek nem tett eleget.
- [34] A megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásában előírta, hogy az elsőfokú adóhatóságnak a PM határozat figyelembevételével kell eljárnia, a felperes bevételeire és a K+F költségmegosztás alapján elszámolt költségeire vonatkozó elszámolási módszert nem vitathatja. A felperes a Tao tv. 1. § (2) bekezdésében előírt kötelezettségének a már becsatolt irataival, kimutatásaival, nyilatkozataival eleget tett, ezért további iratok, bizonyítékok becsatolására nem kötelezhető, a becsatolt iratokat az elsőfokú adóhatóságnak teljes körűen, érdemben, egymással összevetve kell megvizsgálnia, azt ellenőriznie, hogy a kérelemben előadott bevételt és költségelszámolást alátámasztják-e. Amennyiben ezt követően az elsőfokú adóhatóság további bizonyítékok beszerzését értékeli szükségesnek, úgy nemzetközi megkeresést foganatosíthat az anyavállalat vonatkozásában.

A felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [35] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [36] Álláspontja szerint a jogerős ítélet nem felel meg Kp. 78. § (2) bekezdésében, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (4)-(5) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseknek, az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a tényállást alátámasztó és a rendelkezésre álló bizonyítékokat.
- [37] Felülvizsgálati kérelmének V.1. pontjában hangsúlyozta, a peres felek között nem volt vitatott, hogy a PM határozatban rögzített módszer helyes. Az adóhatóság csak ellenőrizni akarta a bemutatott bevételi kimutatás megalapozottságát, azt, hogy az abban szereplő tételek valóban megfelelnek a PM határozatban is megállapított adókedvezmény igénybevételénél alkalmazandó feltételnek. Nem volt vita közöttük abban sem, hogy a PM határozatnak van kötőereje, azonban a döntésben foglalt körülmények fennállását ellenőriznie kellett. A felperes sem vonta kétségbe, hogy az Excel-tábla adatai a végfelhasználókkal kapcsolatos szerződéseken és a megrendeléseken alapulnak, ennek ellenére nem nyújtotta be a végfelhasználókkal kötött szerződéseket, megrendeléseket.
- [38] Álláspontja szerint az egyes termékekhez rendelt végfelhasználói árbevétel pontos összetétele nem

állapítható meg, mivel az egyes bevételi adatokhoz kapcsolódóan a felperes konkrét bizonyítékot nem mutatott be. Az adóhatóság nem tudta ellenőrizni az Excel-táblában foglalt adatokat, amit az elsőfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyott, azt sem vette figyelembe, hogy a disztribútori szerződések alapján csak az anyavállalat által jóváhagyott megrendelés alapján lehet a terméket leszállítani a végfelhasználónak, a felperesnek jóvá kell hagynia a licencre adást, illetőleg annak teljesítését, e mellett meg kell határozni a termékeket, valamint az árat. A disztribútori szerződéseknek azért van kiemelt jelentősége, mert az a PM határozatnak is kiindulási alapja.

- [40] A felülvizsgálati kérelem V.3. pontjának a), b), c) pontjaiban az elsőfokú bíróság iratellenes megállapításaira hivatkozott. A V.4. pontban kifejtette, a jogerős ítélet megalapozatlanul és jogszerűtlenül rendelt el új eljárást kimondva, hogy a felperes bevételeire vonatkozó elszámolási módszerét nem vitathatja, további iratok becsatolására nem kötelezheti, melyből következően el kell fogadnia az adókedvezmény igénybevételéhez előterjesztett Excel táblázatát. Ennek ellenére előírja az összesség szerűség helytállóságának vizsgálatát, mely rendelkezés teljesen érthetetlen és megalapozatlan, kiüresedik, okafogyottá válik az elrendelt adóhatósági új eljárás, mivel az Excel-tábla helyesen tartalmazza az összesség szerű adatokat. Amennyiben az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes megfelelő bizonylatokat mutatott be és az alperes további bizonylatot nem kérhet, akkor az új eljárás elrendelése értelmezhetetlen és indokolatlan, figyelemmel a bíróság megváltoztatási jogára, a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglaltakra.
- [41] A felülvizsgálati kérelem V.5. pontjában vitatta az elsőfokú bíróság által a felperes részére megállapított perköltség összegét, mivel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésében foglaltakra nem volt tekintettel, mértéke eltűzlott.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [46] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [50] A felperes terjesztett elő feltételes adómegállapítás iránti kérelmét, melyet a PM határozat elbírált, döntött arról, hogy a Tao tv. alapján mely termékek jogdíj bevételével csökkentheti a 2017. évi adózás előtti eredményét és milyen mértékben, illetőleg, hogy ezen termékek után kapott jogdíj bevételek nem képezik részét a 2017. évi helyi iparüzési adó és innovációs járulék alapjának.
- [53] A bíróságnak ítéletében a valósággal egyező tényállást kell megállapítania, amely bizonyítékokon alapul. Ténykérdéshez kapcsolódóan is lehetséges felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni akként, hogy a kérelem a bizonyításra vonatkozó jogszabályok olyan jogsértő alkalmazását állítja, amely az érdemi döntésre kihatott.
- [54] Rögzíti a Kúria, hogy a bizonyításhoz kapcsolódó jogi szabályozás a Kp. és a felhatalmazása alapján alkalmazandó Pp. számos részében megtalálható: megjelenik az alapelvek között (perkoncentráció elve), a keresetlevél tartalmi elemeként, majd önállóan a bizonyítás XIV. fejezetében, az ügydöntő határozat indokolási részében, a rendes és rendkívüli perorvoslatokban.

- [55] A Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdésében rögzített bizonyítékok szabad mérlegelésének elvéből a tényállás szabad megállapításának elve (Pp. 263. §) következik. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességében, a megelőző eljárásban megállapított tényállással összevetve értékeli [Kp. 78. § (2) bekezdés], figyelembe kell vennie az összefüggéseket és az ellentmondásokat is, és határozata indokolásában mindezek eredményeként kell megállapítania a tényállást. A bizonyítékok szabad mérlegelése során a bíróság azt értékeli, hogy a felek tényállításait a rendelkezésre bocsátott bizonyítékok alátámasztják-e. A bíróság által meghatározott tényállás akkor felel meg az eljárásjogi jogszabályoknak, ha az a teljes peranyagban foglaltak valósággal egyező, okszerű és logikus eredménye.
- [56] A bizonyítási eljárásról, a bizonyítékok értékeléséről az Air. is részletesen rendelkezik: az alapelvek között, a 4. §-ban az egyedi elbírálás elvéként rögzített, hogy az adóhatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valóságghú tényállásra alapozza. A tényállás tisztázásával összefüggésben az 58. § tartalmazza a bizonyítási eljárás lefolytatására, a bizonyítás módjára és eszközeire vonatkozó szabályokat, a 99. § (1) bekezdése kimondja, az ellenőrzés során a tényállást az adóhatóság köteles tisztázni és bizonyítani, a (2) bekezdés előírja az adózó javára szolgáló tények feltárásának kötelezettségét.
- [57] Nem volt vitatott a perben, hogy a Tao tv. 1. § (2) bekezdése alapján a felperest terhelte az adóalap csökkentés tekintetében a bizonyítási kötelezettség. Az alperes határozatában azt állapította meg, hogy az elsőfokú adóhatóság eleget tett az Air. 99. § (1) bekezdésében foglaltaknak, megkísérelte a tényállást tisztázni, a felperestől többször és egyértelműen kérte a taolapot csökkentő tételeket, az Excel-táblázatban szereplő adatokat alátámasztó bizonylatokat, azonban felperes a Tao tv. 1. § (2) bekezdésében foglalt, az adóelőny (adómentesség, adókedvezmény) érvényesíthetőségére vonatkozó bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. Ezzel szemben a felperes következetes álláspontja szerint a Tao tv. 1. § (2) bekezdésében foglaltaknak eleget tett, a központi bevétel elszámolási rendszereiből származó, az Excel-táblában szereplő adatok alkalmasak a bevétel elszámolásának alátámasztására.
- [58] Az elsőfokú bíróság a jogerős ítélet [43] bekezdésében azt állapította meg, hogy az Excel tábla adatai alkalmasak a bevételelszámolás igazolására, az [53] bekezdésében pedig rögzítette, hogy a felperes eleget tett a Tao tv. 1. § (2) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettségének. A [41]–[42] bekezdéseiben részletesen ismertette felperesnek a zárt vállalatirányítási, digitális bevétel elszámolási rendszereire vonatkozó előadását, továbbá azt, hogy a PM határozatát mindezek ismeretében hozta meg. Bizonyítás foganatosítására nem került sor.
- [59] Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) és az Art. is akként rendelkezik, (a régi Art. a 132. §-ban, az Art. a 170. §-ban), hogy a feltételes adómegállapítási eljárás során hozott határozatnak van kötőereje, ami az adóhatóságra csak változatlan tényállás mellett kötelező.
- [60] Az alperes a PM határozat kötőerejét, az abban rögzített módszer helytállóságát nem vitatta. A PM határozat alapján elszámolt taolap-csökkentő tételek (jogdíjbevételek) megalapozottságát, az adatok helytállóságát vizsgálta, nem a bevétel meghatározására vonatkozó módszert. A PM határozat szerint felperes a 2016. június 30-i vagy azt megelőző terméklistáján szereplő termékek után kapott bevétellel csökkenthette a 2017. évi adózás előtti eredményét. Az a körülmény, hogy a PM határozat alapjául szolgáló kérelemben a felperes bemutatta a jogdíjbevétel elszámolásának módját, utalt az árbevétel rögzítésére szolgáló számviteli rendszerére, nem jelenti azt, hogy az adóhatóság az abban szereplő adatok helyességét, a bevétel elszámolási rendszert ne ellenőrizhette. Ennek vizsgálatát követően tudja megállapítani az Art. 170. § (2) bekezdése alapján, hogy történt-e lényeges tényváltozás az eredeti határozathoz képest.
- [61] Az elsőfokú bíróság a PM határozat kötőerejét félreértelmezve, a felperes állítását alátámasztó bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül döntötte el a jogvitát. A felperes a perben úgy nyilatkozott, hogy arra az esetre, ha a bíróság a feltételes adómegállapítás vonatkozásában a kötőerőt nem mondja ki, lesz szakértői indítvány (a 13. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal 3. bekezdés). Az elsőfokú bíróság „a szakértői bizonyítás megfontolására” halasztotta el a tárgyalást, majd a következő tárgyaláson ítéletet hozott, a szakértői bizonyítás elmaradására indokolásában nem tért ki.
- [62] A Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 300. § (1) bekezdése szerint szakértőt kell alkalmazni, ha a jogvita kereteinek meghatározásához vagy a perben jelentős tény megállapításához, megítéléséhez különleges szakértelem szükséges. A Kúria álláspontja szerint annak a ténynek az aggálytalan, bizonyított eldöntése, hogy a felperes által alkalmazott központi bevétel elszámolási rendszereiből származó adatok elegendőek-e, avagy sem az adóhatósági ellenőrzés lefolytatásához, és van-e, avagy nincs iratcsatolási kötelezettsége a felperesnek, szakértői bizonyítást igényel.
- [64] A Kp. 3. § (3) bekezdése szerint a közigazgatási jogvita elbírálásához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló adatok és bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a feleket terheli. A közigazgatási perben a Kp. 37. § (1) bekezdés f) pontja alapján a felperesnek a keresetlevelében meg kell jelölnie a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet, az annak alapjául szolgáló tények, illetve azok bizonyítékai előadásával. A Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 265. § (1) bekezdése szerint törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el (a továbbiakban: bizonyítási érdek), továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. A közigazgatási perben a Kp. 37. § (1) bekezdés f) pontjából következően a Pp. 265. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási érdeke elsődlegesen a felperesnek van,

- így a bizonyítási teher is őt terheli, ahogyan a Tao tv. 1. § (2) bekezdése is a felperes bizonyítási kötelezettségét írja elő, ami a közigazgatási eljárásban is meghatározza a bizonyítási terhet. Az adóhatóság szerint a felperes nem tett eleget ennek a kötelezettségének, így a felperesnek viselnie kellett a bizonyítatlanság következményét.
- [65] Az elsőfokú bíróságnak a Kp. 71. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 237. §-a és a 317. § (1) bekezdés a) pontja szerint fel kellett volna hívnia a felperes figyelmét arra, hogy az általa benyújtott Excel-táblában szereplő adatok helyességnek megállapításához szakértő alkalmazására van szükség.
- [66] A perben lényeges kérdés a bizonyítási teher kiosztása, hogy a jogvita eldöntése szempontjából a bíróság mely tények bizonyítását értékeli jelentősnek, és azokat a tényeket melyik félnek kell bizonyítania, illetve a perbeli bizonyítás sikertelenségének következménye melyik felet terheli. A Kúria megállapította, az elsőfokú bíróság a bizonyítási teher kiosztását elmulasztotta, nem határozta meg a bizonyítandó tényeket, így a felek nem voltak abban a helyzetben, hogy bizonyítási indítványukat megtegyék. Elmulasztotta továbbá a kellően konkrét, egyediesített tájékoztatási kötelezettségét is [Pp. 237. § (2) bekezdés].
- [67] Mindezek folytán a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [68] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a Kúria kifejtett jogértelmezése, szakértői bizonyítás alapján kell állást foglalnia arról, hogy a felperes által alkalmazott zárt bevételelszámolási rendszer, az abból kinyert, Excel táblázatban szereplő adatok alkalmasak-e a PM határozatban megállapított kedvezmény, a Tao tv. 1. § (2) bekezdése szerinti – felperest terhelő – bizonyítási kötelezettség igazolására, és annak megállapítására, hogy „változatlan a tényállás” (Art. 170. §). Ezt követően lehet az alperesi határozat jogszerűségéről a kereseti kérelem keretei között dönteni.
- [69] A bizonyított tényállás megállapítására, a bizonyítási eljárásra vonatkozó elsőfokú bírósági jogsértések okán a Kúria a felülvizsgálati kérelem egyéb hivatkozásait nem vizsgálhatta.
- (Kúria Kfv.VI.35.166/2025/8.)
- vételezésére egyetemes szolgáltatási szerződést kötött az MVM NEXT Energiakereskedelmi Zrt. egyetemes szolgáltatói engedéllyel (a továbbiakban: engedélyes).
- [2] A felperes a felhasználási helyen villamos energia vételezésére szolgáltatási szerződéssel nem rendelkezett, ezért 2022. augusztus 1-jén egyetemes szolgáltatási szerződés megkötését kezdeményezte az engedélyesnél. A kérelmét az engedélyes a veszélyhelyzet ideje alatt az egyetemes szolgáltatásra jogosultak körének meghatározásáról szóló 217/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) szabályaira hivatkozással elutasította, ezért a felperes 2023. február 24-én panaszt terjesztett elő az alpereshez. Ebben előadta, hogy mikrovállalkozásként jogosult az egyetemes szolgáltatásra, a Rendeletben foglalt feltételeknek megfelel. Az engedélyes eljárását diszkriminatívnak tartotta és kérte az alperestől, hogy kötelezze őt a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) 158. § (2) bekezdés a) pontja és a 159. § (5) bekezdés 2. pontja szerint a jogszabályoknak megfelelő működésre.
- [3] Az alperes a határozatával a felperes panaszát elutasította. A határozat indoka szerint miután 2022. június 18-án a felperes nem rendelkezett egyetemes szolgáltatási szerződéssel, ekként a Rendeletben foglalt feltételeket nem teljesítette.

A kereseti kérelem

- [4] A felperes keresettel támadta az alperes határozatát kérve elsődlegesen annak megváltoztatását akként, hogy a bíróság rendelkezzen az egyetemes szolgáltatási szerződés megkötésének lehetőségéről. Másodlagos kereseti kérelme a határozat megsemmisítésére és az alperes új eljárásra kötelezésére irányult.
- [5] Kifejtette, az alperes tévesen értelmezte a Rendelet 2. § (4) bekezdésében foglalt kizárási feltételt, az csak arra az esetre vonatkozik, ha egy mikrovállalkozás korábban már kilépett a versenypiacra. A rendelkezés pontosan azt a célt szolgálja, hogy a versenypiacról ne térhessen vissza az egyetemes szolgáltatásba. Miután a felperes 2022. július 27. előtt semmilyen szolgáltatás keretében nem vételezett a fogyasztási helyen, ekként a versenypiacon sem volt, a visszatérést kizáró feltétel rá nem vonatkozik.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [6] A Törvényszék az ítéletével az alperes határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.
- [7] A Rendelet 2. § (4) bekezdésének értelmezése körében kifejtette, a 2. § (1) bekezdése és (4) bekezdésének első mondata a főszabály és a kivétel viszonylatában áll. Főszabály szerint az a mikrovállalkozás jogosult egyetemes villamos energia vételezésére, amely kisfeszültségen vételez és az összes felhasználási helye tekintetében összesen 3x63 A-nél nem nagyobb csatlakozási teljesítménye van. A felperes nem vitatottan megfelel ezen feltételeknek. A főszabálytól eltérően azonban a jogalkotó nem biztosítja az egyetemes szolgáltatásra való jogosultságot azon mikrovállalkozásnak, amely a Rendelet hatálybalépésekor nem egyetemes szolgáltatás keretében vételezett villamos energiát.

18A jogalkotói szándék, akarat feltárása során abból kell kiindulni, hogy az mindig meghatározott cél elérésére irányul, amelyben komplexen szerepet játszik nemcsak az adott jogszabály megalkotásának indoka, hanem a korábbi Korm. rendelet szabályai megváltoztatásának oka, továbbá a módosítás idején fennálló társadalmi-gazdasági körülmények is [Alaptörvény 28. cikk; 217/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet (Rendelet) 2. § (1), (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes mint mikrovállalkozás jövedelemszerzési célú gazdasági tevékenység végzése céljából 2022. július 28-tól bérlője egy ingatlannak (a továbbiakban: felhasználási hely). Az ingatlan tulajdonosa korábban a felhasználási helyre villamos energia

- [8] Miután a „nem” tagadószó közvetlenül a tagadott, azaz az „egyetemes” szó előtt áll, ezért a jogalkotó rendelkezése szerint azon mikroállalkozások számára nem biztosított az egyetemes szolgáltatás kedvezménye, amelyek nem egyetemes szolgáltatás keretében vételeznek, hanem valamely más jellegű szolgáltatásként. A kizártak körének értelmezése során kiterjesztő jellegű jogértelmezés nem megengedhető.
- [9] Ha a jogalkotó szándéka arra irányult volna, hogy a kedvezményezett körből azon mikroállalkozásokat is kizárja, amelyek nem vételeztek villamos energiát a hatálybalépéskor, a rendelkezést egyértelműen kellett volna megfogalmazni. Elfogadható lett volna, ha „nem jogosult egyetemes szolgáltatásra az a mikroállalkozás, amely a Rendelet hatálybalépésének napján nem vételez egyetemes szolgáltatás keretében villamos energiát”.
- [10] A jogalkotó nem zárta ki az új vállalkozásokat a kedvezményes energiavételezés lehetőségéből, hanem azt egységesen, a kisebb energiafogyasztókra korlátozta.
- [11] Rámutatott a törvényszék, hogy a Rendelet 2. § (4) bekezdésének második mondata azon vállalkozások helyzetéről rendelkezik, amelyek a Vet. veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 670/2021. (XII. 2.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) alapján 2022. június 30-ig voltak jogosultak a kedvezményes árszabásra. Vagyis azok a mikroállalkozások, amelyek a korábbi szabályozás szerint már kötöttek egyetemes szolgáltatási szerződést és az új rendelkezés feltételeinek is megfeleltek, azok továbbra is jogosultak maradtak az új szerződés megkötésére. Míg azok, amelyek nem feleltek meg az új feltételeknek, mert például nem kifizetésre vagy az előírtnál nagyobb teljesítményben vételeztek, nem jogosultak erre.
- [12] A jogalkotó az új Rendelettel nem zárta ki az új vállalkozásokat a kedvezmény igénybevételének a lehetőségéből, csak azokat, amelyek a Rendelet 2. § (1) bekezdése szerinti feltételnek nem feleltek meg.
- [13] Mindemellett hangsúlyozta a törvényszék az Alaptörvénnyel összhangban, annak XV. cikke szerinti törvény előtti egyenlőség, valamint a vállalkozás szabadsága, a tisztességes gazdasági verseny védelme követelményének is a szem előtt tartásával, a jogalkotó tartózkodott a vállalkozások megkülönböztetésétől és a korábbi korlátozást már nem kívánta fenntartani. Kizárólag ez az értelmezés felel meg az Alaptörvényben feltételezett gazdaságos és erkölcsös célnak is.
- [14] Miután pedig az engedélyes jogsértően tagadta meg az egyetemes szolgáltatási szerződés megkötését a felperessel, az alperes a Rendelet 2. § (1) bekezdését megsértve utasította el a felperes panaszát.
- A jogerős ítélet**
- [15] Az alperes fellebbezésére eljáró ítéltábla jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [16] Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság tévesen állította a jogértelmezése homlokterébe az észszerű, gazdaságos és erkölcsös célnak való megfelelést.
- [17] A másodfokú bíróság az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogértelmezés érvényre juttatása érdekében a Rendelet 2. § (4) bekezdésének nyelvtani, logikai, rendszertani, történeti és teleológiai értelmezését is elvégezte. Rámutatott, ezen értelmezési módszerek együttesen alkalmasak arra, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat megfelelő tartalommal kitöltsék.
- [18] A vizsgált jogszabályhely nyelvtani értelmezése során megállapította, hogy a jogalkotó kettős tagadás szerinti megfogalmazást alkalmazott, miszerint nem jogosult az egyetemes szolgáltatásra, aki a Rendelet hatálybalépésekor nem egyetemes szolgáltatás keretében vételez villamos energiát. Az egész mondat együttes értelmezéséből azonban nyilvánvaló, hogy a jogalkotó egyetlen személyi körnek, a Rendelet hatályba lépésekor egyetemes szolgáltatási szerződéssel rendelkezőknek kívánta biztosítani az egyetemes szolgáltatást. Vagyis nem a kettős tagadással érintett, kizárt személyi kört kellett volna vizsgálni, hanem éppen a kettős tagadás megfogalmazásából eredően azt volt szükséges a vizsgálódás homlokterébe állítani, hogy mely személyi kör részére kívánja a továbbiakban biztosítani a jogalkotó a kedvezményes szolgáltatás igénybevételét.
- [19] A rendszertani értelmezés körében felhívta a Vet. 48. §-ában foglalt szerződéskötési kötelezettség és a Vet. 50. § (3) bekezdése szerinti, az egyetemes szolgáltatáshoz való hozzájárulás jogának korlátozása szabályait. A Korm. rendelet még csak az egyetemes szolgáltatásra jogosult felhasználói körre vonatkozóan tartalmazott korlátozó rendelkezést, a Rendelet azonban további szűkítést hajtott végre, szabályozta a mikroállalkozás fogyasztásának nagyságát is a 2. § (1) bekezdésében. A 2. § (4) bekezdésében azon mikroállalkozások számára tette lehetővé a továbbiakban is az egyetemes szolgáltatás igénybevételét, amelyek a Rendelet hatályba lépésekor ilyen szerződéssel már rendelkeztek. Az elsőfokú bíróság ezért tévesen, kizárólag a második mondatot értékelte, és azt nem vetette össze az első mondatban foglaltakkal.
- [20] A logikai értelmezés szerint kifejtette, a kevesebből többre következtetés logikájából következően, ha a Rendelet 2. § (4) bekezdésében foglaltak szerint nem jogosult az egyetemes szolgáltatásra az, aki nem egyetemes szolgáltatási szerződéssel – tehát valamely más, versenypiaci szerződéssel – rendelkezik, akkor még inkább nem lehet jogosult az, aki egyáltalán nem rendelkezik azzal.
- [21] Végezetül kitért a normahely történeti és teleológiai értelmezésére is, figyelembe véve a Rendelet megalkotásának indokait, a történelmi, gazdasági helyzetet. A háború miatti energiaválság a Korm. rendelet megalkotását szükségessé tevő koronavírus miatti energiaválságnál elmélyültebb gazdasági nehézséget jelentett, ezért a Rendelet hatálya alatt még inkább szükséges volt – az energia árának növekedésére figyelemmel – a kedvezményes áron szolgáltatásra jogosultak körének szabályozása, annak szűkítése. Nem lehetett a jogalkotónak célja az, hogy a korábbiakhoz képest még nehezebb energiagazdasági helyzetben a kedvezményes szolgáltatásra jogosultak körét kitágítsa és a már egyetemes szolgáltatási szerződéssel rendelkezők körén kívül az új szerződéskötési igénnyel rendelkezők számára is lehetővé tegye azt.
- [22] Az ítéltábla kiemelte azt is, hogy az energiaválság enyhülésével a jogalkotó utóbb, 2025. január 1-jétől

a 345/2024. (XI. 19.) Korm. rendelet 3. §-ával hatályon kívül helyezte a Rendelet 2. § (4) bekezdését, ezáltal az egyetemes szolgáltatás igénybevételére jogosultak körét kitágítva lehetővé tette a szolgáltatás igénybevételét az új szerződéskötési igénnyel rendelkezők számára is. Ez a módosítás azonban a felperes szerződéskötési igényének időpontját figyelembe véve a perbeli esetre nem vonatkozhat.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [23] Felülvizsgálati kérelmében a felperes elsődlegesen a jogerős ítéletnek a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 121. § (1) bekezdés a) pontja szerinti hatályon kívül helyezését és az eljárás bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, míg másodlagosan a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja szerint annak megváltoztatását kérte akként, hogy a keresettel támadott határozatot a Kúria változtassa meg és az egyetemes szolgáltatási szerződés megkötésének lehetőségéről döntsön.
- [24] Kifejtette, az alperes tévesen értelmezte a keresettel támadott határozat meghozatala során a felhívott jogszabályokat, hatáskörét nem a jogszabály keretei között gyakorolva járt el. Az elsőfokú bíróság álláspontjával egyetértve hangsúlyozta, a kizárási feltétel helyes nyelvtani értelmezésének kiindulási pontja az, hogy az adott mikrovállalkozás egyáltalán valamilyen szolgáltatás keretében vételezzon villamos energiát. Az a vállalkozás tehát, amely a Rendelet hatályba lépése napján semmilyen szolgáltatás keretében nem vételez, nem esik e rendelkezés alá.
- [25] A szövegben a „nem egyetemes szolgáltatás keretében” fordulat arra utal, hogy a mikrovállalkozás valamilyen más, például egyedi versenypiaci szerződés vagy a kereskedők által az üzleti ügyfelek részére felajánlott szerződéscsomag keretében vételez, következésképpen már kilépett a versenypiacra. A Rendelet azt a korlátot állítja a feltételeket egyébként kielégítő mikrovállalkozás elé, hogy a versenypiacról ne térhessen vissza egyetemes szolgáltatásba.
- [26] Miután a felperes felhasználóként 2022. július 27. előtt semmilyen szolgáltatás keretében nem vételezett, ezáltal nem volt a versenypiacon, vagyis a visszatérést kizáró feltétel sem vonatkozhat rá.
- [27] Ha a jogalkotó szándéka szűkítő jogértelmezésre irányult volna, akkor azt akként kellett volna megfogalmaznia. Ez az értelmezés azonban minden olyan mikrovállalkozást eleve kizár az egyetemes szolgáltatásra jogosultak köréből, amelyik a Rendelet hatályba lépésének napja után jön létre. Ez pedig súlyos versenyhátrányt jelent az újonnan piacra lépő mikrovállalkozások számára.
- [28] A tisztességes gazdasági verseny követelményét vizsgálva nem az egyetemes szolgáltatásban ellátottak helyzetét kell összevetni a versenypiacon levőkkel, hanem az egyetemes szolgáltatásra jogosult és 2022. június 18-án annak keretében vételező mikrovállalkozások helyzetét az újonnan piacra lépőkkel. Ebben az összevetésben pedig igenis diszkriminatív, ha az újonnan piacra lépő és a jogosultsági feltételeknek egyébként megfelelő mikrovállalkozás nem kapja meg ugyanazt a jogot, mint a már piacon lévő egyetemes szolgáltatásra jogosult. Ekként helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a diszkriminációt is vizsgálta, mert a jogszabály helyes értelmezését ebből az alaphelyzetből kiindulva kell megállapítani.
- [29] Kettős tagadás nincs a formális logika szabályai szerint egyértelműen megfogalmazva, de az alperes által sem vitatott és az elsőfokú bíróság által helyesen leszögezett a 2. § (1) bekezdése és a 4. § első mondata a főszabály és a kivétel viszonylatában áll. A jog pedig mégiscsak magatartási szabály. A főszabály-kivétel viszonyában a címnek megfelelően a főszabály rögzíti a jogosultságot, a kivétel pedig ehhez képest a tiltott magatartást.
- [30] A kivételszabály vizsgálatakor ezért nem azt kell az értelmezés fókuszába állítani, hogy a jogosultak köre miként van főszabályi szinten kiegészítve, hanem azt kell értelmezni, hogy mely alanyi kör számára tiltott magatartás az egyetemes szolgáltatásban vételezés. Azt kell vizsgálni, hogy a vételezni vagy vételez igéhez, illetve igei állítmányhoz képest milyen szófaji és mondattani viszonyban vannak az egyéb kifejezések. Márpedig nyilvánvaló, hogy a kivételszabály alá tartozó alany az a mikrovállalkozás, amely vételez.
- [31] A helyes értelmezés során tekintettel kell lenni a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (1) bekezdésére is. A jogalkotó felé pedig vélelmezni kell, hogy mind a főszabályban, mind pedig a kivételszabályban betartotta a jogalkotói törvény rendelkezéseit.
- [32] A másodfokú ítéletnek mind a Korm. rendelet, mind a történeti, rendszertani értelmezés szempontjából történő elemzése is teljesen megalapozatlan. A Rendelet nem leszűkítette, hanem a Vet. rendelkezéseihez képest átmenetileg kibővítette azok körét, akik egyetemes szolgáltatás nem lakossági árszabása szerinti egységáron voltak jogosultak energiát vásárolni.
- [33] Vitatta továbbá a jogerős ítéletnek a kevesebbről többre következtetésre utalásait is. Ugyanis a versenypiaci szerződéssel rendelkezők átmeneti kizárása az egyetemes szolgáltatásra jogosultak köréből megindokolható azzal, hogy ők az energiaválság előtt évtizedes időtávban árelőnyt élveztek. Az újonnan piacra lépők viszont, ha nem kapják meg az egyetemes szolgáltatást, súlyos versenyhátrányba kerülnek.
- [34] Nem felel meg álláspontja szerint a jogi tényeknek az sem, hogy a Rendelet hatálya alatt még inkább szükséges volt az energiaárak növekedésére figyelemmel a kedvezményes áron szolgáltatásra jogosultak körének szabályozása, annak szűkítése. Mindez tárgyi tévedés, mert a koronavírus-járvány miatti energiaválságra a jogalkotó még a vállalkozások segítségével reagált és nem szűkítette, hanem bővítette a jogosultak körét.
- [35] Az újonnan piacra lépő és a feltételeknek megfelelő mikrovállalkozások megjelenése a jogosultak körében nem jelenti a jogosult kör bővítését, mert a vállalkozások nemcsak megjelennek újként a piacon, hanem a gazdasági élet természetes rendje szerint megszűnőben is vannak.
- [36] A tárgyalás napján előterjesztett írásbeli beadványában hangsúlyozta, miután a Korm. rendelet nem tartalmaz a konkrét ügyre irányadó tételes jogszabályi rendelkezést, ezért az összevetési kötelezettség értelmezhetetlen. A nyelvtani

- értelmezésnek prioritása van a többi értelmezési móddal szemben, hiszen a normaszöveg helyes nyelvtani értelme valójában a tételes jog. És ha a tételes jog választ ad a vitatott jogkérdésre, akkor az egyéb értelmezések feleslegesek.
- [37] Felülvizsgálati ellenkérelmében az alperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta. Kifejtette, az ítélet tábla ítélete jogszerű és teljes körű jogértelmezésen alapul, az abban foglaltak nem térnek el a BH 2022.217. számú eseti döntésben foglaltaktól. Az ítélet tábla döntését az ott rögzített normatív kereteket figyelembe véve hozta meg. A másodfokú bíróság a Rendelet 2. § (1) bekezdés b) pontját és (4) bekezdésében foglaltakat jogszerűen értelmezte, a jogosulti kört helytállóan határozta meg. A jogértelmezési módszerek valamennyi szempontjának teljes körű elemzésével helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a Rendelet megfelelő értelmezésével nem volt jogosult egyetemes szolgáltatás körében vételezni a villamos energiát.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [39] A felperes felülvizsgálati kérelme – az alábbiak szerint – alaptalan.
- [40] A felülvizsgálati eljárás kereteit a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem jelöli ki. A Kp. 120. § (5) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [41] A Kúriának jogértelmezési kérdésben kellett állást foglalnia, abban, hogy a Rendelet 2. § (4) bekezdésében foglalt szabály hogyan értelmezendő, azaz, hogy egy újonnan piacra lépő, ezáltal villamos energiát sem egyetemes szolgáltatás keretében, sem más módon nem vételező mikroállalkozás jogosult volt-e a Rendelet hatálya alatt egyetemes szolgáltatás igénybevételére.
- [42] A Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet megfelelt-e a jogértelmezés szabályainak. E vizsgálat eredményeképpen pedig arra a megállapításra jutott, hogy a másodfokú bíróság a vizsgált jogszabályhely nyelvtani, logikai, rendszertani, történeti és teleológiai értelmezésével helyes végkövetkeztetést vont le.
- [43] A Rendelet 2. § (1) bekezdése kimondta, hogy a Vet. 50. § (3) bekezdésétől eltérően, 2022. augusztus 1-jétől egyetemes szolgáltatásra lakossági fogyasztó, illetve a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: 2004. évi XXXIV. törvény) 3. § (3) bekezdése szerinti mikroállalkozásnak (a továbbiakban: mikroállalkozás) minősülő, kisfeszültségen vételező, összes felhasználási helye tekintetében együttesen 3x63 A-nál nem nagyobb csatlakozási teljesítményű felhasználó jogosult, azzal, hogy a b) pont szerinti felhasználó az egyetemes szolgáltatástól 4606 kWh/év/összes felhasználási hely fogyasztásig a villamos energia egyetemes szolgáltatás árképzéséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott áron, a felett a Vet. 141. § (7) bekezdésétől és 145. § (3) és (4) bekezdésétől eltérően versenypiaci áron vételez villamos energiát.
- [44] A Rendelet 2. § (4) bekezdése úgy rendelkezett, az (1) bekezdés b) pontjától eltérően nem jogosult egyetemes szolgáltatásra az a mikroállalkozás, amely e rendelet hatálybalépésének napján nem egyetemes szolgáltatás keretében vételez villamos energiát. Az a mikroállalkozás, amely az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feltételeknek megfelel, és a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 670/2021. (XII. 2.) Korm. rendelet szerint szerződött, jogosult az egyetemes szolgáltatásra.
- [45] A felperes mind kereseti, mind felülvizsgálati érveit alapvetően arra építette, hogy „nem egyetemes szolgáltatás keretében” fordulat a 2. § (4) bekezdése szerinti kivétel értelmezésénél arra utal, hogy a mikroállalkozás valamilyen más, például egyedi versenypiaci szerződés vagy a kereskedők által az üzleti ügyfelek részére felajánlott szerződéscsomag keretében vételez, következésképpen már kilépett a versenypiacra. A Rendelet tehát – álláspontja szerint – azt a korlátot állította a feltételeket egyébként kielégítő mikroállalkozás elé, hogy a versenypiacról ne térhessen vissza egyetemes szolgáltatásba.
- [46] Helytállóan utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a 2. § (1) és (4) bekezdése a főszabály – kivétel viszonylatában vizsgálendő. Főszabály szerint a mikroállalkozás jogosult volt egyetemes szolgáltatás volt igénybevételére, ha kisfeszültségen vételező, összes felhasználási helye tekintetében együttesen 3x63 A-nál nem nagyobb csatlakozási teljesítményű felhasználónak minősült és egyéb rendeleti feltételeket is teljesített.
- [47] Azonban még ezen feltételnek megfelelő mikroállalkozás sem volt jogosult az egyetemes szolgáltatásra, ha a Rendelet hatálybalépésének napján nem egyetemes szolgáltatás keretében vételezett villamos energiát.
- [48] A Kúria mindenekelőtt a jogszabályhely nyelvtani értelmezéséből indult ki, hangsúlyozva, hogy a jogszabályt elsődlegesen saját szöveg-kontextusán belül kell értelmezni. A bíróságnak mindig az adott jogviszony elbírálására irányadó anyagi jogszabály szövegéből kiindulva kell a jogvitát eldönteni, ezeket az anyagi jogszabályokat kell az Alaptörvény 28. cikke fényében értelmezni (BH 2013.287). A nyelvtani értelmezés azonban nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált bekezdés első mondatára, hanem a teljes szövegkörnyezetet kellett görcső alá venni.
- [49] A vizsgált szöveg tartalmának meghatározásakor mindemellett irányadó a jogszabály társadalmi célja, ehhez pedig a cím, a szabályozott tárgykör, de akár a szövegben rejlő társadalmi funkció is értékelendő.
- [50] A Rendelet – annak címe szerint is – a veszélyhelyzet ideje alatt az egyetemes szolgáltatásra jogosultak körének meghatározásáról szól.
- [51] A Kúria szerint mind a címből, mind a jogszabályhely kettős tagadású megfogalmazásából – és ezáltal állításából – azt határozta meg a jogalkotó, hogy mely jogosulti kör számára biztosítja a kedvezményes árú egyetemes szolgáltatást. Ez a jogosulti kör pedig azokra terjedt ki, akik a Rendelet hatályba lépésekor már egyetemes szolgáltatás keretében vételezték a villamos energiát.
- [52] Míg a Korm. rendelet csak a jogosulti körre vonatkozóan tartalmazott korlátozó rendelkezést,

- addig a Rendelet tovább szűkítette ezt a kört. Egyrészt korlátozta a mikrovállalkozások fogyasztásának nagyságát, másrészt csak azok számára biztosította az egyetemes szolgáltatás igénybevételét, akik már korábban is rendelkeztek szerződéssel. Következésképpen egy újonnan piacra lépő mikrovállalkozás számára a jogalkotó nem kívánta biztosítani ezt a jogosultságot. Önmagában pedig az, hogy egy jogszabály meghatározza a jogosulti kört, az jogalkotási, szabályozási kérdés, és nem diszkriminatív jogértelmezés.
- [53] Utal itt arra is a Kúria, hogy a Korm. rendelet is kizárólag azon mikrovállalkozások számára biztosította az egyetemes szolgáltatás igénybevétele lehetőségét, amelyek létesítő okiratának aláírására, illetve nyilvántartásba vételére 2021. november 22. előtt került sor. Következésképpen ebben az értelemben a korábbi Korm. rendelet is kizárta az újonnan létrejött vállalkozások jogosultságát.
- [54] A jogszabályhely nyelvtani, rendszertani és célszerűségi szempontok szerinti értelmezése során az elsőfokú bíróság – ítéleti indokolása szerint – az Alaptörvény 28. cikkében rögzített észszerű, gazdaságos és erkölcsös célt hívta fel.
- [55] Ha nem egyértelmű egy jogi szabályozás a nyelvtani értelmezés alapján vagy több lehetséges értelmezés van, további jogértelmezési módszerekhez kell fordulni azért, hogy végül egy egy irányba mutató, koherens következtetésre jussunk.
- [56] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [57] A Kúria 3/2023. jogegységi határozatában az Alaptörvény 28. cikke alkalmazása körében mondta ki, hogy a bíróságok számára kötelező értelmezési előírást ad arra az esetre, ha a jogszabály tartalma, lényege kétséges, nem egyértelmű. A jogalkalmazónak ilyenkor teleológiai értelmezéssel a jogalkotói célt kell feltárnia, meg kell határozni, hogy mit akart elérni a jogalkotó a jogi norma megalkotásával. A szubjektív teleológiai értelmezéshez általában a törvény címét, preambulát, illetve a miniszteri indokolást vesszük alapul.
- [58] Ugyanakkor a vizsgált Rendelet preambulumbeközléssel nem rendelkezik, közzétett jogalkotói indokolása nem ismert.
- [59] Az objektív teleologikus értelmezés során a jogalkalmazónak a normaszövegből kell a jogszabály célját, társadalmi rendeltetését kikeresnie, és az Alaptörvénnyel való összhang biztosítása érdekében annak azt az értelmezését kell választania, amelyik objektíve megfeleltethető a józan észnek, a közjónak, illetve az erkölcsi, gazdaságossági szempontoknak.
- [60] Az Alkotmánybíróság 3179/2018. (VI. 8.) AB határozatában rámutatott, hogy az adott ügyben alkalmazandó jogszabályoknak pusztán a nyelvtani értelmezése nem felel meg az indokolt bírói döntéssel szemben támasztott alkotmányos követelményeknek. Ennek oka, hogy az Alaptörvény 28. cikke azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy a jogszabályokat azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. A bírói jogalkalmazás folyamatában a jogszabályok értelmezése egy olyan komplex indokolást igényel, amely a szintaktikai mellett a teleologikus és a rendszertani értelmezés szempontjait is felismeri, értékeli és egymásra tekintettel ütközteti. A jogértelmezés ezen bíró által érvényesített, komplex folyamatában az vizsgált jogi normát a rendszertani értelmezés keretében nemcsak egymásra tekintettel, hanem a jogalkotó céljára és az Alaptörvényre figyelemmel is értékelni kell a konkrét ügyben.
- [61] Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság követelményével összefüggésben leszögezte azt is egy másik döntésében, hogy egy szabályozás felülírása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás. (3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27])
- [62] A vizsgált esetben a jogalkotói szándék, akarat feltárása során abból kell kiindulni, hogy az mindig meghatározott cél elérésére irányul, amelyben komplexen szerepet játszik nemcsak az adott jogszabály megalkotásának indoka, hanem jelen esetben a korábbi Korm. rendelet szabályai megváltoztatásának oka, továbbá a változtatás idején fennálló társadalmi-gazdasági körülmények.
- [63] A Rendelet megalkotására pedig a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról szóló 2022. évi VI. törvény felhatalmazása alapján került sor annak biztosításaként, hogy minden szükséges eszköz rendelkezésre álljon a felmerülő káros gazdasági hatások kivédése, a következmények enyhítése érdekében.
- [64] A Kúria szerint a háború miatti energiaválság a korábbi Korm. rendelet megalkotásának indokaként szolgáló koronavírus-világjárvány elleni védekezéssel szemben a kedvezményes áron szolgáltatásra jogosultak körének meghatározásához képest szűkebb jogosulti kör meghatározását jelenti. Így nem csak a nyelvtani, de a teleológiai jogértelmezéssel feltárt jogalkotói akarat és a rendszertani értelmezés is a jogerős ítélet jogértelmezését támasztja alá.
- [65] Azáltal pedig, hogy a jogalkotó a 345/2024. (XI. 19.) Korm. rendelet 3. §-ával hatályon kívül helyezte a Rendelet 2. § (4) bekezdését, az egyetemes szolgáltatás igénybevételére jogosultak körét egyértelműen kitágította, biztosítva a szolgáltatás igénybevételét az új szerződéskötési igénnyel rendelkezők számára is.

- [66] Ez a jogértelmezés pedig összhangban áll a felülvizsgálati kérelemben is felhívott Kfv.I.37.021/2022/7. számú (BH 2022.217.) döntéssel.
- [67] Mindezen jogértelmezési szempontok alapján a Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság döntése a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.III.37.342/2025/8.)

19 A tulajdonostársak közötti többlethasználati megállapodás esetén is irányadó az a vélelem, hogy a közös tulajdonban álló föld teljes területének vagy egy részének használatba vételére irányuló írásban megküldött ajánlatot elfogadottnak kell tekinteni az olyan tulajdonostárs esetében, akinek részére az ajánlat közlése lehetetlen, illetve meghíúsul, vagy az ajánlat elfogadására megszabott – 60 napnál nem rövidebb – határidőben nem nyilatkozott [2013. évi CCXII. törvény (Fétv.) 72. § (5) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A perrel érintett erdő művelési ágú ingatlan osztatlan közös tulajdonban áll, amelyen a tulajdonostársak a 2023. június 13. napján kelt használati rend kialakításáról szóló megállapodással négy külön használati rendet, ezzel együtt önálló erdőgazdálkodási egységet alakítottak ki (I–IV. számú területek). Külön eljárásban, az I. területet használó erdőgazdálkodó kérelmére hozott, véglegessé vált döntéssel erdőrészlet megosztására került sor, megteremtve ezzel az azonosságot a használati rendhatárok és az erdőrészlet határok között.
- [2] A III. alszámú terület megállapodás szerinti használója a felperes, az alperesi érdekelt és további hét tulajdonostársuk. Az alperesi érdekelt a teljes III. használati területet használatba kívánta venni, ezért az ingatlan minden, az ajánlattétel megküldésekor az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett azon tulajdonosa (jogosultja) részére ingatlanrész használatára irányuló ajánlatot küldött, akik a használati megosztásról szóló megállapodás alapján a földnek az ajánlat tartalma szerinti területét használják, illetve használatára jogosultak, majd az ajánlatok eredménytelenségét követően az alperestől a III. terület vonatkozásában az erdőgazdálkodóként történő nyilvántartásba vételét kérte. A használati jogosultságának igazolására többlethasználati megállapodást nyújtott be, melynek aláírója egyedül maga az alperesi érdekelt volt.
- [4] Az alperes az eljárása során megállapította, hogy a tulajdonosok által kialakított használati rend szerinti III. alszámú területe önálló erdőgazdálkodásra alkalmas, az alperesi érdekelt pedig a területre megfelelően igazolta használati jogosultságát. Az érintett ingatlanrész tulajdonosai részére az alperesi érdekelt az ajánlatot megküldte, de a nyilatkozattételre biztosított határidőn belül a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CCXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 47. § előírásainak megfelelő nyilatkozatot nem tettek,

így a Fétv. 72. § (5) bekezdés b) pontja alapján ebben az esetben a többlethasználati megállapodáshoz való hozzájárulást megadottnak kellett tekinteni. A szakszerű erdőgazdálkodás feltételei biztosítottak, így a kérelem teljesítésének nincs szakmai vagy jogi akadálya.

- [5] Az alperes ezek alapján a 2024. július 3. napján kelt határozatával alperesi érdekelt erdőgazdálkodóként történő nyilvántartásba vételéről határozott.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [6] A felperes keresetet terjesztett elő az alperes határozatával szemben, amelyben kifejtette, hogy a döntés sérti a Fétv. 47. §, 70. § (3) és (4) bekezdés, 71. § (2) bekezdés, 72. §, 75. §, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:3. §, 5:74. §, 5:80. §, 6:6. § (1) bekezdés, 6:7 § (2) bekezdés, 6:66. §, 70. § (1) bekezdés, 6:88. § (1) bekezdés, továbbá az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban: Ákr.) 1. §, 2. § és 4. § rendelkezéseit. A kereset szerint a többlethasználati megosztáshoz kifejezetten nem járult hozzá, mivel azt nem írta alá. Kiemelte, hogy a Fétv. 72. § (5) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi vélelmet a többlethasználati megállapodásra nem lehet alkalmazni, mivel az kizárólag a földhasználati szerződésre vonatkozik.
- [7] Az alperes védiratában a határozatában foglaltak fenntartása mellett a kereset elutasítását kérte, előadva, hogy az egyes agrárügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CL. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 130. § i) pontja 2022. január 1-jei hatállyal módosította a Fétv. 72. § (1) bekezdését, amelyben a „harmadik személy” szövegrész helyébe a „tulajdonostárs vagy harmadik személy” szöveg lépett. Ezen módosítást követően a többlethasználati megállapodásra a Fétv. 72. §-ában foglalt rendelkezések akkor is alkalmazandóak, ha a földet vagy meghatározott részét az egyik tulajdonostárs kívánja használatba venni. A jogszabályváltozás indoka pontosan az volt, hogy megszüntesse azon anomáliát, hogy a tulajdonostárs szigorúbb feltételekkel vehesse használatba a földet vagy meghatározott részét, mint egy kívülálló harmadik személy.
- [8] Az alperesi érdekelt a perben nyilatkozatot nem tett.

A jogerős ítélet

- [9] A felperes keresete alapján eljáró bíróságnak a jogerős ítéletével az alperes határozatát megsemmisítette, és az alperest új eljárásra kötelezte. Megállapította, hogy a Fétv. rendszerében a használati rend a tulajdonostársak megállapodása arra nézve, hogy a közös tulajdonban álló földön belül az egyes tulajdonostársak tulajdoni hányadának megfelelő területek földrajzilag hol helyezkednek el. A tulajdonostárs jogosult a tulajdoni hányadának megfelelő és a használati rendben részére kijelölt terület használatára, továbbá a részére kijelölt terület vagy annak egy meghatározott része használati jogosultságának másik tulajdonostárs vagy harmadik személy javára történő átengedésére. Ha a használati jogosultságot másik tulajdonostársnak engedi át, akkor a használat jogcíme tulajdonjog, azonban az átengedésről (tulajdoni hányadot meghaladó mértékű) többlethasználati megállapodást kell kötni.

- Ha harmadik személy javára kerül a használati jogosultság átengedésre, arra a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fftv.) 38. § (1) bekezdésében szereplő valamely földhasználati szerződéses jogcím alapján van mód.
- [10] A jogerős ítélet szerint a perbeli osztatlan közös tulajdonban álló ingatlan tekintetében a kötelező jelleggel kialakítandó használati rend létrehozása korábban már megtörtént, az alperesi érdekelt a III. használati terület vonatkozásában az ingatlan minden, az ajánlattétel megküldésekor az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonosát igazolt módon bevonta a hasznosítással kapcsolatos döntésbe.
- [11] Utalt arra, hogy a Fétv. IX. fejezete számos földhasználati szerződéstípust nevesít, de nem említi a többlehasználati megállapodást. Az Fftv. rendelkezései, a Fétv. 70. § (3) bekezdése, továbbá az Evt. 20/D. §-ának előírása is azt támasztja alá, hogy a földhasználati szerződés és többlehasználati megállapodás eltérő fogalom.
- [12] Az elsőfokú bíróság a Fétv. 70. § (3) bekezdés a) és b) pontjaira utalva megállapította, hogy többlehasználati megállapodást a tulajdonostársak egymással köthetnek, a földhasználati szerződés megkötésére azonban csak harmadik személlyel kerülhet sor.
- [13] Az alperes által hivatkozott Fétv. 72. § (1) bekezdésének 2022. január 1. napjától történő módosítása kapcsán a törvényszék az Alaptörvény 28. cikkére utalással vizsgálta a módosító törvényhez fűzött indokolás tartalmát is. Megállapította, hogy a jogalkotói indokolás szerint a módosítás „szövegcsere formájú jogtechnikai pontosítás”, a korábbi szabályozást pontosította, egyértelművé tette, akként, hogy ajánlattevőként a tulajdonostársakat is nevesítette a harmadik személy mellett. A Fétv. szabályozása a módosítást követően tehát akként értelmezendő, hogy a tulajdonostárs által a használatba vételre adott ajánlatra is alkalmazandó a törvényi vélelem, melynek alkalmazása esetén adott esetben a használatba adásra vonatkozó földhasználati szerződés az ajánlattevő és a tulajdonostársak között létrejön. A Fétv. 72. §-a ajánlattevőként definiálja ettől az időponttól kezdődően a tulajdonostársat és a harmadik személyt is és a jogszabályhely általában a földhasználati jogosultság megszerzésének szándékával történő ajánlattételről szól, mely alapján földhasználati szerződés jön létre a felek között. Hangsúlyozta azonban, hogy mindez a többlehasználati megállapodásra nem irányadó és a jogszabály szövegezéséből sem vonható le ezzel ellentétes következtetés.
- [14] Rögzítette, hogy a Fétv. 72. § (5) bekezdésében szabályozott vélelem alkalmazása a többlehasználati megállapodás tekintetében a tulajdonosi jogok indokolatlan korlátozásához vezetne, ugyanis a többlehasználati szerződés megkötése – a használati rend kialakításával ellentétben – nem kötelező, az a felek szabad elhatározásán alapul.
- [15] A jogerős ítélet megállapította, hogy az alperesi érdekelt ajánlata többlehasználati megállapodás megkötésére irányult, a Fétv. 72. §-a azonban egyáltalán nem említi a többlehasználati megállapodást, annak szabályait kifejezetten más szakasz, a 70. § (3)–(6) bekezdései rögzítik, mely vélelem alkalmazhatóságáról nem rendelkezik még csak utalás szintjén sem. A jelen esetben az alperesi érdekelt az ajánlatát igazolt módon közölte a használati megosztásról szóló megállapodás szerinti azon tulajdonosokkal, akik a földnek az ajánlat tartalma szerinti területét használják, ugyanakkor a tulajdonostársak egyike sem tett a Ptk. 6:77. §-ában foglaltaknak megfelelő alakiságú nyilatkozatot, az ajánlatot nem fogadták el, nem írták alá. A felperes e-mail útján válaszolt az alperesi érdekeltnek, levelezést folytattak, de a jogszabályban foglaltak szerinti módon nyilatkozatot a felperes sem tett, nyilatkozatának alakisága a jogszabályi előírásoknak nem felelt meg. A felperes és az érintett tulajdonostársak a többlehasználati megállapodást ténylegesen nem fogadták el, a nyilatkozattétel hiánya pedig az ajánlattételhez való hozzájárulás megadását kifejezett jogszabályi előírás hiányában nem jelentheti, a 72. § (5) bekezdése nem alkalmazandó többlehasználati megállapodás tekintetében. Ezért az alperes téves jogértelmezés folytán jutott arra a következtetésre, hogy a Fétv. 72. § (6) bekezdése értelmében az ajánlat tartalmának közlése, és a tulajdonostársak általi teljeskörű elfogadása – figyelemmel a (2) és (5) bekezdésben foglaltakra – megtörtént, az ajánlat elfogadottnak minősül, az alperesi érdekelt a III. alszám szerinti területre igazolta a használati jogosultságát. Mindezt az alperesi érdekelt által benyújtott kérelem és az ahhoz csatolt dokumentumok alapján az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vételének nem lehetett volna helye.
- [16] Az eljáró bíróság a felperes keresetét ezt meghaladóan nem találta megalapozottnak.
- A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem**
- [17] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet elsődlegesen annak megváltoztatása és a kereset elutasítása, másodlagosan a hatályon kívül helyezése és az eljáró bíróság új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasítása iránt, mivel az álláspontja szerint sérti a Fétv. 72. § (5) bekezdését. Kifejtette, hogy a Fétv. 72. § (1) bekezdése nemcsak földhasználati szerződés megkötéséről, hanem általában a földhasználati jogosultság megszerzésének szándékával történő ajánlattételről is szól, ideértve a többlehasználati megállapodást is. A Fétv. 2022. január 1-jén hatályba lépett módosítása teremtette meg a lehetőséget a tulajdonostárs számára, hogy – a saját tulajdonrészt meghaladó területen – harmadik személlyel azonos feltételekkel szerezzen földhasználati jogosultságot, akár többlehasználati megállapodással.
- [18] Az alperes szerint a Fétv. 72. § (6) bekezdése a föld használatának megszerzésére vonatkozó szerződésre általánosan használja a „földhasználati szerződés” kifejezést, a Fétv. 72. § (5) bekezdés b) pontja külön rendelkezik vélelmes hozzájárulásról (hallgatásról), mellyel a tulajdonostársak között létrejöhet a többlehasználati megállapodáson alapuló szerződéses jogviszony.
- [19] A felülvizsgálati kérelem szerint a Fétv. egyes szakaszaiban eltérően (általánosan, illetve a földhasználat átengedésére szolgáló szerződésre is)

- használja a „földhasználati szerződés” fogalmat, így a Fétv. 22. §-a – a 72. § (6) bekezdéséhez hasonlóan – általánosan hivatkozik a földhasználati szerződésre, míg a 70. § (3) bekezdés b) pontja – utalva az Fftv. 38. § (1) bekezdésére és a Fétv. 72–75. §-aira – a harmadik személy javára történő átengedés szabályozása körében alkalmazza ezt a kifejezést. Kiemelte, hogy az Fftv. 13. § (2) bekezdés b) pontja értelmében nem minősül a használat átengedésének, így külön rendelkezés szerinti „földhasználati szerződést” sem kell rá kötni, ha valaki az osztatlan közös tulajdonban álló erdőnek minősülő föld használati jogosultságát – tulajdoni hányadot meghaladó mértékű többtelehasználati megállapodással – másik tulajdonostársnak engedi át.
- [20] Az alperes hangsúlyozta, hogy a Fétv. 72. § (5) bekezdése nem a 71. § (3) bekezdésének egészére utal vissza, hanem annak csupán azokra a pontjaira, melyek az ajánlat elfogadásának vélelméről rendelkeznek és a többtelehasználati megállapodás létrejöttére is alkalmazandók. Mindez nem eredményezi a földhasználatra vonatkozó tulajdonosi jogok gyakorlásának korlátozását, hanem akkor is lehetővé teszi a földhasználat gyakorlását, amikor a tulajdonostársak ebben passzívok, illetve nem fellelhetők, vagy esetleg elhalt személy szerepel az ingatlan-nyilvántartásban, másrészt az Evt. 20. §-a 1 hektárnál kisebb tulajdonrész esetében nem teszi lehetővé a tulajdonrész külön használati rendbe sorolását, így a kis részaránnyal rendelkező tulajdonostársak százezreit kényszeríti, egyben kötelezi közös gazdálkodásra, mely legtöbb esetben többtelehasználati megállapodás formájában valósul meg, így a többtelehasználati megállapodás nem csupán lehetőség kis tulajdoni hányaduk alapján a használati rend szerint 1 hektárnál kisebb terület használatára jogosult tulajdonostársak számára.
- [21] Az alperes szerint jelen ügyben nem alkalmazható a Kúria Kfv.VI.37.009/2023/12. számú ítéletében foglalt jogértelmezés, mert abban az esetben az ügy tárgya egy 2020. május 1-jére keletkezett többtelehasználati megállapodás volt, az ott kifejtettek a jogszabályi környezet megváltozására, a Fétv. 72. § (1) bekezdésének a 2022. január 1-jén hatályba lépett módosítására tekintettel nem tarthatók fenn. Éppen ez a módosítás szüntette meg a tulajdonostársak közötti ajánlattétel kezelésére vonatkozó hátrányos megkülönböztetést a harmadik féllel szemben, az ajánlattétel elfogadásának vélelmét már nemcsak a harmadik féllel szemben, hanem a tulajdonostárs által adott ajánlatra is alkalmazni kell, ebből a szempontból ugyanis semmilyen észszerű indoka nincs a földhasználati szerződés és a többtelehasználati megállapodás közötti különbségtételnek, miután mindkettő földhasználati jogosultságot hoz létre.
- [22] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a Veszprémi Törvényszék 12.K.700.956/2023/13. számú ítéletére, amely hasonló helyzetben elfogadta a Fétv. 71. § (3) bekezdés a) és b) pontjának, továbbá a 72. § (3) bekezdés g) pontjának alkalmazhatóságát.
- [23] A felperes és az alperesi érdekelt a felülvizsgálati eljárásban nem tett nyilatkozatot.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [24] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.
- [25] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 120. § (5) bekezdése, valamint a 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [26] A felülvizsgálati eljárásban abban a jogkérdésben kellett állást foglalni, hogy adott földterület tulajdonostársai között létrejött használati rend szerinti földhasználatot meghaladó földhasználati jog létesítésére irányuló többtelehasználati megállapodás esetében alkalmazható-e az alakszerű nyilatkozatot nem tevő tulajdonostársak hozzájárulására vonatkozó Fétv. 72. § (5) bekezdése szerinti vélelem. A Kúria megállapította, hogy az eljáró törvényszék a perben irányadó tényállást helyesen derítette fel, azonban azokból téves jogi következtetésre jutott.
- [27] A Kúria rögzíti, hogy a Kfv.VI.37.009/2023/12. számú ítéletében foglalt jogértelmezés jelen ügyben nem volt alkalmazható, mivel az ott irányadó tényállás szerint a Fétv. 72. § (1) bekezdésének a 2022. január 1-jén hatályba lépett módosítását megelőző rendelkezései voltak az irányadók.
- [28] A Fétv. jelen ügyben alkalmazandó időállapota szerinti 72. § (1) bekezdése értelmében, ha a közös tulajdonban álló föld teljes területét vagy annak egy meghatározott részét tulajdonostárs vagy harmadik személy (e fejezetben a továbbiakban: ajánlattevő) kívánja használatba venni, az erre vonatkozó ajánlatát írásban, igazolt módon közölnie kell az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett valamennyi tulajdonossal. Az (5) bekezdés kimondja továbbá, hogy az ajánlatban foglaltakat elfogadottnak kell tekinteni az olyan tulajdonostárs esetében, akinek részére az ajánlat közzétele lehetetlen, illetve meghíúsol, vagy az ajánlat elfogadására megszabott – 60 napnál nem rövidebb – határidőben nem nyilatkozott.
- [29] A Fétv. 72. § (1) bekezdésébe az előzőekben hivatkozott módosítással kifejezetten bekerült a tulajdonostárs általi használatba vétel lehetősége, így a Kfv.VI.37.009/2023/12. számú ítélet alapjául szolgáló ügy és jelen ügy között a jogszabály megváltozott szövegére tekintettel az ügyazonosság nem állt fenn.
- [30] A jogerős ítélet érvelése szerint a Fétv. 72. §-a egyáltalán nem említi a többtelehasználati megállapodást, annak szabályait kifejezetten más szakasz, a 70. § (3)–(6) bekezdései rögzítik, mely a vélelem alkalmazhatóságáról utalás szintjén sem rendelkezik, a Fétv. 72. § (5) bekezdésében szabályozott vélelem alkalmazása pedig a többtelehasználati megállapodás tekintetében a tulajdonosi jogok indokolatlan korlátozásához vezetne.
- [31] Az alperes határozata az alperesi érdekelt erdőgazdálkodóként történő nyilvántartásba vételéről rendelkezett.

- [32] Az Evt. 17. § (1) bekezdése szerint erdőgazdálkodó az erdészeti hatóság által vezetett erdőgazdálkodói nyilvántartásban szereplő jogszerű használó.
- [33] A Fétv. 70. § (1) bekezdése szerint a tulajdonostársak mindegyike jogosult a közös tulajdonban álló föld területéből a saját tulajdoni hányadának megfelelő terület használatára. A (2) bekezdés alapján ennek rendezése érdekében a tulajdonostársak kötelesek a közös tulajdonban álló földön belül az egyes tulajdonostársak részére a tulajdoni hányaduknak megfelelő területek elhelyezkedését kijelölő használati rend megalkotására. Ez a perbeli erdőrészletek tekintetében megvalósult.
- [34] A Fétv. 70. § (3) bekezdése kimondja, hogy az (1) bekezdésben foglaltakon túl a tulajdonostárs jogosult a használati rendben meghatározott terület egésze vagy ezen terület egy meghatározott része használati jogosultságának a tulajdoni hányadot meghaladó mértékű többlethasználati megállapodással tulajdonostárs javára történő átengedésére.
- [35] A többlethasználati megállapodás tehát a tulajdonostársak közötti, a tulajdonukban álló földre vonatkozó kötelelem, amely alapján az egyik tulajdonostárs a használati rend szerint a használatában álló terület (vagy annak része) használatba engedésére válik kötelezetté, a másik tulajdonostárs pedig a terület használatára válik jogosulttá.
- [36] A perben nem volt vitatott, hogy az alperesi érdekelt a kifejtettek szerinti használati kötelelem létrehozására ajánlatot tett, amelyet a tulajdonostársaknak megküldött, akik arra – a megfelelő alakiságokkal rendelkező módon – nyilatkozatot nem tettek.
- [37] Ennek megfelelően az ilyen kötelelem létrehozására irányuló ajánlat (vö. Ptk. 6:64. §) és annak a Ptk. 6:66. §-a szerinti, az azzal való egyetértést kifejező jognyilatkozattal való elfogadása a kötelmet (adott esetben a szerződést) létrehozza (Ptk. 6:58. §).
- [38] A Fétv. 72. § (5) bekezdés b) pontja az ajánlat elfogadásának vélelmét állítja fel a hallgató címzett, adott esetben tulajdonostárs esetében. Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor ezt a vélelmét a többlethasználati megállapodásra nem tartotta alkalmazhatónak. A Fétv. közös tulajdonban álló földek használatának szabályiról rendelkező X. fejezetében található 72. §-a ugyanis azt nem zárja ki a hatálya alól, a rendelkezései minden a közös tulajdonban álló föld teljes területének vagy meghatározott részének használatba vételéről szóló ajánlat esetén egyformán alkalmazandó.
- [39] A jogerős ítéletben foglalt érveléssel szemben ezen értelmezés nem valósítja meg a tulajdonosi jogok aránytalan korlátozását. A jogszabály előírja ugyanis a többlethasználatra vonatkozó ajánlat írásbeli megküldésének kötelezettségét, valamint a nyilatkozattétellel 60 napnál nem rövidebb határidő tűzését. Ezen határidőben a tulajdonostárs élhet a nyilatkozattétel lehetőségével kizárva az ajánlat elfogadására vonatkozó törvényi vélelem beálltát. A felülvizsgálati bíróság osztotta továbbá a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat abban a tekintetben is, hogy a Fétv. 72. §-ának ilyen értelmezése akkor is lehetővé teszi a földhasználat gyakorlását, amikor a tulajdonostársak ebben passzívak, illetve nem fellelhetők.
- [40] Minderre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja

alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

- [41] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetének elbírálása során figyelemmel kell lennie arra, hogy a Fétv. 72. § (5) bekezdés b) pontja szerinti vélelem a tulajdonostársak közötti többlethasználati megállapodás esetén is irányadó.

(Kúria Kfv.IV.37.273/2025/8.)

20 A birtokvédelmi (birtokháborítási) perek a polgári bíróság hatáskörébe tartoznak [2017. évi I. törvény (Kp.) 4. § (1), (3) bek., 15. § (3), (5) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (8) bek., 20. § (3) bek. a) pont].

Az ügy alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes birtokvédelmi eljárást kezdeményezett a felperessel szemben a jegyző előtt, mivel a felperes 2024. május és 2024. júniusa között a közterület egy szakaszán kerítést létesített, valamint tereprendezést végzett, így azt a közforgalom elől elzárta, valamint az azon való áthaladást lehetetlenné tette.
- [2] A jegyző a 2025. május 29. napján kelt határozatában megállapította a birtokháborítás tényét és a felperest a jövőre nézve eltiltotta a birtokháborító magatartástól, valamint elrendelte az eredeti birtokállapot helyreállítását.
- [3] A felperes 2025. június 1-jén az alperessel szemben keresetlevelet nyújtott be a Járásbírósághoz. Ebben kérte a jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatását, ha a jegyző nem rendelkezne hatáskörrel az eljárás lefolytatására, kérte a határozat hatályon kívül helyezését, valamint a végrehajtás felfüggesztését. A felperes a keresetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:8. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozott.
- [4] A Járásbíróság hiánypótlási felhívására a felperes pontosította kereseti kérelmét, oly módon, hogy beadványát a bíróság a jegyzői döntés felülvizsgálatára irányuló közigazgatási perként kezelje. Álláspontja szerint a hatáskör hiányában meghozott határozat semmisnek minősül, így nincs érvényes közigazgatási döntés, ennek tisztázása pedig megelőzi a birtokvédelmi tényállás vizsgálatát. Keresete ennek megfelelően a jegyzői határozat „semmisségének megállapítására” irányult.
- [5] A Járásbíróság a 2025. augusztus 19. napján kelt végzésével megállapította hatáskörének hiányát és elrendelte a keresetlevél áttételét a Törvényszék Közigazgatási Kollégiumához. A végzés indoklása szerint a kereseti kérelem a jegyző határozatának megsemmisítésére – mint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 4. § (3) bekezdés a) pontja szerinti közigazgatási cselekmény – irányult, ez pedig a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik.
- A kijelölés iránti kérelem**
- [6] A Törvényszék a 2025. október 15-én hozott végzésével megállapította hatáskörének hiányát és az iratokat kijelölés iránt – negatív hatásköri összeütkezés okán – felterjesztette a Kúriához.
- [7] Hivatkozott arra, hogy a Kp. 4. § (3) bekezdése szerinti közigazgatási tevékenységnek három

- konjunktív fogalmi eleme van. Az első az, hogy a tevékenységet közigazgatási szerv végzi, a második fogalmi elem a tevékenység közigazgatási jog általi szabályozottsága, a harmadik pedig, hogy a közigazgatási tevékenység joghatást vált ki, azaz a közigazgatási tevékenység az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányul vagy azt eredményezi (Kpkf.VI.39.155/2020/2.)
- [8] Megállapította, hogy a jegyző a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 41. § (2) bekezdése alapján a képviselő-testület szerve, ez a Kp. 4. § (7) bekezdés 1. pont e) alpontja szerint közigazgatási szerv. A birtokháborítás ügyben hozott határozata azonban nem minősül közigazgatási ügyben hozott határozatnak, mert az a Ptk. által szabályozott polgári jogi jogviszonyhoz kapcsolódik. A Ptk. 5:8. § (3) bekezdése is arról rendelkezik, hogy a jegyző határozata ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak nincs helye, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) XLI. fejezete külön rögzíti a jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránt indított per különös szabályait. Hivatkozott az Alkotmánybíróságnak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 191. § (4) bekezdésével összefüggésben hozott 120/B/2001. AB határozatára, amelyben a testület kimondta, hogy a jegyző közigazgatási hatóság ugyan, de a birtokháborítás ügyben hozott határozata nem minősül közigazgatási ügyben hozott határozatnak.
- [9] A Törvényszék álláspontja szerint tehát a jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozata nem közigazgatási tevékenység, így nem lehet közigazgatási jogvita tárgya.
- A döntés indokolása**
- [10] A Kúria a polgári bíróság és a közigazgatási ügyben eljáró bíróság között felmerülő hatásköri összeütközést a Járásbíróság kijelölésével oldotta fel.
- [11] A Kúria elsőként azt vizsgálta, hogy a felperes keresete vonatkozásában a közigazgatási bíróságnak vagy a polgári bíróságnak van-e hatásköre eljárni.
- [12] A Kp. 4. § (1) bekezdése szerint a közigazgatási jogvita tárgya a közigazgatási szerv közigazgatási jog által szabályozott, az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányuló vagy azt eredményező (3) bekezdés szerinti cselekményének vagy a cselekmény elmulasztásának (a továbbiakban együtt: közigazgatási tevékenység) jogszerűsége. Ez alapján a közigazgatási tevékenységnek három (konjunktív) fogalmi eleme azonosítható. Az első az, hogy a tevékenységet közigazgatási szerv végzi, a második fogalmi elem a tevékenység közigazgatási jog általi szabályozottsága, a harmadik fogalmi elem pedig, hogy a közigazgatási tevékenység joghatást vált ki, azaz a közigazgatási tevékenység az azzal érintett jogalany jogi helyzetének megváltoztatására irányul vagy azt eredményezi (Kkk.IV.39.259/2022/3., Kpk.39.506/2022/3., Kpk.IV.39.104/2023/3.).
- [13] A felperes birtokvédelem iránt indított pert, ez a jogviszony nem a közigazgatási jog által szabályozott, a Kp. 4. § (3) bekezdése szerinti közigazgatási cselekmény nem valósult meg, így ez alapján ebben a körben közigazgatási per nem indítható. A Kúria ezt korábbi határozataiban megerősítette: Kkk.IV.39.441/2022/3., Kpk.IV.39.506/2022/3., Kkk.IV.41.203/2021/3., Kkk.IV.37.272/2020/3. A jegyző birtokvédelmi határozatának megváltoztatása iránt indított per szabályait a Pp. XLI. fejezete tartalmazza, ezért az eljáró bíróság feladata az, hogy a Pp. szabályai szerint megvizsgálja, hogy a keresetlevél perfelvételre alkalmas-e, illetőleg tisztázza a polgári per megindításához szükséges feltételek fennálltát.
- [14] Ezt követően a Kúria azt vizsgálta, hogy a per törvényszék vagy járásbíróság hatáskörébe tartozik.
- [15] A Kúria megítélése szerint a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontjára figyelemmel a birtokvédelmi (birtokháborítási) perek a Pp. 20. § (3) bekezdés a) pontja szerinti vagyoni jogi pereknek minősülnek, amelyek így a járásbíróság hatáskörébe tartoznak. A Pp. 565. §-a pedig kimondja, hogy a perre a birtokvédelmi határozatot hozó jegyző székhelye szerinti bíróság kizárólagosan illetékes. A Kúria a Kp. 15. § (3) bekezdése alapján eljáró bíróságnak a Járásbíróságot jelölte ki és utasította az eljárás lefolytatására.
- (Kúria Kpk.IV.39.097/2025/3.)
- 21 A nemzetgazdaságilag kiemelt beruházás ütemekre bontásával a környezetvédelmi engedélyezési ügy nem veszt el a nemzetgazdaságilag kiemelt hatósági ügy jellegét. Összetartozó tevékenységnek az előzetes vizsgálati dokumentáció készítésének időpontjában ismert megkezdeni tervezett tevékenység számít [141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet, 1. § (1) bek.; 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (Khvr.) 2. § (2) bek. e) pont].**
- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] Az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendelet módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 141/2018. Korm.rendelet) 2. számú mellékletében szerepel a perbeli beruházás, amely érinti a II. rendű alperesi érdekelt ingatlanát is.
- [2] A II. rendű érdekelt 2024. szeptember 23-án nyújtotta be az alpereshez a tulajdonában álló, ingatlanra (a továbbiakban: perbeli ingatlan) tervezett logisztikai park létesítésére vonatkozó előzetes vizsgálati eljárásra irányuló kérelmet és előzetes vizsgálati dokumentációt, valamint kiegészítéseit (a továbbiakban: EVD).
- [3] Az EVD szerint a II. rendű érdekelt a perbeli ingatlanon egy logisztikai funkciójú csarnoképületet, a hozzá kapcsolódó sprinkler tartályt és gépházat, valamint a tevékenységhez tartozó parkolókat tervezi megvalósítani. A bérlők személye az EVD készítésének időpontjában még nem ismert.
- [4] Az EVD 4.13. pontjában a tevékenység megkezdését követően sorra kerülő összetartozó tevékenység vizsgálata körében a következő nyilatkozat szerepel: A terület tulajdonosa a beruházással érintett ingatlant és környezetet a 141/2018. Korm.rendelet 5/X. §-nak megfelelően kívánja a későbbiekben használni. Jelen előzetes vizsgálati dokumentáció az ingatlanra

megépíteni tervezett logisztikai csarnok környezeti hatásait vizsgálja. A beruházás esetleges későbbi szakaszai a dokumentáció készítésének időpontjában nem ismertek, ezért a szakértő felhívja a figyelmet, hogy amennyiben a beruházási terület és a szomszédos területek használatával kapcsolatosan a későbbiekben döntés születik, azok környezetvédelmi engedélyezésekor a jelen eljárásban bemutatott logisztikai csarnok, mint a 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet szerinti potenciálisan összetartozó tevékenység figyelembe veendő.

- [5] Az alperes megállapította, hogy a tervezett tevékenység a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Khvr.) 3. számú mellékletének 128. a) pontja alapján előzetes vizsgálat köteles és az előzetes vizsgálati eljárást megindította. Értesítette a tevékenység telepítési helye szerinti felperesi önkormányzatot, hogy a Khvr. 1. § (6b) bekezdése alapján ügyfélnek minősül, és a részére megküldött kérelemre és mellékleteire 15 napon belül nyilatkozhat. A felperes 5. sorszámon az ügyféli részvételét megerősítette, azonban az iratokra nyilatkozatot nem tett.
- [6] Az alperes a 2024. november 20. napján meghozott határozatában a Khvr. 3. § (1) bekezdése alapján lefolytatott előzetes vizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a perbeli ingatlanon tervezett logisztikai park létesítésének jelentős környezeti hatása nincs, környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása nem szükséges. Rendelkezése szerint a tevékenység véglegessé vált építési-, majd használatbevételei, valamint vízjogi engedély birtokában kezdhető meg.

A kereseti kérelem

- [7] A határozattal szemben a felperes keresetet terjesztett elő, amelyben elsődlegesen annak megsemmisítését, másodlagosan annak megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [8] Indítványozta az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásának kezdeményezését a 141/2018. Korm.rendelet ügyben alkalmazandó rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására.
- [9] Eljárásjogi jogsérelemként egy jogorvoslati szint kihagyására, fellebbezési joga elvonására hivatkozott. Állította továbbá az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 44. §-a szerinti hiánypótlási kötelezettség, valamint az Ákr. 62. §-a szerinti tényállástisztázási-kötelezettség megsértését, amely abban nyilvánult meg, hogy elmaradt a II. rendű érdekelt felhívása a teljes beruházási területre vonatkozó engedélyezési dokumentáció csatolására. A teljes dokumentáció alapján lehetett volna tisztázni, hogy a beruházás a 141/2018. Korm.rendelet hatálya alá tartozó beruházás-e vagy sem, és így a speciális eljárási szabályok vonatkoznak-e rá vagy sem. Ha pedig a hiányolt eljárási cselekményekre sor került volna, a tervezett beruházás valószínűsíthetően a Khvr. 1. számú mellékletének hatálya alá tartozott volna, amelynek az előzetes vizsgálat helyett környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása lett volna a

következménye. Az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatára hivatkozással hangsúlyozta, hogy a tervezett projekt engedélyezés miatti szakaszolása, „felszalámizása” a környezeti hatásvizsgálati követelményekkel összeegyeztethetetlen (C-392/96., C-205/08).

- [10] Álláspontja szerint összetartozó tevékenységnek tekintendők a perbeli ingatlanul szerves egységet képező további ingatlanok területén megvalósuló projektelemelek, valamint a beruházás megközelítését szolgáló infrastruktúra létesítése. Sérelmezte, hogy az alperes nem tárta fel, hogy a tervezett ipari parkban ténylegesen milyen tevékenységet folytatnak majd, enélkül nem dönthető el, hogy az eljárást melyik Khvr. szerinti melléklet alapján kell lefolytatni. Rámutatott arra, hogy a dokumentáció forgalom szabályozási részéből az következik, hogy a Khvr. 1. számú melléklet 37. pont a) alpontja alapján környezeti hatásvizsgálati eljárást kellett volna lefolytatni.

Az elsőfokú ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a keresetet a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdése alapján elutasította.
- [12] Indokai szerint a fellebbezési jog elvonására vonatkozó kifogás alaptalan.
- [13] Rögzítette, hogy az ügy érdemében abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perbeli kérelem alapján volt-e helye a kiemelt beruházásokra vonatkozó szabályok alkalmazásának, e tekintetben terhelte-e további tényállás-tisztázási kötelezettség az alperest.
- [14] Az ítélet [49] bekezdésében kifejtettek szerint a 141/2018. Korm.rendelet rendelkezései alapján nem találta levezethetőnek, hogy az ott felsorolt egyes – több esetben számos helyrajzi számú ingatlan magában foglaló – beruházásokat egyidőben, osztatlanul kellene megvalósítani, melynek során kizárt lenne annak több ütemre bontása. Rámutatott arra, hogy a 141/2018. Korm.rendeletben a perbeli ingatlan egyértelműen megjelölésre került, továbbá az azon létesíteni tervezett csarnoképület – a beruházás első ütemeként – az 5/X. § (1) bekezdésének rendelkezéseire is figyelemmel illeszkedik a beruházás tárgyához, ezért a rendelkezésre álló adatokra figyelemmel az alperest az Ákr. 62. §-a szerinti további tényállás-tisztázási kötelezettség nem terhelte, s nem kellett hiánypótlási felhívást sem kibocsátania a teljes beruházás dokumentációs tervét érintően. Ezt támasztja alá az a körülmény is, hogy a majdan létesülő ipari és logisztikai parkban tervezett különböző tevékenységek lehetnek környezeti hatások tekintetében egymástól teljesen eltérőek, és a Khvr. 1–3. mellékletei szerinti eltérő eljárási kötelezettség alá besorolhatók. Megítélése szerint azáltal, hogy az EVD alapján a tervezett beruházás egyértelműen illeszkedik a 141/2018. Korm.rendelet logisztikai park megvalósítását célzó beruházáshoz, s figyelemmel arra is, hogy erre vonatkozóan a Korm.rendelet sem tartalmaz kizáró rendelkezést, nem sértett jogszabályt az alperes azzal, hogy az eljárást a 141/2018. Korm.rendelet nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokra vonatkozó szabályaira figyelemmel folytatta le.

- [15] A Khvr. 2. § (2) bekezdés e) pontja, valamint a 4. számú melléklet 1. b) pont *bm)* alpontjában foglaltakat a tényállásra vonatkoztatva ítélete [54] bekezdésében megállapította, hogy az első ütemben tervezett logisztikai csarnok létesítése kapcsán összetartozó tevékenység vizsgálatának szükségessége nem merült fel. A dokumentáció szerint ugyanis a beruházás későbbi ütemeit illetően konkrétumok még nem ismertek, és a per során sem nyert igazolást, hogy a határozat meghozatalakor lett volna olyan további, konkrétan meghatározható összetartozó tevékenység, amely környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatását tette volna szükségessé.
- [16] Az ítélet [55] bekezdése szerint e körben jelentőséget tulajdonított a beruházás jellegének, továbbá annak is, hogy a logisztikai park, mint beruházás folyamatosan, több szakaszban valósul meg, melynek során az egyes későbbi szakaszok nem érintik a jelenleg tervezett logisztikai csarnok működőképességét, használhatóságát. Az egyes részek tehát önállóan, külön-külön is funkcionálhatnak, ellentétben például azzal az esettel, amikor egy egységként kezelendő gyár létesül. További vonatkozó konkrétum hiányában ezért a perbeli esetben nem merült fel a beruházás Európai Bíróság hivatkozott ítéletei szerinti feldarabolása és a jelentős hatás vizsgálatára vonatkozó szabályok kijátszása sem volt megállapítható. Ezért – mivel a becsatolt dokumentáció e tekintetben nem volt hiányosnak tekinthető – az alperest sem terhelte az előzetes vizsgálati eljárás során további tényállás-tisztázási kötelezettség az összetartozó tevékenység kapcsán, s nem sérültek a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 13. §-ának a környezeti elemek egységes védelmére vonatkozó rendelkezései sem.
- [17] Az ítélet [56] bekezdésében hangsúlyozta, hogy amennyiben a későbbiek során esetlegesen sor kerül a tevékenység bővítésére, nem lehet mellőzni a jelen eljárás tárgyát képező létesítmény környezeti hatásainak figyelembevételét, s a környezeti hatásokat már együttesen (a meglévő és a tervezett tevékenységet együtt értékelve) szükséges figyelembe venni. Egy későbbi ütem megvalósítása esetén tehát már felmerülhet az összetartozó tevékenységre vonatkozó szabályok alkalmazása.
- [18] Az [57] bekezdésben nem találta igazoltnak, hogy a tervezett beruházásra a Khvr. 1. számú mellékletének 37. pontja alkalmazható lenne, mivel az EVD nem vonatkozott utak létesítésére, ilyen részre a felperes sem tudott rámutatni. Megjegyezte, hogy a II. rendű érdekelt 2024. október 30. napján kelt levele valóban utal arra, hogy megkezdődött egy körforgalmú csomópont tervezése, azonban nem gyorsforgalmi úton, így egy ott ténylegesen megvalósuló csomópont sem tartozna a Khvr. 1. számú mellékletének 37. pontja alá.
- [19] Az [58] bekezdésben kifejtett indoka szerint feltevésen alapult a csarnokban tárolt anyagok veszélyességére vonatkozó felperesi előadás. Az EVD 4.3. pontjában foglaltak szerint általános rendeltetésű logisztikai csarnok létesítését tervezi, s oda kizárólag olyan bérlő(k) kerülnek kiválasztásra, akik a logisztikai csarnokban a fentieknek megfelelő rendeltetésre használják a tervezett bérleményt.
- [20] A [61] bekezdésben nem tartotta indokoltnak a 141/2018. Korm.rendelet vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatban utólagos normakontroll eljárás kezdeményezését, tekintettel arra, hogy e körben a felperes egyrészt a termőföld Alaptörvényben rögzített védelmére hivatkozott, ugyanakkor a perbeli ingatlan már nem termőföld besorolású. A 141/2018. Korm.rendeletnek a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénybe (a továbbiakban: Területtrv.) ütközését állító előadásával kapcsolatban, figyelemmel arra, hogy a Területtrv. 3. § (1) bekezdése alapján az abban foglalt rendelkezéseket a vármegyei területrendezési terv, a településfejlesztési terv és településrendezési terv készítése és módosítása, valamint a településképi rendelet módosítása során, továbbá az építésügyi hatósági eljárásokban kell alkalmazni. Az indítvány az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjában foglalt felhatalmazáson túlterjeszkedő, absztrakt utólagos normakontrollra irányult.
- A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelmek**
- [21] A jogerős ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben annak megváltoztatását, az alperesi határozat megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [22] Fenntartotta az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmét tekintettel arra, hogy a kiemelt rendelkezések nincsenek összhangban a Területtrv. rendelkezéseivel.
- [23] Kiemelte, hogy az előzetes vizsgálat iránti kérelem kizárólag egy ingatlant érint a beruházásra kijelölt mindösszesen hét ingatlanból. Mindezek alapján az alperesnek észlelnie kellett volna, hogy a kérelem nem felel meg a 141/2008. Korm.rendelet 2. mellékletében valamennyi és együttes konjunktív feltételének, amelyet az beruházási helyszín megnevezésében szereplő „és” szó egyértelműen jelez, így a kérelmet vissza kellett volna utasítani vagy a helyzetet az Ákr. 44. §-a szerinti hiánypótlási felhívással kellett volna orvosolni. Ha pedig a kérelem a jogszabályban foglalt követelményeknek nem felel meg, akkor az ügy nem a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyekre irányadó szabályok, hanem a rendes eljárási rend szerint bírálendő el.
- [24] Rámutatott továbbá arra, hogy a kérelemnek nem illeszkednie kell a 140/2018. Korm.rendeletben nevesített beruházáshoz, hanem annak teljes körű leírását kell tartalmaznia. A környezetvédelmi engedélyezésnek a funkciója meghatározni a teljes beruházás keretrendszerét, ezt az utóbb kiadandó „felszalámizott” engedélyekkel nem lehet pótolni.
- [25] Amennyiben az alperes arra hívja fel a II. rendű érdekeltet, hogy a teljes beruházási területre nyújtson be kérelmet úgy a tervezett beruházás szinte bizonyosan a Khvr. 1. számú mellékletének hatálya alá tartozik és ennek az előzetes vizsgálat helyett környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása a következménye. A hiánypótlás elmaradása olyan érdemi eljárásjogi szabálysértés, amely az ügy érdemi elbírálására kihatott.
- [26] Rámutatott arra, hogy az alperesnek az előzetes vizsgálati eljárás során fel kellett volna tárnia a teljes

- projekt jellemzőit és azok környezetre gyakorolt hatásait komplexen és az alapján megítélni, hogy a projekt jár-e jelentős környezeti hatással vagy sem. A szabályozási terve szerint a beruházással érintett helyszínen 0% volt a beépíthetőség csak a 141/2018. Korm.rendelet biztosította mindazon építési lehetőségeket (50%), amelyeket így együttesen kellett volna értékelni a hatástanulmány szempontjából. Nézete szerint az elsőfokú ítélet ellentétes a Kvt. 13. § (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [27] Álláspontja szerint az vezetett az elsőfokú ítélet [49] bekezdésében foglalt tévedéshez, hogy az elsőfokú bíróság a beruházás engedélyezésének, illetőleg a beruházás megvalósításának egységességét egymással egyező fogalmaknak tekintette. Míg a kivitelezés és annak szakterületi engedélyezése részekre bontható, a beruházás környezetvédelmi engedélyeztetési eljárása egységes és oszthatatlan, éppen a környezet védelmének magas szintű biztosítása érdekében. Az Alkotmánybíróság döntéseiből [28/1994. (V. 20.) AB határozat, 13/2018. (IX. 4.) AB határozat] következően a megelőzést szolgáló eszközök minden esetben elsőbbséget élveznek az utólagos beavatkozást biztosító eszközökkel szemben.
- [28] Az elsőfokú ítélet azonban egyértelműen utólagos eszközként utal a későbbi vizsgálatok lehetőségére és esetleges szükségességére, amely súlyosan sérti az elővigyázatosság és a megelőzés elvének érvényesítését. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a későbbi vizsgálatok és esetleges korlátozások a korábban megvalósult létesítményekre, építményekre nem hatnak ki, a bennük folytatott környezethasználatot önállóan értékeli.
- [29] Az ítélet megállapítása, miszerint az egyes részek tehát önállóan, külön-külön is funkcionálhatnak, a kiemelt beruházás státuszát kérdőjelezi meg az ügynek. Ha ezek önálló létesítmények és egymástól függetlenek, akkor mindegyiket külön-külön kellett volna kiemelt beruházásnak minősíteni.
- [30] Nézete szerint az ítéletében szereplő érvelés nem egyeztethető össze a jogszabály tartalmával, illetve az Ákr.-ből fakadó tényállástisztázási kötelezettség maradéktalan teljesítésével. A Khvr. 4. melléklet 1. b) pont *bm)* alpontjával kapcsolatos konkrét nyilatkozat helyett joghatás kiváltására nem alkalmas, elhárító nyilatkozat szerepel a kérelemben. E nyilatkozatot, mind az alperes, mind az elsőfokú bíróság úgy értékelte, hogy nincs összetartozó tevékenység, amely nyilvánvalóan ellentétes a környezetvédelmi előírásokkal, mert ebben az esetben az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni és a kérelmet el kell utasítani.
- [31] Kiemelte, hogy a Khvr. 2. § (2) bekezdés *e)* pontja alapján összetartozó tevékenységnek tekintendők a további ingatlanok területén létrejövő projektelemek, valamint a megvalósult beruházás megközelítését, közlekedési kapcsolatát szolgáló infrastruktúra megvalósítása.
- [32] Tekintettel arra, hogy a kiemelt beruházásnak a kérelemmel érintett résznél jelentősen nagyobb terület lett meghatározva, ezért pontosan lehet tudni, hogy a tevékenység megkezdését követően sor kerül összetartozó tevékenységnek minősülő új tevékenység megvalósítására, ennek okán is vizsgálni kellett volna, hogy tervezett azonos jellegű más tevékenységgel összeadódva eléri-e a tevékenységre a Khvr. 1. vagy a 3. számú melléklet szerinti küszöbértéket.
- [33] Rámutatott arra, hogy az ítéletében szereplő jogi érvelés lehetőséget biztosít arra, hogy egy beruházást számtalan ütemre bontva, az egyes ütemek egymástól független, akár évekkel később történő megvalósításával a beruházás egészének, illetve jelentős részeinek együttes hatásai vizsgálatára nem kerül sor. Ez vezethet el oda, hogy végső soron egy akár több m² alapterületű létesítménykomplexum valósul meg környezeti hatásvizsgálat nélkül.
- [34] A II. rendű alperesi érdekelt tervei szerint a beruházási terület megközelítését az autópályáról közvetlenül is biztosítani kívánja, ez viszont megfelel a Khvr. hivatkozott rendelkezésének. Másrészt az alperesnek tudnia kellett, hogy az engedélyezés során van összetartozó tevékenység, amely a Khvr. 2. § (2) bekezdés *e)* pontja szerinti tevékenység, ennek ellenére nem hívta fel a II. rendű alperesi érdekeltet a kérelem kiegészítésére.
- [35] Nézete szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy feltételezésekre alapítja a veszélyes anyagok tárolására vonatkozó állításait. A felülvizsgálati eljárásban csatolta a felperesi polgármesteri hivatalban tartott egyeztetésről készült beszámolót, amely állítását alátámasztja.
- [36] Az alperes és a II. rendű alperesi érdekelt a felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték, tekintettel arra, hogy ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat.
- [37] Az I. rendű alperesi érdekelt felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [38] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [39] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelmek keretei között vizsgálta felül.
- [40] A Kp. 120. § (5) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [41] A kiemelt rendelkezésből következően a felülvizsgálati eljárásban nincs helye bizonyítás felvételének, ezért a felperes által a felülvizsgálati eljárásban csatolt bizonyítékok (a beszámoló, az építési engedélyezési eljárás megindításáról szóló végzés, a műszaki leírás, valamint a forgalomtechnikai helyszínrajz) nem voltak értékelhetők, azokat a Kúria a döntése meghozatala során figyelmen kívül hagyta.
- [42] Az elsőfokú bíróság pontosan és hiánytalanul állapította meg a per eldöntése alapjául szolgáló tényállást, helyesen hívta fel az alkalmazandó jogszabályokat és azokat a tényállásra vonatkoztatva jogszerű és megalapozott döntést hozott.
- [43] A Kúria hangsúlyozza, abban a jogkérdésben, hogy a perbeli közigazgatási hatósági ügy nemzetgazdaságilag kiemelt hatósági ügynek minősül-e, a kérelem tartalma és a vonatkozó kormányrendelet rendelkezései alapján kell állást foglalni.

- [44] A 141/2018. Korm.rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a Kormány – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítja azokat az 1. mellékletben felsorolt közigazgatási hatósági ügyeket, amelyek a 2. mellékletben meghatározott beruházásokkal függenek össze. Az 1. számú melléklet 3. pontja nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítja a beruházások megvalósításával összefüggő környezetvédelmi hatósági eljárásokat. Az 1. § (2) bekezdés a) pontja alapján az (1) bekezdés alkalmazásában a Beruházásokkal összefüggőnek kell tekinteni mindazokat a közigazgatási hatósági ügyeket, amelyek a Beruházások megvalósításához, használatbavételéhez és üzemeltetésének beindításához szükségesek.
- [45] A 141/2018. Korm.rendelet 2. számú mellékletében szerepelnek a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások, így az adott beruházás is, valamint a Korm. rendelet meghatározza a beruházás megvalósításának helyszínét, amely mindösszesen hét helyrajzi számmal megjelölt ingatlant, köztük a perbeli ingatlant foglalja magában.
- [46] A II. rendű érdekelt az előzetes vizsgálati kérelem tárgyát képező általános logisztikai csarnokot és az ahhoz kapcsolódó létesítményeket a kijelölt beruházási célterület részét képező perbeli ingatlanon tervezte megvalósítani a kiemelt beruházás első ütemeként, továbbá a kérelem egy olyan építmény és annak kiszolgáló építményei megvalósításának engedélyezésére irányul, amely megfelel a 141/2018. Korm.rendelet 5/X. § (1) bekezdésben foglaltaknak, amelynek értelmében a kijelölt ingatlanokon a környezetre jelentős hatást nem gyakorló raktározási és logisztikai célú építmények és azok kiszolgáló építményei elhelyezhetők.
- [47] A 141/2018. Korm.rendelet nem rendelkezik arról – és ilyen rendelkezést a felperes sem tudott megjelölni –, hogy a szabályai csak abban az esetben alkalmazhatók, ha a kérelem a 2. számú mellékletben nevesített teljes kiemelt beruházás engedélyezésére vonatkozik. A Kúria hangsúlyozza, hogy a beruházás megnevezésében szereplő „és” kötőszó a beruházás megvalósításának helyszínét adó településeket köti össze egy beruházási célterületté, abból semmilyen módon nem következik a beruházás ütemekre bontásának kizártsága. Következésképpen helytálló az elsőfokú ítéletben szereplő megállapítás, amely szerint a beruházás első üteméhez kapcsolódó környezetvédelmi engedélyezési ügy nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű ügynek minősül, így arra a speciális szabályok vonatkoznak.
- [48] A felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel rámutat a Kúria, hogy a tárgyi hatály alá tartozástól különböző kérdés, hogy a megelőző eljárás során az alperesnek a II. rendű érdekeltet fel kellett-e hívnia hiánypótlásra annak okán, hogy a kérelem nem a teljes beruházás, hanem a beruházásra kijelölt hét ingatlanból 1 ingatlanon tervezett tevékenység környezeti hatásaira vonatkozott.
- [49] A Khvr. 3. § (1) bekezdés a) pontjának rendelkezése szerint a környezethasználó – az 1. § (5) bekezdésében foglalt eset kivételével – előzetes vizsgálat iránti kérelmet köteles benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz, ha olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 3. számú mellékletben szerepel.
- [50] Tekintettel arra, hogy a II. rendű érdekelt a Khvr. 3. számú melléklet 128. a) pontja alá eső építmény megvalósítását tervezte, ezért kötelezően be kellett nyújtania az előzetes vizsgálat iránti kérelmet a környezetvédelmi hatósághoz.
- [51] A Khvr. 3. § (2) bekezdése előírja, hogy az előzetes vizsgálatra vonatkozó kérelemhez csatolni kell a 4. számú melléklet szerinti tartalmi követelményeknek megfelelő előzetes vizsgálati dokumentációt, amelynek egyes részeit a tartalmi követelményeknek megfelelő részsakterületeken – a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján – szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő készíti el.
- [52] A kiemelt rendelkezés 4. számú melléklete írja elő az előzetes vizsgálati dokumentáció kötelező tartalmi elemeit, azt is meghatározva, hogy mely elemek elkészítését utalja szakértői kompetenciába.
- [53] Az alperes a kérelmet az Ákr. 38. §-ában foglaltaknak megfelelően a tartalma szerint, előzetes vizsgálati eljárás lefolytatása iránti kérelemként bírálta el. Mivel a kérelem nem vonatkozott a 141/2018. Korm.rendelet 2. számú mellékletében nevesített teljes kiemelt beruházás környezetvédelmi engedélyeztetésére, így annak hiányait is ahhoz képest kellett vizsgálni, hogy a kérelem konkrétan milyen tevékenység engedélyezésére és milyen eljárás lefolytatására irányult.
- [54] Az Ákr. 44. §-a értelmében, ha a kérelem a jogszabályban foglalt követelményeknek nem felel meg, az eljáró hatóság határidő megjelölésével, a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett – ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik – egy ízben hiánypótlásra hívja fel a kérelmezőt.
- [55] A kiemelt Ákr. rendelkezésből következően hiánypótlásnak akkor van helye, ha a kérelem a jogszabályban, jelen esetben a Khvr.-ben meghatározott követelményeknek nem felel meg. A kérelem és az ahhoz tartozó EVD megfelelt a jogszabályoknak, az EVD tartalmazta a Khvr. 4. számú melléklete által meghatározott kötelező tartalmi elemeket, nem volt hiányos, következőképpen jogszerűen járt el az alperes amikor a kérelmet érdemben elbírálta.
- [56] A tényállás tisztázását illetően a Kúria fontosnak tartja kiemelni, hogy a tényállás tisztázása nem tartalom nélküli eljárási cselekményt jelent. A tényállás tisztázása a konkrét ügy jogilag releváns tényeinek, körülményeinek pontos megállapítását, feltárását jelenti. Azt, hogy az adott ügyben melyek a jogi jelentőséggel bíró tények, az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezések határozzák meg.
- [57] Az összetartozó tevékenység definícióját a Khvr. 2. § (2) bekezdés e) pontja adja meg: a 3. számú melléklet szerinti és az 1. vagy 3. számú mellékletbe tartozó tevékenységgel azonos, a környezethasználó által e tevékenységekkel azonos vagy szomszédos ingatlanon, közös beruházási céllal megkezdni tervezett olyan tevékenység, amely a 3. számú melléklet szerinti tevékenységnek minősül, vagy olyan tevékenység, amely a 3. számú mellékletben meghatározott küszöbérték alá esik, azonban

- megkezdése esetén az 1. vagy 3. számú mellékletbe tartozó tevékenységgel együtt a 3. számú mellékletben meghatározott küszöbérték teljesül.
- [58] Az ismertetett definícióból látható, hogy a „megkezdeni tervezett olyan tevékenység” minősül összetartozó tevékenységnek. Olyan rendelkezést – illet a felperes sem tudott megjelölni – sem a 141/2018. Korm.rendelet, sem a Khvr. nem tartalmaz a nemzetgazdaságilag kiemelt jelentőségű beruházásokra, hogy a megkezdeni tervezett tevékenységen túl a jövőben megvalósítani tervezett vagy tervezhető tevékenység is figyelembe veendő az összetartozó tevékenység vizsgálata körében.
- [59] A Khvr. 4. számú melléklet 1. b) pont *bm)* alpontja szerint az EVD-ben nyilatkozni kell arról, hogy a tevékenység megkezdését követően sor kerül-e összetartozó tevékenységnek minősülő új tevékenység megvalósítására, és a tevékenység a telepítési helyen vagy a szomszédos ingatlanon folytatott vagy tervezett azonos jellegű más tevékenységgel összedadva eléri-e a tevékenységre az 1. vagy a 3. számú melléklet szerinti meghatározott küszöbértéket.
- [60] Az összetartozó tevékenység tényére vonatkozóan a EVD 4.13. pontjában nyilatkozott az EVD készítéséért felelő környezetvédelmi szakértő, nevezetesen, hogy „a terület tulajdonosa a beruházással érintett ingatlant és környezetet a 141/2018. Korm.rendelet 5/X. §-nak megfelelően kívánja a későbbiekben használni. Jelen előzetes vizsgálati dokumentáció az ingatlanon megépíteni tervezett logisztikai csarnok környezeti hatásait vizsgálja. A beruházás esetleges későbbi szakaszai a dokumentáció készítésének időpontjában nem ismertek”.
- [61] Az EVD 4.13. pontjában a tevékenység megkezdését követően sorra kerülő összetartozó tevékenység vizsgálata körében tett nyilatkozat érdemi nyilatkozatnak minősül, ennek ellenkezőjét iratellenesen állította a felperes.
- [62] Az Ákr. 62. §-ában foglalt rendelkezésből következően bizonyítási eljárást abban az esetben kell lefolytatni, ha az érdemi döntéshozatalhoz nem elegendők a rendelkezésre álló bizonyítékok. A megelőző eljárás során az összetartozó tevékenység kapcsán a Khvr. 4. számú melléklet 1. b) pont *bm)* alpontjában foglaltaknak megfelelő, érdemi ügyféli nyilatkozat állt rendelkezésre. Az abban foglaltakat cáfoló bizonyíték hivatalból nem jutott az alperes tudomására, és ilyen bizonyítékot a felperes sem a megelőző eljárás során a Khvr. 1. § (6b) bekezdése szerinti ügyféli minőségében, sem a perben felperesi minőségében nem szolgáltatott, holott a Kp. 3. § (3) bekezdése alapján a bizonyítás az ő érdeke, sőt a perben bizonyítási indítvánnyal sem élt. Mindezek alapján helytálló tehát az a megállapítás, hogy a per során nem nyert igazolást, hogy a döntés meghozatalakor lett volna olyan további, konkrétan meghatározható összetartozó tevékenység, amely környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatását tette volna indokolttá.
- [63] További ismert projektelemek hiányában a keresetlevélben hivatkozott EUB gyakorlat szerinti „felszalámizás” szóba sem jöhet.
- [64] A Khvr. 1. számú melléklet 37. pont *a)* alpontja szerint környezeti hatásvizsgálat köteles tevékenységek: Közutak és közforgalom elől el nem zárt magánutak gyorsforgalmi út (autópálya, autótűt) építése csomóponti elemekkel együtt.
- [65] A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan a kérelem és az EVD általános logisztikai csarnok és ahhoz kapcsolódó létesítmények előzetes vizsgálatára irányult, kapcsolódó utak létesítésére nem vonatkozott.
- [66] A Kp. 85. (2) bekezdése kimondja, hogy a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálja.
- [67] A határozat meghozatalának időpontjában a logisztikai csarnok létesítésére vonatkozó tevékenységhez az autópályát érintő munkarész nem kapcsolódott, helytálló tehát az elsőfokú ítéletben szereplő megállapítás.
- [68] A Kúria kiemeli, amennyiben a II. rendű érdekelt a Khvr. 1. számú melléklet 37. pontja szerinti tevékenységet kívánt volna megvalósítani, akkor önálló környezeti hatásvizsgálati eljárás iránti kérelmet kellett volna benyújtani, a kérelem azonban kizárólag előzetes vizsgálati eljárás lefolytatására irányult. Ebből is az következik, hogy a kérelem környezeti hatásvizsgálat köteles út létesítésére nem vonatkozott. Az alperesnek további tényállástisztázási kötelezettsége nem keletkezett.
- [69] A Kúria kiemeli, hogy EVD-ben a II. rendű érdekelt általános logisztikai csarnok megvalósítását tervezte, azaz a létesítmény sem építészeti, sem környezetvédelmi szempontból nem lett felkészítve a veszélyes anyagok tárolására vonatkozó előírásoknak, a bérlok személye nem volt ismert a dokumentáció készítésének időpontjában, a felperes veszélyes anyagok tárolására vonatkozó állítását a perben a Kp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak ellenére nem bizonyította, ezért helytálló a felperesi állítás bizonyítatlanságára vonatkozó ítéleti megállapítás.
- [70] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése deklarálja, hogy Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- [71] A környezet hatékony védelme szempontjából az előzetes hatósági engedélyezésben megtestesülő megelőzés elvének kell elsőbbséget élveznie az utólagos szankcionálás lehetőségét biztosító, és csupán a további károkozások elkerülésére alkalmazható szennyező fizet elvével szemben (13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [72]).
- [72] A Khvr. 1. § (1) bekezdése meghatározza milyen tevékenységek engedélyeztetése tartozik a kormányrendelet hatálya alá, illetőleg, hogy mely tevékenységek esetén milyen eljárást kell lefolytatni. A későbbiekben tervezett tevékenységek tekintetében akár előzetes vizsgálat, akár környezeti hatásvizsgálat válik szükségessé, a Khvr. 5–6. számú mellékleteiben foglaltakat figyelembe véve a környezeti hatások összedadásának lehetőségét más tevékenység hatásaihoz vizsgálni szükséges. A Khvr. 5. § (9) bekezdése értelmében a környezetvédelmi hatóság az előzetes vizsgálati eljárást lezáró döntését a körülményekben bekövetkezett változások esetén – hivatalból vagy kérelemre – módosíthatja.
- [73] A példálózóan kiemelt Khvr. rendelkezésekből is kitűnően, éppen a megelőzés, elővigyázatosság alapelveinek legmesszemenőbb érvényesülése érdekében úgy vannak kialakítva az engedélyezési szabályok, hogy amennyiben a felperes feltevései

beigazolódnak és a jelentős tényekben változás következik be, akkor hivatalból vagy kérelemre – éppen a környezet alkotmánybíróági gyakorlat által kimunkált magas szintű biztosítása érdekében – további hatósági eljárási cselekmények elvégzése válhat szükségessé. Az alperes eljárása során a környezetvédelmi alapelvek a Khvr. rendelkezésein keresztül érvényesülnek.

- [74] A Kúria szerint az ítélet részletes indokát adta az indítvány elutasításának, az ott kifejtettekén túl a Kúria kiemeli, hogy a perbeli nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházás ki van véve a Területtrv. szerinti Magyarország és egyes kiemelt térségeire vonatkozó területrendezési szabályok köréből is. Erre figyelemmel a felperes által hivatkozott kollízió nem értelmezhető.
- [75] A Kp. 34. § b) pontjában a fél részére biztosított eljárási lehetőség nem köti a bíróságot. A bíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontján és az Abtv. 25. §-án alapuló döntése saját elhatározásán alapuló döntése. A bíróság akkor kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását, amikor az a meggyőződése alakul ki, hogy az alkalmazandó jogszabály alaptörvényellenes. Ilyet a Kúria nem észlelt.
- [76] Az elsőfokú ítélet – a fent kifejtettek tekintetével – nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.VI.37.300/2025/15.)

22 A lakókörnyezet nem azonos a helyi építési szabályzat szerinti lakóövezettel. A lakókörnyezet egyrésztől szűkebb kategória, mint a lakóövezet, mert az az érintett ingatlan közvetlen környezetét jelenti. Ugyanakkor tágabb jelentéstartalma is van, mert annak jellegéhez nem csak a falusias lakóövezetet, de az ingatlanok fizikai jellemzőit, azok típusát, elhelyezkedését, egymáshoz való közelségét, az ott élők számát, ott tartózkodását stb. értékelni kell a járművek jelentős zavaró hatásának meghatározásakor [2017. évi I. törvény (Kp.) 85. § (2) bek.; 1988. évi I. törvény (Kkt.) 14/A. § (8) bek., (9) bek. a), c) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a jegyzőhöz (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) benyújtott kérelmében annak hatósági bizonyítvánnyal történő igazolását kérte, hogy a kérelemben foglalt ingatlan négy darab, 3,5 tonnát meghaladó össztömegű gépjármű tárolására alkalmas.
- [2] Az elsőfokú hatóság határozatával a hatósági bizonyítvány kiadását megtagadta. Döntését a Helyi Építési Szabályzatra (a továbbiakban: HÉSZ) alapította, miszerint „Lf” jelű falusi lakóövezetben önálló parkoló terület és garázs 3,5 tonna önsúlynál nehezebb gépjármű számára nem helyezhető el.
- [3] A felperes fellebbezésére eljárt alperes az elsőfokú határozatot – az indoklás kiegészítésével – helybenhagyta.
- [4] A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 14/A. § (8) és (9) bekezdésében foglalt feltételek vizsgálata során – közlekedési, utógépi és főépítési szakkérdésként értékelve a vizsgálati szempontokat – arra a megállapításra

jutott, hogy a gépjárművek beparkolásához és azok tárolásához nem áll rendelkezésre elegendő tér. A kapubehajtó mérete miatt a megfelelő kanyarodási ív kialakításához a szemben haladó forgalmi sáv igénybevétele szükséges. Három gépjármű tárolása esetén a negyedik számára nem áll rendelkezésre hely a megfordulásra, ezért a beparkolás vagy a tárolási helyről történő kijutás tolatással kell, hogy történjen, amely összességében közlekedésbiztonsági kockázatot is jelent.

- [5] A Kkt. 14/A. § (9) bekezdés c) pontja szerinti zaj- és bűzhatás vizsgálata körében megállapította, hogy a HÉSZ 37. § (4) bekezdés c) pontja – mint a területfelhasználás szabályait rögzítő előírás – nem tartja indokoltnak az övezetben a 3,5 tonna önsúlynál nehezebb gépjárművek tárolását. A felperes kérelme olyan területfelhasználást céloz, amely ezzel a rendelkezéssel ellentétes. Az alperes összhangban a HÉSZ rendelkezésével arra a következtetésre jutott, hogy a tehergépjárművek elhelyezése jelentős zajhatással járna, ezért a hatósági bizonyítvány kiállításának ezen feltétele sem teljesül.

A felperes keresete és az alperes védírata

- [6] A felperes a határozattal szemben előterjesztett keresetében elsődlegesen az alperes határozatának megváltoztatását, a hatósági bizonyítvány kiállítását, míg másodlagosan a határozat elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítését és az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését kérte. Harmadlagosan a másodfokú határozat megsemmisítése mellett az alperes új eljárásra kötelezését indítványozta.
- [7] A Kkt. 14/A. § (9) bekezdés a) pontja szerinti feltétel körében kifogásolta, hogy az alperes közlekedésbiztonsági kockázatra hivatkozással utasította el a kérelmét. Ezzel a hatóság olyan többlettényállási elem megvalósulását várta el, amelyet a jogszabály nem határoz meg. A hatóság közlekedésbiztonsági kérdéseket nem vizsgálhat, kizárólag azt, hogy elegendő tér áll-e rendelkezésre. Ezt a felperes a becsatolt fényképfelvételekkel kívánta igazolni.
- [8] Hivatkozott arra is, hogy az alperesnek vizsgálnia kellett volna a konkrét lakókörnyezet vonatkozásában, hogy a zaj- és bűzhatás jelentős-e. A tényállás tisztázása ebben az esetben is elmaradt.
- [9] Az alperes védíratában a felperes keresetének elutasítását kérte. Hangsúlyozta, az elegendő tér kérdését a helyszínrajz alapján ügyi, közlekedési szakkérdésként vizsgálta. A helyszín megtekintéséről belső irat keletkezett, amely a szakvélemény alapját képezte. A négy tehergépjármű egymás melletti parkolása objektíve lehetetlen.
- [10] A HÉSZ nemcsak építési, hanem területfelhasználási szabályokat is tartalmaz, annak 37. § (4) bekezdés c) pontja egyértelműen tiltja a 3,5 tonna önsúlyt meghaladó gépjárművek övezetben való tárolását. Az övezeti előírásokkal nem áll összhangban a köztudomású tényként az átlagosnál nagyobb zaj- és bűzhatást okozó tehergépjárművek elhelyezése.

A jogerős ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperes keresettel támadott határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedően megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

- [12] A Kkt. 14/A. § (9) bekezdés a) pontja körében kifejtette, hogy az alperesnek kizárólag azt kellett vizsgálnia, hogy az ingatlan objektíve alkalmas-e a négy tehergépjármű tárolására és beparkolására. A hatóság e körben közlekedésbiztonsági kérdéseket nem vizsgálhatott, miután az nem tényállási elem, jogszabály azt nem teszi lehetővé.
- [13] A felperes által csatolt fényképfelvételek ismeretében arra a megállapításra jutott, hogy mind a négy tehergépjármű az ingatlanon áll, amely önmagában bizonyítja a beparkoláshoz és a tároláshoz szükséges tér rendelkezésre állását. Ezt közlekedésbiztonsági okból elvitatni nem lehet.
- [14] A jogerős ítélet kitért arra is, hogy az alperes nem fejtette ki a határozatában, hogy a behajtáskor a szemközti forgalmi sáv igénybevétele, illetve a parkolás során a ki- vagy betolátás milyen közlekedésbiztonsági kockázatot eredményez. A közlekedési szabályok egyik megoldást sem tiltják. Hangsúlyozta, hogy nem feltétel, hogy a négy jármű egymás mellett férjen el, azoknak az ingatlanon kell elférniük, ez a feltétel pedig teljesül.
- [15] A zaj- és bűzhatás kapcsán a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés c) pontjára hivatkozással kiemelte, a HÉSZ – annak 1. § (3) bekezdése – nemcsak építési, hanem területfelhasználási szabályokat is tartalmaz. A felperes egy családi házas ingatlannal kapcsolatban terjesztette elő a kérelmét. A HÉSZ 37. § (4) bekezdés c) pontját kiterjesztően értelmezni nem lehet, a rendelkezés pedig kizárólag önálló parkoló kialakítását tiltja. A kérelemmel érintett ingatlan az önálló parkoló fogalmának nem feleltethető meg, a felperes egy családi házas ingatlannal kapcsolatban kérte annak igazolását, hogy az ingatlan „udvara” alkalmas a négy tehergépjármű tárolására. Önálló parkolóról pedig akkor beszélhetünk, ha az érintett ingatlan más funkciót nem lát el, más épület azon nem található, azt kizárólag tehergépjármű tárolására alakítják ki. Ebből fakadóan a HÉSZ hivatkozott rendelkezése nem alkalmazható.
- [16] A lakókörnyezetben okozott jelentős zavaró hatás megítélése nem köztudomású tény, az függ a tényleges lakókörnyezet jellegétől, az igazolással érintett tevékenységtől, adott esetben a lakókörnyezetben élők nyilatkozataitól. A jelentős zavaró hatás megítélése külön bizonyítást igényel, az azt alátámasztó adatok, bizonyítékok hiányában megalapozott döntést hozni nem lehet. Az alperes e körben a tényállást nem tisztázta, döntése megalapozatlan.
- [17] Mindezeket értékelve az eljáró bíróság a megismételt eljárásra előírta az elsőfokú hatóságnak, hogy a hatósági bizonyítvány kiállítását nem tagadhatja meg arra hivatkozással, hogy a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés a) pontjában írt feltétel nem teljesül. A Kkt. 14/A. § (9) bekezdés c) pontja körében megalapozott döntést a jelentős zavaró hatás tekintetében akkor hozhat, ha e körben a tényállást tisztázta, megállapításait bizonyítékokkal alátámasztotta.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [18] Felülvizsgálati kérelmében az alperes a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljáró törvényszék új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását.
- [19] Mindenekelőtt kifejtette, hogy a jogalkotó a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés c) pontja körében egyértelműen a lakókörnyezet értékelését tette kötelezővé számára, annak a jellegét, rendeltetését, karakterét kell meghatározni. Márpedig a HÉSZ megalkotásával a jogalkotó szándéka az volt, hogy a 3,5 tonna önsúlynál nehezebb járművek megjelenésével és tárolásával járó hatást kiküszöbölje.
- [20] Határozatában nem azt állította, hogy a tárolás a HÉSZ szabályait sérti, hanem hogy a HÉSZ-ben testet öltő lakókörnyezeti karakter, azaz a jelleg nem teszi hivatottá több, nehezebb gépjármű tárolására a környezetet. Az ilyen rendeltetés önálló kialakítását tiltó egyedi rendelkezésből és abból, hogy a környezet megkérdőjelezhetetlenül a lakórendeltetést szolgálja, nem vonható le más következtetés, minthogy a négy tehergépjármű napi szintű tárolása és közlekedése kétségtelenül jelentős zaj- és bűzhatással jár. A törvényszék azonban egyáltalán nem vizsgálta, hogy a tárolás a terület jellegével milyen viszonyban áll.
- [21] A HÉSZ a Kkt. ágazati normája mellett, azzal párhuzamosan vizsgálendő. A HÉSZ 37. § (4) bekezdés c) pontjának értelmezése körében a területfelhasználási cél önállósága a releváns körülmény. Annak pedig, hogy a területfelhasználási céllal érintett ingatlan-nyilvántartási szempontból egységet képező ingatlanon egyéb célra hasznosított építmény is található, a területhasználat önálló jellegének megítélése szempontjából nincs jogi relevanciája.
- [22] A felperes által megjelölt önálló területfelhasználási cél az ingatlanon található lakóház használatától térben és funkciójában egyértelműen elkülönül.
- [23] Hangsúlyozta azt is, hogy a HÉSZ szabályozása párhuzamos a megelőző eljárás idejében hatályos, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTEK) rendelkezéseivel is. Az OTEK az adott rendeltetés vegyes vagy önálló jellegének meghatározása során használja az önálló kifejezést.
- [24] Az alkalmazni kívánt területfelhasználás egy önálló parkoló kialakítása, a felperes önállóan, tárolás, parkolás céljából szeretné a parkolóhelyet kialakítani, nem lakófunkcióval vegyesen.
- [25] Egy telken több önálló rendeltetési egység is helyet kaphat, azaz, ha már áll egy lakóépület, az nem érinti az újonnan megvalósítani kívánt, kizárólag parkolást célzó területfelhasználás önállóságát.
- [26] Mindemellett kifejtette, egy jellegre gyakorolt zavaró hatást nem lehet bizonyítani. Konkrét helyszínek zajterhelését kétségtelenül meg lehet mérni, de adott esetben a mérés relativitásának kiinduló pontja az adott helyszín és nem a lakókörnyezet absztrakt jellege. Tartós, empirikus tapasztalat nélkül csak feltételezéseket tudna megállapítani. Ebből következően a törvényszék iránymutatása teljesíthetetlen és a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés c) pontjába is ütközik, mivel figyelmen kívül hagyja a lakókörnyezet jellegét mint jogalkotó által meghatározott szempontot.
- [27] A közlekedés biztonsága értékelhetősége körében az Alaptörvény 28. cikkéből kiindulva hangsúlyozta, az egyes jogi normákat az adott jogszabály preambuluma tükrében szükséges értelmezni. Márpedig a jogalkotó a Kkt. 1. §-a szerinti törvényi

- célban rögzítette a közlekedésbiztonság értékelését. A Kkt. célja a közlekedésbiztonság érvényre juttatása, minden szabályát akként kell értelmezni, hogy ennek a közérdeknek a megvalósulását célozza. Az alperes tehát nem zárható el a jogalkotói célként megjelölt közlekedésbiztonság vizsgálatától az ágazati jogintézmények alkalmazása során sem.
- [28] A felperes a megelőző eljárásban kérelméhez helyszínrajzot csatolt, amelyen azt tüntette fel, hogy az adott ingatlanon egy sorban, egymás mellett kívánja a négy gépjárművet elhelyezni. A parkolás tervezett módjának bemutatása az ügyféli autonómia körébe tartozott, így a tehergépjárművek tervezett elhelyezését bemutató melléklet a kérelem elbírálása szempontjából alapvető fontosságú dokumentum volt.
- [29] Az alperesnek a hatósági bizonyítvány kiállítása iránti kérelem elbírálása során azt kellett vizsgálnia, hogy a négy tehergépjármű a helyszínrajzon feltüntetettek szerint az ingatlanon elhelyezhető-e.
- [30] A felperes részéről a keresetlevélhez mellékelt fényképfelvételek a megelőző eljárásban nem álltak rendelkezésre. Annak ellenére, hogy a fotókon az látszik, hogy az ingatlanon három tehergépjármű egy sorban, egy pedig külön, előttük parkol, illetve egymás mögött, két sorban kettesével állnak, azt a helyszínrajz nem tartalmazta. A helyszínrajzon ettől egyértelműen eltérő módon ábrázolta a felperes a parkolást. Ezen fotófelvételek értékelésével az eljárás bírósága a Kp. 85. § (2) bekezdését sértette meg, mert azok a tények és körülmények vizsgálhatók csak közigazgatási perben, amelyek a keresettel támadott határozat meghozatalához vezettek.
- [31] A felperes ezen fotófelvételek csatolásával a megelőző eljárás alapjául szolgáló kérelmét változtatta meg, ennek során a Törvényszék elsőfokú hatósági hatáskört gyakorolt. A törvényszék egy olyan tényhelyzet (gépjármű elhelyezés) figyelmen kívül hagyását rója fel az alperesnek, amely a megelőző eljárás során fel sem merült.
- [32] Felülvizsgálati ellenkérelmében a felperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- [33] Hangsúlyozta, hogy a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés a) pontja alapján az alperesnek kizárólag azt kellett vizsgálnia, hogy az ingatlan objektíve alkalmas-e a négy tehergépjármű tárolására és beparkolására. E körben közlekedésbiztonsági kérdésekre nem térhetett ki, mert az nem volt tényállási elem. Azt pedig, hogy a kérelmében ezeket a gépjárműveket hogyan, milyen módon tüntette fel, irreleváns, mert a hatóság meg sem vizsgálta a helyszínt. Az elsőfokú hatóság nem hívta fel nyilatkoztattételre az eljárás során, nem vizsgálta az elhelyezhetőség kérdését. Ebből következően az alperes tényállás-tisztázási kötelezettségét elmulasztotta. Nem azt kellett ugyanis vizsgálnia, hogy a gépjárművek egymás mellett elférnek-e, hanem azt, hogy elegendő tér rendelkezésre áll-e vagy sem. Ebből a szempontból nincs jelentősége az általa csatolt helyszínrajznak, miután nem jogszabályi előírás az egymás mellett történő parkolás lehetősége.
- [34] A Kkt. szabályai figyelembevételével, azok maradéktalan betartásával szabályosan és biztonságosan kivitelezhető a parkolás az ingatlanon.
- [35] Azon törvényszéki álláspontot, hogy a HESZ nemcsak építési, hanem területfelhasználási szabályokat is tartalmaz, vitathatónak, azonban az e körben tett ítéleti végkövetkeztetést helyesnek ítélte.
- [36] A HESZ 37. § (4) bekezdés c) pontját kiterjesztően nem lehet értelmezni, e rendelkezés kizárólag az önálló parkoló kialakítását tiltja. A kérelemmel érintett ingatlan az önálló parkoló fogalmának nem feleltethető meg. Mindösszesen egy családi házas ingatlanal kapcsolatban kérte annak igazolását, hogy az ingatlan udvara alkalmas a négy tehergépjármű tárolására. Miután a Kkt. nem rendeli alkalmazni a HESZ szabályait, így a hatósági bizonyítvány kiadása során csak és kizárólag a Kkt. rendelkezései az irányadóak.
- [37] Mindemellett egy adott lakókörnyezetben okozott jelentős zavaró hatás megítélése semmiképpen nem köztudomású tény, az a tényleges lakókörnyezet jellegétől függ. A jelentős zavaró hatás megítélése külön bizonyítást igényel, amelynek szintén nem tett eleget az alperes. Falusias lakóövezetben 3,5 tonna össztömeget meghaladó gépjárművek közlekedhetnek.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [38] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjának alkalmazásával befogadta, miután az alperes a befogadási kérelmében az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegést valószínűsített.
- [39] A Kúria a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának eredményeként megállapította, hogy az – az alábbiak szerint – alaptalan.
- [40] A felülvizsgálati eljárásban az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem keretei között – a megjelölt jogszabálysértések mentén – vizsgálta felül.
- [41] A Kúria mindenekelőtt a felülvizsgálati kérelem befogadása okát adó eljárási szabályszegést vizsgálta. Az alperes állította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Kp. 85. § (2) bekezdését, amikor olyan tényre, körülményre alapítottan bírálta el a keresetet, amelyet a megelőző eljárásban nem ismert. Hivatkozása szerint a felperes a keresetlevéléhez csatolt fotófelvételekkel a megelőző eljárás alapjául szolgáló kérelmét változtatta meg, ennek során az eljárás törvényszék elsőfokú hatósági hatáskört gyakorolt. A törvényszék egy olyan tényhelyzet figyelmen kívül hagyását róta fel az alperesnek, amely a megelőző eljárás során fel sem merült.
- [42] Annak érdekében, hogy a közigazgatási bíróság eljárásával a közigazgatási tevékenységgel megvalósított jogsértéssel szemben – erre irányuló megalapozott kérelem esetén – hatékony jogvédelmet biztosítson, és a közigazgatási jogvitát tisztességes, koncentrált és költségtakarékos eljárásban bírálja el [Kp. 2. § (1)–(2) bekezdése], a Kp. a 85. § (2) bekezdésében előírja, hogy a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján vizsgálja.
- [43] E jogszabályi rendelkezés kizárólag a tényekre vonatkozik, és azt írja elő, hogy a bíróság az alperes döntése elbírálásakor az akkor fennálló tényeket veszi figyelembe (Kfv.37.033/2025/8.).

- [44] A Kúria kiemeli, hogy a hatósági bizonyítvány nem rendelkező, hanem megállapító aktus, azaz leír, igazol, de nem előír. Nem hoz létre anyagi jogi jogviszonyt, hanem egy már fennálló adatot, helyzetet, tényt tanúsít (Kfv.37.228/2022/7., Kfv.37.489/2007/6.). Jelen esetben ez a tény az, hogy az ingatlan négy, 3,5 tonna megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó tehergépkocsi tárolására alkalmas.
- [45] Az alperes érveivel szemben a Kúria rámutat, a felperes kérelme elbírálása során azt kellett vizsgálnia – és azt is vizsgálta – hogy a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés a) pontja szerint a kérelmezett ingatlanon és annak környezetében az épített és a természeti környezetre tekintettel elegendő tér áll-e rendelkezésre a beparkolás és tárolás érdekében.
- [46] Iratellenesen állította azt az alperes, hogy a kérelem szerint vizsgálta az elegendő tér kérdését, mert maga a határozat tér ki arra, hogy a felperes az általa csatolt helyszínrajzon a hátsókerti szomszédos ingatlanra rajzolta be a négy tehergépjárművet. Következésképpen a perbeli ingatlan kérelem szerinti helyszínrajzán tehergépjármű nem volt.
- [47] Az alperes határozatában nem azt állapította meg, hogy a kérelem szerint nem helyezhetőek el a gépjárművek, hanem részletesen elemezve az ingatlan épített és környezeti jellemzőit – így a megközelíthetőségét, a behajtás lehetőségeit, a szilárd burkolatokat, a zöldterületet és építményeket – közlekedési és utügyi szakértelme birtokában, aggályai összhatását tekintve jutott arra a végkövetkeztetésre, hogy nem áll rendelkezésre elegendő hely a beparkoláshoz és tároláshoz. Önmagában tehát a zöldterületek és növényzet nagyságával, az elhelyezett épületek meglétével, a kapubejáró méretével és a felületképzéssel indokolta a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés a) pontjában foglalt feltétel hiányát.
- [48] Ezen megállapításával szemben pedig a felperes a peres eljárásban sikeresen bizonyította, hogy a négy tehergépjármű az érintett ingatlanon elhelyezhető, ahhoz elegendő tér állt rendelkezésre a megelőző eljárásban fennállt tények szerint is. Olyan tény tehát az eljárás bíróság nem értékelt, amely az alperes döntése meghozatalakor nem állt fenn, ezért a Kp. 85. § (2) bekezdésének megsértése körében előadott felülvizsgálati érvek nem alaposak.
- [49] A felülvizsgálati kérelem anyagi jogi vitatása körében a Kúria elsőként a szintén a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés a) pontja szerinti közlekedésbiztonsági kérdések értékelését vizsgálta.
- [50] Ahogyan arra a Kúria fentebb utalt, az alperesnek azt kellett vizsgálnia, hogy az ingatlan alkalmas-e a négy tehergépjármű tárolására és beparkolására. A közlekedésbiztonsági kérdések értékelése körében az alperes az Alaptörvény 28. cikkéből levezetve a Kkt. törvényi célját hívta fel, nevezetesen, hogy a közúti közlekedés alapvető feltételeinek, az abban résztvevő személyek és szervezetek jogainak és kötelezettségeinek a meghatározásával elősegítse a közúti személy- és áruszállítási szükségletek kielégítését, a közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi követelményeknek megfelelő korszerű járműállomány és közúthálózat kialakítását, működését, a közutak védelmét.
- [51] A Kúria a 3/2023. jogegységi határozatában az Alaptörvény 28. cikkének alkalmazása körében mondta ki, hogy a bíróságok számára kötelező értelmezési előírást ad arra az esetre, ha a jogszabály tartalma, lényege kétséges, nem egyértelmű. A jogalkalmazónak ilyenkor teleológiai értelmezéssel a jogalkotói célt kell feltárnia, meg kell határoznia, hogy mit akart elérni a jogalkotó a jogi norma megalkotásával. A szubjektív teleológiai értelmezéshez általában a törvény címét, preambulumát, illetve a miniszteri indokolást kell alapul venni.
- [52] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában is megjelenő alaptézis szerint a jogértelmezés ezen bíró által érvényesített, komplex folyamatában a vizsgált jogi normát a rendszertani értelmezés keretében nemcsak egymásra tekintettel, hanem a jogalkotó céljára és az Alaptörvényre figyelemmel is értékelni kell a konkrét ügyben (3179/2018. (VI. 8.) AB Indokolás [81]).
- [53] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a jogbiztonság követelményével összefüggésben leszögezte azt is egy másik döntésében, hogy egy szabályozás felülírása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előreláthatósági elvárás (3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]).
- [54] A Kkt. hivatkozott céljában a közlekedésbiztonság nem önállóan, hanem a közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi követelményeknek megfelelő korszerű járműállomány és közúthálózat kialakítása és működése jelenik meg.
- [55] A perbeli ingatlan parkolóként történő használhatósága azonban semmilyen módon nem hat ki sem a járműállomány, sem pedig a közúthálózat kialakítására. A Kkt. továbbá a 14/A. § (8) és (9) bekezdésében – szemben a jogszabály más tételek szabályával (így például 18/D. § (1) bekezdés, 22. § (2) bekezdés, 30/A. § (3) bekezdés, 39. § (4) bekezdés) – nem írja elő a közlekedésbiztonsági szempontok értékelését, így helytállóan jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy közlekedésbiztonsági kérdéseket az alperes ebben az eljárásban nem vizsgálhat, azt a jogszabály nem teszi lehetővé.
- [56] A hatósági bizonyítvány kiadásának feltételeit a Kkt. 14/A. § (9) bekezdése határozza meg, csakúgy, mint a vizsgálati szempontokat, nevezetesen azt, hogy az ingatlanon és annak környezetében az épített és a természeti környezetre tekintettel elegendő tér áll-e rendelkezésre a beparkolás és tárolás érdekében, az ingatlan közvetlen környezete sűrűn lakott-e és az ingatlanon tárolt járművek által okozott környezeti zaj- vagy bűzhatás által okozott zavaró hatás – tekintettel a lakókörnyezet jellegére is – jelentős-e.
- [57] Ez utóbbi feltétel vizsgálata és az e körben tett jogerős ítéleti megállapítás képezte a felülvizsgálati kérelem harmadik érvét. Az alperes álláspontja szerint a jogszabályhely szerinti lakókörnyezeti

- jelleg vizsgálata kiemelt jelentőséggel bír, a jogalkotó ugyanis a Kkt. 14/A. § (9) bekezdés c) pontja körében egyértelműen a lakókörnyezet értékelését tette kötelezővé számára, annak a jellegét, rendeltetését, karakterét kell meghatározni. Ezt pedig a HESZ 37. § (4) bekezdésének figyelembevételével értékelte.
- [58] Ahogyan arra maga az alperes is utalt a határozatában, nem állította, hogy a tárolás a HESZ szabályait sérti, hanem mindösszesen azt, hogy a HESZ-ben testet öltő lakókörnyezeti karakter, azaz a jelleg nem teszi hivatottá több, nehezebb gépjármű tárolására a környezetet. Az ilyen rendeltetés önálló kialakítását tiltó egyedi rendelkezésből és abból, hogy a környezet megkérdőjelezhetetlenül a lakórendeltetést szolgálja, azt a következtetést vonta le, hogy a tehergépjárművek napi szintű tárolása és közlekedése jelentős zaj- és bűzhatással jár.
- [59] Miután a hatósági bizonyítvány csak valós információt tanúsíthat, ezért kiadására csak azután kerülhet sor, hogy a hatóság az adott tényt, állapotot, adatot megállapította, az ágazati jogszabályokban meghatározott vizsgálatot elvégezte (Kfv.37.383/2021/10.).
- [60] Tény, hogy tehergépjárművek be- és kiparkolása szükségképpen zaj- és bűzhatással jár. Az alperesnek azonban azt kellett vizsgálnia, hogy az ingatlanon tárolt járművek által okozott környezeti zaj- vagy bűzhatás által okozott zavaró hatás jelentős-e. És ezen vizsgálat során figyelembe kellett vennie a lakókörnyezet jellegét, amely valóban nem azonos a HESZ szerinti lakóövezettel. A lakókörnyezet egyrésztől szűkebb kategória, mint a lakóövezet, mert az az érintett ingatlan közvetlen környezetét jelenti. Ugyanakkor tágabb jelentéstartalma is van, mert a jellegéhez nem csak a falusias lakóövezetet, de az ingatlanok fizikai jellemzőit, azok típusát, elhelyezkedését, egymáshoz való közelségét, az ott élők számát, ott tartózkodását stb. értékelni kell a járművek jelentős zavaró hatásának meghatározásakor. Nem kizárt, hogy az alperes a lakókörnyezet jellegének értékelésekor figyelembe vegye a helyi építési szabályzat előírásait, de ebben az esetben sem tekinthet el attól, hogy vizsgálja, hogy a környezeti zaj- vagy bűzhatás által okozott zavaró hatás jelentős-e.
- [61] Az elsőfokú bíróság ezért érdemben helyesen állapította meg, hogy a jelentős zavaró hatás megítélése külön bizonyítást és a határozatban indokolást igényel, amely kötelezettségének az alperes nem tett eleget, ezért helytállóan rendelkezett az alperes határozatának az elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítéséről és az elsőfokú hatóság új eljárás lefolytatására kötelezéséről. Minderre tekintettel a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv. VII.37.167/2025/6.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

HATÁROZATAI

I.

C-525/23 Oti ügyben 2025. november 13-án hozott ítélet

A harmadik országbeli állampolgárok kutatás, tanulmányok folytatása, gyakorlat, önkéntes szolgálat, diákcseraprogramok vagy oktatási projektek, és au pair tevékenység céljából történő beutazásának és tartózkodásának feltételeiről szóló, 2016. május 11-i (EU) 2016/801 európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontját és az uniós jog elsőbbségének elvét a következőképpen kell értelmezni:

– egyrészt, ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjával ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely az önkéntes szolgálat céljából tartózkodási engedélyt kérelmező harmadik országbeli állampolgár esetében ahhoz, hogy az e rendelkezésben előírt, a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltételt teljesítettnek lehessen tekinteni, megköveteli – annak fenntartásával, hogy az erre vonatkozó nyilatkozatok következtetések legyenek –, hogy ezen állampolgár bizonyítsa, hogy teljesülnek bizonyos olyan konkrét kritériumok, amelyek az e fedezetet képező források jövedelmeként vagy vagyonként történő azonosítására, az említett források ezen állampolgár általi megszerzésének jogcímére, valamint arra vonatkoznak, hogy az állampolgár e forrásokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként fog rendelkezni,

– másrészt pedig, az uniós jog elsőbbségének elvére tekintettel ez akkor is így van, ha e követelmények egy legfelső szintű olyan nemzeti bíróság ítélkezési gyakorlatából erednek, amelynek határozatai kötelező precedens jelleggel rendelkeznek.

18 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országbeli állampolgárok kutatás, tanulmányok folytatása, gyakorlat, önkéntes szolgálat, diákcseraprogramok vagy oktatási projektek, és au pair tevékenység céljából történő beutazásának és tartózkodásának feltételeiről szóló, 2016. május 11-i (EU) 2016/801 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 132., 21. o.) 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának, az uniós jog elsőbbsége elvének, az EUMSZ 79. cikknek, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 45. és 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

19 E kérelmet az OS és az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (Magyarország; a továbbiakban: országos igazgatóság) között folyamatban lévő azon jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgyát OS azon kérelmének elutasítása képezi, hogy Magyarországon teljesítendő önkéntes szolgálat céljából hosszabbítsák meg a magyarországi tartózkodási engedélyt.

Az alapeljárás

17 OS, aki harmadik országbeli állampolgár, Magyarországon 2020. június 30-ig érvényes, tanulmányi célból kiállított tartózkodási engedéllyel rendelkezett. 2020. június 5-én tartózkodási engedélyének meghosszabbítása iránti kérelmet (a továbbiakban: meghosszabbítás iránti kérelem) nyújtott be az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest megyei Regionális Igazgatóságához (Magyarország, a továbbiakban: regionális igazgatóság), amelyben tartózkodásának célját illetően hivatalosan „egyéb célként” önkéntes tevékenység folytatását jelölte meg. Egyébiránt jelezte, hogy nagybátyja, aki brit állampolgár, biztosítja számára a magyarországi tartózkodása során szükséges forrásokat.

18 Tartózkodása céljának bizonyítása érdekében OS a Magyarországon székhellyel rendelkező „Mahatma Gandhi Emberi Jogi Egyesület” által 2020. június 1-jén kiállított olyan szerződést csatolt a meghosszabbítás iránti kérelemhez, amely szerint OS 2020. június 15-től határozatlan ideig önkéntes tevékenységet folytat ezen egyesületnél. A meghosszabbítás iránti kérelemhez OS csatolta még a saját nevére szóló hathavi részletes bankszámla-igazolást, nagybátyja eltartói nyilatkozatát, valamint a nagybátyja jövedelmének igazolására szolgáló okiratokat is.

19 A regionális igazgatóság elutasította a meghosszabbítás iránti kérelmet, és elrendelte OS-nek az állampolgársága szerinti harmadik országba történő kiutasítását, anélkül hogy figyelembe vette volna az OS által a meghosszabbítás iránti kérelem alátámasztása érdekében benyújtott dokumentumokat, azzal az indokkal, hogy OS nagybátyja, akinek OS magyarországi megélhetési forrásait biztosítania kellene, nem minősül a Harmtv. 2. §-ának d) pontja és a Vhr. 29. §-ának (5) bekezdése értelmében vett „családtagnak”.

20 OS ezen elutasító határozattal szemben fellebbezést nyújtott be az országos igazgatósághoz. Azt állította, hogy még ha nagybátyja nem is minősül a Harmtv. 2. §-ának d) pontja értelmében vett „családtagnak”, az OS magyarországi megélhetéséhez szükséges anyagi támogatást a közöttük létrejött kölcsönszerződés alapján akkor is nyújthatja neki. E tekintetben OS olyan nyilatkozatot csatolt a fellebbezéséhez, amely szerint nagybátyja vállalja, hogy abban az egyéves időszakban, amelynek során OS önkéntes tevékenységét végezné, havonta 200 000 forint (HUF) (hozzávetőleg 520 euró) összeget fog folyósítani neki.

21 Mivel az országos igazgatóság helybenhagyta a regionális igazgatóság határozatát, OS keresetet nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez (Magyarország). E kereset alátámasztása érdekében OS kifejtette: annak megállapítása érdekében, hogy a megélhetési és kiutazási költségeinek fedezete nincs biztosítva, az országos igazgatóság nem tagadhatja meg az általa benyújtott bizonyítékok figyelembevételét kizárólag azzal az

indokkal, hogy nagybátyja nem minősül a Harmtv. 2. §-ának d) pontja értelmében vett „családtagnak”. E bíróság előtt OS kijelentette, hogy nagybátyja ajándék formájában, nem pedig tartási kötelezettség jogcímén nyújt neki anyagi támogatást, így maga OS rendelkezik a megélhetéséhez szükséges forrásokkal. Az országos igazgatóság értelmezésével ellentétben ugyanis bármely jogszerűen szerzett jövedelem minősülhet a magyarországi megélhetési költségek fedezésére szolgáló forrásnak.

22 A kérdést előterjesztő bíróság helyt adott OS keresetének. E bíróság többek között úgy ítélte meg, hogy a Vhr. 29. §-ának (5) és (6) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azok a megélhetési eszközök, amelyekkel a tartózkodási engedélyt kérelmező érintett személynek rendelkeznie kell, származhatnak valamely jogszerűen szerzett jövedelemből vagy vagyonból, ebből a szempontból pedig nincs jelentősége, hogy e kérelmező saját jövedelméről vagy olyan jövedelemről van-e szó, amelyet valamely családtagja bocsátott a kérelmező rendelkezésére.

23 E tekintetben e bíróság azt is megállapította, hogy mivel a Harmtv. nem határozza meg a „jövedelem” fogalmát, azt kell figyelembe venni, hogy e fogalom a nemzeti adójogban milyen tartalommal rendelkezik. Márpedig e területen nem áll fenn semmilyen különbségtétel a jövedelem forrása szerint, így ahhoz nem csupán munkáltatótól lehet hozzájutni, hanem az bármely más magánszemélytől, bármilyen jogcímen is származhat, amint az a jelen ügyben OS által a nagybátyjától kapott anyagi támogatás esetében is így van. Az említett bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy az országos igazgatóság jogsértő módon járt el, amikor az OS által bejelentett jövedelmet nem vette figyelembe csupán amiatt, hogy az nem valamely családtagjától származik. Következésképpen ugyanezen bíróság megsemmisítette az országos igazgatóság határozatát, és elrendelte, hogy a regionális igazgatóság folytassa le a meghosszabbítás iránti kérelem újbóli vizsgálatát.

24 E határozatot a Kúria (Magyarország) hatályon kívül helyezte, megállapítva, hogy jóllehet valóban lehetséges, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgár számára olyan személy biztosítsa a tartózkodása során a megélhetéséhez szükséges forrásokat, aki nem minősül a Harmtv. 2. §-ának d) pontja értelmében vett „családtagnak”, szükséges az is, hogy ezen állampolgár bizonyítsa, hogy e forrásokkal korlátlanul rendelkezhet, mintha saját jövedelméről vagy vagyonáról lenne szó. Márpedig a jelen esetben OS nyilatkozatai e tekintetben változóak voltak, mivel a nagybátyja által nyújtott anyagi támogatást egyszer kölcsönnek, máskor pedig ajándéknak minősítette.

25 A Kúria szerint ugyanis ilyen esetben annak megállapításához, hogy teljesülnek-e az e 29. § (5) bekezdésében foglalt feltételek, elengedhetetlen, hogy a tartózkodási engedély iránti kérelmet benyújtó harmadik országbeli állampolgár megjelölje, hogy ezt az összeget jövedelemnek vagy vagyonnak tekinti-e, és alátámassza egyrészt azt, hogy ezt az összeget, illetve vagyont végleges jelleggel milyen jogcímen szerezte meg, másrészt pedig azt, hogy azzal korlátlanul sajátjaként rendelkezik.

26 Így, még ha a harmadik személy által nyújtott anyagi támogatást bizonyos esetekben e kérelmező jövedelmének, illetve vagyonának is lehetne tekinteni, ehhez mind a jövedelmet biztosító harmadik személy,

mind pedig a kérelmező részéről következetesen egyező bizonyítékok benyújtására és nyilatkozatok megtételére lenne szükség, ideértve azt is, hogy e jövedelmek milyen jogcímen alapulnak. A források rendelkezésre bocsátásának jogcímére, illetve a források jellegére vonatkozó nyilatkozatokat tehát az eljárás során nem lehet folyamatosan változtatgatni, mivel ellenkező esetben sérülne mind e nyilatkozatok hitelessége, mind pedig magának a kérelmezőnek a szavahihetősége.

27 A Kúria új eljárásra kötelezte a Fővárosi Törvényszéket – amely a kérdést előterjesztő bíróság –, utasítva őt annak vizsgálatára, hogy OS nyilatkozatai a nyújtott jövedelem, illetve vagyontárgy tekintetében következetesen egyezők-e, és kellően alá vannak-e támasztva, aminek hiányában a nyújtott összeg nem tekinthető úgy, mint amely OS sajátja lenne.

28 A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a Kúria által megkövetelt e vizsgálatok összeegyeztethetők-e az uniós joggal. Olyan kritériumokról van ugyanis szó, amelyek kiegészítik a 2016/801 irányelvben, különösen annak 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírtakat, anélkül hogy a kérelmező adott esetben helyesbíthetné nyilatkozatait, e kritériumokkal kapcsolatban pedig benyújthatná a releváns bizonyítékokat.

29 E bíróság úgy véli, hogy jóllehet a tartózkodási engedély kérelmezője az e 7. cikk (1) bekezdésének e) pontjában előírt feltételnek megfelelően köteles az érintett tagállam által kért módon bizonyítani, hogy a tervezett tartózkodás alatt a tagállam szociális segítségnyújtási rendszerének igénybevétele nélkül rendelkezni fog a megélhetéséhez szükséges anyagi fedezettel (a továbbiakban: szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel), a tagállamokat e rendelkezés végrehajtása során megillető mozgástér mindenekelőtt a bizonyítékok vizsgálatának módjaira vonatkozik, és csak kivételesen foglalja magában az említett rendelkezésben előírtakon túlmenő további kritériumok hozzáadását. Másként fogalmazva, az említett bíróság arra keresi a választ, hogy milyen terjedelmű a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltételt illetően a tagállamokat megillető mérlegelési mozgástér, pontosabban, hogy e feltétel vizsgálata során csak ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseit kell-e figyelembe venniük, továbbá kizárólag azokat a ténybeli elemeket, amelyek relevánsak annak vizsgálata szempontjából, hogy teljesülnek-e az e rendelkezésekből eredő feltételek, vagy a nemzeti jogalkotó előírhat-e olyan további követelményeket, mint például az anyagi támogatás alapjául szolgáló jogcímenre vonatkozó következetes nyilatkozatok, vagy akár annak bizonyítása, hogy a harmadik személy által a kérelmező rendelkezésére bocsátott összeget a jövőben véglegesen és korlátlanul fel lehet használni.

30 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy egyrészt, a Kúria által meghatározott feltételek nem ellentétesek-e a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjával, különösen pedig, hogy annak vizsgálata szempontjából, hogy az e rendelkezésben megállapított feltételek teljesülnek-e, meghatározó-e az a kérdés, hogy valamely pénzösszegnek a kérelmező általi megszerzése végleges jelleggel történt-e, vagyis a kérelmező e pénzösszeget vajon ajándékként vagy kölcsönként kapta, vagy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesítéséhez az is elegendő, ha az ezen anyagi támogatást nyújtó személy nyilatkozatot tesz, amelyben

pontosítja, hogy a pénzösszeget az említett kérelmező megélhetési költségeinek fedezésére szánja. Másrészt, e bíróság arra keresi a választ, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben milyen hatása van az uniós jog elsőbbsége elvének, tekintettel arra, hogy e további követelmények összességét nem a nemzeti jogalkotó írja elő, hanem azok egy legfelső szintű olyan bíróság ítélezési gyakorlatából erednek, amelynek határozatai kötelező erejűek, jogorvoslattal pedig nem támadhatók.

31 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság ítélezési gyakorlatára hivatkozva arra keresi a választ, hogy a 2016/801 irányelvben foglaltakhoz képest további beutazási és tartózkodási feltételek előírása nem bizonyulhat-e ellentétnek az ezen irányelv által követett célokkal, amelyek arra irányulnak, hogy elősegítsék a harmadik országbeli állampolgárok mobilitását annak érdekében, hogy önkéntes tevékenységet folytassanak az Unióban, továbbá az említett irányelv (2) preambulumbekzdése által kiemelt jogbiztonsággal, az (54) preambulumbekzdése szerinti méltányos bánásmóddal, valamint a (61) preambulumbekzdése által alkalmazandóként felhívott Charta 45. és 47. cikkei által deklarált szabad mozgás és tartózkodás jogával, valamint a hatékony jogorvoslatához és a tisztességes eljáráshoz való joggal.

32 Az előterjesztő bíróság végül azt a kérdést veti fel, hogy a 2016/801 irányelv (42) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett hatékony jogorvoslatához való joggal és a tisztességes eljárás követelményével ellentét-e a tartózkodási engedély iránti kérelem vizsgálatára irányuló olyan eljárás, amely arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező hatóságokat, hogy anélkül vizsgálják meg az érintett harmadik országbeli állampolgár által a részére nyújtott anyagi támogatás jogcímével kapcsolatban tett nyilatkozatot és az e nyilatkozathoz csatolt igazoló okiratokat, hogy e harmadik országbeli állampolgárt a közigazgatási eljárás során figyelmeztették volna arra, hogy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesüléséhez az is szükséges, hogy a nyilatkozatai, valamint a részére ily módon anyagi támogatást nyújtó személy nyilatkozatai következtetések legyenek, illetve anélkül, hogy e feltétel megállapítása érdekében fel lehetne hívni őt arra, hogy e tekintetben további nyilatkozatokat tegyen, és további igazoló okiratokat nyújtson be.

33 E körülmények között a Fővárosi Törvényszék úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Megfelel-e a [2016/801] irányelv (2) és (41) preambulumbekzdésében, továbbá az 1. cikk[ének] a) pontjában és a 4. cikk[ének] (1) bekezdésében meghatározott célokra tekintettel az [ezen] irányelv 7. cikk[e] (1) bekezdés[ének] e) pontja alapján a tagállamok részére biztosított mérlegelési mozgástérnek az a tagállami gyakorlat, [a]mely a megélhetés elfogadásához – annak igazolását követően, hogy az önkéntes munkát végezni kívánó harmadik országbeli kérelmező családtagnak nem minősülő rokona jogszerűen megszerzett jövedelméből biztosítani képes és biztosítja a megélhetéshez szükséges összeg rendszeres átutalásával a kérelmező megélhetéséhez és visszautazásához elegendő jövedelmet, illetőleg anyagi fedezetet – további feltételként azt is előírja, hogy a

kérelmező pontosan jelölje meg, hogy a kapott összeg jövedelem-e, vagy vagyon, továbbá okirattal támasza alá, hogy e jövedelmet, illetve vagyont milyen jogcímen szerezte meg, valamint, hogy a pénz vagy vagyon felett véglegesen és korlátlanul a sajátjaként rendelkeznek-e?

2) Az uniós jog elsőbbségének elvére, az EUMSZ 79. [cikk] szerinti méltányos bánásmódra, a Charta 45. cikkében deklarált tartózkodás szabadságára és a 47. cikkben deklarált hatékony jogorvoslat és tisztességes eljárás elvére, továbbá a [2016/801] irányelv (54) és (61) preambulumbekzdésére, de különösen a jogbiztonság elvére tekintettel befolyásolja-e az 1. kérdésre adott választ az a körülmény, hogy az 1. kérdésben ismertetett feltételeket a tartózkodási engedélyekre egységesen vonatkozó tagállami jogszabályok nem tartalmazzák, ekként azokat nem a jogalkotó, hanem a legutolsó tagállami bírói fórum írta elő precedensnek tekintendő jogalkalmazása során?

3) Amennyiben a megélhetés elfogadásához a tagállami jogalkalmazás során előírtaknak megfelelő, fentebb ismertetett feltételekre vonatkozó nyilatkozat és okirati igazolás is szükséges, az esetben akként kell-e értelmezni a [2016/801] irányelv 7. cikk[e] (1) bekezdés[ének] e) pontját az EUMSZ 79[.] [cikk] által előírt méltányos bánásmód követelményére, a Charta 47. cikkében deklarált hatékony jogorvoslat és tisztességes eljárás elvére, a [2016/801] irányelv (2) preambulumbekzdése szerinti jogbiztonság követelményére, továbbá a (41) és (42) preambulumbekzdések előírásaira mint eljárásjogi garanciákra figyelemmel, hogy a jogszabályokban előírtaknak kizárólag az a tagállami gyakorlat felel meg, amely a jogkövetkezményekre való figyelmeztetéssel hívja fel a kérelmezőt a szükségesnek tartott további feltételek egybehangzó és következetes megnevezésére és igazolására, és csak az ügyféli jogok ekkénti biztosítása, valamint az eljárási garanciák érvényesülése esetén utasítja el a tartózkodási engedély iránti kérelmet a bírói gyakorlat által előírt feltételek bizonyítatlansága miatt?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

34 A magyar kormány úgy véli, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan, mivel az alapeljárás nem tartozik a 2016/801 irányelv hatálya alá.

35 Először is, OS formailag nem jelezte, hogy a meghosszabbítás iránti kérelem célja „önkéntes tevékenység folytatása”. E kérelmet ugyanis formailag „egyéb célú” tartózkodás céljából nyújtották be.

36 Másodszor, amint azt ezen irányelv 2. cikkének a (21) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése előírja, a magyar jogalkotó úgy határozott, hogy az említett irányelvet harmadik országok olyan állampolgáira is alkalmazza, akik az Európai Önkéntes Szolgálat keretein kívüli önkéntes szolgálat céljából kérelmezik az e tagállam területére való beutazásuk engedélyezését.

37 Ez esetben ugyanakkor a magyar kormány azt állítja, hogy összhangban az ugyanezen irányelv 14. cikke (1) bekezdésének a) pontja által a tagállamok számára biztosított mérlegelési mozgástérrel, a nemzeti szabályozás megköveteli, hogy az a fogadó szervezet, amelynek keretein belül az önkéntes tevékenység gyakorlását tervezik, bejelentési kötelezettségnek tegyen

eleget. Márpedig a jelen ügyben erre nem került sor azon egyesület esetében, amelynek keretein belül OS ilyen tevékenységet végez.

38 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amely helytállóságának vizsgálata nem a Bíróság feladata – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróság által előterjesztett kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapjogvita tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2024. szeptember 12-i Sagrario ítélet, C-63/23, EU:C:2024:739, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 Márpedig a jelen ügyben, amint az kitűnik az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből, és amint azt a magyar kormány is elismerte a Bíróság előtti tárgyaláson, az alapjogvita olyan határozatra vonatkozik, amelyben a hatáskörrel rendelkező hatóságok azzal az indokkal utasították el az OS által meghosszabbítás iránt benyújtott kérelmet, hogy nem teljesült a magyar jogrendbe átültetett 2016/801 irányelvben előírt, a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó azon feltétel, amely a kérdést előterjesztő bíróság által a Bírósághoz intézett kérdések tárgyát képezi.

40 E körülmények között nem tűnik ki nyilvánvalóan, hogy az uniós jog kért értelmezése semmilyen összefüggésben ne lenne az alapjogvita tényállásával vagy tárgyával.

41 Ennélfogva az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

42 Kérdéseivel, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontját és az uniós jog elsőbbségének elvét akként kell-e értelmezni, hogy:

– egyrészt, ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjával ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely az önkéntes szolgálat céljából tartózkodási engedélyt kérelmező harmadik országbeli állampolgár esetében ahhoz, hogy az e rendelkezésben előírt, a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltételt teljesítettnek lehessen tekinteni, megköveteli – annak fenntartásával, hogy az erre vonatkozó nyilatkozatok következtetések legyenek –, hogy ezen állampolgár bizonyítsa, hogy teljesülnek bizonyos olyan konkrét kritériumok, amelyek az e fedezetet képező források jövedelemként vagy vagyonként történő azonosítására, az említett források ezen állampolgár általi megszerzésének jogcímére, valamint arra vonatkoznak, hogy az állampolgár e forrásokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként fog rendelkezni,

– másrészt pedig, az uniós jog elsőbbségének elvére tekintettel ez akkor is így van, ha e követelmények egy legfelső szintű olyan nemzeti bíróság ítélkezési gyakorlatából erednek, amelynek határozatai kötelező precedens jelleggel rendelkeznek.

43 Először is, ami a tartózkodási engedély 2016/801 irányelv alapján történő kiállításához kapcsolódó feltételeket illeti, emlékeztetni kell arra, hogy ezen irányelv 5. cikkének (3) bekezdése értelmében az a harmadik országbeli állampolgár, aki valamely tagállam területére történő beutazás és ott-tartózkodás iránti kérelmet nyújtott be, akkor jogosult az ott-tartózkodásra vonatkozó engedélyre, ha megfelel egyrészt az ezen irányelv 7. cikkében meghatározott általános feltételeknek, másrészt pedig a benyújtott kérelem típusától függően alkalmazandó különös feltételeknek, a jelen esetben az említett irányelv 14. cikkében az önkéntes szolgálat céljából történő beutazás és tartózkodás iránti kérelmekre előírt feltételeknek.

44 Ebből következik, hogy ezen 5. cikk (3) bekezdése értelmében a tagállamok kötelesek önkéntes szolgálat céljából tartózkodási engedélyt kiadni annak a kérelmezőnek, aki megfelel a 2016/801 irányelv 7. és 14. cikkében meghatározott követelményeknek (lásd analógia útján: 2024. július 29-i Perle ítélet, C-14/23, EU:C:2024:647, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 A tagállamok tehát a harmadik országbeli állampolgárok önkéntes szolgálat céljából történő beutazását és tartózkodását illetően nem vezethetnek be az e 7. és 14. cikkben előírtakon túlmenő további feltételeket (lásd analógia útján: 2014. szeptember 10-i Ben Alaya ítélet, C-491/13, EU:C:2014:2187, 30. pont).

46 Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseinek megválaszolása érdekében pontosítani kell, hogy mit kell érteni az „anyagi fedezet” e 7. cikk (1) bekezdésének e) pontja értelmében vett fogalma alatt, különösen pedig azt kell meghatározni, hogy az vajon függ-e olyan konkrét kritériumoktól, amelyek az érintett források jellegére, eredetére, a harmadik országbeli állampolgár által hivatkozott jogcímre vagy azokra a módzatokra vonatkoznak, amelyek szerint e források ezen állampolgár rendelkezésére állnak.

47 A jelen ügyben az említett 7. cikk (1) bekezdésének e) pontja előírja, hogy az érintett tagállam felhívására a harmadik országbeli állampolgárnak bizonyítania kell, hogy a tervezett tartózkodása alatt a tagállam szociális segítségnyújtási rendszerének igénybevétele nélkül rendelkezni fog a megélhetéséhez szükséges anyagi fedezettel, továbbá a visszautazásának költségeihez szükséges anyagi fedezettel. E rendelkezés azt is pontosítja, hogy a források elegendő jellegének elbírálása az adott eset egyedi vizsgálatán alapul, és annak során figyelembe kell venni azokat a forrásokat, amelyeket például támogatás, ösztöndíj, érvényes munkaszerződés vagy kötelező érvényű állásajánlat vagy valamely diákcseraprogramokat működtető szervezet, gyakornokokat fogadó szervezet, önkéntes szolgálati rendszereket működtető szervezet, fogadó család vagy au pairket közvetítő szervezet pénzügyi kötelezettségvállalása biztosít.

48 Mivel ugyanezen 7. cikk (1) bekezdésének e) pontja nem tartalmaz semmilyen utalást a tagállamok jogára, az „anyagi fedezet” e rendelkezés szerinti fogalmát az uniós jog önálló fogalmának kell tekinteni, és azt az Unió területén egységesen kell értelmezni, függetlenül a tagállamokban használt minősítésektől, figyelembe véve az említett rendelkezés kifejezéseit, valamint azt a kontextust, amelybe illeszkedik, továbbá azon szabályozás célkitűzéseit, amelynek az részét képezi (lásd analógia útján: 2019. október 3-i X

[Huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárok – Stabil, rendszeres és elégséges források] ítélet, C-302/18, EU:C:2019:830, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Egyrészt, ami a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának szövegét illeti, e rendelkezés – amint az kitűnik a jelen ítélet 47. pontjából – említést tesz bizonyos olyan forrásokról, amelyek figyelembe vehetők, mint például támogatás, ösztöndíj, vagy valamely önkéntes szolgálati rendszereket működtető szervezet pénzügyi kötelezettségvállalása. E lista nem kimerítő jellege, amely a „például” fordulatban jut kifejezésre, arra utal, hogy az uniós jogalkotó az „anyagi fedezet” fogalmának tág értelmet kívánt tulajdonítani, következésképpen pedig nem vélte úgy, hogy annak értékelése során, hogy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesül-e, bizonyos forrásokat ki kellene zárni.

50 E megállapítást megerősíti az a követelmény, amely szerint e rendelkezés értelmében a források elegendő jellegének értékelése az adott eset egyedi vizsgálatán alapul. Ebből következik, hogy az ilyen értékelés tárgyának annak ellenőrzésére kell korlátozódnia, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgár a tervezett tartózkodás során rendelkezhet-e elegendő forrásokkal ahhoz, hogy az érintett tagállam szociális segítségnyújtási rendszerének igénybevétele nélkül fedezze a megélhetési költségeit, valamint a visszautazás költségeit, anélkül hogy ezen túlmenően meg kellene bizonyosodni arról, hogy a szóban forgó források megfelelnek-e egyes konkrét kritériumoknak, így különösen a jellegüket, eredetüket vagy azon módozatokat illetően, amelyek szerint e források az érintett harmadik országbeli állampolgár rendelkezésére állnak.

51 Egyébiránt ezen egyedi vizsgálat keretében a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontja olyan források figyelembevételét irányozza elő, amelyek fennállását többek között valamely önkéntes szolgálati rendszereket működtető szervezet pénzügyi kötelezettségvállalása igazolja. Ebből következik, hogy e rendelkezés nem írja elő az érintett harmadik országbeli állampolgár számára annak bizonyítását, hogy ilyen forrásokkal véglegesen és korlátlanul rendelkezhet, mintha saját jövedelméről vagy vagyonáról lenne szó.

52 Következésképpen e rendelkezés szövege arra utal, hogy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesítése nem függ attól, hogy azok a források, amelyekkel az érintett harmadik országbeli állampolgár a tervezett tartózkodás során rendelkezni fog, jövedelemnek vagy vagyonnak minősülnek-e, továbbá nem függ e források megszerzésének jogcímétől vagy attól, hogy ezen állampolgár azokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként rendelkezhet-e majd. Az ilyen kritériumok olyan további feltételeknek minősülnek, amelyek megállapítása a tagállamok számára nem megengedett, amint arra a jelen ítélet 45. pontja emlékeztet.

53 Másrészt, ezt az értelmezést megerősíti az a kontextus, amelybe a 2016/801 irányelv illeszkedik, és amelynek szerves részét képezik azok az uniós jogi jogforrások, amelyek a valamely tagállam területén való tartózkodás jogát az ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírt hoz hasonló, „anyagi fedezetre” vonatkozó feltétel teljesítésétől teszik függővé.

54 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja előírja, hogy valamennyi uniós polgárnak joga van ahhoz, hogy valamely másik tagállam területén három hónapot meghaladóan tartózkodjon, amennyiben, egyebek mellett, rendelkezik a saját maga és családtagjai eltartásához elegendő forrásokkal ahhoz, hogy tartózkodása folyamán ne jelentsen terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére.

55 E tekintetben, amint az kitűnik a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, az e rendelkezésben szereplő „elegendő forrásokkal rendelkezik” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy elegendő, ha az uniós polgárok rendelkezésére állnak ilyen források, anélkül hogy e rendelkezés a legcsekélyebb követelményt is tartalmazná e források eredetét illetően, mivel e forrásokat többek között valamely harmadik országbeli állampolgár is biztosíthatja számukra (lásd ebben az értelemben: 2015. július 16-i Singh és társai ítélet, C-218/14, EU:C:2015:476, 74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

56 Közelebbről, az elegendő forrásokra vonatkozó, a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt feltétel nem követeli meg, hogy az érintettnek magának kelljen ilyen forrásokkal rendelkeznie, mivel a Bíróság többek között kimondta, hogy az érintett hivatkozhat az őt kísérő családtag forrásaira is (lásd ebben az értelemben: 2015. július 16-i Singh és társai ítélet, C-218/14, EU:C:2015:476, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

57 Hasonlóképpen, a 2003/109 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja, amely a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállás valamely tagállam területén történő megszerzésének feltételeire vonatkozik, többek között előírja, hogy e tagállamnak meg kell követelnie a harmadik országbeli állampolgártól annak bizonyítását, hogy önmaga és eltartott családtagjai számára stabil és rendszeres forrásokkal rendelkezik, amelyek elegendők önmaga és családtagjai eltartására, anélkül hogy az érintett tagállam szociális segélyezési rendszerére szorulnának.

58 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az e rendelkezésben említett források eredete nem meghatározó kritérium az érintett tagállam számára annak vizsgálata szempontjából, hogy e források megfelelnek-e az e rendelkezésben előírt feltételeknek (lásd ebben az értelemben: 2019. október 3-i X [Huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárok – Stabil, rendszeres és elégséges források] ítélet, C-302/18, EU:C:2019:830, 41. pont).

59 Közelebbről, a Bíróság megállapította, hogy a 2003/109 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „jövedelemforrások” fogalma nem kizárólag a „huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező” jogállást kérelmező „saját forrásaira” vonatkozik, hanem kiterjedhet a harmadik személy által e kérelmező rendelkezésére bocsátott forrásokra is, amennyiben az érintett kérelmező egyéni helyzetét figyelembe véve e források úgy tekinthetők, hogy megfelelnek az e rendelkezésben előírt feltételeknek (lásd ebben az értelemben: 2019. október 3-i X [Huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárok – Stabil, rendszeres és elégséges források] ítélet, C-302/18, EU:C:2019:830, 44. pont).

60 Következésképpen a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja és a 2003/109 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja a Bíróság értelmezése

szerint megerősíti, hogy annak analógia útján történő értékelése érdekében, hogy teljesül-e a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírt, a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel, az e tekintetben releváns források nem függenek bizonyos olyan konkrét kritériumok teljesítésétől, amelyek e források jövedelemként vagy vagyonként történő azonosítására, az érintett harmadik országbeli állampolgár általi megszerzésük jogcímére, valamint arra vonatkoznak, hogy az állampolgár e forrásokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként rendelkezik.

61 Harmadrészt, a 2016/801 irányelv által követett célok szintén megerősítik ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ezen értelmezését.

62 Az említett irányelv (3) preambulumbekkezdése ugyanis többek között kimondja, hogy az Unión kívülről érkező bevándorlás az egyik forrása a magasan képzett munkaerőnek, továbbá hogy e személyek fontos szerepet töltenek be az alapvető uniós eszköz, a humán tőke kialakításában, valamint az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés biztosításában.

63 Egyébiránt a 2016/801 irányelv a (20) preambulumbekkezdése értelmében arra irányul, hogy támogassa az Európai Önkéntes Szolgálat arra irányuló célkitűzését, hogy fokozza a szolidaritást, a kölcsönös megértést és a toleranciát a fiatalok és olyan társadalmak között, amelyekben élnek, továbbá hogy hozzájáruljon a társadalmi kohézió megerősítéséhez és a fiatalok aktív polgári szerepvállalásának előmozdításához. Ezenkívül ezen irányelv (21) preambulumbekkezdése kimondja, hogy a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy az említett irányelv rendelkezéseit a tanulókra, az Európai Önkéntes Szolgálathoz nem tartozó önkéntesekre és az au pairekre is alkalmazzák annak érdekében, hogy megkönnyítsék beutazásukat és tartózkodásukat, valamint biztosítsák jogaikat.

64 Ebből következik – amint azt lényegében a főtanácsnok is hangsúlyozta indítványának 48. pontjában –, hogy a 2016/801 irányelv célja nem más, mint – a jelen ügyben – az önkéntesek vonatkozásában megkönnyíteni a beutazást és tartózkodást, amennyiben e személyek rendelkeznek az ahhoz szükséges forrásokkal, hogy ne jelentsenek terhet az érintett tagállam, különösen pedig annak szociális segítségnyújtási rendszere számára.

65 Márpedig ez utóbbi cél eléréséhez elegendő, ha a tartózkodási engedély iránti kérelmet többek között önkéntes szolgálat céljából előterjesztő harmadik országbeli állampolgár bizonyítja, hogy a tervezett tartózkodás során elegendő forrásokkal fog rendelkezni. E tekintetben az arra a kérdésre vonatkozó konkrét kritériumok, hogy e források jövedelemnek vagy vagyonnak minősülnek-e, továbbá ezen állampolgár azokra milyen jogcímen tarthat igényt, vagy az említett állampolgár azokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként rendelkezik-e, önmagukban nem relevánsak. Ha az említett forrásokat ilyen kritériumoktól tennék függővé annak értékelése érdekében, hogy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesül-e, az egyenlő lenne olyan feltételek bevezetésével, amelyek túlmutatnának az ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírt feltételeken, ezáltal pedig akadályozhatnák az említett irányelv által elérni kívánt célok megvalósítását.

66 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratanyagból kitűnik, hogy OS-nek az alapügyben szóban forgó forrásokra vonatkozó nyilatkozatai változóak voltak, mivel e forrásokat az érintett egyszer kölcsönnek,

máskor pedig ajándéknak minősítette. Mindazonáltal ki kell emelni – annak fenntartásával, hogy ezt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie –, hogy az a tény, hogy OS-nek az önkéntes tevékenység befejezését követően esetlegesen vissza kell térítenie a nagybátyja által nyújtott összeget, nincs hatással arra, hogy OS rendelkezik-e majd a szükséges anyagi fedezettel az érintett tagállam területén e célból tervezett tartózkodás során.

67 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy az a kérdés, hogy teljesül-e a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel, nem függhet attól, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgár bizonyítja-e, hogy teljesülnek bizonyos olyan konkrét kritériumok, amelyek az e fedezetet képező források jövedelemként vagy vagyonként történő azonosítására, az említett források megszerzésének jogcímére, valamint arra vonatkoznak, hogy az állampolgár e forrásokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként fog rendelkezni, mivel ez azt jelentené, hogy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltételt a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírtakon túlmenő követelményektől tennék függővé.

68 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság kérdései kiterjednek arra is, hogy milyen bizonyító erejük van a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesülésének alátámasztását szolgáló bizonyítékoknak, különösen pedig arra, hogy e feltétel értékelése során milyen jelentőséget kell tulajdonítani az e tekintetben tett nyilatkozatok következetességének, amennyiben az érintett harmadik országbeli állampolgárt nem tájékoztatták arról, hogy az önkéntes szolgálat céljából kért tartózkodási engedély iránti kérelmét elutasíthatják csupán azon az alapon, hogy e nyilatkozatok nem következetesek.

69 E tekintetben, amint azt a főtanácsnok is kiemelte indítványának 54. pontjában, a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesülése csak annyiban köthető egyes bizonyítékoknak az érintett harmadik országbeli állampolgár általi előterjesztéséhez, amennyiben e bizonyítékok az e feltétellel kapcsolatos követelményekre vonatkoznak, nem pedig olyan további követelményekre, amelyek túlmutatnak a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírt követelményeken.

70 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy jöllehet az érintett harmadik országbeli állampolgár rendelkezésére álló források jellege, az általa hivatkozott jogcím és az ilyen rendelkezésre állás feltételei önmagukban nem minősülhetnek olyan további követelményeknek, amelyeknek a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesítése alá lenne vetve, ez nem változtat azon, hogy az ilyen megfontolások releváns bizonyítékoknak minősülhetnek az annak megállapítására irányuló értékelés keretében, hogy e feltétel teljesül-e.

71 E kontextusban azt is hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság kimondta, hogy tanulmányi célú tartózkodási engedély kérelmezője esetében a tanulmányi tervére vonatkozó nyilatkozatok következetlenségei a 2016/801 irányelv értelmében minősülhetnek a visszaélősszerű magatartás megállapításában szerepet játszó objektív körülmények egyikének, feltéve hogy ezek kellően nyilvánvalóak, és azokat az adott ügy valamennyi sajátos körülményének figyelembevételével értékelik (lásd ebben az értelemben: 2024. július 29-i Perle ítélet, C-14/23, EU:C:2024:647, 53. pont).

72 E megfontolásokról az következik, hogy a 2016/801 irányelv szerinti beutazási és tartózkodási kérelem keretében az azon forrásokkal kapcsolatos nyilatkozatok következtetlenségei, amelyek az érintett harmadik országbeli állampolgár rendelkezésére fognak állni, olyan valószínűsítő körülménynak minősülhetnek, amely lehetővé teszi olyan helyzet azonosítását, amelyben az ezen irányelv által előírt feltételek – többek között a tartózkodási engedély önkéntes szolgálat céljából történő kiállítását illetően – nem teljesülnek.

73 Ami az ilyen következtetlenségeket illeti, a tagállamokat egyébiránt nem lehet arra kötelezni, hogy előre figyelmeztessék a területükre való beutazás és ott-tartózkodás iránti kérelmet benyújtó harmadik országbeli állampolgárokat arra, hogy amennyiben a kérelmük alátámasztása érdekében tett nyilatkozatok nem következtetések, az a kért tartózkodási engedély megadásának megtagadásához vezethet.

74 Mindamellett emlékeztetni kell arra, hogy a 2016/801 irányelv 34. cikkének (3) bekezdése többek között akként rendelkezik, hogy ha a kérelem alátámasztására benyújtott információk vagy dokumentumok hiányosak, az illetékes hatóságoknak észszerű határidőn belül tájékoztatniuk kell a kérelmezőt, hogy milyen további információkra van szükség, és ezek benyújtására észszerű határidőt kell megállapítaniuk. Következésképpen, amint azt lényegében a főtanácsnok is kiemelte indítványának 63. pontjában, abban az esetben, ha a vizsgálati eljárás során tett nyilatkozatok esetleges következtetlenségei folytán kitűnik, hogy hiányoznak az annak értékeléséhez szükséges információk, hogy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel teljesül-e, észszerű lehetőséget kell biztosítani a kérelmező számára az ilyen információk közlésére.

75 E tekintetben pontosítani kell, hogy az ilyen következtetlenségek nem képezhetik akadályát a tartózkodási engedély megadásának, amennyiben az adott ügyre vonatkozó, a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjában előírt egyedi vizsgálatból kitűnik, hogy e következtetlenségek ellenére az érintett harmadik országbeli állampolgár elegendő forrásokkal fog rendelkezni a tervezett tartózkodás során, így eleget tesz a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltételnek.

76 Következésképpen az, ha megállapítást nyer, hogy következtetlenségek állnak fenn a kérelmező azon forrásokkal kapcsolatos nyilatkozataiban, amelyekkel a tervezett tartózkodás során rendelkezni fog, főszabály szerint nem elegendő annak igazolásához, hogy megtagadják a kért tartózkodási engedély megadását, kivéve ha az ilyen következtetlenségekből egyértelműen kitűnik, hogy a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltétel nem teljesül.

77 Ha ugyanis megtagadnák a kért tartózkodási engedély megadását önmagában azon az alapon, hogy a közigazgatási eljárás folyamán változóak voltak az azon forrásokkal kapcsolatos nyilatkozatok, amelyek a tervezett tartózkodás során a kérelmező rendelkezésére fognak állni, ez a 2016/801 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében előírtakkal ellentétes módon azt jelentené, hogy az ilyen engedély megadását az ezen irányelvben előírt feltételeken túlmenően további feltételek tiszteletben tartásától tennék függővé, ami nincs megengedve a tagállamok számára, amint azt a jelen ítélet 45. pontja is felidézi.

78 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az uniós jog elsőbbségének elve

milyen hatást gyakorol az alapügyben, amennyiben azok a követelmények, amelyek egyrészt az érintett harmadik országbeli állampolgár által megjelölt források jövedelemként vagy vagyonként történő azonosítására, e források megszerzésének jogcímére, valamint arra vonatkoznak, hogy az állampolgár e forrásokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként fog rendelkezni, másrészt pedig azzal kapcsolatosak, hogy az állampolgár által e különböző tekintetben tett nyilatkozatok következtetések legyenek, egy legfelső szintű olyan nemzeti bíróság ítélkezési gyakorlatából erednek, amelynek határozatai kötelező precedens jelleggel rendelkeznek.

79 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog elsőbbségének elve szentesíti az uniós jog elsődlegességét a tagállamok jogával szemben. Ez az elv tehát arra kötelezi a tagállamok valamennyi szervét, hogy biztosítsák a különböző uniós jogi normák teljes érvényesülését, mivel a tagállamok joga nem befolyásolhatja a különböző normáknak az említett államok területére nézve elismert hatását. Ebből az következik, hogy az uniós jog elsőbbségének elve értelmében nem sértheti az uniós jog egységességét és tényleges érvényesülését az, hogy a tagállam – akár alkotmányos jellegű – nemzeti jogi rendelkezésekre hivatkozik (2024. január 11-i Global Ink Trade ítélet, C-537/22, EU:C:2024:6, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

80 E kontextusban ki kell emelni, hogy az a nemzeti bíróság, amely élt az EUMSZ 267. cikkben részére biztosított lehetőséggel, az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálásánál kötve van a Bíróság által az uniós jog szóban forgó rendelkezései tekintetében adott értelmezéshez, és így adott esetben mellőznie kell valamely felsőbb szintű nemzeti bíróság értékelését, ha úgy ítéli meg, hogy a Bíróság által adott értelmezésre tekintettel az nem áll összhangban az uniós joggal, adott esetben eltekintve az őt arra kötelező nemzeti szabály alkalmazásától, hogy feleljen meg e felsőbb szintű bíróság határozatainak (2024. január 11-i Global Ink Trade ítélet, C-537/22, EU:C:2024:6, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

81 Ilyen feltételek között az uniós jog teljes érvényesülésének biztosítására vonatkozó követelmény e nemzeti bíróság azon kötelezettségével jár, hogy adott esetben módosítania kell az állandó ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a nemzeti jognak az uniós joggal összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul (2024. január 11-i Global Ink Trade ítélet, C-537/22, EU:C:2024:6, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

82 A jelen ügyben tehát a kérdést előterjesztő bíróságot az alapjogvita elbírálása szempontjából köti az uniós jognak a Bíróság által adott értelmezése, adott esetben pedig figyelmen kívül kell hagynia a Kúria ítélkezési gyakorlatából eredő értékelést – annak ellenére, hogy a nemzeti jogszabályok értelmében főszabály szerint köteles lenne annak megfelelni –, ha e bíróság ezen értelmezésre tekintettel úgy ítélne meg, hogy ez az értékelés nem egyeztethető össze az uniós joggal.

83 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2016/801 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontját és az uniós jog elsőbbségének elvét a következőképpen kell értelmezni:

– egyrészt, ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének e) pontjával ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely az önkéntes szolgálat céljából tartózkodási engedélyt kérelmező harmadik országbeli állampolgár esetében ahhoz, hogy az e rendelkezésben előírt, a szükséges anyagi fedezetre vonatkozó feltételt teljesítettnek lehessen tekinteni, megköveteli – annak fenntartásával, hogy az erre vonatkozó nyilatkozatok következtetések legyenek –, hogy ezen állampolgár bizonyítsa, hogy teljesülnek bizonyos olyan konkrét kritériumok, amelyek az e fedezetet képező források jövedelemként vagy vagyonként történő azonosítására, az említett források ezen állampolgár általi megszerzésének jogcímére, valamint arra vonatkoznak, hogy az állampolgár e forrásokkal véglegesen és korlátlanul sajátjaként fog rendelkezni,

– másrészt pedig, az uniós jog elsőbbségének elvére tekintettel ez akkor is így van, ha e követelmények egy legfelső szintű olyan nemzeti bíróság ítélkezési gyakorlatából erednek, amelynek határozatai kötelező precedens jelleggel rendelkeznek.

II.

C-398/24 Pome ügyben 2025. október 30-án hozott ítélet

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 25. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az olyan feltétel, amelyet a szerződő felek által joghatósággal rendelkezőként kijelölt bíróság tagállamában alkalmazandó nemzeti jog ír elő, és amely szerint a természetes személyek között létrejött, joghatóságot kikötő megállapodás csak akkor érvényes, ha a szóban forgó jogvita e felek gazdasági vagy szakmai tevékenységéhez kapcsolódik, nem minősül az e rendelkezés értelmében vett „anyagi érvénytelenség” okának.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 25. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az A és B – két természetes személy – között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya az észti bíróságoknak egy követelés megfizetése iránti kérelem elbírálására vonatkozó joghatósága.

Az alapeljárás

10 A és B a 2020-as évtől kezdődően együtt élt Portugáliában, és 2022. május 3-án egyenlő részben közös tulajdonukba került egy portugáliai lakás.

11 2022. augusztus 27-én A és B szerződést kötött, amelynek alapján A a lakásban fennálló 50%-os tulajdoni hányadát átruházta B-re. Ennek ellentételezéséül B adósságot ismert el A-val szemben, amelynek összege többek között azt tükrözte, hogy A 150 000 euróval hozzájárult az említett lakás megszerzéséhez és felújításához, és hogy B a lakás kizárólagos

tulajdonjogának megszerzésével ezen összeggel gazdagodott.

12 A felek megállapodtak abban, hogy e szerződésre az észti anyagi jog vonatkozik, és hogy az azzal kapcsolatos vitás ügyeket tárgyalások útján és jóhiszeműen rendezik, amennyiben pedig nem jutnak egyezségekre, az említett szerződéshez közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó valamennyi jogvitában a Harju Maakohus (harjui körzeti bíróság, Észtország) jár el.

13 2023. október 23-án A e joghatósági kikötés alapján követelés megfizetése iránti keresetet indított B-vel szemben a Harju Maakohus (harjui körzeti bíróság) előtt.

14 2023. november 15-i határozatával a Harju Maakohus (harjui körzeti bíróság) e keresetet joghatóság hiánya miatt elutasította. E bíróság az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének első mondata alapján vizsgálta, hogy a joghatóságot kikötő megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül-e semmisnek azon tagállam joga szerint, amelynek bíróságait joghatósággal rendelkezőnek kijelölték, nevezetesen az észti jog szerint. Márpedig, mivel a TsMS 106. §-ának a 104. §-ának (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése csak akkor engedélyezi a joghatóságot kikötő megállapodásokat, ha azok az érintett szerződés mindkét felének gazdasági vagy szakmai tevékenységére vonatkoznak, ami a jelen ügyben nem áll fenn, az említett bíróság úgy ítélte meg, hogy e joghatóságot kikötő megállapodás semmis.

15 A e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a Tallinna Ringkonnakohus (tallinni fellebbviteli bíróság, Észtország). E bíróság előtt arra hivatkozott, hogy a joghatóságot kikötő megállapodás semmisségének az érintett tagállam jogában előírt „anyag érvényességi” indokára vonatkozó, az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdésében foglalt hivatkozás a nemzeti anyagi jogra, nem pedig a nemzeti eljárásjogra utal, amely utóbbinak körébe a TsMS 104. és 106. §-a tartozik.

16 2023. december 6-i határozatával a Tallinna Ringkonnakohus (tallinni fellebbviteli bíróság) elutasította e fellebbezést, és helyben hagyta az említett határozatot. Annak meghatározásához ugyanis, hogy az észti jog szerint a joghatósági kikötés anyagi jogilag érvényes-e, nemcsak e jog anyagi jogi rendelkezéseire kell hivatkozni, hanem a TsMS 104. §-ának (1) bekezdésére és 106. cikkének (1) bekezdésére is, amelyek a szóban forgó jogvita típusára utalnak, amely az ügy érdeméhez kapcsolódik, és nem minősül alaki kérdésnek.

17 E határozattal szemben A felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Riigikohus (legfelsőbb bíróság, Észtország), amely a kérdést előterjesztő bíróság. A álláspontja szerint a szóban forgó joghatósági kikötés érvényes, mivel a TsMS 104. §-ának (1) bekezdése nem alkalmazható az 1215/2012 rendelettel párhuzamosan, tekintve, hogy az utóbbinak a 25. cikke csak a nemzeti anyagi jogra utal. B véleménye szerint ez a kikötés a TsMS 104. §-ának (1) bekezdése és 106. §-ának (1) bekezdése értelmében érvénytelen.

18 E bíróság álláspontja szerint, amint az az 1215/2012 rendelet (20) preambulumbekkezdéséből kitűnik, e rendelet 25. cikkének (1) bekezdése a tagállam jogának egészére utal, a kollíziós szabályokat is beleértve. Márpedig az észti jog kollíziós szabályai nem teszik lehetővé a felek számára, hogy kizárják a

joghatóságot kikötő megállapodásokra irányadó szabályok alkalmazását.

19 A kérdés előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapjogvita eldöntéséhez válaszolni kell arra a kérdésre, hogy az, hogy az észt jog a joghatóságot kikötő megállapodás érvényességét azon feltételhez köti, hogy az ezen megállapodás feleinek minősülő természetes személyeknek a TsMS 104. §-ának (1) bekezdésében és 106. §-ának (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelően gazdasági és szakmai tevékenység keretében kell eljárniuk, az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdése értelmében véve az említett megállapodás anyagi érvényességét érintő kérdést képez-e. E bíróság véleménye szerint sem ezen uniós jogi rendelkezés szövege, sem a Bíróság ítélkezési gyakorlata nem teszi lehetővé annak egyértelmű meghatározását, hogy az „anyagi érvénytelenség” fogalma kiterjed-e az e nemzeti szabályozásban előírt feltételekre is.

20 E körülmények között a Riigikohus (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„A joghatósági megállapodásnak [az 1215/2012 rendelet] 25. cikke (1) bekezdése első mondatának utolsó fordulata (»feltéve, hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmisnek«) értelmében vett anyagi érvényességének kérdését veti-e fel az a körülmény, hogy e megállapodás érvényessége ahhoz a feltételhez kötött, hogy az azt megkötő természetes személyeknek gazdasági vagy szakmai tevékenységük körében kell eljárniuk, amint az a [TsMS] 106. §-a (1) bekezdésének 1. pontjában szerepel, amely úgy rendelkezik, hogy a természetes személyek között létrejött joghatósági megállapodás érvénytelen, ha az ellentétes a [TsMS] 104. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, amelynek értelmében a természetes személyeknek a bíróság által joghatósági megállapodás alapján elbírált jogvitájának összefüggésben állnia mindkét fél gazdasági vagy szakmai tevékenységével?»

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

21 Az előterjesztő bíróság a kérdésével lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan feltétel, amelyet a szerződő felek által joghatósággal rendelkezőként kijelölt bíróság tagállamában alkalmazandó nemzeti jog ír elő, és amely szerint a természetes személyek között létrejött, joghatóságot kikötő megállapodás csak akkor érvényes, ha a szóban forgó jogvita e felek gazdasági vagy szakmai tevékenységéhez kapcsolódik, az e rendelkezés értelmében vett „anyagi érvénytelenség” okának minősül.

22 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy mivel az 1215/2012 rendelet hatályon kívül helyezte a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 49-i 44/2001/EK tanácsi rendeletet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 23. fejezet, 4. kötet, 42. o., helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.), és annak helyébe lépett, amely utóbbi rendelet a polgári és kereskedelmi ügyekben a

joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299, 32. o.) helyébe lépett – amely egyezményt az új tagállamok ezen egyezményhez való csatlakozásáról szóló későbbi egyezmények módosították (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) –, a Bíróság által ez utóbbi két jogi aktus rendelkezéseit illetően adott értelmezés az 1215/2012 rendelet értelmezése vonatkozásában is érvényes, amennyiben e rendelkezések ez utóbbi rendelet rendelkezéseivel „egyenértékűeknek” tekinthetők (2024. május 16-i Toplofikatsia Sofia [Az alperes lakóhelyének fogalma] ítélet, C-222/23, EU:C:2024:405, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Következésképpen a Bíróság által a Brüsszeli Egyezmény 17. cikkének első bekezdésére és a 44/2001 rendelet 23. cikkének (1) bekezdésére vonatkozóan adott értelmezés az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdésére is alkalmazandó, mivel ezen utóbbi rendelkezés hasonló – mi több, azonos – megfogalmazással átvette az előbbi rendelkezések tartalmát.

23 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak a szóban forgó uniós jogi rendelkezés szövegét, hanem azt a kontextust is figyelembe kell venni, amelybe az illeszkedik, valamint azon jogi aktus céljait is, amelynek az a részét képezi (1983. november 17-i Merck ítélet, 292/82, EU:C:1983:335, 12. pont; 2025. október 9-i Cabris Investment ítélet, C-540/24, EU:C:2025:766, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 Az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében ha a felek – lakóhelyükre való tekintet nélkül – egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal, feltéve hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmisnek.

25 Bár az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdése első mondatának szövegéből kitűnik, hogy a joghatóságot kikötő megállapodás semmisnek nyilvánítható azon tagállam joga alapján, amelynek bíróságát e megállapodás kijelölte, sem e cikk, sem e rendelet más rendelkezése nem határozza meg az „anyagi érvénytelenség” fogalmát.

26 Az „anyagi” kifejezést a szokásos jelentése szerint az ítéletekben és eljárási iratokban az „alakíság” és az „elfogadhatóság” fogalmával szemben használják, amely utóbbiak azelőtt kerülnek vizsgálatra, hogy a bíróság határozza az eljárás tárgyáról, azaz azokról a ténybeli és/vagy jogi kérdésekről, amelyekre a felek kérelme alapul (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 31. pont).

27 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének első mondata csupán kollíziós szabályt ír elő, és azt pontosítja, hogy melyik nemzeti jog alkalmazandó azon kérdést illetően, hogy annak ellenére, hogy az e cikkben előírt valamennyi érvényességi feltétel teljesül, az ilyen megállapodás az e nemzeti jog hatálya alá tartozó egyéb okok miatt semmis-e (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 32. pont).

28 Ugyanakkor az „anyagi érvénytelenség” fogalmára való hivatkozáson kívül az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdése előír a joghatóságot kikötő megállapodásokat érintő érvényességi feltételeket is, amelyek között az ilyen megállapodás tekintetében tiszteltben tartandó anyagi jogi és különböző alaki feltételek szerepelnek (lásd ebben az értelemben: 2016. július 7-i Hőszig ítélet, C-222/15, EU:C:2016:525, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 35. pont).

29 Így ahhoz, hogy a joghatóságot kikötő megállapodás érvényes legyen, azt az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdése értelmében írásban vagy írásbeli megerősítéssel szóban, vagy a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában, vagy a nemzetközi kereskedelemben annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában kell megkötni, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna.

30 Az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdése annak előírásával, hogy a joghatóságot kikötő megállapodásnak meg kell felelnie az e rendelkezésben előírt anyagi jogi és alaki feltételeknek, lehetővé teszi az érdekeltek tényleges beleegyezésének biztosítását abból a célból, hogy a gyengébb szerződő fél védelme érdekében el lehessen kerülni a kizárólag az egyik fél által szerződésbe illesztett joghatósági kikötések elfedését (lásd ebben az értelemben: 2016. július 7-i Hőszig ítélet, C-222/15, EU:C:2016:525, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a joghatósági kikötés érvényességét illetően csak akkor írható elő különleges alaki feltétel, ha ezen utóbbi az 1215/2012 rendelet 25. cikkében foglalt követelményekhez kapcsolódik, és hogy a szerződő államoknak nincs lehetőségük arra, hogy az e rendeletben foglaltaktól eltérő alaki követelményeket írjanak elő (lásd ebben az értelemben: 1999. március 16-i Castelletti ítélet, C-159/97, EU:C:1999:142, 35. és 37. pont). A Bíróság azt is kifejtette, hogy a kijelölt bíróság és a vitatott jogviszony közötti kapcsolatra vagy a joghatóságot kikötő megállapodás érdemi érvényességére vonatkozó megfontolások nem kapcsolódnak e követelményekhez (lásd ebben az értelemben: 2024. február 8-i Inkreal ítélet, C-566/22, EU:C:2024:123, 34. pont).

32 Ebből következik, hogy az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdése első mondatának utolsó részében használt „anyagi érvénytelenség” fogalma, mivel az szükségszerűen az e rendeletben a joghatóságot kikötő megállapodásokra vonatkozóan előírtaktól eltérő érvényességi feltételekre utal, azokra az általános érvénytelenségi okokra vonatkozik, amelyek egy szerződéses jogviszonyt érinthetnek, nevezetesen többek között az olyan akarathibákra, mint a tévedés, a megtévesztés, a jogellenes fenyegetés és a cselekvőképtelenség esete, amely okokat azon tagállam joga írja elő, amely bíróságainak joghatóságát kikötötték (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 36. pont).

33 E következtetést megerősíti az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdése első mondata ezen utolsó részének keletkezése, amely rész sem a 44/2001 rendelet 23. cikkében, sem pedig a Brüsszeli Egyezmény 17. cikkének első bekezdésében nem szerepelt, és

amelynek célja a joghatósági megállapodások anyagi érvényességére vonatkozó összehangolt kollíziós szabály bevezetése volt, így biztosítva e kérdésben a hasonló döntést, függetlenül attól, hogy melyik bíróságot hívják fel, és ez a joghatósági megállapodásokról szóló, 2005. június 30-i hágai egyezményben megállapított megoldásokat tükrözi (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 40. pont). Márpedig a Hartley és Dogauchi professzor által készített magyarázó jelentés a 125. és 126. pontjában az „érvénytelenség anyagi okai” címén olyan általánosan elismert érvénytelenségi okokra utal, mint a tévedés, a megtévesztés, a kényszer, a csalás, a hatáskör hiánya, vagy a jogképeség, illetve a cselekvőképesség hiánya.

34 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy az észrt jogban előírt azon feltétel, amely szerint a természetes személyek között alkalmazandó, joghatóságot kikötő megállapodás csak akkor érvényes, ha az érintett jogvita e személyek gazdasági és szakmai tevékenységéhez kapcsolódik, kétségkívül összefüggésbe hozható a szóban forgó személyek cselekvőképességének feltételével. E feltétel azonban nem a kiskorú vagy a gondnokság alatt álló nagykorú személyek cselekvőképtelenségének klasszikus esete, hanem az valójában a szerződő felek által végzett, nem magánjellegű tevékenység típusát határozza meg.

35 Ezenkívül hangsúlyozni kell – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat sérelme nélkül –, hogy e nemzeti rendelkezés nem alkalmazható általános jelleggel a szerződéses jogviszonyokra, hanem az abban előírt érvényességi feltétel kizárólag a joghatóságot kikötő megállapodásokra vonatkozik. E feltétel így nem tartozik az olyan általános érvénytelenségi okok közé, mint amelyek a jelen ítélet 32. pontjának végén kerültek említésre, és legfeljebb az e megállapodásokra vonatkozó érvényességi feltételek között szerepelhet, ezeket azonban – amint az a jelen ítélet 28–31. pontjából kitűnik – az 1215/2012 rendelet 25. cikke kimerítően szabályozza.

36 Következésképpen az ilyen feltétel, amely nem tartozik a felek közötti szerződéses jogviszonyokat érintő általános érvénytelenségi okok közé, nem tartozhat az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében vett „anyagi érvénytelenség” okai közé.

37 A jelen ítélet 30–36. pontjából következő értelmezést megerősítik az 1215/2012 rendelet 25. cikkével elérni kívánt célok, amelyek a felek autonómiájának tiszteltben tartására és a kizárólagos joghatósági megállapodások hatékonyságának megerősítésére irányulnak, és amelyeket e rendelet (15), (19) és (22) preambulumbekkezdése említ (2025. október 9-i Cabris Investment ítélet, C-540/24, EU:C:2025:766, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Az 1215/2012 rendelet 25. cikke ugyanis a felek akarat szabadságának elvén alapul (lásd ebben az értelemben: 2020. november 18-i DelayFix ítélet, C-519/19, EU:C:2020:933, 38. pont), és a felek közötti egybehangzó akaratnyilatkozat ezen elv alapján indokolja az 1215/2012 rendelet értelmében adott esetben joghatósággal rendelkező bíróságtól eltérő bíróság kikötésének elsőbbségét (lásd ebben az értelemben: 2013. február 7-i Refcomp ítélet, C-543/10, EU:C:2013:62, 26. pont).

39 Márpedig az, ha a nemzeti jogban olyan feltételt írnak elő, amely szerint a joghatóságot kikötő

megállapodás nem érvényes, ha a jogvita nem kapcsolódik a szerződő felek gazdasági és szakmai tevékenységéhez, ellentétes lenne a felek ezen akaratszabadságával.

40 Ezenkívül ezen értelmezés megfelel az 1215/2012 rendelet céljának, amely – amint az többek között e rendelet (4), (6), (15) és (16) preambulumbekzdéséből kitűnik – a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályoknak kötelező és közvetlenül alkalmazandó uniós jogi aktusban történő egységesítése, amellyel az uniós jogalkotó a jogbiztonság megerősítése és a megfelelő igazságszolgáltatás elősegítése érdekében olyan joghatósági szabályokat kívánt elfogadni, amelyek nagymértékben kiszámíthatók és átláthatók (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 38. pont).

41 Márpedig a Bíróság több alkalommal megállapította, hogy ezen célkitűzések – és különösen a jogbiztonságra vonatkozó célkitűzés – előmozdítása érdekében meg kell erősíteni az Unióban letelepedett személyek jogi védelmét, egyszerre lehetővé téve mind a felperesnek, hogy könnyen azonosíthassa, mely bíróság előtt indíthat keresetet, mind pedig az alperesnek, hogy észszerűen kiszámíthassa, mely bíróság előtt indítható ellene kereset (lásd ebben az értelemben: 2025. február 27-i Società Italiana Lastre ítélet, C-537/23, EU:C:2025:120, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Márpedig az 1215/2012 rendelet által biztosított jogbiztonságot veszélyeztetné, ha a nemzeti jogalkotónak lehetősége lenne arra, hogy a joghatóságot kikötő megállapodásokra vonatkozóan további érvényességi feltételeket állapítson meg, amelyek többek között a szóban forgó felek tevékenységének típusához való kapcsolódásra vonatkoznak.

43 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az olyan feltétel, amelyet a szerződő felek által joghatósággal rendelkezésként kijelölt bíróság tagállamában alkalmazandó nemzeti jog ír elő, és amely szerint a természetes személyek között létrejött, joghatóságot kikötő megállapodás csak akkor érvényes, ha a szóban forgó jogvita e felek gazdasági vagy szakmai tevékenységéhez kapcsolódik, nem minősül az e rendelkezés értelmében vett „anyagi érvénytelenség” okának.

III.

C-445/24 W ügyben 2025. november 13-án hozott ítélet

Az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásnyújtásokról, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének 6. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

az olyan jogi személy, mint egy nonprofit egyesület, amely egy utazásszervezővel a saját nevében, bizonyos tagjai számára utazási csomagra vonatkozó

szerződést kötött, az e rendelkezés értelmében vett „utazó” fogalma alá tartozik.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásnyújtásokról, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 326., 1. o.) 3. cikke 6. pontjának értelmezésére irányul.

2 E kérelmet az MS Amlin Insurance SE biztosítótársaság és a (W)onderweg VZW nonprofit egyesület között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy miután ez utóbbi a tagjai részére utazási csomagra vonatkozó szerződést kötött egy, az MS Amlin Insurance-nél biztosított utazási irodával, e biztosítótársaság ezen iroda fizetéseketelenségét követően megtagadta az utazási szerződés alapján teljesített kifizetések megtérítését a (W)onderweg részére.

Az alapeljárás

16 A (W)onderweg nonprofit egyesület, amely az alacsony jövedelmű családokból származó, autizmus-spektrumzavarokkal küzdő személyek mellett kötelezte el magát.

17 2020. január 18-án bizonyos tagjai részére úgynevezett „citytrip” utazási szerződést kötött Lyon (Franciaország) célállomással, amely szerződés a vonatjegyeket és a szállodai tartózkodást foglalta magában. Az utazást a 2020. április 21. és 24. közötti időszakra tervezték. E csomagért 9165,14 eurót fizetett.

18 2020. március 16-án, tekintettel a Covid19-világjárvánnyal kapcsolatos korlátozó intézkedések hatálybalépésére, a (W)onderweg az utazás 2020 szeptemberére halasztását kérte az utazási irodától, ugyanazon árral és ugyanabban a szállodában történő elhelyezéssel.

19 Mivel az ilyen halasztás lehetetlennek bizonyult, ezen utazási irodánál érdeklődött az utazás egy évvel, azaz 2021. április 20-ig történő elhalasztásának lehetőségéről. E tájékoztató keretében felmerült a (W)onderweg egy egyéves időszakra érvényes utalvány formájában történő esetleges kártérítés is, mivel az utóbbi által teljesített kifizetések visszatérítése az említett iroda szerint főszabály szerint csak az ilyen utalvány érvényességének lejártát követően lehetséges.

20 2020. szeptember 7-én a (W)onderweg felszólította az utazási irodát, hogy térítse vissza az utazási csomagra vonatkozó szerződés alapján kifizetett összeget.

21 Mivel az utazási iroda 2020. szeptember 22-én csődöt jelentett, a (W)onderweg visszatérítés iránti kérelmet nyújtott be az MS Amlin Insurance-hoz, az említett iroda fizetéseketelenségével kapcsolatos kockázatokat biztosító biztosítótársasághoz.

22 Miután az MS Amlin Insurance elutasította e kérelmet, a (W)onderweg keresetet indított a rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Antwerpen (antwerpeni elsőfokú bíróság antwerpeni részleg, Belgium) előtt, amelyben azt kérte, hogy a bíróság kötelezze e biztosítótársaságot az utazási szerződés nemteljesítése miatt az utazási csomag árának megfelelő összeg visszatérítésére.

23 E bíróság elutasította a keresetet, azzal az indokkal, hogy az utazást már az utazási iroda fizetéseként való válását megelőzően törölték.

24 A (W)onderweg fellebbezése nyomán a hof van beroep te Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság, Belgium) az MS Amlin Insurance-t 9165,14 euró, valamint kamatok és költségek megfizetésére kötelezte.

25 Az MS Amlin Insurance felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Hof van Cassatie-hoz (semmitőszék, Belgium), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

26 E tekintetben az MS Amlin Insurance arra hivatkozik, hogy ellentétben azzal, amit a hof van beroep te Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság) megállapított, a (W)onderweg nem tekinthető a 2015/2302 irányelvet végrehajtó nemzeti szabályozás értelmében vett utazónak, és nem származtathat jogokat e szabályozás tekintetében. Az e rendelkezésben meghatározott „utazó” fogalma ugyanis csak az utazóra mint természetes személyre terjed ki, vagyis a jelen esetben a (W)onderweg azon tagjaira, akik részére az utazást megvásárolta, nem pedig magára a (W)onderwegre mint jogi személyre.

27 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy ily módon azt a kérdést kell értékelnie, hogy az olyan jogi személy, mint egy nonprofit egyesület, amely a tagjai számára alkalomszerűen egy kereskedőtől utazási csomagot vásárol, a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja értelmében vett utazónak tekinthető-e, mivel az ügy érdemében határozó bíróságok a maguk részéről úgy ítélték meg, hogy egy jogi személy ténylegesen tartozhat az „utazó” e fogalma alá.

28 E körülmények között a Hof van Cassatie (semmitőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Úgy kell-e értelmezni az [2015/2302] irányelv 3. cikkének 6. pontja szerinti utazó fogalmát, hogy az olyan jogi személyre is kiterjed, mint például egy nonprofit egyesület, amely alkalomszerűen a tagjai részére utazási csomagot vásárol egy kereskedőtől?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

29 Előljáróban pontosítani kell egyrészt, hogy az előterjesztett kérdés azon az előfeltevésen alapul, amely szerint az alapügyben szóban forgó utazási szerződés a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 2. pontja értelmében vett utazási csomagra vonatkozik, és így főszabály szerint ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott hatálya alá tartozik. E tekintetben, bár a belga, a görög és az olasz kormány, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeiben e relevancia kizárása érdekében kitért az e 2. cikk (2) bekezdésében előírt, e hatály alóli kivételek esetleges relevanciájára, hangsúlyozni kell, hogy e kivételek nem képezik az előterjesztett kérdés tárgyát, mivel a kérdést előterjesztő bíróság végeredményben kizárta az ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontját átültető nemzeti jogban előírt kivétel alkalmazását, amely többek között a kizárólag „alkalomszerűen”, nonprofit alapon, az utazók egy szűk körére korlátozódóan kínált utazási csomagokra vonatkozik.

30 Másrészt a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy bár a (W)onderweg a tagjai számára kötötte meg az alapügyben szóban forgó szerződést, azt a saját nevében tette, mivel az alapjárás olyan visszatérítéshez való jogra vonatkozik, amelyet ezen egyesület maga is élvez az MS Amlin Insurance-szel szemben a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja értelmében vett „utazóként”, valamint az ezen irányelv 17. cikkét végrehajtó nemzeti jog értelmében, amely rendelkezés az utazóknak az alapügyben szóban forgó utazási irodához hasonló utazásszervezők fizetéseképtelenségének kockázatával szembeni védelmére vonatkozik, többek között az olyan utazási csomag címen teljesített kifizetések visszatérítését illetően, amely csomag részét képező szolgáltatásokat nem teljesítik.

31 E körülmények között meg kell állapítani, hogy egyetlen kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan jogi személy, mint a nonprofit egyesület, amely egy utazásszervezővel a saját nevében, bizonyos tagjai számára utazási csomagra vonatkozó szerződést kötött, az e rendelkezés értelmében vett „utazó” fogalma alá tartozik.

32 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit kell figyelembe venni, hanem a szöveggörnyezetét, valamint annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is, amelynek az említett rendelkezés részét képezi, valamint adott esetben annak keletkezését. Amennyiben azonban az uniós jog valamely rendelkezésének értelme magából a rendelkezés szövegéből egyértelműen kitűnik, a Bíróság nem térhet el ettől (lásd ebben az értelemben: 2024. július 29-i HDI Global és MS Amlin Insurance ítélet, C-771/22 és C-45/23, EU:C:2024:644, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja oly módon határozza meg az „utazó” fogalmát, hogy abba beletartozik „minden olyan személy, akinek szándékában áll egy, ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződés megkötése, vagy egy ilyen szerződés alapján utazásra jogosult”.

34 Amennyiben e rendelkezés az „utazó” fogalmát úgy határozza meg, hogy egyáltalán nem utal a nemzeti jogra e fogalom jelentésével kapcsolatban, az említett rendelkezést ezen irányelv alkalmazásában úgy kell tekinteni, mint amely egy önálló uniós jogi fogalmat tartalmaz, amelyet az Unió területén egységesen kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2016. november 9-i Wathelet ítélet, C-149/15, EU:C:2016:840, 29. pont).

35 Ezenfelül, jóllehet az „utazó” fogalma más uniós jogi aktusokban is szerepel, az 2015/2302 irányelv 3. cikke 6. pontjában foglalt sajátos meghatározás kizárólag ebben az irányelvben található meg. Így tehát olyan fogalomról van szó, amelyet az említett irányelv keretében betöltött sajátos funkciója és az irányelv célkitűzései fényében kell értelmezni (lásd analógia útján: 2016. november 9-i Wathelet ítélet, C-149/15, EU:C:2016:840, 30. pont).

36 Ennek pontosítását követően először is meg kell állapítani, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikke 6. pontjának szövege az „utazó” fogalmának meghatározása érdekében a jelen ítélet 33. pontjában

említett két eset bármelyikében lévő „minden [...] személyre” utal.

37 Meg kell jegyezni, hogy e megfogalmazás nem tesz különbséget természetes és jogi személyek között, ellentétben különösen a „kereskedő” fogalmának ezen irányelv 3. cikkének 7. pontjában szereplő meghatározásával, amely szerint a fogalom „bármely természetes vagy [...] jogi személyt” magában foglalhat, illetve a „fogyasztó” fogalmának az uniós jogban általánosan elfogadott meghatározásával, amely utóbbi főszabály szerint kifejezetten a természetes személyekre korlátozódik (lásd ebben az értelemben: 2020. április 2-i *Condominio di Milano*, via Meda ítélet, C-329/19, EU:C:2020:263, 24. és 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Meg kell jegyezni továbbá, hogy ahhoz, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja értelmében vett „utazó” fogalmába tartozzon, az érintett személynek az e rendelkezésben említett két kategória egyikébe kell tartoznia, nevezetesen vagy „szándékában áll egy, [utazási csomagra vonatkozó] szerződés megkötése”, vagy „egy ilyen szerződés alapján utazásra jogosult”. Jóllehet egy jogi személy nem utazhat ilyen szerződés alapján, szándékában állhat ilyen szerződést kötni egy vagy több olyan természetes személy számára, akik az e szerződés tárgyát képező utazást majd megteszik.

39 Ebből következik, hogy bár a 2015/2302 irányelv 3. cikke 6. pontjának szövege egyértelműen lehetőséget nyújt egy olyan értelmezésre, amely a jogi személyeket az e rendelkezés értelmében vett „utazó” fogalma alá vonja, vagyis amikor szándékukban áll egy „[utazási csomagra vonatkozó] szerződés megkötése”, azonban nem teszi lehetővé az olyan megszorított értelmezés kizárását, amely szerint e fogalom kizárólag természetes személyekre vonatkozik, mivel kizárólag ők jogosultak e szerződés alapján utazásra.

40 Ekképpen másodsorban meg kell vizsgálni a szövegkörnyezetet, amelybe a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja illeszkedik.

41 E tekintetben ezen irányelv (7) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az irányelv célja nemcsak a fogyasztók védelme, hanem azon személyek védelme is, „akik a fogyasztókéval azonos foglalkozási csatornákat használnak a vállalkozásukkal vagy szakmai tevékenységükkel kapcsolatos utazások foglalkozásához”, és a személyek e kategóriája magában foglalhatja „az üzleti úton utazók[ati] – beleértve a szabadfoglalkozásúakat, az önálló vállalkozókat és más természetes személyeket is”. Így „[a] »fogyasztó« egyéb uniós jogszabályokban szereplő fogalom meghatározásával való összetévesztés elkerülése érdekében” az „utazó” fogalma lép a 90/314 irányelv 2. cikkének 4. pontjában szereplő „fogyasztó” fogalma helyébe, mivel ezt az irányelvet hatályon kívül helyezte és felváltotta a 2015/2302 irányelv.

42 E (7) preambulumbekkezdés ugyanakkor nem tér ki arra a kérdésre, hogy ez azt jelenti-e, hogy az „utazó” fogalmába a fogyasztóktól eltérő természetes személyeken kívül a jogi személyek is beletartoznak.

43 Hasonlóképpen, a 2015/2302 irányelv több rendelkezése is olyan esetekre vonatkozik, amelyekben az utazó természetes személynek minősül. Ez a helyzet például ezen irányelv 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának viii. alpontja esetében, amely az utazásszervező azon kötelezettségére vonatkozik, hogy az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötése előtt tájékoztassa az utazót többek között arról, hogy „az ő szükségleteit figyelembe véve megfelel-e számára az utazás”, és az

említett irányelv (25) preambulumbekkezdése e tekintetben pontosítja, hogy a kereskedőnek ennek keretében „figyelmet kell fordítania az életkoruk vagy testi fogyatékoságuk miatt különösen kiszolgáltatott utazók azon sajátos igényeire, amelyeket a kereskedő észszerűen előre láthat”.

44 Hangsúlyozni kell azonban, hogy azon szövegkörnyezet ilyen elemei, amelybe a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja illeszkedik, csak megerősítik, hogy a természetes személyek nyilvánvalóan az e rendelkezés értelmében vett „utazó” fogalma alá tartozhatnak, különösen amikor szándékukban áll egy utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötése, anélkül azonban, hogy abból ki lennének zárva az azonos helyzetben lévő jogi személyek.

45 Ráadásul arra lehet következtetni ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének c) pontjából – amely kizárja az irányelv hatálya alól többek között a kereskedő és egy másik természetes „vagy jogi” személy között üzleti út megszervezésére irányuló általános megállapodás alapján vásárolt utazási csomagokat –, hogy a jogi személyek által vásárolt utazási csomagok főszabály szerint az irányelv hatálya alá tartoznak.

46 Az ilyen értelmezést, harmadsorban, megerősítik a 2015/2302 irányelv célkitűzései, amelyek – amint az ezen irányelvnek az (1)–(3) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikkéből kitűnik – mind a kétértelmű szabályok és a joghézagok megszüntetésére, illetve a 90/314 irányelv által az utazóknak biztosított védelem hatályának a piaci fejlemények figyelembevétele érdekében történő kiigazítására, mind pedig az EUMSZ 169. cikkben előírt magas szintű fogyasztóvédelem biztosításához való hozzájárulásra irányulnak. A 2015/2302 irányelv tehát az Európai Unió Alapjogi Chartája 38. cikkének megfelelően hozzájárul a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához az utazási csomagokkal kapcsolatos uniós politika terén (2024. július 29-i HDI Global és MS Amlin Insurance ítélet, C-771/22 és C-45/23, EU:C:2024:644, 74. pont).

47 E tekintetben először is e célkitűzésekre, valamint arra tekintettel, hogy a 2015/2302 irányelv által biztosított jogok kógens jellegűek, amint az ezen irányelv 23. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik, az említett irányelv 3. cikkének 6. pontja értelmében vett „utazó” fogalmának tág értelmezését kell előnyben részesíteni az irányelv tényleges érvényesülésének biztosítása érdekében (lásd analógia útján: 2024. október 24-i *Zabito* ítélet, C-347/23, EU:C:2024:919, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 Másodszor, a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja értelmében vett „utazó” fogalmának olyan értelmezése, amely kizárja azt a jogi személyt, amely a saját nevében, de egy vagy több természetes személy részére kíván utazási csomagra vonatkozó szerződést kötni, szükségszerűen e természetes személyek – akik gyakran fogyasztók – védelmi szintjének gyengüléséhez vezetne azon helyzethez képest, amelyben elismerik az érintett jogi személy „utazó” minőségét, különösen akkor, ha e jogi személy – mint a jelen ügyben is – olyan nonprofit egyesület, amely bizonyos, kiszolgáltatott személyeknek tekinthető tagjai érdekében tevékenykedik.

49 Az első esetben ugyanis e jogi személy, bár a priori az utazásszervező egyetlen szerződéses partnere volt az utazási csomagra vonatkozóan kötött szerződés

tekintetében, nem hivatkozhat – mivel nem tekinthető „utazónak” – a saját nevében, de azon természetes személyek javára, akik nevében e szerződést kötötték, azon jogokra, amelyeket egyébként a 2015/2302 irányelvből – beleértve az irányelv 17. cikkében említett jogot is – származtathatna. E természetes személyeknek ekkor maguknak kellene a nemzeti bíróságok előtt érvényesíteniük jogaikat, minden egyes személynek külön, az őt érintő részben, még akkor is, ha nem voltak az említett szerződésben részes felek.

50 Bár ebben az összefüggésben kétségtelenül elképzelhető, hogy az említett természetes személyek adott esetben lehetővé teszik az érintett jogi személy számára, hogy e célból bíróság előtt képviselje őket, az ilyen lépések megtétele nem könnyíti meg a 2015/2302 irányelv által biztosított jogok gyakorlását, és így nem alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a fogyasztóvédelem magas szintjének megvalósításához, hanem csupán az ilyen cél aláírására lenne alkalmas.

51 Harmadszor, az „utazó” fogalmának olyan értelmezése, amely nem foglalja magában az olyan jogi személyeket, mint a nonprofit egyesületek, szintén joghézagot eredményezne, mivel akkor létezhetne egy jogi személy által érvényesen megkötött, utazási csomagra vonatkozó szerződés, anélkül azonban, hogy e jogi személy gyakorolhatná az e szerződéshez kapcsolódó, a 2015/2302 irányelv által biztosított jogokat. Az „utazó” fogalmának ilyen eredményhez vezető értelmezése tehát ellentétes lenne a jelen ítélet 46. pontjában hivatkozott céllal, amely többek között a joghézagok megszüntetésére irányul.

52 Negyedszer, ezen túlmenően – amint az a jelen ítélet 35. pontjában megállapítást nyert – figyelembe kell venni az „utazó” fogalmának ezen irányelv keretében betöltött sajátos funkcióját.

53 Márpedig, amint az a 2015/2302 irányelv jelen ítélet 41. pontjában említett (7) preambulumbekkezdéséből is következik, úgy tűnik, hogy az ezen irányelvnek a 2. cikkében meghatározott hatálya alá tartozó utazási csomag esetén az „utazó” fogalmának sajátos funkciója nem abban áll, hogy bizonyos személyeket kizárjon az ezen irányelv által biztosított védelemből egy többek között arra vonatkozó funkcionális szempont alapján, hogy milyen minőségben vásárolják meg ezt az utazási csomagot, illetve mi a jogi jellegük, hanem abban áll, hogy meghatározza azon személyek körét, akik hivatkozhatnak az említett irányelv által biztosított jogokra, kizárólag az ilyen utazási csomagra vonatkozó szerződésekkel való kapcsolatuk alapján, azaz vagy azért, mert szándékukban áll ilyen szerződéseket kötni, vagy a már megkötött szerződések alapján utazásra jogosultak.

54 Ennélfogva a 2015/2302 irányelv által követett célok, valamint az ezen irányelv 3. cikkének 6. pontja értelmében vett „utazó” ezen irányelv keretében betöltött különös funkciója e fogalom olyan értelmezését követeli meg, amely szerint az magában foglalja azokat a jogi személyeket is, amelyek saját nevükben, de bizonyos természetes személyek javára szándékoznak az említett irányelv hatálya alá tartozó utazási csomagra vonatkozó szerződést kötni.

55 Végül a Bizottsághoz hasonlóan pontosítani kell, hogy az a természetes vagy jogi személy, aki utazási csomagra vonatkozó szerződést kíván kötni, és ezért a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontja értelmében vett utazónak kell tekinteni, a szerződés megkötését követően megőrzi e minőségét. Nem fogadható el ugyanis, hogy az

ilyen szerződést más javára megkötni szándékozó személy a szerződés megkötését követően elveszítse utazói minőségét pusztán amiatt, hogy ő maga nem jogosult e szerződés alapján utazni, mivel az ellenkező eset a gyakorlatban semlegesítené az ezen irányelv által számára biztosítani kívánt védelmet.

56 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2015/2302 irányelv 3. cikkének 6. pontját úgy kell értelmezni, hogy az olyan jogi személy, mint a nonprofit egyesület, amely egy utazásszervezővel a saját nevében, de bizonyos tagjai számára utazási csomagra vonatkozó szerződést kötött, az e rendelkezés értelmében vett „utazó” fogalma alá tartozik.

IV.

C-558/24 Corendon Airlines ügyben 2025. október 30-án hozott ítélet

A visszaautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontját és 7. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a légi járat indulási és érkezési időpontjának a légi fuvarozó által előzetesen bejelentett és az érintett utasoknak szóló új foglalási visszaigazolás kiállításával történő elhalasztása esetén az ezen utasok által az érkezésükkor elszervedett késés időtartamát a menetrend szerinti eredeti érkezési időpont figyelembevételével kell meghatározni.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a visszaautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 7. kötet, 10. o.; helyesbítés: HL 2019. L 119., 202. o.) 5. cikke (1) bekezdése c) pontjának és 7. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Corendon Airlines Turistik Hava Tasimacilik AS légi fuvarozó (a továbbiakban: Corendon Airlines) és a Myflyright GmbH, egy légi utasoknak jogi segítséget nyújtó társaság között, a 261/2004 rendelet alapján benyújtott kártalanítási kérelem ügyében terjesztették elő, miután a végső célállomásra érkező járat hosszú késéssel érkezett meg.

Az alapeljárás

8 Négy légi utas, akik a Corendon Airlines-nál megerősített helyfoglalással rendelkeztek egy Münchenből (Németország) (helyi idő szerint) 10 óra 20 perckor induló, és 2022. augusztus 2-án Antalyába (Törökország) (helyi idő szerint) 14 óra 20 perckor érkező járatra, az indulást megelőző napon az érintett utazásszervező által kibocsátott, e járatra vonatkozó foglalási visszaigazolást kaptak, amely szerint az említett járat menetrend szerinti indulási idejét (helyi idő szerint) 11 óra 20 percre halasztották, ami a járat érkezési

időpontjának (helyi idő szerint) 15 óra 20 percre történő elhalasztását eredményezte.

9 2022. augusztus 2-án azonban a felszállásra (helyi idő szerint) csak 14 óra 37 perckor került sor, így ezek az utasok végül (helyi idő szerint) 18 óra 16 perckor érkeztek meg a célállomásra.

10 A Myflyright, amelyre az említett utasok a kártalanításhoz való jogukat engedményezték, keresetet nyújtott be az Amtsgericht Erdinghez (erdingi helyi bíróság, Németország) többek között a 261/2004 rendelet 5. és 7. cikke alapján utasonként 400 euró, összesen 1600 euró összegű kártalanítás iránt.

11 2023. augusztus 30-i ítéletével e bíróság helyt adott e keresetnek, megállapítva, hogy a menetrendek egy órával történő elhalasztása nem a 261/2004 rendelet 2. cikkének 1) pontja értelmében vett „törlésnek”, hanem olyan késésnek minősül, amelynek időtartamát az eredeti repülési időpontok alapján kell meghatározni.

12 A Corendon Airlines fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a Landgericht Landshut (landshuti regionális bíróság, Németország), amely a kérdést előterjesztő bíróság, arra hivatkozva, hogy a jelen ügyben e késés időtartamát az új foglalási visszaigazolásban szereplő repülési időpontok, nem pedig az eredeti menetrendek figyelembevételével kell meghatározni.

13 Ezzel szemben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügyben szóban forgó késés időtartamát a menetrend szerinti eredeti érkezési időpont figyelembevételével kell meghatározni, mivel az érintett utasok számára kizárólag annak van jelentősége, hogy a légi járat ezen időponthoz képest késve érkezett-e. Álláspontja szerint a járat új foglalási visszaigazolásban feltüntetett érkezési időpontjának figyelembevétele a késés időtartamának meghatározása céljából – azonkívül, hogy az „tisztán formális megközelítés” körébe tartozik –, ellentétes a 261/2004 rendelet céljával, amely többek között a járatuk törlése vagy jelentős késése által érintett utasok magas szintű védelmének biztosítására irányul. Ráadásul az ilyen megközelítés lehetővé tenné a légi fuvarozó számára, hogy anélkül késleltesse a járat érkezési időpontját, hogy felelőssé lehetne őt ezért tenni, azáltal, hogy az utolsó pillanatban új foglalási visszaigazolásokat bocsát ki a járat elhalasztásának feltüntetésével.

14 E körülmények között a Landgericht Landshut (landshuti regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Egy járat halasztása és erről új utalvány kiállítása esetén a menetrend szerinti eredeti érkezési időt vagy az új foglalási visszaigazolásban megadott érkezési időt kell-e figyelembe venni a végső célállomásra való »jelentős« érkezési késés vizsgálatánál?

2) ha a módosított érkezési időt kell figyelembe venni:

a) Jelentősséggel bír-e, hogy az utas az eredeti indulási időpont előtt mennyi idővel értesül a járat elhalasztásáról? Különösen az bír-e jelentősséggel, hogy ténylegesen betartják-e a [261/2004] rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontjában említett, az új érkezési időre vonatkozó határidőket annak érdekében, hogy az üzemeltető légifuvarozó mentesülhessen a kártalanítási kötelezettség alól?

b) Ha igen: jogosult-e az utas – és adott esetben milyen feltételek mellett – a [261/2004] rendelet 5. és 7. cikke szerinti kártalanításra, ha az eredeti érkezési időhöz képest jelentős az érkezési késés?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

15 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 261/2004 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontját és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a légi járat indulási és érkezési időpontjának a légi fuvarozó által előzetesen bejelentett és az érintett utasoknak szóló új foglalási visszaigazolással kísért elhalasztása esetén az ez utóbbiak által az érkezésükkor elszenvedett késés időtartamát a menetrend szerinti eredeti érkezési időpont vagy az ezen új foglalási visszaigazolásban szereplő időpont figyelembevételével kell meghatározni.

16 Először is meg kell állapítani, hogy a 261/2004 rendelet nem határozza meg a „késés” fogalmát, ellentétben a „járat törlésének” fogalmával, amelyre e rendelet 5. cikke vonatkozik, és amelyet az említett rendelet 2. cikkének 1) pontja úgy határoz meg, mint „egy korábban tervezett légi járat nem közlekedése, amelyre legalább egy helyet lefoglaltak”.

17 A légi járat „késésének” fogalmát illetően a Bíróság pontosította egyrészt, hogy a 261/2004 rendelet 6. cikke értelmében vett „késés” akkor áll fenn, ha e légi járat az eredeti repülési tervnek megfelelően közlekedik, és ha tényleges indulási idejét későbbre tolják a menetrend szerinti eredeti indulási időhöz képest (lásd ebben az értelemben: 2009. november 19-i Sturgeon és társai ítélet, C-402/07 és C-432/07, EU:C:2009:716, 32. pont). Másrészt úgy ítélte meg, hogy ellentétes lenne e rendelet szövegének szokásos jelentésével és felépítésével, ha az említett rendelet 2. cikkének 1) pontja értelmében vett járat törlésnek minősítenék a járat indulása tényleges időpontjának pusztán elhalasztását, bármilyen további módosítás nélkül (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Corendon Airlines ítélet, C-395/20, EU:C:2021:1041, 22. pont).

18 A Bíróság egyébiránt pontosította, hogy a 261/2004 rendelet az 5. cikke értelmében vett „törölt” járat vagy 6. cikke értelmében vett „késést” járat szerinti minősítést nem teszi függővé kizárólag attól, hogy előzetesen bejelentették-e a légi járat indulási idejének elhalasztását (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Corendon Airlines ítélet, C-395/20, EU:C:2021:1041, 21. pont).

19 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az érintett utasokat az indulást megelőző napon tájékoztatták a járatuk indulási időpontjának elhalasztásáról, és új foglalási visszaigazolást küldtek nekik, amely új menetrendeket tartalmaz, anélkül hogy az indulási vagy érkezési repülőtér, illetve az utasokat szállító járat száma megváltozott volna. E tényezők tehát a 261/2004 rendeletnek a jelen ítélet 17. és 18. pontjában értelmezett 6. cikke értelmében vett „késést” jellemzik.

20 Másodszor, a 261/2004 rendelet 5. és 7. cikkét e rendelet (2) preambulumbekkezdésével és az egyenlő bánásmód elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy a késéssel érintett járatok utasai egyrészt az e 7. cikk (1) bekezdésében foglalt kártalanításhoz való jog alkalmazása szempontjából a törölt járatok utasaihoz

hasonlóknak tekinthetők. Másrészt ezen utasok hivatkozhatnak erre a kártalanításhoz való jogra, amennyiben a légi járat késése következtében visszafordíthatatlanul legalább háromórás idővesztéssel szembesülnek, vagyis ha végső célállomásukat a légi fuvarozó által eredetileg tervezetthez képest háromórás vagy azt meghaladó késéssel éri el (lásd ebben az értelemben: 2024. január 25-i *Laudamotion és Ryanair ítélet*, C-54/23, EU:C:2024:74, 19. és 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 Ezt a háromórás késést, mint a kártalanítás megszerzésének feltételét, annak figyelembevételével határozták meg, hogy a 261/2004 rendelet 5. cikke (1) bekezdése c) pontjának iii. alpontja lehetővé teszi a légi fuvarozók számára, hogy a légi járatok utolsó pillanatban történő törlését követően az utasok átfoglalásának sajátos keretében legfeljebb egy órával előrehozzák az utasok indulási idejét, és érkezési idejüket kevesebb mint két órával késleltessék (lásd ebben az értelemben: 2012. október 23-i *Nelson és társai ítélet*, C-581/10 és C-629/10, EU:C:2012:657, 31. pont).

22 A jelen ítélet előző két pontjából tehát az következik, hogy amennyiben a légi járat érkezésekor elszenvedett késés legalább három óra, azokhoz az utasokhoz hasonlóan, akiknek az eredeti járatát törölték, és akiknek a légi fuvarozó nem tud átfoglalást ajánlani a 261/2004 rendelet 5. cikke (1) bekezdése c) pontjának iii. alpontjában előírt feltételek mellett, e rendelet 7. cikke alapján kártalanításra jogosultak, mivel visszafordíthatatlan idővesztéssel is elszenvednek (2014. szeptember 4-i *Germanwings ítélet*, C-452/13, EU:C:2014:2141, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy amennyiben az érintett utasok által a célállomásukra való érkezéskor elszenvedett késés időtartamát a menetrend szerinti eredeti érkezési időpont figyelembevételével határozzák meg, ezen utasok hivatkozhatnak a kártalanításhoz való jogra, mivel – amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik – a menetrend szerinti eredeti érkezési időponttól kezdődően három órát meghaladó késést szenvedtek. Ezzel szemben, ha e késés időtartamát az új foglalási visszaigazolásban megjelölt érkezési időpont alapján kellene meghatározni, az említett utasok nem igényelhetnének ilyen kártalanítást, mivel ebben az esetben az érkezési késés kevesebb mint három óra lenne.

24 Márpedig a 261/2004 rendelet értelmezni kért rendelkezéseinek szövegében semmi nem zárja ki, hogy az utasok által a végső célállomásukra való érkezéskor elszenvedett késés időtartamát az ugyanazon utasok és a légi fuvarozó által az érintett légi járat foglalásának időpontjában eredetileg megállapodott indulási időpont alapján határozzák meg, függetlenül e járat indulási és érkezési időpontjának későbbi egyoldalú elhalasztásától, valamint attól, hogy a légi fuvarozó új foglalási visszaigazolásokat ad ki.

25 A szóban forgó késés időtartama meghatározásának e módját megerősítik egyrészt a 261/2004 rendeletnek az utasok magas szintű védelmének biztosítására irányuló célkitűzései, teljes mértékben figyelembe véve az e rendelet (1) preambulumbekkezdésében megfogalmazott általános fogyasztóvédelmi követelményeket. Másrészt azt megerősíti az említett rendelet (4) preambulumbekkezdése, amely az uniós jogalkotó azon szándékát fejezi ki, hogy „megemelje” az előző

rendeletben meghatározott védelmi követelményeket, mind az utasok jogainak megerősítése, mind pedig annak biztosítása érdekében, hogy a légi fuvarozók a liberalizált piacon azonos feltételek mellett működhessenek.

26 Ezzel szemben a szóban forgó késés időtartamának az új foglalási visszaigazolásban szereplő érkezési időponthoz viszonyított meghatározása lehetővé tenné az érintett légi fuvarozó számára, hogy pusztán egy ilyen visszaigazolás kibocsátásával egyoldalúan módosítsa a járat indulási időpontját, még akkor is, ha ezen időpontban az utasok és a légi fuvarozó szerződésben állapodott meg a foglalás időpontjában. Márpedig ez ellentétes lenne a 261/2004 rendelet által követett, a légi utasok magas szintű védelmének biztosítására irányuló fő célkitűzéssel, amely célkitűzés az utóbbiak számára elismert jogok tág értelmezését követeli meg (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i *Eventmedia Soluciones ítélet*, C-11/23, EU:C:2024:194, 33. pont).

27 A Corendon Airlines állításával ellentétben az érintett utasoknak a légi fuvarozó által a járatot megelőző napon e-mailben küldött, a járat indulási és érkezési időpontjának elhalasztásáról szóló előzetes értesítése nem kérdőjelezheti meg e halasztás késésként minősítését, miközben nem zárható ki, hogy az ilyen értesítés adott esetben korlátozhatja az érintett utasok által elszenvedett kényelmetlenségek mértékét.

28 A fenti indokok összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 261/2004 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének c) pontját és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a légi járat indulási és érkezési időpontjának a légi fuvarozó által előzetesen bejelentett és az érintett utasoknak szóló új foglalási visszaigazolás kiállításával történő elhalasztása esetén az ezen utasok által az érkezésükkor elszenvedett késés időtartamát a menetrend szerinti eredeti érkezési időpont figyelembevételével kell meghatározni.

A második kérdésről

29 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a második kérdést nem szükséges megválaszolni.

V.

C-563/24 - PB Vi Goods ügyben 2025. november 13-án hozott ítélet

1) A 2021. április 21-i (EU) 2021/1096 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelettel módosított, a szeszes italok meghatározásáról, leírásáról, megjelenítéséről, jelöléséről, a szeszes italok elnevezésének használatáról az egyéb élelmiszerek megjelenítése és jelölése során, a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmáról, a mezőgazdasági eredetű etil-alkohol és desztillátumok használatáról az alkoholtartalmú italokban, valamint a 110/2008/EK rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/787 európai parlamenti és tanácsi rendelet 10. cikkének (7) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni: az azzal az indokkal tiltja az „alkoholmentes gin” elnevezés valamely alkoholmentes ital megjelenítésén és jelölésén való használatát, hogy ezen ital nem felel meg az e rendelet I. melléklete 20. pontjának a) és b) alpontjában a „gin” előírt névnek megfelelő

szeszesital-kategória tekintetében foglalt követelményeknek.

2) Az első kérdés vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan tényezőt sem, amely – az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. cikkében kimondott vállalkozás szabadságára tekintettel – érintené a 2021/1096 felhatalmazáson alapuló rendelettel módosított 2019/787 rendelet 10. cikke (7) bekezdésének érvényességét.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2021. április 21-i (EU) 2021/1096 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelettel (HL 2021. L 238., 1. o.) módosított, a szeszes italok meghatározásáról, leírásáról, megjelenítéséről, jelöléséről, a szeszes italok elnevezésének használatáról az egyéb élelmiszerek megjelenítése és jelölése során, a szeszes italok földrajzi jelzéseinek oltalmáról, a mezőgazdasági eredetű etil-alkohol és desztillátumok használatáról az alkoholtartalmú italokban, valamint a 110/2008/EK rendelet hatályaon kívül helyezésétől szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/787 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2019. L 130., 1. o.; helyesbítések: HL 2019. L 316I., 3. o.; HL 2021. L 29., 35. o.; HL 2021. L 84., 29. o.; HL 2021. L 178., 4. o.; a továbbiakban: 2019/787 rendelet) 10. cikke (7) bekezdésének és 12. cikke (1) bekezdésének értelmezésére, valamint a 2019/787 rendelet 10. cikke (7) bekezdésének az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 16. cikkére tekintettel fennálló érvényességére vonatkozik.

2 E kérelmet a Verband Sozialer Wettbewerb eV (a továbbiakban: VSW) és a PB Vi Goods GmbH (a továbbiakban: PB) között a Virgin Gin Alkoholfrei nevű ital PB általi forgalmazása és reklámozása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

7 A VSW német egyesület, amelynek feladata többek között a tisztességtelen verseny elleni fellépés. A PB társaság értékesíti és reklámozza többek között a Virgin Gin Alkoholfrei (alkoholmentes Virgin Gin) elnevezésű alkoholmentes italt.

8 A VSW, mivel úgy ítélte meg, hogy PB ezen italra vonatkozó reklámja sérti a 2019/787 rendelet rendelkezéseit, 2023. október 31-én keresetet indított e társasággal szemben az említett ital forgalmazásának abbahagyása iránt a Landgericht Potsdam (posdami regionális bíróság, Németország), a kérdést előterjesztő bíróság előtt. E tekintetben azt állítja, hogy a 2019/787 rendelet I. mellékletének 20. pontja szerint a gint mezőgazdasági eredetű etil-alkohol borókabogyóval való ízesítésével kell előállítani, minimális alkoholtartalmának pedig 37,5 térfogatszázaléknak kell lennie. Az e követelményeknek való megfelelés hiányában a VSW úgy véli, hogy PB-nek fel kell hagynia a szóban forgó ital „gin” leírással történő értékesítésével.

9 A PB ezzel szemben azt állítja, hogy ezen ital reklámozása nem sérti a 2019/787 rendeletet, mivel minden fogyasztó számára nyilvánvaló, hogy nem tartalmaz alkoholt.

10 Ezzel kapcsolatban a keresetében a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy kétségei vannak a 2019/787 rendelet 10. cikke (7) bekezdésének érvényességét illetően, mivel az sértheti a Charta 16. cikkében biztosított vállalkozás szabadságát. Egy

alkoholmentes ital „alkoholmentes ginként” történő megjelenítésének és jelölésének tilalma ugyanis aránytalan, mivel úgy tűnik, hogy nem követ jogszerű célt. E bíróság úgy véli, hogy az „alkoholmentes” kifejezés kizárja a fogyasztó megtévesztésének kockázatát. A tilalom azért is aránytalan, mert a 2019/787 rendelet értelmében az italt nem lehet például „ginízű” megnevezéssel sem ellátni, ami azt jelenti, hogy a terméket nem lehet a fogyasztó számára érthető módon leírni. Ez a helyzet egyébként versenyelőnyt biztosít az alkoholmentes italokat és gineket egyaránt forgalmazó gyártóknak azokkal a gyártókkal szemben, akik kizárólag olyan alkoholmentes italokat forgalmaznak, amelyek nem hozhatók ily módon kapcsolatba a ginnel.

11 Amennyiben a Bíróság nem állapítja meg a 2019/787 rendelet 10. cikke (7) bekezdésének érvénytelenségét, a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy e rendelet rendelkezései értelmezhetők-e úgy, hogy azok nem tiltják az alkoholmentes italok „alkoholmentes ginként” való megjelenítését vagy jelölését. Úgy véli azonban, hogy e rendelkezések egyértelműen az uniós jogalkotó tilalmi szándékát fejezik ki.

12 E körülmények között a Landgericht Potsdam (potsdami regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Érvénytelen-e [a 2019/787] rendelet 10. cikkének (7) bekezdése [a Charta] 16. cikkének megsértése miatt, amennyiben az tiltja az alkoholmentes italok „alkoholmentes gin”-ként való megjelenítését vagy jelölését?

2) Másodlagosan: Úgy kell-e értelmezni [a 2019/787] rendelet 10. cikkének (7) bekezdését vagy 12. cikkének (1) bekezdését, hogy e rendelkezések értelmében nem tiltott valamely alkoholmentes ital „alkoholmentes gin”-ként való megjelenítése vagy jelölése kizárólag azért, mert az ital nem éri el a „gin” elnevezés használatához szükséges minimális alkoholtartalmat, és azt nem mezőgazdasági eredetű etil-alkohol (hanem: víz) borókabogyóval való ízesítésével állították elő?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

17 Mivel az első, a 2019/787 rendelet 10. cikke (7) bekezdésének érvényességére vonatkozó kérdés csak abban az esetben merül fel, ha e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az tiltja az alkoholmentes italok „alkoholmentes ginként” való megjelenítését és jelölését, először az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést kell megvizsgálni.

A második kérdéstről

18 E kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2019/787 rendelet 10. cikkének (7) bekezdését és 12. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azok azzal az indokkal tiltják az „alkoholmentes gin” elnevezés használatát valamely alkoholmentes ital megjelenítésén és jelölésén, hogy az nem felel meg az e rendelet I. melléklete 20. pontjának a) és b) alpontjában a „gin” elnevezésnek megfelelő

szeszesital-kategória tekintetében foglalt követelményeknek.

19 A 2019/787 rendelet 10. cikkének (7) bekezdéséből az következik, hogy tilos az előírt neveket, nevezetesen a „gin” nevet használni az e rendelet I. mellékletében foglalt vonatkozó kategória vagy a vonatkozó földrajzi árujelző követelményeit nem teljesítő bármely ital megjelenítésén és jelölésén. Ez a tilalom továbbá azokra az esetekre is vonatkozik, amikor az ilyen előírt neveket olyan szavakkal vagy mondatokkal együtt alkalmazzák, mint a „hasonló”, „típusú”, „jellegű”, „készített”, „ízű”, vagy bármely más hasonló kifejezéssel.

20 A 2019/787 rendelet I. melléklete 20. pontjának a) és b) alpontja értelmében a gint mezőgazdasági eredetű etil-alkohol borókabogyóval való ízesítésével állítják elő, minimális alkoholtartalma pedig 37,5 térfogatszázalék.

21 A 2019/787 rendelet 10. cikkének (7) bekezdése a szövege szerint e rendeletnek az előírt név összetett kifejezésben való használatára, az ilyen névre való utalásra, az összetevők listáján való feltüntetésre, valamint a keverékeknek vagy elegyeknek minősülő szeszes italokra vonatkozó egyes rendelkezéseinek sérelme nélkül alkalmazandó. E rendelkezések az alapügyben nem relevánsak, mivel azok kizárólag az alkoholtartalmú termékekre vonatkoznak.

22 A 2019/787 rendeletnek – az előterjesztő bíróság által a második kérdésében említett – 12. cikke (1) bekezdését illetően meg kell állapítani, hogy e rendelkezés nem releváns az e kérdésre adandó válasz szempontjából. Az említett rendelkezés ugyanis csak az alkohol felhasználásával előállított élelmiszerekre alkalmazandó. E rendelkezés tehát nem alkalmazható az alapeljárásban.

23 Meg kell állapítani, hogy a 2019/787 rendelet 10. cikke (7) bekezdésének már a szövegéből is egyértelműen kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló ital „alkoholmentes ginként” való megjelenítése és jelölése már azért is tilos, mert ez az ital nem tartalmaz alkoholt. Tehát nem mezőgazdasági eredetű etil-alkohol ízesítésével állítják elő, ami ellentmond az e 10. cikk (7) bekezdésében hivatkozott és az e rendelet I. mellékletének 20. pontjában előírt, a „gin” előírt név használatához szükséges követelmények egyikének.

24 Ezenkívül az említett 10. cikk (7) bekezdéséből az következik, hogy nincs jelentősége annak, hogy a „gin” előírt nevet az „alkoholmentes” megjelölés kíséri, mivel a tilalom olyan kifejezések esetében is érvényes, amelyeket annak jelzésére használnak, hogy egy adott italt ne lehessen összetéveszteni az e névvel ellátott szeszes itallal.

25 E körülmények között a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2019/787 rendelet 10. cikkének (7) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az azzal az indokkal tiltja az „alkoholmentes gin” elnevezés használatát valamely alkoholmentes ital megjelenítésén és jelölésén, hogy az nem felel meg az e rendelet I. melléklete 20. pontjának a) és b) alpontjában a „gin” előírt névnek megfelelő szeszesital-kategória tekintetében foglalt követelményeknek.

Az első kérdésről

26 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2019/787 rendelet 10. cikkének (7) bekezdése érvényes-e a Charta 16. cikkében

biztosított vállalkozás szabadságára tekintettel, amennyiben megtiltja egy alkoholmentes ital „alkoholmentes ginként” való megjelenítését és jelölését.

27 A vállalkozás szabadsága többek között a vállalkozások azon jogát jelenti, hogy – az őket a saját cselekményeikért terhelő felelősség körében – szabadon rendelkezhessenek a rendelkezésükre álló gazdasági, műszaki és pénzügyi forrásokkal. E jog magában foglalja továbbá a gazdasági vagy kereskedelmi tevékenység gyakorlásának szabadságát, a szerződési szabadságot és a szabad versenyt (lásd ebben az értelemben: 2016. június 30-i Lidl ítélet, C-134/15, EU:C:2016:498, 27. és 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 52. cikkének (1) bekezdése értelmében az e Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, valamint e jogok és szabadságok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel, korlátozásokra csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.

29 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a szakmai tevékenység szabad gyakorlása nem jelent korlátlan jogosultságot, hanem azt a társadalomban betöltött szerepe alapján kell megítélni. Ezért a vállalkozás szabadságának gyakorlása korlátozható, feltéve hogy e korlátozások összhangban vannak az Unió által megvalósítani kívánt közérdekű célokkal, és azokra figyelemmel nem jelentenek olyan aránytalan és elfogadhatatlan beavatkozást, amely lerontaná e jog alapvető tartalmát (lásd ebben az értelemben: 2012. szeptember 6-i Deutsches Weintor ítélet, C-544/10, EU:C:2012:526, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Továbbá, az uniós jogalkotó közös agrárpolitikával kapcsolatos széles mérlegelési jogkörét figyelembe véve, amely összetett értékelést foglal magában, az e területen elfogadott intézkedések jogszerűségét csak az érintheti, ha az intézkedés a hatáskörrel rendelkező intézmény által követett célkitűzés elérése tekintetében nyilvánvalóan alkalmatlan (lásd ebben az értelemben: 2017. június 14-i TofuTown.com ítélet, C-422/16, EU:C:2017:458, 46. pont; 2021. szeptember 2-i Irish Ferries ítélet, C-570/19, EU:C:2021:664, 151. pont).

31 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy az előírt nevek használatának a vonatkozó kategóriák követelményeit nem teljesítő bármely ital esetében bevezetett tilalmát a Charta 52. cikkének (1) bekezdése értelmében törvény írja elő, mivel azt a 2019/787 rendelet 10. cikkének (7) bekezdése mondja ki.

32 Ezt követően meg kell állapítani, hogy e tilalom kizárólag a szeszes italok előírt nevének használatára vonatkozik, nem akadályozva az e rendeletben előírt követelményeknek meg nem felelő italok gyártását vagy forgalmazását. Így nem sérti a vállalkozási szabadság alapvető tartalmát (lásd ebben az értelemben: 1994. december 13-i SMW Winzersekt ítélet, C-306/93, EU:C:1994:407, 24. pont; 2012. szeptember 6-i Deutsches Weintor ítélet, C-544/10, EU:C:2012:526, 56–58. pont). Meg kell tehát állapítani, hogy a szóban forgó tilalom tiszteletben tartja a vállalkozás szabadságának lényeges tartalmát.

33 Végül, ami az arányosság elvének tiszteletben tartását illeti, bár a kérdést előterjesztő bíróság a Charta

16. cikkére hivatkozik, a Charta 38. cikkét is figyelembe kell venni, amely a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítására irányul. A fogyasztóvédelmet továbbá a 2019/787 rendelet (2) preambulumbekzdése a rendelet egyik célkitűzéseként említi. Ehhez hasonlóan, ugyanezen preambulumbekzdés, valamint e rendelet (10) preambulumbekzdése szerint a rendelet célja a megtévesztő gyakorlatok megelőzése, valamint a fogyasztók számára nyújtott tájékoztatás átláthatóságának biztosítása. Ezenkívül az említett rendelet (2) és (3) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a szeszes italok az uniós mezőgazdasági ágazat egyik jelentős felfelvőpiaca, és e rendelet célja a tisztességes verseny megvalósítása, valamint ezen italok hírnevének védelme. Ezek közérdekű célkitűzéseknek minősülnek (lásd analógia útján: 1994. december 13-i SMW Winzersekt ítélet, C-306/93, EU:C:1994:407, 25. pont; 2014. május 8-i Assica és Kraft Foods Italia ítélet, C-35/13, EU:C:2014:306, 37. pont; 2016. június 30-i Lidl ítélet, C-134/15, EU:C:2016:498, 37. pont).

34. Azzal kapcsolatban, hogy a szóban forgó tilalom alkalmas-e az ily módon követett célok megvalósításának biztosítására, meg kell állapítani, hogy az előírt nevekkal megjelölt, az uniós piacon forgalomba hozott italok meghatározásainak tiszteletben tartása biztosítja a fogyasztók számára, hogy e termékek mindegyike ugyanazon minőségi előírásoknak feleljen meg, és védi a fogyasztókat az általuk megvásárolni kívánt termékek összetételével kapcsolatos összetéveszthetőség veszélyétől. E tilalom továbbá biztosítja, hogy csak adott módon előállított és azonos tulajdonságokkal rendelkező italokat lehessen az érintett előírt névvel forgalmazni. Az ilyen intézkedéssel elkerülhető, hogy a 2019/787 rendeletben foglalt követelményeknek meg nem felelő ital gyártója saját terméke javára kihasználhassa az előírt névvel ellátott szeszes italok gyártói által megszerzett hírnevet. Következésképpen a szóban forgó tilalom alkalmas a 2019/787 rendelet célkitűzéseinek elérésére.

35. Ami azt a kérdést illeti, hogy a 2019/787 rendelet célkitűzéseire tekintettel szükséges-e a szóban forgó tilalom, meg kell állapítani, hogy ha az előírt nevek használatához szükséges követelményeknek meg nem felelő termékek leírásakor az ilyen előírt neveket olyan leíró kifejezésekkel lehetne kiegészíteni, mint például az „alkoholmentes”, a fogyasztókat megtéveszthetnék az általuk megvásárolni kívánt termékek összetételével kapcsolatban (lásd ebben az értelemben: 1999. december 16-i UDL-ítélet, C-101/98, EU:C:1999:615, 33. és 34. pont; 2017. június 14-i TofuTown.com ítélet, C-422/16, EU:C:2017:458, 47. és 48. pont). Ugyanis, bár a fogyasztó számára egyértelmű, hogy az „alkoholmentes gin” elnevezésű termék nem tartalmaz alkoholt, a fogyasztó tévedésbe eshet e termék egyéb tulajdonságait illetően, mivel a „gin” előírt névre vonatkozó követelményeknek – az alkohol pusztja jelenlétén kívül – más elemei is vannak, nevezetesen az, hogy mezőgazdasági eredetű etil-alkohol ízesítésével előállítsák elő. Ráadásul a 2019/787 rendeletben foglalt követelményeknek megfelelő gyártók által egy adott ital tekintetében megszerzett hírnév nem részesülne oltalomban, ami a tisztességtelen verseny veszélyéhez vezetne (lásd ebben az értelemben: 1994. december 13-i SMW Winzersekt ítélet, C-306/93, EU:C:1994:407, 25. pont; 2017. június 14-i TofuTown.com ítélet, C-422/16, EU:C:2017:458, 43–48. pont). Ezért a 2019/787 rendelet

10. cikkének (7) bekezdésében foglalt tilalmat szükségesnek kell tekinteni.

36. A jelen ítélet 32. pontjában felidézett azon tény is figyelembe kell venni, hogy a szeszes italok előírt nevének használatára jogosult gyártóktól eltérő gyártók kizárólag az említett nevek használatában vannak akadályoztatva, de nincsenek megfosztva azon joguktól, hogy termékeiket mindaddig forgalmazzák, amíg megfelelnek a vonatkozó szabályozásnak.

37. E körülmények között az előírt nevek használatának bármely olyan italtra vonatkozó tilalma, amely nem teljesíti a vonatkozó italkategóriák tekintetében a 2019/787 rendeletben előírt követelményeket, nem sérti az arányosság elvét.

38. A fenti megfontolásokból az következik, hogy az első kérdés vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan tényezőt sem, amely – a Charta 16. cikkében kimondott vállalkozás szabadságára tekintettel – érintené a 2019/787 rendelet 10. cikke (7) bekezdésének érvényességét.

FÓRUM

Barta Attila*

„Szárnyaló gondolatok”, avagy egy légifuvarozási jogvita ismertetése

Absztrakt

A Kúriai Döntések – Bíróági Határozatok 2024. decemberi számának Fórum rovatában megjelent tanulmány ismertetett néhány olyan közigazgatási jogvitát, amelyekben az alperes közigazgatási szerv fővárosi/vármegyei kormányhivatal volt, és amelyek kapcsán 2023-ban a magyar legfőbb bírói fórumnak is állást kellett foglalnia.¹ Az említett munka kifejezetten azzal a céllal készült, hogy idővel további írások épüljenek rá. Jelen tanulmány ilyen folytatásnak tekintendő. Az írás homlokterében olyan közigazgatási jogi kérdések áttekintése áll, amelyek ismertetése, valamint az érvek és ellenérvek bemutatása hasznos megállapításokkal szolgál nemcsak anyagi jogi értelemben, de a közigazgatási hatósági eljárásjoggal és közigazgatási perjoggal foglalkozók számára is.

„Soaring thoughts”, or an overview of an administrative dispute concerning air transport

Abstract

In a previous issue of Kúriai Döntések – Bíróági Határozatok [Supreme Court Decisions – Court Judgements], some administrative disputes were described in which one of the capital/county government offices was a defendant to the litigation and in which the Hungarian supreme judicial forum had to take a position in 2023. This work has been prepared with the express purpose of building on it in the future. The present study is intended as such a continuation. The focus of the paper is on an overview of administrative law issues, the presentation of which, together with the arguments and counter-arguments, will provide useful findings not only in substantive law terms, but also for those dealing with administrative procedural law and administrative litigation.

Bevezető gondolatok

Köszönhetően az úgynevezett fapados járatok széleskörű elterjedésének, a tanulmány homlokterében elhelyezkedő légi járművel történő személyszállítás (röviden légifuvarozás) napjainkra túllépett a tisztán sport-, avagy luxusszolgáltatás jellegén. Ez a fajta tevékenység olyan mértékben tömegessé vált, hogy a jogviták kialakulása – már csak a nagy számok törvénye miatt is – szinte elkerülhetetlen.² Figyelemmel a terjedelmi korlátokra, jelen írás egy jól körülhatárolható fogyasztóvédelmi kérdéskör bemutatására fókuszál,³ amely egy repülőjárat késéséből fakadó jogvita rész kérdéseire kapcsolódik. Az ismertetésre kerülő eljárás alperese, egyszersmind a legfőbb bírói fórumhoz felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél Budapest Főváros Kormányhivatala volt. A jogvitában a Kúriának két alapvető kérdésben kellett döntenie:

- Egyfelől egy hatásköri kérdésről, nevezetesen arról, hogy a konkrét ügyben alkalmazandó szabályok végrehajtásáért felelős nemzeti szerv a magyar nemzeti jogban kijelölésre került-e, és amennyiben igen, akkor az alperes kormányhivatal-e az a kijelölt szerv?
- Másfelől egy szankcionálással összefüggő kérdésről. Ennek keretében azt kellett megvizsgálnia a Kúriának, hogy az alperes kötelezhette-e a légifuvarozót az utasoknak járó kártalanítás megfizetésére, ha e nemzeti szervhez egyéni utaspanasszal fordultak?

Mielőtt a legfőbb bírói fórum válaszait – valamint az azok mögött meghúzódó érvelést – részletesen ismertetném, érdemes röviden áttekinteni a felülvizsgálati eljárást megelőző legfontosabb információkat.

I. Az ügy előzményei és az elsőfokú bíróság döntése

A jogvita legfontosabb elemeit áttekintve elsőként kiemelendő, hogy az utasok, valamint a légi fuvarozó (továbbiakban felperes, illetve légitársaság) közötti jogvita alapját az egyik New York-Budapest járat három órát meghaladó késése

* A szerző főtanácsadó, Kúria; habilitált egyetemi docens, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. A tanulmány a szerző álláspontját tartalmazza, és az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ Lásd BARTA Attila: *Kormányhivatalok a Kúria előtt – Néhány 2023-as felülvizsgálati eljárás ismertetése*, Kúriai Döntések – Bíróági Határozatok, 2024/12. <https://kuria-birosag.hu/hu/kuriai-dontesek/barta-attila-kormanyhivatalok-kuria-elott-nehany-2023-felulvizsgalati-eljaras> (2025. december 6-i letöltés).

² További részletek kapcsán lásd: *Közigazgatási jog – Szakigazgatásaink elmélete és működése* (szerk. Lapsánszky András), Wolters Kluwer, Budapest, 2020, 566–573.

³ A Kúria Kfv.37.015/2023/11. számú precedens határozata fogyasztóvédelmi ügy tárgyában. Későbbi tanulmányokban más szakigazgatási területek kérdéseinek áttekintése is szerepel a tervek között. A jelenlegi üggyhöz hasonló légifuvarozással kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott még többek között a Kúria Kfv.37.282/2023/5. számú precedens határozata, valamint a Kfv.37.979/2020/5. számú precedens határozat.

képezte még 2019-ben. Az utasok emiatt az alperes kormányhivatalnál bejelentéssel éltek. Kártalanítási igényüket a 261/2004/EK rendeletre (a továbbiakban: Légiutas Rendelet, röviden Rendelet) alapították.⁴ A nevezett jogforrás 5. cikk (1) bekezdés c) pontja értelmében egy járat törlése esetén az érintett utasoknak joguk van az üzemeltető légifuvarozó általi kártalanításhoz. Az előbbiekkal szoros összefüggésben a Légiutas Rendelet 7. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján e cikkekre való hivatkozáskor az utasok 600 EUR összegű kártalanítást kapnak minden, az a) és b) pontba nem sorolható repülőútra.⁵

Az utasok bejelentése nyomán a fogyasztóvédelmi hatósági jogkörben eljáró kormányhivatal hatósági eljárást indított és arra a következtetésre jutott, hogy a légitársaság megsértette a Légiutas Rendeletben foglaltakat, mert az érintett repülőjárat több mint négy órát késett, a légitársaság pedig – hajtóműhibára hivatkozva – az utasoknak nem fizetett a késés miatt kártalanítást. A fizetési kötelezettséget alátámasztotta az Innovációs és Technológiai Minisztérium nyilatkozata, mely szerint a járat késését kiváltó ok nem volt rendkívüli körülményként értékelhető. A kormányhivatal határozatában egyfelől arra kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az utasok részére fejenként 600 EUR kártalanítást, továbbá arra is, hogy a jövőben minden olyan esetben fizesse meg az előírt kártalanítási összeget a panaszt tevő utasoknak, amikor nem rendkívüli körülmény okozza az általa üzemeltetett járat törlését/késését, illetve a beszállás visszautasítását.

Az előzmények ismertetése során nem haszontalan utalni arra, hogy a fogyasztóvédelmi hatóság – az akkor hatályban levő rendelkezésekre figyelemmel – hatáskörének alapjául a Légiutas Rendelet 16. cikk (1) és (2) bekezdéseit, a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (továbbiakban: Fgytv.) 43/A. § (2) bekezdését és 45/A. § (2) bekezdését, a légi személyszállítás szabályairól szóló 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 27. § (3)–(4) bekezdéseit, továbbá a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről szóló 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 1. és 2. §-ait, valamint a 3. § (4b) bekezdését jelölte meg. Döntését az Fgytv. 47. § (1) bekezdés c) és i) pontjaira alapította, továbbá figyelembe vette az Európai Bíróság (a továbbiakban: EUB) C-402-07. és C-432/07. egyesített ügyekben hozott ítéletét.

A felperes vitatta a kormányhivatal döntését és a határozat jogszerűségének felülvizsgálatára közigazgatási pert kezdeményezett.⁶ Arra hivatkozott, hogy a repülőgép motorjának javítását saját hatáskörben nem volt jogosult elvégezni

(miként kiemelte, a hibás motor helyett az új motor szállítása a gyártónak felróható okból késett). Az érintett járat késését tehát – álláspontja szerint – rendkívüli körülmény okozta. Előbbiek okán a felperes arra érvelt, hogy adott volt a Légiutas Rendelet 5. cikk (3) bekezdésében, illetve a C-402/07. és C-432/07. számú egyesített ügyekben hozott EUB ítéletekben meghatározott mentesülési ok. Az alperesi oldalon álló kormányhivatal védíratában – a határozatában foglaltakat fenntartva – a kereset elutasítását kérte.

A kormányhivatal a vonatkozó jogszabályhelyeken túl külön hivatkozta a Kúria Kfv.37.979/2020/5. számú határozatát, mely szerint a fogyasztóvédelmi hatóság jogosult a légifuvarozót a kártalanítás megfizetésére kötelezni. A nevezett ítélet megállapításait követve rögzíthető, hogy az ilyen ügyekben szankcióként kiszabható „kártalanítás” nem azonos a polgári jogon alapuló kár megtérítésének intézményével. Előbbi ugyanis egy fogyasztóvédelmi jogszabályban előírt norma, ami a fogyasztók magasabb szintű védelmét biztosító, a légitársaságot gondosabb, pontosabb eljárásra sarkalló objektív jogkövetkezmény,⁷ míg utóbbi kifejezetten a szerződés teljesítése körében okozott kárnak, így egy polgári jogi jellegű igénynek minősül.

A közigazgatási per keretében az elsőfokú bíróság a hatóság határozatát új eljárásra kötelezés nélkül megsemmisítette.⁸ Arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy a Légiutas Rendelet 16. cikkéből nem vezethető le az alperes hatásköre, így hivatalból vizsgálta, hogy kijelölésre vonatkozó rendelkezés található-e az Fgytv.-ben vagy más jogszabályban. Arra a következtetésre jutott, hogy a Korm.r. 27. § (3) bekezdése kizárólag a Légiutas Rendelet 16. cikkében foglaltak szerint a nemzeti szerv kijelölését végezte el, azonban további hatáskört nem telepített az alperesre. Az Fgytv. 43/A. § (2) bekezdése pedig – miként azt az elsőfokú bíróság aláhúzza – csak a 2017/2394/EU rendelet végrehajtása körében hatalmazta fel a fogyasztóvédelmi hatóságot a Rendeletbe ütköző jogsértések miatti fellépésre.⁹ Összességében a bíróság a kártalanításra kötelezéssel kapcsolatban kifejezett felhatalmazó rendelkezést nem talált, és álláspontja szerint ilyenre az alperes sem hivatkozott.

A fentiek után a bíróság külön megvizsgálta az alperes által alkalmazott jogkövetkezmény alapjául az Fgytv.-ből felhívott 47. § (1) bekezdés c) és i) pontjait. Az i) pont kapcsán – ami alapján az alperes fogyasztóvédelmi bírság kiszabására jogosult – a bíróság megállapította, hogy az nem feleltethető meg a kártalanítás megfizetésére való kötelezésnek. A c)

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló rendelet.

⁵ A Légiutas Rendelet vonatkozó pontjai az 1500 kilométeres vagy rövidebb repülőútra, illetve minden 1500 kilométernél hosszabb Közösségen belüli repülőútra és minden egyéb, 1500 és 3500 kilométer közötti repülőútra vonatkoznak. A távolság meghatározásánál azt az utolsó célállomást kell alapul venni, amelynél a beszállás visszautasítása vagy a járat törlése miatt az utas

érkezése késik a menetrend szerinti időponthoz képest.

⁶ Elsődlegesen az alperes határozatának megsemmisítését, másodlagosan az alperes határozatának hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.

⁷ Lásd az ítélet [41] bekezdését.

⁸ Ákr. 123. § (1) bekezdés a) pont, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 92. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

⁹ Az egyes tagállamok fogyasztóvédelmi hatóságainak egymással való együttműködését szabályozta.

pont kapcsán – ami alapján az alperes a vállalkozást a feltárt hibák, hiányosságok megszüntetésére kötelezheti – az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy levezethető-e az alperes hatásköre a kártalanítás megállapítására.

Utóbbival összefüggésben kiemelte, hogy a jogalkotó az Fgytv. 18–37/A. §-ain és a 38. §-án kívül más eljárásokban nem hatalmazta fel a fogyasztóvédelmi hatóságot polgári jogi igény eldöntésére. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Fgytv. 47. § (1) bekezdés c) pontja nem értelmezhető úgy, hogy az alperes hatáskörrel rendelkezik kártalanítás megítélésére. Fontos utalni arra, hogy az elsőfokú közigazgatási bíróság külön kitért az EUB ítéletére is. Kiemelte, hogy abból az következik, a jogalkotónak kell rendelkeznie a közigazgatási szerv és a polgári bíróság előtti igényérvényesítés összehangolásáról, elkerülendő az eljárások megkettőződését. Ugyanakkor megítélése szerint ilyen szabályozásra nem került sor.

Külön kiemelendő, hogy az elsőfokú bíróság kitért a kormányhivatal által hivatkozott – fentebb ismertetett – Kfv.37.979/2020/5. számú kúriai ítéletre is. Ezzel összefüggésben rögzítette, hogy azt nem tartotta jelen ügyben alkalmazhatónak, mivel a nevezett kúriai döntés az EUB C-597/20. számú ítéletet¹⁰ megelőzően került meghozatalra (a kúriai határozatot 2021. február 16-án hozták meg, az EUB ítélete 2022. szeptember 29-i keltezésű).

II. A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem legfontosabb elemei

A jogerős ítélet ellen a kormányhivatal terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Ebben többek között amellel érvelt, hogy az EUB C-597/20. számú ítéletből kétséget kizáróan megállapítható, hogy a Légiutas Rendelet alapján hatáskörrel rendelkezett a szankció elrendelésére. Nyomatékosította, hogy a Légiutas Rendeletnek a légitársaságokat az utasoknak járó kártalanítás megfizetésére kötelező rendelkezései közvetlenül is alkalmazandó előírások, amelyekre az Fgytv. 47. § (3) bekezdése is utal. Így – jogi álláspontja szerint – mind az EUB, mind a Kúria jogértelmezése azt az álláspontját támasztotta alá, hogy a hivatkozott jogszabályhelyek

alapján hatáskörrel rendelkezett a döntés meghozatalára.¹¹

Az elsőfokú ítélet azon megállapításával kapcsolatban, hogy a kártalanítás alapvetően egy polgári jogon alapuló igény, leszögezte, hogy a bíróság nem vette figyelembe a C-597/20. számú ítélet 29–33. bekezdéseiben írtakat. Ezek értelmében a Légiutas Rendelet 7. cikkében foglaltak ún. „átalány kártalanítást” jelentenek, ahol nincs szükség az okozott kár mértékének egyedi értékelésére. Bár a Légiutas Rendelet különböző szövegváltozatai „kártalanítás/kártérítés” kifejezést használnak a 7. cikkben,¹² de mégsem a klasszikus polgári jogi értelemben vett jogintézményekről van szó. A polgári jogi kártalanítási/kártérítési igények feltétele ugyanis a kár bekövetkezése. A Légiutas Rendelet 7. cikke szerinti „kártalanítás” megítélése esetén ugyanakkor nem szükségszerű, hogy a légiutas kárt szenvedjen. A kompenzáció/kiegyenlítés, miként az többek között az angol, illetve a német szövegváltozatokban is szerepel, minden utas vonatkozásában azonos összegben, egységesítetten és azonnal jár az elszenvedett kényelmetlenségek miatt.

Dogmatikai okokból kifolyólag is érdemes külön utalni arra, hogy a fogyasztóvédelmi eljárásokban nem ritka, hogy a hatóság más jogterületekhez, azaz nem közigazgatási joghoz tartozó, így például munkajogi, vagy polgári jogi jellegű szankciókat alkalmaz.¹³ Ennek hátterében az a jogalkotói szándék áll, hogy a fogyasztóvédelmi rendelkezések megtartásának ellenőrzése érdekében hatáskörrel rendelkezzen a hatóság. Ebben a konkrét esetben ugyanakkor az alperes egyértelműen amellett érvelt, hogy a Légiutas Rendelet 7. cikkében rögzített kártalanítás nem polgári jogon alapuló igény, hanem egy ún. átalánykompenzáció (egyfajta kiegyenlítés). Ennek alátámasztására különböző bírósági döntésekre hivatkozott,¹⁴ így többek között az Unió bíróságának azon ítéletére is, amely annak a kétségekívül fennálló lehetőségnek a csökkentésére vonatkozik, hogy párhuzamos eljárások induljanak.¹⁵

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy a Légiutas Rendeletből

¹⁰ <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-597/20> (2025. augusztus 7-i letöltés).

¹¹ Fgytv. 43/A. § (2) bekezdés, 45/A. § (2) bekezdés, 47. § (1) bekezdés c) és i) pontjai.

¹² Vö. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0261> (kártalanítás/kártérítés) és <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0261> (compensation) és <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0261> (Ausgleichs). (2025. augusztus 10-i letöltés).

¹³ Utóbbi kapcsán lásd például a kötbér fizetési kötelezettséget, számlakorrekciót, vagy a csereigény jogintézményét. További részletek kapcsán érdemes áttekinteni: NAGY Marianna: *A közigazgatás szankciórendszere*, In: Internetes Jogtudományi Enciklopédia (szerk.: Jakab András–Könczöl Miklós–Menyhárd Attila–Sulyok Gábor) (Közigazgatási jog rovat, rovatszerkesztő: Balázs István) <http://ijoten.hu/szocikk/a-kozigazgatas-szankciorendszere> (2019).

¹⁴ C-354/18. számú ítélet 28. pontja kiemelte, hogy a 261/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdésében rögzített összegek célja, hogy egységesített és azonnali kártalanítást nyújtsanak különösen az utasok légi szállításának megtagadásából származó kényelmetlenségek által okozott károkat illetően, mint az alapügyben, anélkül, hogy ez utóbbi utasok viselnék az illetékes bíróságok előtt történő jogérvényesítéssel szükségszerűen együtt járó nehézségeket. Ugyanennek az ítéletnek a 36. pontja szerint a 261/2004 rendelet nem képezheti akadályát annak, hogy egy sérelmet szenvedett utas megtérítse a neki okozott kárt, amelyet egyénileg és utólagosan kell értékelni, amennyiben a nemzeti vagy nemzetközi jog biztosítja számára az ilyen kártalanításhoz való jogot, feltéve, hogy ez a kártalanítás kiegészítő jellegű az e rendeletben előírt átalánykártalanításhoz képest. Lásd továbbá a Kúria Kfv.37.979/2020/5. ítélet [28] bekezdését.

¹⁵ C-597/20. számú ítélet.

levezethető, hogy a közigazgatási és polgári jogi jogérvényesítést külön kell választani. A jogalkotó szándéka szerint a hatóságok nem jogosultak polgári bírósággént kártalanítási ügyben döntést hozni. Megítélése szerint nem volt levezethető a Légiutas Rendelet szabályaiból alperesi hatáskör a polgári jogi jellegű kártalanítás megfizetésére való kötelezés kapcsán, ahhoz külön nemzeti jogszabályi rendelkezésre lett volna szükség, ilyen azonban nem született.

III. A Kúria döntése és jogi indokai

A korábban írtakra figyelemmel a Kúriának két alapvető kérdésben kellett állást foglalnia. Egy hatásköri, valamint egy szankciós jogkörrel összefüggő kérdésben. Ebben a sorrendben haladva lássuk, hogy milyen főbb megállapításokra jutott a magyar legfőbb bírói fórum, amelyek eredményeképpen a taláros testület megalapozottnak találta a kormányhivatal által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet.¹⁶

A releváns joganyag áttekintése után a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg azt, hogy a tagállamok mozgásterrel rendelkeznek arra nézve, hogy nemzeti szerveiknek milyen hatásköröket adnak a Légiutas Rendelet végrehajtása körében. Ezzel szoros összefüggésben pedig felhatalmazhatják nemzeti szerveiket arra, hogy az egyéni panaszok alapján intézkedjenek.¹⁷ A legfőbb bírói fórum arra is rámutatott, hogy a nemzeti jogszabályok közül az Fgytv. 43/A. § (2) bekezdése valóban a Légiutas Rendelet végrehajtása körében hatalmazza fel a fogyasztóvédelmi hatóságot az előbbi jogforrásba ütköző jogsértések miatti fellépésre és a 2017/2394/EU rendelet csak az egyes tagállamok fogyasztóvédelmi hatóságainak egymással való együttműködését szabályozza.

A hatáskör kérdése kapcsán azonban kimondta a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság az alperes hatáskörének hiányát a jogszabályok téves értelmezése alapján állapította meg. Ugyanis a nemzeti szabályok az uniós joggal összhangban biztosítják a hatáskört az alperesnek, mint kijelölt nemzeti hatóságnak. Az Fgytv. 45/A. § (2) bekezdése szerint a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi a külön jogszabályban fogyasztóvédelmi rendelkezésként meghatározott előírások betartását és – ha a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény eltérően nem rendelkezik – eljár azok megsértése esetén. A Korm.r. 27. § (3) bekezdése szerint a Légiutas Rendelet 16. cikkének (2) bekezdése alapján kijelölt szerv a fogyasztóvédelmi hatóság. A

(4) bekezdés szerint a fogyasztóvédelemről szóló törvényben meghatározott fogyasztóvédelmi bírság kiszabása szempontjából a Légiutas Rendelet rendelkezéseinek megsértése a fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértésének minősül.

A Kúria nem osztotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, mely szerint a Korm.r. 27. § (3) bekezdése kizárólag a Légiutas Rendelet 16. cikkében foglaltak szerinti nemzeti szerv kijelölését végezte el, külön további hatáskört nem telepítve az alperesre. A fogyasztóvédelmi hatóság a fentiek szerint¹⁸ kijelölt szerv, hatáskörében a Rendelet 16. cikk (1) bekezdése szerint az utasok jogainak biztosítása érdekében szükséges intézkedésekre jogosult. Mindez azt jelenti, hogy a Légiutas Rendelet alapján¹⁹ a nála tett panaszra figyelemmel a Rendelet által meghatározott kártalanítási összeg²⁰ megfizetésére jogosult kötelezni a légifuvarozót. Az ezzel ellentétes értelmezés a Légiutas Rendelet szerinti szükséges intézkedések megtételére való hatáskör kiüresítésével járna – hangsúlyozta a Kúria.²¹

A szankcionálás kérdése kapcsán a magyar legfőbb bírói fórum kiindulópontja az volt, hogy a Légiutas Rendelet által megfogalmazott célok hatékony megvalósítása érdekében a fogyasztóvédelmi hatóság megfelelő visszatartó erővel bíró szankciót is köteles alkalmazni. Megállapította, hogy tévesen foglalt állást az elsőfokú bíróság azzal kapcsolatban, hogy az Fgytv. nem tartalmaz explicit rendelkezést a fogyasztóvédelmi hatóság által eldönthető polgári jogi igény vonatkozásában. A Kúria ugyanis a Kfv.37.979/2020/5. számú ítéletében kifejtette, hogy a kérdés kapcsán már az EUB is értelmezést adott, méghozzá a C-402/07. és C-432/07. számú egyesített ügyekben.²² Eszerint a késéssel érintett légi járatok utasait a törölt járatok utasaihoz hasonlónak lehet tekinteni a kártalanítás iránti jog szempontjából, így őket is megilleti a Légiutas Rendelet 7. cikke szerinti kártalanítás, kivéve, ha a légifuvarozó bizonyítja, hogy a járat késését rendkívüli körülmény okozta.

A fenti gondolatvezetés mögötti logika az, hogy a törölt járatok utasai, valamint a késéssel érintett járatok utasai lényegében hasonló – tulajdonképpen mindkét esetben egyformán idővesztésben megnyilvánuló – kárt szenvednek el. A vizsgált jogintézményekkel a Légiutas Rendelet célja az volt, hogy az így elszenvedett kárt orvosolja. Ennek, az idővesztés visszafordíthatatlan jellegére tekintettel, egyetlen módja a kártalanítás. Ezért a légifuvarozó fent említett Rendeleten alapuló kártalanítási kötelezettsége a késés bekövetkezésekor külön bírósági és hatósági eljárások nélkül beáll. Ugyanakkor a Kúria hangsúlyozta, hogy a Légiutas Rendelet 7. cikk (1)

¹⁶ Lásd ezzel egyezően a Kúria Kfv.37.979/2020/5. számú ítélet [21]–[22] bekezdéseit.

¹⁷ C-597/20. számú ítélet 26–27. pontok.

¹⁸ Értsd: a Rendelet 16. cikk (1)–(2) bekezdése, az Fgytv. 45/A. § (2) bekezdése, valamint a Korm.r. 27. §-a alapján.

¹⁹ Légiutas Rendelet 16. cikk (2) bekezdés.

²⁰ Uo. 7. cikk.

²¹ A fentiekén túl a legfőbb bírói testület utalt arra is, hogy az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés 288. cikk (2) bekezdése szerint a rendelet általános hatállyal bír, teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Az Alaptörvény E) cikke az Európai Unió jogát a magyar jogrendszerbe beépíti (inkorporálja). Ebből adódóan nem csupán a szűkebb értelemben vett magyar jog, hanem az Európai Unió joga is biztosíthat hatáskört hatóságok részére, továbbá szabályozhat hatósági eljárásokat, mint ahogy az elő is szokott fordulni a gyakorlatban.

²² Az EUB esetjoga kapcsán további hasznos információkkal szolgál ZOVÁNYI Nikolett: *Valóság vagy ábránd? A légi utasok jogainak érvényesülése az Európai Unióban*, Jogtudományi Közlöny, 2023/11, 513–518.

bekezdésében meghatározott kártalanítási összeg fizetésére vonatkozó kötelezettség nem tekinthető azonosnak a légiutas késésből fakadó, polgári jogon alapuló kárának megtérítésével.²³

A Kúria gyakorlata alapján tehát rögzíthető, hogy az érintett EU-s Rendelet 7. cikke szerinti kártalanítás ún. „átalánykártérítés”, amely nem foglalja magában az ezen túlmenően elszennvedett olyan kárt, amely külön polgári jogon alapuló igényként polgári bíróság előtt követelhető. Ezt támasztja alá az is, hogy a Légiutas Rendelet a 12. cikkében külön rendelkezik a klasszikus polgári jogi igény érvényesítésének esetéről, amikor a légiutast a járatkésés, törlés vagy beszállásának visszautasítása miatt ténylegesen valamilyen kár érte (például munkabér levonás vagy lemaradt egy állásinterjúról).

Az előbbieket mellett az ügyön túlmutató jelentősége is volt annak, hogy döntése meghozatalakor az elsőfokú bíróság mennyiben mellőzhette (ha egyáltalán mellőzhette) a kúriai precedensben foglalt jogértelmezést. Ezzel kapcsolatban a legfőbb bírói fórum kiemelte, hogy az elsőfokú ítélet indokolásából nem derült ki, hogy a Kúria Kfv.37.979/2020/5. számú ítélete az EUB C-597/20. ítéletének fényében miért nem volt alkalmazható. A mellőzésre önmagában ugyanis nem adott alapot az az érvelés, hogy a precedens korábbi, mint az EUB C-597/20. számú ítélete. Az elsőfokú bíróság ráadásul tévesen minősített a Kúria Kfv.37.979/2020/5. számú ítéletével ellentétesnek egy másik kúriai ítéletet.

Záró gondolatok

A széles körben elérhető polgári légiközlekedési szolgáltatások miatt az elmúlt évtizedekben a határon átnyúló panaszok egyre nagyobb részét teszik ki a különböző járatkésésekből fakadó jogviták.²⁴ A fenti eset részletes ismertetése azt kívánta megerősíteni, hogy a légiutasok jogainak védelme kiemelt fontosságú kérdés, amelynek számos rétege (EU-s és nemzeti) és aspektusa (például hatásköri, valamint szankcionálással összefüggő) van.²⁵ Nem véletlen, hogy az Európai Unió jogalkotása is külön figyelmet fordít rá és napjainkra az európai államok számos olyan szervezetet (tipikusan valamilyen közigazgatási hatóságot) működtetnek, amelyek kifejezett célja az ilyen jellegű ügyekben való eljárás, közreműködés.²⁶ A vizsgált esetben a Kúria – összhangban saját, valamint az EUB ítélezési gyakorlatával – akként foglalt állást, hogy az alperes fogyasztóvédelmi hatóság a kártalanítási összeg fizetésére vonatkozó kötelezettség előírásáról jogosult rendelkezni, így az elsőfokú közigazgatási bíróság ítéletét a Kp. 121. § (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A legfőbb bírói fórum rögzítette továbbá,

hogy az új eljárás során az elsőfokú bíróságnak érdemben kell elbírálnia a keresetben foglaltakat.²⁷

Felhasznált irodalom

Monográfiák, tanulmányok

- [1] ANGYAL Zoltán: *Új tendenciák a légi utasok jogainak uniós szabályaiban*, Debreceni Jogi Műhely, 2013/4, 1–9.
- [2] Közigazgatási jog – Szakigazgatásaink elmélete és működése (szerk. Lapsánszky András), Wolters Kluwer, Budapest, 2020.
- [3] NAGY Marianna: *A közigazgatás szankciórendszere*, In Internetes Jogtudományi Enciklopédia (szerk.: Jakab András–Könczöl Miklós–Menyhárd Attila–Sulyok Gábor) (Közigazgatási jog rovat, rovatszerkesztő: Balázs István) <http://ijoten.hu/szocikk/a-kozigazgas-szankcio-rendszere> (2019).
- [4] ZOVANYI Nikolett: *Valóság vagy ábránd? A légi utasok jogainak érvényesülése az Európai Unióban*, Jogtudományi Közlöny, 2023/11, 513–518.

Jogszabályok

- [1] Magyarország Alaptörvénye.
- [2] 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról.
- [3] 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról.
- [4] 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről.
- [5] 387/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet a fogyasztóvédelmi hatóság kijelöléséről.
- [6] 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet a légi személyszállítás szabályairól.

Nemzetközi dokumentumok

- [1] Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés.
- [2] 261/2004/EK rendelet az Európai Parlament és a Tanács visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről.

Bírósági döntések

- [1] Kúria Kfv.37.015/2023/11.
- [2] Kúria Kfv.37.282/2023/5.
- [3] Kúria Kfv.37.979/2020/5.
- [4] Európai Unió Bírósága C-402-07. és C-432/07. egyesített ügyekben hozott ítélet.
- [5] Európai Unió Bírósága C-597/20. számú ítélet.
- [6] Európai Unió Bírósága C-354/18. számú ítélet.

²³ Lásd még a Kúria Kfv.37.979/2020/5. számú ítélet [28] bekezdését.

²⁴ További részletek kapcsán lásd még: https://nkfh.gov.hu/uploads/Beszamolo_a_fogyaszt_ovedelmi_szakteruelet_2024_evi_eredmenyeirol_e_552e7dd0e.pdf (2025. augusztus 10-i letöltés).

²⁵ Vö. ANGYAL Zoltán: *Új tendenciák a légi utasok jogainak uniós szabályaiban*, Debreceni Jogi Műhely, 2013/4, 1–9.

²⁶ Vö. https://transport.ec.europa.eu/document/download/d7b5dd33-4083-4faa-8132-b6dc8b3a1c07_en?filename=2004_261_national_enforcement_bodies.pdf (2025. augusztus 7-i letöltés).

²⁷ Kúria Kfv.37.015/2023/11. számú precedens határozat [36] bekezdés.

Internetes források

- [1] <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-597/20>
- [2] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DE/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0261>
- [3] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0261>
- [4] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0261>
- [5] <https://kuria-birosag.hu/hu/kuriai-dontesek/barta-attila-kormanyhivatalok-kuria-elott-nehany-2023-felulvizsgalati-eljaras>
- [6] https://nkfh.gov.hu/uploads/Beszamolo_a_fogyasztovedelmi_szakteruelet_2024_evi_eredmenyeirol_e552e7dd0e.pdf
- [7] https://transport.ec.europa.eu/document/download/d7b5dd33-4083-4faa-8132-b6dc8b3a1c07_en?filename=2004_261_national_enforcement_bodies.pdf

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:
Dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
